05
F

FLACARA

Nr. 1 (74) – 1 IAN. 1956

Moment solemn pe şantierul hidrocentralei „V. I. Lenin" de la Bicaz : Paşca Gavrilă (dreapta) şi Roman Ştefan (stînga), şefii celor două brigăzi de mineri, s-au întîlnit după străpungerea marelui tunel de aducţiune. Acesta a fost darul oferit celui de al II-lea Congres al partidului, de către harnicii constructori ai hidrocentralei.

Fotografie de M. CIOC

COPERTA I: Sub conducerea partidului vom îndeplini înainte de termen şi al doilea Cincinal! (În fotografie, tînărul Grigore Nicolae, unul dintre cei mai buni sudori de la Întreprinderea de construcţii siderurgice din Hunedoara).

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Seara, în cabană...

Fotografie de A. MIHAILOPOL

LACARA

Nr. 1 (74) 1 Ianuarie 1956 ANUL V

Proletari din toate țările, uniți-vă!

VISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

București, 23 decembrie 1955

Aspect din sala Congresului

Salut delegaților la cel de al II-lea Congres al Partidului Muncitoresc Romîn!

Trăiască Partidul Muncitoresc Romîn, inspiratorul și organizatorul victoriilor poporului nostru, pe drumul construirii socialismului!

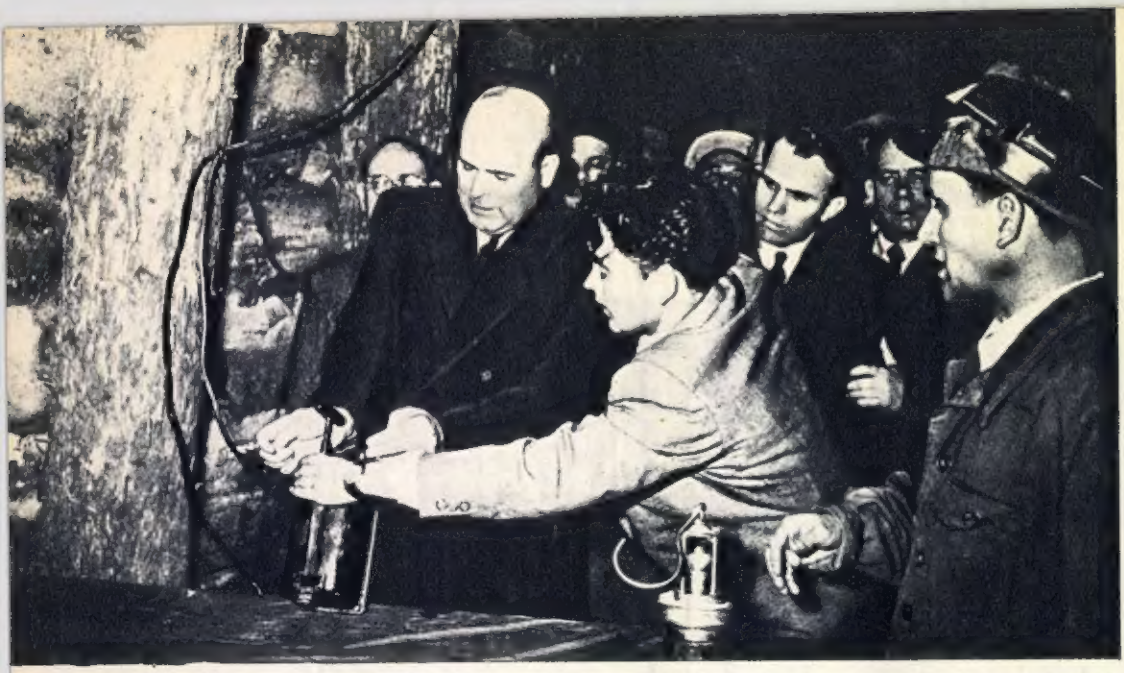

Tovarășul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri, pregătindu-se să acționeze explozorul care va face să sară în aer peretele despărțitor.

Gavrilă Pașca (stînga) și Ion Mălăncioiu (dreapta), după decorare.

SUB CONDUCEREA PARTIDULUI

La 10 decembrie 1955 tuneliștii din brigada lui Ștefan Roman, de la Tunel-Ieșire, trimiteau celor de la Tunel-Intrare, din brigada lui Gavrilă Pașca, un bilețel: cîteva rînduri în legătură cu pregătirea locului de muncă. Biletelul era prins în vîrful unui burghiu și trecut printr-un perete de piatră. Era pentru prima dată cînd cele două brigăzi se înțelegeau și alt fel decît cu ajutorul telefonului. După 9 zi, aveau să se îmbrățișeze, în același loc în care, de astă dată, tunelurile nu mai comunicau printr-un canal de burghiu, ci se uneau, făcînd corp comun. Pe movila de piatră sfărîmată, făceau joncțiunea cele două brigăzi care înaintaseră una spre alta, perforînd munțele, trecînd prin înundații subterane, astupînd cu beton grote injectînd ciment, lucrînd în zone cu gaze, primejdioase. De la începutul lucrărilor, fuseseră străbătuți aproape cinci kilometri în lungime, pe o secțiune de mare suprafață, excavîndu-se 38.500 de vagoane de rocă, turnîndu-se aproape cincisprezece mii vagoane de beton.

Se calificaseră în această călătorie de ani de zile prin stîncă, sute și sute de oameni; foști argați, ca Dumitru Hosu și Ion Irimuș, deveniseră mineri fruntași; unii — ca Gagy Samoilă — înfăptuiseră acte de eroism, lucrînd în zonele de mare presiune, amenințate de strivire; ajunseseră cunoscuți în întreaga țară Pașca Gavrilă, Roman Ștefan, Mălăncioiu Ion, Carol Alungei...

La mai puțin de două ore după aruncarea în aer a peretelui despărțitor, reprezentanți ai partidului și guvernului, ambasadori ai unor țări prietene, muncitorii șantierelor hidrocentralei, scriitori, ziariști luau parte la festivitatea în cadrul căreia se conferean ordine și medalii fruntașilor în muncă; iar printre distincțiile înalte acordate, figura și aceea de Erou al Muncii Socialiste. O primise Gavrilă Pașca, șeful brigăzii căreia îi revenise cinstea de a da ultimul atac împotriva muntelui.

La Tunel-Ieșire, Roman Ștefan cu ortacii săi. Curînd vîrful de oțel va duce dintr-o parte într-alta primul bilet.

PENICILINĂ ROMÎNEASCĂ

„In cinstea Congresului partidului, am dat prima șarjă de penicilină romînească! Primele flacoane cu penicilină de calitate bună, cu care putem concura produsele similare străine!" Sînt cuvintele pe care le-a rostit, la 11 decembrie, tovarășul Ion Rotaru, directorul primei fabrici de antibiotice romînești, construite la Iași.

Constructorii, chimiștii, biologii și tehnicienii fabricii de antibiotice și-au respectat angajamentul. Au terminat și pus în funcțiune una din cele mai mari fabrici de antibiotice din Europa. Au desăvîrșit o importantă realizare a regimului, în lupta pentru sănătatea celor mulți.

Trei ani a durat construirea fabricii de antibiotice romînești. Trei ani au lucrat alături constructorii romîni și sovietici. Și aici s-a văzut din plin ajutorul frățesc al Uniunii Sovietice, acordat prin: proiectarea fabricii, livrarea utilajului celui mai important, participarea specialiștilor sovietici la construirea și punerea în funcțiune a fabricii.

Oamenii muncii din Iași, oaspeții veniți din Capitală și din alte părți ale țării, alături de muncitorii constructori, au transformat solemnitatea inaugurării acestei fabrici într-un miting impunător.

„Punerea în funcțiune a fabricii de antibiotice — a spus tovarășul Iosif Chișinevschi, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., secretar al C.C. al P.M.R., în cuvîntarea ținută la inaugurare — are o mare importanță pentru economia noastră națională. Construirea acestei fabrici face parte din marea acțiune care se desfășoară în toată țara, în domeniul ocrotirii sănătății populației de la orașe și sate".

Mitingul de inaugurare a fabricii de antibiotice s-a terminat; în entuziasmul general, tovarășul Iosif Chișinevschi taie panglica inaugurală.

Cu privire la sarcinile de viitor ale fabricii de antibiotice, tovarășul Iosif Chișinevschi a arătat:

„In fața colectivului fabricii stă marea sarcină de a dezvolta mai departe fabricația de antibiotice. Intrarea în funcțiune a secției de penicilină constituie primul pas. Intr-un interval scurt de timp, va fi necesar să se pună în funcțiune secția care va fabrica alte antibiotice, ca: streptomicina, aureomicina etc."

Chimiștii, biologii, tehnicienii și muncitorii primei fabrici de antibiotice romînești s-au angajat să răspundă acestei sarcini cu același elan cu care au răspuns constructorii fabricii.

F. U.

Steagurile roșii, înălțate la 11 decembrie, dimineața, la cele două guri ale tunelului de aducțiune al hidrocentralei „V. I. Lenin" de la Bicaz, arătau nu numai că muntele fusese străpuns, dar aminteau toate încercările din care tuneliștii ieșiseră victorioși, îndeplinindu-și angajamentul luat în cinstea celui de al doilea Congres al partidului.

Constructorii hidrocentralei, la miting. În fund se poate vedea clubul central — un adevărat complex cultural modern

Copiii constructorilor hidrocentralei au venit și ei la miting.

ZECE PROIECTE PENTRU 1956, ÎMPĂRTĂȘITE „FLACĂRII"

CE-MI DORESC ÎN NOUL AN

Turnătorul Constantin Dumitrescu

...își propune să dea mereu produse peste plan și să reducă de cel puțin două ori rebuturile la tălpile fierelor de călcat.

Metalul obosește, capătă pori, devine friabil, dar, turnat cu grijă, durează, ani de-a rîndul, dens, elastic, neted.

De aceea, Constantin Dumitrescu, turnător la întreprinderea „Electroaparataj", a trecut acum la o nouă metodă de turnare a tălpilor de călcat, în miezuri.

Anul '56 va arăta dacă noua metodă de turnare e cea mai bună, dacă o dată cu reducerea rebuturilor, va izbuti să dea mai multe produse peste plan...

Ingineara chimistă Bella Gelber

...speră ca noul procedeu de recuperare a zahărului din melasă să fie aplicat pe scară semiindustrială în anul 1956.

După o sumară vizitare a ICECHIM-ului, ne-am oprit în cel mai... dulce laborator. Acel în care se cercetează posibilitatea măririi procentului de extracție a zahărului. Extinderea procedeului, care constă, exprimîndu-ne științific, în aplicarea schimbătorilor de ioni în industria zahărului, va duce la creșterea producției de zahăr cu aproximativ 4-10%.

În fotografie: inginera Bella Gelber (dreapta) și laboranta Maria Cristea (stînga).

Deputatul Petre Boncea

...crede că electrificarea străzilor din circumscripția sa va fi repede terminată.

Sînt niște străduțe mici — unele par niște intrări. Str. Coșarului, Birtului, Ab-ului, Gîndacului și altele — pe la capul liniei 16, la Dristor. Datorită deputatului care i-a mobilizat pe cetățeni, ele au fost electrificate aproape complet, unele pavate, și s-au instalat și cișmele.

— Noi am vrea — ne-a spus Petre Boncea — ca, în 1956, I.R.E.B.-ul să nu mai tărăgăneze recepționarea lucrărilor noastre. Și com mai realizu și altele.

Funcționara Octavia Bruckenthal

...speră să poată lucra într-un domeniu ce o atrage mai mult.

— Lucrez de cîțiva ani în cadrul Ministerului Comerțului Exterior. De mult doresc, însă, să muncesc la operațiunile directe cu străinătatea. Dar mi-am dat seama că e necesar să mă mai pregătesc pentru aceasta. Studiez cu străduință limba engleză. Pentru '56 — ce mă mai întrebați! — doresc să fiu suficient pregătită, pentru a trece în munca ce mă interesează mai mult.

Scriitorul Costache Anton

...dorește ca prima sa carte să fie bine primită de cititori...

Pe tînărul scriitor Costache Anton, l-am întîlnit în timp ce-și alegea coperta primului său volum, „Neliniști în detașament", ce va apare în Editura Tineretului, în primele luni ale anului '56.

— Neliniștit la rîndul dumneavoastră? Emoționat?

— E prima mea carte. Încerc aceleași emoții prin care am trecut cînd am publicat întîia dată o povestire, în „Iașul Nou". Va fi oare pe placul micilor cititori, cărora li se adresează?

— Noi v-o dorim, din toată inima!

Eleva Natalia Petrescu

...se visează în rolul Odettei din „Lacul Lebedelor".

Pătrundem, păsind pe vîrfuri, în sala luminoasă a Școlii medii de coregrafie. Nu pentru a fi în ton... ci numai pentru că elevele clasei VII sînt într-o oră de curs.

În apele oglinzii, alunecă acum ușor pașii grațioși ai tinerei dansatoare Natalia Petrescu. A început de pe acum să pregătească rolul Odettei, pe care-l va interpreta la examenul de fine de an.

— Exersez și mă visez mereu... așa cum voi arăta atunci.

Fierarul Grigore Peterman

...speră să se mute, pe data de 1 mai 1956, în noua sa locuință.

Omul ăsta „numai inimă" — cum spunea un tovarăș de-al său, de la atelierele „Griviția Roșie" — și-a ridicat casă din banii cu care statul l-a împrumutat pe termen de 25 de ani.

Zidurile au fost înălțate și în curînd se va începe finisarea.

— La 1 Mai, va fi gata. Iar aci va avea loc și o mașină — ne-a spus el, arătîndu-ne curtea noii sale case.

— Ce mașină?

— Un auto! Poate că nu în 1956, dar cîndva, tot o să am! De ce nu?

Într-adevăr, Grigore Peterman, de ce nu?

Csáky Andrei

...ar dori să cîștige la Pronosport!

— Închipuiți-vă, n-am fost niciodată sportiv și acum m-a prins și pe mine... pasiunea fotbalului... Dacă-i vorba să vă spun ce aștept în '56, ei bine, îmi doresc să nimeresc pronosticurile și să cîștig la Pronosport! După cum vedeți, am și început să mă ocup... Urmăresc cu regularitate rezultatele meciurilor.

Deși, nu ne numărăm printre pasionații „pronosportiști", îi dorim tot. Csáky să cîștige și totodată să devină și un veritabil suporter al fotbalului.

Țărancă întovărășită Leana C. Nicului

...vrea ca, în anul care vine, să scoată multă pîine de pe pămîntul întovărășit.

Am stat de vorbă cu Leana lui Codin, în poarta casei sale din satul Mecheaua, ultimul sat din comuna Corbeanca, reg. București, în care s-a constituit în 1955 întovărășirea „Aurel Șeșu".

— Noi am fost pentru întovărășire de la început — ne-a spus tînăra țărancă. Avem trei hectare de pămînt și le-am băgat pe toate în întovărășire. Și, vedeți dumneavoastră, în anul care vine, lucrînd cu mașinile, în întovărășire, o să scoatem multă pîine din pămîntul ăsta și o să avem bani și pentru un grajd ca lumea.

„Aricul" Institutului Politehnic

...ar dori să-și folosească mai puțin țepii, în anul viitor.

— ...Dar — a adăugat dînsul imediat — să nu creadă nimeni că în 1956, tocul meu va fi mai tocit. Vă rog să anunțați aceasta tuturor „aricilor" din Republică.

Deci, anunțăm.

LA PRIMUL SECRETAR DE PARTID

de George SIDOROVICI

Ilustrație de Radu VIOREL

Mă aflam într-un rînd, în birou la prim-secretarul Comitetului raional de partid. Şedeam la un colţ de masă şi-mi fumam în tihnă ţigara. Miresme de ierburi tinere, un iz amărui de frunze de nuc pătrundeau prin geamurile deschise. Era primăvară. Aşezate pe un maldăr de dosare, nişte garoafe ca purpura ţîşneau dintr-un ulcior smălţuit.

Primul secretar era un bărbat în putere, ciopliţ parcă dintr-un lemn vîrtos de gorun. Avea faţa aspră de vînturi, ca arama cea veche, iar ochii săi mici, verzui, mijind sub sprîncene arcuite, mă priveau cu un calm desăvîrşit.

Trebuia să-mi vorbească despre scrisorile pe care le primeşte Comitetul raional de partid, de la feluriţi oameni ai muncii, dar eram într-una stingheriţi. Ba zbîrnîia telefonul, ba se deschidea uşa şi năvălea peste noi vreun tovarăş cu un caz urgent. Primul secretar cînd ridica din furcă receptorul, cînd se apuca să rezolve cazul acela. Trecuse mai bine de o jumătate de oră şi simţeam cum creşte în mine un şimbur de nerăbdare.

„Dacă continuă aşa — îmi dădeam cu părerea — tot cu zbîrnîieli şi năvala de lume, nici la anu' nu-mi scriu articolul".

Primul secretar păru a-mi fi ghicit gîndurile. Îmi zîmbi cu bunăvoinţă, scuzîndu-se parcă:

— Ce să-i faci?... Se iscă probleme... Totuşi, ai avut noroc. Să fi venit mîine, nu mă găseai... Pînă la urmă, prinzînd o clipă de răgaz, aduserem vorba şi asupra scrisorilor. Primul secretar trase de sub ulciorul cu garoafe o mapă cenuşie, şi-mi zise, deznodîndu-i anevoie şireturile:

— Sînt aici scrisorile rezolvate în ultimele luni. Vreo sută... Cu care să încep? Toate-s importante.

Răsfoia hîrtiile încet, răbdător, cu degetele sale lungi şi noduroase. Încă nu se hotărîse asupra uneia, cînd începu iar să zurui telefonul, c-o insistenţă drăcească. Zvîcnind din umeri, primul secretar duse receptorul la ureche.

— Da, partidul... Noroc, tovarăşe Sandu!... Care-i buba?... Cum?... A luat vitele şi nu le-a plătit?... Voi ce-aţi păzit acolo?... Aud?... Trimit chiar acum un tovarăş la O.R.A.C.A.!... Altă dată, deschideţi ochii mai bine...

Glasul i se rostogolea în pîlnia telefonului, puţintel mînios. Se răsuci spre mine.

— Iar un caz!... Mă-ntorc într-o minută!... Pînă atunci, cercetează mata scrisorile astea — şi-mi întinse cîteva. N-ai să te plictiseşti.

Minuta a durat un sfert de ceas. Nici nu băgasem însă de seamă cum s-a scurs vremea. Citisem vreo trei scrisori, alese la întîmplare.

Cea dintîi, alcătuită din slove îndesate, cît pumnul, putea fi pusă, fără doar şi poate, sub sticlă, la gazeta de stradă.

„...Tovarăşe prim-secretar, vă trimit în pachetul ista nişte rădăcini poznite. Să vedeţi cum vine tărăşenia. Da'mai întîi trebuie să ştiţi că am un şoric de locşor, către luncă, unde pînă acum a crescut buruiană sălbatică. Şi dac-am auzit că prin alte părţi se desţelenesc pămînturi, i-am pus gînd rău locşorului istuia. Adică, m-am chibzuit să-l sparg cu plugul... Mă pornesc alaltăieri cu Ionuţ al meu la arat. Ionuţ purta boii; eu, la coarnele plugului. Şi aici am dat de dracu! Mă las eu pe coarne cît pot, răcneşte Ionuţ la boi să-şi rupă gura, şi numa'nu merge. „Ce sfîntu' să fie?" mă mir. Scormonesc în pămînt, şi iacătă, rădăcinile iestea!... Prubez alături, iar rădăcini. Şi tot aşa, întreg locşorul meu, numa' o rădăcină pe dedesubt. Mi-am bătut boii de pomană, tovarăşe prim-secretar!... Sara, îl mîn pe Ionuţ la tovarăşul Murgu, profisorul nostru, să vadă ce-i. Le-o puricat dumnealui cu ocheana şi-o spus că-i *sodină*. Cică din sodina asta se fabrică perli de podele, şi-o trimite Republica noastră în Cehia şi capătă de acolo maşini şi alte scule. Acuma, tovarăşe prim-secretar, eu zic să mînaţi dumneavoastră încoace un specialist cu analiza. Cine ştie... Eu, unul, locşorul îl ţin la dispoziţie. Toader Chirăselu, ţăran muncitor, din sat din Hulubari..."

După cîteva file, am nimerit peste scrisoarea unui pădurar. Literele, croite cu trudă, se ţineau parcă de mînă, ca pruncii. Era vorba acolo de o căprioară şi de nişte haite de lupi.

„...Şi cum v-am spus — istorisea pădurarul — mi-o sfîrtecat boalele ciuta şi o rămas puii de izbeliţe. Da' i-am dus acasă la mine şi i-am hrănit, mai c-un lapte, mai c-o sfeclă, mai cu tărîţă. Şi o crescut aşa, bată-i norocu'! Îs mărişori de acum şi-s tare blînduţi. Zburdă prin cuhne, zburdă-n livadă, ca mieii. Numa' de-un lucru îmi pare rău, tovarăşi dragi! Eu, ca pădurar, stau tocma-n marginea codrului şi prea puţină lume se bucură de vederea lor. Şi-apoi aici, îi plină pădurea de căpriori şi vătui. Deschizi doar fereastra şi-i vezi cum vin la adăpători. Aşa că ce m-am răfuit asară cu femeia?... „Tu, Ană — îi zic — ce-ar fi să-i trimitem pe iştea doi la Comitetul Central? Pe acolo umblă potop de norod, nu şagă. Şi s-or găsi mulţi doritori să mîngîie acea podoabă"... Ana mea, cum aude una ca asta, cum îi toarnă un bocet. „Tocma' la Comitetul Central, Haralampie? Atunci nu-i mai văd cît îi hăul şi pîrăul. Nu-cred să am vreodată treabă la Comitetul Central". Şi mă îndeamnă, printre sughiţuri: „Du-i, Haralampie, la raion! Umblă destulă lume şi la raion. Oi merge şi eu cînd îi zi de tîrg şi le-oi cumpăra nişte zahar". Ne-am fixat pentru raion. Aşa stînd lucrurile, tovarăşi dragi, eu zic să vă repeziţi cu maşîna după iezişori..."

Mult m-a mirat însă cea de-a treia scrisoare. O ticluise un moşneag, din buchii strîmbe şi tremurate, care, nici mai mult, nici mai puţin, cerea să-i facă rost partidul de un popă ca lumea.

„...Baba mea zace de patru luni — se jeluia moşneagul. Şi de o săptămînă îmi tot bate capul să-i aduc un popă să-i facă maslu'. Da' eu pe popa ista din sat nu-l pot suferi. Şi nici pe cel din Strugurei. Dînşii, tovarăşilor, se poartă tot după moda cea veche. Se uită strîmb la omu' de jos. Apoi îs şi prea afară din cale de apucători. Deci, dară, v-aş ruga, tovarăşilor, să trimiteţi şi la noi un popa de treabă, cu dragoste pentru popor, cum aud că se află o samă prin alte sate"...

Simţeam o bucurie lăuntrică, mă cuprindea parcă o plăcută înfiorare, gîndindu-mă cît de firesc, cu cîtă simplitate îşi deschid inima în faţa partidului oamenii aceştia...

N-am avut timp să-mi continui lectura. Primul secretar întrase-n birou. Se aşeză cu aceeaşi cumpătare plină de linişte şi, ascodindu-şi ceasornicul, mă încredinţă:

— Am luat măsuri să nu mai fim tulburaţi. Fiindcă ştiam cum fusese rezolvată scrisoarea pădurarului, de vreme ce zărisem puii de căprioară săltînd prin ograda sediului, am pornit vorba despre Toader Chirăşelu, din Hulubari.

— A ieşit ceva din rădăcinile lui?

Primul secretar rămase pe gînduri.

— N-avea dreptate omul cînd scria că şi-a bătut boii de pomană — spuse dumnealui. Specialiştii au descoperit sodină în tot cuprinsul satului. Luna viitoare, începem s-o valorificăm.

— Dar cu popa? Cum aţi rezolvat cazul?

— Cu popa-i o problemă mai complicată — zîmbi primul secretar.

Bănuiam că voi auzi una din acele istorii care, deşi stîrnesc hazul, au totuşi în esenţa lor un strop de gingăşie.

N-am avut noroc. Măsurile luate de primul secretar pentru a nu fi tulburaţi se dovediră zădarnice. Dincolo de uşa, pe culoar, izbucnise o cumplită încăierare de glasuri. Se deslueşa mai ales gura unei femei, gălăgioasă ca o trupcă într-un taraf adormit, încît le copleşea pe toate celelalte, răzbind prin pereţi pînă la noi. Meliţa cu hărnicie:

— Dă-mi drumul, tovarăşe, că-i foc!... Ai de mini şi de mini, da' nătîng mai eşti!... Nu, nu, cu dumneata n-am treabă!... Eu cu cel mai mare, cu primu'!... Se poate, se poate, că-s din Bîrzăvani, de la colectivă!... Da'feri o dată înlături, omule!...

Biruind se vede împotrivirea celui de afară, în birou se năpusti o femeiuşcă puţintică la trup, ca la treizeci de ani, cu obrazul aprins de năduşeală. Din pricina cîlţîielii de adineauri, broboada îi lunecase pe umeri. Portarul comitetului raional înţepenise cu mîna pe clanţă. Era şi el roşu ca gotca şi-şi cerea parcă iertare că n-a izbutit să-şi ducă sarcina la capăt.

Femeia îşi trase răsufletul şi stătu o clipă locului, rotind în jur nişte ochi negri, speriaţi. Părea ea însăşi uluită de felul cum pătrunsese aici. Dar tulburarea i se risipi la moment, ochii-i sticleau acum ca mărgelele şi, dintr-o dată, glasul acela de trupcă neadormită se revărsă peste noi, năboind încăperea.

— Haida iute la Bîrzăvani, tovarăşe prim, că-i prăpăd! Să vezi numa'ce batjocură-i acolo şi-ţi smulgi părul din cap! O-nebunit, zău c-o-nebunit! Şi cînd m-am pus contra, m-o fugărit de pe ogor şi o zis că-s eu zăludă...

De ciudă, creţuri mărunte îi cerculau buzele subţiri, din ochi îi picurau lacrimi cît bobul de mazăre şi-şi tot zvîrlea mînecile largi în lături, ca o pasăre gata de zbor. Ne uitam la ea cu uimire. Primul secretar îi întinse un scaun.

— Şezi, femeie, şi spune!

— Nu, nu! Nu stau! Nu-i vremea de stat! La noi îi poznă mare. Batjocoresc pămîntul şi eu una să şed pe scaun? Se poate?

— Din Bîrzăvani zici că eşti? — o întrerupse secretarul.

— Din Bîrzăvani, de la colectiv!—întări femeia. Şi-mi zice Filareta Brustur.

— Şi cu ce ai venit la noi? se interesă primul secretar, deşi, pare-mi-se, ştia „cu ce treburi".

— Apoi, cu, cu picioarele, tovarăşe prim! —se aţîţă din nou femeia. Cincisprăzece kilometri!... Am vrut eu să pun mîna pe un atelaj, măcar pe un cal, că veneam la urma-urmii călare, numai s-ajung mai iute, să vă dau ştire. Da' n-a fost chip. Răcnea brigadierul că-i producţie şi m-am pornit cu picioarele, fuguţa...

— Da' care-i pricina, tovarăşă Brustur? — insistă din nou secretarul, rizînd încetişor şi cu înţeles. Hai, spune, dar mai limpede, te rog.

— Vai doamne, d-apoi mai limpede nici că se poate!— împroşca femeia vorbele, cu nemiluita, ca dintr-o praştie. Îi limpede ca ziua cum batjocoresc dumnealor păpuşoii! Batăr despre brigadierul nostru, nici nu ştiu ce să zic. Ori c-o'nebunit, ori s-o făcut duşman. Una din două. Altminteri nu mă fugărea de pe cîmp, cînd m-am forţat să-mpiedic batjocura. Acuma, doar dumneata să faci o regulă. Că eu una destul mi-am spart gura şi am plîns de pomană acolo pe cîmp. N-o ţinut samă. Ba, să mai fi scăpat o vorbuliţă, mă băculau cu sapa, de aprinşi ce erau... Da' numa' olecuţă să-ţi arăţi obrazul pe la noi... Pe dumneata te-or asculta... C-ai mai fost în Bîrzăvani şi te cunoaşte lumea. Ştii, atunci cînd cu stîna... Ai, bun frecuş le-ai tras atunci, străşnic i-ai chleptănat! Şi-o mărs treaba după aceea, strună!... Aşa că-i musai să vii, tovarăşe prim! Hai, dă poruncă celuia să pornească motorul, altfel îi prăpăd!...

Spusele femeii n-aveau încă pentru mine înţeles, dar patima cu care glăsuia şi, mai cu samă, ochii, mari şi neliniştiţi, ce ne ţintuiau stăruitor, cu încredere, arătau îndeajuns de răsvedit că acolo-n Bîrzăvani se făptuia, fără doar şi poate, un lucru de pomină...

Primul secretar şezuse o vreme în cumpene. Apoi, treptat, i se aşternu pe faţă lumina unei hotăriri. Îşi luă şapca din cuier şi o porni spre uşă.

— Să mergem, dacă zici că-i prăpăd!

În prag, se opri, amintindu-şi probabil de existenţa mea.

— Vino şi dumneata cu noi! Să vezi... „prăpăd"!...

Ne-am îmbarcat tustrei într-o maşinuţă sprintenă, care fugea pe şoseaua alburie de rupea pămîntul. Rămîneau în urmă sclipiri de pîraie, ogoare cu arături proaspete, cu grîne ca perla, sălcişuri înmugurite. Era o zi blîndă de primăvară, cu cerul curat ca o mătase albastră. Vîntul ne ţiuia pe la urechi, şi, din cînd în cînd, ne păleau valuri de căldură. Mă uitam atent la femeia din Bîrzăvani. Întruna se foia şi, deşi maşinuţa gonea ca o nălucă, i se năzărea că lunecă prea încet. De aceea îl şi îmboldea mereu pe şofer:

— Hai, tovarăşe, hai! Mai dă-i o'leacă de damf! Doar nu mergem cu carul...

Zadarnic se străduia şoferul s-o ieie peste picior.

— De multe ori ai mers mătăluţă cu viteza trei?...

— Da' ci, crezi că n-am mai văzut maşină?...

— Văzut, cum nu!—o făcea pe-a hoţului şoferul. Ne plimba tataia în fiţicare dimineaţă. Hîţ încolo, hîţ încoace! Doar avem origine niţeluş burgheză.

— Lasă mata originea şi dă-i damf! De te-ar arde focu' meu, n-ai mai şăgui.

Cu gîndul la cîte mi-au fost sortite să aud în ziua aceea, n-am luat aminte cînd am intrat în sat, cum am trecut ca fulgerul pe uliţe strîmte, printre livezi de vişini şi meri, şi am cotit-o apoi pe un drumuşor de ţară.

Ajunsesem pe ogoarele gospodăriei colective. Nu departe, pîlcuri de oameni trebăluiau de zor. Am sărit tustrei din maşină. Femeia se ţinea scai de primul secretar,turuindu-i la ureche:

— Ia, amu, ai să vezi batjocura. Da' să te ţii tare, tovarăşe prim! Şi să-i iei în focuri dintr-o dată, şi să-i chiepteni, ştii matale cum!

Încredinţată fiind că o dată cu sosirea primului secretar s-a face lumină, călca în urma lui, îndesat, ca o catană.

Din pîlcul de oameni, se desprinse un bărbat roşcovan, de bună samă brigadierul, căci ochii femeii scăpărau cu triumf. Venea spre noi, slab şi lung cît o hulubă. Primul secretar sloboxi cel dintîi „foc":

— Ce se întîmplă aici, tovarăşe Corolea?...

— Se-ntîmplă bine, tovarăşe prim! Precum ştiţi!...—răspunse brigadierul, pocnind din degete. Iaca, semănăm păpuşoii.

— Da' să vezi cum îi samănă!—sări femeia, ca muşcată de şarpe. Într-aiurea-i samănă!

— Oăăăă!—făcu brigadierul, holbînd nişte ochi cît cepele. Şi se uită la ea, ca la o gîngănie ciudată pe care o vezi întîiaş oară în viaţă. De unde sfîntu' ai răsărit şi tu?

Apoi, dibuind pesemne cum stau treburile, pielea i se întinse pe obraji, mai gata să crape.

— Păi,să vedeţi, tovarăşe prim—istorisi omul, abia stăpînindu-se. Îi semănăm în pătrat. Patruzeci de hectare.

Şi dis-de-dimineaţă, cînd să pornim trebuşoara, numa' ce o văd pe dumneaei că-şi bagă mîinile-n păr şi-ncepe a răcni. Eu unul cat s-o lămuresc, o leu cu binişorul: „Taci tu, Filaretă, nu mai urla, că-i semănăm cum scrie la carte!" Da' lămureşte, dacă ai pe cine!... Şi ce credeţi, tovarăşe prim, că-i trăsneşte să facă?... Numa' ce-o văd că începe a semăna păpuşoii tot după moda cea veche, în şir. Ba mai face şi agitaţie contra. Da' agitaţie ţapănă, ştiţi cum, că are un glas ca un sfredel. Apoi asta n-am mai putut-o suferi. Mi-am sărit şi eu olecuţă din pepeni. Nu i-am dat voie să lucre după moda cea veche. Şi atunci, dumneaei, tunde-o peste arătură, pălălăind şi bocind. Şi dacă nu eram cu ochii în patru, îmi şterpelea un cal. Da' n-am crezut că s-a opri tocma'la raion. Ziceam că se răcoreşte pe drum.

— Credeai că nu m-or ţine picioarele, hai?— se împieptoşă femeia, încă sigură pe dreptatea ei. Da'm-o ţinut. Şi iacă, l-am adus pe tovarăşul prim, să vadă şi dumnealui cum batjocoriţi pămîntul...

A urmat după asta un lucru nespus de simplu, care m-a lăsat totuşi cu gura căscată.

Primul secretar se dovedi a fi un bun psiholog. Nu i-a ţinut femeii nici un fel de predică. I-a aruncat numai o căutătură furişă, după care a luat-o încetişor pe arătura jilavă, de-a lungul brazdelor. Se oprea cînd ici, cînd colo, măsura distanţa dintre cuiburi şi încuviinţa, clătinîndu-şi capul. Într-un rînd, i-a zis brigadierului:

— Îi bun! O să crească aici păpuşoi zdraveni. Băgaţi de samă să iasă rîndurile drepte.

Cum se ţinea pe urmele lui, femeia se schimbă dintr-o dată la faţă, albă ca varul, întîi, şi apoi roşă, de un roşu cumplit, cu tot sîngele din ea adunat în obraji. Trebuie că trecea printr-o zbuciumare amarnică, de vreme ce rămase cîteva clipe împietrită şi se repezi după aceea la dînsul. Dar, minune, nu-i mai recunoşteam glasul. Era şovăielnic şi moale.

— Cum? Vasăzică n-au batjocorit pămîntul?

— Îmi pare că nu!—grăi primul secretar, cu convingere. Fac o treabă sănătoasă. Îmi ieu şi eu răspunderea.

Ochii femeii, negri şi mari, se umplură de lacrimi. Îşi înălţă mîinile la tîmple.

— Vai, doamne! Şi eu, care te-am purtat degeaba pe drumuri...

— Lasă, tovarăşă Brustur!—se veseli primul secretar. Îs învăţat cu drumurile. Şi apoi tot îmi era în gînd să viu pe aici. Eu îţi mulţămesc pentru încredere...

★

În timp ce ne întorceam spre reşedinţa raionului, primul secretar mă iscodi:

— Ce spui, tovarăşe? Să fi făcut drumul acesta degeaba?

— Nu cred!—m-am grăbit să-mi dau cu părerea. Şi, ceva mai tîrziu, simţind că-i momentul prielnic, am aruncat o sămînţă de vorbă:

— Mi-aţi rămas dator c-un răspuns, tovarăşe prim-secretar. Ştiţi, cu popa... Cum s-a rezolvat cazul cu popa?...

Spre dezamăgirea mea, răspunsul primului secretar a fost mult prea laconic:

— A da, cu popa... S-a rezolvat şi cazul acela. Am trimis la faţa locului un doctor. Azi, baba-i sănătoasă tun. Nu mai are nevoie de maşiu.

Şi-n tot restul drumului, se adînci în cine ştie ce gînduri.

ȘTIINȚA ROMÎNEASCĂ în plină înflorire

Articol scris pentru „Flacăra"

de André LANGEVIN
Profesor la Școala Superioară de Fizică și Chimie din Paris,
Vicepreședinte al Asociației de prietenie Franța-Romînia

Am fost în Romînia la sfîrșitul lunii august și începutul lunii septembrie 1955. În răstimpul cît am am stat în frumoasa dv. țară, am vizitat deopotrivă șantiere și uzine, galerii de pictură și institute științifice. Am fost impresionat de avîntul creator pe care l-am simțit pulsînd pretutindeni, de realizările pe care dumneavoastră le puneți în slujba păcii și construirii socialismului.

Aș vrea să vorbesc cîteva cuvinte despre acele realizări și eforturi creatoare pe care le-am remarcat cu bucurie în știința romînească, ce se dezvoltă azi într-un ritm și într-o proporție necunoscute nicicînd în această țară. Spun aceasta, pe baza unor realități ce-mi sînt cunoscute. Și înainte, sub trecutele regimuri, savanții romîni făceau cercetări interesante. Dar ele se refereau la acele domenii ale științei—cum este, bunăoară, matematica — în care cercetările se pot face fără mijloace materiale deosebite. În majoritatea ramurilor științei, însă, cercetarea era împiedicată de lipsa de laboratoare, de fonduri.

După 1948, datorită fondurilor considerabile pe care statul romîn le-a pus la dispoziția Academiei, au putut fi construite numeroase institute, au putut fi amenajate, lărgite și înzestrate cu aparatură modernă, institutele existente. Realizarea acestor condiții materiale a permis întreprinderea unor noi și importante cercetări științifice în toate domeniile, obținerea de frumoase rezultate.

Am vizitat Institutul de Fizică, condus de eminentul savant Horia Hulubei. Aici, și în micul laborator de munte ce depinde de institut, se fac cercetări foarte interesante asupra razelor cosmice. În această direcție, am aflat că s-au făcut măsurători la 2.500 m altitudine.

Rezultate foarte interesante au obținut cercetătorii Institutului de Fizică și în studiul acțiunii ultrasunetelor asupra seminței diferitelor plante. Pe baza acestor rezultate, s-a ajuns la elaborarea unei metode de accelerare a germinației semințelor. Țin să mai remarc, de asemenea, studiile ce se fac în cadrul institutului asupra semiconductorilor, prin utilizarea corpurilor pure, precum și studiile asupra straturilor subțiri metalice și acelea cu privire la absorbția ultrasunetelor în lichide

M-a impresionat, în special la Institutul de Fizică, dotarea laboratoarelor. Pentru această dotare, oricine își poate da seama că statul romîn a alocat mari fonduri. Dar emoționant am găsit faptul că cercetătorii științifici ai institutului nu se rezumă la a aștepta totul de-a gata. Ei caută pe toate căile să contribuie la înzestrarea din ce în ce mai completă și modernă a laboratoarelor în care lucrează. I-am văzut realizînd singuri, prin resurse locale, diferite aparate. Am remarcat îndeosebi, în această privință, pe un tînăr cercetător format la Institutul Politehnic din București, și care, după

o muncă perseverentă de informare și de concepție, a reușit să capete rezultate remarcabile, în tehnica atît de specială a mașinilor electronice de calculat. Cu experiența acumulată, cu o răbdare și un entuziasm demne de admirat, el a realizat, etapă cu etapă, o foarte modernă mașină electronică de calculat. Ea este, de altfel, prima mașină de acest fel realizată în țările de democrație populară și, se înțelege, va aduce deosebite foloase Institutului de Fizică și celorlalte institute de cercetări științifice din R.P.R.

Țin să insist din nou asupra înzestrării institutului, asupra abundenței mijloacelor de lucru ce sînt puse la dispoziția cercetătorilor și a personalului auxiliar. Dacă în Franța, majoritatea laboratoarelor învățămîntului superior nu dispun decît de unul, cel mult doi mecanici, apoi fiecare laborator al Institutului de Fizică din București este deservit de trei mecanici proprii și de cîte trei radioelectricieni, care realizează cablajele necesare. Pe lîngă acestea, Institutul de Fizică dispune — împreună cu celelalte institute ale Academiei — de un atelier foarte modern, o adevărată uzină, care are un birou de studii cu circa zece desenatori, o bibliotecă tehnică bine înzestrată cu lucrări romînești și străine, un laborator de chimie, o sală de polizare electrolitică, un laborator de materiale condus de un inginer specialist — ca să nu mai vorbesc de diferitele ateliere de mecanică grea și fină, înzestrate cu mașini moderne, în care lucrează în permanență aproape o sută de mecanici specialiști. În acest atelier, într-adevăr extraordinar, se poate studia și realiza orice aparat de fizică, clasic sau nou, oricît ar fi el de complicat. Se înțelege lesne ce servicii imense poate aduce cercetătorilor un asemenea atelier. Atunci cînd înzestrarea lui va fi complet terminată, laboratoarele institutelor vor dispune de puternice mijloace de lucru, în permanență reînnoite și adaptate nevoilor zilei.

Dar de-a lungul vizitei mele în Romînia, am constatat frumoase realizări nu numai în ce privește fizica. Am cunoscut rezultate remarcabile obținute în diferite alte domenii ale științei. Bunăoară, în agronomie. Colectivele științifice ale Institutului de Cercetări Agronomice au reușit să creeze noi specii de cereale cu productivitate mai mare, de calitate superioară. Am fost informat că această luptă pentru îmbunătățirea speciilor, a raselor, se dă și în domeniul zootehnic. Că au fost create noi rase de oi, de vite, de cai.

Am remarcat cu bucurie că, în Romînia, s-a dat o deosebită amploare cercetărilor științifice din domeniul medicinei, în care scop au fost create numeroase institute ale Academiei și Ministerului Sănătății. Fondurile importante puse la dispoziția acestor institute au permis dezvoltarea unor interesante și fructuoase cercetări în diferite domenii ale medicinei. Bunăoară, în Endocrinologie. În frumosul institut pe care îl conduce, printre numeroase cercetări pe care le face, eminentul savant C. I. Parhon, secondat de academicianul Șt. I. Milcu și de ceilalți colaboratori ai săi, studiază experimental rolul diminuării activității glandelor endocrine în îmbătrînirea organismului omenesc, arătînd cum se poate combate o îmbătrînire prematură, prin injectarea anumitor hormoni.

Tot academicianul C. I. Parhon studiază în prezent, împreună cu colaboratorii săi, o problemă de cel mai înalt interes, privitoare la rolul anumitor insuficiențe hormonale asupra dezvoltării cancerului; aceste cercetări vor putea ajuta, în viitor, tratamentul acestei boli grele.

Vreau, de asemenea, să remarc bogata și rodnica activitate a Institutului de Inframicrobiologie, condus de academicianul Ștefan Nicolau. Cercetătorii acestui institut fac studii foarte importante asupra virusurilor și luptă în prezent să realizeze un vaccin împotriva hepatitei epidemice.

Consider că, prin cele de mai sus, n-am spus decît cîteva cuvinte asupra felului în care se dezvoltă azi știința romînească, asupra cercetărilor ce se fac în slujba omului și a vieții sale, asupra atmosferei de entuziastă creație din laboratoarele de studiu.

Cu savanții pe care îi are, cu tinerii săi cercetători bine pregătiți și entuziaști, cu mijloacele materiale ce îi sînt puse la dispoziție, știința romînească se va dezvolta, va înflori necontenit.

Schimbul

Desen de Rik AUERBACH

Termocentrala de la Paroşeni, cea mai mare termocentrală a ţării, a intrat în funcţiune în cinstea celui de al II-lea Congres al partidului.

Fotografie de G. VINŢILĂ

O clipă de răgaz, în timpul antrenamentului...

Fotografie de A. MIHAILOPOL.

← În sala de ședințe a Adunării Generale a O.N.U.

Patria noastră - membră a O.N.U.

de C. PARASCHIVESCU-BĂLĂCEANU
vicepreședinte al Asociației Juriștilor din R.P.R.

Ședința din 15 decembrie a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite s-a deschis într-o atmosferă neobișnuită. 16 delegații, reprezentante a 16 state, noi membre ale Organizației Națiunilor Unite, își ocupau în această zi locurile în incinta Adunării, participînd pentru prima oară la ședințele acestui important for internațional. Urarea de bun sosit adresată noilor membri de către președintele Adunării Generale, ca și aplauzele celorlalți delegați și ale publicului, arătau satisfacția deplină cu care a fost salutată rezolvarea echitabilă a problemei primirii de noi membri, atîta vreme amînată.

Dar primirea celor 16 state ca noi membre ale O.N.U. a avut un răsunet mult mai larg. Opinia publică mondială a apreciat acest eveniment ca un însemnat succes al forțelor păcii, ca o confirmare reală a valabilității principiilor coexistenței pașnice. Într-adevăr, dacă rezolvarea problemei primirii de noi membri a fost atîta timp tergiversată, aceasta s-a datorat tocmai opunerii acelor delegații occidentale — și în primul rînd a celei americane — care negau ideea coexistenței pașnice, care considerau ca unic criteriu pentru primirea în O.N.U., regimul politic intern al țărilor solicitante, subminînd astfel însuși principiul universalității, înscris în Charta O.N.U.

În rezolvarea cu succes a primirii de noi membri, meritul principal a revenit în primul rînd delegației U.R.S.S., care, luptînd neobosit pentru respectarea principiilor ce stau la baza O.N.U., a propus calea ieșirii din impas. Delegația sovietică a făcut cunoscuta propunere de rezoluție aprobată de Consiliul de Securitate, a cărui recomandare a întrunit apoi în Adunarea Generală o impresionantă majoritate. Străduințele depuse necontenit de delegația U.R.S.S. în rezolvarea favorabilă a acestei probleme, exprimă poziția ei consecventă de apărare a păcii și colaborării internaționale.

Este, de asemenea, meritul acelor delegații care adoptînd o atitudine realistă în problema admiterii de noi membri au determinat crearea unui curent majoritar în favoarea rezolvării pozitive a acestei probleme, contribuind astfel la considerabila întărire a însuși prestigiului Organizației Națiunilor Unite.

Republica Populară Romînă se află printre cei 16 membri ai O.N.U. Pentru poporul nostru aceasta este, fără îndoială, un eveniment de mare însemnătate. Poporul nostru este profund devotat cauzei păcii și prieteniei cu toate popoarele lumii, iar guvernul Republicii Populare Romîne, exprimînd voința poporului, duce o politică consecventă de colaborare pașnică între state pe baza principiilor coexistenței, ale respectului reciproc și neamestecului în treburile interne ale altor țări. Această politică este pe deplin confirmată de poziția adoptată de țara noastră în principalele probleme internaționale. Republica Populară Romînă se pronunță pentru reglementarea pașnică a litigiilor internaționale, pentru renunțarea la război ca mijloc de rezolvare a acestor litigii, pentru continua destindere în relațiile pe plan mondial. Țara noastră luptă pentru interzicerea armelor de exterminare în masă, pentru reducerea armamentelor și a forțelor armate, iar guvernul Republicii Populare Romîne a și trecut la măsuri concrete în acest sens, hotărînd nu demult reducerea forțelor armate ale R.P.R. cu 40.000 de oameni. Țara noastră se pronunță pentru crearea unui sistem de securitate colectivă în Europa, pentru rezolvarea democratică a problemei germane, pentru restabilirea drepturilor legitime ale Republicii Populare Chineze în Organizația Națiunilor Unite, pentru soluționarea pașnică a tuturor celorlalte mari probleme care frămîntă omenirea. Țara noastră luptă necontenit pentru lărgirea legăturilor economice și culturale cu toate țările, indiferent de orînduirea lor social-politică.

Iată de ce poporul nostru consideră, pe drept cuvînt, că primirea țării noastre în rîndul membrilor Organizației Națiunilor Unite reprezintă o recunoaștere a eforturilor depuse de ea, pentru triumful păcii în lume.

De la tribuna Organizației Națiunilor Unite, delegația Republicii Populare Romîne va continua, sprijinită de întregul nostru popor, lupta acestuia pentru coexistența pașnică a popoarelor. Alături de toate celelalte state membre, Republica Populară Romînă își ocupă în O.N.U. locul la care are dreptul, cu ferma convingere că, prin eforturile tuturor, Organizația Națiunilor Unite își va putea împlini cu succes înalta misiune ce i-a fost încredințată de popoarele lumii, aceea de a fi un neobosit străjer al păcii și securității mondiale.

Luînd parte în toamna aceasta la cea de a 6-a conferință de asistență tehnică a O.N.U. — la care au participat membrii O.N.U., precum și țări nemembre — R.P.R. s-a angajat să contribuie cu suma de 100.000 lei la programul O.N.U. de ajutorare tehnică a țărilor slab dezvoltate. În fotografie: A. Moisescu, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar al R.P.R. la Washington, semnînd la sediul O.N.U. din New-York, documentul conferinței. În stînga, Medhi Vakil, secretarul conferinței, iar în dreapta, David Owen, președintele executiv, și Georgette Ciselet (Belgia), președinta conferinței.

Buget de

Zilele acestea, am fost obiectul unei situații neașteptate. Îmi fixasem un interviu cu un salariat, de la care voiam să aflu felul în care și-a organizat bugetul anului ce a trecut. Sînt doar numai cîteva zile pînă la încheierea anului și un om chibzuit poate socoti cum și-a folosit banii cîștigați în acest răstimp, ce și-a cumpărat, ce a agonisit, cum a știut să se gospodărească.

Pentru treaba asta, am colindat mai multe întreprinderi. Am studiat fișele de salarizare, cerînd să mi se indice un om calificat, care cîștigă peste salariul de bază. „Cîți dorești?" — m-au întrebat cei cărora m-am adresat și mi au indicat o mulțime. La „Mao Tze-dun", am găsit muncitori care cîștigă lunar peste 2.000 de lei. Și nu unul. La „23 August" și la „Republica", numeroși cu 3.000 de lei lunar și chiar mai mult...

M-am simțit încurcat : „Nu, tovarăși ! Un om cu un venit bun, însă nu excepțional. Măsura și simțul gospodăresc vor fi mai ușor de văzut, într-un asemenea caz".

Trebuie să spun că n-am avut greutăți în a găsi omul potrivit nici de data aceasta. Mi-am umplut un caiet întreg cu nume și adrese. În urechi mi-au sunat, multă vreme, cuvintele binevoitoare a nenumărați tovarăși: „Munca din anul acesta mi-a adus lucruri multe și frumoase în casă. Veniți să le vedeți".

Pe cine să aleg, unde să mă opresc?

Căutînd răspunsul la această întrebare, m-am oprit la fabrica „Icar". Ajunsesem aci spre ora 3. Un timp nepotrivit, căci oamenii părăseau tocmai fabrica. Deodată, lumea s-a dat la o parte, pentru a face loc cîtorva motociclete. Ultima era ocupată de o pereche tînără. Salutau veseli pe cei din jur. Păreau mîndri și fericiți. Portarul mi-a spus: „Sînt soții Roșca. Și-au cumpărat motocicleta în anul acesta. Oameni harnici și pricepuți" (foto 1).

★

A doua zi, l-am revăzut pe Dumitru Roșca în secția de ajustaj a întreprinderii. Scopul vizitei mele l-a amuzat. Dar...

— Dar lucrurile care te interesează, le vei afla mai degrabă de la nevastă-mea. Să-ți spun un mic secret: la noi în casă, ea administrează bugetul (foto 2).

★

În aceeași seară, sunam la ușa apartamentului lor, situat într-unul din blocurile muncitorești din Ferentari. Mi-a apărut acest cărșor mirat și vesel. Georgeta, fiica

familie

soților Roșca. De fapt, tînăra s-a arătat a fi vorbăreață și vioaie, dispusă să țină isonul iscoadelor mele reporterițești. Alte amănunte: e prima-n clasă, face poezii și se arată a deveni o excelentă gospodină.

A, da! Ce doresc? Nu știu cum să-ți explic. Ei bine, aș vrea să-l văd pe tatăl matale, dacă se poate. Și pe mama, de asemenea... (foto 3).

★

— O clipă! Vorbesc tocmai cu nevastă-mea. E într-un magazin de textile... „Ce cred? Știu eu? Cumpără

le. La urma ur mei, tu ești cea care administrezi veniturile familiei" (foto 4)

★

— E vorba de niște prosoape plușate, „admirabile".

De fapt, tovarășa Roșca pornise să caute stofă pentru rochița fetiței dar a zărit și i-au plăcut aceste prosoape. Voia neapărat să le cumpere... Dar nu înainte de a cere avizul consiliului familiar (foto 5).

★

După două ore, înapoiată de la cumpărături, încheie socotelile unei zile. Chibzuirea cheltuielilor a dat putință familiei Roșca să-și completeze anul acesta mobilarea interiorului, să-și cumpere o motocicletă și atîtea alte lucruri trebuincioase unei gospodării (foto 6)

★

E atît de plăcut să așezi în dulap lucrurile noi! Bucuria e cu atît mai mare, cînd obiectele dorite multă vreme sînt obținute numai prin muncă proprie (foto 7).

— Da, poți să-mi dai serviciul cel nou. Avem doar musafiri...

Tovarășa Roșca e amabilă și primitoare chiar și atunci cînd solicită oaspeți ce intenționează să-i scotocească prin secretele gospodăriei (foto 8).

★

Anul acesta ajustorul Dumitru Roșca a cîștigat în medie, 1 500 lei lunar. Împreună cu salariul soției sale, venitul familiei lor este de 2 000 lei lunar. De multe ori, chiar și mai mare

Aceasta depinde de măsura în care ajustorul Dumitru Roșca își depășește norma.

Desigur, nu vom înșira aci tot ce și-au cumpărat cei doi soți. E suficient să spunem că tot ce înfățișează pozele noastre sînt roadele muncii lor, roadele hărniciei și ale bunei înțelegeri

Ilarie MURGU și S. STEINER

O călătorie a păcii și prieteniei

O prietenească convorbire, la recepția de la Palatul prezidențial.

Adînci înțelesuri, neprețuite învățături desprind popoarele din fiecare nou pas înainte pe calea păcii. Un asemenea pas reprezintă, fără îndoială, și călătoria triumfală, întreprinsă pe pămîntul Indiei, Birmaniei și Afganistanului, de tovarășii N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov, cu tot ceea ce a prilejuit ea; declarațiile sincere ale conducătorilor Uniunii Sovietice, Indiei, Birmaniei și Afganistanului și angajamentele lor de a continua neobosiți eforturile comune pentru pace, pentru coexistență, entuziastele manifestări ale popoarelor indian, birman și afgan de aderiune totală la principiile enunțate în declarația istorică Nehru — Ciu En-lai, cunoscute sub numele de *pancea șila* — cele cinci principii ale coexistenței. Aceste principii sînt astăzi oficial adoptate de U.R.S.S., R.P. Chineză, India, Birmania și alte țări care reprezintă, laolaltă, mai mult de jumătate din populația globului.

Călătoria tovarășilor N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov în India, Birmania și Afganistan a fost o adevărată călătorie a păcii și prieteniei între popoare. Au confirmat-o pe deplin uriașele manifestări populare de entuziasm și dragoste, cu care pretutindeni au fost întîmpinați conducătorii marelui stat sovietic.

„Hindi Rusi bhai-bhai!" — indienii și rușii sînt frați. Au proclamat-o un milion de oameni la Delhi, încă un milion la Bombay, alte trei milioane la Calcutta, alte zeci și sute de mii la Agra, Nangal, Puna, Madras, Priambor, Bangalore, pretutindeni unde poporul indian a întîmpinat cu dragoste fierbinte pe conducătorii poporului sovietic. A izbucnit strigătul acesta spontan și sincer din inima a milioane de copii, femei bărbați, *„Hindi Rusi bhai-bhai!"* — era scris cu litere de aur pe imense panouri și steaguri purpurii, pe triumfale arcuri de flori, pe mii și mii de pancarte, peste tot unde au apărut, înconjurați de însuflețirea mulțimilor, oaspeții sovietici ai Indiei independente.

De la Moscova la Delhi sînt multe mii de kilometri... La frontiera dintre cele două mari state — U.R.S.S. și Republica India — se ridică munți, ale căror piscuri sfidează înălțimile... Copiii din Bombay n-au cunoscut niciodată nopțile albe ale Nordului, iar cei din Leningrad n-au aflat decît din cărți despre arșița soarelui Sudului și țăria musonului...

Popoare deosebite ca înfățișare, ca limbă, tradiții, concepții, cultură... Și, iată: „Indienii și rușii sînt frați!"...

Să existe oare o asemenea forță, care — peste distanțele enorme, peste munții cei mai înalți, peste mileniile care au imprimat deosebiri esențiale în dezvoltarea istorică a celor două mari popoare — să le unească cu asemenea legături, ca acelea dintre frați? Da, există o asemenea forță. În ce constă această forță atotbiruitoare, a arătat, în cuvinte simple și limpezi, tovarășul Bulganin, la mitingul

Primirea delegației sovietice pe aeroportul din Delhi. De la stînga la dreapta: Jawaharlal Nehru, N. S. Hrușciov, Indira Gandhi, N. A. Bulganin.

popular de la Delhi: „*Popoarele sovietic și indian au comună dragostea lor de pace și de muncă; ambelor popoare le sînt străine rasismul și colonialismul. Ele iau atitudine activă pentru menținerea și consolidarea păcii, pentru prietenie și colaborare între toate țările, pentru suveranitate și securitate internațională*".

Dragostea de pace și de muncă! Idealurile libertății și convietuirii pașnice! Iată forța care unește popoarele, în lupta lor comună pentru apărarea cauzei păcii. Despre această forță, au vorbit, în mesajul lor de prietenie, locuitorii din Delhi: „*În unele privințe, cele două țări ale noastre se deosebesc în ceea ce privește sistemul lor politic și social. Și totuși noi și țelurile pe care ni le-am propus au multe trăsături comune și există un vast cîmp de colaborare. Sîntem fericiți că această colaborare se intensifică în domeniul științei, tehnicii și comerțului*".

Acestei forțe, care unește popoarele lumii într-o indistructibilă unitate de voință, i-a închinat tovarășul Hrușciov cuvinte minunate. Din toată inima a vorbit N.S. Hrușciov poporului indian despre înaltele idealuri morale ale poporului sovietic — pacea și prietenia cu toate popoarele lumii. În cuvinte pe înțelesul tuturor, tovarășul Hrușciov a arătat că Statul Sovietic și guvernul său se călăuzesc consecvent după principiile întrecerii pașnice între țări, ale respectului reciproc și ale neamestecului în treburile altor state. Fiecare dintre cuvîntările rostite de tovarășii N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov, în timpul vizitei lor în cele trei state, au mers la inima popoarelor Asiei, ca și a tuturor popoarelor care luptă pentru independența națională.

Profundele schimbări petrecute în situația politică din țările Asiei și ale întregului Orient au fost caracterizate de către conducătorii sovietici pe baza unei profunde analize științifice, subliniindu-se importanța mărețului proces istoric de trezire a popoarelor care au îndurat decenii în șir jugul asupririi colonialiste.

Năzuința popoarelor Asiei și Africii, de a se elibera pentru totdeauna din cingile sclaviei colonialiste, lupta lor pentru pace, libertate și independență națională, a devenit un semn al vremurilor noastre. Iar entuziasmul și căldura cu care au întîmpinat popoarele Indiei, Birmaniei și Afganistanului pe N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov, au constituit expresia sinceră a recunoștinței pe care toate popoarele asiatice le poartă Marii Uniuni Sovietice pentru rolul pe care l-a avut și îl are în lupta neînduplecată împotriva colonialismului, pentru libertatea și independența popoarelor asuprite, pentru pace.

Faptul că o asemenea desfășurare a vizitei oamenilor de stat sovietici în India, Birmania și Afganistan poartă semnificația unui uriaș aport la cauza păcii, îl confirmă nu numai bucuria cu care evenimentul a fost salutat de toate popoarele lumii, ci și neliniștea și îngrijorarea acelor cercuri care, așa cum a arătat Jawaharlal Nehru: „*...nu pot să nu gîndească prin prisma lagărelor ostile și alianțelor militare*". Tocmai acei ce pierd acum în Asia poziții după poziții, jefuitorii colonialiști, uriți de popoarele Asiei și Africii, sînt cei cuprinși de neliniște față de creșterea impetuoasă a forțelor păcii.

Vizita tovarășilor N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov în India, Birmania și Afganistan constituie încă una din acele luminoase manifestări ale politicii de pace a Uniunii Sovietice, care găsesc puternic ecou în inimile popoarelor, însuflețindu-le la luptă și mai activă pentru consolidarea păcii și colaborării internaționale.

Conducătorii sovietici au vizitat, în orașul Agra, monumentul Tadj-Mahal, vestită operă arhitectonică, construită în secolul al XVII-lea.

După vizitarea orașului Agra, tovarășii N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov exprimă mulțumiri gazdelor pentru cordiala primire.

→ Tovarășii Bulganin și Hrușciov vizitînd una dintre grandioasele pagode din Rangoon, capitala Birmaniei.

Romantism nocturn

— schiță —

de C. BACIU

De cîte ori n-am colindat noi străzile, străzile cele mai mici, mai liniștite. Unele garduri s-au strîmbat și nimeni n-are de gînd să le îndrepte, curțile sînt amorțite sub zăpadă, dar e atîta farmec în fiecare fereastră luminată: aici aș intra să beau un ceai, aș sta pe canapeaua din colț și, poate, pe ușa aia ar apare fata gazdei — .... și-avea arhivarul o fată...". În camera asta, se simte mirosul varului, mobila e nouă, iar soții sînt atît de veseli, că devii invidios: ăștia se bucură din te miri ce. Printr-o fereastră, se văd lustre de cristal, tablouri mari, un colț de pian, pe jos e așternut un covor greu, care înăbușe pașii, iar în colț, sub o lampă cu abajur, așezat pe o pernă uriașă poți citi, ținînd pe genunchi o carte mare și colorată...

E liniște, pe toată strada se aud numai pantofii tăi, ca o ciocănitoare tîrzie, și, deodată, înfiorat, le oprești sub o fereastră — cîteva acorduri din Beethoven, neîndemînatic încercate la pian. Pînă atunci erai singur, acum devii stingher. Oare din toate ferestrele astea luminate, nici una nu te cheamă? Romantismul unei întîlniri neprovăzute, romantismul gospodăresc izvorît dintr-o pînză flamandă, farmecul cărții mari, ținute pe genunchi? Casele oamenilor sînt atît de pașnice și pline de visuri! Sub cerul negru, înstelat, cu luminile lor alburii, par o flotilă gata să ridice ancora și să navigheze, iar tu ai să rămîi pierdut pe trotuar, ca pe un țărm îndepărtat, și întunericul o să ți acopere fluturarea batistei.

Era prea multă liniște pentru un singur drumeț citadin și romantic. Am pornit să mai caut unul.

Am urcat, mai întîi, scara unui bloc mare. Cîteva cucoane parfumate, conduse de un soi de cocotă masculină, ieșeau să la masa în oraș sporovăind toate o dată. Nu știu cine a numit această specie pasăre de noapte, cînd e izbitor ce bine amintește molia închisă, din greșeală, într-o sticlă de Chanel. După asemenea întîlnire, camera amicului meu mi s-a părut mai pură, mai gospodărească. Într-un elan cîmpenesc, i-am mărturisit că simt miros de fîn cosit. S-a mirat: „Cum dracu, mă? Am mobilă nouă! Poate de la soacră-mea, c-a adus ceva de-ale gurii, de la țară..."

O nimerisem prost cu lirismul. Amîndoi — și el, și soția sa — abia mîncaseră, erau sătui și somnoroși. Își priveau camera cu o dragoste plină de teamă, de parcă aș fi vrut să le cer cu împrumut garderobul. N-am mai făcut nici o aluzie la ceai — cu toate că scoarțele înflorate și perdelele scrobite mă îmbiau să rămîn — și am plecat. Coborînd, mormăiam de cîndă: „Ah, voi, seri albastre, nopți cu lună beată, mîndru fost-au, tînăr și frumos odată..." dar m-am întrerupt la timp. Nu era frumos să sar de la sfîntul simbol al căsniciei, în crișma lui Esenin.

Am urcat o alta scară. Înainte de a suna la ușa apartamentului, am auzit pianul. Notele răzbăteau înăbușit, îndepărtate — mai mult le ghiceai. Era Beethoven și anume din acele acorduri, care păstrînd încă dantela argintie a lui Mozart, sînt străbătute de chinuitoare întrebări: grațiosul vestind gigantescul. Am intrat în vîrful picioarelor — fata cînta și, dintr-un colț, mama cu degetul la buze, mi-a făcut semn să mă așez. Cînd ultimele acorduri s-au stins, mama și fiica m-au privit cu ochii strălucitori de plăcere: „Ai auzit" — și mi s-a părut că scaunul pe care stau e o strapontină.

— Sîntem foarte necăjiți — a spus mama. Lidia s-a certat cu prietenul dumitale. Și, cu ocazia asta, cred că i-au venit mințile la loc.

— Oh, mamă, lasă! -a spus fata. Mai bine zîi, măi, ai mîncat?

— Te-ai certat? - am întrebat surprins, dar bucuros.

Nu-mi plăcuse niciodată această mică dragoste dintre ea și Mustață.

— Dar de ce?

— Pleacă.

— Pleacă!? Unde? Eu n-am mai fost de trei săptămîni la dînsul, îl știam pe teren...

— S-a întors, dar pleacă din nou — a spus fata. Definitiv. E un om prea cumsecade pentru mine și nu pot, nu pot, nu pot! Nu vreau să mă jertfesc inutil, nu vreau! Și el e un apucat, și tu la fel...

— Lidia, dar... — a încercat mama s-o întrerupă. Ce scene sînt...?

— Mamă, taci! — s-a răstit fata.

Se vedea că vorbește tare nu fiindcă era supărată pe cineva, dar pentru că îi era rușine.

— Nu vreau să mai ascult nimic!

— Lidia, drăguță, dar eu mă bucur ca ramii — a spus mama. Drăguță, îmi pare bine.

— Mie nu! — a țipat fata. Mie nu-mi pare bine! Sînt sătulă și de serviciul ăsta tîmpit, și de casa asta plicticoasă. Dar nu vreau să mă afund nicăieri!

A strîns buzele, și-a strîns nările, cu figura celor care vor să arate că se stăpînesc cu greu, și a urmat nefiresc de liniștit:

— Uite, tu ești musafir, dar ne cunoști de patru ani. Treci peste scena asta mică — oricum, dînsul este prietenul tău, nu eu — și stai jos să mănînci niște conopidă...

...M-am gîndit că, totuși, era mai bine să plec. Pătat de aburii mîncării, romantismul meu nocturn se destrămase. Dar, mai ales, nu înțelegeam ce se petrecuse cu Mustața. Fata asta îi plăcuse mult — era grațioasă, sufletește grațioasă, și se topise la început după ea. El, grosolan în aparență, dar de o mare ascuțime și candoare, ametise aproape în urma cu patru luni. Asta nu-mi plăcuse, pentru că eu o cunoșteam dinainte și știam că Lidia rămînea de o grație rece, arătînd o mare camaradorie, dar nefiind în stare să se uite pe ea nici odată. Și el, ticălosul, ce ușor se lăsase păcălit...

Mi-am reamintit viața de cămin, sărăcia studențească a anilor '45-'46, camerele reci, fără mobilă, și entuziasmul nostru bătăios. Înfofoliți în pături, după zile de lupte grele cu dușmanul, visam întîlniri cu fete frumoase, croaziere în republicile socialiste din Pacific... Erau și vreo doi de la farmacie, care puneau la cale o afacere grasă cu prafuri, și unul de la seminar, care fura ceasuri, ascunzîndu-le într-un raft țesut de crostomații. Mustață își păstra demnitatea deasupra acestor viciați de visuri sau de șmecherii. Mare, solid, cu ochelari și mustăți, amintea de doctorul „Au-mă-doare" din „Doi căpitani" a lui Kaverin. Cînd, din această figură de urs, izbucnea o notă de lirism, ea avea ceva tulburătoare delicatețe a florii reginii aflate pe un pisc. Cînd făcea „caragață", deosebeai că nasul său mare și serios se roșește cu ușurință, iar la aroma unui vin moldovenesc, ochelarii i se aburesc ușor. După terminarea facultății, ceruse să plece ca medic pe un șantier și, după trei ani, revenise la oraș, ca director adjunct al unui spital.

Mergînd, ajunsesem în cartierul lui, cu case vechi, bătrînești. Aici locuiau mărunți funcționari, muncitori, și ziua încă puteai auzi larma unor mici ateliere meșteșugărești.

Prin fereastra cu perdele ridicate l-am deosebit figura mustăcioasă, aplecată deasupra unui geamantan.

— Ai vrut s-o ștergi, nemernicule, fără să spui nimic — i-am strigat — și spuneai că-ți iei concediul în primăvară!

— Bine că ai venit! Stai jos. Te-am căutat în fiecare zi, dar umbli teleleu pe teren. Stai și taci!

Și-a închis geamantanul, și-a aprins o țigară.

— Mă — a început și a pleoșcăit, după un obicei vechi și caraghios al lui — să te întreb ceva. Munca ta te mulțumește?

— ...

— Mie mi-a ajuns pînă la gît. Și, zii, nu ți se pare că mai ai forțe, așa, nefolosite?

Era mișcător omul acesta mare și serios, feriindu-se să-și descopere gîndurile cele mai intime. Se temea ca limpezimea și omenescul lor să nu le prefacă în niște medalii, cu care să ia ochii celor dimprejur și „nemulțumirea" fusese pomenită pentru a pregăti o atmosferă mai puțin festivă.

— Mai am forță — am răspuns. Dar...

— Știi că am vorbit cu dînsa...?

Da?...

Și i-am spus că plec la țară. N-a vrut...

...

— N-a vrut, mă! A fost un fel de joc și cu mine cam păcălit, ai? Taci acum? Dar te înveseleai că ții la dînsa, da? Ei, află că și acum îmi place...

— Nu mă înveselesc de loc.

— Nu minți! Pentru voi a fost ca un joc de societate: Mustață e îndrăgostit... Și mai sînt. Și află că poate să sucească și capete

mai bine înșurubate ca al meu... Dar nu de asta plec... Sau, tocmai, de asta s-a întîmplat... Tu înțelegi? M-am înăbușit aici, la spital. Nu de cîte unii care se învîrtesc, nici de Anton, care îmi bagă bețe în roate. Dar munca semiadministrativă mă omoară. Simt nevoia să fac ceva, ca la ieșirea din facultate... Ceva greu, complicat, unde trebuie să răstorni, să tragi din toate puterile... Aici, la spital, avem cîțiva băieți buni, din seriile noastre, o să facă treabă. Simt că rămîne cineva, care o să se descurce încă mai bine ca mine. Cît despre mine... N-am să te prelucrez acum pe tine, dar vreau să mă bazez pe ceva, cînd am să am pretenții la alții. să-i privesc în ochi... Și pînă acum, ce pot să spun? Despre lucrarea cu bruceloza? În schimb, comunele astea, unde încă lipsesc dispensarc, unde trimitem numai proaspeți absolvenți..!? De comunele astea, cine dracu răspunde? Eu nu? Și, totuși, de ce n-am plecat? Pentru că e mai greu, măi, e mai greu. Și între timp, scîrba asta se aduna în mine, mai mult scîrbă de mine că nu mai pot să plec, ca acum trei ani, că vreau să trăiesc liniștit, „gospodărește"... De ce te uiți așa? Nu cumva crezi și tu că sînt un romantic sau că plec în apostolat? Dar tu înțelegi că nu vreau să mă acopere senzația asta mică de bunăstare și nu vreau să ajung ca Anton, ca Felicia, să fiu „dom'doctor", cu 25 de lei vizita? Nu se poate ca asta să fie tot, ar fi îngrozitor. Și să iau cuvîntul în ședințe, „just", cînd știu ce trebuie făcut și nu fac, pentru că e mai greu, mă, mai apăsător. Trebuie să iei multe de la început... Dar altfel o să semăn cu dînșii, măi, cu „dom' doctorii",... Și dă-i în mă-sa... mai dă-i în mă-sa... Na, uită-te bine la mine, mi-a ajuns pînă la gît... Vouă nu v-am spus nimic, voiam să mă gîndesc, eu, singur... Și uite, așa vreau...

Se opri drept în fața mea. Nu arăta vesel de loc, ci numai obosit.

— Dar de Lidia îmi pare rău, mă—adăugă, cu voce stinsă. Are multe lucruri bune în ea... și n-arată prost, nu?

Încercarea de a părea indiferent, pentru a-și ascunde duioșia, suna stîngaci, stupid. Își dădu singur seama și se înroși mai tare.

— Mă, tare dor o să-mi mai fie... Dracu s-o ia... Acolo, știi nu e chiar sat, e tîrg, capitală de raion, dar seara o să mă simt cam singur... Bine că o să fie bătaie de cap cu organizarea dispensarului. O să fie scandal, certuri,o să se găsească prin partea locului vreunul care o să vrea să facă afaceri, o să mi le propună chiar mie... Și, pe de altă parte, ochi, stomac, picioare, plămîni, toată ziua... Ce casti gura, ca un prost? Mai crezi că merg în apostolat? Dar să-i vezi pe „dom' doctorii" mei cum umblă opăriți — unul nu mai lipsește de la ședințe. Vor să fie utili, mititeii, la oraș. Cer ore de gardă în plus, fac mai mult ieren, nu mai vrea nimeni numai jumătate de normă.

— Oprește! Cît ai să stai acolo?

— Un an sau doi.

— Și cînd pleci?

— Mîine, mă, am să-mi iau postul în primire. Și mă simt... Mi se pare... Auzi, prima mea sarcină în U.T.C. a fost să notez adresele hitleriștilor de pe strada mea... Mi-era frică, dar mă și amețea o senzație de libertate... așa, ceva deosebit, care, pe unul mai puțin mut ca mine, l-ar fi făcut să cînte... Făceam ce voiam, împotriva lor... Ei, acu' e altă mîncare, dar în clipa cînd am cerut postul — știi, în clipa cînd nu mă mai frămîntam „plec, nu plec"... m-a apucat, ca atunci, așa, o veselie... prosteasca... După aia, mi-am amintit eu de noroaie, de singurătate... Capacul mi l-a pus Lidia... S-a îngrozit... Și mie mi s-a părut că am tras o dușcă de cenușă... M-a apucat o lehamite, mă... După discuția cu dînsa, am stat culcat toată după-amiaza... N-are rost să-ți povestesc ce am vorbit; important e că s-a îngrozit... S-a îngrozit, ca și cum l-ai fi luat apa și aerul... Ei, nu-mi plîngi de milă? Atîta n-am vorbit toată viața mea... Hai, povestește-mi și tu ceva...

În cameră,s-a lăsat deodată liniștea. Vorbirea pe nerăsuflate contenise. Directorul adjunct al spitalului își făcea totuși geamantanul, se pregătea de plecare. În spatele lui,se vedea dulapul alb, cu cărți și albume — foarte multe reproduceri de pictură; erau aici acele mari cărți colorate, pe care mi le închipuiscm deschise pe genunchi, sub o lampă cu abajur. Sub ele erau discurile cu a șasea și a noua, Imperialul și Sonata Kreutzer,Concertul în re major,Concertul pentru vioară al lui Mozart, simfonia Leningradului și zglobiul „Petrică și lupul". Iar de jur-împrejur cu pereți, cu plafon, cu mobilă, se afla camera acelor tineri căsătoriți, pe care căutam s-o ghicesc prin ferestre și în care voiam să iau un ceai. Iată însă că directorul adjunct al spitalului își făcea geamantanul... Înainte de a-i răspunde, am așteptat să-mi treacă emoția care mă cuprinsese și care mă împingea să-l iau în brațe și să-i strig:

— Mustață, lua-te-ar dracu' să te ia... — fără să adaug că, din cauza lui, mi-e rușine de mine.

Am spus, puțin gîtuit:

- Bine, mă!

Și am murmurat:

— Lua-te-ar dracu' să te ia...

— După aceea — a spus el, tare — am să plec la București, să lucrez într-un laborator. Simt chemarea microscopului...

— Mustață, ești totuși puțin nebun!

— Sînt! Și nu-mi plac oamenii care nu s puțin nebuni, măcar puțin de tot. Și am și ceva Murfatlar...

A scos vinul din dulap și am băut, pe tăcute. Buchetul amărui și insinuant al Murfatlarului s-a răspîndit încet în cameră, în vreme ce noi vorbeam pe șoptite.

Se făcuse foarte tîrziu cînd am ieșit. Am mai rămas cîteva clipe în fața casei. Toate ferestrele erau întunecate, numai a lui sclipea sub o streașină de zăpadă. Și din toate ferestrele orașului, numai ea părea gata acum să ridice ancora.

Exista, în seara aceea, un drumeț romantic, dar acela nu eram eu, încropind poeme ale pașnicelor case, ci dînsul, „același, cu inima mereu același". Scuturîndu-se de viața tihnita de toate zilele, nu prizonierul, ci stăpînul volumelor de Goya și al plăcilor, Mustață, blestematul, își scotea nasul pe fereastră, gata pentru mari călătorii...

Din poezia bulgară

Novena Stefanova

Mesaj

Geologi dintr-un ev care vine,
cercetînd mai tîrziu strat cu strat,
veți putea căuta mult mai bine:
ce-a fost ieri, noi de mult am schimbat!

Cîțiva ani au trecut... Anii care
mai bogați ca un secol au fost.
Curățim azi ruinele-amare
și creăm un alt om și-un alt rost.

Rîul Tundja, venit de departe,
în Zagora-și tîrîa al său val.
Peste el, bocitoare-aplecate —
se-nșirau sălcii strîmbe pe mal.

Din adîncuri, din valea vuindă,
nici o urmă în jur n-a rămas.
Ca a veacului nostru oglindă,
strălucește la soare un iaz.

Chiar și munții ca-n vis se sfărîmă.
Noi păduri ne răsar din pămînt.
Știu-va soarele unde s-apună,
dacă stîncile-n jur nu mai sînt?

Trenu-aleargă pe linia nouă,
albii noi are apa de rîu.
Din nisip crește iarba, și rouă
se așază pe lanul de grîu.

Făurim o istorie-n care
strat cu strat retopim pentru voi.
Geologi din epoci viitoare,
voi ades veți vorbi despre noi!

În românește de **Veronica PORUMBACU**

Kamen Zidarov

Baladă

Cine-alină, seara, în grădină,
firul ierbii verde și plăpînd?
Cine, ca prin vis, sub luna plină,
spune neuitatul tău cuvînt?

Tu te-ntorci din liniștile sumbre,
ca un cavaler dintr-o baladă,
seara, cînd s-așterne-un văl de umbre
peste tăinuita mea ogradă.

Înfrîngînd al morții legămînt,
peste ape-adînci și peste crînguri
vii, de lîngă Drava, din mormînt,
să-mi șoptești cînd stăm în noapte singuri:

„Iartă-mă că mi te-a smuls din minte-n
focul luptei, chinurile lungi,
că atîtea sfinte jurăminte
le-a uitat soldatul tău atunci.

Te-am uitat, — dar roșie ca para
arma-n mîna-mi aspră s-a făcut,
apărîndu-ți chipul drag și țara
de un feudal mai nou, mai crud"

Eu ascult povestea ta-n grădină,
cum mi-o spune frunza tremurînd,
și te-ntreb: „În țarina străină
nu te-apasă lutul în mormînt?"

În priviri, ți se aprinde-o rază
și se-ncruntă fruntea ta puțin:
„Lutu-n țara-soră nu apasă,
În pămîntu-acesta, nu-s străin!"...

...Și te duci, învăluit de șoapte,
spre apus, cu cea din urmă stea,
ca să te întorci la miez de noapte
și să bați ca vîntu-n poarta mea.

În românește de **H. GRĂMESCU**

URECHILĂ I

Această poezie a lui H. Heine îl vizează pe Napoleon al III-lea, fiind însă, în același timp o satiră la adresa monarhiei în general. După lovitura de stat din 2 decembrie 1851, care a înlăturat parlamentul în prima sa formă, Napoleon al III-lea a organizat un plebiscit, care a consfințit dictatura militară. A urmat un simulacru de constituție și noul senat decise restaurarea imperiului și proclamarea lui Napoleon al III-lea ca împărat.

Heine îl disprețuia profund pe Napoleon al III-lea și batjocorise încercările lui anterioare și neizbutite de a da o lovitură de stat.

La cea de-a opta aniversare a alungării de către poporul nostru a Hohenzollernilor publicăm această poezie, socotind că, pentru năravurile și moravurile fostei monarhii din România, satira lui Heine este tot atît de valabilă ca și pentru tiranii din veacul trecut.

de Heinrich HEINE

Ilustrație de E. TARU

La o alegere de rege,
Măgarii-aveau majoritatea, se-nțelege,
Astfel că rege-a fost măgarul.
Dar ascultați ce spune cronicarul.

Măgaru-ncoronat, în sinea sa,
Asemenea cu-n leu se-nchipuia.
O piele de leu își pusese-n spinare
Și răgea ca leul, cît putea de tare.
Avea relații numai cu-armăsarii —
Și asta supăra nespus măgarii.
Din buldogi și lupi își făcuse-armată
Și iritase măgărimea toată.
Iar cînd pe bou îl numi cancelar,
Turbară de-a binelea cei măgari
Și-amenințară chiar cu o răscoală.
Atunci regele-și puse coroana regală
Și se-nfășură, fără pic de zăbavă,
Într-o blană de leu — cea mai grozavă.
Apoi, în fața tronului fură chemați
Nemulțumiții de urechiați.
Și astfel cuvîntă măritul stăpîn:

— Prea puternici măgari, tineri și bătrîni!
Voi ați crezut, probabil, cum că eu
Sînt un măgar; ei bine, sînt un leu.
La curte toți spun asta și-o repetă,
De la contesă, pînă la subretă.
Poetul meu de curte mi-a-nchinat
O strofă-n care spune răspicat:
„Cum înnăscută-i e cămilei o cocoașe,
La fel și inimii-ți uriașe
Îi e-născută vitejie unui leu.
Nu-i urechiat de loc sufletul tău!"
E cea mai reușită strofă-a sa
Și toți o prețuiesc la curtea mea.
Da, sînt iubit. Păuni plini de trufie
Se-ntrec să-mi scarpine regala scăfîrlie.
Veți recunoaște: apăr arta-naltă.
Sînt August și Mecena inoialtă.

Am teatru. Rolurile de erol
Le joacă deocamdată un cotoi.
O mimă, -i Mimi, păpușica dragă,
Cu douăzeci de mopși — o trupă-ntreagă.
Am și-o Academie de pictură, regală,
Fondată de-o maimuță, de fapt, genială.
Ce director, am luat măsuri să-l instalez
Pe-un Rafael al ghetto-ului hamburghez,
Lehman din Scîrnăveni [1]), care, cu-ncetul,
O să-mi facă, desigur, și mie portretul.
Și-o Operă mai am. Și am și un Balet
În care, aproape goale și foarte cochet,
Cîntă păsărelele, vreo două sute,
Și puricii fac sărituri pe-ntrecute.
Meyer-Bähr [2]) e dirijor general
(Multimilionarul muzical)
Care compune-acum, în cinstea nunții mele,
O uvertură festivă dintre cele mai grele.
Muzică învăț și eu, se înțelege,
Ca Frederic cel Mare, al Prusiei rege.
El cînta la flaut, eu cînt din lăută
Și cîte o privire cu dor mă sărută
Cînd, plin de simțire, cu-n suflet ce arde,
Îi ciupesc lăutei subțirile coarde.
Într-o zi, Regina chiar o să descopere
Că-n muzică pot să creez capodopere.
Ea însăși doară e o lapă de seamă [3]),
Cu sînge curat, după tată și mamă,
Ba-i rudă chiar de-aproape cu interesanta
Iapă-a lui Don Quijotte, Rozinanta,
Și cu calul fiilor lui Haimon [4]), totodată,
Cum arborele ei genealogic arată.
Mai mult, printre străbunele ei neamuri,
E cîte-un armăsar care, sub flamuri,
În oastea lui Godefroy de Bouillon a rînchezit,
Cînd Sfîntul Oraș a fost cucerit.
Dar dînsa strălucește mai mult, de bună seamă,
Prin mersu-i frumusețe! Cînd scuturâ din coamă
Sau sforăie pe nările-i roze, deodată,
Inima-mi tresare, pe veci fermecată.

E-a lepelor coroană și floare printre flori
Și o să-mi dăruiască și un moștenitor.
Vedeți voi, pe-această legătură vie
Fondată-i întreaga mea dinastie.
Nu, n-ar putea să-apună numele meu.
Va sta în analele lui Clio mereu.
Va recunoaște înalta zeiță, pe drept,
Că am avut o inimă de leu în piept,
Că am domnit cu-nțelepciune nemaivăzută
Și că, pe deasupra, cîntam și din lăută.

Aici, Regele rigîi, dar de-ndată
Reluă cuvîntarea lui înfocată:

— Prea puternici măgari, tineri și bătrîni,
Vă voi păstra înalta-mi favoare de stăpîn,
Doar dacă fi-veți vrednici de ea. Deci, negreșit,
Plătiți-vă impozitul la timpul potrivit
Și pe-a virtuții cale să pășiți
Ca odinioară, moșii voștri cei cinstiți,
Măgarii cei bătrîni! Pe ger sau pe zăduf,
El sacii către moară-i duceau fără năduf,
Căci propria religie-așa le poruncea.
Cît despre Revoluție, habar n-aveau de ea
Și nu făceau nici „cîrc" din buza pleoștită
Cînd a obișnuinței lesle prea smerită
Mîncau cuminte păsnicul lor fîn.
S-a dus frumoasa vreme din bătrîni!
Căci voi, măgari mai noi, deși măgari,
De vechi înțelepciuni n-aveți habar.
Din coadă jalnic dați, parc-ați pierdut speranța.
Dar dedesubt mijește aroganța.
Cu neghiobele mutre cu care priviți,
Faceți lumea să vă creadă măgari cinstiți,
Dar necinstiți sînteți și plini de vicleșug
Cu toată cucernica voastră măgărie.
Cînd vi se pune sub coadă piper,
Ridicați niște zbierete pînă la cer.
Lumea-ntreagă-ați vrea pe loc s-o sfîșiați.
Dar nu știți decît atît: să zbierați.
Ciudă fără minte, care ultă de toate,
Ridicole și sterpe minți leșinate!
Zbierătul vostru îmi dovedește clar
Cîte perfidii sălășluiesc în măgar,
Ce răutăți prostești și ce arțag imens,
Ce mîrșăvii murdare și fără nici un sens,
Ce fiere, ce otravă și ce ipocrizii
În pielile voastre măgărești poți găsi!

Aici, Regele rigîi, dar de-ndată
Reluă cuvîntarea lui înfocată:

— Prea puternici măgari, tineri și bătrîni,
Vedeți că vă cunosc și că vă am în mîini.
Sînt supărat la culme. Da, sînt și n-o neg,
Căci mi-ați tăcut de-ocară un regiment întreg.
Fără nici o rușine. Vă-afirm, deci, cu putere
Că de pe măgărești-le voastre puncte de vedere
Nu veți pricepe în veci, — e prea greu —
Ideea politicii mele de leu.
Băgați bine de seamă. Aveți grijă, măgari!
În împărăția mea cresc fagi și stejari
Din care ies spînzurători — o adevărată minune.
Țineți-vă botul — altfel vă pot spune.
Deștepții și obraznicii ce vorba nu-și măsor
Am să pun să-i biciuiască pe rînd, la abator.
Să scarmene la lînă într-o celulă goală.
Iar dacă vreunul va pomeni de răscoală
Sau din străzi baricade să facă va vrea,
Îl spînzur fără milă, pe legea mea.

Aceasta, măgari, mi-e porunca ritoasă.
Și-acum, puteți să vă cărăbăniți acasă.

Cînd regele-și sfîrși cuvîntul de stăpîn,
S-au bucurat măgarii, și tineri, și bătrîni,
Și într-un glas strigară, voios: „I-a! I-a!
Trăiască Majestatea Sa Regele! Ura-a!"

În romînește de **Nina CASSIAN**

---

[1]) Lehman von Dreckwahl, pictor contemporan cu Heine care, printre altele, a pictat pentru Napoleon al III-lea; Dreckwahl — stradă din Hamburg.

[2]) Joc de cuvinte intraductibil. Mayerbeer — un compozitor al epocii; Mayer-Bähr — Mayer-ursul.

[3]) Se referă la soția lui Napoleon al III-lea, contesa Eugenia de Montijo și Theba, care ținea să-i fie recunoscută originea nobilă spaniolă.

[4]) Personaj dintr-o baladă medievală.

...Se poate ca Moş Gerilă să fi venit tocmai cînd fetiţa adormise şi ea a visat că amîndoi sînt într-un glob de sticlă, din pomul de iarnă. Dar nimeni nu poate să jure că totul a fost numai un vis...

Fotomontaj de I. PETCU

SCENA
SCENARIU
SCENARIU
SCENARIU

tubil. Auziți ce spune Cik Damadian: să vă comunic că, în ce privește figurile călătorilor din șușanopter, orice asemănare cu vreo persoană în viață sau decedată este cu totul întîmplătoare și neintenționată... Ei, acum vii la rînd și tu, dragă Urzicuțo. Ai primit o soinită plină cu sare și piper. Știu că unii dintre autorii tăi au nevoie. Totuși, nu-i lăsa să fie egoiști! Dacă vezi că și la Radio-Magazin sînt cîțiva care îți cer cu atîta foc, dă-le și lor puțin. Dar cine-i tovărășelul ăsta călare pe situații? Constantin Adochitei! Cred și eu, cred și eu! Lui i-a adus mogul o cisternă, să poată încărca direct în ea, laptele mulș de la vacile-record pe care le crește. Și-i urează mogu' ca, pîn' la anu', să nu-i mai ajungă nici cisterna — poate că o să-i instalăm o conductă în directă legătură cu toate creșele din țară... Iată și două figuri cărora le dăm darurile fără a le mai însoți de glume: lui Nae Sugativă, un duș portativ, să se mai răcorească; lui conu Raoul Fostulescu, un tub mare cu antinevraigice, să-i mai treacă durerile de cap, că încurajările „Vocii" nu-i mai ajută... Hai altîi la rînd! Tinerilor căsătoriți un apartament din cele 1000 construite în București-Nou. Pentru Angelica Roșeanu, ce dar să fi pregătit? Cupe? Are atîtea de multe, că mă mir cum de le poate duce! Mai bine un manual de prestidigitație, să învețe să le țină așa fel, încît nici una să nu-i scape... Scriitorului V. Em. Galan, un „Bărăgan". Dar nu cel pe care-l știți, ci volumul II, pe care îl doriți și-i așteptați toți cu nerăbdare. Lui Protectică Familescu, directorul întreprinderii „Comfamilia", o schemă nouă, în care să poată fi cuprinși și nou-născuții familiei... Lui Gigel Malagambescu să-i dau oglinda fermecată; ca îi va arăta exact cum arată: adică un papagal împopoțonat cu toată recuzita neamului papagalicesc...

Ei, se pare că am terminat cu voi. Mai am însă în pom daruri pentru cîțiva copii care au întîrziat, dar vin și ei precis. O „Revistă de teatru" și un șapirograf, respectiv, revista pentru oamenii de teatru și șapirograful pentru graficienii autori de afișe. Am rezolvat problema. Circului de Stat, un clovn ce nu va mai umbla pe la lada cu vechituri, studiourilor cinematografice, o grămadă de scenarii bune; scriitorilor care n-au timp să se deplaseze pe teren, un televizor, ca să se poată documenta stînd la gura sobei; Uniunii Artiștilor Plastici, care organizează trenuri speciale pentru documentarea pe teren a artiștilor—documentare din care unii artiști se întorc acasă ca dintr-o plimbare, fără a crea nimic — un trenuleț; dar nu un tren de plăcere...

Ei, și acum, copiii mogulul, o să vă părăsesc. Toibs mi-este încă plină și acuș, acuș, se stinge lumina. Mă duc, că mă așteaptă și alții. Vă las sănătoși, urîndu-vă să ne vedem din nou, în pace și bucurie, la anu' și la mulți ani!

Moș Gerilă

pentru conformitate
V. SAVIN

Desen de Cik DAMADIAN

De vorbă cu Moș Gerilă.

Fotografie de M. IVANCIU

Pe drumuri

schiță de Langston HUGHES

scriitor progresist din S.U.A.

Ilustrație de Radu VIOREL

Nu băgase de seamă că ninge. În seara aceea de iarnă, cînd Sargeant coborî din trenul de marfă și intră în micul orășel, nu observă fulgii de zăpadă care cădeau alene.

Simțea, doar, că ceva umed și rece i se strecoară pe lîngă guler și îi pătrunde prin ghetele găurite, dar dacă l-ar fi întrebat atunci cineva cum e vremea, n-ar fi știut să spună că ninge. Nu vedea zăpada. Nu o văzu nici în lumina strălucitoare a felinarelor de pe strada principală, nu văzu cum, prin văzduhul întunecat al nopții, dănțuiesc și cad mari fulgi de bumbac. Sargeant era flămînd și obosit.

În schimb sfinția sa pastorul Dorset văzu numaidecît că ninge, în clipa cînd, aprinzînd becul de la intrare, deschise ușa și se pomeni în fața negrului voinic și plin de zăpadă — întruchipare vie a nopții de iarnă.

„Somer", se gîndi sfinția sa și, înainte ca Sargeant să deschidă gura, pastorul se grăbi să spună:

— Nu te supăra. Nu e de lucru! Mergi drept înainte, a patra stradă pe stînga, pe urmă, la al șaptelea colț, vei găsi un azil de noapte pentru șomeri. Nu te supăra, nu avem de lucru — și pastorul trînti ușa în urma lui.

Sargeant ar fi vrut să-i spună sfinției sale pastorului Dorset că, în anii aceștia de criză, intrase în sute de astfel de aziluri, că întotdeauna găsise paturile ocupate, mîncarea isprăvită, azilul supraaglomerat și că, în general, negrii nu erau lăsați să intre acolo. Pastorul însă se grăbise să spună „Nu!", trîntindu-i ușa în nas. Se vede că nu voia să asculte asemenea lucruri. Și, de ce ar fi făcut-o? Dînsul avea casă și casa avea o ușă pe care putea s-o trîntească după cum poftea.

Negrul își tîrî mai departe pașii pe trotuar. Și, cu toate că zăpada îl înconjura de pretutindeni, nu o observă nici de data asta, deși simțea poate cum ceva rece și umed i se lipește de obraji și de bărbie, i se topește pe mîini, îi pătrunde în ghete. Se opri. Rămase pe trotuar, încovoiat, flămînd, rebegit, somnoros. Ridică agale privirile, le coborî iar și numai atunci își dădu seama că în fața lui se află o biserică. Da, desigur, o biserică! Casa preotului este adesea așezată lîngă biserică.

Trepte mari, albe, acoperite de zăpadă — cu desăvîrșire albe în întuneric. Două uși înalte, boltite, iar de o parte și de alta, coloane subțiri de piatră. Sus, o fereastră rotundă, încadrată de nenumărate flori sculptate; în fața ferestrei, un crucifix de piatră și, pe el, un Crist de piatră. Toate acestea abia se zăreau în lumina palidă a felinarelor. Totul era alb, rece, de piatră.

Închizîndu-și puțin ochii, Sargeant se uită în sus, înspre fațada înaltă a bisericii și cîțiva fulgi de zăpadă îi căzură drept în ochi. Și atunci, pentru prima oară în seara aceea, observă că ninge.

Își scutură zăpada din păr și de pe umeri și simți deodată că e flămînd și singur — sau nu, nu simțea atît singurătatea, cît frigul. Urcă treptele bisericii și bătu la ușă. Tăcere. Apăsă clanța. Ușa era închisă. Se propti cu umărul în ușă cu atîta forță, încît trupul lui negru și puternic se îndoi ca o vergea de oțel. Începu să împingă în ușă. Scoțînd strigăte care aminteau de refrenul unui cîntec de oameni, negrul împingea în ușă, repetînd ritmic, cu fiecare lovitură:

— Am obosit... Hei-rup! Sînt flămînd... Hei-rup!... Mi-e somn... Hei-rup! Trebuie să dorm undeva! E biserica domnului, da? Foarte bine! Hei-rup!

Împingea fără încetare cu umărul în ușa bisericii!...

În sfîrșit, cu un zgomot care se auzi pînă departe, ușa începu să cedeze sub presiunea sălbatică a trupului său uriaș și negru.

Lîngă biserică se și adunaseră cîțiva albi și Sargeant auzi strigătele nedeslușite ale oamenilor.

— Hei! — strigară ei. Negrule!

— Daaa!... — le răspunse Sargeant. Știu și fără voi că e o biserică pentru albi. Ei, ce să-i faci! Trebuie să dorm undeva.

Și se mai opinti o dată cu umărul în ușă: „Hei-rup!"...

Și ușa ceda. Dar în fața bisericii se și oprise o mașină polițienească; polițiștii, cu bastoane de cauciuc în mîini, alergară pe trepte și puseră mîna pe Sargeant.

Dar Sargeant se încăpățînă să rămînă în biserică.

El nu se apucă de ușa spartă — pe care nu se putea bizui — ci de una din coloanele înalte, de piatră, care susțineau bolta.

Se agăță de coloană, cu îndîrjirea disperării. Polițiștii trăgeau de el, iar el nu lăsa coloana din mîini. Cîțiva din mulțimea de gură-cască ce se adunase pe stradă se prinseseră de polițiști și trăgeau și ei.

— Un negru șomer vrea să intre în biserica noastră. Ha, animalule! Ce neobrăzare! — strigau ei.

Polițiștii începură să-l lovească pe Sargeant cu bastoanele de cauciuc în cap și nici unul din cei de față nu-i luă partea. Totuși, negrul nu-și desprinse mîinile de pe coloană.

. . . . . .

... Deodată, ca prin farmec, biserica se nărui.

Mai întîi se prăbuși fațada de piatră — pereții, căpriorii, crucifixul cu Crist. Pe urmă se nărui întreaga clădire, îngropînd sub dărîmături pe polițiști și pe toți cei care îi ajutaseră. Întreaga biserică se prăbuși pe pămîntul acoperit de zăpadă.

Sargeant se ridică de sub dărîmături și porni pe stradă, purtînd pe umeri coloana de piatră. Încerca simțămîntul că îngropase sub dărîmăturile bisericii și pe sfinția sa pastorul Dorset, care-i spusese: „Nu!" Sargeant rise cu hohote și aruncă coloana, din mers, departe, peste vreo șase străzi.

Sargeant credea că e singur, dar ascultîndu-și cu atenție scîrțîitul ghetelor pe zăpadă, mai deosebi niște pași — de parcă venea cineva după el. Întorcîndu-se, văzu că în urma lui merge Crist, același Crist de piatră, răstignit deasupra, la intrarea bisericii. Crist, făcut din piatră aspră, cioplită grosolan. Acum el mergea alături de Sargeant. „S-a desprins probabil de pe cruce, cînd s-a dărîmat biserica", își spuse Sargeant.

— Asta-i bună! — îi se adresă Sargeant. E pentru întîia oară, cînd nu te văd pe cruce.

— Da! — răspunse Crist și zăpada îi scîrțîi sub picioare. Ca să mă cobor de pe cruce, a trebuit să-mi dărîmi biserica.

— Ești mulțumit?

— Da, sînt mulțumit.

Rîseră amîndoi.

— Ei, ce părere ai de mine? — îl întrebă Sargeant. Am dărîmat o biserică!

— Ai făcut un lucru bun — spuse Crist. Aproape două mii de ani m-au ținut răstignit pe cruce.

— Tiii! — făcu Sargeant. De aceea te și bucuri, că ai putut, în sfîrșit, să te dai jos de pe cruce!

Mergeau pe zăpadă. Sargeant se uită la cel ce pășea alături de el.

— Și ai stat răstignit două mii de ani?

— Da — răspunse Crist.

— Ah, dacă aș avea bani, ți-aș arăta eu cum se poate petrece!

— Știu. Mi-s-a mai întîmplat mie.

— Cam de multișor, nu-i așa?

— E adevărat — răspunse Crist. Totuși, nu am uitat.

Rătăciră astfel prin zăpadă, pînă cînd apărură în întuneric, în fața lor, siluetele unor clădiri feroviare. Sargeant era obosit.

— Încotro? — întrebă el și se opri în fața terasamentului de cale ferată, uitîndu-se la Crist. Eu sînt hoinar, mie mi-e totuna. Dar tu? Tu unde te duci?

— Dumnezeu știe! — răspunse Crist. Plec din orașul acesta.

În întuneric, prin zăpada care se cernea, licăreau luminile verzi și roșii ale gării. La poalele terasamentului, văzură un foc de tabără.

— Aș putea să dorm acolo peste noapte — murmură Sargeant, arătînd înspre foc. E foarte simplu. Acolo nu sînt uși!

De-a lungul terasamentului se întindeau tufișuri și pomi încărunțiți de zăpadă, iar printre pomi se aciuase o tabără — o sumedenie de cocioabe jalnice, făcute din lăzi, scînduri vechi, bucăți de tablă și doc. De-abia se deslușeau prin întuneric, dar negrul, care, în anii aceștia de criză, rătăcea pe drumuri în căutare de lucru și trăia laolaltă cu cei flămînzi și fără rămîn, știa să găsească drumul spre asemenea adăposturi.

Eu o să rămîn aici — spuse Sargeant. Am obosit.

— Eu o să merg mai departe — răspunse Crist. Spre Kansas City.

— Cum vrei — Cu bine!

Din volumul de povestiri „O întîmplare neplăcută cu îngerii" — Colecția „Meridiane" — în pregătire la E.S.P.L.A.

Și coborî de pe terasament, spre tabără.

Pe Crist nu l-a mai văzut. Pe la orele șase dimineața, se auzi uruitul unui tren de marfă, care trecea pe acolo. Împreună cu alți hoinari, Sargeant se cățără pe terasament și alergă de-a lungul șinelor, încercînd să sară într-un vagon.

Se revărsau zorile, reci și cenușii. „Unde o fi Crist acum? — se întrebă Sargeant. Se vede că s-a tot dus înainte, de vreme ce n-a dormit aici, cu noi".

În cele din urmă, Sargeant izbuti să se agațe de marginea unui vagon de cărbuni. Se ridică în mîini, căutînd să sară înăuntru, dar, lucru curios, vagonul era plin de polițiști. Unul dintre ei ridică mîna și-l lovi pe Sargeant cu toată puterea peste degete, cu bastonul de cauciuc. Poc! Polițistul lovea degetele negre, care se agățaseră de peretele vagonului. Poc! Dar Sargeant se ținea de perete și, încercînd să ajungă în vagon, urla cît îl ținea gura:

— La naiba! Dați-mi drumul! Dați-mi drumul în vagon!

. . . . . .

— Gura, cîine negru! — se răsti la el polițistul.

Apoi îl mai lovi o dată, cu bastonul de cauciuc, peste degete și peste burtă.

— Asta nu-i tabără de vagabonzi. Și apoi, nu te afli în tren, ci la închisoare.

Poc! Drept peste degetele negre, agățate de zăbrele. Poc! Prin zăbrele peste burtă.

Și Sargeant înțelese deodată că, într-adevăr, se găsește într-o închisoare.

După bătaia de ieri, i se închegase sîngele pe față, capul îi plesnea de durere, iar polițistul de dincolo de zăbrele continua să-i lovească peste degete, cu bastonul de cauciuc. Și asta, pentru că Sargeant, apucîndu-se de ușa zăbrelită a celulei, o zgîlțîia și striga: „Dați-mi drumul!"

„M-au închis, probabil, pentru că am spart ușa bisericii", se gîndea Sargeant.

Se depărtă de zăbrele și se așeză pe banca de lemn, de lîngă zidul rece. Doamne, ce flămînd era! Hainele ude i se lipeau de trup, ghetele îi erau fleșcăite de apă.

„Mai e puțin și se crapă de ziuă", se gîndi el. Unde mi-a fost dat să ajung!" Ședea acum în celula închisorii, în dosul zăbrelelor, strîngîndu-și degetele schilodite.

Da, distruse îi erau degetele, nu ușa închisorii, nici bastonul de cauciuc al polițistului. Nu, numai degetele lui erau strivite.

— Așteptați! — murmură Sargeant. Chipul lui negru se profila clar, pe zidul alb al celulei. O să sparg eu și ușa asta!

— Hei, gura! Ia vezi, să nu mai încasezi cîteva! — se răsti la el, din nou, polițistul.

— O să sparg eu și ușa asta! — strigă Sargeant, ridicîndu-se cît era de lung.

Se vede treaba că, pe urmă, începuse să vorbească singur, pentru că spuse deodată:

— Dar unde o fi acum Crist? O fi ajuns oare în Kansas City?

În românește de **LEVIȚCHI**

SPORTIVII IERNII

Sportivii sezonului alb așteaptă cu nerăbdare ca patinoarele să înghețe și mantia albă a iernii să pună stăpînire pe toate povîrnișurile munților și pe văi. Căci ce poate fi mai frumos, decît să te iei la întrecere cu vîntul, zburînd pe schiuri, peste văi și pe povîrnișuri, sau să aluneci pe gheața lucie a unui patinoar, în ritmul unui vals sau al unei polci!

Și acei care practică sporturile de iarnă se pregătesc intens pentru întrecerile pe care le vor avea de susținut în sezonul actual.

Schiorii sînt cei mai activi. Cei mai buni dintre ei, componenții lotului R.P.R., se pregătesc, la Poiana Stalin, în minunatul cadru al Postăvarului. Pe pîrtiile de fond care ocolesc Poiana, traversînd valea Sticlăriei, pentru a trece apoi pe la Capra Neagră, cei doi antrenori, maestrul sportului Dumitru Frățilă și Ștefan Stăiculescu, își duc „elevii", care fac eforturi pentru a-și însuși cît mai bine tehnica sportului lor preferat. În grupa pe care o antrenează Frățilă, sînt Cimpoia, Moise Crăciun și alți sportivi de la C.C.A., precum și tînărul Arvay. Stăiculescu are în atrenamentul său pe campionii dinamoviști Enache, Olteanu, Sumedrea, Ducaru, Aldescu și alții. Cele două grupe sînt într-o permanentă întrecere pentru rezultate cît mai bune. Dar abia clasamentele concursurilor care se apropie ne vor putea arăta cine a fost mai harnic...

După un antrenament îndelungat pe Cristianul Mare, schiorii se întorc la cabană, pentru cîteva ceasuri de odihnă binemeritată.

La o răspîntie de drumuri s-au întîlnit schiori din două asociații: C. C. A. și Dinamo. Ei discută tovărășește, animați de același țel: să obțină rezultate cît mai bune, recorduri noi.

Oboseala suișului n-a mai resimt schiorii. Cîteva minute cu telefericul și vor fi pe culmile Postăvarului.

SÎNT GATA!

În grupele „coboritorilor", antrenate de maeștri sportului Dumitru Sulică și Ion Coliban, s-a lucrat intens. Sulică i-a antrenat pe Bîrsan, Cristoloveanu, Secui, Letcă, iar Ion Coliban pe Mihai Bîră, Madi Marotineanu, Nic. Pandrea, majoritatea schiorilor ce ne vor reprezenta la Cortina d'Ampezzo, unde vor avea loc Jocurile Olimpice de iarnă. O parte dintre ei împreună cu Coliban au și plecat în Italia, pentru antrenamente în vederea Olimpiadei de iarnă.

Schiorii altor asociații sportive se pregătesc și ei, cu intensitate, pentru concursuri. Fondiștii de la C.C.A. sînt antrenați de Stuparu și Hebedeanu, în cantonamentul de la Orașul Stalin, iar coboritorii, de către Ion Casa și Aurel Albert. Dinamoviștii, cantonați la Poiana Stalin, au ca antrenori pe Gh. Roșculeț și Neguș, la probe alpine și, respectiv, fond, în timp ce Vasile Bobiț se ocupă de „puștii" de la Tînărul Dinamovist. Maestrul sportului Ion Cojocaru poate fi văzut și el, cu echipa de la Voința, pe care o antrenează la Poiana Stalin. Printre sportivii de frunte de la Voința, se numără Theil Klaus, Hans Bergel, Gh. Mîndou și alții. La Rădăuți, unde sporturile de iarnă cîștigă tot mai mulți adepți, asociațiile din Moldova au început antrenamentele pe zăpadă.

Nici boberii nu stau cu brațele încrucișate. În tabăra lotului R.P.R. de la Orașul Stalin, maeștrii acestui sport așteaptă cu nerăbdare — ca și schiorii, de altfel — marele concurs al Jocurilor Olimpice de iarnă.

„Sîntem convinși că vom avea o comportare care va face cinste culorilor Republicii noastre — ne-a declarat maestrul sportului Mărgărit Blăgescu. Oricum, pregătirile noastre sînt îndreptate spre ridicarea nivelului tehnic și însușirea unei tactici cît mai eficace".

Hocheiștii caută, ca în fiecare an, lacurile care îngheață mai devreme. Cei de la C.C.A. și-au început antrenamentele în splendidul cadru al căldării Bîlea, la 2000 m altitudine, sub conducerea antrenorului M. Flamaropol. Antrenorul Paul Atanasiu — unul dintre cei mai vechi jucători ai noștri — se ocupă, la Miercurea Ciuc, de pregătirile hocheiștilor de la Metalul. Cu deosebită intensitate se pregătesc și hocheiștii de la Știința-Cluj (campioni pe 1954) — care vor să recucerească titlul — precum și cei din Tg. Mureș, și cei de la Avîntul-Miercurea Ciuc.

Ca la fiecare început de sezon, sportivii iernii sînt gata pentru concursuri. Puțină zăpadă, puțin ger și noi, spectatorii, vom „îngheța" din nou în tribune, privind goana neîntreruptă a pucului sau pe marginea pîrtiilor de schi, unde maeștrii acestui sport șerpuiesc printre porțile unui slalom.

H. ALEXANDRESCU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Dintre brazi a țîșnit o „nălucă": Gh. Voiculescu (C.C.A.) e în plină coborîre.

Sub privirea atentă a antrenorului, schiorii fruntași de la Dinamo și C. C. A. au început, din zori, antrenamentele.

Carnet de drum

Prin ORIENTUL APROPIAT

CU PRILEJUL TURNEULUI ANSAMBLULUI DE CÎNTECE ŞI DANSURI POPULARE AL CASEI DE CULTURĂ DIN BUCUREŞTI

de N. MINEI

Pentru a ajunge în Egipt pe calea apelor, călătoria te poartă pe trei mări şi prin două strîmtori. Mările sînt atît de deosebite una de cealaltă, de parcă le-ar despărţi continente. În miez de toamnă, Marea Neagră îşi merită numele: apele ei plumburii se tălăzuiesc tot mai întunecate spre linia orizontului, cu care se îmbrăţişează într-o dungă vînătă. Marea Egee îşi năpusteşte valurile verzui peste coastele unor puzderii de insule stîncoase şi sterpe: Dodecanezul grecesc. Inima ţi se strînge dureros, atunci cînd privirea ţi se opreşte pe aceste pămînturi neprimitoare şi cînd gîndul îţi şopteşte că pe ele îndură chinul deportării, sute de patrioţi greci. În sfîrşit, Mediterana îşi oferă necuprinsul ei albastru şi calm, pe care vaporul lasă o dîră de spumă albă.

Cunoscătorul într-ale geografiei îmi poate reproşa că am omis cea de-a patra mare, situată între cele două strîmtori. Dar cum să acorzi cu seriozitate titlul de mare, unui lac liniştit, ale cărui ţărmuri se văd tot timpul şi care, din pricina carierelor de marmură aflate pe aceste ţărmuri, a căpătat numele de marea de Marmara? Poţi să o consideri fie ca o prelungire a Bosforului, fie ca un început al Dardanelelor, numai mare, nu!

Şi, după ce, timp de patru zile şi patru nopţi, ai străbătut fără oprire cele trei mări (să zicem patru, dacă ţineţi mult!), în zare se profilează clădirile de un alb imaculat ale Alexandriei. Întemeiat cu trei secole înaintea erei noastre, de Alexandru cel Mare, acest port a fost punctul de întîlnire al marilor civilizaţii antice: greacă, egipteană, romană şi arabă. Celebrul far construit de Sostratos, una dintre cele şapte minuni ale lumii antice, mai există şi astăzi; în schimb, nu mai puţin vestita bibliotecă din Alexandria a fost arsă în trei rînduri, cu prilejul a tot atîtea invazii. Egiptul oferă multe asemenea exemple.

În ultimii ani, tot mai numeroase au fost delegaţiile romîneşti care au vizitat Egiptul. Oameni de cultură, artişti, sportivi, membri ai delegaţiilor economice, au avut prilejul să cunoască străvechea ţară a Nilului. Mulţi dintre ei şi-au împărtăşit în scris impresiile. Iată de ce nu mă voi opri decît foarte puţin asupra acestei prime etape a turneului Ansamblului de cîntece şi dansuri populare al Casei de Cultură din Bucureşti.

Nu pot să nu vorbesc însă, despre deosebita căldură cu care au fost primite spectacolele noastre. În pauze şi la sfîrşitul reprezentaţiilor, aveau loc, în culisele Operei, adevărate invazii ale admiratorilor, ale amatorilor de autografe, ale celor care cereau artiştilor noştri să mai schiţeze un pas de dans sau să mai execute la ţambal, ori din nai, o frază muzicală care le plăcuse mai mult.

Sala Operei era destul de aproape de hotelurile în care locuiam, aşa încît făceam acest drum pe jos. În fiecare seară, eram însoţiţi de numeroşi egipteni, care nu mai pridideau cu întrebările privitoare la ansamblu, la felul în care se culeg dansurile şi melodiile populare în ţara noastră, la arta din R.P.R. Se făcea noapte tîrziu, atunci cînd ne despărţeam de aceşti prieteni, de curînd cîştigaţi dar înflăcăraţi de sentimentele cele mai bune pentru noi.

Îmi amintesc o discuţie avută cu Taha Hussein, considerat unul dintre cei mai mari scriitori egipteni de azi. După ce i-am vorbit de marele număr de formaţii artistice profesioniste sau amatoare din patria noastră, după ce i-am

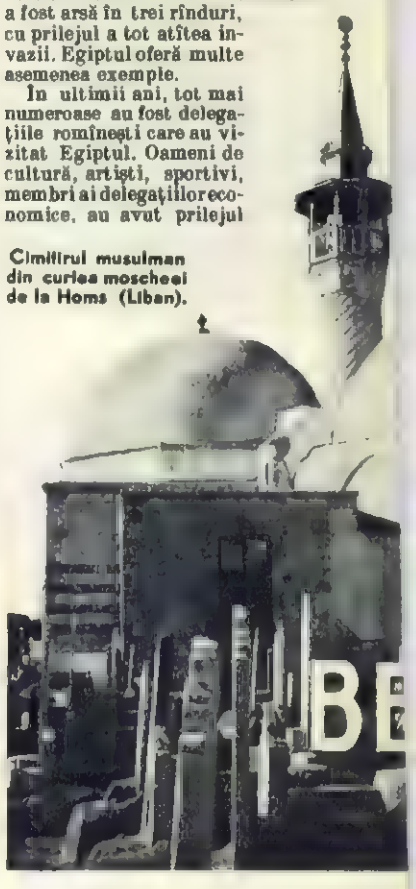

Cimitirul musulman din curtea moscheei de la Homs (Liban).

Un grup vesel de dansatori ai ansamblului, la Cairo.

Membri ai ansamblului, la poalele bătrînului Sfinx.

CAIRO

povestit cîte ceva despre felul cum s-a construit Teatrul de Operă și Balet din București și despre spectacolele care au loc acolo, bătrînul scriitor mi-a spus:

— Mă bucur, mă bucur mult pentru voi. Ați făcut, repede de tot, pași mari înainte. Dar cu atît mai adînc simt acum amărăciunile noastre. Știi că nici pînă în ziua de azi, nu avem o trupă permanentă de operă și balet? Știi ce crîncenă luptă trebuie să ducă fruntașii vieții noastre muzicale, pentru înființarea unei astfel de formații?

Mi-am explicat această rămînere în urmă pe tărîm cultural, ca și pe alte tărîmuri, gîndindu-mă la cei peste 70 de ani de dominație colonialistă engleză pe care i-a suportat Egiptul și la spolierea poporului de către fostul rege

Ruinele impozantului templu din Baalbek (Siria). →

Faruk și camarila lui. Am vizitat palatul din Alexandria al desfrînatului Faruk, izgonit din țară în 1952. Pentru împodobirea acestui palat, el a cheltuit milioane de lire, secătuind vistieria. Pentru că îi plăcea să la uneori ceaiul pe o insuliță din dreptul palatului său, Faruk a poruncit ca insulița să fie unită de țărm, printr-un istm artificial: lucrarea a costat o sumă cu care ar fi putut fi construite locuințe pentru cincizeci de mii de persoane. De unde să fi rămas — după toate astea — și fonduri pentru dezvoltarea artei și culturii?

★

Libanul — următoarea țară în care ne-am continuat turneul — se întinde ca o fîșie îngustă, de-a lungul litoralului răsăritean al Mediteranei. Pe teritoriul acesta au trăit, cu mii de ani în urmă, fenicienii, născocitorii alfabetului, neguțători iscusiți și îndrăzneți cutreierători ai mărilor.

Astăzi, Libanul numără aproximativ 1.200.000 de locuitori. Există însă 1.400.000 de libanezi, care trăiesc în afara hotarelor țării și pe care sărăcia i-a împins să emigreze în mai toate colțurile lumii, din Patagonia pînă în Noua Zeelandă, din Africa de Sud, pînă în Groenlanda.

În zilele noastre, Libanul trăiește îndoosebi din comerț. Poziția îl avantajează. El se găsește la poarta a trei continente: Europa, Africa și Asia. Prin portul, gările și aerodromul Beyruth-ului — capitala sa — se scurg zilnic zeci de mii de tone de mărfuri, cu cele mai variate destinații.

Beyruth-ul are o așezare cum nu se poate mai pitorească: la apus îl scaldă apele Mediteranei, iar la răsărit — la o depărtare de mai puțin de jumătate de oră de centrul orașului — se înalță munții, ale căror piscuri ating 2.000 de metri. Pe străzile orașului, vechi și întortocheate, domnește din zori și pînă noaptea tîrziu, o mare însuflețire. Strigătele negustorilor ambulanți se împletesc cu claxoanele automobilelor și cu răgetele asinilor, într-o simfonie specific levantină și nu lipsită de un anumit farmec.

Despre trecuta glorie culturală a Libanului, ne vorbește Muzeul Național, cu exponate vechi, datînd de 5000 de ani, cu a sa „Galerie a alfabetului" — unde se găsesc primele cuvinte scrise pe care le-a cunoscut lumea. Nu departe de muzeu, se află Biblioteca Națională, care adăpostește unele dintre cele mai prețioase manuscrise arabe din lume.

La o oră de drum cu mașina de Beyruth, se găsește Baalbek, unul din cele mai vechi orașe din lume. Fenicienii au ridicat aici un templu închinat zeului Baal; romanii, un templu lui Jupiter, Venus și Bacchus; Constantin cel Mare, o biserică creștină, iar califul Ibn el Hattab, o moschee musulmană. Ruinele acestor construcții se mai văd și astăzi și constituie un centru de atracție atît pentru oamenii de știință, cît și pentru simpli turiști.

★

În Liban, la unul din spectacolele noastre, am avut surpriza să auzim în sală numeroase aclamații în limba română: „Trăiască R.P.R.," „Trăiască artiștii români".

Cînd am auzit strigîndu-se și „Pace și prietenie!", ne-am dat seama că ne-am întîlnit aici cu prieteni, cu tineri care participaseră la Festivalul Mondial al Tineretului și Studenților de la București. După spectacol, ei ne-au înconjurat cu multă dragoste și, ceasuri în șir, și-au depănat amintirile despre țara noastră.

„Au trecut mai bine de doi ani de atunci — ne-a spus unul dintre ei — dar parcă n-ar fi trecut nici două zile, atît de vii mi-au rămas în minte luminosul vostru București, căldura și ospitalitatea poporului român, frumusețile minunatei voastre patrii. Vă mulțumim că ați venit și că ați adus cu voi ceva din pitorescul Românici".

Damasc, capitala Siriei, unde ansamblul nostru a dat, de asemenea, un ciclu de spectacole, este încins, la apus, de munții Anti-Libanului și mărginit, la răsărit, de marele deșert al Siriei. În timpurile de demult, Damascului i se spunea „portul pustiului", căci aci era punctul de plecare al caravanelor, spre Persia și Irak.

Ca și țara a cărei capitală este, Damascul a cunoscut multe și felurite stăpîniri. El a fost, rînd pe rînd, în mîinile asirienilor, grecilor, romanilor, arabilor, mongolilor, egiptenilor, turcilor, francezilor. Acum, în sfîrșit, Damascul este al sirienilor și, locuitorii lui, ca și întregul popor sirian, sînt neîndupleca în hotărîrea de a-și apăra independența.

Din prima zi a sosirii noastre la Damasc, am avut bucuria să auzim răsunînd în megafoanele instalate pe străzi, sprințara melodie a „Horei staccato" a lui Dinicu-Vladigherov. Era o urare de bun-venit, adresată nouă de către radiodifuziunea siriană, care s-a arătat mai apoi atît de entuziasmată de muzica noastră populară, încît a înregistrat pe bandă de magnetofon întregul spectacol.

Trebuie să mai menționez că muzica și dansurile noastre au fermecat și pe oamenii de specialitate. Davud Ibn Gossarah, unul dintre cei mai mari muzicologi arabi, care locuiește la Damasc, ne-a spus în această privință:

„Turneul vostru reprezintă pentru noi imboldul hotărîtor de a trece neîntîrziat la alcătuirea unui ansamblu de cîntece și dansuri populare arabe. Așteptăm cu nerăbdare clipa cînd o să vă putem întoarce vizita".

Oraș de meșteșugari renumiți, Damascul s-a făcut cunoscut pretutindeni, pentru mătăsurile, țesăturile de bumbac, pielăria și covoarele sale. Am privit uimiți la repeziciunea cu care un umil cizmar, adăpostit într-un fel de gheretă de placaj, a croit și cusut într-un timp neverosimil de scurt, în fața ochilor noștri, o pereche de cizme. Mîinile nespus de îndemînatice ale meseriașilor sirieni vor fi cu atît mai doritoare să creeze noi bunuri, cu cît le va fi mai mare siguranța că, din rodul muncii lor, nu se vor mai înfrupta asupritorii străini.

Căci aceasta este trăsătura principală ce caracterizează acum cele trei popoare arabe pe care le-am cunoscut: egiptenii, libanezii și sirienii. Ei rezistă cu dîrzenie nenumăratelor presiuni care se fac pentru readucerea lor în robia colonialistă. Sătule de „tutele" și „protectorate", aceste popoare respingșantajele, nu se lasă intimidate de amenințări și nici ademenite de promisiuni mincinoase. Un lung trecut de sclavie și suferință le-a învățat că nici un progres nu este cu putință fără libertate, fără independență națională.

Și în ciuda oricăror disperate tentative ale cercurilor agresive din occident, lumea arabă nu a uitat și nu va uita niciodată această învățătură.

O poveste...

Versuri de **Teofil DUMBRĂVEANU**

de **Octav PANCU — Iaşi**

Vestea cea mare făcu într-o clipă ocolul pămîntului! Nu trecură nici cinci minute de la aflarea ei, că auzirăm ciocănituri în uşă.

— Cine e?

— Eu, Iepuraşul-urechi-lungi-dar-la-fugă-nu-l-ajungi! Aici, stă băieţelul Alexandru?

— Aici. Poftim, intră!

Iepuraşul-urechi-lungi-dar-la fugă-nu-l-ajungi aduse un buchet mare de flori şi zise:

— Am auzit şi eu vestea cea mare şi am venit să-l felicit pe Alexandru.

Strînse cu labuţa mîna lui Alexandru şi o scuturâ de cîteva ori:

— Să trăieşti, băiete! Aşa îmi placi!

Dar nu plecă bine Iepuraşul-urechi-lungi-dar-la-fugă-nu-l-ajungi, că auzirăm soneria.

Alergarăm la uşă. Cine credeţi că venise, ducînd în spate un braduţ? Nimeni altul, decît Ariciul-ţepi-o-mie-dă-mi-unul-şi-mie!

— Aici, stă băieţelul Alexandru?

— Aici. Poftim, intră!

Ariciul-ţepi-o-mie-dă-mi-unul-şi-mie intră şi zise:

— Am auzit şi eu vestea cea mare şi m-am grăbit să vin. Îl îmbrăţişă pe Alexandru şi-i sărută pe amîndoi obrajii:

— Bravo, băiete! Să creşti mare! Ţi-am adus şi un braduţ să-l împodobeşti de Anul Nou...

Dar abia ieşit Ariciul-ţepi-o-mie-dă-mi-unul-şi-mie, că auzirăm telefonul: ţîrrrr! ţîrrrr!

La telefon, o voce groasă şi răguşită:

— Alo! Casa în care locuieşte băieţelul Alexandru? — Aici e Ursul-labă-lată-cine-a-simţit-o-nu-mai-vrea-o-dată! Alexandru e acasă?

— Da!

— Daţi-mi-l la telefon!

Alexandru puse receptorul la ureche şi auzi:

— Noroc, băiete! Am aflat şi eu vestea cea mare. Am nişte treburi şi n-am putut veni, aşa că m-am gîndit să-ţi telefonez. Bravo! Dă-i înainte aşa! Am s-o pun pe Ursoaica-gospodină-mare-face-colţunaşi-şi-vărzare, să-ţi facă o plăcintă pe cinste...

Dar nu termină bine Alexandru de vorbit la telefon, că veni Poştaşul-iute-aduce-răvaşul, cu o tolbă plină cu scrisori, cărţi poştale, ilustrate şi telegrame.

O scrisoare venea tocmai din Africa şi suna aşa:

„Sînt foarte bucuros de ce am auzit. Te salut cu prietenie şi-ţi trimit cu primul vapor zece portocale şi una pe deasupra".

Şi iscălea: „Un-pui-de-crocodil-care-face-baie-în-Nil".

O carte poştală ilustrată înfăţişa un gheţar.

Pe spatele ei scria:

„Salutări de la Polul Nord. Am aflat vestea cea mare şi-ţi string mîna. Vei primi de la mine un butoi cu îngheţată fără băţ".

Şi semna: „Ursul-alb-ca-zăpada-se-dă-pe-gheaţă-toată-săptămîna".

O telegramă era trimisă din Asia cea îndepărtată:

„Să fii sănătos. Stop! Sînt mîndru de tine. Stop! Aş vrea ca şi puii mei să facă aşa. Stop! Îţi trimit orez, să-l mănînci cu lapte. Stop

Semnat: Elefantul-cît-o-casă-dar-mie-nu-mi-pasă".

Dar nu apucă să plece poştaşul-iute-aduce-răvaşul, că intră pe fereastra deschisă Porumbelul-călător-cu-un-plic-legat-de-picior.

Desfăcurăm plicul şi înăuntru, ce era?

O felicitare, tot din Africa. „Să fii vesel şi să trăieşti o sută de ani, îţi urează Zebra cu-picioare-lungi-şi-cu-pijamaua în-dungi.

P.S. Îţi trimit ciocolată, s-o mănînci singur toată".

Dar, cum zburâ Porumbelul-călător-cu-un-plic-legat-de-picior, auzirăm la radio:

— Atenţiune, băieţelul Alexandru din Bucureşti! Atenţiune! Vorbeşte Australia! Vorbeşte Australia! Cangurii-cu-mic-cu-mare-n-au-un-ban-în-buzunare te felicită cu căldură şi-ţi dăruiesc două gheme de lînă, să-ţi împletească bunica o flanelă şi mănuşi ca să-ţi ţină cald la săniuş. Atenţiune! A vorbit Australia! A vorbit Australia!

Toată lumea ştia, toată lumea aflase vestea cea mare! Numai leneşul Motan-blană-moale-nu-face-două-parale dormise după sobă, la căldurică, şi nu aflase nimic.

Auzind larma şi chiotele de bucurie din casă, se întinse, căscă, se scărpină după o ureche şi scoţînd botul de după sobă, întrebă:

— Dar ce se întîmplă? Ce se întîmplă?

— Cum? Nu ştii? — se miră un Şoricel-lasă-l-să-trăiască-şi-el. Alexandru s-a încălţat azi pentru prima oară singur. Fără ajutorul nimănui. Şi fără să greşească. Cu gheata stîngă, în piciorul stîng. Şi cu gheata dreaptă, în piciorul drept. Asta-i tot!

Desenele de A. ALEXE

TARE-I HARNIC

Mama spală în ogradă
Cămăşuici ca de zăpadă,
Şi le-ntinde-apoi pe sfoare
Mai încolo, mai la soare.

Iată şi Mitruţ cel mic,
Pîn'la scaun de voinic,
Pune-n cadă şi clăteşte
Tot ce-n casă nimereşte;

Cuşma tatei cea de miel,
Mătura, un scăunel
Şi pernuţa cea curată,
Şi ştergarul, şi o gheată,
Ghemul ce l-a tors bunica,
Iar la urmă... şi pisica!

CIOCĂNITOAREA

De pe-o creangă speriată,
Cade cel omăt ca floarea...
Spune liniştea mirată:
— A venit ciocănitoarea!

Pe la fiece copac,
Cearcă scoarţa: pac-pac-pac!
— Am sosit să caut iară
Gîzele de astă-vară.

— Mulţumesc, pădurea-i zice,
Vino cît mai des pe-aice.

ÎN CLASĂ

Ninge iar şi frig se lasă,
Dar la noi e cald în clasă.

Pînă ciocîrliile
Vor trezi cîmpiile,
Stăm cu jucăriile.

Uite cum, din plastilină,
Facem noi colea o stînă

Cu oi multe,
Ca la munte,
Cu ciobani să ni le poarte
La păscut, pînă departe.

Şi mai punem cîini la urmă
Ca să stea pe lîngă turmă,
Şi un baci ce ştie face
Caşu-n stînă, cum ne place...

VĂCUŢA

Dintr-un bostănel cît cana,
Ce ni l-a adus Ioana,
Şi din patru beţe mici,
Uite-o vacă mică, ici.

Şi-i mai pun un băţ, să-i şadă
Vacii mai frumos cu coadă,
Şi-ncă două beţişoare,
Că nici coarne parcă n-are!

Hai, mai daţi un bostănel
Ca să-i facem şi-un viţel...

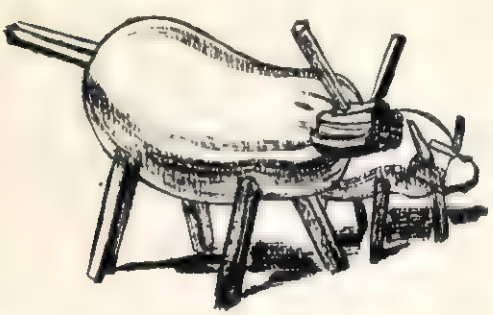

A fost odată un băieţel pe un gard...

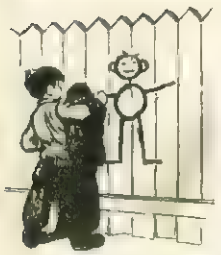

O grădină avea un gard. Un gard de lemn, ca toate gardurile de lemn.

Odată, trecu pe acolo un băieţel. Şi băieţelului desenă pe gard alt băieţel.

Îi desenă aşa:

Îi făcu mai întîi capul. Rotund ca o minge. Apoi urechile, ca două foarte de cratiţă. Două puncte — ochii. Îi făcu şi părul. Şi gura, care chiar semăna cu o gură. Nasul nu semăna tocmai bine cu un nas, dar băieţelul îi făcu acolo unde de obicei se află nasul. Desenă şi gîtul. Pe urmă desenă trupul. Trupul arăta ca o prună mare sau ca un pepene mic — cum vreţi! Mîinile nu-i fu greu să le facă. Cîte un băţ de o parte şi de alta prunei mari sau a pepenelui mic. Şi cu picioarele termină repede: desenă dedesubt alte două beţe!

Mulţumit, băieţelul plecă mai departe.

Dar pe acolo mai trecu un băieţel. Văzu băieţelul de pe gard şi-şi zise:

— Îmi place! Numai că băieţelul de pe gard n-are pantaloni. Nu pot să-l las aşa...

Şi al doilea băieţel îi desenă băiatului de pe gard o pereche de pantaloni. Apoi, plecă la drumul lui.

După puţin timp, trecu pe acolo o fetiţă. Văzu şi ea băieţelul de pe gard şi-şi zise:

— Nu-i urît. I-ar mai trebui o cămaşă şi o pereche de pantofi. Am să-i dăruiesc eu!

Şi fetiţa îi făcu o cămaşă şi o pereche de pantofi. Pantofii semănau mai mult cu nişte galoşi, dar erau numai buni pentru băieţelul de pe gard.

Fetiţa era aşteptată acasă şi se grăbi să plece.

Dar mai trecu pe acolo o fetiţă. Ea se uită la băieţelul de pe gard şi-şi zise:

— E frumos! În curînd însă vine iarna. Băieţelul n-are palton, nici mănuşi, nici căciulă. Asta nu se poate!

Şi cea de-a doua fetiţă îi desenă băieţelului de pe gard paltonul, mănuşile şi căciula. La palton, uită să coasă un nasture, dar asta se mai întîmplă uneori chiar şi la fabrică... Mănuşile le făcu foarte bine. Parcă le-ar fi împletit bunica. Nici căciula nu era rea. Eu aş purta-o, dacă ar fi a mea!

Şi cea de-a doua fetiţă plecă. Avea multă treabă: trebuia să-i facă bate păpuşii!

Dar după ea, mai veni un băieţel. El văzu băieţelului de pe gard şi-şi zise:

— Ce băieţel cumsecade! E însă prea amărît. Poate pentru că n-are cu ce se juca. Las' că sînt eu meşter bun şi-i fac o sanie!

Şi băieţelul îi desenă repede o sanie. Sania avea o scîndură ruptă — eu însă m-aş da cu ea şi aşa!

Pe urmă, băieţelul se duse la un prieten să mănînce cartofi copţi, dar asta nu ne interesează pe noi.

Pe noi ne interesează că mai avea drum pe strada aceea încă un băieţel. El se strîmbă la băieţelul de pe gard şi îi zise: „caraghiosule!" Şi se grăbi să-i deseneze limba scoasă...

De atunci, au mai trecut mulţi copii pe acolo. Dar toţi au spus:

— Vai, ce urît! Pe gard e un băieţel care stă cu limba afară. Ce urît! Ce ruşine!

Noroc că a venit o ploaie şi l-a şters pe băieţelul de pe gard.

Octav PANCU — Iaşi

Din SECRETELE MELE

de IOZEFINY

Fotografii de A. LOVINESCU

Poate ne-am mai întîlnit vreodată, într-o sală de spectacole. Poate v-aţi minunat de „puterea" baghetei magice, care facea să apară, la un simplu hocus-pocus, un iepuraş dintr-un joben sau o ploaie de confetii din paharul cu apă...

Aceasta este arta scamatorului, arta prestidigitaţiei. Înaintaşii mei, cu sute de ani în urmă, uimeau spectatorii convinşi de puterile supranaturale ale acestor „vrajitori". Anatemizaţi de biserică, ei colindau bîlciurile, cîştigînd cu greu o bucată de pîine. Unii au căpătat faimă mondială. Mai puţin scamatori, mai mult escroci sau şarlatani, un Cagliostro, un Nostradamus au fost figuri ale veacului lor. Şi publicul din ţara noastră a cunoscut, la sfîrşitul secolului trecut, pe un vestit scamator italian, Bosco, renumit pentru spectacolele sale date la Bucureşti, Iaşi, Craiova. Atît a fost de impresionat publicul de acest scamator încît, în limba noastră, s-a încetăţenit cuvîntul „boscărie", definind un lucru demn de uimire.

Îmi amintesc că, înainte cu ani, aflîndu-mă la Slatina, după o reprezentaţie, s-a prezentat la mine un individ mic, îndesat, cu un cap ascuţit, ca de şobolan.

A avut loc următorul dialog:

— Te-am văzut. Îmi place boscăria!

— Şi?

— Îţi propun o afacere. Tovărăşie. Ai un număr în care scoţi panglici de mătase pe urechea, zeci de metri, de nu se mai termină. Ei bine, eu îţi dau doi poli pe zi să scoţi panglică pentru mine. O vînd în prăvălie...

Sau întîmplarea de la Oltenita... Era în timpul alegerilor organizate de guvernul ţărănist. Un şef al opoziţiei locale, cunoscut negustor de peşte, mi-a propus şi el o afacere: să „scamatoresc" urna, astfel ca alesul să iasă el...

Anii au trecut şi astăzi jucăm în faţa unui public nou, care se înveseleşte împreună cu noi, un public care nu crede în vrăji sau în puteri supranaturale, dar care admiră agilitatea, fantezia, abilitatea — într-un cuvînt, arta prestidigitatorului.

Această artă se învaţă, destul de greu. Multe exerciţii de palmare (arta de a ascunde obiecte ce se ţin prinse de muşchii palmei şi degetelor), atenţie şi, mai ales, răbdare, multă răbdare.

De multe ori, sînt oprit pe stradă sau în tramvai: „dragă, cum faci chestia aia cu ceasul?... Dar aceea cu cărţile?" şi, desigur, nu le prea pot răspunde pe loc.

Noi o să încercăm, totuşi, să deslusim împreună cîteva „secrete" ale meseriei mele. Înarmaţi-vă, deci cu o baghetă magică, cu o bună doză de răbdare, închideţi uşile, pentru a lucra în secret şi... veţi vedea că vă indic experienţe în care nu există pericol de stricăciuni... (mai ales veselă). Experienţele au un dublu efect: dacă reuşesc, vor stîrni rîsul. În fond, dumneavoastră vreţi să vă distraţi prietenii în seara Anului Nou. Pe lîngă sarmalele grase, pe lîngă curcanul rumen la lavă, plăcintele şi poalele-n brîu cu răvaşe, anunţaţi prietenilor adunaţi la petrecere „o seară de mister şi iluziuni".

Sînteţi gata? Să începem. Învăţaţi cuvintele clasice: „Hocus-pocus, abracadabra" (în limba arabă: „uite este, uite nu este") şi — eventual — formula latină, spusă repede: „mundus vult decipi, ergo decipiatur" (lumea vrea să fie înşelată, deci s-o înşelăm)...

Începem cu o experienţă simplă. Ne trebuie numai un pahar gol şi o farfurioară. Acoperim paharul cu farfurioara, îl punem pe masă sau îl ţinem în mînă, avînd braţul întins. Ne retragem la cîţiva paşi, anunţăm, cu un aer grav... „Voi trage din ţigară şi fumul va pătrunde în pahar!" Zis şi făcut. Paharul acoperit se umple cu fum. Minune? O simplă reacţie chimică: paharul a fost, în prealabil, uns cu amoniac, farfurioara, cu oţet. Combinaţia chimică va da naştere unui norişor de fum... Cu prima experienţă, aţi cîştigat aplauze. Să încercăm a doua, la fel de simplă. Luaţi o batistă — nu vă speriaţi, nu păteşte nimic — o muiaţi în alcool şi-i daţi foc. Batista, după consumarea flăcării, va rămîne intactă. Explicaţia e simplă: batista fusese, în prealabil, umezită cu apă. A ars numai alcoolul...

Sfătuiţi însă pe prietenii dv. neiniţiaţi să nu repete experienţa acasă. Îi va costa o batistă...

Acum, o experienţă de un efect cu succes sigur: pictura rapidă. Prietenii vă ştiu că habar n-aveţi de pictură. Nu-i nimic, le veţi demonstra că aveţi talentul unui Iser. Ressu sau Baba. Mijloacele sînt simple: luaţi o pictură frumoasă în ulei. O acoperiţi din timp cu o foiţă albă, pusă în două, astfel încît să nu se mai vadă nimic din pictură. Pregătiţi decorul necesar: eventual un şevalet pe care sînt puse tabloul acoperit cu foiţă, borcănaşe cu ulei... Mînjiţi din timp borcanele cu diverse culori pe dinafară: roşu, galben, verde... În fiecare borcan se află o pensulă, unsă şi ea pe cotor cu culoarea respectivă. Borcanele conţin însă unul şi acelaşi lucru: ulei de in alb (se găseşte la orice magazin de vopsele). Luaţi, pe rînd, cîte o pensulă şi o treceţi pe deasupra hîrtiei, cu acrul că pictaţi. Aceasta devine repede transparentă, pictura apărînd imediat dedesubt.

În trei minute, executaţi o compoziţie, o natură moartă, un portret... Prietenii vor fi uluiţi de talentul dv. plastic...

Acum o mică experienţă de iluzionism. Simplă şi cu efect. Invitaţi un prieten să ia loc pe un scaun. Spuneţi-i că-i veţi sugestiona să spună un număr, o culoare şi numele unui fruct, pe care le-aţi scris dinainte pe o hîrtie. Îi cereţi să răspundă repede un număr fără sot de la 5-12, o culoare şi un fruct. Vă spune aproape în 99 la sută din cazuri 7, roşu, mar. E o reacţie verificată... Încercaţi-o... Şi acum, o experienţă „de hipnotism" Pentru aceasta, faceţi rost din timp de un cocoş cu creastă şi pinteni ori de un răţoi. Anunţaţi că-l veţi pune în transă... Îl aşezaţi pe o cuvertură sau pe o masută neagră. Cocoşul va rămîne, la comanda dv., ca hipnotizat. La altă comandă, îl readuceţi la „realitate". Cocoşul va... „ouă" un ou şi va cînta „cucurigu". Ce s-a întîmplat? Ţineţi în palmă o bucăţică de cretă cu care trageţi pe masă o linie albă în dreptul ochilor păsării. Contrastul acesta creează o stare de fixitate uimitoare la păsări. Cînd îi scuturaţi, cocoşul îşi revine şi, de bucurie, va cînta... Ascundeţi în fugă un ou pe care cocoşul îl „va ouă" la timp... Experienţa are avantajul că „medium-ul" deşi „hipnotizat" poate fi consumat a doua zi cu cartofi garni, ori pe varză!...

Ghicirea gîndurilor! Experienţa asta va face să tresară perechile de îndrăgostiţi. Faceţi rost de o tavă lucioasă de argint sau dintr-un alt metal, de o bucată de hîrtie şi de un creion bine ascuţit. Daţi „publicului" tava, pe care aţi pus hîrtia, invitînd să se scrie pe hîrtie, un nume, o cifră, o frază. Cereţi ca hîrtia să fie pusă într-un plic şi apoi sigilaţi-l. Veţi ghici ce se află scris în plic. Cum? În prealabil, hîrtia a fost unsă uşor cu săpun uscat alb, nemirositor... Pe tava pe care o veţi lua înapoi va rămîne imprimat ce s-a scris pe hîrtie. Pentru efect luaţi o bilă de sticlă în care veţi spune că veţi citi... Rostogoliţi bila pe tavă, cu efecte teatrale... Rezultatul va uimi şi mai mult...

O altă experienţă, mai de efect, cere ajutorul unui „complice". Invitaţi pe toţi cei de faţă să scrie cîte ceva pe o hîrtie: un nume, o dată, o localitate. Veţi şti însă din timp ce a scris „complicele". Scena va decurge astfel:

Adunaţi grămadă plicurile în care au fost puse hîrtiile scrise. Atenţie! Plicul „complicelui" va fi aşezat ultimul în grămadă. De pildă, „complicele" a scris „Nabucodonosor". Desfaceţi, cu ochii închişi, cu o figură misterioasă, primul plic (care e oricare, numai cel al complicelui nu) şi spuneţi, înainte de a citi:

— A scris cineva Nabucodonosor?

Amicul va confirma. Între timp, aţi citit ce era în plicul respectiv, închideţi plicul şi-l băgaţi în buzunar. Cei de faţă vor crede că e plicul cu „Nabucodonosor". Spuneţi acum ce e scris în plicul din buzunar. De astă dată, cetăţeanul nu complice va confirma... şi aşa, mereu veţi un plic în avans. Ultimul plic rămîne cel cu „Nabucodonosor".

O experienţă de mare efect. Procuraţi 10 gr salitră (se găseşte la orice farmacie sau drogherie) şi dizolvaţi-o în 15 gr apă. Cu această soluţie scrieţi pe un ziar mare, desfăcut, „La mulţi ani, 1956!" (desigur „în rulise" fără să vă vadă spectatorii). Uscaţi ziarul. Soluţia dispare. Marcaţi uşor, literele şi cifrele cu un punctişor. La momentul oportun, desfaceţi ziarul, pe care-l luaţi dintr-un teanc... Îl întindeţi. Atingeţi cu ţigara aprinsă locurile însemnate de punctişoare.

Hîrtia se va mistui, în locurile respective vor apare cuvintele de mai sus, parcă decupate cu un foarfece.

Şi acum... fluierul fermecat. Arătaţi un simplu fluieraş de tablă şi anunţaţi că va răspunde la diverse întrebări, fluierînd. De pildă:

— Fluieraş, spuno-mi te rog, tovarăşul X e fruntaş în muncă sau codaş? Dacă e codaş, fluieră de două ori.

Spre hazul celor de faţă, fluierul va suna de... două ori, ca prin farmec.

Explicaţia: subsuoară aveţi ascunsă o pompiţă de cauciuc (ca aceea pe care le folosiţi la mezinii dv. sugari), prelungită cu un maţ de cauciuc ce se termină în mînecă cu un fluier. Cînd veţi lipi braţul de corp, fluierul din mînecă va suna, dînd impresia că acţionează cel din mînă!

Iată cîteva „scamatorii". Sînt simple, nu-i aşa? Să nu mă întrebaţi însă de „dispariţia femeii din cufăr", de „femeia tăiată în două". „Secrete" profesionale greu de mărturisit!

Sînt multe lucruri interesante în meseria noastră. Cîteva dintre ele vi le-am arătat aci, altele le-am dezvăluit în alte împrejurări. Pe toate însă, din motive lesne de înţeles, nu le pot da în vileag.

... Cît despre „secretele" de faţă, mi-ar face mare plăcere să fiu invitat şi eu la „spectacolul" pe care-l veţi organiza. Vor fi, poate, mici eşecuri. Nu-i nimic, ele nu vă pot strica veselia... Eu vă doresc petrecere bună!

„Hocus-pocus, abracadabra!" Şi din jobenul — acum cîteva secunde gol — apare, puţin cam adormit, răţoiul-actor.

Fiţi atenţi! Şi dumneavoastră vă puteţi hipnotiza astfel răţoiul de acasă.

Şi acum, o „reţetă" pentru a deveni... pictor în cîteva clipe.

...Şi fumul de ţigară umple paharul, trecînd prin pereţii de sticlă ai acestuia şi prin farfurinara de porţelan ce îl acoperă!

Vedeţi patru bile? Vă asigur că nu sînt, în realitate, decît trei (şi o jumătate care, la nevoie, poate fi „îmbrăcată" pe una dintre celelalte).

Nota fotoreporterului: după plată şi răsplată! După ce ţi-a iluzionat spectatorii, Iosefiny este la rîndu-i hipnotizat, şi nu cu mai puţină forţă: priviţi-l cît e de vrăjit de „arta" fetiţei lui, Luana.

Deşi cuprinsă de flăcări, batista rămîne întreagă şi imaculată...

O simplă atingere cu ţigara în cîteva puncte ale ziarului, şi o flăcăruie va decupa, asemenea unui foarfece nevăzut, această urare de anul nou...

La Predeal, a sosit iarna. Mantia albă a zăpezii s-a așternut, deopotrivă, și pe culmea svîntată a Postăvarului, și pe acoperișurile numeroaselor cabane și case de odihnă...

Fotografia de A. MIHAILOPOL

UN REVELION DE POMINA

— schiță —
de Maria ARSENE

Ilustrație de E. TARU

Miliţianul mai făcu cîţiva paşi şi bătu de pămînt tălpile cizmelor, ca să se-nălzească, apoi privi roată.

Piaţa cimitirului Bellu era aproape pustie. Trecătorii dispăruseră. În dreapta, lîngă zidul cimitirului, ghereta vînzătoarei de flori părea că se turtise sub avalanşa de zăpadă; un lacăt mare atîrna ca o ureche, de coasta drugului de fier petrecut de-a curmezişul uşii. Încremeniţi în noapte, doi îngeri de gips străjuiau intrarea în cimitir. Sulităţele grilajului de la „poarta dricului" se acoperiseră cu mustăţi mari de promoroacă. Înapoia gratiilor, aleea principală se-ntindea sumbră, tăcută, într-o trufaşă aliniere de cavouri, blocuri de marmură scumpă şi cruci urîţe...

Dar cerul era limpede şi de un albastru potolit, spuzit cu mii de bumbi de jar. De undeva, adia lin un iz aţîţător de friptură. Apoi, un orologiu bătu rar, de nouă ori.

Miliţianul îşi trase mănuşa de lînă şi privi ceasul-brăţară: „E nouă" îşi zise. Peste trei ore îmi vine schimbul."

Îşi aminti de spusele plutonierului, cînd plecase din secţie, să şi ia postul în primire. „La anul, or să te schimbe din post tovarăşe..." „Da. La anul! În cincizeci şi şase..." Zîmbi şi îşi făcu repede socoteala cît îi trebuie pînă acasă, dacă apucă tramvaiul 17...

„O să-l mai prind şi pe Stroe la radio..."

Fredonă: „Alo, aici e..."

Tăcu. Prin poarta cimitirului, se strecura în piaţă o umbră.

Privi atent. Umbra era un om care rămase o clipă nehotărît pe trotuar.

Tii! — făcu miliţianul. Asta-i un ciocoi... Ce-o fi căutînd în ajun de an nou la cimitir?

Era, într-adevăr, o apariţie anacronică. Un ins în talie, cu părul lins, în frac, pantofi de lac, cu o cravată, prinsă într-un ac cu perla. Mîna goală lăsa să se vadă un inel cu o piatră cît aluna... Cealaltă mînă era vîrîtă în mănuşă.

Hei, taxi!

Miliţianul tresări. „Ce glas bodorogit!" Şi abia atunci observă că, în marginea trotuarului a pieţei, staţiona un taxi cu „şah".

Domnul în frac trecu pe lîngă el, lăsînd un iz vag de mosc şi litiac ofilit...

★

La Snagov, şofer, la Snagov. Şi dă-i bătaie, că iese bacşişul!

Şoferul îl privi prin oglindă. „Ciudat client — gîndi. În frac şi fără palton, pe frigul ăsta..."

— Nu poftiţi în faţă? E mai cald, de la motor.

Apoi, îi păru rău că-l chemase. Pasagerul avea pielea galbenă, uscată, prin care nasul ascuţit împungea ca un cui în afară. Fracul mirosea a mucegai, vesta albă, de pichet lucios, avea o pată suspectă lîngă cel de-al treilea nasture, iar...

Şoferul se trase mai la o parte. După ce coborî cu prudenţă dealul Filaretului, întrebă:

— Chiar în Snagov?

— Da, da.. La moşie.

— Aha, la G.A.S...

— Ce tot pălăvrăgeşti, mă? Gas? Ce-i asta? Ori eşti băut? A cui e maşina?

— A statului, tovarăşe! Dar vă rog să nu ridicaţi aşa tonul. Eu vă vorbesc civilizat.

Domnul puse mîna pe volan. Frînele scîrţîiră. Maşina se opri în dreptul restaurantului „Ambasador".

Mă tîlharule, îmi dai mie lecţii de civilizaţie? Şi cui îi spui tu tovarăşe? Luitactu'? Bolşevicule!

Curiosul pasager sări din maşină, se scotoci în buzunarul interior al fracului şi scoase o carte de vizită îngălbenită, pe care i-o aruncă, spunînd:

Să vină stăpîn-tu la mine şi am să-i plătesc! Da' te aranjez eu!..

— Ce-o mai fi şi asta? — făcu omul de la volan şi ridică cartea de vizită. Citi:

„Valeriu Anagoste-Trihăneşti. Senator. Fost vicepreşedinte al Senatului. Director General al Consiliului Fabricilor Creştine de Textile „Tricolorul". Vicepreşedinte al Băncii romîneşti „Romînul". Preşedintele societăţii filantropice „Fecioarele rătăcite". Decorat cu Steaua Romîniei în grad de Comandor, Coroana Romîniei, Bene-Merenti şi Steaua Comerţului Interior etc. etc."

★

Apariţia lui Valeriu Anagoste Trihăneşti la restaurantul „Ambasador" stîrni senzaţie. Deşi orele nu trecuseră de zece, totuşi nici o masă pentru revelion nu mai era liberă. Consumatorii ciocneau veseli paharele, schimbau glume între ei, lăudau bucatele gustoase. Totul într-o veselie şi bunăvoie din ce în ce mai aprinse. Orchestra sfîrşeau ultimele acorduri ale lui „Marinică" cînd, din prag, domnul senator scrută încruntat pe cei prezenţi.. Un ospătar se repezi:

— Aveţi masă rezervată?

— ...

— Doriţi să... Ei, drace! Unde eşti, tovarăşe responsabil? A intrat un client în zid sau... am halucinaţii..."

La restaurantul „Bucureşti" trecu printre rîndurile dese ale meselor, acompaniat de „aha-urile", „oho-urile" şi „ehehei-iurile" consumatorilor miraţi, care-l întîmpinara cu pocnetele dopurilor sticlelor de şampanie.

La „Café de la Paix" făcu vîlvă. La „Gambrinus" produse stupoare, iar la „Athénée-Palace", fu recunoscut de un chelner bătrîn:

Coane... Dumneavoastră, domnule senator?

— Eu

— Sînteţi ...? Aţi fost plecat...?

— Exact! Aş vrea să iau o gustare... Să mai schimb o vorbă ..

— Ocupat peste tot... — chelnerul cercetă sala. Poate că găsim totuşi un scaun liber...

— Cine-i la masa de lîngă fereastră?

— Un director de fabrică, cu familia...

— De-ai noştri?

— ?!

— Liberal?

— Cum? Libe... Ah, coane Valeriu, glumiţi... E comunist.

Comunist? Aci, la Athénée? Eşti sigur?

Păi.. Ce mai! Îl cunosc. Mi-e vecin. A fost strungar...

— Şi ce mai aşteptaţi? Da imediat un telefon lui Cristescu, la siguranţă... Patru... opt... Nu-mi reamintesc exact... Dă-i acasă. Cere-i patronului numărul, că-l ştie. .

Coane... Mi se pare că nu va simţiţi bine

Du-te! Du-te!

Coane Valeriu .. Ce tot vorbiţi dumneavoastră? . Care Cristescu? Ce siguranţă . '

— N-ai înţeles încă, musiu Jean? Un singur fel de siguranţă există.

Chelnerul îl privi cu compătimire.

Felul ăsta s-a isprăvit de mult, coane

— Nu înţeleg nimic... Cum e cu puterea?

· Fi.. ai noştri is mulţi . şi peste tot.. Unde alergi, coane? Coane Valeriu! Nu pe acolo... Nu prin fereastră, c-o spargi şi te tai, pacatele mele!...

★

Domnul în frac fu semnalat la Muzeul R.P.R. din Palatul Republicii, unde ceru o urgentă audienţă regelui; la o creşă de copii, vociferînd şi pretinzînd să fie primit de o fostă excelenţă, permanentă pe vremuri la Interne, dar decedată la-nceputul războiului; apoi la biblioteca unui institut de cultură, întrebînd de şeful de cabinet al unui prim-ministru, uitat de mult de oameni şi de istorie; la un cămin de studenţi, cărora le-a cerut să evacueze imobilul, dar care l-au reţinut şi, după ce i-au pus pinteni şi cioc de hîrtie, l-au silit să bea pentru medicinişti, pentru sportivi şi pentru Republică. Acolo, domnul în frac a pierit pe sub masă, fără ca studenţii să mai dea de el, oricît au scotocit ungherele. Domnul în frac a mai fost văzut la Ministerul de Finanţe unde l-a ameninţat pe portar, după care a încercat să-l mituiască cu doi bănuţi de nichel cocliţi, cerîndu-i adresa de acasă a ministrului; la Palatul Telefoanelor unde a introdus un gologan găurit, obţinînd legătura cu bucătăria unui director general al Comerţului Exterior, căruia i-a propus un import de...

Dar după ce domnul în frac a aflat că cel care i-a respins afacerea, recomandîndu-i în schimb o urgentă consultaţie a unui specialist neurolog, este fostul ajutor mecanic dintr-una din fabricile sale de textile, a dispărut undeva, în holul telefoanelor, între calorifer şi perete...

★

În apartamentul opt, la etajul şase din blocul aflat în strada Paleontologiei nr. 1, cheful era în toi. Domnul Zamfir, gazda, se-ntrecea să umple paharele şi să-nchege dintr-un aproape, un banc vechi şi-un sughiţ, o glumă.

Cei peste douăzeci de invitaţi, ghemuiţi în jurul meselor înşirate în dormitor, sufragerie şi odaia bonei, parcau reclama vie a unui întreg combinat de articole de modă şi confecţii „ultra şic".

Deodată, fără ca nimeni să știe cînd și cum, un oaspe nou fu observat la masă. Stătea tăcut, încruntat, zvîrlind pe sub sprîncenele ciupite de molii, priviri ucigașe.

— Nene Valeriu! — spuse răgușit un domn cu monoclu, între două vîrste.

— Oncle Valère, senatorul! — murmură îngrozită o duduie, îndeajuns de coaptă.

Domnul în frac se ridică de pe scaun. Privirea lui zvîrlea foc, lavă, pucioasă...

— Da. Eu sînt. Deranjez cumva? Ce-ați rămas tembeli? Ei, generale, închide gura. Așa. Acum deschide-o și spune-mi cu ce te ocupi actualmente?

— Comerț...

— Tot în petrol?

— Nu... Ceva similar... Am o autocisternă pe piață.

— Și dumneata, coane Leonida?

— Eu...? Agri... Agricultură.

— La moșie?

— Pe acolo... La țară... Cumpăr ouă... brînză... Le revînd negustorilor particulari...

— Et vous, monsieur Georges?

— Cu externele...

— Nu te-ai lăsat de diplomație?...

— Exclus! O am în sînge. Dar deocamdată, primesc doar pachete. Din Roma, Paris...

Conu Valère rînji.

— Și țara? Țara, am spus! Patria! Cui ați lăsat-o? Ce holbați ochii la mine?... Aud?

În cele două camere se așternu greoaie, tăcerea.

— Țara! — mugi musafirul, cu voce cavernoasă. Cui ați lăsat-o? Bolșevicilor? Opincarilor? Răspundeți!

— Ce era să facem? — îndrăzni domnul Panaitescu, fost Întreprinderile de pielărie „Bizonul".

— Sînt mulți... Au venit fără să ne ceară voie, c-altminteri... Îi refuzam. Parole d'honneur, mon vieux! În ce mă privește, net îi refuzam. Sans pardon! — se oțări monsieur Georges Codîrlea-Cotofeni, „ancien chargé d'affaires" la Capșa și în alte capitale din occident.

— Păi, dacă Hitler s-o omorît și ne-o lăsat baltă ce puteam face, coane Valeriu? — îndrăzni și Demostene Fulor, pe vremuri: moșii, mori și niște prese de ulei în Tutova.

Domnul în frac părea că nu aude, că nu pricepe și nici nu vrea să recunoască argumentele

— Să fi scos armata în stradă... — amenință el vitejește, cu un deget în sus.

— Armata era cu el... Nu numai trupa și ofițerii mai mici, dar chiar și mulți generali... — se apără unul din comeseni, aflat în capătul mesei.

Domnul în frac nu-l băgă în seamă. Continuă, din ce în ce mai furios:

— Să fi tras voi cu tunurile. Să fi dat foc de la o graniță la cealaltă. Să fi bombardat casele, fabricile, pădurile, sondele și lanurile... Prin foc și sabie să fi trecut întreaga populație răzvrătită... Să fi curs sînge... sînge...

— Coane Valeriu... Păi, crezi că noi n-am făcut nimic?...

— Nimic! Trebuia să faceți scrum din toți și din toate... Așa am fi salvat țara. Patria! — deodată, înduioșat, oncle Valère începu să perorеze patetic: Scumpa noastră Românie, cu minunatele ei păduri de brazi și esențe tari, în orășelele așezate înadins pe lîngă lacuri, rîuri și ape, cu lanurile aurii de grîu, cu minele de cărbuni negri pana corbului și poporul acesta blînd și supus, care se îmbracă atît de pitoresc și știe să cînte perfect doine din fluier...

Pe fețele convivilor se prelingeau lacrimi fierbinți. Ce frumos vorbea oncle Valère! Ce sublim!... Ca în „bunele" vremuri de altădată... Recunoșteau acuma pe „maaarele" patriot de la tribuna senatului, de pe estradele întrunirilor liberale și din miezul banchetelor... Nu-și pierduse patosul, verva, elocința și, mai puțin, profetica lui îndrăzneală.

— Dar voi—și glasul domnului în frac căpătă rezonanțe înfundate — voi vă ghiftuiți; ca struții vă ascundeți capul sub Sahara... Ați văzut ce-i afară? Știți ce se petrece în momentul acesta lîngă voi, alături de voi, pe întreg cuprinsul bietelor noastre meleaguri? Apartamentele mele au fost ocupate de studenți, care mi-au batjocorit saloanele și le-au făcut cantine și dormitoare. Blocul lui Fenculescu, bancherul, a fost confiscat de niște prunci și transformat într-un hotel al copiilor. În fabrica mea de textile, este stăpînă o țesătoare... Acțiunile mele... Moșia mea...

. . .

Ooo! Plebea a răbufnit de la periferii, din smîrcuri și mahalale, în centru, năpădind bulevardele, aleile, vilele și blocurile. Masele de flămînzi au ocupat ministerele, instituțiile publice, fabricile, uzinele, moșiile, teatrele, galeriile de artă... I-am văzut în restaurante, bine îmbrăcați, dar cu palmele încă bătătorite... I-am zărît în mașini, în cabinetele ministeriale, în vitrinele librăriilor. Peste tot, pretutindeni...

. . .

— Ooo! De ce nu urlați cu mine durerea, marea și tragica noastră durere? În ce hal am ajuns! Miniștrii, foști străngari... Directorii sînt fostele slugi, scriitorii sînt din ăia care n-au avut nici pentru un covrig la doua zile... Țara, scumpa noastră țară, este condusă de muncitori! ...Și voi!

. . .

— Voi, porcilor! Ați arborat marele pavoaz și benchetuiți!

Răspunsurile sosiră gîfîite, încurcate:

— Facem și noi ce putem. O șoaptă de la unul... Întărește-o și zvîrle-o mai departe! Un cuvînțel ori zece ascultate la radiourile de dincolo... Umflă-le și împarte-le! Doar noi ținem moralul la ai noștri, asigurîndu-i, de unsprezece ani, în fiecare zi, că, irevocabil, comuniștii o vor lua la sănătoasa.

Nu stăm cu brațele în sîn. Mult a fost!

Și apoi, prietenii... nu ne lasa... Așteptăm! Așteptăm activ. Asta înseamnă .

Conu Valeriu rise atît de tare, încît cei de la masă nu putura să audă cum îi trosneau fălcile uscate.

Ha-haa-haa...! Și asta se cheamă că faceți ceva?... O să pieriți cu burțile în plină digestie și rînza întoarsă... V-ați îmbrăcat de gala, de revelion... Nave batrîne și mucegăite! Regretatul Hitler s-a dus la fund, iar voi vă duceți după el... Ce-a mai rămas din voi nu-s decît gunoaiele speranțelor, după marele naufragiu...

Asta a fost prea mult pentru nervii comesenilor. Săriră ca arși.

— Nu-i adevărat!

— Minți!

— Vrei să ne sperii, pentru că...

Domnul în frac se apropie de unul dintre gălăgioși, îl prinse de cheutoarea smochingului.

— Vreau să...? Ce vrei să zici, domnule Bancotescu?

— Spune! Spune! — îl îndemnară ceilalți pe Bancotescu, fost „La tarapanaua de platină, mezeluri en gros", actualmente: fructe, coloniale și zarzavaturi în piață.

Și negustorul îndrăzni:

— Vrei să ne sperii, pentru că ți-e necaz...

— Necaz? — făcu mirat domnul în frac.

— Da — reluă Bancotescu. Ți-e necaz pentru că noi sîntem în viață, iar dumneata... Dumneata...

— Spune! Spune! — zbiorară cei de la masă.

— Dumneata ești pe lumea aialtă...

— Ha-haa-haaa! — mugi iarăși conu Valeriu. Într-adevăr! Sînt mort de paisprezece ani. Dar eu putrezesc jos, iar voi vă descompuneți sus... Ha-haa-haaa!...

Și domnul în frac dispăru, tot atît de neprevăzut și neverosimil precum venise.

★

Miliția nul din piața Bellu urmări îndelung cu ochii umbra în frac și pantofi de lac, care trecuse agale pe lîngă el, disparînd apoi prin grilajul „porții dricului".

Omul în uniformă trase un iz neplăcut pe nări și vru să înjure și să spună că boierul mirosea a tămîie și liliac ofilit.

Dar cerul era de un albastru potolit, stropit cu bumbi de jar, iar în vale orașul se scalda în lumină. De undeva adia puternic un miros de friptură și rozonac.

Milițianul rise. Și porni fredonînd spre înima pieței:

„Să-ți fac caricatura
La radio magazin!"

POVESTE COREEANĂ

Împăratul și învățătorul

Ilustrație de **Angi PETRESCU**

Să tot fie cincisute de ani, de cînd a domnit în Coreea primul împărat Li. El îi spuse o dată înțeleptului Pak, învățătorul:

— Hai să glumim, prea cinstite Pak. Și știi cum? Insultîndu-ne unul pe altul cît ne țin baierele.

— Fie, a spus învățătorul.

— Dar să ne supărăm nu-i slobod. E doar o glumă, adăuga împăratul.

— Fie, a spus învățătorul.

— Atunci să începem, zise împăratul.

— Începe tu, înălțimea ta, îl îndemnă învățătorul...

Împăratul s-a gîndit oleacă și i-a zis așa:

— Pak, tu ești ca un porc.

S-a așternut un pic de liniște..

— Am terminat, spuse împăratul rîzînd. Te-am insultat. Acum e rîndul tău.

Atunci Pak a grăit:

— Înălțimea ta, tu ești ca un sfînt.

Din nou liniște...

— El hai, prea cinstite Pak, îl îndemnă împăratul. Fii curajos, insultă-mă, că n am să mă supăr.

— Tot ce-am avut de spus, ai aflat, înălțimea ta.

— Nu-nțeleg, îl privi mirat împăratul. Urechile mele n-au auzit nimic jignitor

— Lucrurile stau așa, înălțimea ta,—i-a spus înțelept învățătorul — În ochii sfinților toată lumea-i sfîntă, iar în ochii porcilor toți sînt porci...

(După „Irodalmi Ujsag"-Budapesta)

Cum-n-am devenit MILIONAR

DIN ÎNSEMNĂRILE UNUI REMIZER DE LA BURSA DIN NEW-YORK

Se zice că la început a fost haosul. Ei bine, nu. În Statele Unite, țara tuturor posibilităților, haosul a venit ceva mai tîrziu. La început, a fost revolverul. În țara tuturor posibilităților, revolverul nu-i un simplu instrument, ci un argument. Iar în unele familii, dintre cele mai respectabile, el a devenit un document: un document al istoriei lor, un fel de rădăcină a arborelui lor genealogic.

Îmi amintesc cu duioșie de bătrînul Colt, care a făcut o bună afacere din războiul nostru de secesiune.*) Erau, pe vremea aceea, în Statele Unite, cam vreo 20-30 milioane de oameni — adică albi, se înțelege. Dacă am accepta ideea că numai zece milioane au avut revolvere furnizate de Colt — și cum un revolver costa 200 de dolari — cine ar putea concepe un business mai rentabil? Să mai admitem apoi că un revolver a lichidat, în medie, numai — ca să fim modești — cinci combatanți, ajungem la concluzia că un mort n-a costat decît 40 de dolari, ceea ce înseamnă o sumă ridicolă, o bagatelă. Și iată cum, un milionar american știe să-și facă marfa deopotrivă avantajoasă pentru clienți și profitabilă pentru sine. 1:0 pentru Colt.

Dacă genialul nostru Pip (cum îi mai spunem noi și astăzi lui John Pierpont Morgan, fie-i numele în veci slăvit) a consimțit, în anii războiului de secesiune — desigur, din pur patriotism — să încaseze numai 100.000 de dolari din trafic de arme deteriorate, eu — ca simplu remizer — m-aș fi mulțumit cu 10.000. Nu pentru că aș fi, doamne ferește, un patriot mai mic, ci pentru că Pip a fost, indiscutabil, un american mai mare. Altminteri, cum ar fi făcut atîția dolari?

Eu, un simplu remizer, n-am avut și n-o să am niciodată pretenția de a fi un american atît de mare. Eu aș fi mulțumit să fac măcar un milion de dolari — pînă-n ziua cînd nu voi mai putea vedea Statuia Libertății și clădirea Bursei. Oare de ce — m-am întrebat adeseori — n-am devenit milionar?

Pentru un american 100%, astăzi, este limpede ca o picătură de Coca-Cola, că Statele Unite sînt împărțite în două categorii sociale distincte: cei care nu joacă la Bursă și cei care joacă. În prima categorie, intră muncitorii, adică leneșii și vagabonzii (fie că lucrează, fie că sînt șomeri, aceștia au fost din totdeauna „aroganți și nelegiuiți", cum spune magnatul fierului, James Ford Rhodes; ei „suferă de ceea ce aș putea numi «complexul piticului» și gîndesc mărunt", cum i-a caracterizat Benjamin Failess care, fiind președintele lui United States Steel, nu e de loc un oarecare). Dimpotrivă, marea finanță este trupul și creierul Americii. Oare nu a declarat Charles Wilson că „ceea ce e bun pentru „General Motors" este bun și pentru țară?" „General Motors" înseamnă Du Pont de Nemours. Iar Du Pont de Nemours a cîștigat numai în primul război mondial, din furnituri destinate sălbaticilor europeni nu mai puțin de 266 milioane dolari. Da, da, spiritul Wall-Streetului este și trebuie să fie spiritul națiunii. Milionarii noștri sînt America!

Nu știu cine a spus că inima bancherului se află acolo unde sînt și banii. Eu, ca vechi remizer, aș putea să completez: inima unui bancher se află la Bursă; la Bursă se fac banii. Este drept, în vremea din urmă jucăm cam prost, dar Bursa noastră are totuși o strălucită tradiție. Din speculații de Bursa — întocmai ca și din focurile de revolver — au ieșit mulți milionari! Eu, care am inima pe treptele Bursei, nu am reușit însă să rămîn decît un simplu remizer. Oare de ce?

Făceam, mai zilele trecute, următorul raționament: între 1941-45, profiturile realizate de monopolurile noastre s-au ridicat la 107 miliarde dolari; între 1939-49 „General Electric", al lui Morgan, și-a sporit profiturile de 5 ori, „United States Steel" de patru ori, iar „Standard Oil", al lui Rockefeller, de 3,5 ori. Și mi-am dus raționamentul mai departe. „Standard Oil" deținea importante pachete de acțiuni ale companiei japoneze de petrol „Mițubisi Sekin" și a aprovizionat cu combustibil mașina de război niponă pînă tîrziu, cînd japonezii au bombardat Pearl Harbour.

„International Telephon & Telegraph Comp" avea acorduri privitoare la patente cu concernul hitlerist „Siemens Halske", care era legat de concernele „Vereinigte Stahlwerke" și „I.G. Farbenindustrie". La încheierea războiului, conducerea lui „I.G. Farben" (naziștii au fost totdeauna foarte drăguți) a invitat pe partenerii americani — Rockefeller, Morgan și Du Pont — să-și încaseze dividendele care, li se cuveneau în calitate de acționari, pentru anii războiului, cînd — din motive binecuvîntate — nu le-au putut ridica.

Așadar, mi-am zis, toată problema constă în a ști și a putea să-ți plasezi capitalul în întreprinderi *all right*. Să ai, adică, noroc, cap de american gen Pip și ceva în plus, ceva ce nu am reușit pînă acum să știu cum se cheamă. Ce te faci însă cu un pîrlit de remizer ca mine, care a jucat pe „Islas" din Guadalquivir, pe „Cororoco-coapper Mines", pe „Mexico el Oro" sau „Mount Elliot" — mine cu zăcăminte epuizate, concesiuni care nu au fost niciodată exploatate, fonduri publice care, ca urmare a unor împrejurări politice, și-au pierdut valoarea. Am mai mizat și pe celebra escrocherie a lui Ivar Kreuger, suedezul, dar acesta s-a sinucis cînd a dat faliment și eu am rămas fără o lețcaie. Afaceri de milioane, întemeiate pe iluzii...

Este drept, aceasta li se întîmplă mai ales „oilor", adică micilor speculatori: meseriași, funcționari, mici comercianți, hotelieri, care — datorită democratismului nostru american — pot juca la Bursă alături de marii fabricanți și de bancheri. Din păcate, „oile" știu totdeauna infinit mai puțin decît cei din Wall-Street — cărora, la Bursă, li se zice „rechini", despre valoarea unor acțiuni și pierd, de cele mai multe ori, pînă la ultimul cent.

Cu totul alt fel stau lucrurile cu „rechinii". Rechinii folosesc procedee mai sigure și, în consecință, obțin și rezultate mai bune. În 1901, J. P. Morgan și E. H. Harriman luptau cu înverșunare pentru majoritatea de acțiuni în diferite trusturi. Harriman controla, de pildă, rețelele ferate „Union Pacific" și „Southern Pacific"; Morgan controla rețelele „Chicago-Burlington" și „Southern Railway". La „Northern Pacific Railway", Morgan și grupul James Hill dețineau acțiuni în valoare de 40 milioane de dolari, iar Harriman aproape tot atît, aproximativ șase milioane dolari aflîndu-se pe piață. Urmărind să-și asigure majoritatea în consiliul de administrație, Harriman a început să cumpere acțiuni pe ascuns, la cursuri din ce în ce mai ridicate. Din martie pînă în aprilie 1901, cursul acțiunilor lui N.P.R. a crescut de la 100 la 150 dolari valoarea nominală, pentru ca, la sfîrșitul lui aprilie, să ajungă pînă la 300. Cînd Morgan a aflat cărui fapt i se datorește această creștere bruscă, a dispus să se cumpere tot restul acțiunilor la cursul de 1000 dolari. O serie de bănci mici — care își manifestaseră scepticismul cu privire la creșterea cursului acțiunilor lui N.P.R. — au fost ruinate, dar Morgan a pus mîna pe „Northern Pacific Railway". Într-adevăr, procedeele pot fi considerate bune sau rele, dar ceea ce interesează în primul rînd sînt rezultatele obținute.

Personal, ca remizer, stimez știința în măsura în care izbutește să stimuleze cu adevărat activitatea Bursei. Numeroși oameni de știință sînt însă mai curînd niște poeți, niște idealiști și mănîncă banii statului în mod inutil. În această măsură, ei sînt niște făpturi de prisos, ba chiar niște indivizi dăunători. Cînd însă omul de știință poate furniza unui mare financiar un patent, el merită toată considerația și trebuie să fie imediat cumpărat. Cine nu știe că, în epoca războaielor napoleoniene, primele boomuri de la Bursa din Wall-Street au fost determinate de apariția mașinii cu aburi? În 1824, febra speculațiilor a atins apogeul: acțiunile companiilor americane de navigație, negociate la Bursă, s-au ridicat la 52 milioane

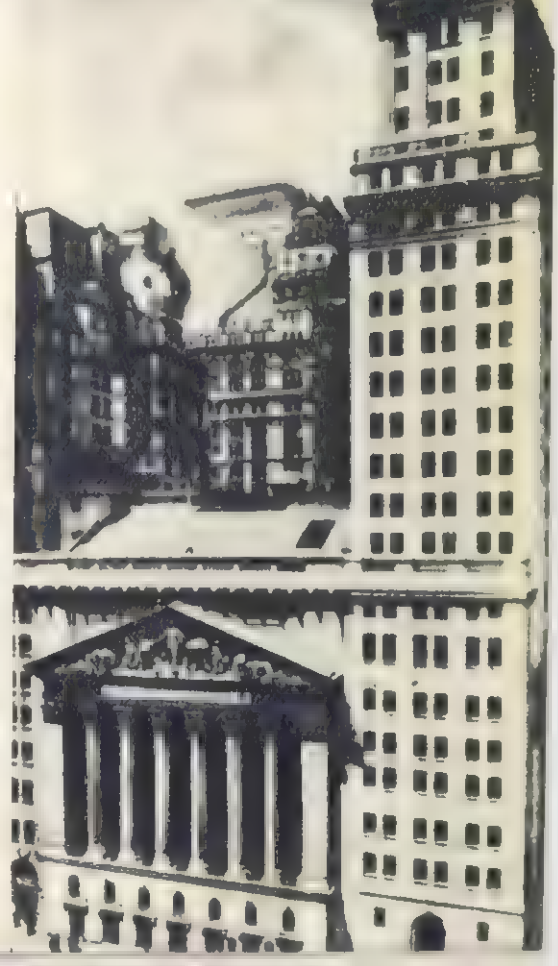

Clădirea în care funcționează Bursa din New-York.

*) 1861-1865.

O zi agitată la Bursă; se anunță noi scăderi, ca urmare a unor noi succese ale forțelor păcii.

dolari. În 1880, la Menlopark, Edison a prezentat în fața unor oameni de afaceri lampa lui incandescentă. Cîteva zile după aceea, acțiunile lui „Edison Electric Light Company", care nu prea aveau căutare pînă atunci, au făcut un salt uriaș: de la 106 la 3.000 dolari. Ce să mai vorbesc de acțiunile monopolurilor angajate în construcția bombei atomice? Mai rar, asemenea business. Îmi scot pălăria. „Rechinii" joacă tare.

Din nefericire, boomurile provocate de descoperirile științifice nu dăinuie însă prea multă vreme. Apariția unei noi descoperiri, mai importante sau intrarea unui brevet asemănător în safeul unui concurent sînt de natură să provoace o depresiune sau chiar un crach de proporții mondiale. Iată de ce, bancherul Meyer Charles Rothschild obișnuia să spună că „la Bursă trebuie să procedezi ca în baia rece: să te arunci în ea rapid și să ieși din ea imediat". În 1830, la Bursa din Wall-Street a început depresiunea pentru societățile de navigație, iar crachul din 1837 a marcat eclipsa lor deși, tehnica motoarelor cu aburi făcuse progrese. Îmi amintesc de crachul din 1929, cînd s-au prăbușit nu numai acțiunile societăților de aviație, ci și societățile înseși deși tehnica aviației era în plin avînt. Cît despre acțiunile societăților constructoare de bombe atomice, se știe cît de greu au fost lovite ele în septembrie 1949, cînd guvernul sovietic a anunțat că posedă secretul bombei atomice încă din 1947. Cu acel prilej, cruzimea caracteristică a roșilor s-a manifestat din plin. Și nu cred să existe un american 100% care să nu fi suferit alături de Du Pont și de Morgan.

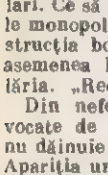

Este cu totul și cu totul regretabil că guvernul nostru nu a înțeles, mai lunile trecute, cugetarea foarte înțeleaptă a lui Bernard Baruch, deși aceasta suna destul de limpede: *„Dacă vrei să ai succes, îndreaptă-ți privirile acolo dincotro sună bubuitul tunurilor"* (sublinierea îmi aparține). Mai este oare necesar să demonstrăm că politica influențează Bursa? Marii oameni de stat au știut aceasta și au și folosit informațiile pe care le dețineau, pentru a face bune afaceri de Bursă. Au jucat la Bursă un Talleyrand și un Disraeli, un Bismarck și baronul von Holstein. Însuși Vaticanul și-a plasat banii în rente, în acțiuni industriale și în împrumuturi. De aceea, ca vechi remizer ce sînt, nu am înțeles și nu am aprobat conferința celor patru mari de la Geneva.

Faptele sînt încăpățînate și demonstrează că climatul cel mai prielnic pentru Bursă a fost, este și va fi, în vecii vecilor, războiul sau măcar conjunctura de război. În 1922 conferința navală de la Washington — la care participau Statele Unite, Anglia și Japonia — a decis limitarea tonajului marinei de război a acestor state; panica de dezarmare a provocat prăbușirea acțiunilor uzinelor „Armstrong & Vickers". Dimpotrivă, conferința de dezarmare din 1932 de la Geneva — care a hotărît dreptul Germaniei de a se reînarma — a determinat o adevărată animație la Bursa din Berlin, la compartimentele fabricilor de armament. În ianuarie 1951, președintele Truman a propus Congresului să aprobe suma de 71,6 miliarde dolari pentru cheltuieli de război: curba acțiunilor s-a urcat la Bursă. În februarie 1951, guvernul S.U.A. a cerut, sporirea impozitelor cu 10 miliarde dolari: Bursa s-a înviorat. În aceeași zi. În iunie 1951, guvernul sovietic propune tratative pentru încheierea armistițiului în Coreea: Bursa intră în panică, cursul acțiunilor face o serioasă curbă în jos. În vara anului 1950, ne aflam în pragul unei puternice depresiuni economice. Dumnezeu să-l binecuvînteze pe Harry Truman, căci fără războiul din Coreea, ne-am fi prăpădit.

Noi, remizerii, știm bine că orice scînteie războinică înseamnă puncte în plus la Bursa armamentelor. Oare nu a fost așa în timpul războiului Crimeei, ca și în vremea războiului din Abisinia? Războiul este sinonim cu furnizarea de arme și muniții. În anul 1914, uzinele lui Du Pont au produs numai praf de pușcă în valoare de 2 milioane și jumătate de lire; în 1918, ele livrau praf de pușcă în valoare de 400 milioane lire. Ce s-a întîmplat însă între 1919-1921 după ce — blestemați fie vinovații! — războiul mondial încetase? Cursul acțiunilor s-a prăbușit atît în țările victorioase, cît și în cele învinse.

În 1916, bancherul danez Glückstadt avea în safe-urile lui acțiunile a 50 de sucursale ale Societății Transatlantice de import și export, proprietatea sa. Revoluția bolșevică din Rusia l-a zdruncinat serios. 200 milioane de coroane i-a dat Glückstadt generalului Iudenici pentru a-i lichida pe bolșevici, dar prăbușirea acestuia a dus și la prăbușirea bancherului. Oare nu s-a întîmplat cam același lucru și la noi, în 1929? La începutul lui septembrie, cursurile au început să înregistreze scăderi. La 24 octombrie, la deschidere, cursurile lui „U.S.Steel" se ridicau la 205 puncte, pentru ca, la închidere, să coboare pînă la 193. „General Electric" a scăzut și mai mult: de la 315 la 283. În zadar a încercat Morgan să salveze Bursa. Casa Hatry a dat faliment încă la jumătatea lui septembrie, Riordan, președintele lui „Country Trust Company", s-a sinucis, curba scăderilor a coborît vertiginos: „General Electric" pînă la 206, în 6 octombrie; „United States Steel", pînă la 169.

Și ce să mai vorbim despre cele întîmplate chiar în anul acesta. Tocmai cînd Bursa înregistra niște nemaipomenite *up*, tocmai cînd „războiul rece", „politica de pe poziții de forță", „*A-bomb*" și „*H-bomb*" săltau acțiunile vertiginos, dintr-o dată... panica. Și ce panică! Ca în 1929 — doamne, apără-ne! Într-o singură zi, la 26 septembrie 1955, acțiunile a 30 de mari societăți pur americane au scăzut cu 32 de puncte. Nu știu dacă spiritele au sau nu minți, dar aici nu mai încape vorbă că-i mîna „spiritului Genevei". Cine nu crede asta nu este american și cine nu afurisește spiritul ăsta al Genevei nu este american 100% și nici măcar 10%. Eu nu sînt „rechin", ca să mă pricep în ale politicii, dar oricît de „oaie" sînt, tot îmi pot da seama, că conferințele astea internaționale în care bunii americani stau laolaltă cu roșii, precum și călătoriile astea oficiale încoa'și încolo, cu zîmbete și strîngeri cordiale de mînă, cu primiri gălăgioase (un milion și jumătate de indieni care strigă, toți deodată: „pace și frăție cu rușii"), expozițiile internaționale, discuțiile astea stupide despre folosirea pașnică a atomicei (curată batjocură), toate astea îmbolnăvesc pur și simplu scumpa noastră Bursă. De aceea, zic, bine face presa *bigbusiness*-ului, că scoate la iveală, cu titluri de o șchioapă, complotul pus la cale de cei ce ridică în slăvi pacea și „binefacerile" ei. Pentru că, astfel, presa noastră ultraliberă îi ferește pe americanii veritabili de primejdiosul microb al „spiritului Genevei". În ce mă privește, mă rog fierbinte celui de sus, acum, în pragul noului an, ca pe viitor să scutească Bursa bunilor americani și pe credincioșii ei slujitori — „rechini" sau „oi" — de asemenea binefaceri.

Am zis și o voi spune: pacea este adversara Bursei. Iată de ce, ca bun remizer ce sînt — ca bun american, adică — aplaud, cînd sîntem reprezentați la conferințele de dezarmare de Harold Stassen sau de Lodge. Știu că Stassen este un bătrîn „cow-boy de băcănie", cum i se zice, că încă din 1943 cere un guvern mondial sub conducerea Statelor Unite și că, întocmai ca și mine — american 100 la sută — el este de părere că bomba atomică și cea cu hidrogen fac să se arunce la gunoi concepția învechită despre suveranitatea națională a celorlalte state. Știu, de asemenea, că senatorul Lodge dorește „o Americă puternică" și că nu va face jocul bolșevicilor, care urmăresc distrugerea bursei noastre scumpe.

Eu sînt și voi rămîne un american 100 la sută. Eu știu că nu există în lume o țară care să fie condusă atît de bine, ca societatea „International Telephone & Telegraph Co" sau ca „General Motors". De ce, dar, „Telephone & Telegraph" sau „General Motors" nu ar fi în drept să revendice conducerea celorlalte țări, pentru a le asigura, în sfîrșit, o bună administrație? Europenii sînt, deocamdată, niște ființe aproape necivilizate. Se cuvine oare să-i lăsăm în întuneric? Socoteala este foarte simplă: cumpărați atîtea tunuri atomice, oferim atîta civilizație; primiți atîtea bombe cu napalm — garantate ca eficacitate, pîrjolesc radical totul, pînă la pămînt — sîntem gata să vă organizăm, după principiile noastre, economia națională. Darnicia noastră este nelimitată: sîntem dispuși să vă oferim chiar și mai multă marfă civilizatoare, decît ați putea voi să înghițiți. Noi nu ne-am condus și nu ne vom conduce niciodată, decît după dictonul yankeu, că banii trebuie să fie folosiți pentru progresul civilizației. Onorați, deci, nota de plată. Căci dacă afacerile șchiopătează cum o să meargă civilizația?

Eu sînt un bun american, remizer la Bursa din Wall-Street. Eu știu că îmi plac whisky-ul, biblia, acțiunile casei Morgan și discursurile lui Knowland. Toate la un loc și fiecare în parte lucrează bine pentru americanii 100 la sută. Știu prea bine că un stoc mai mare din fiecare ne-ar asigura nouă, bunilor americani, o viață mult mai ușoară decît aceea pe care am avut-o în septembrie și octombrie 1955, cînd s-au prăbușit acțiunile unui număr atît de mare de firme considerate sigure.

Eu sînt american 100 la sută, și, firește, știu multe. Știu, de pildă, că în localul Bursei nu trebuie, pentru nimic în lume, să intri cu piciorul stîng. Știu că vinerea este o zi neagră pentru Bursă și zilele de 13 au fost și au rămas zile îndoliate. Mai știu, de asemenea, că astrologia și ocultismul pot să te ajute în activitatea de Bursă. Dar, deși, am intrat întotdeauna în Bursă cu piciorul drept, deși mi-am făcut multe cruci în zilele de 13 și de vineri, deși am cheltuit mulți dolari pe ghicitoare și pe astrologi, n-am reușit, nici în anul care-și dă duhul acum, să devin milionar. Oare de ce? Nu cumva pentru că sînt „oaie", și nu „rechin"?...

J. D.
remizer la Bursa din New-York

P. conf. Horia LIMAN

ACTORII DESPRE ROLURILE LOR

În pagina de actualități teatrale a acestui număr nu-și vor spune opiniile nici criticii de specialitate, nici spectatorii: de astă dată, dăm cuvîntul actorilor înșiși. Un redactor al revistei noastre a cerut artiștilor Sandina Stan (Teatrul Armatei), I. Alperin (Teatrul Evreesc de Stat) și Zoe Anghel-Constantinescu (Teatrul C.F.R.-Giulești) să ne vorbească despre rolurile lor din spectacolele: „Împărăția lui Machidon", „Beniumen al III-lea", „Jocul dragostei și al întîmplării". Să-i ascultăm, deci:

ÎNTRUCHIPÎND PE MĂRIA LUI MACHIDON

În general, lucrez greu orice nou rol, identificarea cu fiecare nou personaj izbutind-o destul de lent. Acest lucru mi s-a întîmplat și cu Măria lui Machidon, din piesa lui Tiberiu Vornic și Ioana Postelnicu. Țăranca aceasta aprigă, care își apără ca o cloșcă familia și fericirea ei — fericire așa cum o înțelege ea, îngust, retrograd — are o cinste sufletească și o pasiune a muncii, care m-au cucerit de la început. Dar nu mi-a fost de loc ușor să mă contopesc cu ea.

Am pornit totuși la treabă cu încăpățînare, ca să zic așa. Partea cea mai consistentă a rolului meu este cea din actul I, în care — printr-un fel de monolog — Măria își face un autoportret destul de savuros. Trebuia ca Măria mea să cîștige de la început o fărîmă de simpatie din partea spectatorului—deși își năpăstuiește nora cu atîta venin și sortește drept bărbat fiicei ei un chiaburoi mărginit, deși privește cu atîta îndărătnicie noile așezări care se înstăpînesc în satul lor—pentru că numai astfel, transformarea, al cărei rezultat îl aflăm în actul III (transformare pe care autorii nu au înfățișat-o pe scenă — lucru regretabil, de altfel), putea părea plauzibilă. Nu știu dacă am reușit să arăt suficient, din primul act, potențele ei pozitive. Greutatea cea mare a rolului am simțit-o însă în ultimul act, unde, destul de nejustificat, (pentru că în actul II personajul acesta central este aproape complet uitat de autori) Măria devine o alta. Argumentele transformării ei există în piesă, dar povestite de unele personaje și nu înfățișate prin fapte. M-am străduit să nu forțez nota ei „pozitivă", să nu o arăt în final complet transformată; și în ultimul act Măria mea mai e încă îndărătnică și aprigă, conform temperamentului ei. Am vrut însă să se simtă că nu va trece mult pînă ce și ea va deveni fruntașă a întovărășirii din sat.

Sandina STAN

UN NAIV CĂUTĂTOR DE ADEVĂRURI

Cu tot izul monarhic al numelui său, Beniumen al III-lea nu e de os domnesc. Dinastia lui e cea a „căutătorilor de adevăruri", a acelor căutători naivi care, neștiind să afle cheia adevărului în realitatea vie, rătăcesc în lumea himerelor și a fantasmagoriilor. De aici, ridicolul, de aici, eșecul căutărilor lor. Într-un fel, Beniumen se înrudește cu Don Quijotte, după cum, în portretul tovarășului său de drum, Senderl, regăsești multe din trăsăturile candidului Sancho Pancha.

Eroul lui Mendale Moicher Sfurim, unul din marii clasici ai literaturii idiș, poartă scris pe actul său de naștere numele unui mărunt orășel din Ucraina secolului trecut. Un evreu sărman și umil, terorizat de poliția țaristă și stors de bogătașii evrei ai tîrgului — iată, în trei linii, profilul social al lui Beniumen. El pornește în lume să aducă dreptatea și fericirea celor sărmani. Aici începe marea sa tragedie, pe care naivitatea pueriă și ridicolul soluțiilor găsite de el o transformă într-o comedie bufă: Beniumen pleacă în căutarea unui legendar trib de „evrei roșii", aflați dincolo de rîul bibtic Sambatien, cu ajutorul cărora crede că va aduce izbăvirea concetățenilor săi din Tuneladevke. Peripețiile acestei călătorii alcătuiesc faptica piesei pe care Israel Bercovici și Iulian Schwartz au realizat-o, prin dramatizarea valoroasei lucrări a lui Mendale Moicher Sfurim. Colectivul nostru lucrează la montarea ei în regia artistului emerit Mauriciu Sekler.

Cum să arate în imagine scenică acest erou, conturat cu atîta suculent pitoresc de autorul său? Cum să arate chipul lui, care-i sînt mișcările, gesturile, felul de a gîndi? Iată întrebări chinuitoare, al căror răspuns îl caut citind o dată și încă o dată piesa și romanul.

I. ALPERIN

VEȘNICA TINEREȚE A LISETTEI

Nu cred să fie actriță tînără, care să nu-și dorească să interpreteze rolul clasicei subrete franceze. Fie că e Toinette a lui Molière, Suzanne a lui Beaumarchais, ori Lisette, din „Jocul dragostei și al întîmplării" de Marivaux, toate te încîntă prin umorul popular și iscusința cu care încurcă și descurcă țițele celei mai complicate intrigi, dovedindu-se totdeauna mai iscusite ca stăpînii lor.

Este ușor de înțeles, deci, bucuria cu care am primit rolul Lisettei. Dar și emoția firească. Pentru că, dintre toți colegii cu care trebuia să joc în această piesă, eu aveam cea mai puțină experiență scenică. Lisette însă nu mă speria: mi-o simțeam apropiată, ca pe o bună prietenă, îi înțelegeam firea, temperamentul, simțeam perfect logica fiecărei acțiuni a ei. Și pornisem să-i dau viață cu dragoste și cu multă seriozitate.

Firul acțiunii este simplu, cu toate încurcăturile năstrușnice care se ivesc pe parcursul său: pentru a-l cunoaște mai bine pe cel sortit de părinți să-i fie soț, Silvia va lua locul subretei sale Lisette, fără să știe că logodnicul ei a făcut un lucru asemănător, prefăcîndu-se el însuși în servitor. Și Marivaux îi arată pe acești doi tineri de viță nobilă îndrăgostindu-se unul de altul, în ciuda prejudecăților care ar fi condamnat categoric mezalianța dintre un nobil și o slugă. Acesta este adevărul social — dovedind concepțiile înaintate ale lui Marivaux — care trebuia să transpară clar din țesătura densă a subiectului. Iar Lisette trebuia să ajute la reliefarea lui, dovedind inteligența vie și spontană a fetei din popor. Și iată-ne, mînă în mînă, rîzînd și născocind năzbîtii cu tîlc, căutînd să ne confundăm una cu alta. Dacă am reușit, asta o pot spune cei care au văzut spectacolul.

Zoe Anghel-CONSTANTINESCU

SĂ Ne DiSTRĂM

DE ANUL NOU

ORIZONTAL

1 La cursuri, pe Gigel îl știu:
Tot cu „insuficient" o ține,
Dar, crede el, în Cișmigiu
Va fi calificat cu „..."

— Astui gen de inginer
Nu construcții i se cer,
Ci-l urâm, în noul an,
Să ne dea înc-un... roman

2. În anul care o să vină
Noi aparate să creezi
Și, când lucrezi la o mașină,
Mereu să o perfecționezi.

— O are orice avocat
Sau stă întinsă pe birou,
Da-n mina unui birocrat,
Ea se transformă în... cavou.

3. Haina cadrilată, părul ca nebunii,
Iar pe bulevarde este cel mai... cult.
A ajuns de râsul lumii
Deși râde... cel mai mult.

— Aruncă pumni cu pasiune:
Când adversarii sînt răpuși
Toți bat din palme și se spune
Doar că lucrează cu... mănuși.

4 Diogene-și vârsa tot amarul
Cătându-l cu felinarul.

— Ai frunzele întotdeauna verzi
Iarna și vara, în orișice moment
Tu pentru unii gloria o-ntruchipezi,
Iar pentru alții, ești doar... condiment

— La zece stînjeni de s-ar înălța
Și Ene-ntotdeauna ar marca.

5. Deși-i ciclist, el se tot vaită
Că vrea o locuință nouă,
Când poate apela de-ndată
La bicicletă, unde-s... două.

— O portiță mititică,
Nu încape ușor, că-i mică.

II Se moștenesc fără-ncetare:
Unul se naște, altul moare.

— Cataroj lîngă cataroj
S-adună pînă-n zare,
Din port și pînă-n larg
Stăpînă e pe mare.

7 La figurat, e ascuțit
Când o pe muche de cuțit.

— Pe divan se tolănea
Și trăgea din narghilea.

— O cută care-ți amintește
Că omul, deh, îmbătrînește

8 Unui cap sec, ce n-are minte
Măcar cît are o găină,
Îi spun în cîteva cuvinte
Să-și ieie harul din... făină.

— La oricare croitor
Răsucită-i pe mosor,
În fasolea conservată
O găsești cîteodată.

— Frizerilor le fac cadou
Doi piepteni pentru Anul Nou

9. Cu paltinul e înrudit
Și-n sobă-i bun la încălzit

— Un manoverb aicea iese:
S-ar putea citi și „țese".

10. Eterna scuză, la ziare:
E lipsa lui, deci ai... răbdare

— El multe ar avea de spus,
Dar s-a oprit de la-nceput.
Un nod în gît brusc i s-a pus
Și-a devenit deodată... mut.

11 Iar acuma, vreau să-mi aflați
Și un munte din Carpați.

— Rîndurile și-o sporit
Și prin asta s-a-ntărit,
Iar în anul ce sosește
Omenirea îi dorește
Și mai mult să se-ntărească
Pacea lumii s-o păzească.

— Și pe soare, și pe lună,
Ți-e prietena cea bună.

12. Doi cîte doi se prind ușor.
Păstrează ritmul pașilor,
Când mai încet, când mai vioi.
C-așa e jocul pe la noi.

— Haina asta mîneci n-are
Și nici ghiugă în spinare.
Nu-i la fel cu un zăbun
(Unii și mintean îți spun).

— A mutat tara
Și i-a-nchis gura l..

13. Te-ai remarcat printre piloți
Cum avionul ți-ai condus:
La anul, vreau din nou să poți
Să fii și mai departe... sus.

Când în pericol se găsește,
Ea o întinde englezește
Și-apoi mai face și tapoj...
Nu i-ar strica puțin curaj!

VERTICAL:

1 Pe toți i-ai amînat necontenit
Acum, când vinduți este la cadou.
În cincizeci și șapte promit.
Să-l iei... urgent, la alt An Nou

— Două doage merg la vale,
Spulberînd omătu-n cale.

2. Eros, săgeți, un ris șăgalnic,
O amintire pe-un copac
Bătaie-n ritmul de ceasornic,
O dată tic și-o dată tac.

— Pentru Dinamo-București,
Cadoul cel mai potrivit:
În lupta cu cei din Ploești
Titlul suprem o cucerit.

3. În poșetă sau la cravate,
În gît, în lemn și-n căi ferate.

— El a ucis, din gelozie,
pe iubita sa soție

— Poama nu e dulce încă —
A zis nea Vulpoi, șiretul,
Prefăcînd că n-o mănîncă
Pentru că e...ca otetul.

4. În cin'ze'și'cinci, te-ai remarcat,
Căci munca n-ai precupețit
În cin'ze'și'șase, neapărat
Frunțoș s-aud c-ai devenit.

Un articol principal,
Ce-l are orice... caporal.

5. Deși cu acul ei lucrează,
Nu cos și nici nu însăilează.

E un termen muzical,
Dar, de fapt, e-un numeral.

5. O produce țesătorul
Și o taie croitorul.

— Albastre-ori albe-s la culoare
Și sînt plăcut mirositoare.

7. Foi mai multe, de hîrtie
(Le găsești la librărie).

— Un ton, dar nu de... telefon,
Ci de la un diapazon.

— Recunoscut prin lemnu-i tare,
Din el sînt fabricate care.

8. Sînt două litere în șir:
Un monoverb ce-nseamnă „bir".

— Un răspuns cam neplăcut,
Un refuz la ce-ai cerut.

— E dură, albă, cristalină,
Și se găsește în salină.
E bună cînd este din plin
În orice „Radio-Magazin"...

— O cămașă înflorată
E un dar pentru o fată.

9 De cîte ori te-ai încurcat,
cu el te-ai ajutat de-ndat.

- Busuioc verde pe masă,
Ling-o floare... rușinoasă.

10. Adjectiv e cîteodată:
Când se-arată nemîncat,
Dar la Spațiul Locativ
Îl găsești ca substantiv.

— E mai mic ca un pitic,
Dar e falnic și voinic.

11. Mărunte n-am, îți e dictonul
Ce-l spune cu un ton modest.
De aceea-n dar, pentru la anul,
I-aș da o... fabrică de rest.

O nălucă e, din basme.
Și trăiește-ntre miasme.

12. La matematici, o face școlarul,
Pe cîmpul de luptă, doar militarul
Pentru chirurg e-un lucru banal
S-o facă oricînd, la spital

— Oricînd arunci în coș hîrtii,
Inițialele-i citești,
E-o întreprindere, să știi
Și-i gospodar în București.

13. Pentru filatelist, cadou
Vestita marcă „Cap de bou

Nici una nu-i mai nimerită,
Deci asta-i cea mai potrivită

SILUETE

Priviți aceste siluete de statui. Ce personaje istorice vă amintesc ele?

CRIPTOGRAFIE LITERARĂ

(7, 2, 2, 5, 3)

MONOVERB

(5 + 10)

BIVERB

(5,7)

SĂ RECTIFICĂM EROAREA

$6 \times 688 = 1008$

Cum puteți face ca înmulțirea de mai sus să fie corectă, fără a adăuga, șterge sau schimba ceva?

POLINDROM

Un cataclism preistoric
Planeta noastră când cuprinse
Un singur ins doar îl învinse.
(Fireşte, totu-i alegoric).
Problema, însă, e cuvîntul
Care exprimă catastrofa
De care vă vorbește strofa
Și să vedeți—curios—ghicindu-l,
În orice sens va fi citit,
Același e, de la-nceput,
Același e, de la sfîrșit.

BARIOTROP

Specificăm introductiv:
Accentul este decisiv.
De-l are vorba la-nceput,
Bine dispusă e, voioasă,
Însă la mijloc de-l trecut,
E nelipsită de la masă.

METAGRAMĂ

Cu „P" e un oraș grandios,
Cu „F" e un fruct delicios.

ANAGRAMĂ

Dintr-o LIRĂ și un CENT,
Construiesc un instrument
Muzical și de suflat;
Spăr că nu e greu de-aflat

ANAGRAMĂ

Dintr-un POET și o ERĂ,
S-a născut o „BAIADERĂ

DESENE... ÎNCRUCIȘATE

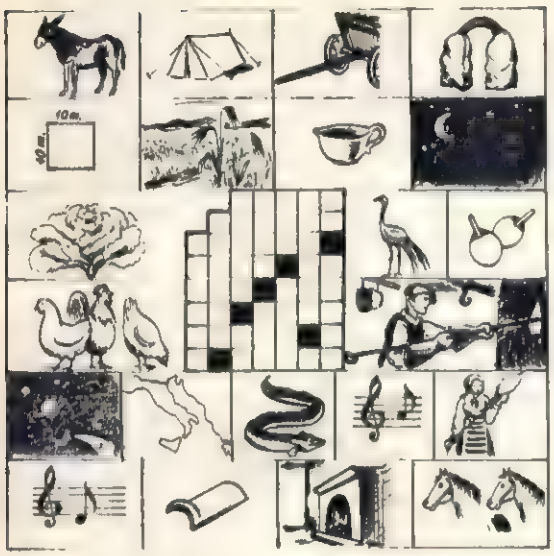

Folosind cuvintele pe care vi le sugerează imaginile, completați careul în așa fel, încît să obțineți o încrucișare perfectă.

IARNA ÎN SILABE

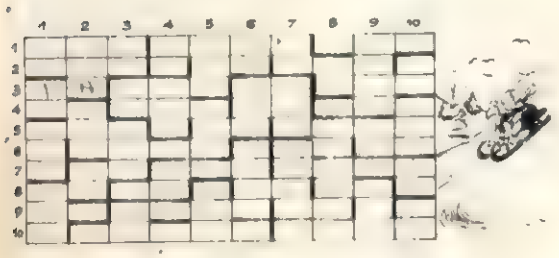

ORIZONTAL: 1) Cartea de vizită a iernii — Furtună — A ninge cu vînt puternic. 2) Oprit — Piață publică în Roma antică — Răvaș solar, prin norii plumburii de nea — Drum prin zăpadă — Vocală. 3) Fluviu european — De iarnă — Anotimpul la temă — Aflat în spațiu. 4) Verbul iernii — A împodobi corpul cu desene — Dumneata — A începe lupta prin surprindere. 5) Melodie — E rece, deși se află iarna mai aproape de pămînt decît vara — Stil în artă — Cînd ninsoarea e lipsită de puterea frigului. 6) Interjecție (trans.) — Produse metalurgice — Rîu în Spania — Cele din Cișmigiu își au farmecul lor și iarna — O presară vatmanii pe șine, iarna. 7) Și iarna așteptam prognoza lui — Astfel — Acolo a murit Bălcescu — Arma pentru combaterea... iernii. 8) Instrument chirurgical — Cînd suflă, îngheață și pietrele — Pronume — Prefix în chimie — Flacără slabă, aproape stinsă — Pronumele unui orou al literaturii flamande. 9) A pleca din casă — Oracolul vremii — Literă greacă — Prefix — Folos. 10) Pronume — La început de an și în toiul iernii — Le punem iarna la geam pentru vrăbii.

VERTICAL: 1) Orizont, de obicei încruntat iarna — Nopțile acestea sînt cele mai friguroase iarna (masc. sing.) — Iarna este unul din cele patru ale anului — Nămeți. 2) A aluneca pe gheață — Aduce daruri pentru cei mici — Schimbă acele la calea ferată — Notă muzicală — Poftim. 3) Dau alintat — A trece cu vederea — Emanată — Jumătate de crivăț — ...Mărăcine. 4) Vijelie — Materia, în întreaga diversitate a manifestărilor și formelor ei de mișcare — Sfîrșit de iarnă — Pietruit — Literă greacă — Vocală. 5) Ne mîngîie iarna din sobă — Deviază — Refren în colindele populare — A potrivi. 6) Nume feminin — Bîlci — Măsoară frigul iernii — Există. 7) Munți în Grecia — Localitatea de baștină — Atîrnate — Notă muzicală. 8) În somn — Pronume — Alfa — Lunecuș periculos iarna — Ne ajută la curățatul zăpezii — Radiu. 9) A exista alături unul de altul — A-și face iluzii — În calorifer — Avizi. 10) Măsură chineză de lungime — Cu mintea trează — Privire — Rodnic — Schi, patinaj, hochei pe gheață, bob etc.

DEZLEGAREA JOCULUI DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) C — LUPTE — DIRECTIVĂ. 2) OPERE — SCULE — ARSIN. 3) LAC — DATOR — PARĂ — ST. 4) EXTERN — NĂVALNIC — E. 5) C — OTO — ISTORIE — ONU. 6) TARI — INT — TACTICĂ. 7) IV — CANDIDATE — NOST. 8) VIE — STĂTURĂ — CĂRȚI. 9) ÎNVĂȚĂTURI — MIL — EN. 10) STOR — ROȚI — PUNȚI — E. 11) T — CĂLIRI — MUNCITOR 12) MATERIALIȘTI — ERE. 13) NAT — PIR — INTENS — AT. 14) ISOPI — ÎNNOI — ATAȘE 15) ȚĂRANI — JAR — PLANE.

VERTICAL: 1) COLECTIVIST — NIT. 2) PAX — AVÎNT — MASĂ. 3) LECTOR — EVOCATOR 4) UR — ETIC — ARAT — PA. 5) PEDRO — AST — LEPIN 6) T — AN — ÎNTĂRIRI — I. 7) EST — ÎNDATORIRI. 8) CONSTITUȚIA — NJ. 9) DURAT — DURI — LINĂ. 10) IL — VOTĂRI — MINOR. 11) REPARATĂ — PUȘTI. 12) E — ALICE — MUNTE — P. 13) CARNET — CINCINAI 14) TRAI — ÎNALȚI — STA 15) ÎS — COCOR — ITE — AN. 16) VIS — NAȘTE — ORAȘE. 17) ANTEU — ȚINEREȚE.

MONOVERS

(5-8)

LABIRINT

Care este drumul cel mai scurt pe care ar putea merge copilul din colțul din dreapta jos, pentru a ajunge la pomul de iarnă?

VERSURI ASCUNSE

Pornind dintr-un anumit loc, folosind săritura ca cal în mod simetric, veți afla o strofă și titlul unei poezii de Ion Brad publicată în „Flacăra".

	le	de-o	tă...	rul		
zi-	Și	po-	lui	vîr	as-	
ce	ar-	„La	steal	lup-	ce-	
ei	Pe-	e-	mea:	cîn-	și	sta	tăzi
sta	te	la	lup-	Pe	Dar	
și	tă-	pră-	se	mea.	mon-	
se	vîr-	în	tov	tă:	zu-	
	bu	fi.	Că-	Ler-		

DE ANUL NOU — Cînd se stinge lumina...

FELICITĂRI CU TÎLC

de Rik AUERBACH

(dar cu măsură

Acest număr conține o planșă color și, supliment, un calendar în culori.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei.

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

FILM DE SCURT METRAJ: „FLACĂRA"

Conu Forjică

Interpret: **Grigore VASILIU-BIRLIC**
artist emerit al R.P.R.,

Scenariu: **Nell COBAR**

Imagine: **S. STEINER**

— Ah, monşer, posed nişte zvonuri, o grozăvenie, parol! De unde le am? Puţintică răbdare...

...Eu nu umblu cu fleacuri, sînt un om întreg, uite aici, scrisul lui conu Alecu, care le ştie pe toate.

...Aha... Poftim, tocmai a început radio jurnalul! Să vedem, să auzim... Auzi: comunicat oficial...

Ce face?!... Ce aud? Reducere de preţuri!... Reducere?!

Cum vine asta? Nu pricep... Nu se potriveşte cu...

...scrisorica lui conu Alecu... ...e, vorba aia, e aici în mînă, ...-i în mînă nu-i minciună!

Ce să fie?... Aha, am înţeles: propagandă! Asta-i, dom'le, propagandă!...

Cu mine, însă, nu se prinde! Eu sînt un om întreg! Tare!!!..

Să mă duc în oraş, să fac niscai cumpărături, să mă conving...

Hm... Adevărat. În vitrine, etichete cu preţuri reduse! Hm... Cu mine, însă, nu merge!...

Aha, uite vecinul din bloc, strunarul, încărcat cu pachete, fir-ar al ...bii:
— Vă salut, vă salut, tovarăşe

Măi, ce propagandă... Eu, însă, nu mă las păcălit! Cu mine, nu merge! Eu sînt un om întreg! Tare!

Să intru în magazin.
— Bună ziua, tovarăşe vînzător!... Spune-mi...

...vindeţi într-adevăr, aşa cum spune la radio, cu preţ redus?

Redus!

...ios?! Chiar ca-n etichetele vitrină, cu preţ redus?
— Redus!

— Ştiţi... eu sînt un om întreg, n-am venit să întreb, ci să cumpăr!! Spuneţi-mi...

— Confecţii, articole de menaj, mobilă, cărţi... Toate, cu preţ redus!

— ...Aoleu...
— ...Dar ce aveţi?! Nu cumva vi s-a făcut rău? Cum vă simţiţi?

— Redus...!

FLACĂRA
Nr. 1 (74) — 1 IAN. 1956

Prețul 1,50 lei

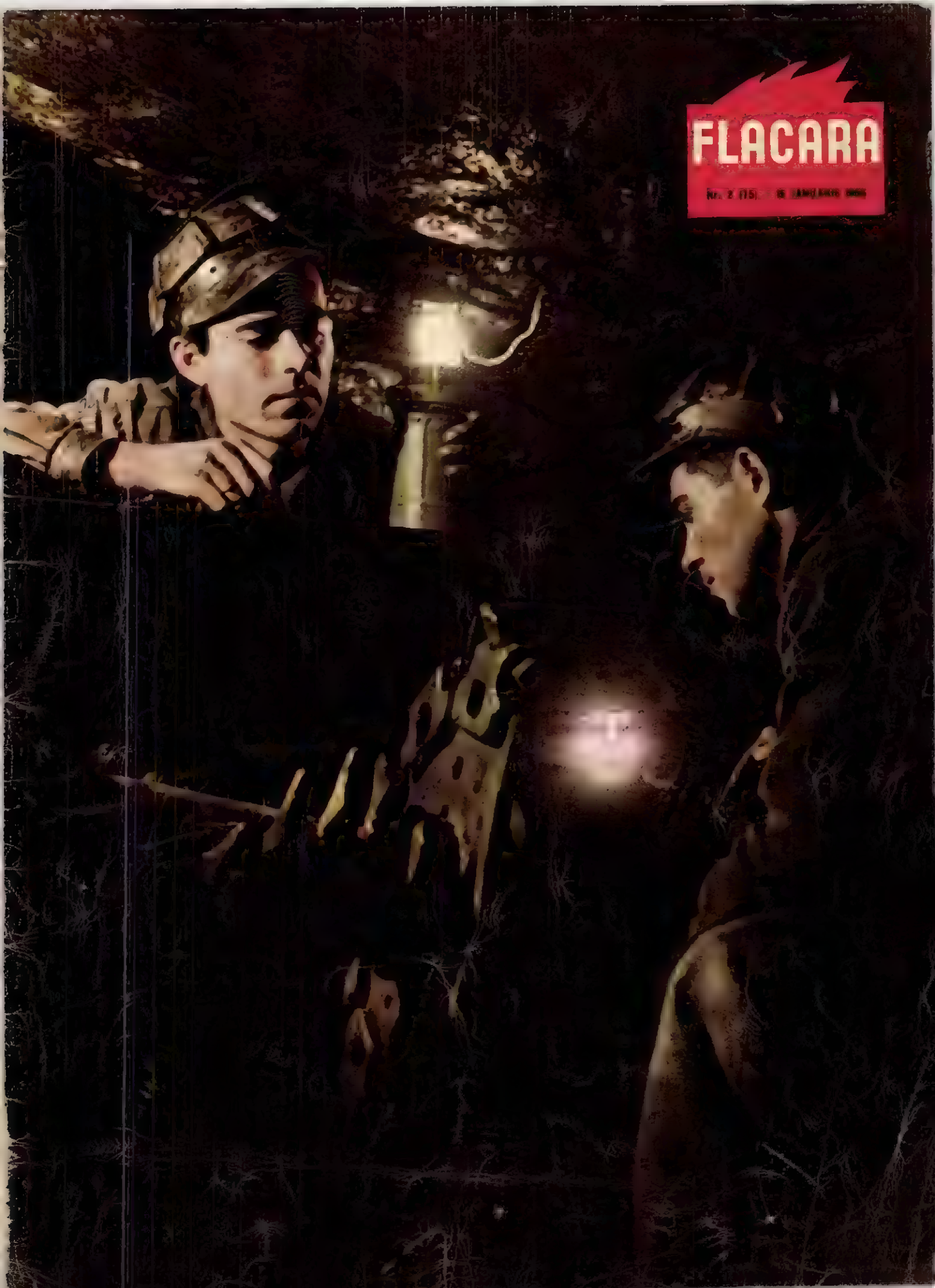
FLACARA

Ateneul R. P. R. Aci, între 23 şi 28 decembrie 1955, aproape 800 delegaţi ai organizaţiilor de partid din întreaga ţară, precum şi invitaţi de peste hotare, delegaţi a 32 de partide comuniste şi muncitoreşti frăţeşti, au participat la cel de-al II-lea Congres al P. M. R., Congres ce a elaborat un vast program de muncă şi luptă pentru construirea socialismului, pentru întărirea şi înflorirea Republicii noastre Populare.

COPERTA I: Inginerul Ioan Sabău, şef de sector, şi şeful de brigadă Ioan Nicoară, de la mina Vulcan, studiind posibilităţile de introducere în mină a unei combine carbonifere „Donbass", ce stătea neutilizată la mina Lupeni (citiţi reportajul din pag. 7-8).

Fotografie de M. IVANCIU

COPERTA a IV-a: Colectivişti din Ţara Haţegului

Fotografie de Todor CIOS

FLACĂRA

Nr. 2 (75) 15 ianuarie 1956

Proletari din toate țările, uniți-vă!

ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R.

447358

SUB STEAGUL PARTID

Încă nu s-a uscat bine cerneala de pe ziarele care au adus la cunoștința maselor populare lucrările Congresului al II-lea al Partidului Muncitoresc Romîn, și poporul muncitor, făuritor al noii sale istorii, a și trecut la îndeplinirea măreților prevederi ale celui de-al doilea plan cincinal, elaborate de Congres și îmbrățișate cu entuziasm de popor.

În aceste zile de început de nou an și de nou cincinal, deslușești în ochii oamenilor muncii mîndrie și încredere: este mîndria de a fi obținut asemenea cuceriri în opera de construire a socialismului; este mîndria de a fi conduși din victorie în victorie de un asemenea partid încercat, înțelept cîrmaci al destinelor lor și apărător de nădejde al intereselor lor; mîndria de a face parte din uriașa familie frățească a națiunilor socialiste, ca popor liber, stăpîn pe soarta sa, pe viitorul său luminos.

Pe drept cuvînt, poporul nostru consideră Congresul partidului ca pe un eveniment de importanță istorică, eveniment de seamă al propriei sale vieți. Congresul a dezbătut problemele concrete ale fericirii poporului — ale dezvoltării țării pe drumul socialismului. Congresul a aprobat linia politică generală și activitatea practică a Comitetului Central al P.M.R. Congresul a elaborat directivele cu privire la noul plan cincinal — al doilea din istoria tinerei noastre republici.

Raportul prezentat de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej a înfățișat tabloul măreț și luminos al succeselor hotărîtoare obținute de oamenii muncii sub conducerea partidului. În cei opt ani care au trecut de la primul Congres al partidului, s-au înfăptuit mari prefaceri înnoitoare în viața poporului, a căror esență este instaurarea puterii democrat-populare. Poporul muncitor — făuritorul regimului democrat-popular—a trecut la construirea bazei economice a socialismului și mîndria sa de azi e pe deplin justificată: el stăpînește astăzi aproape întreaga industrie, 90 la sută din transporturi, întregul sistem bancar-financiar și asigurări, întregul comerț exterior și 80 la sută din cel interior, iar sectorul socialist din agricultură este în continuă dezvoltare.

Pe harta patriei noastre au apărut în acești ani, noi orașe și centre industriale; s-au înălțat uzine și centrale electrice; regiuni întregi lăsate în cruntă înapoiere economică și culturală de către regimul burghezo-moșieresc — „locuri în care nu se întîmplă nimic" — au fost chemate la viață prin distribuirea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării. La 10 noiembrie 1955, în zilele întrecerii socialiste în cinstea Congresului, sarcinile globale ale primului plan cincinal au fost îndeplinite; obiectivele principale, pe primii cinci ani, ale planului de electrificare au fost realizate, iar la unele prevederi, depășite. Producția industrială din 1948 a fost întrecută de 3,4 ori. Pentru prima oară se fabrică în țara noastră utilaj petrolifer, minier și energetic, tractoare, mașini agricole, autocamioane; s-au creat noi sectoare ale industriei chimice, iar din subsolul țării se extrage minereu de uraniu. Tînăra noastră industrie constructoare de mașini a produs peste 60 la sută din totalul utilajului în valoare de 25 miliarde lei cu care a fost înzestrată industria socialistă. Producem azi cu mult mai mult cărbune, oțel, țiței și energie electrică decît în 1938, vîrful de producție al vechii Romînii. Avem 20 de noi centrale electrice, care au dublat puterea disponibilă. Industria electrotehnică și-a îndeplinit planul cincinal în mai 1955 și e capabilă să acopere nevoile industriei naționale în echipament și utilaj electrotehnic. Succesele obținute în opera de electrificare a țării constituie unul din marile merite ale partidului — inițiatorul ei — și umple de mîndrie inimile oamenilor muncii — făuritorii ei

S-au obținut succese și în dezvoltarea industriei ușoare și alimentare, pe baza politicii de industrializare socialistă și de dezvoltare cu precădere a industriei grele; se produc cantități mereu mai mari de îmbrăcăminte, alimente, articole de uz casnic. Totuși, nivelul producției bunurilor de consum e încă insuficient față de cerințele mereu crescînde ale populației.

Agricultura a fost dotată cu noi mijloace mecanizate, dispunînd azi de peste 30.000 tractoare (exprimate în tractoare convenționale de 15 C. P.), peste 1500 autocombine, peste 15.000 batoze și alte mașini și utilaj agricol; producția de cereale panificabile și porumb, la un loc, prevăzută pentru anul

Prezidiul Congresului, după citirea Raportului de activitate al C. C. al P. M. R. prezentat de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej. În rîndul întîi, de la stînga la dreapta tovarășii: Iosif Chișinevschi, Mátyás Rákosi, Ciu De, interpretul său, Gheorghe Gheorghiu-Dej, Constantin Pîrvulescu, Chivu Stoica, A. I. Kiricenko, Dolores Ibarruri, Gheorghe Apostol; în rîndurile al doilea și al treilea, de la stînga la dreapta, tovarășii: Ștefan Voitec, Alexandru Drăghici, Ene Țurcanu, Ludovic Csupor, Petre Borilă, Florian Dănălache, Emil Bodnăraș, Leontin Sălăjan, Ianoș Fazekaș, Alexandru Moghioroș, Miron Constantinescu, Nicolae Ceaușescu, Dumitru Coliu, Constanța Crăciun, Teodor Iordăchescu. În fund, stînga, conducători ai delegațiilor partidelor comuniste și muncitorești frățești invitate la lucrările Congresului; în fund, dreapta, membri ai secretariatului și comisiilor Congresului.

ULUI

agriculturii, de ridicare continuă a nivelului de trai al poporului. Aceste succese confirmă că singurul drum spre o viață luminoasă este cel indicat de partid, pe baza învățăturii marxist-leniniste, pe baza experienței glorioase a P.C.U.S., a experienței noastre în construcția socialistă, precum și a celorlalte țări frățești de democrație populară.

Congresul a aprobat linia politică și sarcinile de viitor expuse în raportul tovarășului Gh. Gheorghiu-Dej, care constituie un program de noi bătălii pe frontul pașnic al construirii socialismului, un îndreptar pentru activitatea partidului, pentru continua sa întărire, pentru consolidarea regimului de democrație populară, pentru făurirea unei vieți fericite celor ce muncesc.

Prevederile celui de-al doilea plan cincinal deschid măreț perspective de dezvoltare economiei naționale. Sarcina fundamentală este făurirea economiei socialiste unitare, în care, pe baza dezvoltării continue a industriei socialiste, să se asigure transformarea socialistă a agriculturii, astfel ca în 1960 sectorul socialist în agricultură să fie preponderent, atît ca suprafață, cît și ca producție-marfă.

În cel de-al doilea cincinal, producția globală industrială va

Tovarășul A. I. Kiricenko, conducătorul delegației glorîosului Partid Comunist al Uniunii Sovietice, și tovarășa Dolores Ibarruri, conducătoarea delegației Partidului Comunist din Spania, în timpul lucrărilor Congresului.

crește cu 60-65%, din care cea a industriei mijloacelor de producție cu 70-75%, iar a industriei bunurilor de consum cu 50-55%. Pentru aceasta se vor construi noi fabrici și uzine moderne, se vor lărgi și utila numeroase dintre întreprinderile existente, se vor dezvolta puternic ramurile industriei grele — în deosebi cele care au baze de materii prime în țară — se va ridica nivelul tehnic al tuturor ramurilor economiei naționale, introducîndu-se tipuri perfecționate de mașini și utilaj. Vom produce de două ori mai multă fontă și oțel, cu 28% mai mult țiței, se va lichida rămînerea în urmă în industria carboniferă, vom produce în 1960 8 miliarde kwh energie în loc de 7 miliarde — cît a fost prevăzut în planul de electrificare, se va lărgi industria extractivă a minereului de uraniu, uriașa bogăție a țării, de mare importanță pentru dezvoltarea în viitor a producției de energie nucleară.

Populația va primi cu 45% mai multe textile, încălțăminte, pește, de două ori mai mult unt, zahăr și articole de menaj, cu 65% mai multă carne decît în 1955.

Cel de-al doilea cincinal pune sarcina ridicării calitative a industriei socialiste, a sporirii productivității muncii, care în primul cincinal a crescut doar cu 47,7% în loc de 75% cît era prevăzut, și a reducerii prețului de cost —

1955, a fost depășită cu 3 milioane tone. Sectorul socialist al agriculturii cuprinde peste 6000 de gospodării agricole colective și întovărășiri.

A crescut în consecință și venitul național, de peste 2,5 ori față de nivelul anului 1948. A crescut și salariul real al muncitorilor cu 28 la sută față de 1950, crescînd și consumul la alimente de bază.

Oamenii muncii primesc anual mii și mii de apartamente, mari fonduri bănești sînt alocate anual învățămîntului public, odihnei și sănătății poporului, care în același timp se bucură de comorile științei și artei în plină înflorire.

Toate aceste realizări, făurite prin munca eroică a clasei muncitoare, a țărănimii muncitoare, a intelectualității — care au învins greutăți și au învățat, în focul construcției, păzind de dușman tot ce făureau — demonstrează ce poate înfăptui un popor liber, care și-a pus uriașa putere creatoare în slujba propriei sale fericiri, demonstrează justețea liniei politice a partidului, a politicii de industrializare socialistă și de dezvoltare cu precădere a industriei grele, de transformare socialistă a

Delegații adoptă în unanimitate una din hotărîrile Congresului al II-lea al Partidului Muncitoresc Romîn.

Delegația Partidului Comunist Chinez, în frunte cu tovarășul Liu De, în vizită la Muzeul de istorie a Partidului.

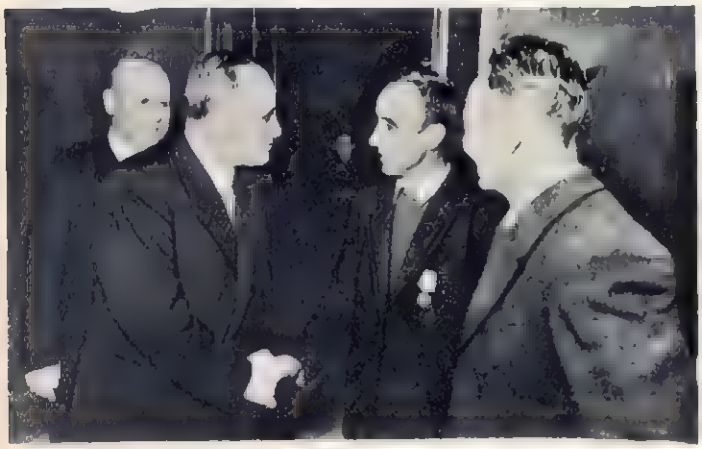

Tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej stînd de vorbă cu delegați la Congres, într-una dintre pauzele lucrărilor.

Delegațiile Partidului Socialist Unit din Germania, Partidului Comunist German și Partidului Comunist din Austria, vizitînd combinatul poligrafic „Casa Scînteii .I V. Stalin".

Tovarășul Mátyás Rákosi, conducătorul delegației Partidului celor ce muncesc din Ungaria, stînd de vorbă cu delegați la cel de-al II-lea Congres al P.M.R.

sarcini care dacă ar fi fost îndeplinite, nivelul de trai ar fi crescut și mai mult.

Productivitatea muncii va trebui să crească cu 45-50%, iar prețul de cost va fi redus cu 20% în construcții și cu 15-20% în celelalte ramuri ale industriei socialiste.

Pozițiile cucerite în agricultură ne deschid perspectiva înaintării într-un ritm mai accelerat pe calea transformării socialiste a agriculturii. Prin lichidarea rămînerii în urmă a dezvoltării sectorului socialist din agricultură față de producția industrială, prin trecerea de la mica producție țărănească la marea agricultură socialistă pe baza liberului consimțămînt, se asigură nu numai dezvoltarea agriculturii și a industriei, ci a întregii economii naționale. Astfel se va rezolva pe deplin problema cerealelor-marfă, populația va fi aprovizionată din belșug cu produse agricole, va crește nivelul de trai al țărănimii muncitoare, iar industria va fi asigurată cu materii prime. Cincinalul pune în fața oamenilor muncii din agricultură un obiectiv măreț: să obțină în 1960 o producție de cel puțin 15 milioane tone cereale. Partidul îi cheamă la luptă pentru creșterea producției la hectar, pentru mărirea productivității muncii în agricultură, pentru reducerea continuă a cheltuielilor de producție în agricultură, pentru lărgirea suprafețelor cultivabile.

Grija pentru om și pentru satisfacerea în măsură din ce în ce mai mare a nevoilor sale materiale și culturale mereu crescînde, se reflectă în fiecare pagină a documentelor Congresului. În 1960 venitul național va crește cu 50% peste cel actual, iar salariul real al muncitorilor va spori cu 30%, o dată cu creșterea veniturilor țărănimii muncitoare, prin reducerea treptată a prețurilor bunurilor de larg consum, datorită creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost. Vor fi construite mii și mii de apartamente pentru oamenii muncii — cel puțin două milioane și jumătate de metri pătrați de suprafață locuită. Se vor construi noi așezăminte școlare, sanitare, culturale, în regiuni și raioane.

Acestea sînt perspectivele care stau în fața poporului în cel de-al doilea cincinal. Victoriile istorice obținute pînă acum, clocotul fierbinte al muncii pentru dezvoltarea economiei naționale, faptul că poporul, stăpîn pe comorile pămîntului, e hotărît să le sporească cu hărnicie, creînd tot mai puternice izvoare de îmbunătățire a traiului său, ajutorul frățesc al poporului sovietic și colaborarea cu țările lagărului socialist, iată chezășia că cifrele înscrise în directivele celui de-al doilea cincinal vor deveni fapte, vor deveni oțel și pîine, furnale și teatre.

Congresul a demonstrat unitatea indisolubilă dintre partid și popor, unitatea morală și politică a poporului în jurul partidului, izvor de forță creatoare. Chezășie a succeselor viitoare este tăria de nezdruncinat a partidului. Partidul a zdrobit încercările dușmanului de clasă de a submina unitatea și coeziunea rîndurilor sale; partidul a zdrobit acțiunea antipartinică și antistatală a grupului fracționist condus de A. Pauker, grup din care făceau parte V. Luca, demascat mai tîrziu ca vechi agent al Siguranței, și T. Georgescu. A crescut combativitatea membrilor de partid față de orice abateri de la linia partidului, a crescut nivelul politic și ideologic al comuniștilor, simțul lor de răspundere, hotărîrea de a învinge greutățile, devotamentul lor nestrămutat față de cauza socialismului.

Noul Statut al P.M.R., adoptat de Congres, are o deosebită însemnătate pentru întărirea partidului, pentru creșterea rolului de conducător al organizațiilor de partid, pentru călirea ideologică a comuniștilor, pentru ridicarea activității de partid la un nivel superior.

Toți oamenii muncii — membri și nemembri de partid — au salutat cu dragoste și bucurie alegerea noului Comitet Central al partidului, alcătuit din luptători încercați, devotați poporului, colectiv puternic și unit, expresie a experienței, forței și înțelepciunii colective a partidului. Poporul muncitor e mîndru de partidul care-l conduce din victorie în victorie. Poporul e hotărît să consolideze neîncetat cea mai scumpă cucerire a sa — regimul democrat-popular — să întărească temelia sa — alianța muncitorilor și țăranilor muncitori — să dezvolte necontenit prietenia și colaborarea frățească cu minoritățile naționale, să-și sporească vigilența împotriva dușmanului, a cărui rezistență devine tot mai îndîrjită, cu fiecare succes al regimului nostru; iar baloanelor de oxigen pe care cercurile reacționare din occident le aplică adepților lor dinăuntrul țării noastre, oamenii muncii le răspund prin noi victorii în construirea socialismului, prin întărirea scumpei noastre patrii, aplicînd proverbul „omul merge, cîinii latră, vîntul suflă, iar omul merge înainte".

În ciuda manevrelor cercurilor imperialiste războinice, crește lupta sutelor de milioane de oameni pentru pace, pentru destindere internațională, pentru triumful principiului coexistenței pașnice a țărilor cu sisteme social-economice diferite. Inițiativele și politica activă de pace a lagărului socialist, în frunte cu Uniunea Sovietică, au un rol hotărîtor în succesele forțelor păcii, iar poporul romîn este un sprijinitor activ al politicii de pace și colaborare internațională. Datorită poziției ferme și inițiativelor Uniunii Sovietice, a fost înfrîntă opoziția guvernului S.U.A. și a altor guverne occidentale, în ceea ce privește admiterea țării noastre în Organizația Națiunilor Unite. Ca membră a O.N.U. R.P.R. va continua să-și aducă contribuția la apărarea și consolidarea păcii și securității internaționale, la întărirea lagărului unit și puternic al păcii, democrației și socialismului, în frunte cu Uniunea Sovietică și R.P. Chineză.

Țara noastră este un stat independent și suveran. Ea are prieteni sinceri și devotați, se bucură de sprijinul Uniunii Sovietice, care ne acordă un ajutor frățesc și dezinteresat în opera de construire a socialismului; se bucură de roadele relațiilor socialiste de întrajutorare cu țările lagărului socialist.

Poporul romîn, în frunte cu clasa muncitoare, sub conducerea Partidului Muncitoresc Romîn, călăuzit de ideile nemuritoare ale lui Marx-Engels-Lenin-Stalin, pășește cu entuziasm la înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al II-lea al partidului și va face să crească puterea patriei, va repurta noi victorii în lupta pentru pace și socialism, pentru fericirea sa.

FLACĂRA

Nr. 4 (77) 15 februarie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL-POLITICĂ ŞI LITERAR-ARTISTICĂ

Proletari din toate țările, uniți-vă

LA CAMERA DEPUTATULUI

Două oraşe s-au chemat la întrecere: Oraşul Stalin şi Sibiu. S-au chemat la întrecere pentru a-şi îmbunătăţi activitatea gospodărească: cît mai multe şcoli, străzi pavate, parcuri, blocuri de locuit, problema apei, a iluminatului, spitale, viaţă culturală, salubritate... Cîte nu-s de făcut? E o activitate febrilă de început de an, de început al celui de-al II-lea cincinal, activitate în preajma alegerilor pentru sfaturile populare...

Am petrecut o zi la Sfatul Popular al Oraşului Stalin. Nu în biroul preşedintelui, nici în birourile vicepreşedinţilor. Realităţile le-am cunoscut în Camera deputatului. Aici poţi afla multe lucruri interesante. În primul rînd, am auzit de întrecerea cu oraşul Sibiu. Lucrul acesta nu mi l-a spus nici tovarăşa Maria Molnar, activista de la Camera deputatului, şi nici nu l-am desprins de pe vreo lozincă afişată pe pereţi; l-am aflat de la oameni simpli, de la cetăţeni, de la membrii comitetelor de stradă, de la deputaţii oraşului. Am văzut aici, la Camera deputatului, bărbaţi şi femei ocupîndu-se de treburile oraşului şi de nevoile cetăţenilor. Sînt activiştii voluntari ai sfatului: sprijină comitetul executiv. În acelaşi timp, sînt activiştii propriei lor cauze. În fond, oraşul nu este al lor? Ei dau sugestii, vin cu propuneri, iar comitetul executiv îi sprijină.

...Dumitru Bobiţă este muncitor la uzina de tractoare „Ernst Thälmann". E tinichigiu. Omul acesta tînăr, robust, calm, este secretar al unei organizaţii de bază P.M.R. din uzina sa. La el în cartier, în Schei, a fost ales deputat al circumscripţiei 213.

Dumitru Bobiţă îşi împarte timpul liber între treburile personale şi cele obşteşti.

— Uite, tovarăşe— i-au zis într-o zi cîţiva cetăţeni — ne-ar trebui un magazin alimentar şi n-ar strica să avem şi noi un depozit de petrol, să nu umblăm prin alte cartiere. Dumneata eşti doar deputatul nostru; vorbeşte la sfat şi sfatul ne-o da!

De cele mai multe ori problemele ridicate de cetăţeni şi-au găsit înfăptuirea. Aşa a fost şi cu introducerea şi extinderea reţelei de gaz metan. Însă, în această problemă, Bobiţă a dat cetăţenilor un sfat:

—Să ajutăm şi noi, grăbind treaba prin muncă voluntară, şi vom avea mai repede gazul metan.

Oamenii l-au ascultat şi aproape toţi locuitorii din Schei au astăzi gaz.

Acestea s-au întîmplat anul trecut. În ultimele luni, însă, lucrările de instalare a gazului metan au mai sistat...

Virgil Neagu este membru în comitetul cetăţenesc al circumscripţiei 22. A venit şi el la Camera deputatului tot pentru a discuta problema gazului metan. În cartierul său nu fusese încă extinsă reţeaua. Fiindcă nu i s-au dat nici atunci asigurări că se va introduce gazul metan şi în strada sa, Virgil Neagu a afirmat în gura mare şi cu siguranţă:

— Vom avea, totuşi, şi noi gaz metan!

— De unde eşti atît de sigur? — l-a întrebat un cetăţean.

— E sigur! Ascultă!

Şi scoţînd din buzunar o broşură, reprezentantul cetăţenilor din circ. 22 citează:

„Se va mări de două ori cantitatea de gaze distribuită populaţiei, introducîndu-se alimentarea cu gaze în încă opt oraşe şi dezvoltîndu-se reţeaua existentă".

— Iacă, v-am citit din Directivele Congresului al II-lea al partidului; şi dacă scrie aici, e sigur că şi în cartierul nostru va fi gaz! — a adăugat Virgil Neagu.

La Camera deputatului a sosit şi tovarăşa Frida Miţulski, deputată la circ. 20. Vine de la munca profesională: e inspector la secţia comercială. Se aşează la o masă. Alături se află Maria Simon, deputată a circ. 181. E casnică. A intrat şi deputatul Simion Grozea, de la circ. 143. A sosit direct de la treabă. E ceferist, cantonier. Pînă acum o oră a supravegheat linia ferată şi a controlat trecerea trenurilor.

...Funcţionarii sfatului popular au plecat de mult. Ora e tîrzie, dar, unul după altul, deputaţii, delegaţii de stradă, membrele comitetelor de femei vin la Camera deputatului.

Iată că vine şi Herţ, preşedintele comitetului cetăţenesc din circ. 124. O dată cu el, sosesc aci o femeie şi un bărbat. Toţi aceştia vin de la treburi. Sînt obosiţi, dar gata să încingă o discuţie asupra oricăror probleme ridicate de gospodărirea oraşului. Sîntem în faţa alegerilor. Deputaţii veniţi aici răsfoiesc un album recent alcătuit: fotografii, zeci de fotografii; fiecare reprezintă o realizare gospodărească a sfatului. Încă un magazin, încă o şcoală, încă un parc sau o creşă.

Dar cetăţenii vor să mai afle un lucru: care sînt proiectele sfatului pentru anul 1956? Ce realizări s-au propus? Răspunsul l-a dat chiar preşedintele sfatului orăşenesc, într-un articol de gazetă. Acum — în noapte — la Camera deputatului, reprezentanţii cetăţenilor discută acest articol — studiază proiectele sfatului. Iată: încă în primul trimestru al anului — chiar la începutul primăverii — Oraşul Stalin va avea un teatru de operetă. Lucrările sînt aproape gata. Va fi un teatru elegant, cu 500 de locuri, cu cortină metalică şi foaiere luxoase. În al doilea trimestru, vor începe lucrările de construcţie a operei şi teatrului de stat. În vara aceasta se va termina clădirea căminului studenţesc. Nici problema transporturilor nu va fi neglijată: la sfîrşitul celui de-al doilea cincinal oraşul va avea troleibuse. Pînă atunci se va completa parcul de autobuse. Despre toate acestea, şi încă despre altele, cum ar fi viitoarele parcuri, spitale şi străzi, au discutat delegaţii cetăţenilor.

De mîine, lucrurile acestea le vor discuta şi cetăţenii din cartiere. O dată cu conducătorii sfatului popular, vor pune şi ei umărul; oraşul lor e doar în întrecere cu oraşul Sibiu. Care din aceste două oraşe se va gospodări mai bine? Care din ele se va înfrumuseţa mai mult în anul 1956?

→ Deputatele Maria Molnar, Frida Miţulski şi responsabila comisiei de femei de pe lîngă sfatul popular regional, Epure Maria, la Camera deputatului.

Colectivistul Marin Ciobănescu şi-a ales ca decor fotografie cele 1000 zile-muncă ale sale. De fapt poza e oricum infidelă. Ar fi trebuit să fie aşezat pe numai puţin de 150 de saci. Ca membru al colectivei, Marin Ciobănescu a putut să-şi ridice o casă nouă, să cumpere 10 oi şi o vacă, să împlinească bătrînului cel mic o veche dorinţă, cumpărîndu-i o bicicletă, iar zilele acestea să-şi mărite fata cea mai mare (nu e vorba de zestre, ci de o nuntă de pomină, care a costat mai bine de 7000 lei).

Tovarăşi noi

de Liviu MAIOR

Fotografiile autorului.

Pentru cei din Ceacu, soarele răsare în dreptul lacului Călăraşi. Atunci, pentru cîteva ore, toată pînza lezerului se acoperă de o strălucire orbitoare, asemănătoare acelcia pe care o dau scînteierile staniolului. Urcă apoi alene, pînă în miezul cerului, se arcuieşte peste sat şi cade în spatele lui.

Cîndva, cu sute de mii de ani în urmă, în drumul ei spre mare, Dunărea îşi proptea aci apele-i tulburi. Apoi, schimbîndu-şi deodată cursul, malul ei stîng rămase părăsit, stingher, aşa cum îl zărim şi azi. În mîlul bogat, pe care fluviul l-a lăsat prinos generaţiilor următoare, viaţa a încolţit repede şi triumfătoare.

Stam în sediul colectivei din Ceacu şi mă gîndeam la toate acestea. În aceeaşi cameră cu mine, doi ţărani: Gheorghe T.Ceacu şi Vasile Cuţer. Amîndoi veniţi să întrebe ce trebuie să facă pentru a intra în colectivă. Primul, stăpîn pe trei hectare. Al doilea, avînd cîteva pogoane în plus.

S-a socotit pînă nu de mult că plugarul şi patima nestăvilită pentru pămînt se înfrăţesc în acelaşi trup.

Dar iată că aceiaşi ţărani, ieri gata la orice pentru păstrarea peticului propriu de ogor, înţeleg astăzi că unirea de bună-voie a ţăranilor, împrăştiate în mici loturi individuale, este cea mai sigură cale nu numai de păstrare, ci mai ales de sporire a rodniciei ogorului, a bunăstării fiecăruia.

S-au împlinit şapte ani de la înfiinţarea colectivei din Ceacu. Locuitorii satului cer acum, în masă, înscrierea în gospodărie. În numai şapte ani de zile, oamenii au ajuns să socotească greşite învăţămintele unei tradiţii de secole, au ajuns la concluzia că lupta vană de agonisire, dusă de unul singur, nu i-a împins cu nici un pas mai departe, spre fericire.

Despre începuturi şi despre inginerul Neagu

Acum trei ani, sosea la Ceacu, pentru a-şi prelua postul de agronom al colectivei, inginerul Vasile Neagu. Era vreme de iarnă şi tînărul venise îmbrăcat în pantaloni de schi, acoperindu-şi capul cu gluga unui hanorac. În comună, veselie ca de sărbătoarea „cucilor" — o veche tradiţie locală, care cere ca, în prag de primăvară, oamenii să-şi pună măşti şi să se atingă unii pe alţii, cu nişte pămătufuri, pentru a-şi da noroc pe un an întreg. L-au văzut venind.

— Ne-a sosit un cuc de la oraş! — strigă un şugubăţ.

Au ris pe înfundate. Dar aflînd cine e „cucul", colectiviştii au venit să întrebe pe preşedinte:

— La noi la colectivă, agronom? Cine-l plăteşte? Noi toţi, adică?

— Staţi, fraţilor! Tovarăşul este salariat al statului. Ţara noastră cheltuieşte bani grei pentru a ne trimite specialişti care să ne ajute să sporim recolta. De ce nu te gîndeşti, înainte de a vorbi, tovarăşe Druncea?

★

— Cu ce începem, tovarăşe Neagu? Nu mai fi amărît. Într-o săptămînă, n-ai să smulgi din sufletul oamenilor ceea ce s-au învăţat să facă de ani întregi.

— Nu sînt. Începem încă de mîine să semănăm grîul în cruce, pe tarlalele rămase nesemănate. Peste o săptămînă, trecem la porumb. Îl semănăm în pătrat...

— Adică, mereu aşa? Bine tovarăşe, ne-ai crucit grîul, ne-ai pus la două poşte un cuib de porumb de celălalt, iar acum bagi dinţii boroanei peste semănături! Nu mai rămîne fir răsărit!

— Ţifnos te-a mai făcut mama, bade! Lasă-mă să mai trăiesc pînă la toamnă. Atunci să vorbim.

— Nu zic nimic! Grîul şi porumbul s-au înălţat frumos. Dar ia-

ca, încă o chestie: ce ne trebuie nouă bumbac? În țară la noi, tarlale cu bumbac? Mîine ne pui să semănăm alte alea — banan sau nuci de cocos...

— Și dumneata ești acela care te opui, tovarășe Druncea?

— Să mă bată sfîntul, dacă am știut, pînă azi, că orezul se seamănă. Credeam că se face la fabrică, ca grișul. Ce fel de om e inginerul vostru, nene Druncea?

— Pare să fie priceput. Doar e inginer de colectivă! Ai văzut cum s-a făcut de frumos bumbacul nostru? Cu orezul... știu eu!...

Toamna lui 1955:

— Cît ați scos anul acesta, Druncea nene?

— 4000 kg porumb la hectar, 2000 kg grîu. Voi, tot ca anul trecut?

— Tot: porumb, 2000; grîu, sub 1000!... Ascultă: ce dracu de fierăraie puneți în grajdurile astea mari, pe care le-ați construit?

— Lucrul dracului: adăpători automate, vecine. Vita calcă cu piciorul pe o tălpică și apa-i curge în scoc. De cîte ori îi e sete.

— Nu se poate vorbi serios cu tine!

— Vino să le vezi...

Ianuarie 1956:

— Peste o lună, punem motorul în funcție.

— Bine-i de voi, colectiviștii. Scăpați de lămpile de gaz.

— Care colectiviști? Lumina e pentru toată lumea. Colectiva s-a muncit s-o aducă întregii comune.

Ion Achim și vecinul său

Pe aceeași uliță, vecini cu casele, stau Ion Achim și Vasile Cuțer. De vreme îndelungată ei sînt prieteni buni, și la necaz, și la bucurie. Acum cîțiva ani Ion Achim a intrat în colectivă. Vasile Cuțer a stat să mai aștepte.

— Tu, Achime, ai un biet hectar de pămînt. Sărăcie goală. Mai rău decît atît, nu poate să-ți fie nici în colectivă. Eu am însă trei hectare. Am ce culege și-oi mai sta să cumpănesc o vreme...

În prima toamnă Ion Achim a cărat acasă 80 de saci cu cereale, și-a cumpărat o vacă și a putut tăia doi porci grași.

Încheindu-și socotelile unui an de trudă, Vasile Cuțer a auspinat:

— Cu trei hectare, tot sărăcie. Musai să mai strîng ceva pămînt. Costea Dumitru ar avea două pogoane de vînzare. Lupt să le iau. Îmi vînd scroafa, mieii, vițelul...

În sinea lui și-a mai făcut și alte planuri: să dea tot grîul, să rămînă numai cu mălaiul, să aminе îndeplinirea unui plan vechi, acela de a-și ridica casă nouă...

Ion Achim s-a pomenit însă, dintr-o dată, plin de produse și bani. Pentru traiul său modest de pînă acum, îi erau necesare un sfert din bunurile căpătate. Hainele pentru iarnă țesute în casă, plăpumile și mobila — tot ce avea pînă acum — parcă-i ajungeau și nu rîvnea altele. Surplusul de bunuri primit din colectivă i se părea — în mod ciudat — ca un ploconi cu care nu știa ce să facă.

Într-o zi băiatul cel mic veni să-i spună:

— Tatale, ce ușor mi-ar fi să merg la școală cu bicicleta!...

Iar fata cea mare:

— Tăicuțule, în sat sînt atîtea fete de colectiviști care poartă ceas la mînă!

Și-i cumpără băiatului bicicletă, iar fetei ceas. Pe urmă se căi: „Ce minte nechibzuită! Cînd sînt atîtea lucruri de luat: haine pentru el și nevastă-sa, un patefon, perdele pentru camera din față!"

Și gustul pentru obiecte, absolut străine de viața sa de pînă acum, începu să-i crească de la o zi la alta.

În toamna următoare, 1954, Achim a cărat și mai multe produse, a pornit să-și zidească o casă nouă, să-și cumpere oi și să taie trei porci dolofani. Venind la ei, Cuțer îl întrebă într-o zi:

— Am auzit că formați o fanfară a colectivei, că se vor cumpăra instrumente de zeci de mii de lei. Atîția bani pentru niște lucruri fără folos?

Dar în sinea lui se gîndea la mai multe. Vrînd parcă să întrebe, dar neîndrăznind: la ce naiba să cumperi fetei un ceas, să-ți faci al treilea rînd de haine, să dai banii pe un patefon?...

1955.

Diferența de cîștig a fost și mai izbitoare. Două familii, cu același număr de brațe de muncă, trudindu-se la fel de mult, au obținut următoarele recolte:

Produse	Ion Achim (intrat în colectivă cu un ha)	Vasile Cuțer (de pe cele 3 ha)
Grîu	3200 kg	1500 kg
Porumb	6000 kg	2400 kg
Floarea-soarelui	400 kg	0
Orz	750 kg	0
Fasole	800 kg	0
Vin	350 kg	0
Bani	3500 lei	0
Lînă, bumbac	10 kg	0

Dacă în primul an Achim nu știa ce să facă cu banii, acum nu se mai încurca în astfel de gînduri. Încă înainte de primirea produselor, își chibzuise toți banii pe o mulțime de lucruri trebuincioase. Vasile Cuțer venea, ca și pînă acum, în casa lui. Se găsea întotdeauna aci o gustărică și un păhărel de vin bun. Dar pe zi ce trecea, se simțea. Intrînd în casa lui Achim, ca o rudă săracă. Îi umileau lucrurile multe din locuința vecinului său și se rușina că nu poate să-l invite și el la un pahar.

Din toamna aceasta Achim se puse cu tărie să-l atragă în colectivă.

— Ce nevoie aveți voi de mine? — răspundea Vasile.

— Ascultă, frate, mi-i fi tu vecin și prieten, dar numai din dragoste pentru tine nu te chem: colectiva-i mare și brațele de lucru puține. Avem nevoie de oameni.

Achim nu gîndea de fapt în felul acesta. Munca în colectiv, conștiința generală care se naște în sînul unei colective îi îndepărtaseră egoismul și calculul meschin, individualist. „Într-o colectivă ca a noastră, ar putea tot satul să se fericească — gîndea el. E o sarcină omenească, în primul rînd, să-ți faci tovarășul să se înscrie". Dar lui Cuțer îi vorbea în așa fel, ca acesta să-l creadă.

Mijlocașul Marin Ciobănescu

Ca să locuiești într-o regiune cu pămînt fertil, ca acea a Bărăganului, și să ai, pe deasupra, și opt hectare de pămînt înseamnă, înainte de toate, a fi un om cu stare, invidiat de mulți din sat.

Așa a fost și Marin Ciobănescu. Opt hectare, doi cai, două vaci, mașină de secerat, prășitoare.

— Bine-i de Marin. Nu-i nici chiabur, să plătească dare îndoită, nici sărăntoc, să mănînce mălai copt. E mijlocaș! — spuneau oamenii.

Dar într-o zi, cineva îl zise:

— Ce faci, nea Marine? Ți s-a urît cu binele? Intri în colectivă?

— Intru.

S-au mirat mai ales mijlocașii de o seamă cu Ciobănescu și, printre aceștia, cu deosebire prietenul său, Ceacu T. Gheorghe.

Ce l-a îndemnat să apuce calea asta?

Omul nostru mi-a mărturisit azi cinstit:

— Mi-am făcut și eu o socoteală: am opt hectare, dar îs bătrîn ca să le mai pot munci cum trebuie. Copiii mi-au plecat de acasă, fiecare cu rosturile lui. O bună parte din pămînt ar rămîne în paragină. În colectivă sînt mașini, inginer, sîntem mulți cei cu care voi munci împreună. Pentru mine și nevastă-mea o să cîștig îndeajuns. Poate chiar mai mult decît acuma.

Printre fruntașii gospodăriei figurează iarna aceasta și Marin Ciobănescu cu familia sa. 1000 zile-muncă. Sau 11.000 kg cereale, mii de kilograme de alte produse și mii de lei. Sau un venit de 40.000 lei. Sau, cum ar calcula un funcționar, un cîștig net de 3300 lei lunar. Mai mult decît a avut el în oricare alt an al vieții sale, mai mult decît ar fi luat orice mijlocaș de pe pămîntul său.

Rîde din toată inima badea Marin Ciobănescu și-mi spune azi:

— Pe vremea aceea nu înțelegeam, tovarășe, că, dînd la o parte mîndria de proprietar, mergeam în colectivă ca să am acolo mai mult.

Doi oameni: Vasile Cuțer și Gheorghe T. Ceacu

Să ne întoarcem în biroul președintelui. Cei doi oameni nu ne mai sînt acum necunoscuți. Am aflat ce-i îndeamnă să dorească intrarea în colectivă. I-am ales pe aceștia doi, considerîndu-i reprezentativi pentru cele 41 de familii de țărani muncitori din comună, care, în ultima vreme, au fost deja primiți în colectivă. Căci soarta și calea de cumpănă a fiecăruia poate fi asemănată aproape întru totul cu cea străbătută de Vasile Cuțer și Gheorghe T. Ceacu.

Nu i-a luminat dintr-o dată nici vreun discurs fulminant (cum se arată adesea în rapoartele unor birocrați) nici patru nopți de tensiune psihologică (cum se înfățișează încă în unele nuvele și romane schematice).

Începuturile gospodăriei s-au făcut cu oameni ca Ion Florea, actualul ei președinte, care a luptat din dragoste pentru partid să înființeze colectiva, Ion Achim, care s-a hotărît pentru că „n-avea ce pierde", sau ca Marin Ciobănescu, care și-a făcut socotelile pe care le-am văzut.

Dar pentru cei ce intră azi sînt alte îndemnuri: nu numai bunăstarea celor din colectivă, nu numai terenul de sport, baia populară, clubul, cramele și magaziile uriașe care se vor clădi, ci mai ales urcușul plin de perspective, spre culmile bunăstării, al întregii gospodării.

La colectivistul Ion Achim acasă. Vecinul său, Vasile Cuțer, își scrie cererea pentru intrarea în colectivă. Ce e drept, pînă azi i-a fost greu să se hotărască, dar acum o va duce la gospodărie. „De data aceasta nu mai întîrziu" — ne spune el.

Un pamflet de HORIA LIMAN: COLONIALISMUL

Am în față două fotografii din Indochina trecutului. O femeie își poartă plugul pe umăr: un instrument de lemn lipsit de cuțit, tocmai bun pentru a zgîria pămîntul la suprafață. A doua imagine, a unor vremi apuse, ne arată cum jucau șah colonialiștii francezi: femeile așezate pe scaune, în pătrățelele „jocului", purtau pe plăcuțe, fixate la capătul unui băț, semnele pieselor pe care le reprezentau; erau femei-pioni, femei-ture, femei-cai, femei-nebuni, femei-regine, femei-rege. Dar, în ultima analiză, toate „piesele" aveau aceeași valoare; jucătorii care le comandau mișcările de la distanță, ordonînd schimbările de poziție ale „regilor", ale „reginelor" sau ale „pionilor", le acordau aceeași importanță ce se acordă în mod obișnuit unei țăndări de lemn cioplit. Drepturi nu se cuveneau decît jucătorilor de șah, care aveau sa simtă însă, nu după multă vreme, că muncitorii și țăranii bravului Vietnam știu cum trebuie să se pună capăt unor asemenea „partide".

Iar cum vechea zicală „cum e timpul, așa-i și spicul" continuă să-și păstreze valabilitatea, este imprudent să mai vorbești despre „misiuni civilizatoare", despre „filantropie" și „progres", acolo unde rănile a sute de ani de exploatare mai sîngerează încă și astăzi. Față de ce au apărut romanțele despre „noul colonialism", dichisite cu panglicuțe colorate țipător, doar-doar or înșela privirile și

Am reținut o reflecție a pastorului Anderson, eroul lui G. B. Shaw din piesa „Discipolul diavolului":

„Soldații cînd au nevoie de ceva, nu trag clopotul și nici nu strigă din capul scării. Ar fi prea simplu. Nu. El pun un gornist să sune din răsputeri, pentru a neliniști tot orașul".

Bătrînul Shaw, vorbind de soldați, se gîndea desigur la plutonieri. Soldații nu pot comanda gorniștilor. În schimb, plutonierii nu numai că au calitatea aceasta, dar încearcă și o satisfacție deosebită cînd își aud intențiile mugind... prin intermediul trîmbiței. Plutonierii și plutonierii-majori ai imperialismului american se deosebesc vizibil de aceia la care ne-am referit mai sus. Ei încearcă să-și distimuleze intențiile, ordonînd gorniștilor lor să trîmbițeze cîntece de veselie, exact atunci cînd urzesc planuri mai neliniștitoare. Un asemenea cîntecel foarte vesel este și acela despre anticolonialism, sau despre colonialismul „de modă nouă". El abundă în acorduri grave, funerare, cînd e vorba de dispariția colonialismului „de tip vechi", și are accente vivace sau de-a dreptul înduioșetoare, cînd salută cu pălăria mult ridicată nașterea noului prunc, neprihănit ca lacrima și sfios ca o domnișoară de pension. „Colonialismul de tip vechi a murit, trăiască colonialismul de modă nouă!"

dependențe din Departamentul de Stat, adică un fel de super-vătaf yankeu al coloniilor și semi-coloniilor. Luînd cuvîntul la Brookling Institut din Lake Forest (lîngă Chicago), ilustrul suflător din trîmbiță, a spus nici mai mult nici mai puțin decît că „obiectivul „punctului 4" al programului Truman este dezvoltarea teritoriilor coloniale înapoiate, pînă în momentul cînd acestea vor putea să se revolte contra metropolelor lor".

Poate pentru că fiind american și, deci, de rasă mai superioară decît laburiștii englezi, mister Gerif a simțit nevoia să se deosebească de proorocii britanici ai apoplexiei colonialiste, dar, este fapt că el a mers cu mult mai departe: mister Gerif a profetizat o apoplexie pe scară mondială. Și ar fi cucerit fără îndoială, titlul de cel mai spiritual dintre hazoșii trîmbițași ai „dispariției colonialismului", dacă ziaristul yankeu Dwight Cooke nu ar fi scos de sub tipar o întreagă carte, intitulată, cu un umor irezistibil: „Asia nu există". Ceea ce înseamnă că, dacă „continentul galben" nu mai există, carevasăzică, a dispărut și colonialismul asiatic, dat fiind că nu se poate concepe efectul fără existența cauzei. Și dacă Asia nu mai există numai pentru că un ziarist american a scris o carte, de ce nu am duce raționamentul încă mai departe, spunînd — cu tot bunul simț care

ne caracterizează: cine ne asigură că mai există cumva Africa sau America Latină, de vreme ce cărți se pot tipări în fiecare zi?

CEVA DESPRE CIVILIZAȚIA BARBARIEI

Un singur lucru par să uite — sau, mai exact, încearcă a-i face pe alții să uite — toți gorniștii citați sau necitați de noi: că epoca noastră este martoră la manifestările unei boli cronice, o boală foarte gravă a putredului sistem capitalist, cînd milioane de oameni luptă în mod eroic pentru a scutura

August 1945. Stadionul municipal din Philippeville (Algeria) transformat într-un abator de oameni. Încă una din crimele săvîrșite de colonialiștii francezi în numele „misiunii lor civilizatoare", în Africa de Nord.

Taivanul geme încă sub călcîiul clanksișiștilor, sortiți de neo-colonialismul american. Fotografia de mai sus este semnificativă pentru felul cum tratează clanksișiștii populația Taivanului.

sau suci mințile popoarelor „înapoiate".

CUM SE MOARE FĂRĂ PREAVIZ

În anul domnului 1949, după ce a vestit omenirii întregi că bătrînul imperiu britanic s-a transformat într-o „asociație liberă" între metropolă și colonii, în vederea „lichidării ignoranței, mizeriei, și bolilor", programul proaspăt scos de sub tipar al partidului laburist a proclamat, suflînd în toate trîmbițele, că „vechiul imperialism a murit". Și n-am apucat să-i cîntăm „veșnica pomenire", să-i facem funeraliii internaționale, cînd a răsunat — ca o sirenă care dă alarma — goarna de fabricație americană a lui Benjamin Gerif, de felul lui șef al Biroului teritoriilor

jugul unei exploatări inumane, iar un pumn de îmbuibați nu mai pot guverna ca pînă acum.

„Atîtea orașe rase de pe suprafața pămîntului — scria Montaigne, în 1588, referindu-se la „cruciadele" aventurierilor colonialiști — atîtea națiuni spulberate, atîtea milioane de oameni trecuți prin sabie și cea mai bogată și mai frumoasă parte a lumii distrusă de dragul negoțului cu perle și piper. Sărmane victorii!..." El nu putea ști că și în 1843, și în 1897, și în 1901, coloniile franceze — de la Tunisia și Algeria pînă la Madagascar și Noua Caledonie — vor fi înecate în valuri de sînge. El nu putea să știe că, în 1899, venind să-i „elibereze" pe filipinezii răsculați împotriva tiraniei conquistadorilor spanioli, americanii generalului-locotenent Nelson Appleton Miles își vor exercita, la rîndu-le, cu aceeași sălbăticie neînfrîntă, virtuțile de incendiatori și de asasini. El nu putea să știe că, pentru isprăvile lor cutremurătoare, autorii orgiilor de sînge din coloniile franceze, ca și aceia din coloniile britanice și americane, portugheze și spaniole, se vor alege cu buzunarele pline de aur și cu insigna Legiunii de onoare înfiptă pe reverul hainei îngrijit călcate.

Cîți dintre noi, citind pe Kipling sau pe Pierre Loti, nu s-au înduioșat de candoarea liliachie, inefabilă a paternelilor funcționari coloniali și de traiul paradisiac al indigenilor „de culoare"! Dar nu e rău să ne amintim de toate cîte s-au întîmplat în Mexic și în Peru, în Filipine și în Cuba, în veacurile trecute.

În 1843, guvernatorul general al Algeriei, Bugeaud, cerea populației țării sugrumate „să se supună Franței". „În caz contrar — proclama el — voi intra în munții voștri, voi arde satele voastre și casele voastre, voi tăia copacii voștri fructiferi și... în fața lui dumnezeu, voi fi perfect nevinovat de aceste dezastre".

Cum ar fi fost vinovat de toate acestea, cînd jaful și abuzurile se petreceau „în numele domnului" și al „superiorității" rasei albe asupra „sălbaticilor" negri?! Oare s-au făcut vinovați în fața lui dumnezeu generalii Douglas Mc Arthur și Ridgway, „eroii" masa-

Pe vremea cînd — înainte de proclamarea independenței Sudanului — guvernatorul englez Howe „pacifica" țara cu ajutorul sîrmei ghimpate.

IALISM „DE TIP VECHI"...

„Distracții" colonialiste în vechea Indochină: o partidă de șah în care piesele de lemn sînt înlocuite cu indigeni.

crelor din Coreea? Într-o convorbire cu Hermann Rauschning, Adolf Hitler mărturisea, cu o fecioralnică inocență: „În fața noastră se ridică sarcina reducerii populației străine... Trebuie să elaborăm tehnica reducerii acestei populații. Cine poate să-mi contoste dreptul de a extermina milioane de oameni aparținînd unei rase inferioare, care se înmulțește ca insectele?" Vorbea, prin el, concepția despre relațiile internaționale a „noului colonialism". Și iată că, împărțind, la rîndu-le, omenirea în „ieftini" sau „nevaloroși" și „scumpi" sau „deplin valoroși", apologeții rasiști ai dominației americane asupra lumii cer, de asemenea, exterminarea celei mai mari părți a populației pămîntului.

Fără îndoială, ar fi să dovedim prea multă miopie, dacă nu am recunoaște că între „vechiul" și „noul" colonialism, este o mare deosebire calitativă. „Noul colonialism" nici nu merită ofensa unei comparații. Este evident că el folosește mijloace mai rafinate. La începutul veacului nostru, în insulele Filipine, generalul american Nelson Miles lansa cuvîntul de ordine: „Să fie uciși toți cei ce depășesc vîrsta de 10 ani". În 1953, în Kenya, căpitanul Gerald Griffiths, trimis de guvernul Majestății Sale britanice să reprime voința de libertate a poporului, ordonă subalternilor săi: „Să fie împușcat orice negru care vă va ieși în cale". El ținea, de altfel, și un grafic al celor uciși. Ba chiar mai oferea și premii de cîte 5 shillingi pentru fiecare cadavru. S-au organizat concursuri între unitățile britanice, pentru incendierea satelor. Sublocotenentul David Larder cheamă la întrecere: „Cine poate să dea foc la cele mai multe colibe, cu un singur chibrit". „Vechiul colonialism" îi arunca pe negri în temnițe construite din cărămidă sau din piatră. David Larder povestește însă despre indigeni, băgați, cu sutele, în cuști de sîrmă, „exact ca fiarele la circ". „Vechiul colonialism" folosea niște biete corăbii cu pînze și praful de pușcă sau, mai aproape de zilele noastre, binecunoscutele gloanțe dum-dum. El era un colonialism primitiv, un colonialism al bîtei. „Noul colonialism" american vorbește prin intermediul bombelor cu bacterii și napalm și agită sperietoarea bombelor cu hidrogen. Ce să mai vorbim despre canibalii „tăietori de capete", importați de colonialiștii englezi din Borneo în Malaya, pentru „a-i vîna pe banditii din jungla"? Ce să mai vorbim despre operațiile „de curățire" din Algeria? Generalul yankeu Wheaton, călăul Filipinelor din 1902, a fost un pui de găină, pe lîngă generalul Ridgway; lordul Kitchener a fost un învățăcel, în raport cu generalul Erskine, cu ale sale „lagăre de readaptare" și covoare de bombe de o mie de kilograme.

Este drept, colonialismul avea nevoie de un timp mai îndelungat, pentru a se coace. Prețurile vine întotdeauna paralel cu experiența. Dacă, în 1849, imperialiștii britanici au scos din India cereale în valoare de 858.000 lire sterline, valoarea cerealelor jefuite în 1901 se ridica la 9.300.000 de lire. Dacă între 1800-1825 au murit de foame un milion de indieni, între 1875-1920 au pierit 15.000.000. În 1913 investițiile de capital ale Statelor Unite în America Latină se ridicau la aproximativ 173.000.000 de dolari; în perioada 1945-52 investițiile nord-americane totalizau 2.090 milioane dolari și dădeau profituri de 5.829 milioane. La intrarea lor în primul război mondial, Statele Unite datorau Europei 4,5 miliarde de dolari; astăzi ele sînt bancherul lumii capitaliste, pe care o acaparează cu o nemaiîntîlnită lăcomie. Evoluția aceasta este perfect dialectică: un imperialism în bătrînește și agonizează, iar altul îl înșfacă în grabă, fără prea multe tîrguieli, fără prea multe scrupule inutile.

UNDE APAR COLȚII COLONIALISMULUI „DE MODĂ NOUĂ"

Cînd a vrut să exproprieze coloniile spaniole, Anglia a făcut Spaniei război. Noul colonialism are la îndemînă mijloace cu mult mai puțin grosolane. Nu de alta, dar — cum spunea nu demult „un om de culoare" — „nu se poate cuceri cu baioneta, inima unui popor nemulțumit".

Un aspect obișnuit al felului în care, pînă nu de mult, munceau chinezii pentru profiturile colonialiștilor și ale clicii trădătoare cienkaișiste.

Să vedem acum, cum arată metodele care deosebesc „noul colonialism" de acela care „a murit". Iată cel puțin o parte dintre ele.

Independență fraudulează — Au simțit-o Filipinele, cînd, în schimbul așa-zisei independențe acordate în 1946, imperialiștii americani au obținut de la guvernul de quislingi indigeni, monopolul asupra tuturor materiilor prime ale insulelor, baze militare și „egalitate în drepturi" pentru cetățenii americani stabiliți pe teritoriul de loc independentei republici. A simțit-o Coreea de Sud, în care — după însăși afirmația lui „Chicago tribune" — „aproape un milion de oameni se hrănesc cu iarbă și

...COLONIALISM „DE MODĂ

coji de copaci". Au simțit-o țările din America Latină acaparate de trustul „United Fruit Company", „monstrul verde" despre care savanții nord-americani Kepner și Soothill au scris, negru pe alb: „acest puternic concern desființează concurenții, dispune de guverne, cumpără linii ferate, distruge plantatori, înghite societăți, asuprește pe muncitori, luptă împotriva mișcării muncitorești organizate și exploatează pe consumatori", dispunînd de închisori proprii și de o poliție proprie, bine înarmată și feroce.

De ce „independență" totuși, fie ea și formală? Pentru că „independența" este o diversiune necesară, acolo unde talazurile luptei pentru libertate amenință să-i înghită pe asupritori. „Vechiul colonialism" cerea popoarelor coloniale să i se supună fără a crîcni. „Noul colonialism" — asaltat de hotărîrea milioanelor de oameni din colonii, de a se scutura de el — trebuie să joace cartea mai subtilă a „independenței"... cu guverne marionete, dispuse să scoată castanele din foc pentru patronii lor.

Guvernare prin intermediari. — Mărturie stau nenumăratele lovituri de stat organizate în America Latină de agenții spionajului nord-american pentru instalarea diverselor junte militare și a diverșilor dictatori civili, la discreția Wall-Streetului (Venezuela — în 1945 și 1948; Ecuador — în 1946; Bolivia — în 1946 și 1951; Peru — în 1948; Costarica — în 1948; Columbia — în 1953; lovitura de stat din iunie 1953, organizată cu complicitatea colonelului Armas a fost al 31-lea complot nord-american îndreptat împotriva Guatemalei și a adus la putere în această țară un aventurier care figura pe statul lui „United Fruit" cu un salariu lunar de 150.000 de dolari).

În Franța poporul își dă voturile forțelor progresului, dar Wall-Street-ul este acela care hotărăște rotația lunară sau trimestrială a cabinetelor ministeriale; guvernele franceze din ultimii ani au amenajat generalului Gruenther, comandantul N.A.T.O., un cartier general în împrejurimile Parisului, desăvîrșind astfel colonizarea *de facto* cu cea *de jure* a țării de către americani. Și același lucru se întîmplă în Luxemburg ca și în Italia sau în Germania occidentală.

„Vechiul colonialism" stăpînea prin forța armelor proprii, prin funcționarii trimiși din metropolă.

Chipul de fiară al supermanului yankeu, „civilizatorul" Coreei. El este trimis acum în Germania de vest ca instructor al Wehrmacht-ului refăcut, pentru a-și valorifica „experiența".

Torturile și umilințele la care colonialiștii englezi îi supun pe locuitorii Kenyei, nu cunosc margini. În fotografie: încă un lot de negri este adus în lagărul morții de la Nairobi, capitala Kenyei.

„Noul colonialism" își cumpără vătafi dintre indigeni — fie ei africani, asiatici sau europeni — și trimite numai controlori pentru a asigura bunul mers al afacerilor.

„Ajutor" adică infiltrare și acaparare. — Slăbiciunea pentru „guverne favorabile" este adeseori mărturisită de reprezentanții „noului colonialism" american. Cazul foștilor, dar prea supușilor Li Sin Man și Cian Kai-și, este edificator. Marele capital din Wall-Street a făcut din „punctul 4" al „programului Truman" un puternic mijloc de infiltrare în țările înapoiate economicește, ca și în cele dezvoltate. „Punctul 4" este, de fapt, un „pact colonial" de modă nouă, așa cum s-a exprimat, de altfel, și premierul indian Nehru: acest „ajutor" — a spus el — „nu este altceva decît o formă camuflată a colonialismului". În Australia, trusturile americane, venind în urma „ajutorului", au acaparat industria extractivă și prelucrătoare de materii prime. În Algeria, 99,98% din producția de petrol aparține companiei Standard Oil Company of New-Jersey, iar petrolul din Maroc — ca, de altfel, și bazele aeriene de la Nouasseur, Sidi-Slimane, Ben-Guerir, unde staționează bombardiere atomice — se află, de asemenea, în mîna imperialiștilor americani.

„Principalul factor pentru a determina ajutorul ce-l putem da popoarelor asiatice — a spus Philipp Jessup — este de a ști în ce măsură ele sînt pregătite să susțină guverne opuse comunismului". S-a văzut că popoarele nu manifestă asemenea dispoziții. Guverne, însă, se mai găsesc, pe ici, pe colo. Și „ajutorul" american nu le ocolește cînd se

NOUĂ"

dovedesc „favorabile". Mai rentează uneori.

O nouă împărțire a colonilor. — Philipp Jessup este, de altfel, un diplomat de o mișcătoare sinceritate. El a spus-o fără ocolișuri: *„Noi ne vom opune imperialismului, atunci cînd va fi practicat de alții"*. Și așa au și făcut. Imperialiștii americani contestă „drep-

turile juridice" ale imperialiștilor francezi în Africa de Nord, dar susțin cu mult elan „drepturile juridice" ale trupelor americane de a ocupa teritoriile din această parte a lumii, ca și Franța metropolitană însăși. În Malaya avioanele și bombele cu napalm sînt furnizate de S.U.A., care scot de acolo cositor și cauciuc. John Foster Dulles, obișnuit să spună „albă" cînd gîndește negru, declară: „Statele Unite se ridică împotriva colonialismului". Dar, în același timp, el sprijină colonialismul portughez în Goa, nu numai pentru că fișia aceasta de pămînt indian a fost trecută prin foc și sabie de aventurieri veniți aci din Portugalia, în 1506, pentru a o jefui. Și, mai ales, pentru că în Goa staționează vase de război americane și avioane de bombardament ale Statelor Unite. În 1953, 80% din cheltuielile legate de „războiul murdar" din Indochina au fost acoperite de Statele Unite. Oare de ce? A mărturisit-o însuși Paul Reynaud, politicianul francez dolarizat: „Voi, americanii, extrageți din această țară 89% din cauciuc și 52% din cositor. În Indochina, noi apărăm mai curînd interesele voastre decît pe ale noastre". Și iată cum, încetul cu încetul și fără masă verde, rechinul cel mare se îngrașă înghițind peștele mai mic. Este, practic, o nouă împărțire a coloniilor — o împărțire... unilaterală. „Nou!" colonialism american nu se satură cu puțin. Iar deocamdată el se căpătează pe socoteala altora, folosind... mijloace pașnice. „Vechiul colonialism" obișnuia să recurgă la argumentul armelor.

Geografie made în S.U.A. — Ceea ce nu înseamnă însă că rechinii nu se înțeleg între ei, atunci cînd e vorba de planurile comune împotriva popoarelor și, în primul rînd, împotriva lagărului socialist. O mărturie este organizarea diferitelor „blocuri" și „bloculețe", „pacte" și „pactișoare", îndeletnicire care a devenit o adevărată manie pentru cavalerii colonialismului „de modă nouă". Iar harabaura aceasta a „blocurilor" prezintă uneori aspecte din cele mai distractive. Astfel, cu prilejul constituirii „blocului atlantic" — care are, pasămite, ca toate celelalte „blocuri", un caracter „regional" — Turcia a părăsit apele Bosforului și s-a trezit scăldată de valurile Oceanului Atlantic. Poate drept compensație, Anglia a fost primită în „blocul" deopotrivă „regional" de la Bagdad, deși în acesta — ca și în cel al Atlanticului sau al Pacificului — rolul de calif îl joacă tot Statele Unite ale Americii. Numai că...

Țările „pactului de la Bagdad", de pildă, constituie așa-zisa „centură nordică" a sistemului de atac proiectat de „noul colonialism" american, la granița Uniunii Sovietice. Dar un stat mic ca Iordania nu poate fi convins să adere la el, deși comandantul legiunii arabe din această țară este generalul englez, arabizat de circumstanță, Glubb-Pașa. Nici Egiptul și nici Siria n-au putut fi convinse să se lege în „centura nordică", în timp ce situația internă a Irakului — membră a „centurii" — nu e prea liniștitoare din punctul de vedere al matadorilor „noului colonialism". Nu fără temeinice motive observa „New-York Times" că „pămîntul tremură între Marea Caspică și golful Persic și dificultățile sînt aci mult mai profunde decît cel mai profund dintre puțurile petrolifere".

Este semnificativă o declarație recentă a lui John Foster Dulles. Exprimîndu-și dorința de a vizita cîteva țări din Asia, secretarul de stat american a spus: „Dacă aș călători ca un simplu turist, numărul acestor țări ar fi mai mare".

O declarație care echivalează cu recunoașterea unei înfrîngeri. Reprezentanții Statelor Unite nu pot trece prin țările continentului asiatic, decît ascunzîndu-se sub masca unui personaj insignifiant, fără stare civilă. El ar fi primit, poate, cu mai multă bunăvoință, dacă ar fi... invizibil.

Nu demult, reprezentanții Uniunii Sovietice au făcut o lungă călătorie prin Asia, iar această călătorie a fost un triumf. Este tot ce se poate spune mai elocvent despre lipsa de perspectivă a colonialismului „de modă nouă", despre dorința popoarelor de a trăi libere.

„Vremurile cînd colonialismul își exercita în mod nepedepsit dominația în țările coloniale și dependente — a spus Nichita Sergheevici Hrușciov — sînt pe cale de a deveni de domeniul trecutului".

Aceasta este speranța tuturor celor ce, însetați de pace și libertate, au proclamat ziua de 21 februarie ca „Ziua internațională de luptă împotriva regimului colonial".

Un vechi proverb indonezian spune: „Oricît de bine ar fi împachetată, putreziciunea răspîndește mirosul ei rău"... Probabil că acest proverb a inspirat articolul ce domesecă pactul agresiv S.E.A.T.O. apărut în ziarul burghez indonezian „Merdeka", sub titlul: „Pactul defensiv al Asiei de sud-est duhnește a colonialism". Și, parcă pentru a preciza și mai bine părerea popoarelor Asiei despre politica agresivă a S.U.A., iată cum sună un titlu din ziarul burghez birman „The Burman": Cea mai mare primejdie pentru pacea lumii vine de la imperialismul american".

„Ajutor" american pentru popoarele coloniale înfometate: avioane cu reacție, tunuri, tancuri... Iată cum arată colonialismul „de modă nouă" al Statelor Unite, care la locul colonialismului „de tip vechi".

Nicolas GUILLEN

Sudoare și bici

Bici,
sudoare și bici.
Devreme soarele trezit,
Desculț, un negru a zărit,
Pe arie, în pielea goală
și biciuit.
Bici,
sudoare și bici.
Și vîntul vîjîia pe sus:
— Ce floare neagră-n pumni ai strîns!
Să mergem! — șinghe i-a spus.
Să mergem! — vîntul i-a răspuns.
Desculț s-a dus și-nsingerat.
Tremurătoare, trestii dulci
sub pașii lui s-au aplecat.
Pe urmă cerul mut, hapsîn,
și robu-nsingerat, sub cer,
însingerat de-al lui stăpîn.
Bici,
sudoare și bici.
Însingerat de-al lui stăpîn;
bici,
sudoare și bici.
Însingerat de-al lui stăpîn,
Însingerat de-al lui stăpîn.

Eu nu știu pentru ce gîndești...

Eu nu știu pentru ce gîndești,
soldatule, că nu mi-ai plăcea,
cînd noi sîntem la fel, mereu,
tu,
eu.
Sărac lipit ca tine sînt,
asemeni ție, om de rînd;
pe cine-ai auzit spunînd,
soldatule, că nu mi-ai plăcea?
Îmi e necaz că, uneori,
tu uiți ce sînt, și nu e bine;
Carambol, dacă ne-am uni
cu tine eu și tu cu mine!
Dar pentru-atîta n-are rost
să te urăsc, nu, nu se face.
Cînd noi sîntem la fel și-am fost,
eu,
tu,
eu nu știu pentru ce gîndești,
soldatule, că nu mi-ai plăcea!
Noi mergem, deci, și tu și eu,
pe-aceeași cale, împreună,
da, cot la cot, tu, eu, — mereu,
da, fără ură, eu și tu,
știind prea bine, tu și eu,
ce țintă-avem, da, eu și tu...
Eu nu știu pentru ce gîndești,
soldatule, că nu mi-ai plăcea!

În romînește de
Virgil TEODORESCU
(Din „Les lettres françaises")

ÎN CINSTEA CELUI DE AL XX-LEA CONGRES AL P.C.U.S.

ÎNTRECERI VICTORIOASE

Pe tot întinsul Uniunii Sovietice, lunile premergătoare Congresului P.C.U.S. au fost luni de mare însuflețire și de realizări deosebite. Oamenii sovietici au repurtat noi și însemnate victorii înainte de a porni marea lor bătălie pentru înfăptuirea celui de-al șaselea plan cincinal.

Proiectul de Directive al Congresului al XX-lea al P.C.U.S. cu privire la cel de-al șaselea plan cincinal prevede ca în cursul acestui cincinal, puterea totală a hidrocentralelor să fie sporită de 2,7 ori. Pentru ca aceste prevederi să poată fi îndeplinite, constructorii noii hidrocentrale Irkutsk, pe fluviul Angara, se străduiesc ca, încă în acest an, să dea în funcțiune primele două turbine ale hidrocentralei. Electrosudorii A. Stolearov (stînga) și V. Suhanov, care realizează zilnic cîte două norme, sînt cunoscuți pe tot șantierul.

„Două norme și jumătate pe schimb" a fost angajamentul luat, în cinstea Congresului, de tînărul strungar Mihail Bogomolov, de la uzina „Frezer" din Moscova. El și-a îndeplinit angajamentul, depășind zilnic sarcinile ce și le-a asumat.

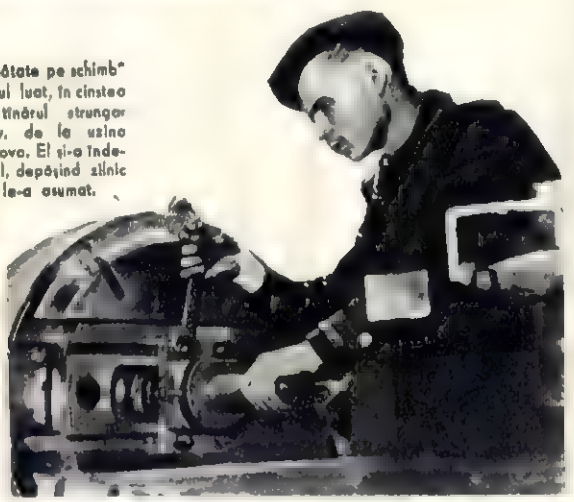

La șantierul naval „Kirov" din Astrahan a fost terminată construcția unui nou vas de pescuit, tip „R. B.-150", cu un motor de 150 C.P. Noul vas, pe care este asigurată mecanizarea completă a proceselor grele de pescuit, este darul oferit de constructori, Congresului Partidului.

de Nikolai BRAUN

Există un asemenea partid

La Petrograd. În iunie. Ruină.
Puterea-i slabă. Totu-i răzlețit.
Congresul cel dintîi.
Și la tribună
Un menșevic ilustru s-a ivit.
Cuvîntă el cum că în lumea toată
N-ai să găsești un astfel de partid
Care să fie — patriei ce-așteaptă —
Pe drumul drept neșovăielnic ghid.
Sala tăcu la trista cuvîntare:
Cum?!
Revoluția e la pămînt?!
... Și-atunci, un aspru glas de-mbărbătare
Moarta tăcere-o sparse c-un cuvînt:
— Există-asemenea partid! —
Și-ndată
Șefii-nlemniră, toți, la masa lor,
Ca și cînd sala, supra-nțesată,
Străpunsă fu de-un fulger orbitor.
Stai, Timp!
Atît: o clipă de repaos,
Cît secolele vor întipări
Măreața clipă cînd, prin hău și haos,
Glasul acela drept se auzi.
Și în puterea lui ne-ngenunchiată
Lumină vie-n veac a fulgerat!
Speranță fu pentru Rusia toată
Care mînii de ani a adunat.
Căci nu ca să fugim acum de luptă
S-a fost păstrat, ca flamură pe creste,
Partidului o slavă ne-ntreruptă!
— Există-asemenea partid?
— Da, este!

Și timpul se scurgea.
Cu el o dată,
Trecu ne-nvins, ca viforu-n păduri,
Un nume:
— Lenin... Lenin... Lenin!
Iată
Ce repetat-au sutele de guri.
S-au ridicat cu toții în picioare:
Care-i acel ce astfel le-a vorbit?
Mulțimea fremătă:
E Lenin care
Se urcă la tribună, liniștit.
Și sala ascultă cuvinte vii,
Adînci cuvinte despre viitor.
În numele Rusiei le rosti,
Pătruns de țelu-ntregului popor.

Apoi tăcu.
Și glasuri izbucniră.
Minciuna-i praf.
Deschis e drumul drept.
Dreptatea, strîmbătatea se ciocniră;
Ziua și bezna s-au fost luat de piept.

Vînduții toți, cu limbi clevetitoare,
Lasă-i să-și urle-n cuvîntări minciuna!
Căci cine cugetul cinstit îl are
Vede că-i moartă pentru totdeauna,
Că e aproape drumul creator
Pe care-l arătă acel ce-aci,
În numele întregului popor:
— Există-asemenea partid! — rosti.

În romînește de Lascar SEBASTIAN

UNITATE DEPLINĂ, FRĂȚEASCĂ

La sosirea delegației R.P.R. la Praga. Tovarășul Chivu Stoica, președintele Consiliului de Miniștri al R.P.R. (stînga), și tovarășul Jaromir Dolansky, prim vicepreședinte al guvernului R. Cehoslovace.

Cîteva clipe înainte de începerea lucrărilor sesiunii Comitetului Politic Consultativ.

Delegația sovietică. De la stînga la dreapta: G. K. Jukov, mareșal al Uniunii Sovietice, ministrul Apărării, V. M. Molotov, prim vicepreședinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Externe al U.R.S.S., I. S. Konev, mareșal al Uniunii Sovietice.

În palatul Czernin din Praga, s-au desfășurat în zilele de 27 și 28 ianuarie, lucrările sesiunii Comitetului Politic Consultativ al statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Au participat reprezentanții R. P. Albania, R. P. Bulgaria, R. P. Ungară, R. D. Germane, R. P. Polone, R. P. Romîne, U.R.S.S. și R. Cehoslovace și un observator din partea R. P. Chineze.

Sesiunea aceasta se înduiește nemijlocit printre acțiunile lagărului socialist, menite să contribuie la întărirea continuă a forțelor păcii, la slăbirea mai departe a încordării în relațiile internaționale.

Scoțînd în evidență amploarea grandioasă pe care a căpătat-o lupta popoarelor pentru continua slăbire a încordării în relațiile dintre state, sesiunea a arătat, în același timp, că, în actuala situație internațională — în ciuda unei anumite slăbiri a încordării — primejdia de război nu este încă înlăturată.

Chemînd toate popoarele la ascuțirea vigilenței și la împotrivire față de orice încercare de subminare a păcii, Comitetul Politic Consultativ a examinat și a aprobat — la propunerea lui I. S. Konev, mareșal al Uniunii Sovietice, comandant suprem al forțelor armate unite — regulamentul comandamentului unit și a rezolvat problemele organizatorice legate de activitatea forțelor armatelor unite ale statelor participante la Tratatul de la Varșovia. O importantă hotărîre a constituit-o adoptarea propunerii delegației R. D. Germane ca, după crearea armatei populare naționale a R. D. Germane, contingentele ei armate să fie incluse în forțele armate unite.

În Declarația adoptată la sesiunea de la Praga a Comitetului Politic Consultativ, popoarele lumii au încă o dată prilejul să vadă ce forțe uriașe apără cauza măreață a păcii și securității în lume.

Delegația R.D. Germane: Walter Ulbricht și generalul-locotenent Willi Stoph, ministrul Apărării Naționale.

În timpul unei pauze. De la stînga la dreapta: G. K. Jukov, mareșalul Uniunii Sovietice, mareșal K. Rokossovski și general-colonel Leontin Sălăjan.

ȚARA SE PREGĂTEȘTE DE ALEGERI

Fotocronica FLACĂRII

DE VORBĂ CU AGITATORII

← Agitatorii Ioana Nedelcu și Mișu Soloiu sînt primiți cu interes în locuința lui Ion Cocoș.

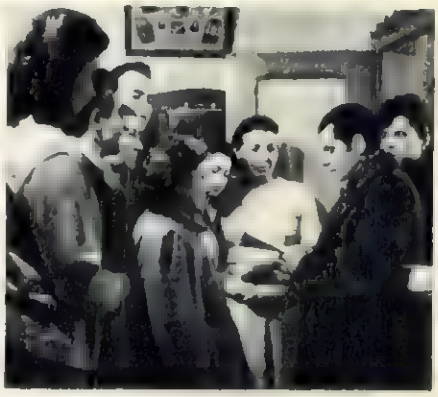

→ E duminică și în locuința cetățenei Paraschiva Hotnor, de pe strada Drumul Serii, s-au strîns mulți vecini și prieteni. Cu atît mai bine: Decretul cu privire la alegerea deputaților în sfaturile populare, citit de agitatorul Mișu Soloiu, va putea fi discutat de mai mulți cetățeni deodată.

Tale un ger aspru, ce ne învăluie cuvintele în fulgoare de aburi. E a zecea casă de pe strada Drumul Serii la care ne-am oprit. Ne deschide un bărbat zdravăn ca un urs. „Poftiți înăuntru". Se recomandă:

— Ion Cocoș. Funcționar la Mao Țze-dun. Dînsa e nevastă-mea: Ioana Cocoș. Așa. Dumneavoastră?

Noi sîntem agitatori, tovarășe. Mișu Soloiu, cazangiu. Tovarășa Ioana Nedelcu, funcționară. Am venit să vă amintim că la 11 martie avem alegeri. Ați auzit, desigur...

— De auzit, am auzit — răspunde gazda. Dar dacă umblați pe gerul acesta, aveți pesemne de spus lucruri importante. Lăsați-vă paltoanele și să stăm la masă.

— Ne grăbim... mai avem încă în multe locuri de umblat — se codește tovarășul Soloiu.

— Vă grăbiți? — face ochii mari gazda. Cum vine asta? Dumneavoastră veniți să faceți propagandă electorală și vreți să stați numai două minute?

Agitatorii se privesc o clipă. Apoi încep să-și scoată fularele, paltoanele.

— La 11 martie vom alege deputații sfaturilor populare — începe agitatorul. În circumscripția noastră, 97, cetățenii au propus ca deputat pe tovarășul Tiberiu Ionescu. De ce îl alegem? Vezi, tovarășe, atunci trebuie să-ți vorbesc despre activitatea Sfatului Popular al Capitalei, despre realizările lui, despre deputații noștri...

— Sfaturile populare — îndrăznește mai timid și tovarășa Ioana Nedelcu — au făcut ca, pînă la sfîrșitul lui 1955, să fie electrificate 91 la sută din străzile Capitalei, față de 60 la sută cît erau în 1950. Tot prin ajutorul deputaților, s-au pavat numai în anul trecut 102 străzi și 289 trotuare, s-au plantat 93.291 arbori...

O întrerupe rîsul zdravăn al cetățeanului Cocoș:

— Bravo! Văd că le știți grozav. Măi tovarăși, apoi eu nu sînt chiar așa de neștiutor cum m-am arătat. Știu și cine mi-e deputatul, și ce-a făcut pentru noi. Da' ce, eu nu văd că pe strada noastră s-a introdus gazul metan, s-a terminat electrificarea, s-au instalat difuzoare, s-a întins pavaj... Dar am vrut, așa, să văd cum știți dumneavoastră să faceți agitație electorală.

... După acest „examen", cîteva case mai încolo ne deschide un omuleț vesel și vorbăreț. Sudorul Constantin Marin, de la „23 August":

— Dumneavoastră doi sînteți agitatori. Dar dînsul? E viitorul deputat?

— Nu tovarășe, eu sînt ziarist...

— Credeam că ești candidatul. Nu ni se mai pare de loc nefiresc, cînd ne vizitează deputații acasă. În anii de cînd există sfaturile populare, ne-am obișnuit.

... O clădire cu o arhitectură eteroclită. Ferestrele ogivale, uși masive, sculptate... Ne întîmpină un dulău Saint-Bernard. După el, o slujnicuță zgribulită:

— Conița e în baie. Să-l anunț pe conașul. Dacă va veni...

Domnul Marius Ionescu sosește, într-un halat de casă, deschizînd pe jumătate ușa.

— Am venit — începem noi — să vă spunem cîte ceva despre alegerile care se apropie...

— E frig foarte. Spuneți vă rog mai repede, domnilor.

— Au fost afișate copiile de pe listele de alegători. Pentru alegerile din 11 martie. Ați fost să controlați dacă sînteți înscris?

— Pînă atunci, mai este vreme. Voi reflecta. Alegerile sînt libere, doar? Închide ușa.

Îmi revizuiesc însemnările. 33 de case vizitate — cu mult peste 100 de cetățeni cu care am stat de vorbă. Peste tot, oamenii ne-au primit cu dragoste. Numai singur domnul Marius Ionescu mai „reflectează". Dacă aș exprima lucrul acesta în procente, atunci aș spune că, în mod sigur, peste 99 la sută dintre cetățenii de pe strada Drumul Serii doresc să voteze la 11 martie pentru candidații Frontului Democrației Populare.

Cît despre cel care „reflectează"...? Foarte bine, fiecare cetățean, inclusiv d-l Marius Ionescu este stăpîn pe votul lui. Cetățenii patriei noastre, apreciind realizările Sfaturilor Populare își vor da votul la 11 martie, pentru candidații F.D.P., garanția a noi realizări în viitor.

I. M.

DIN REALIZĂRILE UNUI SFAT POPULAR

Printre realizările Sfatului Popular al Orașului Stalin se află și laboratorul central de analize și cercetări fizico-chimice al întreprinderii economice industriale „23 August". Aici se urmărește în mod riguros calitatea produselor industriei locale. În fotografie: noua clădire a laboratorului.

CONTROLIND LISTELE DE ALEGĂTORI

Încă din ziua deschiderii, centrul de afișare nr. 8 din calea Griviței 68 (raionul Stalin), primește numeroase vizite ale cetățenilor veniți să verifice listele de alegători. În caz de omisiuni sau greșeli, se fac pe loc întîmpinări. În fotografie, îl vedem pe tt. Alexandrescu N. Anghel din str. Mihai Moxa 18, care, fiind omis din eroare, face cuvenita întîmpinare.

Cetățenii, în majoritate ceferiști, în fața Casei alegătorului din calea Griviței 261. În această clădire, înainte și în timpul luptelor de la Atelierele Grivița din 1933, a fost sediul sindicatului C.F.R. O placă comemorativă amintește acest lucru.

ÎNTR-UN CARTIER DE CEFERIȘTI

La Casa alegătorului din calea Griviței 261... În această duminică de început de februarie au venit aici cetățeni din străzile Octav Cocărăscu și Costache Marinescu, ca să propună pe viitorii deputați ai circumscripțiilor raionale 26 și 27. Mai toți cei prezenți sînt ceferiști. Pentru unii dintre ei, locul acesta, unde s-au adunat acum, această Casă a alegătorului, e de mult cunoscută. O cunosc din vechi vremuri de luptă. O placă comemorativă, fixată pe casă, amintește: „În această clădire — fostul local al sindicatului C.F.R. — a avut loc, în decembrie 1932, sub conducerea tovarășului Gheorghe Gheorghiu-Dej, ședința Comitetului Central de acțiune al muncitorilor ceferiști, în vederea pregătirii eroicelor lupte revoluționare din februarie 1933, care au înscris o pagină glorioasă în istoria clasei muncitoare din țara noastră".

... Înainte de a se începe adunarea, unul dintre ceferiștii mai vîrstnici deapănă amintiri: „Veneam aici cu fereală — spune el — ca să luptăm pentru libertățile de azi. Acum venim liberi, să ne alegem deputații". Cel care vorbește este Alecu Cumpănașu, în timpul luptelor greviste din 1933, era vopsitor la Atelierele Grivița. Acum e președintele comitetului de întreprindere al centrului de formare a trenurilor.

...Sala Casei alegătorului, din clădirea fostului sediu al sindicatului C.F.R., azi cămin cultural, e plină de cetățeni. Prezidează o femeie: tovarășa Ioana Chelu, membră în comisia raională a F. D. P. Oamenii din sală, fac propuneri. Pentru circ. 26, îl recomandă pe Romulus Bindea, iar pentru circ. 27, pe Mihai Cioabă. Amîndoi sînt oameni cinstiți, buni gospodari, tovarăși săritori. Pe primul candidat îl propun pentru întîia dată; n-a mai fost deputat. Pe cel de-al doilea, pe Mihai Cioabă, vor să-l aleagă deputat pentru a doua oară.

— Să munciți bine; să faceți să înflorească raionul Grivița Roșie, că meritați! — au urat ceferiștii din sală, celor pe care ei i-au propus spre a fi aleși deputați.

F. U.

Candidatul F.D.P. pentru circumscripția raională nr. 26 tov. Romulus Bindea (în medalion), și-a luat angajamentul că răspunzînd dorinței cetățenilor de pe strada Costache Marinescu, care l-au propus, să-i sprijine în înfrumusețarea străzii lor, și în amenajarea unui solar pe aceeași stradă

LA PLOEȘTI

MONUMENT ÎNCHINAT LUI ȘTEFAN GHEORGHIU

În piața Stalin din centrul orașului Ploești, s-a dezvelit de curînd bustul lui Ștefan Gheorghiu, fiu al acestui oraș, luptător de frunte al clasei muncitoare din Romînia. Bustul a fost realizat în bronz, de către sculptorii ploeșteni Gh. Damian și Gh. Coman.

CONCURSUL FORMAȚIILOR ARTISTICE DE AMATORI AL C.C.S.

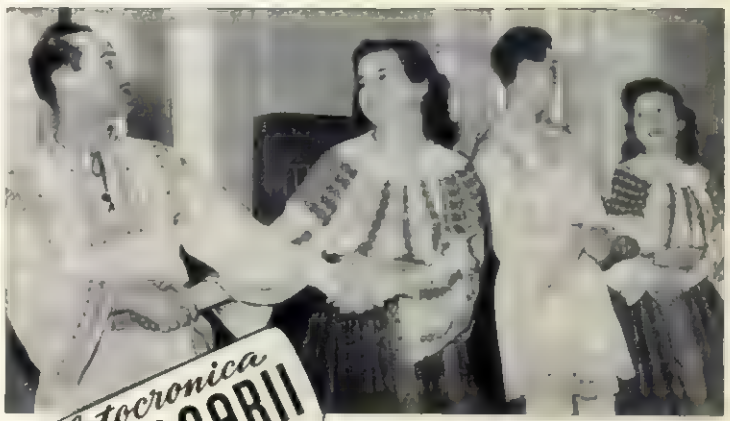

fotocronica FLACĂRII

În întreaga țară a început prima fază a celui de-al IV-lea concurs al cercurilor artistice de amatori ale sindicatelor. Formațiile de cor, teatru, dansuri, orchestrele, brigăzile artistice de agitație și soliștii vocali trec primul examen... în fața salariaților din întreprinderi și instituții. În nenumărate instituții, formațiile artistice au fost bine apreciate de spectatori și juriurile respective au decis participarea lor în etapa raională. Fotografia reprezintă o fază a jocului „Hațegana", executat de Dumitru Ivăncescu, funcționar la librăria nr. 1 din Slatina, Cornelia Matiș, de la O.C.L. produse industriale, Marin Popa, de la O.C.L., și Ileana Marinescu, de la secția sanitară a Sfatului Popular Slatina. Jocul a fost executat în fața instructorilor de dansuri din regiune, veniți la Pitești, la un curs de specializare, unde au lucrat cu diferite echipe, în vederea celui de-al IV-lea concurs artistic.

ZILE DE VACANȚĂ

La cabana C.C.S.-Păltiniș s-au întîlnit la odihnă și sport, în zilele vacanței de după examene, studenți din mai toată țara. Aci principala lor îndeletnicire este schiul. De dimineață și pînă seara, prietena lor bună este pîrtia (foto 1). Iar cînd seara se furișează hoțește prin colțoanele văilor și acoperă cu mantia-i sură pîrtia, încep jocurile de cabană (foto 2).

de Ilarie MURGU

„La C.F.R., media zilnică a vagoanelor încărcate a crescut cu 75%, iar rulajul vagoanelor de marfă a fost redus în 1955, la 4,3 zile. Pentru a ilustra importanța acestei îmbunătățiri a indicelui este suficient să subliniem că în condițiile actuale, reducerea rulajului cu o zecime de zi face posibilă încărcarea suplimentară a cca. 260 vagoane zilnic, fără sporirea parcului de materiel rulant".

Din Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului.

Sîntem obișnuiți să socotim gările pline de un furnicar continuu de oameni cuprinși de nerăbdare și emoție, pline de mișcare permanentă, trepidantă, de vuietul și vacarmul trenurilor. Întîlniri fericite sau despărțiri dureroase, nostalgia plecării sau a sosirii, lasă în amintirea noastră o senzație confuză de bucurie și tristețe în același timp.

Stam pe o băncuță, într-una din gările Ploeștiului — gara Triaj, pe care călătorii trenurilor de persoane n-o cunosc decît din goana trenurilor lor — și mă gîndeam la toate acestea. În spate, clădirea masivă a gării. În față, zeci de artere de oțel se încrucișează, se îmbrățișează, se desfac și aleargă departe, sub linia orizontului. Garnituri lungi de vagoane lunecă continuu, aproape fără zgomot, pe ele. În stînga sau în dreapta, același spectacol calm, liniștit, fără mișcarea oamenilor, fără vacarm. Aceleași trenuri mute curgînd „la pas", într-o parte sau în alta, de parcă totul s-ar petrece după un perete transparent. Nimic, aproape nimic din agitația unui punct feroviar obișnuit.

Cît e de iluzoriu aspectul acesta calm, mi-am dat seama cîteva minute mai tîrziu.

Am trecut liniile și m-am amestecat într-un grup de ceferiști, care cercetau, pe rînd, un tren oprit. Vagon cu vagon. Cer explicații. Fețe joviale, binevoitoare, mă privesc o clipă:

— Mai tîrziu, tovarășe! Minutele curg al dracului. Trebuie să ajungem din urmă patru minute, pe care le-am pierdut pînă acum. Mai departe, încerc să discut cu un acar:

— Foarte bine, tovarășe! Stăm de vorbă mai încolo. E minutul 40 și dăm drumul unui marșrut.

Mereu, mereu același simbol aproape material, aproape viu, al timpului: minutele. Ușor dezorientat, mă îndrept spre gară.

O ultimă încercare. În biroul ingineriului-șef. El are, spre uimirea mea, 10 minute la dispoziție. O avere întreagă. Sînt atît de presat de timp și de emoție, că nu reușesc să-i pun o întrebare ca lumea. Răspunde în fraze scurte, concludente, în care intră, dintr-o dată, trei, patru întrebări de-ale mele.

— Altă întrebare?

Observ că totul pe biroul său e aranjat într-o ordine strict exactă. Dosarele din mijloc fac o paralelă precisă cu creionul așezat alături și cu statueta de mai departe. Cărțile din dreapta și scrumiera sînt astfel aranjate, ca dimensiunile lor să fugă într-o paralelă perfectă cu liniile biroului său, să se încrucișeze între ele în unghiuri de 90 de grade.

Mi-am așezat neglijent pe masă tabachera și chibriturile. În timp ce vorbește, degetele lui le apucă instinctiv și le combină cu simetria celorlalte obiecte de pe birou.

Un timp liniște. Se aude tăcănitul puternic al ceasului electric de pe perete, care ne urmărește, ne măsoară cu cruzime cuvintele.

Altă întrebare... Apoi inginerul s-a ridicat, deodată, drept: au trecut cele 10 minute. Îl întreb:

— Cum a fost posibil acest răgaz?

Îmi răspunde:

— Erau 10 minute planificate pentru citirea unor dosare. Ți le-am dăruit dumitale.

Zîmbește și coboară din nou între calculele sale părăsite. Prin creionul său încep să curgă mai departe orele, minutele, secundele care se aranjează, se distribuie pe suprafața hîrtiei milimetrice.

Moș Stoian

Ce este un triaj? O stație unde se triază vagoanele. Ce înseamnă a tria? A descompune și a compune un tren, după stațiile de destinație ale vagoanelor sale. Un tren, de pildă, care a venit de la Cluj, avînd vagoane pentru București, Bîrlad și Ciulnița, călătorește neîntrerupt pînă la Ploești-Triaj. Aci el se divide pe cele trei direcții respective.

E importantă și sosirea la timp a trenurilor și repararea vagoanelor, și alimentarea locomotivelor la vreme, și atenția, și grija pentru produsele aflate în transport...

Dar sarcina de căpetenie a unui triaj este de a scurta cît mai mult cu putință durata de ședere a vagoanelor. Timpul acesta mort, ivit în parcursul unui mărfar, așează o stavilă în plus între producător și consumator, apasă ca un balast peste calitatea și prețul de cost al mărfii, îngreunează satisfacerea la timp a nevoilor beneficiarului sau cumpărătorului.

Nărăvaș și implacabil, timpul trece o singură dată, ducînd pe spinarea sa, pentru totdeauna, orele și minutele sale.

Un tren a sosit la ora 8. L-a înfruntat o echipă complexă, care verifică funcționarea fiecărui vagon, îi controlează documentele și-i face „vorbitor", punîndu-i un număr pe perete, număr ce corespunde cu o linie anumită, pe care se adună toate vagoanele ce poartă destinația respectivă.

Oamenii se străduiesc să fie cît mai rapizi. La 8,30 trenul trebuie să ajungă pe „cocoașa" de triere. În 25 de minute să fie trierea terminată...

Ei, bine, cititorule, oamenii aceștia lucrează cu o precizie de ceasornic. Se lucrează cu uneltele, cu materialul, dar în primul rînd, cu timpul. Distribuția și comprimarea lui sînt la discreția fiecăruia. Fiecare se căznește zilnic să afle noi metode pentru scurtarea lui, să-i preîntîmpine mersul, să-i folosească la maximum pulsul clipelor.

Locomotivele care împing vagoanele spre triere sînt înzestrate cu stații de emisie-recepție. Mecanicii lor pot ține astfel o legătură strînsă cu operatorii cabinei de comandă.

Să ne oprim o vreme în cabina 1, de unde se comandă trierea de pe „cocoașe".

Trei oameni în fața tabloului de comandă: Ilie Stoian, operator principal, Neagu V. Dumitru, operator de frîne, Constantinescu Alexandru, telefonist. Prin geamurile mari se zărește „cocoașa" (o movilă de pămînt, pe care se întind paralelele de metal ale șinelor). Remorcate de locomotivă și urcate pe „cocoașe", vagoanele sînt, rînd pe rînd, decuplate unele de altele și, în virtutea gravitației, lunecă lin la vale; o dată ajunse în rețeaua de linii, merg, după voința operatorului, pe drumul destinat. Toate operațiile se fac automat. Prin megafon, tovarășul Stoian dictează dezlegătorului direcția vagoanelor. Butoane speciale aprind lumini roșii, verzi, alb-portocalii, indicînd manevrantilor viteza. Alte butoane mută electric acele liniilor, croind cursuri diferite vagoanelor. Un tablou cu manete pune în mișcare frînele pneumatice, care apucă între fălcile lor de oțel roțile vagoanelor, micșorîndu-le, după trebuință, viteza. Locomotivele, prevăzute cu posturi de radio-recepție și emisie, ascultă comenzile radiofonice. Prin megafoane și telefoane, se comunică cu celelalte cabine. Vocea operatorului, liniștită, rară, răsună lămurit:

— Mariți viteza la „cocoașe"! Urmează patru vagoane, pentru 1. Urmează două vagoane, pentru 10 și iarăși două, pentru 1.

Cabina 1 de comandă. Prin microfon, operatorul principal Constantin Lungu (x) dirijează dezlegarea și viteza trenurilor sosite pe „cocoașă". Toate operațiile de triere se execută automat de la acest tablou.

Un vagon a fincput să coboare pe sectorul „cocoașei". Din cabina de comandă i se va dirija automat direcția dorită.

Apoi vocea se schimbă, căpătînd alt timbru.

— Ce faceți acolo, Stănescule, cu dezlegarea? Mai repejor, măi băieți, că ne apucă iarna goi.

Se întoarce să-mi zîmbească:

— Bun băiat, Stănescu. Dar am eu, așa, o glumă cu el.

Stoian e un bărbat rotofei, cu o înfățișare de bonom și o privire șugubeață, de bătrîn sfătos. „E o distracție să-l auzi comandînd — spun ceferiștii. Ne lipsim și de radio atunci".

Alte vagoane coboară. Stoian se aplecă spre microfon:

— Ce sînt B. D. J.-urile, Mătreață?

Prin receptor, direct, cel întrebat răspunde:

— Sînt germane.

— Iar n-ai nimerit-o, Mătreață!

— M-am zăpăcit, tovarășe Stoian. Sînt bulgărești.

— Iaca, spui bine. Vezi acum de dezlegare.

Iar către mine:

— Pe băiatul ăsta îl calific eu. Cînd prind 2-3 minute libere, îl iau la întrebări, așa, prin megafon. Las' că e bine...

S-a terminat trierea unui tren. Pînă sosește următorul, e un răgaz de 5 minute. Stoian se apucă iar de șotii:

— Ia ascultă, Mătreață, unde mi-ai umblat aseară?

— La 9 am fost în pat, nene Stoian.

— Ce oră era cînd te-am văzut cu țigăncușa aceea?

— M-ai văzut pe la 8 cu ea.

Mecanicul de pe locomotiva 21, aflat alături, într-un colț al triajului, a auzit la megafon conversația de mai sus. Atunci intervine și el în discuție, vorbind prin aparatul de radio-emisie:

— La 8 l-ai întîlnit mata, la 11, eu. N-are a face. Sănătoși să fim și să le jucăm cît mai de grabă la nuntă.

Difuzoarele sînt răspîndite în tot triajul. O lume întreagă se poate distra în acele clipe. Dar peste scurt timp, discuția îmbracă seriozitatea deplină a muncii.

Cu degetele sale mari și noduroase, Stoian apasă butoanele delicate și sensibile ale mesei de comandă. Dar, în înfățișarea sa generală, „Stoian cel de azi" cîștigă tot mai mult teren. Munca sa nouă, de înaltă calificare, i-a mărit și gustul și grija pentru îmbrăcăminte, i-a netezit cutele și asprimea obrazului. „Crede-mă — îmi spuse el — simt tot mai mult nevoia să citesc o carte, să ascult programul de radio, să merg la un spectacol".

Mi-a plăcut să văd în tovarășul Stoian, pe omul zilelor de mîine. Omul marilor centrale automatizate, care vor exclude munca fizică, vor reduce simțitor orele de muncă, mărindu-le pe cele destinate preocupărilor social-culturale. Omul trebuințelor variate și rafinate. Omul zilelor comunismului.

Se naște o metodă

Într-o cameră din clădirea gării lucrează un grup de tineri ingineri. În planurile și calculele lor timpul își măsoară minutele înainte cu zile întregi. Ca printr-o lentilă mărităoare, ei îl privesc de la distanță, iar cînd se apropie, îl dau pe mîna muncitorilor.

Vizitîndu-i, am asistat la o dispută serioasă. Inginerul Leu și inginerul Ștefănescu discutau aprins. Subiectul: lupta pentru cîștigarea a 5 minute. Arțăgoși și ambițioși, nu cedau nici unul.

— Să băgăm cele 5 minute în grupa de expediere.

— Nu, le vom băga în grupa de triere.

Și așa mai departe. Cînd s-au înțeles, în sfîrșit, s-a trecut la calcularea capacității de lucru a grupei 8 fund. Au stabilit că oamenii de aci vor putea forma pentru mîine 17 trenuri de expediere. Dar e o grupă bună. Norma poate fi ridicată. 18 trenuri. A doua zi, o „bombă" explodă în cabinetul tehnic: grupa 8 fund a terminat pentru expediere 24 de trenuri! Tinerii ingineri sînt dezorientați. Mîna pe riglă, pe compas. Recalcularea. Da, da, au fost bune calculele.

— Nu ne mai rămîne decît să mergem pe teren. Veniți, băieți!

În aceeași zi, inginerul-șef m-a invitat să vizităm împreună grupa A de primire a trenurilor.

— Iată — îmi explică inginerul — a sosit un tren nou. Echipa complexă l-a luat în primire. Se verifică documentele vagoanelor. Se cretează pe fiecare vagon numărul liniei de triere, se slăbesc legăturile dintre cele care vor fi desfăcute... Hei, tovarăși, de ce cretați vagonul în partea lui dreaptă?

Un om s-a oprit:

— Tovarășe inginer, e mult mai ușor și economisim timp prețios. Cel care vine după mine pentru a slăbi legăturile, trebuie să meargă pînă în partea cealaltă a vagonului, pentru a citi numărul, și apoi să se întoarcă, pentru a face dezlegarea. Însă cum facem acum, numărul e chiar lîngă dezlegare. Citește și dezleagă deodată.

Și omul plecă. Petrecîndu-l cu privirile, inginerul spune:

— Iată un lucru simplu și foarte bun. Nimeni nu s-a gîndit pînă acum la el. Se pot economisi minute prețioase.

Nimeni nu cunoaște inițiatorul, nimeni, poate, nu-l va căuta vreodată. S-a născut o mică metodă. Așa cum se nasc, zilnic, altele, o mulțime, în toate colțurile triajului. Fapte simple, pline de eficacitate, lipsite de vreun nume precis de autor, nestimulate prin bani sau glorie. Se nasc ca și poeziile și cîntecele populare: create de unul și de toți în același timp; transmise de la unul la altul, perfecționate zi cu zi.

Stația Ploești-Triaj se află într-o corespondență asiduă cu colectivul Triaj-Leningrad. Cele două colective își împărtășesc reciproc metodele de muncă, își anunță victoriile, greutățile, angajamentele. Într-o scrisoare de pildă, feroviarii noștri se angajau să mărească productivitatea muncii cu 9%. Într-o scrisoare ulterioară, datată 7 noiembrie 1954, colectivul Triajului-Ploești putea să anunțe, plin de mîndrie: „productivitatea muncii a crescut cu 35%".

Iată de ce planurile cabinetului tehnic, deși minuțioase, au putut fi date peste cap. Grupul 8 fund a terminat 24 de trenuri, în loc de 18. Comentariile sînt de prisos...

Victor KERNBACH

CRIVĂȚ

Un surugiu cu mintea topită în rachiu
E crivățul acesta. L-auzi plesnind cu biciul
Zăpada din cristale de cuarț. Și, ca articiul,
Te-nțeapă. Și se-nvîrte-n spinarea ta, burghiu.

Se-apleacă peste case și spulberă-n necaz,
Alicele mărunte de gheață și zăpadă.
Și, șarpe fără capăt, alunecă pe stradă
Fracîndu-și solzii aspri de palidu-ți obraz.

Te ulii, furiș, spre cerur: dar cerurile nu-s.
De-un vaac nu-i lună. Cerul e-o pasăre-nghețată,
Care străpunge timpul, pe nouri cocoțată,
Sufiînd venin de gheață din alte lumi, de sus.

Dar tu înfrunți și vîntul, și grelele zăpezi.
Nămeții — niște bivoli urlași — se-ndeasă-n umeri
Cînd tu răzbați omeții și ulițele numeri,
Orbește, cu instinctul, căci case nu mai vezi.

N-a mai răzbit tramvaiul prin iadul iernii alb,
Dar telefonul veste ți-a dat că-n ateliere
Nevoie e de tine (de poți veni!). Și-ți piere
Dorința de odihnă la noapte-n patul dalb.

Uzina e departe și viscolu-n avînt.
Nici fumul nu cutează să lasă din hogeacuri.
Și-ai mers în două ore pe-un drum de două veacuri
Lungit de nerăbdarea de-a merge, și de vînt.

Dar cine ești tu, bare, drumeț necunoscut,
Că furia naturii în fața ta se pleacă
Și săbiei de viscol că-i afli lesne teacă?...
Ești comunist. Așa e? Te văd. Te-am cunoscut.

Și iată-te, din viscol, la poartă pogorît.
Ai gheață printre gene și-n acele mustești.
Tovarășii te-ntreabă: „E rău? Sînt'nalți nămeți?"
Iar tu le răspunzi vesel: „E iarnă"... și atît.

AUDIEREA

de Howard FAST

Ilustrații de N. POPESCU

În capitolul „Audierea", profesorul de literatură americană de la universitatea din Clemington, Silas Timberman, apare, împreună cu alți profesori (Edna Crawford, Ike Amsterdam, Alec Brady, Leon Federman), spre a depune mărturie în fața comisiunii senatoriale de investigații asupra activităților „ne-americane". Până nu de mult, Silas Timberman fusese un om pașnic, preocupat doar de cursurile sale — la care făcea din Mark Twain pivotul noii literaturi americane — și de viața de familie, iubind nespus de mult pe soția sa, Myra, și pe copiii săi. Stătuse departe de vîltoarea luptelor politice și socotise că poate sta așa, deși războiul, în care se purtase vitejește, îi arătase multe. Acum, este adus ca martor în fața senatorilor reacționari, împreună cu ceilalți profesori, fiind acuzat că făcuse din Mark Twain un scriitor comunist, că semnase apelul pentru pace și că refuzase să-și dea aderiunea la organizația de „apărare civilă", creată de elementele reacționare ale universității, cu scopul de a se întreține spiritul războinic. În ședința ședințelor date de avocatul McAllister, Silas Timberman răspunde senatorilor așa cum îi dictează conștiința, fapt care va avea grele urmări pentru dînsul, fiind ulterior trimis în judecată și condamnat. Acestea însă îi vor da noi înțelegeri, făcînd dintr-însul un luptător în rîndul forțelor progresiste.

Silas fu martorul următor.

Ca și Edna Crawford, Silas chibzuise îndelung la ce avea de făcut dar, spre deosebire de ea, nu ajunsese la nici o hotărîre. Simțea nu numai nevoia de a înțelege, ci și de a se regăsi pe sine însuși. De vreme ce anumite valori, pe baza cărora trăise, piereau, era de cea mai mare trebuință pentru el să descopere altele, care să rămînă deasupra oricărei încercări de nimicire. Cu cît se gîndea mai mult la Myra, la copii, la căminul, la cariera lui, cu atît era mai puțin în stare să acționeze pentru cauza lor, așa cum o înțelegea el; iar undeva, în fundul minții, Silas pricepea că el și Myra nu propășiseră mai înainte ca acest vis urît să înceapă, ci că fiecare se mișcase separat, aparenta liniște și fericire din casa lor fiind un adăpost ce nu ocrotea nimic, un adăpost ce se îngusta și se îngusta mereu, cu cît treceau anii. Acum, deodată, aveau ceva de preț, ceva deosebit și nu fiindcă el se afla în restriște, ci fiindcă în iureșul întîmplărilor descoperise ceva din sine însuși și ceva din soția lui. Nu își dădea bine seama cum ajunsese aici, dar înțelegea totuși că trebuia să fie un om întreg, un om dintr-o bucată. Silas era prea simplu și știa prea puține pentru a fi altfel. Ori era o personalitate întreagă, ori nu era nimic.

Așa îl munceau gîndurile și, uneori, era mai mult în lumea gîndurilor lui decît în sala de audieri. Îi trebuiră cîteva clipe pînă să-și dea seama că fusese strigat. McAllister îl strînse de braț, cînd se ridică. Păși la masa martorilor. „Poate fi cineva atît de speriat?" se întrebă Silas. Ori poate lumea era împărțită în două zone de viață, una care nu cunoștea spaima și alta chinuită de temori? Se simțea sfîrșit și slab, iar platforma și masa în formă de potcoavă a senatorilor se înălța deasupra lui, ca o închiziție în fața căreia nu exista mîntuire. Luminile se aprinseră, aparatele de filmat zbîrnîiră, iar o parte din mintea lui se întrebă dacă Myra ascultă, acolo departe, și își răspunse că nu, deoarece, la ora aceea, avea o prelegere. Firește, trebuie să fie la prelegere. Știa atît de puțin din ceea ce îndura el în clipele acelea, încît nu găsea necesar să amîne o prelegere, spre a-i împărtăși tulburarea.

Rațiunea îi alungă aceste gînduri nesăbuite. Jură și răspunse la întrebările formale, privitoare la numele și la activitatea lui. Glasul i se întări, inima îi bătu mai cu vigoare. Se uită la David Cann de aproape, și găsi că ochii lui neliniștiți îi ocoleau mereu privirile. Simți că-i cu adevărat capabil să analizeze filozofic ciudatele împrejurări care îngăduiau tînărului urît, vorbăreț și cu aspect de clapon, să pedepsească și să judece. Își aduse aminte că Myra îi istorisise cum, în ultimii ani ai Romei, împărații găsiseră șarlatani, pervertiți, eunuci, codoși pe care îi înscăunaseră în funcțiuni de uriașă putere, de unde se puteau răzbuna pe oricine urau ori pizmuiau, revărsîndu-și asupra lor întreaga cruzime a sufletului lor sadic și ticălos.

Cînd Brannigan rosti prima lui întrebare, rațiunea lui Silas se trosi. Ura nestăvilită îi potopi sufletul și ea dezlegă o seamă din problemele cărora pînă atunci nu le putuse afla rezolvarea. Se uită la McAllister și deodată avu pentru el un simțămînt nou și deosebit. McAllister era trup și suflet alături de el. Grasul, rumenul, scundul McAllister era al lui și împreună cu el, iar gîndul acesta îl făcu să se răsucească, să privească la ceilalți și să vadă cu cîtă îngrijorare și încordare îl urmăreau. Ființa lui era una cu ei și teama fugi, se spulberă.

— Ați semnat și dumneavoastră acel apel pentru pace, domnule profesor Timberman? — întrebă Brannigan.

Fragment din romanul „Silas Timberman" aflat sub tipar la E.S.P.L.A.

— Știți doar acest lucru, nu? Știe F.B.I[1]), știți și dumneavoastră.

— E necesar ca răspunsul dumneavoastră să fie consemnat aici.

— L-am iscălit și l-aș iscăli din nou; așadar orice întrebare cu privire la remușcări nu-și mai are locul.

— Mulțumesc, domnule profesor Timberman. Și dumneavoastră socotiți că un om care la o asemenea atitudine, într-o vreme cînd marea noastră națiune este încleștată într-o luptă pe viață și pe moarte cu un dușman lipsit de conștiință și de suflet, un om care nu numai că lucrează ca o unealtă a comuniștilor, dar se și grozăvește că-i dispus să-și repete fapta, dacă i s-ar mai da prilejul, socotiți așadar că un asemenea om este vrednic să educe tineretul acestei națiuni?

Silas știa că McAllister încerca cu disperare să-i atragă privirea; știa că numai dacă s-ar fi uitat la McAllister, întreg cursul interogatoriului s-ar fi schimbat și el ar fi răspuns cuminte, sănătos și prevăzător. Da, Silas fusese cuminte, domol și prevăzător toată viața; de aceea nu putea înțelege din ce pricină, în clipele de acum, îi era cu neputință să se uite la McAllister, să se potolească, să fie din nou prevăzător.

— Nu am fost niciodată unealta comuniștilor, domnule senator — zise Silas. Afară de asta, o asemenea întrebare ieftină, demagogică, este mai vrednică de un nemernic însetat de putere, decît de un membru al celui mai înalt corp legiuitor al acestei țări.

— Aici să nu faceți pe oratorul de răspîntii, domnule profesor Timberman — observă șfichiuitor Brannigan. Aici nu sîntem în Union Square[2]) și nici într-o clasă, în care să puteți ține cuvîntări comuniste după plac. Nu avem nevoie de cuvîntări comuniste. Dacă nu răspundeți la întrebările ce vi s-au pus, veți fi socotit vinovat de dispreț față de Congres. Înțelegeți, domnule profesor Timberman?

Silas stătea țeapăn și tăcut.

— Vreți să citiți întrebarea mea după notele dumneavoastră? — îl ceru Brannigan stenografului.

Silas rămase mai departe tăcut.

D'Marcy zise cu o urmă de simpatie în glas:

— Înțelegeți, domnule profesor Timberman, că o asemenea întrebare este importantă și revelatoare, chiar dacă ați avea de obiectat împotriva modului cum a fost formulată? A refuza să răspundeți înseamnă a vă face vinovat de dispreț față de Congres. Aveți voie să vă sfătuiți cu avocatul dumneavoastră, dacă doriți.

Silas ridică din umeri și nu scoase nici o vorbă.

— Foarte bine — zise Brannigan. Cum ați ajuns să iscăliți acea petiție?

— Mi-a fost prezentată. Am citit-o, m-am gîndit cîtva timp și pe urmă m-am hotărît să o semnez.

— Vreți să ne explicați de ce ați semnat-o, domnule profesor Timberman? — întrebă senatorul Patterson, cu o notă de adevărată curiozitate în glas.

Era un bărbat înalt, subțire, cu mutră obosită, părînd nepărtinitor, dar purtîndu-se ca un spectator foarte curios, căruia i s-ar fi dat, ca o favoare, un loc deosebit de bun.

— Da, cred că da. Era o încercare de a face auzite glasurile multor oameni îngroziți de amenințarea războiului atomic și care simțeau că un atare război ar nimici însăși civilizația, așa cum o cunoaștem noi. După modestele mele puteri, sînt legat de civilizație și de popor. De aceea am iscălit-o.

Brannigan zise:

— Dar, după cît se pare, legătura dumneavoastră cu civilizația nu ține seamă de o grupare alcătuită din dușmanii mărturisiți ai civilizației, care urmăresc răsturnarea guvernului țării noastre prin forță și violență. Așa este, domnule profesor Timberman?

— Aș fi preferat ca apelul să fi fost răspîndit de Fiicele Revoluției Americane[3]) — încuviință Silas.

— Sînteți membru al Partidului Comunist, domnule profesor Timberman? —întrebă Brannigan și apoi adăugă: Sînt unii cărora le place să socotească această întrebare ca încadrîndu-se în prevederile celui de-al cincilea amendament.

— Înțeleg acest lucru. Am petrecut ieri mai multe ceasuri studiind Constituția Statelor Unite, domnule senator...

— V-am pus o întrebare, domnule profesor Timberman. N-am nevoie de un discurs.

— Tocmai la întrebare vă răspund — zise Silas, potolit. Știu că se încadrează în ceea ce căutați dumneavoastră a numi *privilegiu*. Eu i-aș zice, un drept firesc de a te împotrivi torturii și intimidării și, de aceea, unii dintre colegii mei au socotit cu cale să se folosească de el. Nu zic că au făcut rău folosindu-se de acest drept, dar eu nu o pot face. Nu sînt membru al Partidului Comunist, domnule senator. Nu sînt și nu am fost vreodată.

— Vă dați seama că faceți declarații sub prestare de jurămînt, domnule profesor Timberman?

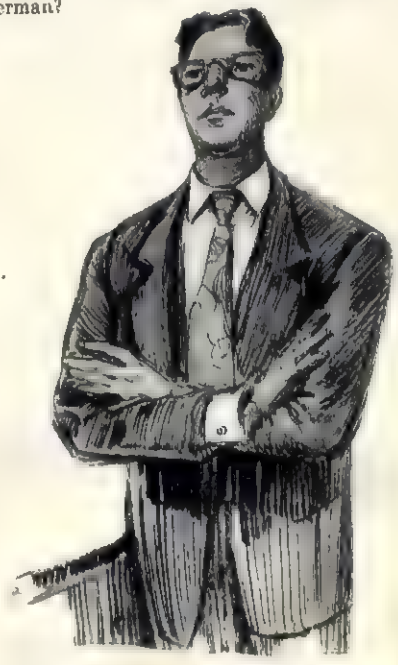

Silas simțea lămurit că în acele momente McAllister răsufla din greu, implorîndu-l în tăcere, și se minuna cum de un om ca McAllister se putea preocupa de dînsul pînă la deznădejde. Cine era McAllister și ce-l făcea să fie așa? De ce nu era el acolo, sus, pe bancă, alături de ceilalți și ce anume îl deosebea pe acuzat de acuzator? Toate acestea erau întrebări de mare însemnătate pentru Silas; abia începea să și le pună și mult timp avea să treacă pînă să răspundă la ele. Negreșit, nu era locul pentru a dezlega astfel de probleme, totuși nici nu se putea opri să și le pună. Îl chinuiau întrebările despre anumite însușiri ale frăției dintre oamenii de bună-credință, dintre oamenii de omenie. Ce frăție anume era aceea? De ce nu avusese parte de ea? De ce nu o cunoscuse în cei patruzeci de ani ai vieții sale?

În același timp, se simțea îndemnat să se despartă de McAllister și să-și găsească propria lui cale.

— Îmi dau seama — răspunse el.

— Cine v-a înmînat petiția, domnule profesor Timberman?

Se gîndi un timp, apoi privi la McAllister, întîia oară de cînd începuse interogatoriul.

— Ei, ce-l de făcut? — îl zise el în șoaptă avocatului.

— Ar fi bine să invoci privilegiul — îi șopti McAllister fără pică și cu o ciudată notă de respect. Dar de fapt ai renunțat la el, răspunzînd la cealaltă întrebare. Mai ai încă primul amendament, Silas — îi răspunse el, zicîndu-i pentru prima dată pe nume. Chiar că nu cred să fie în legătură cu vreuna din însărcinările lor. Spune-le asta.

Silas își dădu capul pe spate și se uită la Brannigan, la grumazul lui de taur, la ochii spălăciți, numai în parte atenți. Ce o fi putînd el să viseze? Cine a privit în lumea lui Brannigan? Ce era important acolo și ce nu era? Silas dădu din cap. Putea răspunde: „Nu este în legătură cu nici una din însărcinările dumneavoastră, nu este concludentă în cauză". Și pe urmă, aveau să vină alte întrebări. Tot una era. Îl dibuiseră.

— Nu, nu, zise el. Înțelegeți, domnule senator, nu vreau să răspund la această întrebare, nici la alta de acest fel, și nici nu voi da nume. Nu vreau să răspund — zise el din nou, cu îndărătnicie.

Așadar, nu era un delator. Pasul următor, acum. Cînd citise în ziare despre șuvoiul de oameni mînați din spate și înspăimîntați, care se prezentaseră în fața unor comitete ca acestea și dăduseră nume, pledaseră, se zbătuseră și cerșiseră îndurare, el reacționase cu interesul lipsit de pasiune al unui botanist față de flora ce ar putea exista în planeta Marte. Distanța dintre cele două lumi nu-i pricinuise nici un interes deosebit și nici o problemă de conștiință; dar acum aceste lumi se contopiseră. I se ceruse să fie un delator și el refuzase.

— Vom hotărî noi ce întrebări să punem, domnule profesor Timberman— zise Brannigan. Vă vom acuza de dispreț față de Congres ori de cîte ori veți refuza să răspundeți. Sîntem un comitet al Senatului, nu un for comunist. Este adevărat, domnule profesor Timberman, că la Universitatea Clemington s-a propus un plan special de apărare civilă?

— Este adevărat.

— Ce prevede acest plan?

— Sînt mai puțin calificat să răspund decît aceia care au alcătuit planul. Tot ce știu este că s-a anunțat un plan de apărare civilă pentru universitate.

— Un plan cu înscrieri voluntare?

— Puteți să-i spuneți așa.

— Și vi s-a cerut să vă înscrieți și dumneavoastră, domnule profesor Timberman?

— Mi s-a cerut.

— V-ați înscris?

— Nu.

— Cu alte cuvinte, în clipa în care țara dumneavoastră este încleștată într-o luptă cu un dușman crud și necruțător, nu ați primit să faceți nici măcar un pas formal, înscriindu-vă în organizația planuită pentru apărarea civilă a instituției în care funcționați și care vă dădea pîinea și cele necesare traiului?

— Lucrurile nu stau așa cum le prezentați dumneavoastră.

— Vă rog, răspundeți la întrebare, domnule profesor.

— Voi răspunde cum mă voi pricepe. Am făcut patru ani de război, domnule senator. Nu complicați întrebările pe care mi le puneți. Am socotit acest plan de apărare civilă o înșelătorie și o afacere politică, o afacere care nu putea decît să spulbere orice speranță de pace. La fel cred și acum. Bomba atomică...

D'Marcy bătu cu ciocănelul.

— Fără cuvîntări comuniste! — strigă Brannigan, ridicînd glasul pentru prima oară de la începutul audierii.

— ... nu alege, nu cruță, nici nu are scuză. Împotriva acestei bombe te aperi nefolosindu-te de ea, domnule senator, învățînd a trăi cu celelalte popoare, așa cum americanii cuviincioși, civilizați, trăiesc unii cu alții. Lucrul este tot atît de complex ori tot atît de simplu, pe cît este și cugetarea mea politică. Iată de ce...

— Ori răspundeți la întrebare, ori vă evacuez din sală!

— ...nu am vrut să joc vreun rol într-o șmecherie politică și într-o prefăcătorie. Da, sînt pentru apărarea civilă, domnule senator. Sînt pentru supraviețuire și pentru civilizație.

— Știm pentru ce sînteți domnule profesor Timberman. Este foarte limpede pentru ce sînteți dumneavoastră. N-ați făcut nici o taină din asta. Dumneavoastră credeți în răsturnarea guvernului prin forță și violență, domnule profesor Timberman?

— Nu!

— Credeți că un om cu o asemenea atitudine poate fi vrednic de a educa tineretul?

— Am răspuns la această întrebare adineauri, domnule senator. Pot adăuga că nu cred că un om cu atitudinile dumneavoastră este vrednic să stea pe banca aceea.

— Păstrați asemenea păreri pentru *Daily Worker*,[4]) domnule profesor. Luați parte la întruniri comuniste la Clemington, domnule profesor?

1) Biroul Federal de Investigații (Federal Bureau of Investigation) — organul central de cercetări polițienești și contraspionaj din S. U. A.

2) Piață din New-York, unde au loc mitinguri și demonstrații de masă.

3) Organizația naționalistă reacționară feminină din S. U. A.

4) Ziar muncitoresc progresist, apare la New-York.

Eu...

de Ewert GULDEN

Veniі pe lume-n prag de primăvară.
Era mălinu-n straie noi gătit
și gungureau mestecenii în poartă
iar mama își bocea amara soartă,
tata-l privea ursuz pe nepoftit
și-și tăinuia în inimă ocara.

Țin minte: singuratic mi-a fost drumul.
Duratu-mi-am un grajd pe-un fund de groapă
iar fiarele din codru-mi furá vite.
Legam prietenii mai osebite
cu toți copacii; florile-n cocioabă
îmi aduceau în cupe-adînci parfumul.

Adesea cîntătoarele păduri,
vîntul din crînguri, marea frămîntată
îmi dăruiau cîntarea lor curată;
iar norul mistuit în înălțime
părea un basm nepovestit de nime..

Și am crescut așa. Plugar și visător,
făuritor de stihuri măiestrite,
părtaș la visul mare-al tuturor.

În romînește de Mihai CALMIC

E. Gulden e un poet-țăran finlandez, membru activ al mișcării partizanilor păcii din Finlanda.

— Nu iau parte la întruniri comuniste ni căleri.

— Luați parte la vreun fel de întruniri la Clemington, domnule profesor?

— Da.

— La ce fel de întruniri?

— Întruniri ale facultății, cursuri, ședințe ale Societății de Limbă Engleză, ședințe ale consiliului profesoral...

— Astea sînt toate?

— Din cînd în cînd, întîlniri ale Comitetului Veteranilor Americani și întruniri ale secțiunii locale a Uniunii Libertăților Civile.

— Știți că amîndouă aceste organizații sînt considerate urzeli comuniste?

— Nu știam și nu o cred.

— Nu ne interesează ce credeți, domnule profesor. V-ați întîlnit uneori cu domnul profesor Amsterdam?

— Sîntem prieteni. Ne vedem deseori.

— La întruniri?

— La reuniunile universității.

— Este domnul profesor Amesterdam membru al Partidului Comunist?

— Habar nu am.

— Doamna Edna Crawford este?

— Nu am avut niciodată prilejul s-o întreb.

— După cîte știți dumneavoastră, este vreuna dintre persoanele pe care le voi numi, membru al Partidului Comunist: domnii profesor Alec Brady, Hartman Spencer, Leon Federman și Lawrence Kaplin?

— Habar nu am care dintre colegii mei este membru al Partidului Comunist ori nu este. Pot însă adăuga, domnule senator, că chiar dacă aș ști, nu cred că aș răspunde la această întrebare.

— Pot să vă întreb de ce, domnule profesor? — întrerupse senatorul Kempleson.

— Socotesc că a da nume este o faptă de informator, iar eu îi disprețuiesc pe informatori.

— Ați socoti în aceeași categorie pe spionii aflați în slujba patriei dumneavoastră, domnule profesor? Vă întreb aceasta ca de la fost combatant, la fost combatant — zise Kempleson.

Silas se gîndi un timp ce să răspundă. Privi la McAllister și se aplecă spre el, iar avocatul zise:

— Nu cred că trebuie să răspunzi, dacă nu dorești.

— Acum nu mai are importanță.

— Nu prea, răspunse McAllister — ridicînd din umeri și Silas zise:

— Da, dacă spionează pe oamenii cinstiți din țara lor, seamănă frica și distrug viețile, înlocuind dreapta judecată cu teama și groaza.

— Vă mulțumesc — zise Kempleson, curtenitor.

— Cu alte cuvinte — vorbi Brannigan, agățîndu-se de această idee — refuzul dumneavoastră de a vă sluji țara în apărarea civilă merge pînă la refuzul de a o sluji în orice armă din forțele sale armate?

— Nu am spus asta. Nu puneți cuvintele dumneavoastră pe seama mea.

— Nici nu este nevoie de așa ceva domnule profesor Timberman. Vă exprimați dumneavoastră foarte limpede. Răspundeți vă rog la întrebare.

—Nu-mi aduc aminte de vreo întrebare. Ați făcut o constatare.

— Să o formulez altfel. În cazul unui război între Statele Unite și Uniunea Sovietică, ați accepta să purtați armele împotriva Uniunii Sovietice?

— Am făcut un război. Dacă va fi nevoie de mine într-altul, voi răspunde la chemare, cred, așa cum ar răspunde orice alt american. Nici unei ființe normale nu îi place să-și lase familia și să plece la război, domnule senator. Eu am făcut-o însă mai înainte și sînt îndreptățit să cred că aș face-o din nou.

— Aș prefera să răspundeți direct la întrebare, domnule profesor Timberman.

— Vreți să știți dacă aș lupta împotriva Uniunii Sovietice? Pusă așa, întrebarea sună cam ridicol, nu? Înțeleg de asemenea că întrebarea e un fel de undiță aruncată în apă tulburo...

— Fără discursuri! Răspundeți la întrebare!

— Bine, să încerc. Dar am nevoie de un oarecare timp de gîndire, domnule senator. Dumneavoastră ați cugetat îndelung înainte de a pune aceste întrebări și trebuie să-mi îngăduiți și mie să mă gîndesc puțin, pentru a răspunde la ele.

— Fără discursuri, domnule profesor.

— Bineînțeles, fără discursuri.

Totuși discursurile și cuvîntările năvăleau mereu, zbîrnîind, sălțînd și înghesuindu-se iar și iar în mintea lui Silas. De ce era obligat să se gîndească la atîtea lucruri, aici, prins în ac ca o gînganie, tras în țeapă ca să-i vadă lumea întreagă cum se zbate și se zvîrcolește? Biata lume — se gîndea el — săraca, oropsita, chinuita, istovita lume, cum se joacă ea cu darurile și tainele universului, numai pentru a ajunge în iad și atît — în iad și atît, cu tot rîsul și plînsul, cu bucuriile și durerile, cu micile păcate, cu sfinții și păcătoșii, și cu Brannigan cel ce orăcăie ca un broscoi pe buștean, Brannigan care n-a citit niciodată o carte, nici nu s-a aplecat asupra vreunui poem, nici n-a auzit primul țipăt al copilului de-abia venit pe lume, nici nu s-a întrebat de unde va face rost de următorul dolar pentru a-și hrăni copii; Brannigan acesta avea acum puterea și era sfințit prin ura lui față de Uniunea Sovietică — noul har care asigură sfințenia; acolo era Brannigan și ici, era el, Silas Timberman, ocupînd în oarecare măsură și în chip năstrușnic centrul scenei în această comedie neghioabă, smuls dintr-un sat adormit din inima țării și adus aici în zbor, spre a fi pus la încercare de către Brannigan. Într-adevăr, viețile se încrucișau într-un chip ciudat și interesant și, în clipa aceea, Silas își aminti de spusele lui Ike Amsterdam, că era cîte cineva aidoma cu el, cu Silas Timberman, în fiecare oraș și sat din America, care se mai agață încă de rațiune și o îngrijea ca pe o gingașă plantă în pustiu — și cît îl înfuriase cinismul bătrînului... Iar acum, numără pînă la zece și — hait! — răspunde la întrebare. Sau spune-le să se ducă unde și-a înțărcat dracul copiii și să se întoarcă atunci cînd îi vei chema tu! Spune-le că ai cincilea amendament sau primul, sau oricare altul, te apără! Ori se sfîrșise și cu asta și el arunca se la gunoi Constituția întreagă, ca un îndrăgostit care-i aruncă iubitei cuvinte de ocară ce înlătură orice iertare și nimicesc orice sorți de împăcare? Biata Constituție — se gîndea el cu oarecare haz — jalnic scut de hîrtie. Uitați-vă la mine, domnilor, sînt un învățat. Știu că nu aveți loc pentru învățați. Casa în care trăiam eu era tot de hîrtie — hîrtie de scris, ca să zic așa. Volam să aflu și să aștern în scris de ce a fost Mark Twain ceea ce a fost și așa cum a fost; dar nu socotisem niciodată necesar să aflu de ce Silas Timberman era ce era și așa cum era...

Întrebarea îl zorea, întrebarea de care depindea o mie de dolari amendă sau un an de închisoare. Primește-o sau respinge-o. Ei se arătau mult mai răbdători decît ar fi crezut Silas. Trebuia să le aduci laude, atunci cînd meritau laude. Așa și este corect.

— Dacă cineva mi-ar fi pus întrebarea asta ieri — zise Silas — mi-ar fi fost mai lesne să răspund. N-am fost niciodată un mare admirator al Uniunii Sovietice, nu-mi place cînd i se spune poporului ce gînduri să nu gîndească, ce cărți să nu citească și ce cărți să nu scrie. Mi s-a repetat întotdeauna că așa ar fi în Uniunea Sovietică și mi-am zis că de unde nu-i foc nu iese fum...

— Fără discursuri! Fără discursuri comuniste, domnule profesor!

Dar el îl dădu înainte, în pofida zgomotului ca de mitralieră pe care-l făcea micul ciocănel al președintelui.

— Nu este așa? Și ce fum! Este adevărat că nu mi-am dat niciodată silința să aflu ce se ascunde îndărătul fumului, după cum nu mi-am dat silința să văd nici ce era dincolo de fumul de la Washington. Nu știu de ce — apatie, aș zice. Este un blestem, iar neștiința este cel mai rău dintre toate...

Brannigan răcnea la el și dincolo de el. Senatorul Kempleson se sculase în picioare, gesticula și spunea ceva, dar Silas nu înțelegea ce. Nici el nu era sigur că îl mai putea auzi cineva, totuși continuă să vorbească.

— ... și cred că urăsc neștiința mai mult decît orice alt lucru pe lume, neștiința și oamenii mîrșavi, care se folosesc de ea, care se tem de rațiune și fug de logică, care blestemă pe cărturari și pe savanți, care rîd de ei și îi batjocoresc, care se tem de adevăr mai mult decît de dracu și care zbiară: comunism și Uniunea Sovietică — și care se socotesc din cale-afară de isteți, cînd întreabă pe cineva dacă va lua armele împotriva Uniunii Sovietice. Dar, vedeți dumneavoastră cu vreau să trăiesc, domnule senator Brannigan, și vreau să trăiască și copiii mei. În curînd va trece vremea aceasta, cînd oameni ca dumneavoastră pot urla pe limba barbariei și trimite milioane de ființe la moarte! Nu pentru Brannigan! Nu pentru ce reprezinți dumneata, domnule! Nu să luăm armele împotriva Rusiei, ci să trăim pe aceeași lume cu Rusia, să trăim, să pricepem, să ne înțelegem, să învățăm — iată singura cale pe care o cunosc domnule senator Brannigan, singura cale ce ne rămîne — și acesta este singurul răspuns....

Pînă aici a putut ajunge. Doi agenți îl înșfăcară cîte unul de fiecare braț, și fu purtat aproape pe sus către ușa sălii de audieri. Cum nu se așteptase la așa ceva și nici nu știa cum să reacționeze într-o asemenea situație, primul lui simțămînt, simplu și direct, fu al unei umilințe mai mari decît putea îndura. De aceea se luptă, izbi, se zvîrcoli și răcni în mijlocul unei gloate care răcnea și ea. Ca prin ceață își dădea seama că McAllister se răstea la agenți, că Brady încerca să intervină și auzea glasul lui Brannigan venind de undeva. Simți apoi zgomotul, furia și mișcarea, iar pe urmă fu scos și se pomeni afară pe coridor, cu gulerul hainei ridicat, cu mîneca sfîșiată și ochelarii atîrnîndu-i de o ureche; se pomeni cu ziariștii îngrămădiți în jurul lui și cu Ike Amsterdam încercînd să-l pună la adăpost, dar și hohotind de bucurie, cu o expresie de dragoste și de respect pe fața lui zbîrcită, cum Silas nu mai văzuse niciodată la dînsul.

În romînește de Petru Comarnescu.

Reşiţa — fotografie de Clara SPITZER

lucrare expusă în Expoziţia concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

Plutaşi pe Bistriţa — fotografie de Eugen IAROVICI

lucrare expusă în Expoziţia concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

Colaborare între tehnician și muncitor — fotografie de Dumitru RADULESCU

lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră"

Acad. Prof. C. D. Nenițescu — fotografie de Armand ROSENTHAL

lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

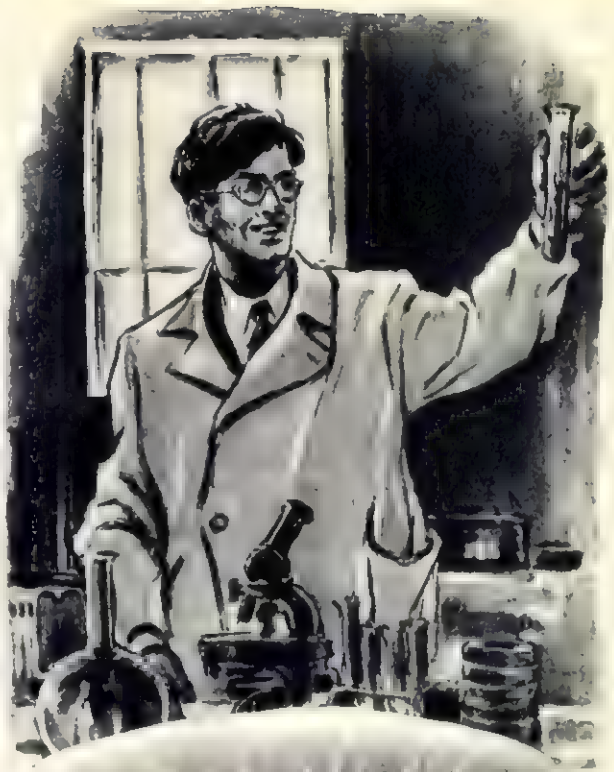

INAMIT-UL

— schiță științifico-fantastică —

de LEONID PETRESCU

Ilustrații de A. POCH

— Formidabil! — exclamă Alexe Matei ridicîndu-se de pe scaunul rotund de laborator și izbind cu palma în masa albă de faianță.

De la celălalt capăt al mesei, inginerul chimist Voiculescu ridică mirat capul. Așa ceva nu se mai întîmplase niciodată, de cînd își cunoștea colegul. Alexe era un om liniștit și sfios: nu vorbea prea mult, nu rostea niciodată cuvinte de prisos, și în laborator nimeni nu-l văzuse enervat. De altfel, figura sa senină, ochii albaștri, nevinovați, și trăsăturile-i blajine nu te făceau să-ți treacă prin cap imaginea unui Alexe Matei supărat, entuziasmat, îndrăgostit sau supus emoțiilor obișnuite tuturor altora.

Singurul subiect care-l putea entuziasma erau materiile plastice.

— Formidabil? Iată un cuvînt pe care nu credeam că o să-l aud vreodată din gura ta! — se miră Voiculescu.

Alexe se așeză pe taburetul rotund și, răsucindu-se astfel încît să-i privească în față pe Voiculescu, șopti ca și cum și-ar fi cerut scuze și ca și cum, vorbind atît de încet, ar fi vrut să atenueze efectul ieșirii de adineauri.

— Bine, dar... știi tu ce-i aici?

— O substanță — răspunse simplu, prozaic și foarte nepăsător Voiculescu. Planul de cercetări prevede — adăugă el, citind monoton ca dintr-un referat — „realizarea unei materii plastice care să poată fi utilizată în industria de construcții..."

Alexe așteptă răbdător să termine.

— Și ai realizat-o! — conchise Voiculescu.

— Ei, dar ce fel de substanță e asta? E ceva la care nu mă așteptam. O substanță... minunată. O materie plastică deosebită, care are niște proprietăți...

Și Alexe se opri, ca și cînd n-ar fi știut ce epitete să întrebuințeze...

— Formidabile! — îi sugeră Voiculescu.

Alexe înălță din umeri.

— Nu glumesc. Uite aici!

Aprinse cu un chibrit gazul metan la becul Bunzen de pe masa de laborator. Apoi apucă cu un cleștișor firele galbene, ca de lînă, ce se găseau în fața lui pe masă, și le ținu în flacăra albăstruie. Firele nu se aprinseră, nici nu se chircire. Păreau cu totul insensibile față de atingerea flăcării.

— Ei, și? Ce, ăsta-i singurul material ignifug cunoscut în chimie? Și... ce însușiri miraculoase mai are substanța ta plastică? — întrebă, sceptic, Voiculescu.

Fără să rostească nici un cuvînt, Alexe luă firele cu o pensă și le îmuie în soluția verzuie din cristalizorul așezat lîngă becul Bunzen. Le agită de cîteva ori, lăsîndu-le să se îmbibe ca o sugativă. Apoi le scoase din cristalizor și le încălzi din nou în flacără....

Voiculescu, care păruse numai ironic, devenise acum de-a binelea interesat. Părăsi biureta al cărei conținut se străduia să-l aducă la nivelul zero și se îndreptă spre Alexe.

— Poftim! Ce părere ai? — spuse acesta, întinzînd firele, colegului său.

Chimistul le apucă, curios și exclamă surprins. Firele, adineauri, moi ca de lînă, deveniseră dure, tari ca piatra. Îi fu imposibil să le îndoaie cu mîna. Încercă să le rupă, dar și asta era cu neputință. Le lovi cu o bară metalică, însă nu realiză nimic.

— Bine, dar asta e... e... formidabil! — strigă Voiculescu și, entuziasmat, îl apucă de mînă pe Alexe și-l trase spre biroul profesorului.

— Stai... ce faci... — protestă prietenul său. Încă n-aș vrea să...

Laborantul Covaci, care spăla eprubetele, întoarse privirea după cei doi chimiști, uitînd să mai închidă robinetul. Cu pași mărunți, se apropie de firele de materie plastică și le privi cu interes. Voiculescu nu apucă să termine cu protestele, cînd ajunse în mijlocul odăii. Profesorul Dumitriu ridică ochii, surprins. Pe măsură ce Voiculescu — pentru că Alexe rămăsese mut — îi descrise însușirile minunate ale noii substanțe, surprinderea profesorului cunoscu o metamorfoză evidentă; trecu prin faza de uimire, apoi de entuziasm, pentru ca, la sfîrșit, acest entuziasm să fie temperat de oarecare neîncredere.

... Și totuși... așa era! Cîteva experiențe sumare fură suficiente pentru ca profesorul să se convingă. Nu încăpea nici o îndoială....

— ... Așa încît, de mîine — spuse profesorul Dumitriu, în concluzie — de mîine tovarășe Alexe vei lucra în laboratorul de prototipuri și... vei căuta cu lumînarea toate defectele noii substanțe...

— Defectele? — întrebă, timid, Alexe.

— Și calitățile, firește. Ceea ce pare un defect, poate fi în același timp și o calitate — depinde la ce scop te gîndești să utilizezi un anumit produs. Despre asta nu mai e nevoie să-ți amintesc. Vei încerca să afli dacă substanța asta, pe care o faci dură și incasabilă printr-un procedeu atît de simplu, nu devine din nou moale ca o stofă, prin tratarea cu vreo altă substanță. Vei experimenta proprietățile ei termoizolatoare, acustice și... în sfîrșit, ce să mai vorbim... În tot cazul, țin să te felicit...

Profesorul îi strînse mîna lui Alexe, și se întoarse apoi spre Voiculescu.

— Și, desigur că și pe dumneata...

— Dar eu, tovarășe profesor...

Voiculescu îl privea încurcat.

— Dar dumneata? Ce vrei să spui?

— Eu... eu n-am făcut nimic... în problema asta.

Profesorul îl privi nedumerit.

— Bine, dar ai intrat primul aici, la mine... aș putea spune chiar că ai dat buzna...

— Da... să vedeți... întîmplător am aflat... am fost, însă, atît de entuziasmat că,... am vrut să știți și dumneavoastră...

— Totuși, tot trebuie să-ți mulțumesc, tovarășe Voiculescu. Fără dumneata, probabil că prietenul nostru Alexe mai șovăia încă o săptămînă, pînă să se hotărască să-mi spună și mie rezultatele! Dar... destulă vorbă. La lucru, acum! Avem în față ceva... — și profesorul ezită, căutînd cuvîntul potrivit.

— ... formidabil, tovarășe profesor! — rosti repede Voiculescu, făcîndu-i vesel, cu ochiul, lui Alexe.

II

De dimineață, Alexe Matei intrase în laboratorul său și reluase experiențele din ajun. Acum erau pe terminate: încă două-trei analize, cîteva încercări de rezistență — și dosarul voluminos pe care sta scris, cu litere mari, „Inamit", avea să fie complet.

Lucrul începuse, așadar, ca în orice altă zi...

Peste o jumătate de oră portarul intră, plin de importanță, în laboratorul de prototipuri:

— Toată lumea e chemată de urgență în sala de consfătuiri. Comunicări importante!

Deschise ușa laboratorului de fizică, repetă chemarea și apoi continuă drumul spre celelalte laboratoare. Era, după cîte se părea, o adunare generală neobișnuită, extraordinară.

Alexe privi cu părere de rău eprubeta pe care o ținea în mînă. Soluția gălbuie începuse să impregneze firele de substanță plastică. O așeză în stativul de pe masă și, asigurîndu-se că era bine astupată, își șterse mîinile și se îndreptă tăcut spre ușă. În sală se întîlni cu Voiculescu, care îl urmă, bodogănind:

— Poftim! Tocmai acum s-au trezit să ne cheme. Întrerupem lucrul și tu nu spui nimic!

— Ce să spun? Trebuie să fie ceva foarte important — îi răspunse Alexe.

— Asta așa e — interveni inginerul Florescu. Altfel, nu ne-ar fi întrerupt... fiți siguri.

Într-adevăr, trebuia să fie ceva foarte important. Dar... ce anume? Curiozitatea tuturor creștea și, în sală, în scurtă vreme, murmurele se auzeau din ce în ce mai tare.

— Trebuie să fie ceva în legătură cu Premiile de Stat — presupuse Voiculescu.

— Sau poate că e vorba de experimentări pe teren... — își dădu cu părerea altcineva.

... În acea clipă, nenea Ilie — cum îi spuneau cercetătorii portarului — deschise poarta institutului.

— Dumneavoastră pe cine căutați?

Nea Ilie îl privi pe noul venit. Ca să-i poată vedea bine fața, trebui — gemînd ușor din cauza reumatismului — să-și înalțe bine gîtul, căci personajul impozant care sosise era cu un cap și jumătate mai înalt decît el. Un om bine făcut, lat în spate, cu o privire foarte severă. Scoase, plictisit, din buzunar, o legitimație încadrată într-o ramă metalică și o flutură pe dinaintea ochilor lui nenea Ilie, care salută aprobativ, nu însă fără să adauge:

— Știți... tovarășul director nu e aici, în...

— Știu, tovarășe — l-o tăie vocea groasă a inspectorului. Am vorbit cu el. Am sosit pentru ședință.

Se întoarse spre cei doi tineri care-l urmau.

— Pascu, așteaptă-mă aici. Dumneata, Ionescule, vino cu mine. Tovarășe portar, condu-ne în laboratorul de prototipuri...

Portarul, înghițit în sec, copleșit de autoritatea noului venit, care se adăuga la atmosfera deosebită creată în urma anunțării ședinței extraordinare și îi petrecu grăbit pe cei doi.

Intrară în laboratorul gol.

— Chimiștii sînt în ședință — explică portarul. Apoi, îi privi nedumerit și exclamă speriat:

— Bine, dar ce faceți?... Ce vreți să fa..?!

... În sala de comunicări, nerăbdarea creștea. Oamenii își stăpîneau cu greu neastîmpărul.

— Ce se întîmplă, oare? — strigă Florescu.

— Să mai așteptăm propuse liniștit Alexe.

— Uf! Calmul ăsta al tău mă face să-mi ies din sărite! — exclamă inginerul Voiculescu.

— Da... E ciudat... —murmură Florescu.

Bietul Florescu nu-şi dădea seama cît de bine o nimerise. Într-adevăr, acolo se întîmpla ceva— dar poate nimănuia din cei de faţă nu-i trecea măcar prin gînd ce anume...

Un străin care ar fi intrat atunci în sala de consfătuire ar fi auzit un murmur continuu, asemenea zgomotului neîntrerupt pe care îl aude la nesfîrşit urechea, la malul mării.

Şi dintr-o dată, toată această larmă amuţi şi toţi ochii se aţintiră spre uşa ce se deschise brusc.

De clanţă se ţinea agăţat un om. Portarul. Dar parcă nu mai era vrednicul Ilie — îmbrăcat cuviincios în tunica sa cenuşie, cu şapca brodată pe cap, cu chipul atît de prietenos. Şapca îi lipsea, şi părul cărunt îi era răvăşit, de parcă s-ar fi sculat atunci din pat. Dar nu era asta, nu. Tunica îi era sfîşiată la cusătura mînecii, prin care se vedea căptuşeala albă. Şi în faţă, în dreptul pieptului, era ruptă... dar aici nu se mai zărea alb, ci roşu — o pată roşie de sînge. Portarul se sprijini încă o clipă de clanţă, privind cu ochi tulburi spre sală, de parcă s-ar fi găsit undeva... unde nu mai fusese niciodată.

— Tîlharii... au luat...

Şi portarul Ilie căzu grămadă. Pe parchet, lîngă el, se ivi o pată roşie...

III

Acum se ştia cum se petrecuseră lucrurile. Planul fusese foarte bine pus la punct. Locotenentul de miliţie Ivanciu îşi privi notele.

Mai întîi sosise un telefon „de la cabinetul ministrului". Directorul, profesorul, adjunctul, fuseseră chemaţi de urgenţă... După cinci minute, alt telefon: directorul — sau, mai bine zis, vocea lui — cerea ca toţi salariaţii să fie imediat convocaţi în sala de consfătuiri, urmînd ca şi ei să sosească îndată. Imediat după aceea, un personaj cu aspect impunător şi cu o legitimaţie de la un for superior, urmat de doi ajutori, pătrundea în institut...

Şi adevărul?

Telefonul nu sosise de la cabinetul ministrului, ci de la o cabină oarecare. Vocea care convocase adunarea nu fusese a directorului. Legitimaţia personajului era falsă. Iar laboratorul fusese întors pe dos. Toate hîrtiile, caietele, fişele de analiză cu protocoalele experienţelor asupra Inamit-ului, dispăruseră...

Locotenentul Ivanciu îşi privi carnetul, meditînd. Era clar că toate astea nu ar fi putut să se petreacă fără un ajutor dinăuntru. Intruşii ştiau că sala de comunicări era într-o altă aripă a clădirii, că portarul e singur şi, în special... Ivanciu se încruntă. Era un tînăr de obicei vesel, care nu avusese încă o problemă atît de complicată de rezolvat. Părea însă limpede că doar cineva din personalul ştiinţific putea să fi trădat taina — căci, altminteri, cum ar fi putut afla cei dinafară despre descoperire?

Descoperire sau invenţie? — se întrebă Ivanciu. Invenţie, da, e mai bine. Hm... Şi, în definitiv, pentru ce era aşa de căutată această invenţie? O materie plastică... bună ca material de construcţie... aici trebuie lămuriri mai ample. Dacă cunoşti mobilul...

Şi locotenentul formă numărul de telefon al institutului.

Peste un sfert de ceas, profesorul Dumitriu explica importanţa invenţiei realizate în institutul al cărui director ştiinţific era.

— Este vorba de o materie plastică. Uite... să luăm telefonul ăsta. Materialul negru din care e făcut nu e nici lemn, nici metal, nici os, nici sticlă. El este totuşi aproape la fel de tare ca metalul, se îmoaie şi se lucrează ca sticla, este uşor ca lemnul şi, dacă n-ar fi colorat în negru, l-ai lua drept os...

— Da, ştiu. Telefonul e făcut din bachelită — interveni locotenentul.

— Întocmai. Bachelita este o materie plastică. Acest material nu se găseşte nicăieri de-a gata în natură, ci e fabricat în uzinele chimice, din fenol şi formol. Întocmai ca bachelita, se mai fabrică multe materii plastice... pe măsura nevoilor de toate zilele. Chimiştii au reuşit să fabrice materiale care nu se găsesc în natură şi care sînt mai bune pentru scopul respectiv decît orice alte materiale naturale. Chimistul sovietic K. A. Andrianov a fabricat, pornind de la nisip, silicone, materii plastice care nu-şi modifică forma sau proprietăţile nici la temperaturi de peste 500 de grade şi nici la presiuni de peste 100 de atmosfere...

Locotenentul Ivanciu tuşi discret, întrerupîndu-l pe profesor de la ceea ce promitea să fie o bună introducere pentru un curs asupra siliconelor.

— Dacă aţi vrea, tovarăşe profesor... să reveniţi la... Inamit, nu? Parcă aşa l-aţi numit?

— Da — spuse profesorul şi parcă tresări. Iniţial avea o denumire chimică. Era mai corectă, desigur, dar nu ştiţi cum se întîmplă? Limbajul chimic e uneori deformat de necesităţile vorbirii curente, de calităţile materialului respectiv... Aşa că, după ce a trecut printr-o serie de probe, i-am zis „Inamit"...

Locotenentul îl privi, întrebător:

— De fapt... de ce l-aţi numit aşa? Ştiţi, n-are nici o legătură cu ancheta noastră dar... m-aţi făcut curios.

Profesorul privi în jos, puţin încurcat.

— De fapt, asta a fost iniţial o... poreclă, o fantezie a unuia dintre cercetătorii noştri... În cursul experienţelor, am remarcat o însuşire foarte ciudată a materialului... o însuşire care nu poate duce, de altfel, la nici o utilizare constructivă, deci o însuşire care pe noi nu ne interesa...

Profesorul Dumitriu tăcu, şi-şi privi mîinile. Locotenentul aşteptă o clipă, apoi vorbi.

— Spuneţi-mi, asta s-ar putea totuşi să ne intereseze...

Profesorul îşi trecu nervos mîna prin păr.

— Mă gîndeam la lunile de muncă pe care ni le-au furat... ticăloşii aceia. Acum... va trebui să refacem totul, tocmai cînd deveniseră clare toate proprietăţile Inamit-ului. Un material de construcţie extraordinar! Mai rezistent ca fierul, ca piatra, ca orice alt material. Şi la început, maleabil: îi dai ce formă doreşti. După aceea, în urma unui anumit tratament, devine tare ca bazaltul. Neatacabil. În interior, un strat poate rămîne, dacă vrei, în stare spongioasă, ca un burete. Şi, în acest caz, materialul prezintă o termo şi o fono-izolare perfectă. Economie de combustibil! Case cu pereţi subţiri şi prin care, totuşi, zgomotele sau frigul nu pot trece...

— Îmi povesteaţi despre denumirea materialului... Inamit.

— Da. În faza iniţială de preparare, înainte de a fi solidificat, materialul are o proprietate deosebită. Tratat cu acid azotic şi supus unui tratament termic special, materialul devine exploziv, în anumite condiţii...

Locotenentul lăsă să-i scape stiloul din mînă.

— Exploziv, aţi spus?

— Da... Vedeţi deci că, după cum arătam mai înainte, această însuşire nu are nici o importanţă pentru noi. Sînt necesare prea multe condiţii pentru ca Inamit-ul să poată să explodeze, aşa încît practic, nu ar putea fi utilizat nici în mine, nici în cariere, bunăoară. Pe de altă parte, în forma în care e prezentat ca material de construcţie, Inamit-ul nu poate exploda niciodată...

— Dar... în ce condiţii explodează?

Profesorul îşi plimbă gînditor mîna pe faţă.

— Şi aici e o chestiune curioasă... Probabil o problemă de dispoziţie moleculară... În sfîrşit... Explicaţia adîncită s-ar întinde mult prea mult... Şi apoi, iertaţi-mă, mi se pare că nu sînteţi de specialitate... Fapt este că materialul prelucrat nu explodează decît dacă este supus acţiunii unor unde ultrascurte de anumită lungime de undă. Explozia este foarte puternică. Îmi aduc aminte că asta am descoperit-o întîmplător. Lîngă institutul nostru locuieşte un radio-amator care face emisii pe unde scurte şi ultrascurte. Cu distracţia asta se ocupă mai mult după amiaza, în afara orelor de serviciu, aşa încît explozia care a avut loc în laborator nu a rănit pe nimeni... Din fericire, în laborator se găseau numai urme din materialul prelucrat după cum v-am spus... pe fundul unui balon care nu fusese bine spălat de laborantul Covaci... A căpătat o admonestare verbală... Vă închipuiţi ce s-ar fi întîmplat dacă ar fi existat acolo o cantitate mai mare... Sărea în aer tot institutul!

— Prin urmare... lungimea de undă cu care emitea amatorul, era tocmai cea necesară pentru ca materialul să explodeze? — întrebă locotenentul.

— Da. De fapt, cercetările ulterioare, foarte incomplete, e adevărat, au arătat că e nevoie de impulsuri întrerupte, ceva ca în genul telegrafiei, cu linii: taa-taa-taa... De asemenea e nevoie ca postul emiţător să fie apropiat...

Profesorul îşi aţinti privirea spre vîrful pantofilor săi şi continuă, cu o voce oarecum plictisită:

— Trebuie să ştiţi că, în general, este greu de închipuit, ca o masă plastică atît de rezistentă ca Inamit-ul, să fie în acelaşi timp un puternic explozibil... Dar „explozibilul Inamit" reprezintă, din punct de vedere chimic, numai o fază intermediară în fabricarea „materiei plastice Inamit". Sînt necesare tratamente fizico-chimice numeroase, pentru a se trece de la o formă la alta...

— Şi... toate astea... erau consemnate în fişele analitice care au dispărut?

— Da. Cu toate amănuntele tehnice. Aveam fişe foarte complete — continuă profesorul.

— Prin urmare, denumirea „Inamit"...

— Volculescu spunea că e un fel de dinamită ciudată... O dinamită cu o forţă neobişnuită... O dinamită... mă rog... Inamită...

Locotenentul Ivanciu, care era un mare amator de cuvinte încrucişate, strîmbă din nas:

— Destul de slab jocul de cuvinte... Dar denumirea este, totuşi, sonoră...

După plecarea profesorului, locotenentul începu să măsoare odaia în lung şi în lat.

— Auzi: „O chestiune puţin importantă"! Poftim! „O însuşire care nu are nici o utilizare... practică". Da, pentru noi, Inamit-ul nu sub acest aspect e interesant. Dar pentru alţii... Da... Şi cînd te gîndeşti că, dacă nu aveam curiozitatea să-l întreb de ce a fost denumit „Inamit", nici nu aflam despre asta! Ciudat om... Sau nu e străin de atac, sau pur şi simplu e cu capul cam în nori... O să vedem...

IV

Telefonul sună. Omul tresări, se opri în mijlocul camerei şi aşteptă. De două ori, apoi aparatul tăcu şi reveni din nou, de două ori.

— Alo! Cine e?

— Azi e vreme frumoasă, ce părere ai?

— Prefer să-mi iau umbrela albastră...

— Da...

— Totul e pus la punct. Poziţia e totuşi A.14/7. E mai ferită de „ploaie"... „Bătrîna" suferă de raumatism, ştii...

— Da, înţeleg... şi cînd începe „operaţia"?

— Mîine la ora 17... Şeful nu poate veni, dar nu l-am putut înduplecă să amîne „operaţia"... I se cer urgent rezultatele. Alo... Alo... Tu eşti? „Azi e vreme frumoasă, ce părere ai?"

— Ce ţi s-a năzărit? Da, „prefer să-mi iau umbrela albastră"... Ce s-a întîmplat?

— Nu, nimic. Mi s-a părut că aud un ţăcănit pe fir...

— Atunci la ora 17...

— Da. Stai. A spus ceva bolnavul nostru?

— Nu. Cred că nici n-o să mai poată spune...

Cei doi terminară de vorbit şi aşezară receptoarele în furcă. O clipă mai tîrziu, undeva, într-o cabină, un tînăr îşi luă căştile de la urechi, şi începu să transcrie o stenogramă.

V

Alexe Matei stătea stingherit pe scaun în sala de aşteptare a spitalului, cu pălăria în mînă. Îşi plimba privirile pe pereţi albi, citind mecanic pancartele afişate.

De fiecare dată cînd se deschidea uşa dinspre salonul bolnavilor, Alexe tresărea. Cîte o soră ieşea grăbită, în mînă, cu o seringă sau cu o tăviţă cu medicamente.

— Soră, te rog, dortorul Deleanu mai are?..

— Mai are.

Și oftînd, Alexe își muta iar ochii la afișe.

Ușa dinspre curte, din spatele lui Alexe, se deschise și intră cineva.

Alexe Matei părăsi afișele, îl privi pe noul venit și exclamă:

— Voiculescu!

— Ce face bătrînul, nenea Ilie? Scapă? — întrebă îngrijorat Voiculescu după ce-i strînse mîna.

Alexe ridică din umeri.

— De o jumătate de ceas încerc să vorbesc cu doctorul Deleanu... Dar... nu mai lese...! Și tu ai venit tot pentru asta?

— Da. Voiam să aflu despre soarta bătrînului, răspunse el mîhnit.

Alexe se ridică de pe scaun și vorbi încet:

— Știi... eu mă simt vinovat.

Voiculescu îl privi mirat.

— Dar... ce vină poți să ai tu?

— Nu știu... murmură Alexe, așezîndu-se iar. Cred că dacă aș fi fost mai reținut, dacă n-aș fi vorbit liber despre acest Inamit... Știi ce mi-a spus locotenentul Ivanciu? Că este amestecat și cineva din Institut!...

— Asta e la mintea cocoșului: Dar cine e?

— Nu știu. Nici Ivanciu nu știe. Dar... îți dai seama ce groaznic este?

Alexe își trecu mîna peste ochi.

Voiculescu îl privi mirat. Nu-l auzise niciodată vorbind astfel. Parcă era un alt Alexe Matei, nu acela pe care îl cunoștea de doi ani, nu acela alături de care lucrase aproape zi de zi, la aceeași masă de laborator.

— Da... Răpirea invenției, lovitura pe care nea Ilie a primit-o pentru că voia să ne apere...

Și Alexe tăcu, dar urmarea se ghicea. Voiculescu îl privi cîteva clipe, apoi continuă enervat firul întrerupt mai înainte.

— Dar, în definitiv, cine ar fi putut fi cel care i-a ajutat pe banditi? M-am gîndit mult la asta... Toți sîntem vinovați că n-am fost vigilenți, lăsîndu-l pe criminal printre noi...

Voiculescu vru să răspundă, dar în aceeași clipă se deschise ușa dinspre salonul de bolnavi și apăru un medic tînăr, îmbrăcat în halat alb.

Alexe sări în picioare.

— Tovarășe doctor... Ce face Ilie Necșulescu?

Medicul îl privi lung.

— E greu de spus.

— Putem să-l vizităm? — întrebă Voiculescu.

— În nici un caz. Poate peste două trei zile...

VI

— Supravegherea a început imediat. Cred că sînt pe drum bun, tovarășe maior. Iată...

Și locotenentul Ivanciu începu să explice.

— Am putut vorbi cu portarul. A auzit destul de multe bătrînul. Nimeni nu știe că și-a revenit. Medicii ne ajută... După cum știți, am urmărit anumite persoane... Firele afacerii sînt trase de undeva de peste hotare... Astăzi după masă, are loc „experimentarea". Li s-a cerut să dea amănunte asupra felului cum se desfășoară explozia și asupra efectelor ei. Așa că, după masă, o să-i surprindem pe lupi în bîrlogul lor... Vom lua mașina cu radiogoniometru...

— Bine, aprobă maiorul. Vă urez succes. Îmi veți trimite un raport îndată ce va fi posibil.

VII

Cel înalt ascultă cu luare aminte. Poarta curții fusese deschisă și închisă repede. Pași iuți scîrțîră pe pietriș, apoi se auzi semnalul cunoscut: două bătăi în ușă, o pauză, încă două bătăi.

Deschise repede.

Cei doi nou-veniți își scoaseră impermeabilele, pe care se prelingeau picături de apă.

— El, ați preparat Inamit-ul? — spuse unul din cei sosiți, aruncînd nervos țigara pe jos.

Apoi, privind în juru-i, urmă:

— Sper că mi-ați respectat indicațiile cu privire la cantitate... O doză mai mare cu un miligram, ne-ar face să sărim în aer. Și-apoi, deși izolați la marginea pădurii ăsteia, riscăm să fim totuși auziți... Voi nu vă dați încă seama ce este Inamit-ul...

— N-avea nici o grijă, cu privire la asta — răspunse gazda. Uite, l-am preparat în formă brută... Acum, dacă ați venit amîndoi, să punem în funcție aparatul de emisie...

Cel care atrăsese atenția asupra dozei ce trebuie folosită privi un aparat nou nouț.

— Ni l-a trimis „șeful", acum trei zile — spuse gazda. Îndată ce a aflat de reușită. Vrea să-l dăm produsul cît mai repede.

Noul venit examină odaia. O mică masă de faianță albă susținea sticle albe și colorate cu etichete străine, flacoane cu dop rodat, cilindri și pahare gradate, pipete, biurete, un bec Bunzen. Alături, un dulap cu substanțe chimice „pro analisi", toate cu mărci străine.

— Ne-au trimis de toate — constată într-un tîrziu.

— Da. La institut, ceva nou?

— Nu știu nimic despre portar. Se pare însă că nu sînt siguri dacă scapă...

— Cu atît mai mult e necesar să terminăm mai repede — spuse cel mai înalt. Mîine noapte rezultatele să fie expediate...

Cel înalt își puse halatul alb și îi se adresă scurt, aproape poruncitor, celorlalți trei:

— Atunci, ce mai așteptăm?

VIII

Mașina aluneca lute pe șoseaua asfaltată, neagră-lucitoare, udată de ploaie.

Toți tăceau. Deodată, tînărul îmbrăcat civil, aflat în fundul mașinii, spuse:

— Ploaia asta poate să împiedice localizarea punctului, tovarășe locotenent.

Alexe tresări:

— Tovarășe locotenent... nu înțeleg. Mi-ați spus că aveți azi nevoie de mine. M-am pus la dispoziția dv. M-ați îmbarcat în mașina asta plină de aparate misterioase și am pornit. Încotro? Spuneți-mi. Acolo unde se găsesc cei care ne-au furat invenția?

— E adevărat îți sînt dator unele lămuriri. Nu pot să-ți comunic deocamdată prea multe. În această mașină, se află o instalație care, datorită unei antene rotative, servește la aflarea direcției în care se găsesc posturile de emisie... Nu știu dacă mă exprim în termeni destul de științifici, dar...

— E clar — întrerupse Alexe. Și cu ajutorul acestei instalații...

— Cu ajutorul acestei instalații, vom putea să găsim locul, casa unde se fac experiențe cu Inamit-ul dumitale, unde se încearcă proprietățile sale explozive. Pentru ca Inamit-ul să explodeze, este necesar — nu-i așa? — să fie expus unor anumite unde electromagnetice. Trebuie să găsim deci pe lungimea de undă care era indicată în fișele dv. dispărute, semnalele unui post de emisie...

— Bine, dar de unde știți că tocmai aici...

— Asta este unul din lucrurile pe care, pentru moment, nu pot să ți le spun.

— Dar... — exclamă Alexe — e o primejdie... Oamenii știa nu cunosc... cît de periculos poate fi Inamit-ul în aceste condiții...

— Cred că ești de acord — spuse locotenentul — că nu va fi necesar să le purtăm doliul... Totuși... sper să dăm de ei înainte de explozie. Asta... dacă stă ploaia... altfel — nu? — propagarea undelor, se face mai greu...

Dar, ca în orice primăvară, și această ploaie încetă curînd și soarele apăru, strălucind pe acoperișurile de tablă ale caselor din localitatea în care intraseră.

— Am ajuns — constată locotenentul Ivanciu. Puneți în funcție aparatul!

Tînărul în civil învîrti mai multe butoane ale unui aparat, și potrivi o cască pe urechi. Urmară cîteva clipe de tăcere.

— Nu se aude nimic — șopti după un timp cu amărăciune, tînărul.

— Răbdare, trebuie să mai așteptăm...

Automobilul mergea încet pe șoseaua înconjurată de căsuțe cu fațade proaspăt vopsite.

— Ora cinci și un sfert — constată Alexe.

— Nu-i nimic. Așteptăm.

Se opriră la marginea satului. Alexe coborî, se așeză pe scara mașinii și, cu capul sprijinit în pumni, se gîndi la problema care-i frămînta. Cine putea fi dușmanul, dintre colegii lui? Cineva care avea cunoștințe precise de fizică și chimie... care își dădea bine seama de importanța descoperirii pentru unii care nu vor decît să distrugă... Să fie laborantul? Sau inginerul Florescu? Ori ajutorul lui, tînărul Stoian? Nu, nu, e exclus... Și, totuși, e cineva...

În urechi îi ajunse deodată un zgomot neobișnuit. Taa-taa-taa... Aparatul recepționa.

— Repede la mașină! — strigă locotenentul.

Rotind antena, încet, radistul stabili din ce parte soseau undele cu maximă intensitate și, bîjbîind în dreapta și în stînga, automobilul înaintă, oprindu-se în cele din urmă, la marginea unei păduri, în dreptul unei căsuțe mici ce părea la fel ca oricare alta.

Locotenentul și șoferul săriră din mașină, îmbrînciră poarta și intrară în curte. În aceeași clipă, se auzi o explozie.

„Inamit-ul!" exclamă Alexe luîndu-se după ceilalți. Sparseră ușa zăvorîtă de la intrare și năvăliră înăuntru, ocolind dărîmăturile. Zăriră trei indivizi, cu hainele răvășite, dintre care unul rănit. Jos, pe podea, zăcea în nesimțire, cu fața în jos, un al patrulea.

„Inamit-ul meu a făcut o victimă" — se gîndi fulgerător Alexe. Locotenentul Ivanciu îl întoarse pe cel lungit pe podea cu fața în sus; explozia Inamit-ului îi produsese moartea. Alexe se aplecă și tresări. Cel de-al patrulea, victima Inamit-ului, era colegul său de laborator — inginerul chimist Voiculescu.

IX

Profesorul Dumitriu își scoase zîmbind ochelarii. Pe masa lui se aflau cîteva teancuri de hîrtii, pe care le răsfoia, aproape mîngîindu-le.

— Da, sînt toate. Nu lipsește nimic — confirmă el. Toate fișele — care ne-ar fi costat încă cel puțin un an de muncă, dacă ar fi trebuit să reluăm experiențele.

Locotenentul Ivanciu zîmbi la rîndul său.

— Și nu numai atît — adăugă el. O substanță explozivă de un tip cu totul nou și special ar fi ajuns în mîna celor care au organizat această lovitură...

— Nu înțeleg, totuși, dedesubturile... Cum ați putut descoperi totul?

— Era clar că numai un specialist putea să-și dea seama de importanța acelei descoperiri întîmplătoare — spuse locotenentul, nu fără o umbră de ironie la adresa profesorului — și să o transmită celor interesați. Bănuielile s-au îndreptat atunci asupra celora din laborator. Fiecare a fost urmărit — chiar și tovarășul Alexe...

Acesta înălță sprîncenele, mirat.

— Nu mi-am dat seama nici o clipă...

— Asta nu poate decît să mă bucure... Totuși, datorită acestei urmăriri și, mai ales, datorită calităților „Inamit"-ului dv., i-am putut prinde pe tîlhari. Acum puteți să vă reîncepeți liniștiți cercetările. Avem nevoie de cît mai multe și mai felurite mase plastice... Vedeți, tovarășe profesor, că am învățat și eu să le apreciez variatele calități?...

Heinrich Heine

Heinrich Heine

POETUL DRAGOSTEI ŞI AL LIBERTĂŢII

Se împlinesc 100 de ani de la moartea poetului Heinrich Heine care a cucerit nemurirea în plină tinereţe, 100 de ani din clipa în care un măiestru cîntăreţ al omului şi al frumuseţilor naturii, a lăsat să-i cadă din mîini lira, din ziua aceea fumurie de iarnă, cînd, în Parisul exilului său, a închis ochii un mare vizionar.

Te duci înapoi cu gîndul la această strălucitoare apariţie pe firmamentul literaturii universale, şi-ţi dai seama că cea mai cuprinzătoare caracterizare va fi, totuşi, neîndestulatoare.

Şi ce ai putea spune, într-adevăr, mai întîi despre el: că a fost unul dintre cei mai mari scriitori ai tuturor timpurilor, că a fost, deopotrivă, un geniu al poeziei lirice şi al satirei, că a fost un strălucit gînditor progresist al timpului său, că a fost o apariţie unică, tocmai pentru că întrunea în aceeaşi fiinţă elemente atît de multiple, că a îndrăgit, ca puţini alţii, viaţa, şi a fost răspîndit cu nespuse suferinţe?...

Ca poet, Heine a adus — contopind pentru prima oară în poezia germană versul popular, cu un conţinut progresist şi democratic — mesajul omului modern, al omului german din vremea lui, sfîşiat de nenumărate contradicţii interioare. În celebra sa „Buch der lieder" (Cartea cîntecelor), în ciclurile din „Neue Gedichte" (Poezii noi) sau în faimosul „Romancero", el ne-a dăruit o operă politică care exprimă viaţa în întreaga ei plenitudine, fiind în acelaşi timp o vastă autobiografie lirică şi o oglindă fidelă a lumii înconjurătoare. În locul abstracţiunilor nebuloase ale poeziei romantice germane, el a adus mesajul înviorător al unui limbaj poetic clar, plin de o neegalată spontaneitate şi suplete, muzicalitate şi plasticitate, pus în slujba unor idealuri care-l făceau să exclame: *Bard german, înflăcărez/ Inimile al tău cînt! / Cîntă-a ţării libertate/...Lotte-a ta să nu te creadă/ Doar un Werther suspinînd,/ Nu! Poporului vesteşte-i,/ Noul ce din zări zvoneşte,/ Fie-ţi stihul bardă, spadă!*. (Tendinţă) [1])

Iar dacă e greu de găsit un alt exemplu de poet german care să fi întrunit atîta simţ al poeziei cu un astfel de spirit muşcător ca al lui Heine, nu există, cu certitudine, alt mare prozator german care să fi posedat deopotrivă atîta vervă scînteietoare şi atîta profunzime în gîndire. Observator incomparabil al vremii lui, el a comentat-o într-o limbă absolut inimitabilă — considerată ca un adevărat miracol al limbii germane — cu un amestec atît de uimitor de caldă participare şi de critică usturătoare, de exactitate în detalii şi, în acelaşi timp, cu o largă viziune profetică.

În nemuritoarele sale impresii de călătorie sau în lucrările sale despre Franţa şi Germania *(Aspecte din Franţa, Lutezia, Contribuţie la istoria religiei şi filozofiei în Germania)*, în critica sa de artă *(Salonul din 1831, Şcoala romantică)*, în pamfletele *(Denunţătorul, Şcoala suabă, Ludwig Böme)* sau în *Memoriile* şi *Mărturisirile* sale, pretutindeni Heine s-a ridicat împotriva celor care încercau să înăbuşe raţiunea şi să promoveze misticismul, împotriva şoviniştilor şi falşilor patrioţi, împotriva asupritorilor, filistinilor şi a imbecililor de toate nuanţele. N-a fost nedreptate în lume, care să nu fi provocat riposta fulgerătoare a mîniei sale şi rîsul lui răzbunător. Dar, în acelaşi timp, n-a fost calomnie neruşinată şi minciună sfruntată, pe care nenumăraţii săi duşmani să nu le fi împroşcat asupră-i.

Aşa se face că marele poet a fost tratat ca un copil vitreg de către istoria şi critica literară burgheză, opera lui a fost cu regularitate mutilată, iar toate încercările de a i se ridica un monument pe pămînt german au fost cu îndărătnicie zădărnicite. De altfel, aproape jumătate din întreaga-i viaţă, poetul a fost silit să şi-o petreacă departe de patria sa, în Franţa.

Cînd în Germania s-a instaurat demenţa brună, opera lui a fost arsă pe rugul infam, aprins de Goebbels în piaţa Reichstagului, iar Heine însuşi declarat „străin de poporul german", deşi neumărate poezii ale sale trecuseră de mult în popor, devenind o parte integrantă din folclorul german. Siliţi să introducă în manualele şcolare celebra „Lorelei", pe care orice copil german o învaţă aproape de cum începea să vorbească, hitleriştii au îndrăznit să pretindă că autorul ei este necunoscut.

Dar dacă puterniciii zilei şi scutierii lor spirituali l-au duşmănit, mult mai mulţi au fost prietenii şi admiratorii lui, care s-au recrutat dintre spiritele libere şi generoase ale umanităţii. S-a socotit că liedurile lui Heine au inspirat nu mai puţin de 3.000 de compoziţii, printre care unele dintre cele mai frumoase melodii ale lui Schubert şi Mendelssohn, Rubinstein şi Ceaikovski, Grieg şi Rahmaninov. Poetul îi scria lui Marx: *„Noi n-avem nevoie de multe semne, pentru a ne înţelege"* şi Marx, expulzat din Franţa, îi răspundea: *„Aş vrea să te iau cu mine, o dată cu bagajele"*.

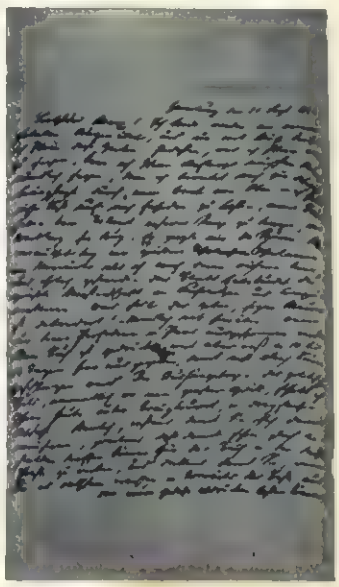

O pagină din scrisoarea scrisă de H. Heine lui Karl Marx, la 21 septembrie 1846.

Artist desăvîrşit, Heinrich Heine s-a socotit întotdeauna un scriitor-cetăţean, un militant, rîvnind mai mult chiar la gloria luptătorului decît la aceea a poetului. *„Nu ştiu dacă sînt vrednic ca scrisul să-mi fie împodobit cu o cunună de lauri"* — scria el. *„Poezia, oricît de mult am iubit-o, nu mi-a fost decît o jucărie sfîntă sau un mijloc sfinţit pentru ţeluri divine. Niciînd n-am preţuit prea mult gloria poetului, şi prea puţin îmi pasă dacă versurile mele sînt ridicate în slavă sau defăimate. O spadă să-mi puneţi însă pe coşciug, căci am fost un ostaş viteaz, în războiul de eliberare al omenirii"*.

Ostaş viteaz căzut în luptă, el şi-a făurit prin viaţa şi opera lui, un trainic monument, care va rezista tuturor veacurilor şi tuturor încercărilor. Poet al dragostei şi al libertăţii, vestitor al timpurilor noi, Heinrich Heine este astăzi venerat şi preţuit de toţi oamenii liberi, care, acum cînd se împlinesc o sută de ani de la moartea-i, se înclină smeriţi la mormîntul lui, presărîndu-l cu florile iubirii şi recunoştinţei.

D. HÎNCU

[1]) În româneşte de E. Davidescu.

ŢESĂTORII SILEZIENI

În ochii de piatră au negure grele;
Stau lîngă războaie, scrîşnind din măsele:
Îţi jesem, Germanie, giulgiul de moarte,
Blestem întreit în urzeala-i să poarte —
Noi jesem, noi jesem!

Blestem pentru chipul cioplit, din perete;
Ne-am plîns că ni-l frig şi ni-l foame şi sete;
Răbdarea fu cruntă, nădejdea fu goală;
Şi-a rîs de durere şi rugă şi boală —
Noi jesem, noi jesem!

Blestem pentru regele celor ce pradă,
Şi jalea şi lipsa nu vrea să ne-o vadă;
Cel ce bănuţul din urmă ni-l muşcă
Şi-apoi, ca pe-o haită de cîini ne împuşcă —
Noi jesem, noi jesem!

Blestem pentru patria vitregă-n care
Ocări şi ţigniri cresc, dînd spicul cel mare,
Iar florile toate, tînjind, se-ncovoaie,
Cînd viermii se-ngreşă în mîl şi gunoaie —
Noi jesem, noi jesem!

Zvîrleşte războiul, suveica aleargă,
Noi ziua şi noaptea le facem să meargă —
Îţi jesem, Germanie, giulgiul de moarte,
Blestem întreit în urzeala-i să poarte —
Noi jesem, noi jesem!

În româneşte de **L. ILIESCU**

CATREN

Eu te-am iubit şi încă te iubesc.
Şi piară soare, lună, stele;
Din scrumul lor peste ruine cresc
Văpăile iubirii mele.

În româneşte de **Şt. Aug. DOINAŞ**

De la fereastră

— șase monologuri —

de Vladimir POLEAKOV

Ilustrații de Noli COBAR

La noi în curte e iarăși meci de fotbal. Joacă selecționata casei nr. 22/24 cu echipa de tineret a casei noastre. Meciul se desfășoară după un regulament al lor, care dă emoții părinților.

O lumînare. Mingea zboară în înălțimi, nimerește într-o fereastră de la primul etaj și de sus începe să plouă cu cioburi de sticlă. La fereastră, apare nefericitul stăpîn al locuinței.

— Iar mi-ați spart geamul!... Ei, ce zici de asta? Pentru a treia oară, într-o săptămînă. E revoltător! Peste tot, copiii sînt copii, dar ăștia de la noi sînt ceva ce n-a mai văzut pămîntul... Băieți!... Cum de nu vă e rușine? Ascultați-mă puțin! Încetați cu jocul ăsta! M-auziți? Asta-i nerușinare! Tovarășe responsabil! To-va-ră-șe res-pon-sa-bil!! Cer să pui capăt acestei neobrăzări! E timpul să faci ordine... Ei, drăcia dracului!...

La fereastra de la parter se arată fața acră a responsabilului de imobil.

— Ce s-a întîmplat? Cine-i acolo? Iarăși o clocniro cu copiii! Am și eu copii, doi la număr, înțelegi matale. Eu nu pot să-i țin în frîu nici pe ai mei, și vreți să mai răspund și pentru plozii altora. Ce sînt eu, dădacă? Sînt un om ocupat. Mă aflu în

exercițiul funcțiunii. În clipa de față țin seminar cu cei ce au rămas în urmă cu plata chiriei și vă rog foarte mult să nu mă întrerupeți. Fiecare, înțelegi matale, nu face decît să se plîngă. Cînd e vorba de copii, le pare rău de un geam. Poate că și copiii sînt într-o perioadă de creștere, cînd simt nevoia să spargă geamuri. Ce vă tot legați de copii? Lăsați-i să zburde cît au chef... Ei, copilași, cum merge jocul? Oho!... Kolka! Kolka! Ține-te tare! Ține-te tare! Dă-l-nainte, dă-i-nainte! Ah, măi... Petka! Nu scăpa mingea! Ocolește-l! Haide!... Haide!... Eh, gură-cască! Penalti! Pe-nai-ți! Dă-l dracului de geam! Bați unsprezece metri în capul meu?!... Duceți-vă-ncolo! Așa se plimbă? Numai nervi îmi faceți cu jocul vostru...

Responsabilul închide furios fereastra.

La o altă fereastră, de la etajul al doilea, apare un chip buimac.

— Borenka... Borenka... Te rog să mă ierți că mă amestec în treburile tale, iartă-mă, te rog... dar cred că mie, ca tată... mi se iartă... Hm... Poate c-ai să-ți faci puțin timp să m-asculți și să mă înțelegi. Nu ți se pare, drăguțule, că voi, copilașii, în joaca voastră faceți cam prea mare tărăboi? Îmi plesnește capul, nu altceva. Adică, nu vreau să mă înțelegi greșit, dar dacă ai fi de acord să întrerupi jocul ăsta măcar pentru cîtva timp, eu și cu mămițica am fi feriți... Nu, nu, nu! Nici vorbă de așa ceva! Doamne ferește! Nici prin gînd nu-mi trece să te dojenesc! Nu te supăra. Tăticuțul nici nu se gîndește să-ți facă observații, tăicuțul te întreabă numai dacă n-ai obosit cumva? E adevărat... Nu-i treaba mea... Just. Departe de mine dorința de a-ți impune ceva. Niciodată n-aș face una ca asta, dar eu și cu mămițica... Iartă-mă ...nu mai fac... M-am gîndit numai că... Gata... am tăcut... am tăcut... Ce te uiți așa la mine, stimată vecină? Eu și soția mea avem metoda noastră: încurajări, surprize, daruri. Vine băiatul de la școală

cu un cinci, capătă cinci ruble de la noi; pentru un patru, patru ruble, pentru un trei, trei ruble. Pentru nota unu, îi plătim o rublă. Într-un timp nu voia să mănînce, făcea nazuri; eu și soția mea n-am putut dormi nopțile, pînă am găsit un sistem: o lingură de supă, cinci copeici. Și ce crezi? Mănîncă tot, mititelul. Ha-ha! Numai că alaltăieri ne-am văzut puși într-o situație foarte neplăcută: am socotit cu nevasta cît îi datorăm și a ieșit suma de șaizeci și cinci de ruble. I-am reținut zece ruble pentru un vas spart, două ruble pentru insultă la adresa mamei, totuși îi mai datorăm cincizeci și trei de ruble, iar noi, ca un făcut, nu aveam toți banii în casă decît cinzeci de ruble. Ce scandal a fost! Vreo două ceasuri a trebuit să ne scuzăm în fața lui Borenka. Pînă la urmă cu chiu, cu vai, am făcut rost de bani — ne-am împrumutat de la vecini... Borenka! Bobik!... Ce ai spus? Poftim? Să plec de la fereastră? Uite c-am plecat...am plecat... Ce s-a întîmplat, Olga? Lasă copilul să se joace, dacă vrea... Joacă-te, joacă-te, Borenka! Nu lua seama

la mămica. Fă ce-ți place... Ce băiat minunat!

La o fereastră de la etajul al treilea apare un chip posomorît de bărbat, cu ochelari pe nas.

— Ce s-a întîmplat acolo? Iar meci de fotbal, iar bătaie? La priviți, vă rog! Quo vadis? Incotro mergem? Ei, ce spuneți de asta? Ia uitați-vă, oameni buni, ce fac ăștia aici! Mai ales ciufulitul ăla... Al cui o fi? Cum, de la apartamentul douăzeci și nouă? Doamne! Ăsta-i Seva al meu. Da, el e! Nu l-am recunoscut. Nici nu-i de mirare: apropae că nu-l mai văd. Înainte, cînd veneam acasă, dormea; acum, dorm eu cînd vine el. Sevocika! Băiatule! Vino acasă. Trebuie să fii blînd cu ei, dacă vrei să te asculte. Se-va! Vino acasă, să-ți dea tata curea. Copiii trebuie educați necontenit. Cureaua nu-i ceva rușinos. Ai greșit, încasează! Eu îl pun la colț, soția pune mîna pe o curea — soția mea are mîini de aur — și, o oră încheiată, îl educăm. Se-va! Se-va!... Nu vine! Numai școala-i de vină că nu ascultă. Educația școlii! Zilele trecute mă cheamă directorul de studii: „Tovarășe Arțipuhin, fiul dumneavoastră fumează în timpul lecției". Să fumeze în timpul lecției?! Auzi nerușinare! Nu-l ajunge recreația? Revoltător!... Se-va! Ia uitați-vă la el ce face! Scrie pe gard. Ce a scris? „Puțin îmi pasă de tata!" „Detata". „De tata" scrie împreună. Separat! „De" se scrie separat și „tata" separat! Așa, acum e corect. De cine? De tata?! Netrebnicule! Imediat să vii acasă; ți-arăt eu ție!

Cu un etaj mai jos, s-a mai deschis o fereastră. La fereastră a apărut o femeie drăgălașă.

— Copii! Băieții!... ce faceți acolo? Ei, poftim, iar ați răsturnat lada cu gunoi. Nu vă e rușine? Abia ieri am analizat cu voi poezia „Strengarul are un deget înghețat". *Strengarul* e subiectul. *Are* e predicatul. Subiectele sînt de mai multe feluri și voi știți că: băiatul cuminte este un subiect pozitiv, iar băiatul strengar este un subiect negativ... Nu-i înțeleg pe copiii ăștia. Copii, sînt doar profesoara voastră! Fiți atenți! La uitați-vă ce fac!...Nu, ca pedagog nu pot să văd așa ceva...

La parter a mai apărut un cap la fereastră.

— Gherka, iar îl bați pe Sevka? Asta-i porcărie, mănțelegi tu? Pînă cînd o să-l tot bați, mă-nțelegi tu? Nu-ți organizezi just timpul liber. Unde ți-e conștiința, mă-nțelegi tu? Uite că i-ai rupt nasul! Mai bine ai împărți copiii pe grupe și ai organiza zilnic convorbiri cu ei. Dacă unul sare la bătaie, vorbiți despre primul ajutor; dacă sparge unul ceva, vorbiți despre păstrarea bunului obștesc; dacă urlă careva, discutați despre păstrarea liniștii. Cu tovarășii sugaci, discutați despre lapte. Să învețe compoziția chimică a laptelui. Tovarăși copii! Ei, asta-i, mă-nțelegi! Eu discut cu voi, iar voi sfărîmați burlanul. Trebuie, mănțelegi, să fiți atenți cînd vi se vorbește. Ei, poftim! A căzut unul pe gura chepengului și ei se joacă înainte. Iar portarul stă ca de lemn și habar n-are. În loc să dea o mînă de ajutor, stă, mă-nțelegi, și cască gura. Neobrăzare!...

Îi sfătuiesc pe părinți să la în seamă aceste discuții de la fereastră, pe care le-am auzit și le-am însemnat pe hîrtie.

Și i-aș ruga, dacă e cu putință, să le privească cu toată seriozitatea.

*) Din volumul de schițe „Nu-i păcat să rîzi" sub tipar în Ed. Cartea Rusă.

O chestiune PERSONALĂ?

de Mihai NOVICOV

Sînt spectacole care te plictisesc de la primul act. Le urmărești oarecum din obligație, dacă nu cumva pleci pe la mijloc.

Sînt și alt fel de spectacole: le privești cu plăcere, te distrezi chiar, dar le uiți a doua zi. Seamănă cu anecdotele așa-zise „armenești", de care rîzi cu hohote, atunci cînd le auzi, dar peste cinci minute ai și uitat de ce ai rîs.

Și sînt, în sfîrșit, spectacole care stăruie în amintire săptămîni, luni și poate ani de zile, spectacole ale căror scene răsar vii, ori de cîte ori te lovești de probleme mai greu de rezolvat.

Un asemenea spectacol este „O chestiune personală" de Alexandr Ștein, prezentat la Teatrul Național „I. L. Caragiale".

Spectacolul e atît de bogat în idei, încît ai senzația că unele replici, după ce sînt rostite pe scenă, continuă să plutească în aer, sedimentîndu-se apoi în sufletele spectatorilor ca zăcăminte de bogată experiență.

Cum poți să uiți, de pildă, splendidele cuvinte pe care Hlebnikov (actorul Marcel Anghelescu) le spune fiicei sale, atunci cînd aceasta, suferind peste măsură din cauza excluderii din partid a tatălui său, vrea să renunțe la a mai solicita încadrarea în partid: „Pe cine te-ai supărat? — strigă indignat Hlebnikov. Pe partid?" Iar apoi, ca o maximă: „Ține minte, astăzi, la adunare, mulți au fost înșelați. Însă partidul nu poate fi înșelat. Nu poate".

Asemenea cuvinte nu poți să nu le reții.

În spectacolul „O chestiune personală" frămîntările oamenilor sînt atît de vii, atît de firești și atît de puternice totodată, încît, tablou cu tablou, participarea spectatorilor crește. „O chestiune personală" devine o chestiune colectivă, și nu numai a lumii din piesă ci și a spectatorilor. Sala seamănă cu un uriaș acumulator, care se încarcă din scînteile pe care le scapără pe scenă ciocnirile între caractere.

De aceea e răsplătită atît de darnic cu aplauze actrița Marietta Deculescu (interpreta rolului Alexandrei Ivanovna, soția lui Hlebnikov) atunci cînd povestește intrigantului Poludin, șeful de cadre al instituției (autorul înscenării împotriva bărbatului ei); visul în care l-a văzut pe el, pe Poludin, cerșind: „Merg pe stradă, vîntul suflă strașnic, zloata îți lipește ochii, iar dumneata stai chircit într-un gang, cu mîna întinsă. Ți-am dat pomană..." În clipa în care se pronunță aceste cuvinte, Poludin triumfă încă. Însă siguranța cu care își bate joc de el soția lui Hlebnikov — o femeie simplă și nu prea „pregătită" — transmite și spectatorului certitudinea că, într-o societate cum este societatea sovietică, triumful lui Poludin nu e decît iluzoriu.

Plin de momente „de neuitat" este mai ales tabloul cinci. Cîtă semnificație cuprinde, de pildă, un amănunt aproape imperceptibil: Cernogubov (actorul C. Antoniu), vechiul prieten al lui Hlebnikov, umblă prin biroul de lucru al instructoarei Maliutina, ca leul în cușcă. El nu e sigur încă, ce atitudine va lua Maliutina în cazul Hlebnikov. Nu reușește să se liniștească, nici chiar atunci cînd instructoarea de partid îi cere insistent acest lucru. Dar, ca prin farmec, îi trece frămîntarea atunci cînd o aude cum vorbește la telefon cu fiul ei. Sau scena finală: Hlebnikov intră la Maliutina timid, nesigur (prea multe lovituri primise, în ultimele luni, de unde nici nu se așteptase), însă îndată ce instructoarea (actrița Aura Buzescu) i se adresează cu cuvîntul „tovarăș", parcă se schimbă la față, buzele încep să schițeze un zîmbet de bucurie.

În ultimul tablou Hlebnikov e reprimit în partid, își recapătă slujba (iar o dată cu aceasta și posibilitatea de a se dedica, în continuare, invenției care-l pasionează), are prilejul să constate că în casă se va adăuga în curînd o fericire nouă (a fiicei sale), și totuși nu astea toate îl bucură cel mai mult. „Sînt fericit — da, acesta e cuvîntul — fericit, pentru că organizația de partid singură a cerut-o să se revizuiască hotărîrea de excludere! Organizația mea! A mea!..."

Piesa „O chestiune personală" te umple de încredere în oameni. Prin toate întîmplările înfățișate, spectacolul parcă vorbește: nu e nimic mai frumos decît sufletul unui om educat de partidul comuniștilor, nu e nimic mai tare decît încrederea reciprocă între partid și oamenii pe care îi conduce partidul.

Forța mobilizatoare și educativă a spectacolului „O chestiune personală" se datorește nu numai piesei, ci și regiei (regizor: Sică Alexandrescu) și actorilor. Secretul reușitei rezidă — după părerea mea — în străduința pe care au depus-o majoritatea interpreților de a crea pe scenă oameni vii, care să fie și tipuri reprezentative ale unei epoci. Așa e, de pildă, Hlebnikov. Nu e de loc un „ideal ambulant", ci un om cu multe și serioase slăbiciuni omenești. Dar, așa cum o cerea Gorki, slăbiciunile nu numai că nu-i întunecă calitățile, ci dimpotrivă, le reliefează. Hlebnikov nu se îndoaie, nimic nu poate clătina încrederea lui în partid. Cît de aspru este cîteodată cu cei din jur, ca să-și păstreze tăria; cît de dureroasă este duritatea lui și pentru unchiul Fedia, și pentru Mariana, și chiar pentru soția sa! Marea izbîndă a actorului Marcel Anghelescu constă — cred eu — în aceea că a reușit să întruchipeze pînă la capăt complexitatea frămîntărilor eroului interpretat. Actorul obligă pe spectatori să sufere împreună cu el tot zbuciumul sufletesc al personajului.

Una din însușirile majore ale piesei „O chestiune personală" rezidă în iscusința cu care autorul ne ajută să vedem prin fiecare personaj „cîte o viață de om". Astfel se întîmplă și în cazul unchiului Fedia, și în cazul lui Cernogubov, și în cazul Dergaciovei (actrița Tanți Cocea). În excluderea lui Hlebnikov, Dergaciova are un rol nefast. Și totuși nu ne îndoim de cinstea ei, iar atunci cînd, spre sfîrșit, spune simplu, copleșită, „am greșit", o credem. De ce? Tocmai pentru că ni se reconstituie o viață nereușită, ratată. Așa se întîmplă adesea: omul slab cade victima propriilor sale „principii", prost înțelese, aplicate mecanic; el devine credulul, influențabilul. Dar tocmai pentru că e un om sovietic, pînă și acest om slab, ajutat și corectat, nu se identifică cu excrocii și carieriștii de teapa lui Poludin. Printr-o compoziție originală și unitară, Tanți Cocea a reușit să îmbine frumos trăsăturile contradictorii ale Dergaciovei. Aproape fiecare rol, în spectacolul „O chestiune personală", e o asemenea compoziție reușită. Excepție fac, după părerea mea, Poludin (actorul Radu Beligan, care rămîne prea mult el însuși) și, mai ales, Kolokolnikov (actorul N. Brancomir), atît de șarjat, încît nu poți să crezi în realitatea frămîntărilor sale. Or, esențialul la Kolokolnikov este că și el se frămîntă, dar se frămîntă ca un laș. Dezumanizînd personajul, actorul a sărăcit rolul de semnificația lui socială.

Cîteva cuvinte trebuie spuse și despre personajul Maliutina, interpretat de Aura Buzescu. S-ar părea că e un personaj episodic, deoarece apare într-un singur tablou. Și, totuși, cu cîtă prestanță domină întreaga acțiune! E un merit al autorului, desigur, dar și un merit al actriței, care s-ar putea spune că a dat rolului o strălucire de piatră rară.

În Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului, prezentat de tovarășul Gh. Gheorghiu-Dej, punînd în gardă pe scriitori atît împotriva tendinței de a înfățișa realitatea în „culori trandafirii" cît și împotriva „pescuirii bolnăvicioase a tot ce este putrod, morbid," partidul cheamă artiștii și scriitorii să zugrăvească în culori cît mai vii superioritatea nouului, procesul de înfrîngere și de lichidare a tot ce este vechi. Spectacolului „O chestiune personală" poate fi considerat ca un exemplu magistral de rezolvare tocmai a acestei probleme de creație.

Ion Finteșteanu (unchiul Fedia).

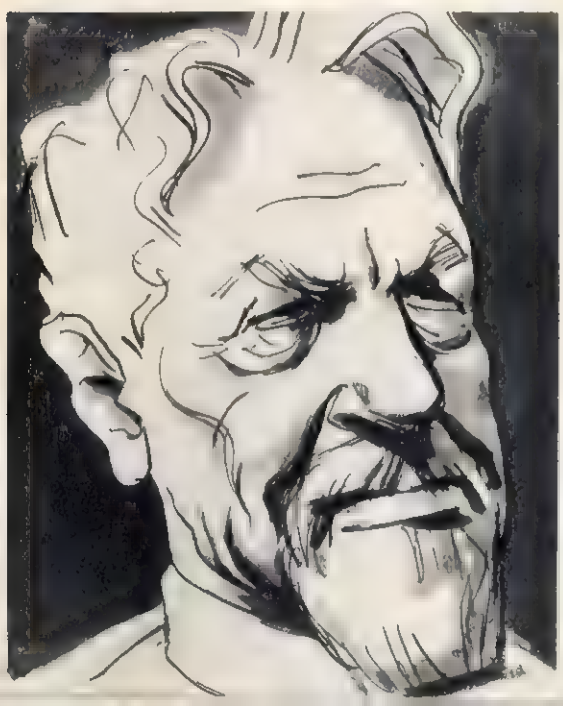

Radu Beligan (Poludin).

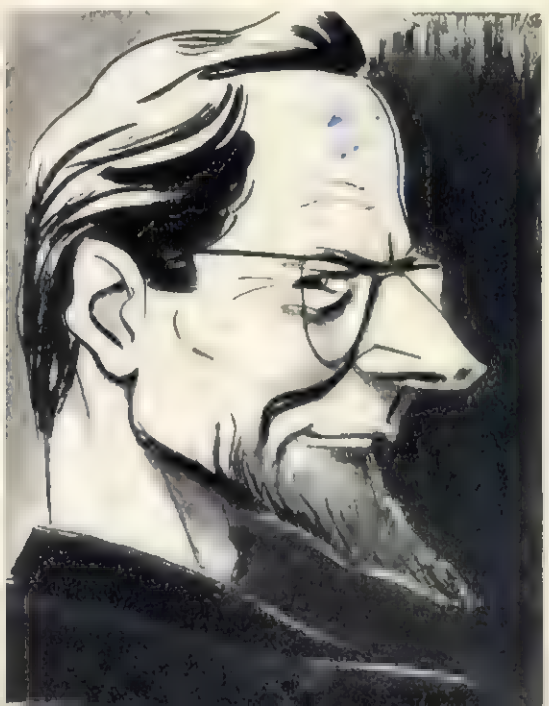

Drept răspuns la crearea armatei revanşarde vest-germane şi pentru a ridica o stavilă în calea planurilor războinice ale cercurilor militariste din apus, Camera Populară a R.D. Germane, dînd urmare cererilor insistente ale poporului, a adoptat legea cu privire la crearea Armatei Populare Naţionale a R.D.G. În fotografie: formaţiuni patriotice muncitoreşti, demonstrînd pe străzile Berlinului democrat, sub lozinca: „Gata de muncă şi de apărare a patriei!" În dreapta: ofiţeri în uniforma noii Armate Populare Naţionale a R.D.G.

fotocronica FLACĂRII

„Fapt divers" în S.U.A. Patru huligani, americani „pur sînge", au intrat într-o seară în prăvălia negrului Gus Courts din Belzoni statul Mississipi). N-au avut nimic de cumpărat; în schimb, toţi patru şi-au descărcat revolverele, ciuruind fulgerator trupul omului de culoare, sub pretextul că ar fi implicat într-o... „controversă electorală". În stare de agonie, Gus Courts a fost transportat la spital, în timp ce „supermanii" asasini se lăudau că au lichidat încă un membru al „Asociaţiei naţionale pentru emancipareu negrilor".

Pe scena Teatrului Comsomolului leninist din Moscova, a avut loc zilele trecute, premiera piesei dramaturgului român Horia Lovinescu, „Cetatea sfărîmată". Bucurîndu-se de o distribuţie valoroasă şi pusă în scenă de cunoscuta regizoare sovietică Sofia Ghiţintova, artistă a poporului din U.R.S.S., spectacolul a înregistrat un remarcabil succes. Întrucît mai multe alte piese, jucate în ultimii ani pe scenele moscovite, aveau în titlu cuvintele „cetatea" sau „fortăreaţa", în înţelegere cu autorul, s-a dat textului rus al piesei lui H. Lovinescu titlul: „În casa domnului Dragomirescu". În fotografie: scenă din actul III.

Carnet extern

AGENDA..

Unii au frumosul obicei de a-şi însemna zilnic în agendă faptele mai importante. Alţii, dimpotrivă, folosesc capacele cutiilor de chibrituri, biletele de tramvai sau marginile de ziare, pentru un cotidian şi efemer „memento".

Istoria nu poate mulţumi decît unora dintre cei din prima categorie. Aşa cum va rămîne, desigur, recunoscătoare fostului comandant hitlerist al lagărului Matthausen, pentru grija ce a avut-o de a-şi însemna zilnic într-un carneţel evenimentele cuprinse între două foi de calendar:

22 ianuarie 1943

.... Am avut la masă friptură de căscă pe varză... Marlen a preparat o tortă de ciocolată delicioasă, din cacao veritabilă, primită de la cumnatul Schmelz, din Paris.

23 ianuarie 1943

.... Ziua de naştere a lui Erik al nostru... A împlinit 10 ani... I-am dăruit o puşcă de salon Mauser, cu lunetă, două încărcătoare, a cîte 25 de gloanţe, şi pe cu evrei pentru tras la ţintă..."

Carneţelul a fost găsit întîmplător, în despărţitura unei serviete de piele, cumpărată de un cetăţean de la un magazin de vechituri din Bonn. Şi astfel, am putut să aflăm şi noi asemenea amănunte.

Dar nu toate carnetele cu însemnări de la „auschwitz"-urile naziste au avut norocul să supravieţuiască şi conţinutul lor să ajungă la lumina tiparului. Din această pricină semnatarul acestor rînduri este curios — ce să facă, nu se poate dezbăra! — să afle în al cui carnet, pînă acum nedat în vileag, o fi fost trecută „ideea", realizată de altfel — după cum ne relatează periodicul francez „Droit et Liberté" — prin care se propune alegerea a 30 de deţinuţi din Auschwitz, drept „colaboratori" ştiinţifici?

A fost nevoie pe-atunci să se furnizeze 30 de schelete, necesare unor licee şi facultăţi de medicină din Germania domnului caporal Hitler. Şi alegerea a fost făcută pe viu...

Maria ARSENE

UN CUI CU PERSONALITATE...

Ziarele americane au relatat amănunte despre un concurs de pictură, ce s-a desfăşurat în oraşul Tacoma. Din aceste amănunte, s-a aflat cum, după o matură chibzuinţă, juriul concursului a acordat premiul I lucrării unei tinere pictoriţe, dar că, în momentul decernării premiului, a ieşit la iveală că, din greşeală, tabloul cu pricina fusese atîrnat pe dos...

Această constatare a răsturnat doar tabloul — nu şi opinia membrilor juriului. Ei au declarat: „tabloul acesta, aşa cum se prezintă, aduce o concepţie cu totul personală şi nouă asupra relaţiilor dintre lucruri — o concepţie de a cărei valoare probabil că nu-şi dă seama bine nici creatoarea lui. Lumea e prezentată în viziunea unui acrobat atîrnat la trapez, care ar privi-o de sus...

Este o calomnie să se spună că ar fi fost atîrnat pe dos. Tabloul nu putea fi conceput decît aşa cum este..."

Se zice că o parte dintre participanţii la această întrecere artistică şi-au propus ca, pe viitor, înainte de a mai expune un tablou, să trateze din timp cu tapiţerul care-l va atîrna pe pereţi. Poate nimeresc şi ei un cui cu atîta personalitate, încît să le câştige sufragiile juriului...

E. B. MARIAN

A DOUĂSPREZECEA NOAPTE

Regia: I. FRIED

În uriașul spirit shakespearian, geniul tragediei și cel al comediei sălășluiesc în deplină armonie. Dureri mistuitoare sau nestrînse hohote de rîs dezvăluie adîncurile sufletului omenesc. Și dacă tragediile lui Shakespeare se pun în față realitatea nudă, copleșitor de vie, comediile lui se servesc adevărurile vieții într-un chip metaforic, fie sub motivul feeric al „Visului unei nopți de vară", fie sub bufoneriile grotești din „Nevestele vesele din Windsor" (amîndouă comedii cunoscute publicului nostru datorită prezentării lor pe scenele unor teatre bucureștene). Niciodată comedia lui Shakespeare nu este lipsită de obiect, de tîlc. În „A douăsprezecea noapte" aleasă pentru ecranizare la studioul „Lenfilm", s-ar părea că au e loc pentru aici o „morală". Și, totuși, în țesătura de pură fantezie a piesei, țîșnesc nenumărate nestemate de înțelepciune, dezvăluite în vorbele și acțiunea unor personaje.

Comedia „A douăsprezecea noapte" e o variantă pe vechea temă a „sosiilor"[1]) Sebastian și Viola, copiii gemeni ai unui nobil, se pierd în timpul unei furtuni pe mare. Salvați de corsari pe valuri diferite, sînt aduși în același loc, pe coasta Iliriei fără să știe unul de celălalt. Viola se travestește în băiat, pentru a putea deveni pajul chipeșului duce Orsino, pe care îl iubește în taină. Acesta îl trimite pe Cesario-Viola ca ambasador pe lîngă mîndra contesă Olivia, ferecată în castelul ei Olivia, care refuză cu încăpățînare inima lui Orsino, se îndrăgostește de grațiosul emisar și-i oferă mîna. Sebastian, purtat de întîmplare prin preajma palatului, e luat drept Cesario și devine soțul Oliviei. Cei doi gemeni se întîlnesc și adoc dezmădămîntul fericit, tocmai în clipa cînd încercătura ajunge la apogeu: Orsino e revoltat de presupusa trădare a pajului, Cesario e uimit de acuzațiile ce i se aduc pentru presupusa sa cucerire, Olivia e consternată de ingratitudinea presupusului său ales.

În film e realizată cu măiestrie atmosfera piesei, prin folosirea unor actori potriviți: ducele Orsino — rol de Fét Frumos — e V. Medvedev. Olivia e Alla Larionova care, ca și în „Ordinul Ana", uimește prin frumusețea ei mîndră și interpretarea nuanțată a unui rol de mare feminitate, iar în grațioasa pereche de gemeni, joacă Clara Lecika, în rol dublu, știind să sublinieze cu finețe imperceptibilele diferențe dintre figura de efeb a lui Sebastian și grația băiețească a Violei. Dar adevărata substanță comică a filmului o dă acțiunea secundară (intriga cutenilor Oliviei în jurul posacului majordom Malvolio), care aduce pe ecran oameni autentici, cu identitate socială precisă. Aci regia (I. Fried) a avut de rezolvat o problemă grea: debitul dialogului shakespearian, strălucitor și plin de tîlc, este limitat pe ecran prin necesitățile scenariului cinematografic. I. Fried a compensat acest neajuns, speculînd inteligent imaginea cinematografică. Tipurile sînt puternic caracterizate prin fizionomia lor, compusă minuțios și cu fantezie — aceasta, grație, în primul rînd, unor excelenți artiști, ca G. Vițin, M. Ionin etc. Obiectivul aparatului de filmat întrzie mult asupra apariției lor, înregistrînd o mulțime de gesturi măruntе dar revelatoare pentru eroi. Ei știu să stîrnească, fiecare, un hohot de rîs cu o notă particulară: ridicolul aristocrat degenerat sir Andrew, și grotescul declasat sir Toby sînt la fel de hilari, dar izbutesc, prin simpla lor apariție, să se situeze în categorii omenești și sociale foarte diferite. E de regretat însă că Malvolio (V. Merkuriev), adevăratul tip negativ, dezgustător prin vanitatea, prostia și ambiția lui amuzant prin inconștiența sa, e prea puțin caracterizat prin mască. L-am fi vrut mai stilizat, pentru a sezisa de la prima apariție firea lui antipatică. Cu cît mai mult se simte această nevoie, cu cît el are în piesă funcția de a ridiculiza spiritul meschin al arivismului: alături de imbecilul sir Andrew, plin de morgă nobiliară, acest ambițios întrepează o concepție adesea mărturisită de Shakespeare în opera sa: parvenirile aristocrației, orgoliul, lăcomia, egoismul sînt contrare firii omenești, mutilează caracterele și jignesc bunul simț popular. Cu cît se apropie mai mult de popor, cu atît eroii comediilor lui se umanizează mai mult și devin simpatici, chiar cînd ce în caracter trăsături respingătoare. De obicei, cel care sugerează sau exemplifică această idee în comediile shakespeariene este bufonul, simbolizînd înțelepciunea care, pentru a putea ajunge în palate, trebuie să îmbrace haina nebuniei. Dar, în film, bufonul e la înfățișare prea puțin măscărici, prea „om de treabă": ocolind burlescul obișnuit în interpretarea măscăricilor, actorul Fredlich moderează prea mult dinamismul și exuberanța acestui tip clasic (deși în primele scene promite o fi mult mai „bufon" decît apare apoi).

O galerie pitorească de personaje secundare, cu admirabile măști comice, decoruri pline de farmec și un colorit plăcut întregesc atmosfera de basm pentru oameni mari, a filmului.

Anna ARGHIR

[1]) Persoane care seamănă leit între ele.

Scenă din film. În mijloc, actrița Alla Larionova.

Wilhelm Kaufmann: „Șantier naval- Kornenburg"

O expoziție de plastică austriacă...

Rudolf Pieban: „Presă pentru struguri" (Premiul de onoare 1947).

Publicul iubitor de pictură a primit cu mult interes Expoziția de pictură și grafică austriacă, deschisă în sala din bulevardul Magheru nr. 21. Recunoscînd în unele din lucrările expuse preocupări ce caracterizează o artă realistă, privitorul se apropie de ele cu simpatie și înțelegere. Opera artiștilor austrieci îi oferă, în cea mai mare parte a ei, o viziune a vieții optimistă și generoasă, exprimată cu fantezie și sensibilitate poetică (vezi tablourile „Presă pentru struguri" de Rudolf Pieban, „Șantier naval-Kornenburg" de Wilhelm Kaufmann, ori peisajele lui Sergius Pauser) ce caracterizează, ca un factor comun, variatele stiluri ale artiștilor. Trecînd fără interes artistic și fără emoție prin fața lucrărilor în care adevărul vieții e redat arbitrar (cum e tabloul lui Ferdinand Stranski: „Peisaj cu cai—Austria de jos"), prin fața acelor cîteva picturi sau desene, din care se degajează influențe ale formalismului — vizitatorii expoziției se opresc îndelung la tablourile a căror originalitate artistică relevă în diferite chipuri o viziune realistă. Printre aceste lucrări se numără și cele pe care vi le prezentăm alăturat.

F. M. DOSTOIEVSKI

Tamara GANE

Zguduitoare ca și viața-i de înălțări și prăbușiri, opera lui Dostoievski ne transmite peste decenii mesajul unei conștiințe sfîșiate de tendințele cele mai contradictorii — stranie împletire între bine și rău, între smerenie și răzvrătire, între impuls și rațiune, între fantastic și real, între viață și moarte. Iată diapazonul pe care se clădește universul în mișcare al creației dostoievskiene, îmbinînd umanitatea cea mai sensibilă cu rîsul sardonic al omului trufaș. De la primul roman „Oameni sărmani", și pînă la ultimul „Frații Karamazov", întreaga lui operă este spovedania dureroasă a unui suflet înfrînt, torturat de suferința întregii umanități, obsedat pînă la halucinație de o dublă viziune a vieții: spectacolul tragic al lumii în care, sub năvala capitalismului, se dărîmau temeliile orînduirii vechi, feudale, și visul utopic al reclădirii viitoare a omenirii prin suferința *„atotpurificatoare"*. Această epocă de criză a istoriei, cînd în Rusia *„toate se răsturnaseră... și nu s-au așezat încă"* — după expresia personajului Konstantin Levin, creat de titanul literaturii ruse, Lev Tolstoi, — s-a răsfrînt în conștiința scriitorului ca un impas fără ieșire, ca o fatalitate oarbă, de neînlăturat, în fața căreia omul rămîne neputincios. De aici tragismul eroului dostoievskian, încovoiat sub povara contradicțiilor sfîșietoare ale realității istorice, lipsit de suport ideologic și moral—eroul sumbru, care se zbate între protestul anarhic și resemnarea de factură mistică, de multe ori pradă a patimilor și a instinctelor celor mai josnice, profesînd totodată, în haosul social și bezna vieții înconjurătoare, marea iubire față de omul oropsit.

De la primii săi pași literari, îl frămîntă gîndul chinuitor despre drama celor *„umiliți și obidiți"* într-o societate bazată pe silnicii; îl chinuie destinul umanității apăsate de principiul inuman al „moralei de fiară", îl preocupă factorul primordial al vieții — fericirea. În numele acestei fericiri, în numele adevărului și dreptății sociale, Dostoievski căuta cu înfrigurare soluții la problemele nodale ale epocii lui frămîntate. Dar în loc să urmeze drumul deschis de marii săi contemporani, luptătorii democrați-revoluționari Belinski, Herzen, Cernîșovski, Dobroliubov, el va adopta teza mistico-religioasă a acceptării suferinței ca singura cale de izbăvire morală a omului.

În primele sale opere, *„Oameni sărmani"*, *„Netocika Nezvanova"*, *„O inimă slabă"* sau *„Satul Stepancikovo"* este puternic imprimată tradiția realismului gogolian, iar Belinski saluta cu entuziasm *„talentul neobișnuit, original"* al autorului „Oamenilor sărmani", *„a cărui muză se apleacă cu dragoste asupra celor ce se cuibăresc în poduri și beciuri"*. Dostoievski intră în literatură credincios propriei sale devize: *„Noi toți am ieșit din Mantaua lui Gogol"*. În schimb, în marile romane scrise după întoarcerea din ocna țaristă, va domina tendința de idealizare, de apoteozare a suferinței și o chinuitoare încercare de a justifica temeliile ordinei de stat existente.

Înflăcărarea tinerească pentru ideile socialismului utopic este curînd înăbușită de tortura prin care trece, în momentele de groază, cînd, împreună cu alți 20 de tineri — membri ai cercului revoluționar Petrașevski, osîndiți la moarte — a fost scos în dimineața rece și cețoasă din 22 decembrie 1849 în piața publică, pentru a primi pedeapsa capitală, comutată în ultimul moment la muncă silnică. Cu cîtă vigoare artistică, cu cîtă forță de pătrundere psihologică va evoca mai tîrziu scriitorul, în paginile romanului „Idiotul", zbuciumul prin care a trecut în aceste clipe de mare tensiune! Zăngănitul lanțurilor din ocna siberiană, apoi anii lungi de serviciu militar disciplinar, ca simplu soldat, în aceeași aspră Siberie, vor lăsa amprente de nesters în psihologia lui Dostoievski, zdruncinîndu-i echilibrul sufletesc, încrederea în posibilitatea făuririi unei vieți mai bune pentru cei mulți și oropsiți. De aceea, după întoarcerea din *„Casa morților"*, în 1859, el se va găsi la o răspîntie ideologică, încercînd să explice conflictele sociale prin procese psihologice cu substrat pur moral. Căutarea aproape bolnăvicioasă a unor cazuri patologice (Alioșa din „Umiliți și obidiți", prințul Mîșkin din „Idiotul", Smerdiakov și cei trei frați Karamazov) vădește din ce în ce mai mult înclinarea aceasta a scriitorului, pe care Maxim Gorki a numit-o *„frică organică în fața străfundurilor tenebroase ale propriului său suflet"*. Procesele de conștiință complicate și morbide, înlănțuirea de crime și sinucideri ce stau la baza romanelor „Crimă și pedeapsă", „Idiotul", „Frații Karamazov", apar desprinse de factorul social, ele fiind provocate de ciocnirea inexorabilă a două elemente care, chipurile, conviețuiesc în mod armonios în om, fiind esența însăși a naturii umane: binele și răul, divinul și demonicul. Iată de ce Mitea din „Frații Karamazov" spune despre sine: *„Deși canalie, sînt un om cinstit"*, iar Grușenka îl mărturisește: *„Cu toate că ești o bestie, ai un suflet nobil și generos"*. Personajele, pe care autorul le învestește cu inocență și puritate sufletească deplină, ca Mîșkin, din „Idiotul", Sonia Marmeladova din „Crimă și pedeapsă", sau Alioșa din „Frații Karamazov", sînt opuse firilor complexe, zbuciumate și contradictorii, ca Raskolnikov sau Dmitri și Ivan Karamazov. Este contradictorie și poziția autorului însuși față de acești „eroi", care proclamă dreptul omului de a face orice, mergînd pînă la crimă. Obsesia ce-l stăpînește pe Raskolnikov și care-l va duce la uciderea bătrînei cămătărese și a surorii ei, nu va izbuti să ucidă principiul „omeniei". El va fi condamnat de propria lui conștiință, iar prin pocăința eroului său, autorul va demasca egoismul și individualismul specifice societății burgheze. În ciuda rătăcirilor mistice pe care se sprijină soluțiile propuse de Dostoievski, în ciuda propriilor sale tendințe reacționare, în ciuda fundamentului ideologic eronat al operelor sale, din sensul obiectiv al acestor opere se desprinde o viguroasă critică socială. Dostoievski a creat în romanele sale tablouri impresionante, prin forța de zugrăvire artistică, cu adevărat genială, a unor aspecte tipice din realitatea acelor vremi: mizeria care generează bolile și prostituția, condițiile degradante în care trăiesc cei lipsiți de drepturi, victime ale „stăpînilor vieții", a căror galerie începe cu nefericitul Devușkin din „Oameni sărmani" și se continuă cu familia umilă a Marmeladovilor, striviți de contrastele orașului capitalist.

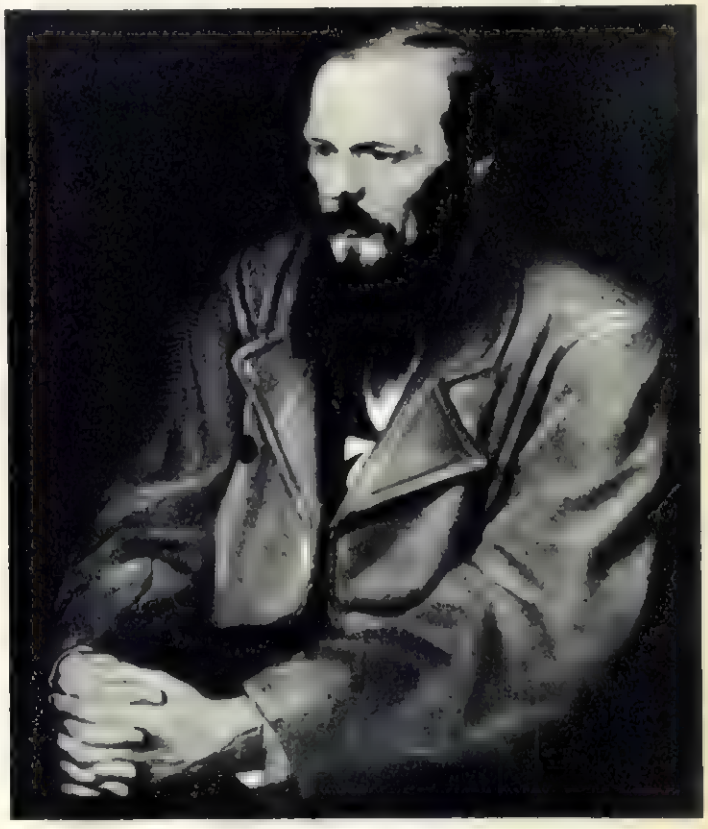

Dostoievski — portret în ulei de Perov.
(Din Galeria TRETIAKOV).

Întreg umanismul lui Dostoievski s-a manifestat în acele noutăți chipuri de copii, care-i populează opera: micuța Keti din „Netocika Nezvanova", băiatul anonim din „Micul erou", nefericita Nelly din „Umiliți și obidiți", Polenka din „Crimă și pedeapsă", Iliușa din „Frații Karamazov".

Sînt pagini de pledoarie înflăcărată pentru aceste ființe nevinovate, în numele cărora, prin gura lui Ivan Karamazov, scriitorul va renega ideea utopică a „armoniei divine", va denunța propria sa teorie a „suferinței universale". Patosul a tot ce este bun în creația sa, se îndreaptă împotriva contrastelor monstruoase ale unei societăți bazate pe exploatarea și oprimarea omului, societate pe care scriitorul a urît-o cu toată puterea sufletului său pasionat.

Forța uriașă a talentului său de scriitor-psiholog, capacitatea de a reda o întreagă gamă de stări sufletești complexe, viguroasa și veridica evocare ca și profundul dramatism al conflictelor — toate acestea ating coarda înaltă a vibrației shakespeariene, cum pe bună dreptate remarcă Maxim Gorki.

Cinstirea memoriei lui Dostoievski — de la a cărui moarte se împlinesc trei sferturi de veac — cinstire inițiată de Consiliul Mondial al Păcii, forța ce exprimă voința de pace și aspirațiile spre progres ale popoarelor lumii, vine să consacre o dată mai mult, valoarea pe care o are opera marelui scriitor în patrimoniul artei mondiale realiste.

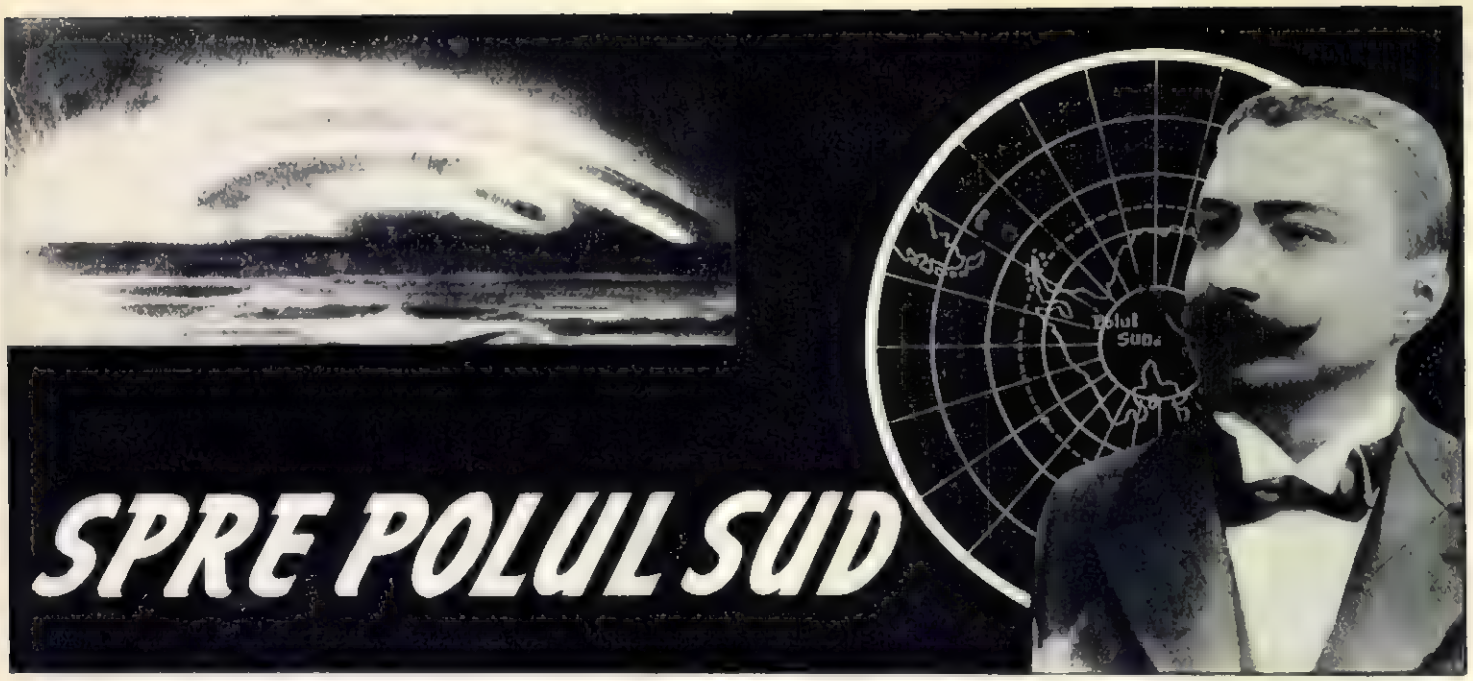

SPRE POLUL SUD

de Emil G. RACOVIȚĂ

(urmare din numărul trecut)

Cînd debarcai, fusei primit cu o larmă asurzitoare, cu țipete turbate, cu strigăte de ciudă, care nu lăsau nici un pic de îndoială asupra părerii puțin măgulitoare pe care aceste păsări o aveau despre persoana mea. Mă gîndeam că, la urma-urmei, cu vremea, vor fi mai îngăduitori și mă așezai pe o stîncă, la oarecare depărtare. Dar bunăvoința și răbdarea mea fură zadarnice. Toți pinguinii, întorși cu fața spre mine, țepeni pe picioarele lor, cu penele zburlite și cu ciocul larg deschis, îmi aruncau cuvinte care, judecate după tonul lor, trebuie să fi fost foarte jignitoare, dar pe care, din fericire, eu — fiind de felul meu cam timid — nu le înțelegeam de loc, mai ales că filologii nu au întocmit încă dicționarul pinguin... Sătul de atîta gîlceavă, făcui un ocol mare și mă întorsei iar la ei, ascunzîndu-mă după stînci. Așa am putut să-i observ, fără ca să bănuiască și fără ca traiul lor obișnuit să fie tulburat de prezența unui nechemat.

O ceată de pinguini se statornicise pe un pămînt pietros: o plajă înclinată, pe care erau risipite roci căzute de sus, de pe falează. Acest teren era împărțit în loturi, pe fiecare din ele fiind instalată cîte o familie compusă din tată, mama și cei doi copii. Cuibul rotund e ca o simplă arie, avînd ca fund pămîntul gol, fiind împrejmuit de un zid scund, format din pietricele amestecate cu cîteva oase de pinguini răposați, pe care aceste păsări, puțin respectuoase, dar practice, le folosesc pentru nevoile lor. E vădit că zidul are doar menirea de a împiedica ouăle să se rostogolească pe povîrniș. Puii erau încă acoperiți cu puf cenușiu; pîntecele lor umflat, îndopat cu mîncare, aproape că se tîra pe jos. Cu căpșorul lor mic, cu brațele lor mititele și cu labele lor micuțe ascunse sub pîntecele enorm, semănau cu niște ghemuri mari de lînă cenușie, care se rostogoleau de colo pînă colo, în cuib. Părinții stăteau în preajma cuibului, supraveghindu-și cu grijă odraslele, împiedicîndu-le să părăsească casa părintească, și mergeau cu rîndul să le aducă hrană.

Împrejurul fiecărui cuib era o zonă, proprietatea cîte unei familii, despărțită de moșia vecinului prin hotare fără semne. Această rînduială era prilej de procese fără de sfîrșit; deîndată ce un pinguin încălca proprietatea vecinului, proprietarul protesta cu violență și, din vorbă în vorbă, ajungeau să se sfădească de-a binelea. Cei doi cetățeni, de care se apropia un al treilea și al patrulea, se așezau unul în fața altuia, se priveau ochi în ochi, cu trupurile aplecate înainte, cu brațele aduse pe spate, cu ciocurile căscate și cu penele de pe cap zbîrlite, țipîndu-și unul altuia cuvinte grele. Certurile acestea, care nu mai conteneau printre locuitorii orașului, produceau larma care se auzea de pe „Belgica", certuri care nu veneau din cine știe ce învrăjbiri electorale, ci erau niște contestări judiciare între proprietari de pămînt.

Mai sînt și alte orașe populate și pline de viață, care s-au statornicit pe aceste meleaguri, numai că acestea sînt mai puțin zgomotoase decît cele dintîi; locuitorii lor se arată mai demni și mai liniștiți. E vorba de ai doilea neam de pinguini, Pinguinul papuaș (Pygoscelis papua), ceva mai mare decît Pinguinul antarctic și cu veșminte mai bogate.

Orașul papuaș era așezat pe o platformă, cam la treizeci de metri deasupra nivelului mării. Platforma avea aproape forma unui patrulater, cu una din laturi rezemată de țărm; două laturi ajungeau de-a dreptul la mare și formau muchiile unui perete vertical; a patra latură da spre un povîrniș ce cobora la o mică plajă de prundiș. Puii, cam la șaizeci, erau adunați în mijlocul orașului, în care, în acea clipă, se aflau numai opt adulți. Aceștia erau înșirați din loc în loc, pe marginea platformei, dar numai de cele trei părți ce dădeau înspre mare; nici unul nu se afla pe lîngă țărm. Sub ochii mei se afla un adevărat așezămînt de ocrotire, căci cei opt bătrîni erau supraveghetorii, pedagogii însărcinați să ferească puii să nu cadă de sus, de pe platformă. Stăteau înfipți pe picioare, gravi și nemișcați, pătrunși de însemnătatea chemării lor. Deîndată ce un pui se apropia de marginea periculoasă, pedagogul cel mai apropiat căsca o gură largă și, cu un glas sever, îl dojenea strașnic. Și dacă atîta nu ajungea, o lovitură de cioc bine plasată îl chema la ordine pe îndărătnic. Scoțînd strigăte ascuțite, rostogolindu-și pîntecele durduliu, mișcîndu-și frînturile lui de brațe, tînărul școlar se întorcea la tovarășii lui, iar pedagogul își relua locul, după ce, tăcticos, așeza lîngă el smocul de puf care, de multe ori, îi rămînea în cioc.

. . . . . .

Pinguinii formează un ordin de păsări strict limitat la emisferul sudic și, îndeosebi, la regiunile antarctice. Există încă un ordin de păsări, cu aceeași răspîndire geografică; e ordinul Chionidelor, cu un gen și două specie: Chionis minor, care trăiește în insulele Kerguelen, și Chionis alba, pe care am întîlnit-o mai des în Antarctica.

E o pasăre albă de tot, de talia unui porumbel mare, avînd ciocul acoperit cu două umflături ce formează un fel de teacă, de unde și numele lui popular de „Cioc-în-teacă". Cuibărește prin crăpăturile stîncilor și crește cîte doi pui, îmbrăcați în puf cenușiu. Este singura pasăre polară care nu are labe palmate și de aceea nu-și caută hrana printre animalele marine. Am văzut-o hrănindu-se cu algele de pe stîncile descoperite în timpul refluxului.

Pe ghețurile plutitoare și pe plajele pietroase, se văd, din cînd în cînd, niște mase mari și informe, niște fusuri lungi: sînt focele. Cea mai comună focă este foca lui Weddel (Leptonychotes Weddelli), care poate avea o lungime de peste doi metri; are o blană cenușie închisă, pătată cu galben. Cînd soarele strălucește, focele, tăvălite a lene prin zăpadă, dorm cu ochii închiși în liniștea cea mai desăvîrșită. Ne așezam lîngă ele și le loveam prietenește cu mîna; atunci ridicau capul lor rotund și ne priveau cu ochii lor mari și umezi, răsuflînd cu putere pe nări, căscînd uneori o gură enormă, înarmată cu dințișori ascuțiți. Dacă le lăsam în pace, își lăsau iar capul pe zăpadă și-și vedeau de

Pe măsură ce înaintam, sloiurile se făceau din ce în ce mai groase...
(Foto H. ARCTOWSKI)

Așa apare observatorului, balena zisă Megaptera...
(Desen de E. RACOVIȚĂ)

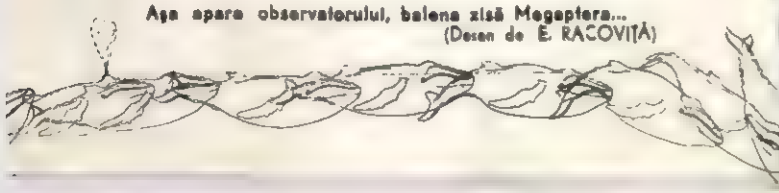

somn. Din timp în timp, respirația lor regulată era întreruptă de suspine lungi, suspinele celor ce s-au ospătat din belșug. Uneori mișcau repede micile lor înotătoare, înarmate cu gheare și, cu o îndemînare surprinzătoare, se scărpinau în cap și pe spate, căci erau pline de paraziți bruni, de purecî înfipți în piele.

Canalele și strîmtorile sînt vizitate de cete numeroase de balene. În golfurile pline de ghețuri plutitoare apare deodată la suprafața apei o vîltoare; o mică ridicătură conică și neagră se ivește, se deschide la vîrf și dă drumul la o coloană de aburi albi, care descriu spre cer o curbă elegantă. Apoi, se arată o namilă lungă și întunecată, care se afundă cu o mișcare de rotație și totul dispare. Vîltoarea se potolește încetul cu încetul, și la suprafața apei, apare o oglindă lucie, produsă de grăsimea pe care balena a lăsat-o în urma ei. Exercițul se repetă de patru sau cinci ori la rînd, în răstimp de cîteva minute. În sfîrșit, după ieșirea coloanei de aburi și după apariția grămezii celei lungi și negre, vezi, deodată, o coadă mare legănîndu-se și iar nimic — de data asta, pentru mai multă vreme. Așa îl apare observatorului balena zisă Megaptera (Megaptera boops). Al doilea neam de Balenoptere, Balenoptera Sibbaldi, se poartă cam la fel, numai că nu-și leagănă coada atunci cînd se afundă, adică atunci cînd „sondează", cum zic pescuitorii de balene.

Cîrduri numeroase de Megaptere ne-au împresurat aproape în tot timpul șederii noastre în strîmtoarea „Belgica" și am putut vedea și auzi, ziua și noaptea, răsuflarea lor puternică. Se prea poate ca balenele să nu doarmă de loc, căci de la 1 ianuarie pînă la 31 decembrie, ele n-au făcut decît să sondeze și să revină la suprafață. Ce mai schimbă niței această viață monotonă, este epoca împerecherii între cele două sexe, iar pentru femele, și aceea a nașterii și alăptării puilor. Din nenorocire, în privința aceasta nu pot da nici un amănunt, de vreme ce nu am fost de față la aceste ceremonii. Pe de altă parte, datele pe care le are știința sînt prea îndoielnice, ca să mai pomenim de ele; pot însă să descriu un joc al Megapterelor, căci de multe ori am fost la fața locului în timpul jocului lor și întotdeauna spectacolul mi-a produs mare plăcere. O ceată de Megaptere năvălesc într-un golf. De prin toate părțile, printre sloiurile de gheață plutitoare, se ridică țîșnituri înalte de aburi, iar ecoul munților de gheață răsună de răsuflarea lor zgomotoasă. Deodată, o namilă grozavă și neagră, înzestrată cu două vîsle uriașe, pătate cu alb, se ridică oblic deasupra mării. Namila cade, azvîrlind cît colo coloane înalte de apă spumoasă, în vreme ce talazuri grele gonesc grăbite în depărtările liniștite ale mării. Acest exercițiu se repetă de mai multe ori. S-ar zice că Megapterele nu mai pot de veselie și că execută, pe întrecute, fantasticele lor sărituri. Privelișteа este impunătoare prin talia uriașă a animalului, care e aproape de douăzeci metri lungime, dar e caraghioasă, totodată, din pricina formei grosolane și a stîngăciei executantului.

În ziua de 12 februarie părăsim strîmtoarea „Belgica" și ne îndreptăm către sud. Țărmul întins al țării lui Graham se zărea înspre răsărit; nu ne-a fost însă cu putință să ne apropiem de el, din cauza ghețurilor. În ziua de 16 zărirăm un pămînt format din masivi muntoși înalți, din cîmpii întinse, acoperite toate de zăpadă. Era cu siguranță pămîntul Alexandru I, dar încercările noastre de a-i aborda au rămas zadarnice. Sloiuri întinse, adevărate lanuri de gheață, înghesuite unele lîngă altele, se întindeau pe o suprafață de mai multe mile, între noi și această țară îndepărtată și misterioasă. Ne aflam în fața banchizei și, urmărind marginea ei crestată, ne îndreptarăm, în zilele următoare, înspre apus și sud. Încercarăm să răzbatem cu vasul prin banchiză, dar de două ori am fost prinși de ghețuri și ținuți în loc cîte 24 de ore.

Pluteam pe marea liberă, cam la 70° latitudine sudică, avînd mereu în fața noastră banchiza, cînd iată că se dezlănțui un violent uragan, însoțit de viscol.

(continuare în numărul viitor)

1. E. Recoviță, studiind la microscop, în micul laborator de pe „Belgica" (Foto dr. F. COOK). **2. De cîte ori puteam, sondam printr-o copcă făcută în gheață, și pescuiam animalele marine...** (Foto dr. F. COOK). **3. Foloseam zilele frumoase ca să facem excursii lungi pe banchiză...** (Foto dr. F. COOK) **4. Astfel se făcea topirea gheții, pentru apa de băut...** (Foto dr. F. COOK)

Furăm prinși pentru 13 luni în strînsoarea de fier a ghețurilor sudice... (Foto dr. F. COOK).

Vîntul sufla aspru și înghețat, peste capetele noastre descoperite și pleoștite... (Desen de pictorul A. PARIS)

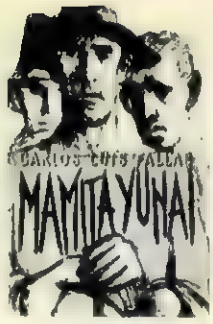

SCRITORI și CĂRȚI

20 DE ANI DE POEZIE*)

Ce interesant e să recitești cărțile unui scriitor care, de 20 de ani, străpunge în lung și lat pămîntul poeziei! Cîtă osteneală, cîtă aspră trudă, pe vremuri și sub vînturi de atîtea ori neprielnice, pînă la recolta de acum!

Mai ales noi, cei tineri, cu ochii limpeziți în lumina acestor ani și zile, feriți de bielul de flăcări și smoală al ceasurilor de deznădejde, noi, cei tineri, întoarcem paginile pline de curiozitate și emoție, înfrigurați, pe nerăsuflate. E firesc să fie așa și e necesar. Nu poți fi un bun ucenic, dacă nu reconstitui, cu creierul și cu inima, drumul meșterului de la care vrei să înveți ceva. Și cum drumul acestui meșter al poeziei noastre, care este poetul Cicerone Theodorescu, nu a fost un drum liniar, reconstituirea lui e cu atît mai interesantă. Poetul însuși ne sugerează gîndul acesta în „Drumul simplității" (un fel de inscripție cu care se deschide cartea) drum de la zbuciumul adîncimilor înflăcărate, de la cataclismul acelor păduri și împărății subpămîntene, căzute pradă „apăsărilor imense", pînă la punctul în care:

„... abia tîrziu, frămîntat cărbune,
Cînd căpătă puritcat lumină
Și pîn-la noi cînd izbuti să vină,
Ne-a spus ceva ce greu se poate spune,
Ceva — sub chipul pietrei nestemate —
De limpezi flăcări și de simplitate".

Sclipirile acestea de piatră nestemată dau drumului adevărata perspectivă, iar celui care-l reconstituie, o bucurie deosebită.

Încă de la început, prin noaptea de incertitudini și cumplită durere a acelor zile ale domniei capitalului feroce, se aude, cînd mai clar, cînd mai confuz, glasul poetului care e adeseori de o luciditate tăioasă, ce amintește școala lui Edgar Poe. Iată cîteva mărturii:

„Mi-e brațele un țipăt: să
nu-nceapă
Răceala să le-nfășure ca
gheața
Plante-amorțite ce urcînd
prin apă,
Se-ntind să mai ajungă
suprafața!".
(Examen)

În noianul de îndoieli ca niște piscuri reci și golașe, se aude strigătul:

„Urăsc destinele
Victoriosilor
Albilor îngeri
Ai poeziei"!

Și de aici îndemnul atît de propriu și de firesc:

„Mai lasă vioară
Și-arcuș — pentru îngeri.
Urechea-ți coboară
Vulcanicei plîngeri,

Furtunilor caste
Ce pliplie-n funduri,
Murmurelor vaste,
Aprinselor pruncluri

Sub care iloții
Soboli ai pămîntului,
Cer aripă vîntului
Să zboare, cu toții".
(Îndemn).

Deci efortul acesta conștient de a-ți depăși propria artă, de atîtea ori ispitită de glasul înșelătoarelor sirene, este evident în o bună parte din *Cleștar* (1936) și, mai ales, în *Cîntece de galeră*, care strîngea poeziile scrise pînă în toamna lui 1944. Erau anii în care umbra fascismului începuse să acopere țara și, pătrunzîndu-le poate mai mult intuitiv sensul, Cicerone Theodorescu îl caracterizează lapidar:

„... Se-ntunecă drumul. Pier
roadele. Dar
Sămînța scînteii e stea, în
annar".
(Culcuș siluit)

Apoi războiul, cu atîtea culcușuri siluite, călcate de călcîiele de fier ale „noii ordini", războiul în care:

„Cîntau ucigași — cu tragic
elan —
Cîntau căpcăuni, în septembrie an,
Chemînd la ospăț, din fîntîna
flămîndă
Reptilul dezastru, obtuza
osîndă".
(Jurnal 1941)

În toate poeziile acestea e o dramatică luptă cu sine însuși, un zig-zag fulgerător de la deznădejde la credința cea mai vie și fierbinte din poezii ca *Hotar*, sau în minunata poezie cu iz folcloric atît de pronunțat *Va fi primăvară*, în *Pentru Pasărea Phoenix*, *Rugăciune* și altele încă. Bineînțeles că am greși, urmărind truda de minor a poetului, după propria-i sugestie, dacă am vedea în galeriile de mult lăsate-n urmă, numai porțiunile acestea fructuoase, bogate în sclipirile minereului autentic și prețios. Nu. Poetul a avut adeseori de înfruntat pereții îndîrjiți ai „sterilului", piatră surd și obositoare, care a dat și mai dă încă multă bătaie de cap minerilor adevărați. Se pare că meșterului nostru i-a lipsit din cînd în cînd lumina lămpii de carbid și, de aceea, și-a tocit forțele lupt îndu-se cu piatra seacă, fals sclipitoare ici și colo, în dosul căreia nu se ascundeau filoane bogate. Rămîne dar să prețuim totuși căutarea acerbă și nobilă, cum spuneam, a minerului adevărat, care nu-și fură niciodată propria-i căciulă.

Cicerone Theodorescu

Acolo unde Cicerone Theodorescu a găsit un minereu deosebit — în inima incandescentă a oamenilor — el l-a dat strălucire, l-a înnobilat, l-a schimbat în bijuterie și sabie. Unde nu, după cum mărturisește poetul singur, mult mai tîrziu (vezi „De vorbă cu un tînăr"),

„... au fost săpezi, țigănii,
Copaci geroși gătiți cu artă
Și zurgălăi ducînd în sănii
O rece frumusețe moartă".

★

Continuîndu-și drumul, după 1944, cu o energie remarcabilă, căutînd mereu, meșterul a dobîndit, în anii din urmă, succese mari, de loc ușoare. Trecînd de la ciclul *C.F.R.* (1938), cu multe notații de mare forță sugestivă (vezi, de exemplu, „Triunghi de argint, cocori..."), prin cele două poeme publicate în 1949, *Calea Griviței* și *Din toamna lui 39...* (sînt două poeme lirice, fără osatură epică, de invectivă și meditație, proteste împotriva vechilor impilatori și a confraților lor războinici de azi), Cicerone Theodorescu ajunge la multiplele și gingașele culegeri pentru și despre copii, și apoi la volumul, din atîtea puncte de vedere prețios, „Un cîntec din ulița noastră" (1953). Bogată ca un mozaic, o adevărată simfonie modernă de teme și culori, cartea aceasta pune în adevărata lumină personalitatea artistică a poetului, lăsînd să se vadă din plin acele virtuți de mult anunțate, mult mai rar umbrite de căutările sterile, de alambicările de altădată.

Acum, *Pe Griviția la noi*, poetul se îmbată de bucuria pură a rîsului copiilor, urmași ai vechilor luptători:

... De chiot mașina e plină,
De rîsul atîtor copii.
— „Or ți-e de mirare, vecină?"
— „Vecine, copii să tot fii!"

Sau surprinde, într-un profil folcloric, chipul tovarășei de viață:

„Lîngă-așa nevastă, mai că,
Aș ierna pîn-la Drăgaică:
La iubit, ibovnică,
La război, polcoonică,
Și la greu, duhovnică".

Aici găsim și usturătoarea biciuire a dușmanilor vechi și noi, a reprezentanților unor clase decrepite, în cunoscuta poezie cetățenească *Certificatul de alegător*.

În ea, și apoi în ciclul *Cocoși de tablă*, cu rondelurile atît de mult discutate, care au și făcut școală, este valorificată una din marile însușiri ale poetului: satira. În acest sens, el e un maiakovskian, chiar dacă nu-i urmează calea în versificație. Versul lui e corosiv, arde ca acizi. E bine cînd știchiul său e îndreptat împotriva dușmanului de clasă, împotriva micilor și marilor păcătoșenii din viața de toate zilele, împotriva birocraților și limbuților, a servilismului și a șablonului.

Sînt zugrăvite apoi, în cartea aceasta, figuri de muncitori din petrol, ori de pe șantierele patriei (vezi *Maria, Aișă, Cum a semnat sondorul Popa* și altele). „Un cîntec din ulița noastră" e o carte vie, plămădită din faptele vieții noastre de azi, sau, cum foarte bine spune poetul, în poezia cu același titlu:

„Nu-i cîntec de inimă-albastră
O bolită e, de melodii:
Un cîntec din ulița noastră...
— Sînt chipuri, sînt cîntece,
mii!".

Ar putea fi, bineînțeles, și mai multe chipuri, și mai multe cîntece încandescente, vii, simple, fermecătoare. Sîntem siguri, poetul nu va fi zgîrcit. Drumul de pînă acum, greu, dar plin de frumusețe și mari izbînzi, nu-l poate duce decît spre aceste cîntece.

Un capitol special ar trebui scris despre preocuparea neobosită a lui Cicerone Theodorescu pentru rosturile poeziei, pentru profilul moral al scriitorului de azi, despre grija pentru dezvoltarea noastră, a celor tineri, despre stima și cultivarea limbii românești, așa cum apar din cîntecele sale pentru cei mari și pentru cei mici. S-ar putea vorbi mult, și mai ales util, despre meșteșugul, altfel îndeobște recunoscut, al scriitorului, despre imaginile și ritmurile sale, despre tonurile contrastante — invectivă și candoare copilărească — despre folosirea creatoare a folclorului (recitiți, printre altele, poezia *Trei pitici zgribulici și-un vulpoi doftoroi*).

Cert este că aplecarea asupra cărților de versuri ale lui Cicerone Theodorescu constituie pentru orice cititor o bucurie și un prilej de învățăminte — panorama unui drum în sus, de-a lungul a două decenii de căutări și de popasuri rodnice, de împlinire matură a unui artist adevărat.

Ion BRAD

*) Cicerone Theodorescu: Versuri alese (Vol. I și II), E.S.P.L.A. — 1955

DE VORBĂ CU MEDICUL

GRIPA

Gripa, această boală contagioasă, produsă de un virus, apare mai ales sub formă de epidemii, în sezonul rece sau ploios. Contagiunea de la bolnav la omul sănătos se face mai ales în locurile aglomerate, prin picăturile de salivă proiectate cu ocazia vorbitului, tusei, strănutului etc.

Cum incubația (perioada pînă la apariția primelor semne de boală) e foarte scurtă, de 1-2 zile, epidemiile de gripă au adesea un caracter exploziv, cuprinzînd dintr-o dată un mare număr de cazuri de îmbolnăvire dintr-o colectivitate dată. Nici o vîrstă nu e cruțată, boala putînd apare de la sugari și pînă la bătrîni. La aceste extreme, însă, boala ia în genere o evoluție mai gravă, presărată uneori cu numeroase complicații (otite, sinuzite, pneumonii și bronho-pneumonii etc.), complicații pe care le produce fie însuși virusul gripal, fie, mai ales, bacteriile (microbii), cărora el le deschide calea. Pe de altă parte, imunitatea după boală e de scurtă durată, așa încît gripa poate surveni la aceeași persoană de multe ori în viață.

Semnele bolii sînt îndeobște cunoscute. Ea începe brusc, cu frisoane, creșterea temperaturii, stare generală de rău, cu dureri de cap și în globii ochilor, dureri musculare în tot corpul, puțin gutural sau senzația de înfundare a nasului, cu strănut, tuse uscată, senzație de usturime în gît etc. — adică simptomele unei „răceli" cu febră. De obicei, după 2-3-4 zile, boala se termină, deși, uneori, după o scădere de scurtă durată a temperaturii, urmează o nouă urcare, o reaprindere a bolii, pentru 1-2 zile, după care boala se termină definitiv. În orice caz, evoluția totală a bolii, în absența unor complicații, nu depășește 4-5 zile. Depășirea acestei durate trebuie să atragă atenția, fie în sensul că ar putea fi vorba de o altă boală decît gripa, fie că au apărut complicații.

Care e tratamentul bolii? Pînă în momentul de față, nu posedăm încă un tratament specific al gripei. Contrar de ceea ce cred mulți, antibioticele de care dispunem azi (penicilina, streptomicina, aureomicina etc.) nu influențează și nu scurtează evoluția gripei; ele nu fac altceva decît cel mult să prevină sau să vindece complicațiile microbiene ale bolii.

Primul lucru ce trebuie făcut în caz de gripă e punerea în repaus la pat a bolnavului, izolarea lui la domiciliu și combaterea semnelor celor mai supărătoare ale bolii. Se vor lua: aspirină, antinevralgice sau piramidon contra temperaturii și durerilor, ceaiuri calde pentru a favoriza transpirația, care determină scăderea temperaturii, se va întreține igiena nasului și a gurii (instilații în nas cu ser fiziologic călduț etc., gargare cu ceai de mușețel), se va lua vitamina C sub formă de sucuri de fructe (citrice).

În orice caz, nu se va face exces de tratament, evitîndu-se gargarele și instilațiile cu diferite substanțe care nu fac decît să irite mucoasele, scăzîndu-le rezistența (ca instilațiile cu diferite sulfamide, uleiuri iritante etc., sau gargarismele cu antiseptice iritante). De asemenea, nu se vor întrebuința antibioticele, decît numai în caz de complicații.

Pentru a preîntîmpina îmbolnăvirea, în timp de epidemie, vom evita, pe cît posibil, aglomerațiile, trecerile bruște de la cald la frig, transpirația, umezeala rece etc., care scad rezistența mucoaselor nasului și gurii. Vom evita, de asemenea, pe cît posibil, să ne aflăm în apropierea celor care tușesc, strănută, au gutural, febră etc. Vom face exerciții de gimnastică respiratorie, masajul pielii, dușuri, pentru a ne îmbunătăți adaptarea la frig.

În ultima vreme, medicii sovietici au întrebuințat, cu bune rezultate, vaccinarea antigripală: virusul gripal omorît (formolat), injectat sub piele sau introdus prin instilații în nas, protejează de îmbolnăvire pentru circa un an de zile pe cei vaccinați. Metoda e încă în studiu, dar experimentările făcute au dat rezultate promițătoare.

dr. Maur NEUMAN

Virusul gripei, mărit de 25.000 ori.

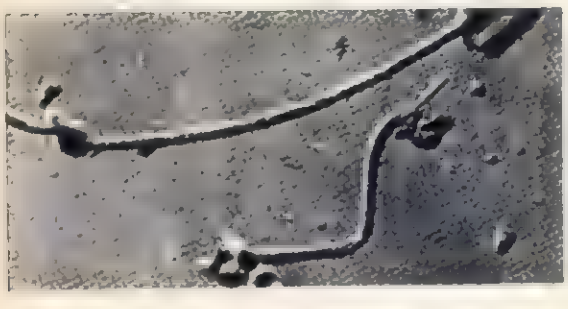

Memento

23 februarie

Ziua Armatei Sovietice și a Flotei Maritime Militare a U.R.S.S.

Eroicilor apărători ai frontierelor de stat și maritime ale Statului Sovietic le-a închinat sculptorul profesor I. Krestovski, acest minunat grup sculptural.

24 februarie

William Z. Foster, președintele Partidului Comunist din Statele Unite ale Americii, împlinește 75 de ani.

25 februarie

Se împlinesc 100 ani de la moartea (1856) lui N. I. Lobacevski, mare savant matematician rus, consecvent gînditor materialist, luptător neînfricat pentru libertate. Meritul său cel mai mare constă în aceea de a fi creat o nouă geometrie, geometria neeuclidiană, care reprezintă o cotitură în istoria gîndirii matematice.

26 februarie

Se împlinesc 125 de ani de la nașterea pictorului rus Nikolai Nikolaievici Ghe, unul dintre marii artiști peredvijnici, propagatorii unei arte naționale ruse, realiste și democrate. Cea mai însemnată contribuție a lui la tezaurul picturii ruse o constituie portretele unor mari reprezentanți ai intelectualității progresiste a vremii, precum și compozițiile sale istorice printre care tabloul „Petru I interogîndu-l pe țareviciul Alexei Petrovici, la Peteroff".

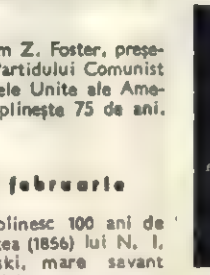

Nikolai Nikolaievici Ghe

*

În luna februarie se împlinesc 600 de ani de la răscoala tinerei burghezii franceze, condusă de Etienne Marcel, împotriva feudalității. Etienne Marcel a fost un om simplu, negustor de postav, din Paris; bazîndu-se pe orășenimea înarmată, el a încercat să supună monarhia, dominației tinerei burghezii. A fost prima încercare de acest fel, în istoria feudalității. Această răscoală — care s-a bazat, în bună măsură, pe fierberea surdă din rîndurile țărănimii — a precedat puternica răscoală țărănească ce avea să izbucnească în 1358, cunoscută sub numele de Jacqueria, cea mai mare răscoală de acest fel din istoria Franței.

Turnul Nesle din Paris, o temută închisoare din epoca răscoalei lui Etienne Marcel (după o veche gravură franceză).

27 februarie

La 27 februarie 1936, s-a stins din viață marele savant sovietic I. P. Pavlov, a cărui genială învățătură a revoluționat principiile pe care se baza fiziologia și medicina. Prin învățătura sa despre reflexele condiționate, marele savant a creat un nou capitol de fiziologie, și anume, învățătura materialistă despre activitatea nervoasă superioară. În fotografie: Cabinetul de lucru din casa (astăzi muzeu) în care a locuit, la Leningrad, I. P. Pavlov.

Răspundem cititorilor

DIN ISTORIA CINEMATOGRAFULUI

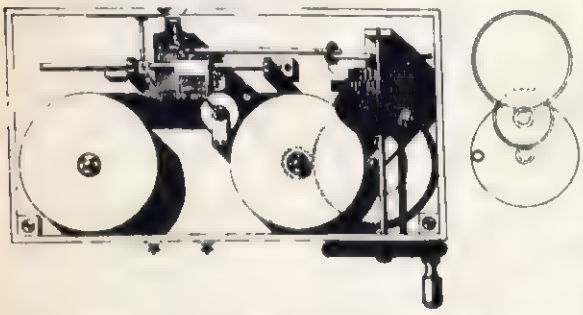

În 1896, inventatorul rus I. Akimov a creat un aparat cinematografic, pe care l-a denumit „strobograf". În fotografie: schița originală a aparatului lui I. Akimov.

În rîndurile de mai jos, răspundem tovarășului Mihai Popescu din Drăgănești, care dorește să știe cînd și unde a rulat primul film în istoria cinematografului.

Preistoria cinematografiei începe din timpurile cele mai îndepărtate, din perioada apariției umbrelor chinezești și a lanternei magice. Dar au trebuit să apară „pușca fotografică" a fiziologului francez E. Marey (1882), aparatul cronofotografic al fotografului rus V. A. Diubiuk (1891), fonoscopul creat de francezul J. Demeny (1891), cinetograful creat de americanul T. Edison (1893), tahiscopul inventat de germanul O. Auschütz (1891), cinetoscopul rușilor A. Timcenko și M. F. Freidenberg (1893), ca să se creeze o bază materială pentru apariția cinematografului propriu-zis, adică un aparat capabil să înregistreze și să reproducă o mișcare. Un asemenea aparat a fost inventat în Franța de frații Auguste și Louis Lumière (1895). În Germania de M. Skladovski (1895) și în Rusia de A. Samorski (1896).

Industriașii A. și L. Lumiere au organizat prima demonstrație publică, în ziua de 22 martie 1895, cu filmul „Ieșirea lucrătorilor din uzina Lumière" în fața Societății pentru încurajarea industriei naționale, sub președinția astronomului Mascart, pe atunci președinte al Academiei de Științe a Franței.

Totuși ziua de naștere a cinematografului este considerată 28 decembrie 1895, cînd, într-un modest subsol al cafenelei „Grand Café" din Bulevardul Capucinilor nr. 14 din Paris, s-a prezentat primul spectacol public cu cîteva filme scurte, printre care faimosul „Stropitorul stropit". Publicul, uimit, nu-și putea crede ochilor văzînd succesiunea rapidă a acestor fotografii vii.

Un ziarist al epocii respective redă în felul următor conținutul filmului: „Grădinarul stropește florile. Vina cenușie de apă, ținînd din furtun, se răsfiră în mii de stropi. Ei cad pe iarbă și ronduri, iar cupele florilor, tulpinele ierburilor se îndoaie sub greutatea lor. Apare un puști și, călcînd pe furtun, oprește vina de apă. Grădinarul se uită în orificiul terminal al furtunului, iar puștiul, în acest timp, ridică piciorul de pe furtun și în fața grădinarului țîșnește apa. Vi se pare că stropii vor ajunge pînă la locul în care vă găsiți și intenționați să vă dați la o parte. Dar grădinarul, în acest timp, fuge prin grădină după poznaș, îl prinde și-i la la bătaie. Totuși, răsunetul loviturii nu se aude, și nici șipotul apei, care țîșnește mai departe din furtunul aruncat pe pămînt."

În primul program al cinematografului „Lumière" intrau zece filme de 16-17 metri lungime, cu următoarele titluri: „Strada Republicii din Lyon", „Sosirea trenului în gară", „Ieșirea lucrătorilor din uzina Lumière", „Stropitorul stropit" etc.

Primele spectacole, după cum era de așteptat, stîrneau interesul publicului nu atît prin subiectul filmelor (care de obicei era cu totul neînsemnat), cît prin noutatea tehnică a „fotografiei vii".

De atunci, a trecut vreo jumătate de veac. În acest timp, cinematograful a parcurs o cale pe care alte arte au străbătut-o abia în sute sau chiar mii de ani. În acest interval relativ scurt din istoria omenirii, cinematograful s-a transformat dintr-o atracție senzațională, într-una din cele mai importante și mai populare ramuri ale artei.

CE ESTE STENOGRAFIA

Răspunzînd cererii tov. Maria Prodan, funcționară la O.C.L. București, publicăm materialul de mai jos.

Stenografia este o scriere prescurtată, fonetică (după auz), fără respectarea normelor ortografice, izvorîtă din necesitatea de a putea scrie tot atît de repede pe cît se vorbește.

Obîrșia stenografiei este străveche.

Din datele transmise de istoriografi, aflăm că, în Roma antică, Tirone, un sclav eliberat și secretar al celebrului orator Cicero, a conceput un alfabet stenografic, desigur primitiv, denumit „Notele Tironiene". Cu ajutorul sistemului său stenografic, Tirone a putut nota și lăsa posterității discursurile ciceroniene.

Desigur că, față de sistemele stenografice de mai tîrziu, cel tironian apare defectuos și foloșește, în mare parte, și abrevieri convenționale, cum ar fi:

PR pentru populus romanus;
BF pentru bonum fatum;
FF pentru fratres etc., etc.

Sisteme stenografice rudimentare au fost cunoscute și de vechii greci (Placa de pe Acropole, 350 î.e.n.).

În decursul veacurilor, stenografia a evoluat și, în diferite țări, apar sisteme stenografice, de obicei specifice fiecărei limbi sau adaptate limbii respective, ținînd cont de criteriul că stenografia este o scriere fonetică, iar fiecare limbă are particularități fonetice deosebite.

Astfel se cunosc, în secolul al XVI-lea, în Anglia, stenografii John Jewel, Thomas Gurney ș.a. În această perioadă, stenografii englezi sînt indeosebi specializați în a nota predoariile predicatorilor „celebre".

Un sistem englez de stenografiere mai perfecționat apare abia în secolul al XVIII-lea și se datorește lui Samuel Taylor.

În Franța, stenografi autori ai unor sisteme proprii au fost Conen de Prepean, Prevost Delaunay, Demortier și, mai ales, Emile Duployé.

Emile Duployé (1833-1912), în colaborare cu fratele său, Gustave Duployé, a publicat un „Curs de stenografie", în care expune un sistem propriu, mult perfecționat față de sistemele premergătoare.

În Germania, un sistem stenografic mult folosit, a fost cel conceput de Franz Xaver Gabelsberger (1789-1849), autorul lui „Stenographisches Lesebuch".

Stenografia limbii ruse are un istoric destul de bogat și cunoaște trei etape în dezvoltarea ei:

— Pînă la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie;
— după Revoluție, pînă la stabilirea unui sistem unic de stenografie (E.G.S.S);
— de la stabilirea sistemului unic de stenografie, pînă în prezent.

În secolele al XVI-lea și al XVII-lea au existat sisteme de prescurtare (simboluri, observațiuni convenționale etc.), care nu s-au păstrat însă. Cam pe la sfîrșitul secolului al XVIII-lea apare primul sistem stenografic rus, „Bistropis", care s-a dovedit însă puțin practic. Abia în 1858, Ivanina concepe o metodă stenografică reușită.

Alte sisteme stenografice ruse au fost concepute de Olhina, Torne, Goroșenev etc.

Dacă autoritățile țariste ignorau importanța stenografiei, Puterea Sovietică, recunoscînd-o, i-a acordat atenția meritată și tot sprijinul pentru a se putea crea un sistem unic și cît mai perfecționat. Acest lucru s-a realizat în 1933, prin sistemul stenografic unificat Sokolova. În 1946 s-a reorganizat învățămîntul stenografic, acesta predîndu-se în școli medii, institute pedagogice etc.

Cu ajutorul sistemului stenografic unificat sovietic — concretizat în manualul de Ghildebravt, Sadikova și Urjumova — se pot scrie pînă la 120 cuvinte pe minut.

În ce privește țara noastră, stenografia a luat naștere o dată cu introducerea alfabetului latin și se reducea la diferite abrevieri convenționale (dr=drept, P=parlament etc.). Ea era pusă, cu precădere, în slujba dispuților parlamentare ale partidelor „istorice" din secolul trecut.

Pe atunci s-a creat, în mod oficial, la noi, un serviciu tahigrafic (de la takus-eos=rapid și grafein=a scrie, în limba elină). Tahigrafi mai de seamă au fost Eugeniu Statescu, Petre Grădișteanu, Grigore Mano etc. Acest sistem tahigrafic a fost însă destul de defectuos și notele trebuiau transcrise la fiecare 5 minute, tahigrafii schimbîndu-se la acest interval.

Folosirea stenografiei propriu-zise la noi în țară se datorește abia lui E. Winterhalder, fost stenograf parlamentar, care, în 1861, a deschis și un curs de stenografiere în sala Academiei Sf. Sava. Un alt stenograf, care, de asemenea, a deschis un curs de stenografiere, a fost Bosianu.

Primul sistem stenografic propriu îl datorăm însă lui Henri Stahl. Dacă pînă la Stahl, stenografii români n-au făcut decît să adapteze sisteme străine (Gabelsberger sau Duployé), H. Stahl are meritul incontestabil de a fi conceput un sistem original, specific limbii noastre și mult perfecționat. Lucrările lui Stahl, editate între 1900 și 1926, au contribuit mult la răspîndirea stenografiei în țara noastră.

Astăzi, la noi, stenografia la o mare dezvoltare. Ea se predă în diferite instituțe universitare și în unele școli medii. S-a înființat de asemenea o școală specială de stenografie.

Notele tironiene.

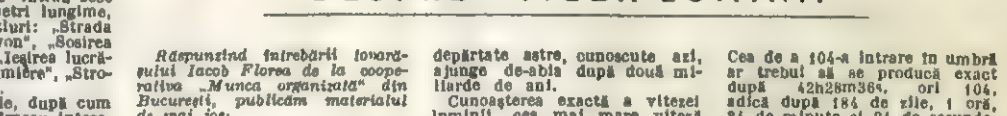

DESPRE VITEZA LUMINII

Răspunzînd întrebării tovarășului Iacob Florea de la cooperativa „Munca organizată" din București, publicăm materialul de mai jos:

Viteza de propagare a luminii este atît de mare, încît în viața de toate zilele nici nu poate fi sesizată, lumina părînd a se propaga instantaneu. Totuși, oricît de repede s-ar propaga ea, îi trebuie un anumit timp pentru a străbate o anumită distanță. Dacă o lumină aprinsă la Moscova ar putea fi zărită la București, ea ar fi remarcată după a doua sută parte dintr-o secundă de la aprinderea ei. Într-o secundă, un mobil circulînd cu viteza luminii, ar putea înconjura pămîntul de 7 ori și jumătate. Lumina pornită de la soare călătorește 8 minute și 20 de secunde pînă ajunge la pămînt; pînă la cea mai apropiată stea călătorește 4 ani și un sfert, iar pînă la cele mai depărtate astre, cunoscute azi, ajunge de-abia după două miliarde de ani.

Cunoașterea exactă a vitezei luminii, cea mai mare viteză cunoscută în prezent și care pare că este o viteză limită, ce nu va putea fi cu nimic depășită, este de o mare importanță în tehnică și știință.

Primul care a măsurat această viteză a fost astronomul Roemer, acum 281 de ani, adică în 1675. El a-a folosit de eclipsa sateliților lui Jupiter, deci de o metodă astronomică. Iată, în linii mari, cum a procedat:

Se știe, în urma observațiilor, că Jo, cel mai apropiat satelit al lui Jupiter, intră în umbra acestuia la fiecare 42 de ore, 28 de minute și 36 de secunde. Se notează momentul primei intrări a lui Jo în umbra lui Jupiter, atunci cînd pămîntul se află în 1 (vezi schema). Pînă cînd pămîntul va ajunge în 2 s, adică după ceva mai mult de jumătate an, Jo va intra de 104 ori în umbra lui Jupiter.

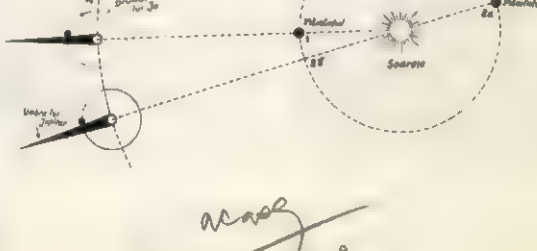

Cea de a 104-a intrare în umbră ar trebui să se producă exact după 42h28m36s, ori 104, adică după 184 de zile, 1 oră, 34 de minute și 24 de secunde. Totuși se observă că Jo intră în umbră cu 16 minute și 40 de secunde mai tîrziu, adică exact cu timpul necesar luminii pentru a străbate distanța 2b-2a, care este dublul distanței de la pămînt la soare. Știind că distanța de la pămînt la soare este de 150.000.000 km, rămîne numai de a împărți dublul acestei distanțe, adică 300.000.000 km, la cele 1.000 de secunde (adică 16 minute și 40 de secunde) pe care le-a făcut lumina ca să-i străbată, pentru a afla viteza luminii. Rezultatul împărțirii este 300.000, adică 300.000 km/sec.

Desigur că în 1675, aparatele de observare astronomică nefiind destul de perfecționate, rezultatele obținute de Roemer nu au fost absolut precise.

În afară de metodele astronomice, viteza luminii poate fi însă măsurată și prin alte metode, mai directe, folosindu-se un aparataj pur fizic. Una din aceste metode a fost întrebuințată de fizicianul francez Fizeau, în 1849.

Astăzi există metode electronice, mult mai precise însă mult mai complicate, pentru măsurarea vitezei luminii. S-a măsurat viteza luminii în vid, în aer, în apă și în alte medii transparente. Lumina se propagă în vid cu viteza de 299.776 km/sec. Viteza luminii în apă este numai 3/4 din aceea pe care o are în aer.

Anul 1956 a început la Viena sub semnul unor profunde neliniști ale populației, față de greutățile economice tot mai mari. Speranțele pe care și le-au pus oamenii într-o îmbunătățire a stării lor materiale, nu s-au împlinit. Dimpotrivă. Prețurile mărfurilor sînt în continuă creștere, în timp ce salariile bat pasul pe loc. Pe de altă parte, după date oficiale, recent publicate, numărul șomerilor a crescut cu 46.314 față de anul trecut, ajungînd la 200.238. Nemulțumirile oamenilor muncii față de această stare de lucruri au răbufnit în ultimele săptămîni printr-o serie de greve deosebit de combative. Așa a fost, de pildă, greva muncitorilor de la tramvaie. Cu toate presiunile pe care partidul socialist de dreapta le-a întreprins în rîndurile muncitorilor societății comunale de tramvaie, greva n-a putut fi zădărnicită și s-a desfășurat cu succes. Solidaritatea muncitorilor care au demonstrat în fața clădirii primăriei din Viena a împiedicat sancționarea conducătorilor greviști. Au avut loc și alte greve — ca acea a muncitorilor ospătari, de pildă — toate purtîndu-se sub semnul aceleiași admirabile unități de acțiune, care a adus, de altfel, greviștilor, izbînzi serioase.

Dar grijile pentru problemele lor de fiecare zi nu-i împiedică pe vienezi să vadă realitatea în marile probleme ale economiei țării. Edificatoare în acest sens este amploarea pe care a căpătat-o problema zăcămintelor de petrol din Austria. Se știe că, în perioada dintre cele două războaie — ca și în Romînia — monopoluri engleze, americane și olandeze acaparaseră în exclusivitate drepturile de exploatare a zăcămintelor de petrol existente în țara noastră. În urma Anschluss-ului (1938), Germania a răscumpărat de la monopoliștii occidentali aceste „drepturi", începînd operațiile de foraj. În urma înfrîngerii Germaniei hitleriste, în cel de-al doilea război mondial, terenurile petrolifere din Austria au revenit, ca bunuri germane, Uniunii Sovietice, care a făcut importante investiții, înzestrînd întreprinderile petrolifere din Austria cu utilajul cel mai modern. Pe aceste baze, producția de petrol austriac s-a ridicat la 2,5 milioane de tone anual. Este de înțeles de ce, la semnarea Tratatului de Stat cu Austria, poporul nostru s-a bucurat atîta pentru această bogăție sporită, redată patriei noastre. Numai că abia părăsiseră trupele sovietice teritoriul austriac, cînd agenții monopolurilor petrolifere americane și engleze și-au și întins mîinile lacome spre petrolul austriac. Recent, s-a aflat că s-a și încheiat o convenție secretă între guvernul austriac și puterile apusene, pentru trecerea în seama capitalului american și englez a exploatării întregii rețele de conducte și a rafinăriilor. Știrea a atras protestul vehement al celor mai largi pături ale poporului austriac, care consideră tranzacția aceasta, drept un adevărat act de trădare a intereselor naționale ale țării.

De altfel, neliniștea provocată în rîndurile austriecilor de înrăutățirea situației economice a țării, este adîncită și de alte fapte petrecute pe plan politic. După puternica mișcare de protest împotriva reîntoarcerii în Austria a prințului Starhemberg, fascist notoriu, căruia autoritățile i-au anulat, în chip scandalos, acuzația de înaltă trădare, pentru asasinarea, în 1930, a cîtorva sute de muncitori, iată acum un caz asemănător: cazul Sanitzer. Condamnat de un tribunal austriac la închisoare pe viață pentru crimele înfăptuite ca agent al Gestapoului hitlerist, Sanitzer a fost apoi deferit justiției sovietice pentru a fi judecat și pentru alte crime, săvîrșite în timpul războiului, pe teritoriul sovietic. Predat din nou Austriei, la semnarea Tratatului de Stat, ucigașul Sanitzer a fost pus în libertate...

În aceste zile, poporul austriac și-a unit glasul său de protest cu cel al milioanelor de oameni ai muncii din lumea întreagă, împotriva hotărîrii, cu totul nejustificate, a guvernului austriac de a interzice activitatea Federației Sindicale Mondiale pe teritoriul Austriei. Atacul samavolnic al autorităților polițienești din Austria împotriva clădirii din Viena în care își are sediul secretariatul F.S.M., a provocat mînia întregului nostru popor, care califică această acțiune brutală ca profund reacționară și neavînd nimic de face cu neutralitatea țării.

★

Dincolo de frămîntările politice și economice ale țării, activitatea culturală și artistică pulsează viu, reflectînd dragostea de viață a austriecilor. Anul 1956, deși este anul alegerilor parlamentare în Austria, nu va fi mai puțin „anul Mozart". În memoria genialului fiu al Austriei, cinematografia noastră a realizat filmul artistic „Mozart". Apreciat pentru calitățile interpretării și ale tehnicii sale, filmul este totuși mult discutat pentru scenariul său considerat nefidel față de adevărata biografie a marelui muzician. De un mare succes s-a bucurat „săptămîna Mozart", desfășurată la Salzburg, locul de naștere al compozitorului. Cu acest prilej s-a prezentat opera „Idomeneu", cu soliști italieni. Tînărul violonist sovietic Igor Oistrah și-a dat și el valoroasa contribuție la strălucirea manifestărilor de la Salzburg, cucerind publicul austriac prin măiestria și finețea cu care a interpretat nemuritoarele melodii mozartiene.

Alte evenimente artistice din ultima vreme au dovedit interesul crescînd și receptivitatea publicului austriac față de arta și cultura țărilor din răsărit. În această ordine de idei trebuie semnalat succesul imens de care s-a bucurat prezentarea la Viena a filmului sovietic „Romeo și Julieta", a cărui rulare a trebuit să fie prelungită de trei ori, pentru a satisface cerințele celor dornici să-l vizioneze. De un frumos succes s-a bucurat, de asemenea, săptămîna festivă a filmului cehoslovac de marionete, în cadrul căreia a fost prezentat și „Bravul soldat Sveyk", un scenariu de Trnka, după popularul roman al lui Jaroslav Hasek.

Aprecierile elogioase ale întregii prese și ale radioului pentru filmele sovietice și cehoslovace și, în general, primirea făcută de publicul vienez acestor manifestări artistice arată, o dată mai mult, ce valoare are pentru bunele relații dintre popoare, cunoașterea contribuției fiecărui popor la tezaurul culturii mondiale.

Greviștii de la societatea de tramvaie, manifestînd în fața clădirii primăriei din Viena.

După succesul repurtat la Salsburg, violonistul sovietic Igor Oistrah împarte autografe.

S-au scumpit săpunul, carnea, cartofii, cărbunii... Femeile din Viena protestează împotriva creșterii prețurilor.

Modele noi

Vă prezentăm cîteva creaţii ale atelierelor de comandă „Arta modei", din str. 30 Decembrie nr. 66.

1). Rochie din stofă subţire, cu garnitură — la guler, mînecі şi buzunare — din jerseu, tricotat din firul stofei.

2). Rochie neagră, în două piese, cu fusta în pliseuri mărunte. Bluza e garnisită cu o eşarfă din tafta, care se înnoadă într-o parte, cu o fundă mare.

3). Rochie tinerească de după-amiază, cu talia lungită şi fusta în cute, foarte bogată. Corsajul este garnisit cu o bandă tighelită (din acelaşi material cu rochia), care se înnoadă în faţă cu o fundă.

4). Robe-manteau din stofă plină, cu mînecă chimono lungă şi guler rotund foarte bogat. Din cuta de pe şold se formează buzunarul. Cordonul şi nasturii sînt făcuţi din piele.

TEATRU ŞI MUZICĂ

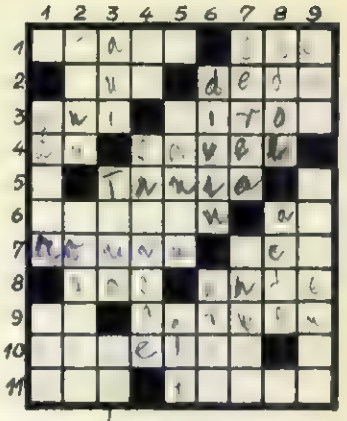

ORIZONTAL: 1) Compozitor din R.P.R. — Dans. 2) Personaj din „Nunta lui Krecinski" — Personaj din „Căruţa cu paiaţe" de Mircea Ştefănescu. 3) Diminutiv feminin — Personaj din „Liceenli" de Trenev. 4) Luteţiu — Personaj din „Ana Lugojana" de Filaret Barbu. 5) Piesă de Alexei Arbuzov. 6) Personaj din „Visul unei nopţi de vară" de Shakespeare — Bisa! 7) Cunoscut compozitor de muzică uşoară din R.P.R. — Regizor şi compozitor din R.P.R. 8) Joacă... dar numai la nuntă — Muzica, pictura, teatrul etc. 9) Animal rebusist — Celebră operă de Bizet. 10) Partea care nu înţeapă a acului. 11) Cei din frunte — Personaj din „Tănase Scatiu".

VERTICAL: 1) Stea pomenită în piesa „Steaua fără nume" de Mihail Sebastian — Ofiţer de poliţie în trecut. 2) Personaj din „Furtuni de primăvară" de Nicolae Tăutu — Personaj din „Mielul turbat" de Aurel Baranga. 3) „...de pribegie" piesă de Arbuzov — Teatru şi muzică în cazul de faţă — Notă muzicală. 4) Pronume — Personaj din „Dragoste în zori de zi" de Iaroslav Galan. 5) Celebră operă muzicală de Massenet — Voce de cor. 6) Aşa cum este comedia lui Dante (masc.) — Compoziţii vocale cu caracter liric dramatic. 7) Compozitoare din R.P.R. — Conacul lui Dinu Păturică. 8) Pastă de dinţi — Din ele se compune o piesă de teatru. 9) Localitate în R.P.Ungară — Piesă de Afinoghenov.

DEZLEGAREA JOCULUI „CIRCULAŢIE" APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Oprire — H — Viteză. 2) Ip — Er — Semnaliza — Is — Sl. 3) Trecem — Ca — R — Ab — Aceasta. 4) Bine — Ocol — T — Roşu — Circ. 5) Mu — Stau — Fac — Ruta — Rl. 6) L — Motor — Ar — Ad — Norme — T. 7) Ora — I — Bicicliete — C — Nai. 8) Curb — Motociclete — Sens. 9) Og — Rac — Narat — Isc — Ia. 10) Sar — Mut — C — Ais — Nod. 11) Evitat — Tus — Regulă. 12) Frînat — Talon — Turism. 13) Tap — R — Semafor — S — Car. 14) Respect — Aţe — Ostenit. 15) C — Nor — I — Unire — E — Cep — R. 16) Eşti — Afin — E — Lame — Albe. 17) Aţi — Pernis — Carnet — Ira. 18) Sonda — Accidente — Ornat. 19) Pantă — Virat.

VERTICAL: 1) Itb — Loco — T — Cess. 2) Oprim — Rug — Far — Stop. 3) P — Enumăr — Serpentină. 4) Rece — O — Bravi — Sol — Dn. 5) Ire — Ştt — Arin — Pr — Pat. 6) R — Moto — Mc — Tare — Ae — A. 7) Es — Carbo — Mat — Cifră. 8) Ecou — It — Ut — St — Imc. 9) Mal — Acont — Te — Unic. 10) N — Frică — Taman — Şi. 11) Hartă — Circulaţie — D. 12) L — Cală — Şofer — Ce. 13) Iar — Delta — No — Elan. 14) Zbor — Te — Ir — Ro — Art. 15) Va — Sunet — Set — Semne. 16) I — Auto — Ei — Gust — Ee — V. 17) Tic — Arc — Şnur — Ec — Tol. 18) Eşec — M — Şoli — Nea — Rr. 19) Z — Sirene — Disciplină. 20) Aştri — Ani — Mat — Braţ. 21) Lac — Tisa — R — Beat.

Care e explicaţia?

În Lună corpurile sînt de şase ori mai uşoare decît pe Pămînt, datorită faptului că puterea gravitaţii este acolo de şase ori mai mică decît la noi. Să presupunem că, pe suprafaţa unui lac din Lună, pluteşte un vapor. Lacă ar pluti pe un lac cu apă dulce de pe suprafaţa Pămîntului, el ar intra în apă la o adîncime de 5,5 metri. La ce adîncime ar intra în apă acest vapor, dacă ar pluti pe suprafaţa unui lac imaginat de noi în Lună?

După ce vom rezolva această problemă, să mai dezlegăm una: unde se înecă mai repede un om care nu ştie să înoate: într-un lac de pe Pămînt, sau într-un lac imaginat în Lună?

Răspuns: În Lună, vaporul va avea o greutate de şase ori mai mică. Aceasta nu înseamnă însă cîtuşi de puţin că se va scufunda în lacul din Lună la o adîncime mai mică decît pe Pămînt. Nu trebuie să uităm că, la rîndul ei, greutatea apei de acolo este de şase ori mai mică decît pe Pămînt. În consecinţă, adîncimea la care va pluti vaporul în Lună va fi exact aceeaşi ca şi pe Pămînt. La fel de neschimbată va fi şi situaţia înotătorului. Greutatea corpului său se micşorează în aceeaşi proporţie ca şi greutatea apei pe care o dislocuieşte. Astfel fiind lucrurile, credem că sînteţi de acord că omul care s-ar scălda într-un lac din Lună ar trebui să ştie să înoate tot atît de bine ca şi cînd s-ar scălda într-un lac de pe Pămînt, căci şansele sale de a se îneca ar fi aceleaşi...

★

De ce nu este oare posibil să se întrebuinţeze electromagneţi pentru ridicarea unor bare metalice încinse?

Răspuns: Pentru că fierul încălzit la o temperatură de 800°C, nu mai poate fi magnetizat.

★

Cîţi poli are Pămîntul?

Răspuns: În regiunile polare, deosebim cinci poli. În ce priveşte hemisferul nordic, ei sînt: Polul Nord geografic, Polul Nord magnetic (la 69° 18' latitudine nordică şi 90°27' longitudine apuseană), polul frigului (în R.S.S. Iakută, unde s-a înregistrat cea mai joasă temperatură medie anuală şi lunară), polul neexplorat (continentul complet necunoscut de după Polul Nord) şi polul furtunilor (la mijlocul Groenlandei).

În hemisferul sudic, polul frigului, polul neexplorat şi polul furtunilor coincid aproximativ cu Polul Sud geografic; numai Polul Sud magnetic se află la o distanţă mai mare de aceasta (la 72°25' latitudine sudică şi 154° longitudine răsăriteană).

REDACŢIA: BUCUREŞTI Căsuţa Poştală 7 PIAŢA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poştale din ţară şi la factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii. **PREŢUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Mai sînt şi dintr-ăştia...

Unii vînzători de la O.C.L. Carne obişnuiesc să înşele consumatorii, vînzîndu-le carne de categoria a II-a drept carne de categoria I şi „specialităţi".

Porc calitatea I!

desen de ARNO

— Tu eşti, Mimi? Iartă-mă, te rog, o clipă...

— . . . . . .

— Aşa, dragă, acum putem vorbi în pace...

desen de Rik. AUERBACH

Critică

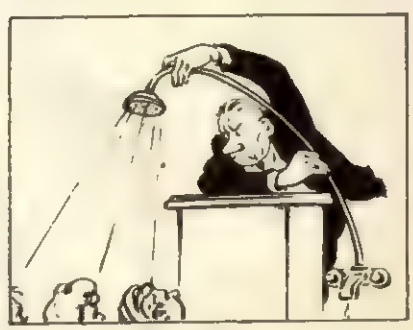

Autocritică

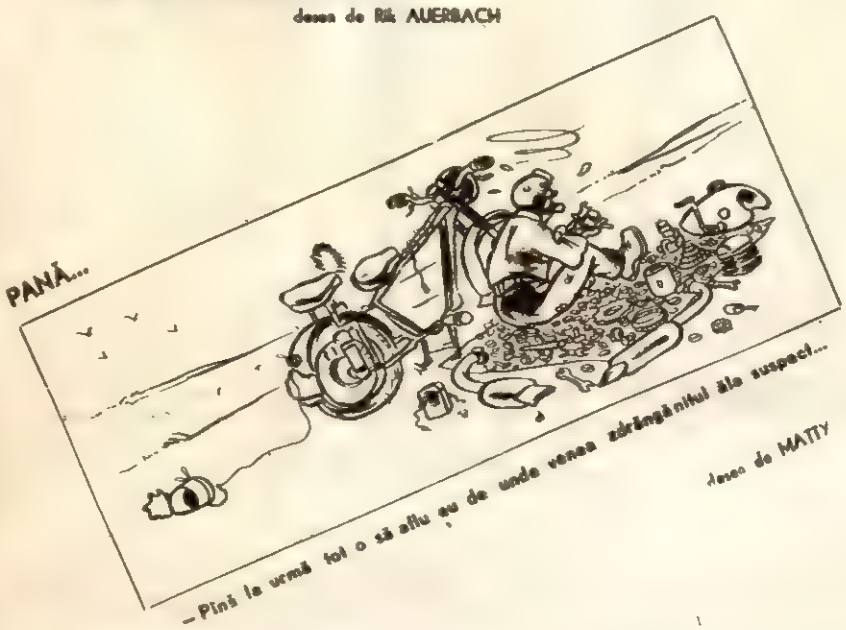

desen de MATTY

desen de A. POCH

FLACARA
Nr. 2 (75) — 15 ianuarie 1956

Prețul 1.50 lei

FLACĂRA
NR. 3 (76) — 1 FEBRUARIE 1956

Doi fruntaşi ai lucrărilor de calitate de la „Electroaparataj": lăcătuşul mecanic Basarabie Andrei (dreapta) şi tînărul frezor Mocanu Aurel (stînga).

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA I: Un nou „elev" al antrenorului lotului republican de schi-fond S. Stălculescu.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

COPERTA a IV-a: Atenţiune! Filmăm! Pe platoul studioului „Bucureşti" se turnează o scenă din noul film pentru copii „Fetiţa mîncînoasă" (citiţi reportajul din pag. 26).

Fotografie de S. STEINER

FLACĂRA

Nr. 3 (76) 1 februarie 1956 ANUL V

Proletari din toate țările, uniți-vă!

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

Adunări însuflețite au loc în aceste zile în întreaga țară. Ca o expresie a celui mai profund democratism, poporul își desemnează din rîndurile sale candidații în alegerile pentru sfaturile populare. Au fost propuși conducători iubiți ai partidului și guvernului, muncitori fruntași, oameni ai muncii din agricultură, oameni de știință și artă — oameni cunoscuți și prețuiți de poporul nostru pentru activitatea depusă spre binele și înflorirea patriei.

Fotografia alăturată reprezintă un aspect de la adunarea ce a avut loc la Complexul C.F.R. „Grivița Roșie" din Capitală, în cadrul căreia a fost desemnat, într-o atmosferă entuziastă, drept candidat al F.D.P. în circumscripția orășenească nr. 373 tovarășul Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-secretar al C.C. al P.M.R., fiu iubit al poporului nostru.

CEL MAI MODERN

La 4 februarie se împlinesc opt ani de la încheierea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Uniunea Sovietică și Republica Populară Română. Fiecare an ce s-a scurs de la acest memorabil eveniment, a adus poporului nostru noi victorii, rod al minunatei prietenii romîno-sovietice.

Țara noastră, care în trecut a fost silită să suporte, ca orice țară semicolonială, cele mai înrobitoare tratate cu țările din apus, este pe deplin conștientă că Tratatul dintre Uniunea Sovietică și R.P.R., este primul acord încheiat cu o mare putere pe bază de egalitate deplină și de respectare a intereselor reciproce.

Despre forța acestei prietenii vorbește și nou nostru laminor de la Roman — o părticică a ajutorului neprecupețit primit din partea marelui nostru prieten — poporul sovietic.

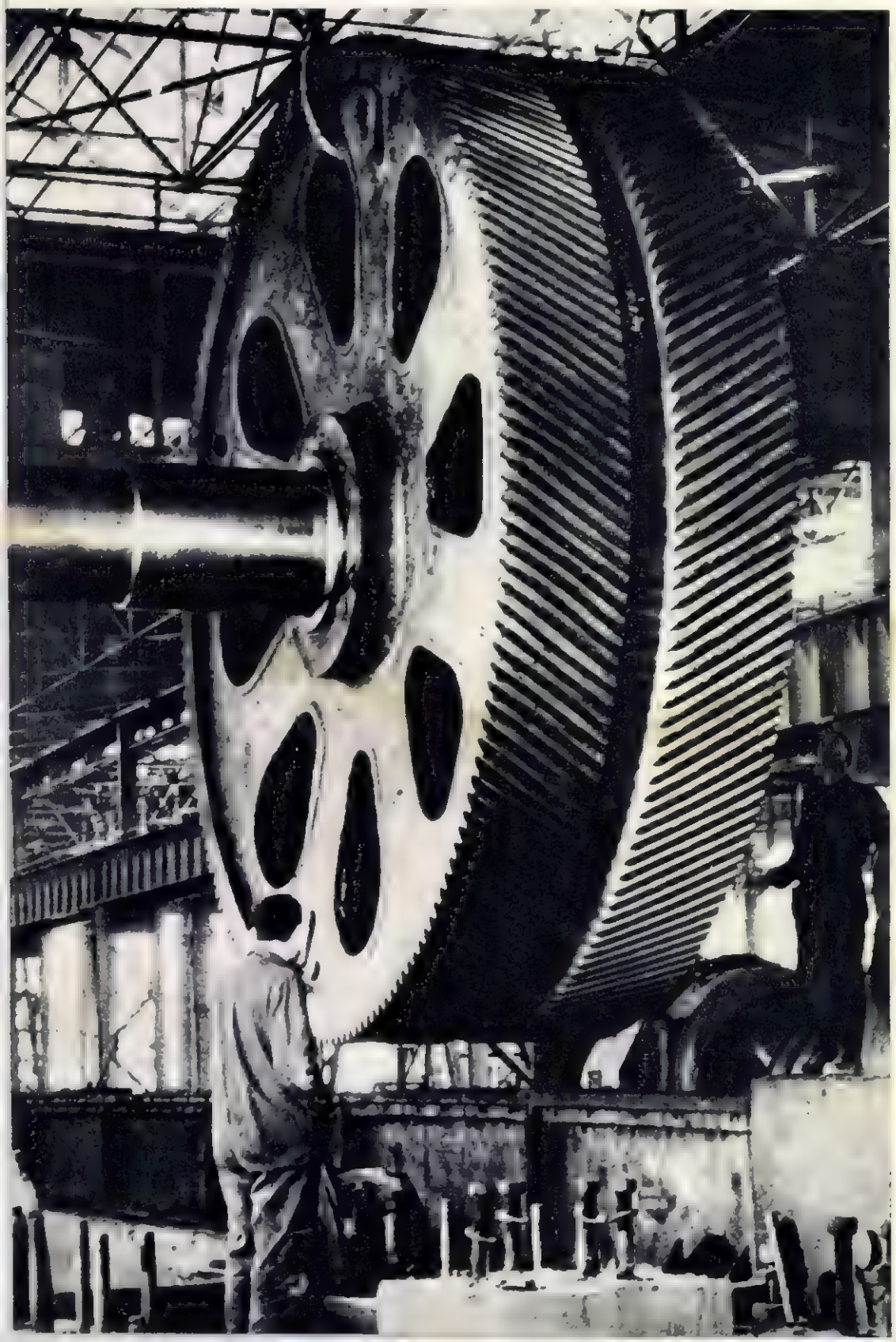

reportaj de C. BOZIANU

La început au fost aici cartofi. Nu din cei buni și gustoși, dar ce importanță avea de vreme ce ei hrăneau guri care nu doreau altceva decît să mănînce! Nu lipsea nici porumbul, care rîvnea spre înălțimi, dînd spre toamnă cucuruz galben. Și dacă nu erau boabe de soi, n-avea, de asemenea, nici o importanță; mămăliga să fi fost, că guri se găseau destule...

Cînd își ridica țăranul privirile, în clipele de răgaz, zărea de aici, în depărtare, tîrgul Romanului. De cîteva ori pe lună trecea rohatcele orașului cu zece ouă, sau o găină subsuoară. După cum era cazul. În oraș îl impresionau cel mai mult avocații (cînd avea de-a face cu ei), medicul, caruselul de la bilci și promisiunile oratorului liberal, țărănist, cuzist etc., în preajma alegerilor. Despre oraș se mai putea spune că are o fabrică de zahăr, o gară, un parc (455 copaci!), o stradă principală și cîteva laterale, numeroase cîrciumi, 383 de pensionari, un deputat liberal, 45 de birje etc., etc. Cel mai important eveniment cultural în viața orașului era venirea lui Tănase în turneu („Ai văzut bre, ce nas are?").

O statistică riguroasă ar arăta că, în trecutele vremi, populația se pauperiza cu fiecare an în tîrgul Romanului...

*

Acum cîțiva ani un avion făcea ocol orașului, planînd peste case și împrejurimi. Prin ferestruici, pasagerii vedeau cîmpul tăiat în patrulatere pestrițe, ca haina unui comic de bilci. Pasagerii aceștia, care nu erau simpli pasageri, ci membrii unui colectiv de topometri, au început să facă măsurători din avion... În acest fel, cu ajutorul fotogramelor aeriene, s-a putut trece la întocmirea planurilor unuia dintre cele mai moderne laminoare din lume, laminorul din Roman. În orașul acesta, în care — ca și în învecinatul Fălticeni al maestrului Sadoveanu — „nu se întîmpla nimic", în care toate păreau stabile și eterne, s-a produs un șoc, prevestitor de lucruri noi și măreț, menit să dea un sens nou vieții oamenilor. Peste țarini s-au tăiat drumuri largi, peste postațe cu porumb s-au înălțat terasamente pentru căi ferate. S-a ivit și o tabără din căsuțe de scînduri, unde, seara, se ațițau focuri, se spuneau snoave și se cercetau planuri, la lumina unor becuri slabe. Aproape în fiecare zi soseau trenuri care aduceau din Uniunea Sovietică utilajul laminorului de țevi. Dulgherii nu mai prideau să ridice barăci lîngă linia ferată specială, ca să adăpostească prețioasele mașini și unelte sovietice. De-a lungul a cîțiva kilometri, s-au înșirat magazii. Cînd au desfăcut lăzile grele care veneau de la uzina de utilaj „Ordjonikidze"

Transportarea uriașei roți dințate a laminorului „DUO".

DIN LUME

Se montează capacul unui perforator.

Fotografii de S. SCHWARTZ și A. MIHAILOPOL

din Celeabinsk și din uzinele îndepărtatului Ural, oamenii s-au minunat văzînd colosalele piese. Organizînd șantierul și săpînd temeliile giganticei așezări metalurgice, visau la viața ce vine.

*

...Cel care mă însoțește prin cîmpurile halelor zîmbește întruna, simțindu-mi emoția. Halele laminorului; ridicate acum aproape în întregime, sînt uriașe. Aici distanțele nu se măsoară cu zecile de metri, ci cu sutele. Un om care se află în partea opusă a halei îmi pare de dimensiunea unui creion. Pășim minute în șir sub un cer de bare de fier, care se împletesc și se adună în puncte exacte. Această construcție metalică de mari proporții este opera muncitorilor de la Reșița și Bocșa Romînă. Ocolim săpături de fundații largi și adînci, pe marginea cărora, pe niște tăbliță, stă scris cu miniu de plumb avertismentul: „Atenție! Pericol de moarte!" Mai încolo, iată cîteva agregate deja montate. Urcăm scări metalice și, privind de pe platforma perforatorului, am senzația că mă aflu pe acoperișul unei case. Aici toate poartă amprenta giganticului. Podul rulant, care îndeobște impresionează prin mărime, e aici din cale afară de masiv. Însoțitorul meu, maistrul laminorist Cojocaru Constantin, rîde încetișor și, arătîndu-mi podul rulant, îmi spune:

— Unul ca ăsta mi-a tras o spaimă...

Îl ascult curios.

— Știi, pe noi ne-a trimis acum cîțiva ani să lucrăm la „Republica", în București, la laminor. Eram cîțiva țărani din jurul Romanului. N-aș putea zice că am mers cu totul nepregătiți, că doar învățaserăm cîtva timp la o școală pregătitoare. Dar, cum e omul de la țară! Pînă prinde înțelesul lucrului, își face fel de fel de socoteli. Intru eu în halele de la „Republica" și, una-două, simt că-mi vîjîie capul. Păi, ce văd aici — îmi zic — nu-i aidoma cu ce-mi închipuisem. Stau ferit, mă uit în jos, sus... Mai ales în sus, tovarășe. Că toate, de bine, de rău, le mai suferam, dar podul rulant care huruia deasupra capului meu îmi băgase o frică în oase!... „Mă, dacă are să cadă, așa, cumva, mai știi?" Să mori de rîs, nu alta! Ei bine, m-am învățat apoi. Nici nu-l mai auzeam cînd trecea. Am stat acolo cîțiva ani și am ajuns maistru laminorist...

Am rîs amîndoi de această întîmplare, povestită oarecum cu reținere, ca nu cumva, ascultînd-o, să cred că el, maistrul, e stăpînit și acum de astfel de temeri. L-am văzut mai apoi lucrînd cu îndemînare și conștiinciozitate la montarea calibrorului. Aici, în halele unde se asamblează în aceste zile mașinile laminorului, Constantin Cojocaru a învățat meseria de montor. De fapt, acest șantier este o mare școală, unde numeroși țărani, care vin din satele din jur, se califică cu gîndul de a rămîne muncitori industriali.

*

Știți cine a fost primul sudor al întreprinderii? Un tînăr de la țară, în vîrstă de 17 ani, fiul unor colectiviști. Tocmai terminase școala profesională, cînd a nimerit la bărăcuța așezată în plin cîmp, unde se afla un atelier mecanic. „Știi să sudezi?"—l-au întrebat. „Da"—a răspuns. De fapt nu făcuse practică nici măcar o zi și tot ce cunoștea se limita la lecțiile învățate la școală. „Ei, uite, cogeamite întreprindere cu așa țînc sudori! Măcar de-ar mai fi unul, de la care să învețe" — sporovăiau cîte unii. Teodor Nour, proaspătul sudor, n-a ținut seama de acestea și s-a apucat de lucru. Tovarășul Bișoc se uita chiorîș la piesele sudate și-i spunea: „Nu-i bine!" Cel mai sîcîitor era însă un mustăcios, maistrul electrician Cazacu. Cum lucra suporți pentru rețeaua electrică, dumnealui se învîrtea toată ziua pe acolo. Îl vedea cu coada ochiului cum ia un ciocan, cum se apropie și-și mișcă mustața nemulțumit. Apoi, poc cu ciocanul în sudură!

— Bre, tu mai ai de învățat, vezi?

Uf, ce necazuri îi mai făcea maistrul Cazacu! Dar toate au un sfîrșit. Chiar și moșturile lui Cazacu (la drept vorbind, nu erau decît niște mustrări, care îl îndîrjeau să lucreze cu mai multă atenție). Și, tot așa, a venit într-o zi cu ciocanul. Se obișnuise să-l vadă cum pășește moțcom, oleacă încruntat. A privit linia dreaptă a sudurii, a mișcat din mustăți și a zis: „De, avem în sfîrșit un sudor bun...

— Cîți ani au trecut de atunci? — l-am întrebat, după ce mi-a povestit ucenicia lui de sudor.

— Trei ani... era într-o vară, lîngă bărăcuță—mi-a răspuns, după o clipă de gîndire. Pe vremea aceea, aici, în locul halelor, era cîmp...

*

— Imaginați-vă cincisprezece terenuri de fotbal strînse la un loc, într-un uriaș patrulater; apoi douăzeci de trenuri care se înșiră pe o distanță de 15 kilometri, încărcate cu utilaj greu, sovietic. Nu vă opriți aici, ci închipuiți-vă că aceste zeci de mașinării (care sînt compuse, la rîndul lor, din milioane de piese, de la șurubul cel mai mic, pînă la batiul inferior și cel superior al perforatoarelor, care cîntăresc între 80-90 de tone), sînt instalate în fundații speciale; imaginați-vă toate acestea, cu răbdare, și vă veți putea da seama de dimensiunile acestui laminor, care, prin automatizare, se situează, împreună cu un frate bun al lui, care a intrat în funcțiune în U.R.S.S. pe primul loc în lume. Trebuie să știți că proiectul de bază al laminorului s-a făcut în U.R.S.S. Noi l-am adaptat doar. Ca montarea agregatelor să se facă fără greș, ne ajută cîțiva specialiști sovietici.

L-am rugat pe inginerul care îmi explica toate acestea, să-mi spună, cu aproximație, numărul muncitorilor care vor deservi agregatele.

— 19 pe schimb, la punctele de comandă....

Recunoscători poporului sovietic, constructorii laminorului fac ca pancartele cu lozinci ce exprimă sentimentele lor, să domine nesfîrșitele hale.

Se armează peretele canalului de fum al cuptorului rotativ nr. 2. În fotografie: șeful de echipă F. Bulai.

...19 oameni și cele fotoelectrice, iată stăpînii acestui colos industrial! La cele mai importante puncte, în fața unor tablouri de comandă, oamenii vor urmări țagle încinse, care vor trece prin fața ochilor lor cu o viteză uimitoare și se vor transforma, din secundă în secundă, în țevi. În locurile greu accesibile, ei vor fi ajutați de celulele fotoelectrice. Iată cuptoarele. De gura lor prin care răzbate o căldură cumplită, se apropie țaglele. Ele sînt dirijate automat în cuptorul rotativ. Aici străbat un drum sinuos. Dar cîte sînt înăuntru? Cîte au ieșit în aceste secunde și se rostogolesc pe paturi? Cîte au intrat între timp? Unde sînt privirile care să străbată betonul termorezistent, să le numere, pentru a evita supraîncărcarea cuptorului? La aceste întrebări vor răspunde celulele fotoelectrice instalate la intrarea și ieșirea din cuptoare, care vor număra, ca un creier veritabil, țaglele, avertizînd supraîncărcarea. Ele vor veghea țaglele și pe parcurs. De exemplu, vor fi prezente la conectarea axelor de role, dînd comenzi ca acestea să intre în funcțiune și să împingă țevile mai departe; în sfîrșit, în locul oamenilor, ele vor socoti țevile cînd vor fi gata laminate.

Această uzină modernă care constituie o mîndrie a celui de al doilea cincinal, noi o construim datorită ajutorului sovietic, un adevărat ajutor frățesc.

★

Pe omul care mi-a prilejuit o călătorie puțin obișnuită, l-am cunoscut într-o seară. Lucra într-o încăpere cu lumină difuză. E arhitect.

...Deodată barierele timpului au fost sparte și ca printr-un miracol, m-am trezit într-o dimineață clară de primăvară, într-o gară necunoscută, cu peroane lungi și animate de călători.

— Maestre, iartă-mă, știi, sînt foarte nedumerit — i-am spus — neliniștit de această schimbare bruscă a mediului.

— M-ai rugat să-ți arăt orașul nostru și m-am ținut de cuvînt — mi-a răspuns zîmbind.

Mai făcusem călătorii uimitoare însoțind pe eroii lui Jules Verne, și H. G. Wells, dar niciodată n-am fost eroul unei asemenea situații. Dar, starea de fapte fiind cea de față și mai ales iscată de mine, n-am mai cercetat cauzele.

... Plimbîndu-ne de-a lungul peroanelor lungi, mi se părea ciudat că oamenii n-aveau bagaje, ci doar serviete și diverse pachețele.

— Unde or fi plecînd așa, nepregătiți? — am întrebat.

— Aici, aproape, la uzină. Ehei, de cînd n-ai mai trecut dumneata pe aici, s-au schimbat multe...

— Doar ieri am fost, pot să jur!

☆

— E palatul sindicatelor, mă lămurește însoțitorul meu.

Plecăm pe jos și străbatem magistrala care se întinde în fața noastră. Blocuri de cîte trei și patru etaje se înșiră de-a lungul magistralei și străzilor laterale. Aflu că orașul a fost împărțit în mai multe cvartale și că s-au construit aproximativ 12.000 de apartamente.

— Vino să-ți arăt un parc interesant — mă invită arhitectul.

Privesc în jur, dar în afară de copacii înșirați de-a lungul străzii, nu văd nimic. Îl urmez docil. După o ocolitură în fața noastră, răsare dintre ziduri parcul.

— În interiorul fiecărui cvartal — îmi explică arhitectul — sînt parcuri. Vezi clădirile de colo? Sînt o creșă și o grădiniță. Copiii coboară din blocurile din jur și își petrec ziua aici. Acolo-i un solar...

Plecăm mai departe. Unde sînteți voi, căsuțe mici, modeste, de altădată? Dar voi, prăvălioare cu obloane de lemn, zăvorîte cu lacăte, pe care le-am văzut nu mai departe decît ieri?... Mașini vopsite multicolor străbat străzile. Ne urcăm într-una din ele, pentru a merge spre parcul sportiv, unde, peste o jumătate de oră, va începe un concurs de schi. Prin ferestruica mică, se desfășoară orașul. Străbatem o piață mare, cu numeroase blocuri ce au o construcție deosebită, și mi se spune că ne aflăm în centrul administrativ. Prin parbriz, zăresc în față, zona verde a unei esplanade și din nou o clădire încojurată de verdeață.

— E teatrul nostru; are 1000 de locuri....

Mașina, la cererea însoțitorului meu, face un viraj spre dreapta.

— Orașul nostru nu e întins pe suprafețe prea mari. Așa că, nu te neliniști, ajungem la timp la competiție. Înainte vreau însă să-ți arăt, din goana mașinii, complexul de învățămînt. Ți-ar fi de folos să-l vizitezi. Are niște laboratoare interesante.... Printre copaci, apar siluetele mai multor clădiri cu ferestre mari, luminoase.

...În sfîrșit, iată și parcul de sport și odihnă. Terenuri pentru toate disciplinele sportive se succed prin fața noastră. Pe un stadion cu tribunele în amfiteatru, fotbaliști zeloși fac antrenament. Apoi alei, brazde de iarbă și flori... Mă uit la ceas. E aproape ora zece. Am zăbovit cam mult. Dar iată și lacul. Un baraj a zăgăzuit apele Moldovei și Siretului la confluență, creînd acest minunat lac, pe care plutesc ambarcațiuni. Grăbim pasul și sosim în clipa cînd se dă startul....

— Ți se pare, totuși... Dar ce voiam să-ți spun? A, da! În anul cînd ai fost pe aici, dacă mai ții minte, muncitorii mergeau la lucru cu autobusele și cu un singur tren. Acum transportul a fost astfel rezolvat, după cum vezi, cu ajutorul acestor numeroase trenuri muncitorești, ultra-moderne, care ajung în cîteva minute la uzină. Ei, acum, haide în oraș...

Am părăsit gara. Tot ce-am văzut mai apoi a fost cu totul necunoscut pentru mine.

Vă aduceți aminte de piața din fața gării Roman? Ei bine, în fața mea se desfășoară acum o mare piață cu sens giratoriu. În jur, clădiri cu mai multe etaje. O firmă cu tuburi fluorescente îmi atrage atenția. Citesc: „Hotel..." Văd, de asemenea, un bloc mare, cu numeroase ferestre.

După ce mi-am notat lucrurile cele mai de seamă, am întrebat:

— Ce am să scriu, tovarășe arhitect, la sfîrșitul acestor note?

— Dacă vrei, 1975, adică anul curent. Însă ar fi bine să specifici în articol că toate acestea au fost construite cu mulți ani înainte. De exemplu, primele 1400 de apartamente au fost date în folosință în 1956; tot în acel an s-a terminat o bună parte a cartierului cu locuințe individuale. Și începutul, după cum știi, a fost laminorul de țevi construit cu ajutorul acordat de către frații noștri sovietici. Pentru lucrătorii lui, am construit acest oraș socialist...

CĂI ALE PROGRESULUI

— De vorbă cu tov. Dumitru Tomescu, candidat în ştiinţe tehnice, director ştiinţific al Institutului de Cercetări pentru Mecanizarea şi Electrificarea Agriculturii —

Deşi foarte ocupat cu noile probleme ce se pun în faţa institutului în acest an, tovarăşul D. Tomescu, directorul ştiinţific al I.C.M.E.A., a primit cu bunăvoinţă să răspundă la cîteva întrebări pe care reporterul nostru i le-a pus, în numele cititorilor „Flăcării". Iată, mai jos, întrebările şi răspunsurile:

— Ne-ar interesa să cunoaştem care sînt proiectele de cercetare ştiinţifică ale institutului, în anul 1956.

— E clar pentru oricine, că aceste proiecte nu pot fi altele decît înseşi sarcinile ce ne revin din Directivele Congresului al II-lea al partidului. Prevederile Directivelor cu privire la mecanizarea şi electrificarea agriculturii, vor constitui baza cercetărilor noastre, nu numai în 1956, dar şi în toţi anii celui de-al doilea cincinal.

— Deşi ne dăm perfect de bine seama că problemele de mecanizare nu pot fi despărţite de cele ale electrificării, vă propunem, în vederea unei discuţii mai metodice, să le luăm pe rînd: să discutăm mai întîi problemele care privesc mecanizarea.

— Sînt de acord. Iată, una din principalele noastre sarcini în această privinţă, este aceea de a revizui sistema[1]) de maşini pentru mecanizarea agriculturii şi de a o întocmi pe baze experimentale. Pînă acum sistema de maşini a fost întocmită pe bază de literatură, fără să aibă o documentare practică. Din noua sarcină de mai sus, rezultă, că, începînd cu anul 1956, institutul trebuie să stabilească, în primul rînd, sistema de maşini pentru cultura porumbului, care constituie pentru ţara noastră, nu numai un aliment de seamă, dar, mai ales, o importantă bază furajeră. În această privinţă, institutul a şi pornit acţiunea de stabilire a tipurilor de maşini necesare pentru executarea arăturii, semănatului şi întreţinerii culturii la porumb. Astfel, pentru semănatul porumbului, s-a stabilit că, semănătoarea S.K.G.6, de construcţie sovietică, satisface cerinţele impuse de metoda de semănare în cuiburi dispuse în pătrat. De aceea, ea va fi de acum încolo introdusă în sistema de maşini. Pînă la construirea în serie a maşinii S.K.G.6, în vederea satisfacerii cerinţelor imediate ale terenului în ce priveşte semănatul porumbului, institutul nostru, împreună cu Ministerul Metalurgiei, au analizat posibilităţile de adaptare a unui dispozitiv V.I.M., la semănătoarea I.A.R. 511. Tot în legătură cu mecanizarea complexă a culturii porumbului, institutul nostru, şi-a înscris în plan, sarcina de a stabili linia pentru mecanizarea recoltării porumbului, în vederea reducerii la minimum a pierderilor. O altă sarcină, tot atît de importantă care revine institutului nostru, este de a stabili şi experimenta cele mai raţionale agregate, în vederea utilizării totale a capacităţii de lucru a tractoarelor. În această privinţă, au existat pînă în prezent unele lipsuri în activitatea I.C.M.E.A. Astfel, noi nu am reuşit să cuprindem toate problemele legate de formarea agregatelor şi, în special, a celor complexe. Bunăoară, nici pînă acum, nu s-a reuşit să se stabilească modul corect de ataşare a grapei, de plug. De asemenea, nu am reuşit să stabilim modul de agregare a două secerători-legători, sistem de lucru atît de necesar în perioada scurtă a strîngerii recoltei.

[1]) Complexul de maşini care rezolvă problema mecanizării complete a diferitelor culturi.

— Şi care sînt proiectele institutului în această direcţie?

— Vom stabili, în primul rînd, agregatele cele mai raţionale pentru lucrările de bază — însămînţarea şi întreţinerea culturilor. De pe acum, se studiază agregarea a două semănători I.A.R. 511, cu ajutorul unui dispozitiv oblic de cuplare, deoarece, în urma analizei şi experimentărilor făcute, s-a stabilit că dispozitivul drept de cuplare, folosit pînă acum, nu a dat rezultate satisfăcătoare. Acum, o altă problemă importantă care ne preocupă: unificarea diverselor tipuri de maşini, în special a celor de semănat. În agricultura ţării noastre, există azi cîteva tipuri de maşini de semănat, care nu se pot folosi, fiecare, decît în anumite sezoane, în funcţie de specificul culturii respective. Devine clar că o asemenea maşină nu e rentabilă, căci după semănarea culturii respective, ea rămîne inutilizabilă. Universalizarea diferitelor tipuri de maşini de semănat, va da posibilitatea utilizării aceleiaşi maşini pentru semănarea tuturor culturilor şi va contribui astfel la reducerea preţului de cost al producţiei agricole. În legătură cu această problemă, institutul nostru studiază acum posibilitatea unificării semănătorii de cereale I.A.R. 511, cu semănătorile de porumb, bumbac şi ierburi perene.

— În Directivele Congresului partidului, se arată importanţa folosirii îngrăşămintelor chimice pentru ridicarea producţiei la hectar. Această problemă nu se leagă oare şi de activitatea I.C.M.E.A.?

— Tocmai despre aceasta voiam să vă vorbesc şi să vă arăt că, pînă acum, institutul nostru a întreprins o slabă activitate în direcţia stabilirii tipurilor de maşini pentru împrăştierea îngrăşămintelor. În 1956, problema aceasta va fi serios, în amănunţime, studiată. Vom studia, de pildă, posibilităţile de adaptare a unui distribuitor dublu la maşina de administrat îngrăşăminte T.R.1, de construcţie sovietică, ce se fabrică azi în ţară, precum şi alte posibilităţi.

„Pentru a se obţine recolte mari, trebuie să se introducă pe scară largă mecanizarea lucrărilor de însămînţare, îngrijire şi recoltare..."

(Din Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. expus de tovarăşul GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ la cel de-al II-lea Congres al partidului).

Vă rugăm să ne vorbiţi despre unele proiecte asupra construirii unor noi maşini, în institutul dvs.

— În acest an, atelierul nostru de prototipuri, are în planul său de muncă realizarea mai multor modele experimentale. De exemplu, cel al secerătorii-legători pentru porumb, necesară în vederea mecanizării recoltării divizate[2]) a porumbului. Apoi, batoza de depănuşat porumb, ca o completare a sistemului de mecanizare a recoltării divizate, şi cîteva variante de pluguri reversibile, cu ajutorul cărora, se vor putea stabili metodele de conservare a solului împotriva eroziunilor. În momentul de faţă, se şi lucrează la un model experimental de maşină pentru recoltat capsulele de bumbac. De asemenea, în planul de muncă, mai este trecută executarea unor modele experimentale privind problemele mecanizării în legumicultură, precum şi realizarea a diferite dispozitive pentru repararea şi întreţinerea maşinilor agricole. Acestea sînt, în cîteva cuvinte şi în parte, sarcinile ce ne revin din Directive, cu privire la mecanizarea agriculturii, în anul 1956.

— Dar despre problemele electrificării agriculturii, despre proiectele pe 1956 ale institutului, în această privinţă, ce ne-aţi putea spune?

— În primul rînd, că ele deţin în planul nostru tematic, un loc tot atît de important ca şi problemele de mecanizare. O parte din problemele de electrificare le studiem în continuare din anul trecut. Astfel este problema îmbunătăţirii factorului de putere în unităţile agricole socialiste, adică, problema exploatării cît mai raţionale a instalaţiilor existente. Lucrătorii din aceste unităţi cunosc foarte bine această problemă şi ştiu cîţi kilowaţi preţioşi se consumă în anumite perioade, cînd, deşi grupul electrogen furnizează întreaga cantitate de energie electrică pe care o poate da, nu sînt în funcţiune decît o parte din motoarele existente în unitate, din care cauză, nu se poate utiliza întreaga cantitate de energie furnizată. În această privinţă, institutul va stabili metodele cele mai simple şi mai eficace de lichidare a unor asemenea situaţii, adică de îmbunătăţire a factorului de putere. O altă problemă care ne va preocupa, este aceea a electrificării proceselor de producţie în fermele zootehnice. Un prim pas în această privinţă l-am făcut prin electro-mecanizarea, cu mijloacele institutului, a proceselor de muncă din grajdul de la G.A.C. „Tudor Vladimirescu" din comuna Hărman. În 1956, acesta va continua să fie dotat cu toate maşinile şi instalaţiile necesare, în aşa fel, încît, să devină un preţios punct experimental pentru institut şi un adevărat centru model pentru toate fermele zootehnice din ţară. Acestea ar fi, de asemenea, în mare şi în parte, problemele de electrificare şi de electro-mecanizare care stau în faţa institutului nostru în acest an, în care sîntem hotărîţi să dăm o contribuţie şi mai mare la lupta pe care o duce întregul popor pentru traducerea în viaţă a sarcinilor încredinţate de partid.

[2]) Mecanizarea recoltării divizate este mecanizarea pe operaţii a întregului proces de recoltare.

Modelul experimental de cultivator suspendat pe tractorul M.T.Z., realizat de institut în anul 1955.

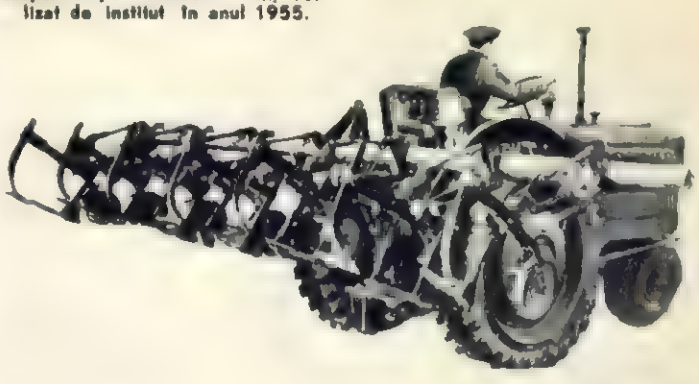

REPUBLICA INDIA

La 26 ianuarie, se împlinesc şase ani de la proclamarea Republicii India.

Poporul indian sărbătoreşte, în această zi, istorica sa victorie împotriva colonialismului englez. Proclamarea Republicii India ca stat independent şi iubitor de pace, a deschis poporului indian căi noi şi luminoase pentru dezvoltarea patriei sale, pentru bunăstare şi fericire

Jawaharlal Nehru

„Aproape simultan cu Revoluţia din Octombrie, condusă de marele Lenin, noi am început în India o fază nouă a luptei noastre pentru libertate. Timp de mulţi ani poporul nostru a fost absorbit de această luptă şi a îndurat greaua asuprire cu vitejie şi răbdare. Deşi în lupta noastră sub conducerea lui Mahatma Gandhi noi am mers pe altă cale, l-am admirat pe Lenin şi exemplul său ne-a înarmat".

J. NEHRU

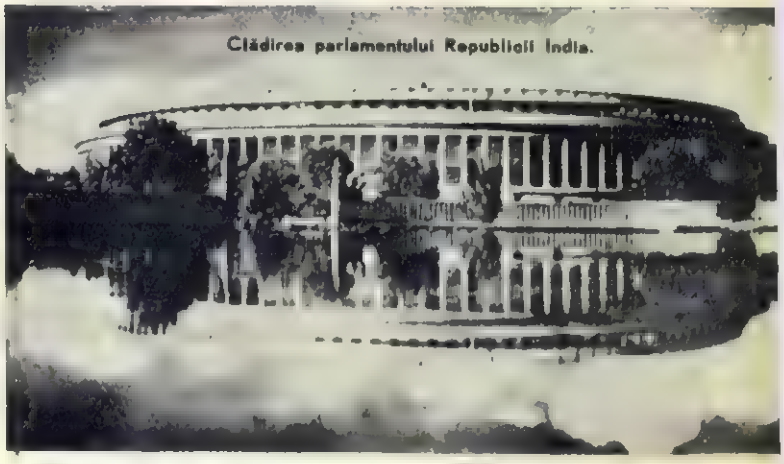

Clădirea parlamentului Republicii India.

„Aici, în parlamentul dvs., nu pot să nu spun că prietenia dintre popoarele noastre s-a dezvoltat de-a lungul multor secole şi nu a fost umbrită niciodată de conflicte sau dispute.

Acum, cînd India a cîştigat independenţa naţională de stat, legăturile prieteneşti dintre ţările noastre se întăresc pe zi ce trece, fapt care corespunde intereselor vitale ale popoarelor noastre, corespunde celor cinci principii ale coexistenţei paşnice proclamate de India şi China".

N. S. HRUŞCIOV

„Am văzut mulţi oameni, am văzut multe lucruri frumoase din ceea ce a creat poporul indian. Am avut prilejul să vizităm temple antice şi şantiere noi. Dar lucrul cel mai preţios pe care l-am văzut, este expresia caldelor sentimente prieteneşti manifestate pretutindeni".

N. A. BULGANIN

„Bombay-ul este unul din centrele geniului creator al poporului indian, al mîndriei sale naţionale...

Oraşul dvs. a jucat un rol însemnat în mişcarea de eliberare naţională a Indiei, care a permis Indiei să se elibereze de asuprirea colonială, să obţină libertatea mult aşteptată".

N. A. BULGANIN

Tineri muncitori portuari indieni.

Vedere din oraşul Bombay.

Sosirea delegației sovietice la New-Delhi.

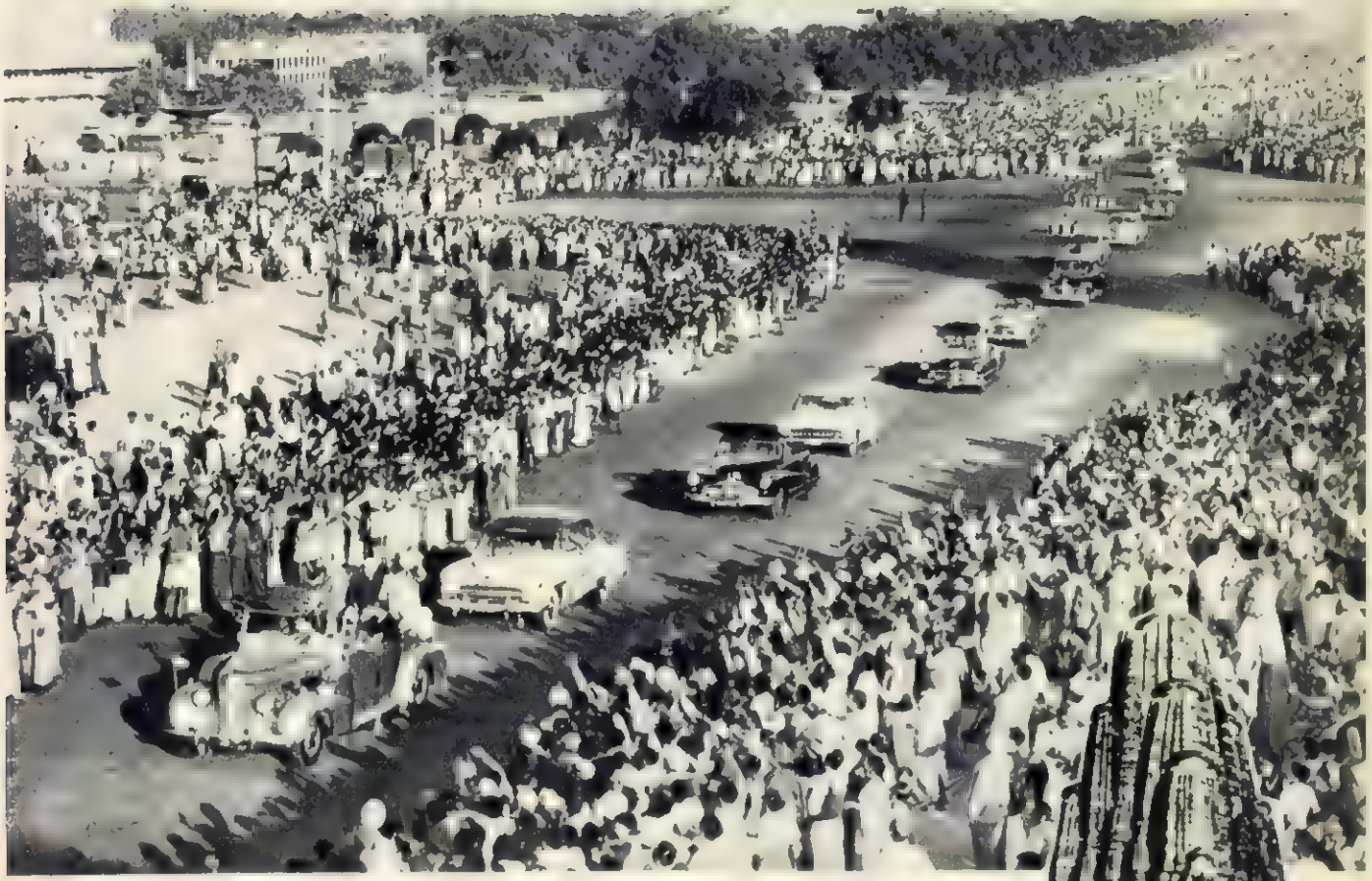

„Fie ca relațiile dintre India și Uniunea Sovietică să se întărească și ca eforturile lor comune să dea roade în favoarea păcii în lumea întreagă, ca lumea să fie salvată de dezastrele unei distrugeri totale!

Trăiască Uniunea Sovietică!
Dja Hind (Trăiască India)!"

Locuitorii orașului Calcutta, în mesajul adresat oaspeților sovietici.

„...India este unul dintre cele mai străvechi focare ale civilizației mondiale. Talentul poporului indian, nivelul culturii sale sînt oglindite în numeroase monumente istorice pe care le poți întîlni în orice colț al Indiei. Multe din ele au fost create cu cîteva mii de ani în urmă..."

N. S. HRUȘCIOV

Templul din Khajuraho (India centrală), construit în secolul al X-lea.

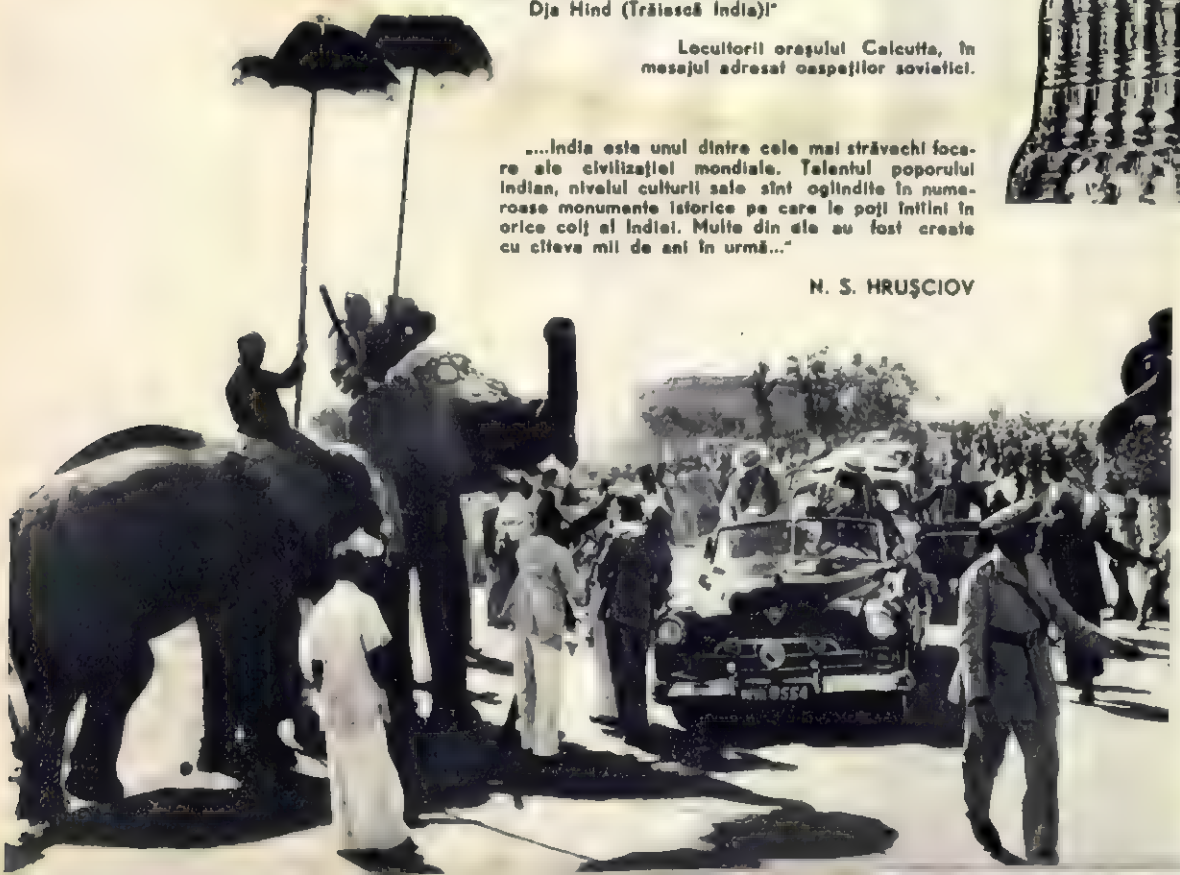

„La Bangalore ca și la Calcutta, la New-Delhi ca și la Madras, peste tot, conducătorii sovietici au fost întîmpinați cu nespusă căldură de poporul indian".

Filmele noastre indiene

— corespondență din Bombay —

de Raj KAPOOR, cineast indian

Raj Kapoor și soția sa, Nadira Kapoor.

Vă salut, dragi spectatori din Romînia!

Poate că ați avut, sau veți avea curînd, prilejul să vedeți cîteva filme lucrate în studiourile R. K. din Bombay: „Vagabondul" de pildă, sau „Micul lustragiu". Filme care, chiar dacă nu au o valoare artistică absolută, sînt caracteristice pentru cinematografia indiană actuală. Referindu-mă la această indiscutabilă însușire pe care o au, socotesc că v-ar putea interesa istoria realizării lor.

Turnarea filmului „Vagabondul" a durat doi ani. Ei a însemnat pentru noi, o abolire a schemelor banale folosite pînă atunci în filmele indiene, o încercare de a realiza nu numai un spectacol cu forță emoțională, ci și un mesaj al timpurilor noastre. Știți, fără îndoială, că noi am moștenit de la generațiile trecute, o dată cu existența castelor, și prejudecățile legate de ele: acceptarea oarbă a predestinării individului, sortit, prin apartenența sa socială, unei condiții de nestrămutat; la noi, fiului de frizer, de pildă, îi este interzis să ajungă profesor, iar fiului de infractor să devină judecător. „Vagabondul" este un protest împotriva acestor nedrepte așezări sociale. În acest film se preconizează dreptul egal la viață al oamenilor și se demonstrează că omul este modelat de condițiile existenței sale, de mediul său. Din „Vagabondul" noi am făcut purtătorul unui protest social, exponentul unor principii înaintate și, ca atare, el este semnificativ pentru procesul de renaștere prin care trece țara noastră.

Filmul prezintă viața unui tînăr care, neavînd nici un sprijin social ori moral, se lasă tîrît în mijlocul lumii interlope, din care îl smulge dragostea curată a unei femei. Am încercat să redăm cu cît mai multă autenticitate, traiul mizer al vagabonzilor indieni, proscriși pentru că societatea nu a fost în stare să-i călăuzească pe căi drepte. Filmul n-a fost pe placul unor anumite categorii de spectatori, acuzate aici indirect; în schimb cea mai mare parte a publicului, și mai ales tineretul au participat la întîmplările de pe ecran pînă la a se identifica cu personajele.

Dar, să revenim la amănuntele turnării acestui film, amănunte despre care începusem să scriu. Din clipa în care a conceput scenariul, autorul — cunoscutul gazetar și scriitor K. A. Abass — s-a gîndit la interpreți, socotind că tatăl meu și cu mine am putea fi cei mai potriviți. Astfel ni s-au încredințat noua rolurile principale (tatăl meu, Prithviraj Kapoor, este un veteran al filmului, indian și, în același timp, membru în parlament). Tată și fiu, urma să păstrăm și pe ecran aceste relații; era însă vorba despre un tată proscris de lege, și despre un fiu ostracizat.

Am pornit la muncă. O muncă migăloasă și zbuciumată, care avea să dureze 24 de luni. Din cinci sute de metri de peliculă filmată, abia păstram o sută în versiunea definitivă. Pentru a găsi exterioarele cele mai sugestive, am colindat țara în lung și în lat. Dar cred că am izbutit, pînă la urmă, să le realizăm pe cele mai potrivite, în care contrastul să constituie elementul principal.

Trebuia să înfățișăm cei doi poli ai lumii: infernul și paradisul terestru. Cu alte cuvinte, trebuia să aducem pe ecran, de pildă, imaginea fidelă a tribunalului din Bombay și jalnica clădire a închisorii; somptuoasa locuință a judecătorului și sordida atmosferă în care trăiește vagabondul. Din punct de vedere tehnic, am adus în filmul nostru unele inovații care pot fi observate în scena de balet și vis, cea mai complicată scenă de acest gen turnată de cineaștii indieni.

Proiectarea filmului durează aproximativ 3 ore. Nouă, însă, celor care asistam la prima sa vizionare, în Delhi, ni s-au părut trei veacuri. Fiecare din cele 180 de minute putea să decidă soarta filmului. Dar, la sfîrșitul vizionării, ne-am dat seama că făcusem un lucru bun. Dacă nu prin altceva, cel puțin prin faptul că puneam temeliile unui film social de înaltă ținută, demn de atenția care se acorda, pînă atunci, numai filmelor istorice.

„Micul lustragiu" se deosebește, prin structura sa artistică, de „Vagabondul", aducînd, pe lîngă realismul crud al acestuia, și o nuanță de sentimentalism. Filmul este, în esență, istoria a doi copii orfani, crescuți la periferia societății, și care luptă eroic să-și cîștige viața prin muncă, refuzînd să cerșească. Am încercat, să prezentăm în chip realist, corupția și demoralizarea de care se contaminează indivizi din păturile cele mai sărace ale populației metropolei. O doză de umor sănătos, cîntece cu un conținut optimist, o muzică de bună calitate salvează filmul de la caracterul sumbru la care s-ar părea că-l condamnă tema. Am turnat acest film, aproape în întregime, în periferiile Bombay-ului.

„Micului lustragiu" i-a urmat filmul „Matricola 420", o satiră muscătoare la adresa societății moderne. Am ridicat aci problema acelei categorii de tineri cinstiți, pe care societatea îi năpăstuiește pentru că sînt umili, punînd pe seama lor fărădelegile comise de cei puternici, în timp ce adevărații răufăcători, adevărații dușmani ai societății, o mînă de milionari care huzuresc pe seama mulțimii, se plimbă nestînjeniți de nimeni, sub onorabila mască de filantropi, de cavaleri ai religiei, de lideri ai opiniei publice. „Matricola 420" mi-a oferit cel mai consistent rol de comedie din cariera mea. Un rol savuros, în care umorul abundă și care a constituit pentru mine, ca actor, o experiență interesantă. Acum, cînd scriu aceste rînduri, filmul rulează pe multe ecrane din diferite colțuri ale Indiei, stîrnind vii comentarii și controverse.

În „Vagabondul" leit-motivul era ideea: „oamenii nu se nasc criminali, ci sînt constrînși să devină criminali". În „Matricola 420" am făcut un pas mai departe: „sînt mai puțin răufăcători cei care comit nelegiuiri, decît cei care îi împing să le comită". Filmul nostru a fost un gest revoluționar: el acuză societatea care împinge tineretul pe calea necinstei; filmul smulge masca ipocrită de pe fața „înaltei societăți" și prezintă elita banului, în adevăratele ei culori.

În momentul de față, în studioul R. K. se turnează două filme, două experiențe îndrăznețe: „Veghează!" și „Delhi nu e departe". Primul merită o menționare specială pentru factura lui cu totul ieșită din comun. El prezintă un episod a cărui desfășurare se consumă în timp de trei ore și aduce pe ecran 70 de personaje. Toată acțiunea se petrece într-un singur loc: o casă al cărei locatari, aparținînd unor diferite pături sociale, iau atitudini, conform acestei apartenențe și a temperamentului lor, față de un străin pripășit în mijlocul lor. Cu „Veghează!", filmul indian se emancipează de acel sentimentalism caracteristic lui pînă atunci.

Desigur, mai avem multe progrese de făcut. Toate eforturile noastre se îndreaptă către realizarea unor filme bogate în idei progresiste, de înaltă ținută artistică și tehnică. Încercăm să dăm producțiilor noastre un conținut realist, care să întrețină, să sprijine și să propage marile idealuri ale umanității.

Nădăjduiesc că veți avea în viitor prilejul de a vedea pe ecranele dvs. cît mai multe din realizările cinematografiei noastre și că ele vor fi în stare să vă mențină prețuirea. E aproape vremea cînd cinematograful va contribui hotărîtor la realizarea unei cît mai strînse legături de prietenie între popoarele Romîniei și Indiei.

Soții Kapoor, într-o scenă din filmul „Matricola 420".

Din plastica indiană contemporană

Fără a edifica cititorul nostru asupra uneia din cele mai remarcabile însuşiri ale plasticii indiene — culoarea sa, de o strălucire şi o puritate rară — reproducerile alăturate fac totuşi sensibile cîteva dintre trăsăturile caracteristice ale acesteia.

E încă puternic vizibilă influenţa tradiţiilor vechii miniaturi mogole — în caracterul decorativ al acestor lucrări, în fineţea şi preciziunea amănuntului, în expresivitatea laconică a compoziţiei; dar viziunea realistă a artistului contemporan străbate viguros din învelişul tradiţionalismului, făcîndu-ne cunoscută viaţa poporului său, peisajul ţării sale.

Haren Das — aşa cum ni se relevă în cele două gravuri ale sale, „Plecarea în larg" şi „O pereche de porumbei" — este un autentic poet. Lirismul său transfigurează realitatea, fără a o diforma: bănuieşti că nu va fi uşoară munca pescarilor indieni care vor pleca în larg, dar sorbi, o dată cu ei, briza proaspătă a mării, te îmbeţi de strălucirea soarelui care se răsfrînge în valurile spumegînde, ai senzaţia nesfîrşitului spaţiu. Şi tot acest imn închinat muncii omului şi naturii, Haren Das l-a realizat în linii simple şi austere, urmărind să sugereze ritmice mişcării.

Îţi regăseşti lirismul şi austeritatea liniilor — de astă dată pe alt plan — în „O pereche de porumbei". Din silueta văzută din spate a tinerei fete ce priveşte din prag o pereche de porumbei, din înclinaţia uşoară a capului, din gestul gingaş al mîinii, desprinzi nostalgia fecioreinică cu care tînăra îţi aşteaptă iubitul plecat departe.

Mai puternic legat de tradiţie — aşa cum ne dovedeşte tema aleasă, dar şi maniera folosită — I. C. Şucle ne dă imaginea plină de graţie a ritualului „Toaletei", obişnuit, de bună seamă, într-o lume care nu e aceeaşi cu a fetei ce-şi

Haren DAS — O pereche de porumbei

Haren DAS: Plecarea în larg

Macan Datta GUPTA — Dansul santalilor

așteaptă iubitul în colibă de paie. Caracterul decorativ al lucrării se observă atît în decorul scenei, cît și în stilizarea figurilor, prea puțin individualizate, dar nu mai puțin expresive.

Pe aceeași linie decorativă, „Dansul santalilor" de Macan Datta Gupta, ne face cunoscut, o dată cu peisajul exotic și unul din dansurile tradiționale ale poporului indian, măiestria compozițională și siguranța artistică a autorului. Dinamismul scenei, gingășia și delicatețea mișcărilor dansatoarelor, expresivitatea muzicanților sînt impresionante.

Deși diferite ca tematică și ca manieră, aceste lucrări vorbesc în același grai despre arte plină de poezie și umanism a marelui popor indian.

Ș. F.

I. C. ȘUCLE
Toaleta

O fotografie luată cu puțin înainte de dizolvarea ultimului parlament francez. Pe băncile extremei stîngi, din incinta palatului Bourbon: un grup de deputați comuniști, avînd în mijlocul lor pe tovarășul Maurice Thorez (x). Alături de el, Jacques Duclos (primul din dreapta, rîndul de jos). În rîndul de sus, primul din dreapta, Marcel Cachin.

POPORUL FRANCEZ A VOTAT

Afișele electorale comuniste chemau femeile franceze să voteze pentru pace, bunăstare, pentru liniștea căminelor și viitorului copiilor Franței. Ascultînd cuvîntul comuniștilor, sute de mii de femei franceze au contribuit la victoria din 2 ianuarie a P. C. F. →

Eroica clasă muncitoare din Franța a luptat neobosit, în frunțea poporului francez, pentru victoria în alegeri a partidului comunist. Cu deplină satisfacție, un grup de muncitori de la o uzină din Paris comentează marele succes electoral obținut de comuniști. ↓

În fața urnelor, la una din secțiile de votare pariziene.

↓

De sus în jos: primele două facsimile, reproduc două ziare, unul apărut după alegerile din 1951 și altul, după cele recente. Ele arată că numărul voturilor acordate comuniștilor, a crescut de la 5.060.057 în anul 1951, la 5.598.430 în 1956.

„Trădează Frontul Popular" răsună, după alegeri, chemarea comuniștilor francezi la unirea forțelor de stînga (al treilea facsimil).

Al patrulea facsimil, reproduce ziarul comun, scos în timpul campaniei electorale de organizațiile comuniste și cele socialiste, din departamentul Vosgi. În numeroase localități, comuniștii și socialiștii au făcut front comun, în ciuda hotărîrii trădătoare a conducerii S.F.I.O.

1956

1951

☆

Cîțiva dintre turiștii din R.S.S. Azerbaidjană, în holul hotelului, răsfoind cu interes diferite publicații din țara noastră.

ÎNTÎLNIRE CU TURIȘTII SOVIETICI

Cetățenii Capitalei care au trecut într-una din diminețile zilelor de la începutul lui ianuar pe Calea Victoriei au putut vedea un grup de turiști oarecum deosebiți față de mulții oaspeți pe care-i primește zilnic Bucureștiul.

Potriviți la statură, cu fața smeadă și ochii negri, vii, mișcări iuți, agere, vizitatorii aceștia nu lăsau nici o îndoială că veneau dintr-o țară cu clima caldă...

Într-adevăr, ei soseau pe meleagurile noastre tocmai din R.S.S. Azerbaidjană, dornici să ne cunoască patria, poporul, realizările.

M-am întîlnit cu grupul de turiști în holul hotelului „7 Noiembrie". Erau printre ei muncitori petroliști, ingineri, geologi, profesori, candidați în științe, șoferi, lucrători din comerțul de stat și un ziarist.

Era îndată după micul dejun. Am stat de vorbă cu B. Mansmenov, care de treizeci de ani conduce o școală elementară din Baku.

— Sînt fericit că am venit în țara voastră, despre care am auzit, despre care am citit și i-am învățat pe elevi. Azi am posibilitatea să văd cu ochii mei frumoasele și importantele realizări obținute de dîrza străduință a poporului vostru.

Cuvintele sînt spuse cu o sinceritate care emoționează.

... B. Nazierova este candidată în științe geografice. Am rugat-o să-mi spună cîteva impresii din Capitala țării noastre. A acceptat cu multă bunăvoință.

— Ceea ce m-a impresionat mai mult în București a fost prietenia, căldura cu care am fost primiți. Venim dintr-o țară cu un climat mult diferit de al vostru. Întîmplarea a făcut să sosim iarna. Dar, cu tot frigul — pentru voi de nesezisat, pentru noi, însă, aspru — ne-a încălzit inima veselă și fierbinte a poporului romîn. Sînt lucruri pe care nu le vom uita.

Și Sarifova, și Alah Verdien, și Agabekov vor să-mi spună cîte ceva din impresiile lor. Notez în grabă în carnet mai multe lucruri, dar nu am timp pentru tot ce aș vrea să știu, deoarece turiștii trebuie să viziteze, în cursul dimineții, fabrica de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej" și o altă întreprindere.

După cinci minute toată lumea era îmbarcată în autobus. Un claxon, și mașina a pornit la drum.

La revedere, dragi prieteni din Azerbaidjan!...

Anton ALEXE

ACORD COMERCIAL ÎNTRE R. P. CHINEZĂ ȘI R.P.R.

În luna ianuarie s-a semnat la București (fotografia de mai sus) Acordul privind livrările reciproce de mărfuri între R.P. Chineză și R.P.R. pe anul 1956. Conform acestui acord, R. P. Chineză va livra țării noastre cositor, azbest, iută, fire de bumbac, lînă, piei, minereuri de fier, produse alimentare etc., iar Republica Populară Romînă va livra R.P. Chineze termocentrale electrice instalații de foraj de mare adîncime, tractoare, cazane cisterne, produse petrolifere etc.

EXPOZIȚIA AGRICOLĂ DIN ORAȘUL STALIN

Expoziția agricolă deschisă de curînd în Orașul Stalin oglindește numeroase aspecte din progresele realizate în domeniul agriculturii și creșterii animalelor, fișuri de frunteși ai recoltelor bogate și de specialiști în domeniul agriculturii din regiunea Stalin. Diferitele produse prezentate au fost aduse de gospodării de stat, gospodării agricole colective, întovărășiri, țărani muncitori cu gospodării individuale, precum și de fabricile din regiune care prelucrează produsele agricole. În fotografie: un stand din expoziție. ←

PRIMELE ANTRENAMENTE ÎN AER LIBER

Sezonul fotbalistic se apropie. Pînă atunci, nu-i timp de pierdut. Profitînd de neobișnuit de frumoasele zile ale lui ianuarie, fotbaliștii au ieșit la antrenament pe teren. Și, cum e normal, cei dintîi ↓ sînt cei mai tineri: lotul de juniori

Mecanizatorii din stațiunile de mașini și tractoare, din gospodăriile agricole de stat, muncitorii de la centrele mecanice, dau în aceste zile o adevărată bătălie pentru reparatul grabnic al tractoarelor și uneltelor necesare campaniei agricole de primăvară, străduindu-se totodată să dea lucrări de bună calitate. Printre cei ce muncesc cu sîrg la centrul mecanic Timișoara se află și muncitorii Petru Ordeanu și Nicolae Michel, pe care fotografia de mai jos îi arată lucrînd la montarea unui tractor K. D. 35. ↓

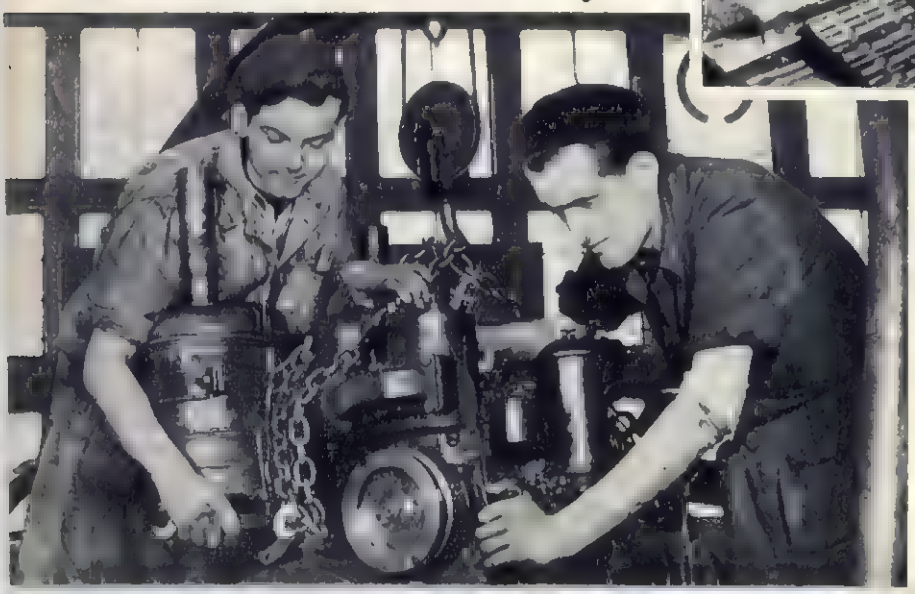

VIOLONISTUL BÁNYAK KÁLMÁN ÎN ŢARA NOASTRĂ

În prima jumătate a lunii ianuarie violonistul maghiar Bányak Kálmán a fost oaspetele ţării noastre, dînd o serie de concerte în Capitală şi provincie. Fotografia îl prezintă pe virtuosul violonist, cu ocazia concertului dat în sala „Patria", mulţumind publicului care l-a aplaudat călduros pentru interpretarea concertului pentru vioară şi orchestră de Wieniawsky

←

„NORA" LA STUDIOUL ACTORULUI DE FILM

La Studioul actorului de film „Constantin Nottara" s-a pus de curînd în scenă „Nora", de marele dramaturg scandinav H. Ibsen. În rolurile principale, îi putem vedea pe actorii Corina Constantinescu, Septimiu Sever şi Ionescu-Gion. Fotografia prezintă un moment din piesă: o discuţie dramatică între Nora şi Torwald (Corina Constantinescu şi Septimiu Sever).

←

RADIOMAGAZIN CU SPECTATORI

Radiomagazin... Toată lumea ştie: duminica — la prînz şi seara — îl asculţi la radio şi, dacă îţi place, îl aplauzi... În gînd, fiindcă această „tradiţie" a fost depăşită. Artiştii radiomagazinului au putut fi aplaudaţi la scenă deschisă, cu ocazia primului „radiomagazin cu spectatori", ce a avut loc în sala Dalles. Pentru cei care respectă „tradiţia" de a-l asculta acasă, radiomagazinul a fost înregistrat pe bandă de magnetofon şi retransmis pe calea undelor, duminica următoare.

←

Pregătiri pentru alegerile de deputaţi în sfaturile populare

Muncitorii, inginerii, tehnicienii şi funcţionarii uzinelor textile „7 Noiembrie" din Capitală cu elan din rîndurile lor, în vederea alegerilor de deputaţi în sfaturile populare ce vor avea loc la 11 martie, pe tovarăşa Constantinescu Aurica, ca membru al comisiei electorale a raionului Tudor Vladimirescu. Iat-o în fotografia noastră, mulţumind tovarăşilor săi de muncă pentru încrederea pe care l-au arătat-o.

— Ce citeşti în momentul de faţă?

— Pe Shakespeare... Hamlet!

Întrebarea a fost pusă de Jack Lindsay, cunoscut scriitor englez, şi răspunsul a fost dat de o tînără muncitoare, lustruitoare într-o fabrică de mobile din Tg. Mureş.

Uimit, scriitorul englez a povestit multora despre acest dialog, urmat de o discuţie cu privire la literatura clasică.

Întîmplarea aceasta a fost redată într-o revistă literară ce apare în Regiunea Autonomă Maghiară, în 1953, cînd Jack Lindsay a vizitat ţara noastră.

...Zilele acestea am asistat la o acţiune de difuzare a cărţii, întreprinsă într-o fabrică din Bucureşti: la ţesătoria de mătăsuri „8 Martie". Aici lucrează cîteva sute de muncitoare. Acţiunea aceasta, denumită „difuzarea cărţii la locul de muncă", are un scop important: prezintă cititorilor, chiar la locul de producţie, ultimele noutăţi literare. Graţie acestei metode, numărul cititorilor de cărţi a crescut, iar mulţi muncitori din fabrici şi uzine au devenit pasionaţi căutători de cărţi preţioase, menite a le completa bibliotecile personale.

Difuzarea cărţii la locul de muncă s-a extins în toate întreprinderile din Capitală. Dovada: în curs de doi ani — prezentîndu-se cărţi chiar la locul de muncă, — s-au difuzat peste 1.500.000 volume. Numai în „Luna cărţii" (decembrie 1955), muncitorii din Bucureşti au cumpărat la locul de muncă, 100.000 volume.

...Jack Lindsay s-a minunat, în urmă cu trei ani, cînd o lustruitoare de mobilă a discutat cu el despre Shakespeare. În ianuarie 1956, am văzut, la fabrica „8 Martie", cum în mai puţin de jumătate de ceas, au dispărut sute de cărţi de pe cărucioarele care circulau încărcate cu ultimele noutăţi literare, printre războaiele de ţesut mătasea.

L-am auzit pe Ion Petre, ungător de maşini, care, în biblioteca personală, are toate operele lui Lenin, cerînd să i se aducă o ultimă carte, apărută în 1955; sau l-am văzut pe Ion Stoian, paznic de noapte, cumpărînd dintr-o dată trei volume: „Oblomov" de I. A. Goncearov, „Cronică de familie" de Petru Dumitriu şi „Radiscev" de Olga Forş.

Aş dori să-i informez pe Jack Lindsay că s-a cerut şi cartea sa „Primăvara amăgitoare", din paginile căreia o ţesătoare de mătăsuri, vrea să afle de lupta muncitorilor din Anglia. Şi ar mai putea afla Jack Lindsay, spre marea sa satisfacţie, că azi, într-o acţiune de difuzare a cărţii la locul de muncă, se pot auzi muncitoare şi muncitori, fie tineri, fie vîrstnici, cerînd nu numai pe Shakespeare. Unii dintre ei, cititori pretenţioşi, doresc „Cyrano de Bergerac" de Edmond Rostand, „Suflete moarte" de Gogol, „Ivanhoe" de Walter Scott, „Volpone" de Ben Jonson, sau ultimul volum din operele lui Sadoveanu. În acest fel îşi va explica de ce a fost nevoie ca „Odiseia" lui Homer să fie tipărită recent în 20.000 exemplare, pentru ca povestea lui Ulise, scrisă acum trei milenii, să poată fi citită abia acum de cei care, în anii întunecaţi ai trecutului, n-au avut posibilitatea s-o afle.

I. URSLAHU

La terminarea lucrului, difuzoarea voluntară se opreşte mai la fiecare război de ţesut. Tînăra muncitoare Ştefania Drăghici îşi alege din teancul de cărţi prezentate, una din lucrările apărute recent în traducere românească: „Pe drumuri" de Asztalos István.

fotocronica FLACĂRII

Wolfgang Amadeus Mozart

La 200 de ani de la nașterea lui

„Inima este aceea care îl înnobilează pe om; și chiar dacă nu sînt conte, am pesemne mai multă onoare decît numeroși conți". Cuvintele acestea le scria, în 1781, Wolfgang Amadeus Mozart, unul dintre cei mai mari compozitori ai tuturor timpurilor, dar care, în vremea cînd trimitea această scrisoare, se afla în slujba arhiepiscopului Ieronim de Salzburg, conte de Colloredo. Cu o ironie care sfida prejudecățile nobiliare, dar care ascundea nu puțină amărăciune, Mozart preciza situația sa la curtea contelui, de altfel caracteristică pentru artiștii timpului său: „La 11 și jumătate, ne așezăm la masă; în jurul ei iau loc cei doi lachei, cofetarii, cei doi bucătari ai înălțimii sale... și modesta-mi persoană. (N. B. Cei doi lachei au locurile de onoare; eu am privilegiul de a fi așezat tocmai înaintea rîndașilor de bucătărie)".

....„Privilegiul" acesta era acordat acelui care, încă de pe atunci, era autorul unei serii întregi de creații (dintre care și opera „Idomeneu") ce desfătaseră iubitorii de muzică ai vremii și care aveau să încînte apoi, de-a lungul secolelor, generații întregi. De bună seamă, tînărul Mozart nu a putut suporta multă vreme „robia din Salzburg" și curînd a încheiat acest capitol trist al vieții sale. În acele zile, îi scria tatălui său: „Fiți vesel, vă rog... de-abia acum începe fericirea mea și nădăjduiesc că ea va fi și a dumneavoastră". Mozart devenise om liber, dar această libertate a trebuit s-o plătească cu mizeria, cu greutăți nemărginite, cu sănătatea și, în cele din urmă, cu viața sa.

Wolfgang Amadé Mozart

Înainte vreme, publicul nobiliar îl adulase pe copilul-minune al muzicantului de curte din Salzburg, copil care vădise încă de la trei ani excepționale calități muzicale, începînd să compună la patru ani și ajungînd la vîrsta de șase ani la o remarcabilă virtuozitate de interpret. Faima lui Mozart devenise atunci europeană: cîntase în fața Mariei Thereza și a lui Ludovic al XV-lea, a Papei de la Roma și a suveranilor Angliei. Dar pe măsură ce creștea și se maturiza talentul, pe măsură ce copilul-minune — atît de „atractiv" pentru aristocrații vremii — ceda locul minunatului și profundului compozitor, societatea nobililor se interesa tot mai puțin de el.

Viața nu i-a hărăzit decît puțini ani pentru a-și dura monumentul creației. Mozart s-a născut la 27 ianuarie 1756 și a murit la 5 decembrie 1791, în vîrstă de aproape 36 de ani. În răstimpul acesta scurt însă, el și-a cucerit, prin creație, nemurirea.

Opera sa îmbrățișează toate genurile muzicii: de la miniaturi sau sonate instrumentale de cameră, la simfonii; de la dansuri, la pantomime și opere; de la cîntece, la impunătoare creații vocal-simfonice. Și în fiecare din aceste genuri, Mozart a adus elemente inovatoare, exprimînd prin arta sa, genial muzical al poporului austriac.

În genul operei, de pildă, Mozart a creat prototipuri noi de opere, ca opera-comedie „Nunta lui Figaro" (întemeiată pe comedia satirică a lui Beaumarchais), opera-dramă „Don Juan" (care reprezintă una din culmile cele mai înalte ale artei de operă), opera-comedie „Răpirea din Serai" etc.

Pe lîngă aceste opere, scrise conform obiceiului timpului pe librete în limba italiană, Mozart a compus fermecătoarea și spirituala operă-basm, pe text german „Flautul fermecat". Genul operei este poate cel în care Mozart a strălucit în chipul cel mai deplin.

Mozart este autorul a peste 40 de simfonii, dintre care ultimele trei (nr. 39 în Mi bemol, nr. 40 în Sol minor și nr. 41 în Do „Jupiter"), constituie culmea simfonismului pre-beethovenian, prin complexitatea și profunzimea conținutului lor lirico-dramatic, prin extraordinara lor măiestrie. Astăzi, încă, multe din lucrările de muzică de cameră ale lui Mozart, ca, de pildă, sonatele pentru pian, pentru vioară și pian, cvartetele, cvintetul cu clarinet ș.a., ce poartă pecetea geniului marelui compozitor, încîntă sufletul iubitorilor de muzică.

De multe ori s-a încercat caracterizarea trăsăturilor personalității creatoare a lui Mozart; s-a vorbit de „surîsuri printre lacrimi", de „mîndria ce ascunde un suflet dintre cele mai amabile și surîzătoare", de „îmbinarea de măreție și dureroasă simplitate"... Aceste formule, și multe altele, nu exprimă decît adevăruri cu totul unilaterale. Bogăția muzicii lui Mozart nu poate fi definită prin cuvinte; ea trebuie ascultată, nu povestită. Cîteva rînduri scrise, chiar și volume întregi, deși foarte utile, nu sînt suficiente pentru a cinsti amintirea unui muzician. Cîteva portative, cărora li se dă viață, pot, în schimb, contura imaginea sa. De aceea, la 200 de ani de la nașterea lui Mozart, se scrie mult despre el, dar o lume întreagă îl cîntă. Și muzica lui este tot mai vie. Farmecul și dramatismul ei, grația, melodicitatea și construcția ei măiastră ne aduc, peste veacuri, mesajul umanist al genialului compozitor.

Al. SPIREA

1) Casa în care a locuit Mozart, la Salzburg.

2) Micul Wolfgang, compozitor și concertist, în ținută de gală.

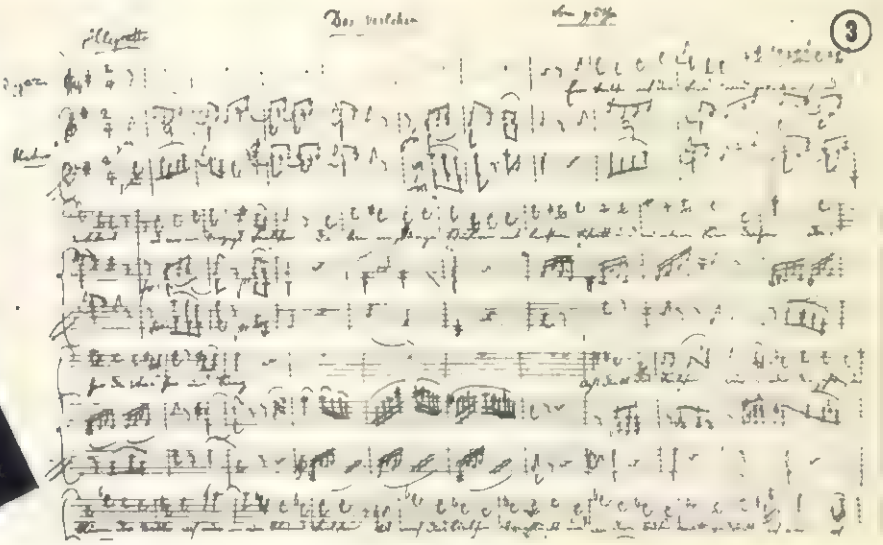

3). Facsimil după manuscrisul lied-ului „Violeta", de Mozart.

RECENSĂMÎNTUL

Altă dată și astăzi

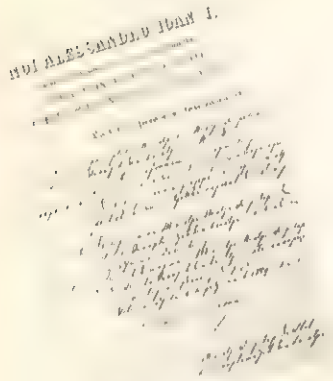

Decretul dat în iulie 1859 de Al. I. Cuza, privitor la înființarea „Oficiului central de statistică administrativă aprobat de Adunarea Țării".

A început era răbojul. Pe el se crestau sumele pe care birnicii le datorau stăpînilor feudali. Abia prin secolul al XVI-lea au apărut *catastihele* sau *catagrafiile*, adevărate registre de evidență și urmărire fiscală. Din această categorie s-a păstrat pînă în zilele noastre un document moldovenesc din timpul domniei lui Petre Șchiopul (1591), intitulat *„Catastih amintitor de toată goștina oilor, cîte oi s-au găsit la fiece ținut, cari și gelepi și casapi le-au luat fie cu aspri noi, fie cu aspri vechi"*. Din același sfîrșit de veac ni se mai păstrează încă două documente: unul pentru Transilvania, al lui Mihai Vodă Viteazul, purtînd titulatura de *„Catastihul țării Ardealului pre județe, și vamele și ocnele. Vleat Adame 7108"*, și altul pentru Moldova, cu titlul *„Catastihul de cîte de țirani de la toate ținuturi și curteani și vătaji și neamiși și popi"* — o lucrare mult mai complexă de numărătoare a populației.

Cine întocmea, sub feudalism, statisticile, înscrise fie în răboaje, fie în catastihe, și în ce scop, putem afla dintr-un alt document rămas de la Mihai Vodă. La 16 aprilie 1.600 voievodul scria din Ardeal, adresîndu-se în românește Marelui Vornic Dumitru, căruia-i poruncea să cerceteze o plîngere a unor țărani din satele Cordum și Corcova, *„ce au venit înaintea domniei mele... și au spus Oprea de Cordun cum au pus Nica Vistiarul bir în Cordun, ca să le ia ocina și au luat-o. Deci, să cauți pe Nica Vistiarul, să-l juri pre ivanghelie, cum n-au pus el acel bir în Cordun, ce l-au pus crăstătorii de în samă"*.

Reiese, deci, că Nica, al doilea vistier al țării, fusese reclamat domnului că fixase cu de la sine putere o dajdie, cu scopul de a pune mîna pe un sat întreg de moșneni. Or, dreptul de a fixa biruri nu-l avea decît domnitorul, care dispunea și de o anumită statistică, *sama*, cu ajutorul căreia funcționarii săi — *crăstătorii de în samă* — țineau evidența birnicilor și a sumelor de încasat.

Ne-am oprit poate mai mult decît se cuvenea asupra acestor mărturii feudale, tocmai pentru că am vrut să arătm cititorilor noștri în ce scopuri se făceau, în îndepărtatele veacuri ale trecutului, statisticile — fie ele și în stare încă foarte rudimentară. Dar nu este neapărat nevoie să coborîm atît de adînc în bezna evului mediu, pentru a înțelege scopurile și metodele folosite în trecut — decît, doar, dacă ne interesează și evoluția științei statisticii în țara noastră. Pentru a sezisa însă faptul că sub domnia claselor exploatatoare, statisticile și recensămintele urmăreau o întărire a exploatării, este poate și mai bine să amintim de recensămintele efectuate sub regimurile burghezo-moșierești.

Cel mai net ne apare acest lucru, dacă ne amintim de recensămîntul efectuat în 1941, sub regimul fascist antonescian.

După cum declara însuși unul dintre conducătorii operației acelui recensămînt, el se organiza pentru a se cunoaște temeinic puterea „economiei, bogăția agricolă, cea industrială, capacitatea tehnică", în scopul de a se pregăti țara pentru „încercarea istorică ce se apropie cu grabă", „pentru a elibera drumurile destinului nostru".

Deci, clar exprimat, recensămîntul din 1941 nu era nimic altceva, decît o trecere în revistă a forțelor, în vederea mișelescului atac fascist împotriva Uniunii Sovietice. Acestui „înalt" țel avea să-i servească recensămîntul antonescian. Și ca să nu mai rămînă nici o îndoială asupra caracterului său, la efectuarea recensămîntului a participat și un „gauleiter" hitlerist. Nu un „sturmbahnfuehrer" oarecare, ci președintele oficiului statistic al Bavariei, dr. F. Burgdörfer, care, după terminarea operației de recenzare, se recomandă singur, într-un articol de analiză a recensămîntului, drept „specialist imparțial și de renume mondial", invitat aci spre a da regimului antonescian un certificat că recensămîntul s-a efectuat în condiții de obiectivitate, în special în ce privește aspectul său politic și cu deosebire în ce privește problemele minorităților naționale. Cît de obiectiv putea fi un demnitar hitlerist în asemenea probleme e ușor de înțeles...

Gauleiterul bavarez relatează că regimul antonescian a întreprins o vastă acțiune propagandistică în jurul recensămîntului, cheltuind pentru acesta 300 milioane lei. Dar nici el măcar, deși hrănit la școala minciunii hitleriste, nu se încumetă să afirme că poporul nostru ar fi manifestat entuziasm în legătură cu numărătoarea antonesciană. Faptul este explicabil nu numai pentru că poporul vedea ce soartă-i pregătește Antonescu, dar și pentru că, în general, milioanele de truditori din țara noastră știau că sub orice recensămînt efectuat de regimurile bazate pe exploatare, se ascund pregătirile de intensificare a exploatării. Lucrul acesta nu reiese numai din insistența cu care Antonescu apela la sinceritate și bună-credință, dar și din diversele mărturii ce le avem despre recensămintele din trecut. Astfel, autorul unui studiu mai vechi despre recensămintele din Romînia burghezo-moșierească, statisticianul dr. Leonida Colescu, recunoștea că poporul nostru vedea în aceste recensăminte, noi căi de intensificare a jafuiui burghezo-moșieresc. El explica însă lucrurile cam simplist, arătînd că: *„prezența agenților fiscali în comisiile de recensămînt speria încuitorii care vedeau în orice funcționar, și mai ales în agentul de percepție, un dușman și un asupritor... În multe părți, populația se ascundea prin beciuri, fugea de la o casă la alta; copiii se băgau sub pat de frica impunerii la bir"*.

★

Ministrul *„Treburilor din Năuntru"* din timpul începutului de domnie al lui Alexandru Ioan Cuza, înainta domnitorului, la 16 aprilie 1859, un raport prin care cerea înființarea unui *„Birou Statistic al Țării"*, deoarece — argumenta el — *„nici o legiuire, nici chiar o simplă măsură administrativă, fiscală sau fie de orice natură, nu se poate întocmi de un guvern într-un chip exact și complet, fără ca mai întîiu să aibă guvernul cunoștințe și temeiuri asupra materiei care face obiectul acelei măsuri sau legiuiri"*.

Cererea aceasta, ca și aprobarea dată de domnitor, erau revoluționare pentru acea vreme. Iar argumentele ministrului lui Cuza, juste. Juste, pentru că Romînia se afla atunci într-o perioadă de mari prefaceri, perioada constituirii statului burghez, ce trebuia să lichideze multe dintre rămășițele feudale ale societății de pînă atunci (sarcină pe care, precum se știe, datorită înăbușirii luptei revoluționare a maselor de către „monstruoasa coaliție" a burgheziei și moșierimii, burghezia nu a îndeplinit-o decît în foarte mică măsură). Juste, pentru că, într-adevăr, nici un fel de prefaceri mari nu se pot realiza fără o prealabilă temeinică cunoaștere a forței umane și economice de care țara respectivă dispune în momentul dat.

Cu atît mai just apare deci un recensămînt în zilele noastre, cînd prefacerile pe care le trăim sînt cu adevărat structurale, revoluționare pentru traiul nostru, hotărîtoare în ce privește viitorul nostru.

Pe noi ne interesează să cunoaștem puterea de care dispune patria noastră nu pentru cine știe ce mistice „drumuri ale destinelor", ci pentru că economia noastră este planificată, pentru că noi calculăm științific pași după pași cu care înaintăm pe calea fericirii noastre, pentru că noi construim într-adevăr societatea pe care au visat-o și pentru care au luptat timp de secole oamenii muncii — societatea lipsită de exploatare și asuprire.

Regimul nostru de democrație populară a mai efectuat un recensămînt. În 1948, cînd statul nostru devenise deja o formă a dictaturii proletariatului, dar cînd burghezia mai deținea încă principalele pîrghii în economie. Era momentul cînd se pregătea expropierea expropiatorilor, smulgerea din mîinile burgheziei a principalelor mijloace de producție. Și recensămîntul din ianuarie 1948 a ajutat și el la înfăptuirea actului revoluționar de la 11 iunie 1948 și a creării, prin acesta, unui cîmp larg de acțiune acelei legi

Centralizarea datelor recensămîntului se va face cu mașini dintre cele mai moderne. Iată în fotografia noastră, una dintre aceste mașini: mașina de tabelat cu care se va executa, automat, totalizarea indicatorilor cuprinși în fișele de recensămînt.

care-şi pune pecetea pe dezvoltarea societăţii socialiste: legea dezvoltării planice proporţionale a economiei naţionale.

De la recensămîntul din 1948 au trecut 8 ani. De atunci în ţara noastră au avut loc prefaceri adînci. După cum a arătat tovarăşul Gheorghe Gheorghiu-Dej în Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului, în etapa revoluţiei socialiste ce s-a desfăşurat în ţara noastră în ultimii ani, „...*a fost desfiinţată ca clasă burghezia industrială şi financiară; s-a statornicit concordanţa deplină între relaţiile de producţie şi caracterul forţelor de producţie în ramurile naţionalizate ale economiei; oamenii muncii, sub conducerea partidului, construiesc baza economică a socialismului*".

Citatul este, desigur, lapidar. Este însă clar că aceste cuvinte ale tovarăşului Gheorghe Gheorghiu-Dej se referă la realizări uriaşe, care constituie mîndria noastră! Congresul le-a enumerat şi analizat pe larg. Ele înseamnează centrale electrice şi uzine, înseamnează o producţie petroliferă neatinsă nici o dată sub capitalism, înseamnează o recoltă de circa 12 milioane tone grîu şi porumb în anul trecut, înseamnează creşterea venitului naţional şi a nivelului de trai, înseamnează primele victorii în transformarea socialistă a agriculturii, înseamnează lichidarea în fond a analfabetismului şi transformarea culturii într-un bun al maselor.

Dar toate aceste succese nu sînt scopuri în sine, ci şi adevărate punţi aruncate spre viitoarele succese. Pe baza lor, pe baza alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănimea muncitoare sub conducerea clasei muncitoare, pe baza bogăţiilor naturale ale ţării şi a muncii harnice a poporului nostru, pe baza conducerii de către partid şi cu sprijinul ţărilor lagărului socialist în frunte cu Uniunea Sovietică, noi abia pornim la cucerirea altor culmi, şi mai înalte, cu mult mai înalte, ale marelui urcuş spre socialism.

Poporul muncitor romîn a îndeplinit cu succes sarcinile primului cincinal şi, sub conducerea partidului, a pornit la realizarea celui de-al doilea plan cincinal. Directivele Congresului al II-lea al P.M.R. cu privire la cel de-al doilea plan cincinal, prevăd o dezvoltare uriaşă a industriei, agriculturii, construcţiilor, transporturilor, culturii, prevăd creşterea venitului naţional şi a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii. Dar aceste directive nu se pot înfăptui fără ca organele de planificare şi guvernul nostru să aibă la dispoziţie date complete, ştiinţific întocmite, privitoare la numărul populaţiei ţării, structura ei, repartiţia ei teritorială.

Creşterea uriaşă a industriei noastre socialiste în anii primului cincinal, începutul transformării socialiste a agriculturii şi toate celelalte grandioase înfăptuiri din patria noastră au mers mînă în mînă cu creşterea numărului populaţiei, cu transformările în structura ei şi în repartiţia ei teritorială. Organele centrale ale puterii de stat trebuie să cunoască bine aceste transformări. Cel de-al doilea plan cincinal prevede importante investiţii capitale în toate ramurile economiei naţionale. Dar nu te poţi gîndi să ridici o nouă uzină uriaşă într-o regiune sau alta a ţării, dacă nu eşti sigur dinainte că dispui de forţă de muncă suficientă atît pentru construcţia propriu-zisă cît şi pentru darea în producţie a acelei uzine. Nu poţi să porneşti la construirea de noi şosele sau căi ferate, ori la construirea de noi staţiuni de maşini agricole şi tractoare, sau la lărgirea şi permanenta înzestrare cu maşini tot mai moderne a celor existente, dacă nu cunoşti numărul şi structura populaţiei pe care respectivele şosele şi căi ferate, ori respectivele S.M.T.-uri vor trebui s-o deservească. Nu poţi crea noi cămine culturale, spitale, cartiere de locuinţe muncitoreşti, şcoli, teatre de stat, dacă nu cunoşti numarul cetăţenilor din oraşul sau comuna care trebuie să fie deservită de aceste aşezăminte şi structura populaţiei respective, adică repartizarea ei după sex, vîrstă şi stare civilă, după naţionalitate şi limba maternă, după ocupaţie şi după împărţirea ei pe diferite ramuri ale economiei naţionale. Nu poţi trece la înfiinţarea de noi unităţi ale comerţului socialist, necesare unei bune aprovizionări a oamenilor muncii, şi la aprovizionarea lor cu produse de tot felul, în cantităţi din ce în ce mai mari, pe măsura cererilor crescînde ale cetăţenilor, dacă nu cunoşti numărul şi structura populaţiei ce va trebui să fie deservită prin aceste unităţi.

Acestor scopuri, intereselor poporului muncitor, interesului dezvoltării necontenite a economiei şi culturii noastre, le este închinat recensămîntul ce va avea loc la 21 februarie.

Reuşita recensămîntului este o cauză a întregului nostru popor. Organizarea lui va cuprinde nu numai pe recenzorii ce-l vor efectua, ci pe toţi cetăţenii ţării, datori să sprijine munca recenzorilor în cele 4 zile, cît va dura operaţiunea în oraşe şi 6 zile în sate. Scopul său fiind binele şi bunăstarea poporului, cetăţenii sînt datori să facă declaraţii sincere. Aceste declaraţii sînt centralizate în scop pur statistic, datele obţinute rămînînd secrete, păstrarea acestui secret fiind garantată de stat. Interesele statului suprapunîndu-se şi în această acţiune — ca şi în oricare altă acţiune a regimului nostru democrat-popular — cu cele ale poporului, toţi cetăţenii ţării trebuie să acorde tot sprijinul lor recensămîntului.

★

Precum spuneam, la început era răbojul. Astăzi, calculele se vor face de către 90.000 de recenzori, cu ajutorul unor fişe ştiinţific alcătuite, iar centralizarea rezultatelor va fi calculată cu maşini moderne de calculat. Desigur că de la răboj la maşina de calculat, a cărei fotografie o publicăm în una din aceste pagini, este o distanţă uriaşă. Dar regimurile burghezo-moşiereşti dispuneau şi ele, şi în special la ultimele recensăminte, de maşini moderne de calculat şi de mii de recenzori. Cu toate acestea, diferenţa dintre recensămintele efectuate sub domnia exploatatorilor şi recensămîntul nostru, este infinit mai mare decît acea dintre răboj şi maşina de calculat. Diferenţa aceasta este infinit mai mare, prin conţinutul şi scopurile pe care le slujeşte recensămîntul nostru: el este un recensămînt al poporului nostru, făcut în interesul poporului. Şi acest factor îi asigură reuşita deplină.

Vizita făcută cîtorva întreprinderi din Bucureşti cu scopul de a afla produsele noi ce vor intra în fabricaţie în anul 1956, m-a pus, la sfîrşit, în faţa a două caiete pline cu însemnări şi notiţe minuţioase. Zeci, sute de noi produse. Neputînd să mă ocup de atît de multe, am ales doar cîteva dintre ele. Fotografia din titlu e un produs nou de la „Industria Optică Romînă". Un aparat de fotografiat tip „Orizonturi", cu lentila 1:32, de format 24×36, cu timp de expunere. T, 1:25, 1:50, 1:100. Iată şi unul din cele trei microscoape fabricate aici — cel din fotografia 1, pe care-l montează maistrul Ştefan Dănilă din secţia montaj (microscopul M.L.3) şi care permite măriri pînă la 1.350 ori. Iată cuvintele directorului: „Totul se fabrică la noi, şi lentilele, şi angrenajul micrometric".

Pentru melomani şi radiofoniaţi, o surpriză: primele magnetofoane romîneşti (foto 2). Producţie: M.P.T. — Clăbucet. Iată cîteva din întrebuinţările multiple pe care le poate avea un magnetofon în viaţa cotidiană sau în tehnică: înregistrator fidel al vocii, înlocuitor de dactilografe; în educaţia muzicală; în teatru, pentru controlul dicţiunii etc. În curînd cei pentru care acest aparat constituie o dorinţă, îl vor găsi pe piaţă.

Fotografia nr. 3 a fost făcută din interiorul unui atelier mobil, dintre cele care se produc la uzinele Vasile Roaită. Prin uşa deschisă se zăreşc în fund celelalte camioane terminate. Un astfel de atelier miniaturi conţine, cu toate acestea, nu mai puţin de 281 instalaţii şi piese. Dintre care: un grup electrogen care pune în mişcare un polizor, un strung orî o bormaşină, sau poate alimenta cu curent electric o arie de trelerig. Apoi: o trusă de sudură autogenă, un banc întreg de lucru, o macara de o mie de kilograme; în plus, trei paturi de dormit pentru mecanici.

La bancul de probă al uzinelor „23 August" am întîlnit, în repaus încă, acest motor gigantic (fotografia nr.4). Aproape nu-ţi vine să crezi că în mărunţaiele lui se ascunde o forţă motrică de 1000 cai putere — cît ar necesita luminarea unui oraş întreg.

... Zeci şi sute de asemenea produse se vor fabrica în serie în anii celui de-al doilea cincinal. În toate compartimentele economiei noastre, iniţiativa creatoare a oamenilor muncii a scos la iveală produse noi, mărind prestigiul industriei noastre naţionale şi contribuind la creşterea venitului nostru naţional şi a nivelului de trai al celor ce muncesc.

Gheorghe

— schiță —

de Andrei CAZACU

Ilustrație de N. POPESCU

Carul împovărat intră în ogradă. Fără îndemn, caii se opintiră pentru ultima oară și traseră în dreptul ușii. Femeia lui Gheorghe Popeci, auzind clinele și tropotul cailor, ieși în prid vor, coborî, pomenindu-se lîngă car. Pleșnind cu coada peste coaste, unul din cai fornăi pe nări, împroșcînd-o cu stropi reci. Femeia îl lovi cu palma peste bot.

— Ni, fir-ai al morții!...

Era cu mîinile pline de făină, cum ieșise din casă. Pe botul calului rămase o urmă albă.

— Cît ai adus, Gheorghe?

Sărind din car, Gheorghe Popeci stătu cîteva clipe cu pălăria pe ceafă, cu codirișca în mînă, pierdut pe gînduri. O vînă întunecată se zbătea fără glas pe fruntea înaltă, 'nădușită. Glasul pițigăiat al femeii îl trezi. Aruncă biciul. Trîntind cu piciorul în ușă, deschise șura. Cotcodăci o găină speriată, țopăind spre picioarele cailor. Din întunericul încăperii veni o pală de aer stătut. Femeia pipăi un sac din car, simțind sub urzeala aspră desișul boabelor grele. Sacii erau burduși ți, de neurnit.

— Cît aduseși, mă, n-auzi?

Omul scuipă în palme. Se apropie de căruță, săltînd un sac în picioare. Se întoarse apoi cu spinarea și-l trase pe grumaz, încnind. Cocoșat sub povara încărcăturii, călca mărunt și iute, cu picioarele strîmbate de opinteală.

— Îi fi surzit dintr-atîta alimandroc, ba?

Știa bine însă că n-avusese vreme să ajungă la trelerătoare, să încarce, să se înapoieze și să mai bea și „alimandroc". Spusese numai așa, nemulțămită de mulțenia lui prosteasc ă. Își scuturâ palmele de făină și dădu ocol carului. Omul, cu vinele gîtului umflate cît funia, căra al treilea sac.

— N-auzi, mă? Ce boală a dat în tine?

Furioasă, îl înghionti scurt în coaste, aplecîndu-se să-i vadă fața. Gheorghe Popeci mai făcu cîțiva pași mărunți, simțind din nou în coaste mîna osoasă a femeii.

— N-auzi, mă, fir-ai al dracului să fii? N-auzi? Ce, ești nebun?

Ca sub puterea unei lovituri, omul și povara se clătinară: Gheorghe Popeci trînti sacul de pămînt. Acesta plesni la gură și un val de boabe aurii se revărsă în praf. Pălăria se rostogoli, oprindu-se lîngă picioarele cailor. Cel din dreapta, care mesteca o gură de iarbă, se opri, ciulind urechile.

— Sînt nebun io? — întrebă liniștit omul și fața-i păli grozav.

Vrînd să se repeadă din nou, femeia amuți, văzînd fața bărbatului albă ca hîrtia.

— Carevasăzică sînt nebun io? —repetă el, cu o liniște nefirească.

Vîna albastră din mijlocul frunții se zbătea ca o pasăre prinsă în laț.

— Da? Sînt nebun? Da?... — repetă el cu vocea scăzută, făcînd doi pași mărunți, furișeați.

Femeia nu se sperie de loc. Niciodată n-avusese pricină să se ferească de mînia lui. Omul ajunsese acum cu obrazul atît de aproape de obrazul ei, încît ea văzu limpede o broboană de sudoare, ca o boabă mare de rouă, care lunecă și i se agăță de vîrful nasului. Răsuflarea lui o păli în gură, mirosind a frunză de tutun, a fîn cosit. O mînă de oțel i se înfipse în piept. Frica o învălui dintr-o dată, ca o apă, ca și cînd ar fi căzut într-un laz rece. Bîigui:

— Ce ai, mă? Ce... ce, ești...?

— Nebun?... Da!

O palmă grea cît un sac o nimeri peste ochi luîndu-i vederile. Apoi urmară numai vorbele șuierate ale omului:

— Sigur că sînt nebun! Nebun de legat, încă... Merit să mă calci în picioare, fă, nu numai să mă iei la ghionți! Că toată viața m-am luat după tine... După gura ta, după mintea ta săracă și după mă-ta! Mă-ta asta, ca o șerpoaică se bagă în rostul meu, în viața mea! Na, fă, să vezi că sînt nebun! Că sînt ăl mai nebun din sat, că mi-ați otrăvit sufletul și viața, și inima... Am slugărit toată viața mea. Toată tinerețea am robit la Stan Pepenel și cînd am scăpat din slugărit, am intrat la tine și la mă-ta, slugă la dîrloagă... Cînd a fost cu împroprietărirea, ce ai zis?... Ce ai zis? Ce mă învățai tu? Să nu mă bag peste ăi mari, da? Să-i iau parte umflatului, că mă răsplătește el p-ormă... Să nu mă alătur de ăi de fac răzmeriță, așa-i? Rămîneam eu fără o palmă de loc, dacă mă luam după mintea voastră? Cu porumbul cum a fost, fă? Ce m-a învățat mă-ta să fac? L-am pitit în fundul livezii, ca Oprișan, ca Lică Marin, ca Iftodie, nu? Și ce a ieșit din mintea mă-tii? A putrezit porumbul? Am intrat la judecăți și belele? Scump la tărîțe, ieftin la făină, da? A rîs tot satul de mine? Nu strigau nebunii lui Mitrică, seara, după mine, că m-ați pus sub papuc tu și cu mă-ta și c-o s-ajung la oase? M-am luat după tine și cu contractele, că m-ai bîrîit la cap, de nu mai aveam nici somn... Că lăcomia vă omoară și pe tine, și pe mă-ta aia, nesăturată! Așa-i că m-am luat după mintea ta și am pierdut rostul la contractări?... Na, fă, vite! Na, bani!... Că-mi spărgeau buzunarul astă-toamnă cinci-șase mișoare pe două vaci, ai? Nuu! Io n-am voie să mă lipesc d-un ban, că sînt nebun! Sînt blestemat să mă iau după tine și după mă-ta, că s-a făcut cît o butie din munculița mea!... Na, fă, vite! Na, mii de lei!... Na, grîu! Că mă întrebi cît am adus. Știi tu cît am adus?... Fă! Știi cît am adus?... Cît zici tu c-am adus io? Stai! Nu fugi! Stai să vezi, fir-ai să fii de pagubă! Auzi? Fă, nu plînge!... Să nu mi te bocești, auzi? Stai s-auzi cît am adus. Am adus jumate din cît au luat ieri ăla la gospodărie, pricepi? Șase saci am adus, și ăia numai avans au luat doi'șpe saci, pricepi fă? Doi'șpe saci! De ce, fă?... Io de ce să nu iau și io? De ce? Că sînt nebun? Io n-am voie să trăiesc bine, că vă am pe voi pe cap! Ce zicea mă-ta?... „Gheorghiță-mamă, dacă vrei să ne omori, pe mine și pe fi-mea, bagă-ne în gospodărie. Că n-o s-avem după ce bea apă. O să ne-ngroape cu ce avem pe noi, că nici scînduri de coșciug n-o să ne dea hoții!..." Auzi, fă? Doi'șpe saci avans!... Să-i fi cumpărat mă-ti două'șpe coșciuge, să o îngrop de două'șpe ori, cu doi'șpe popi, trăsni-v-ar de proaste! Mă iau io după gurile voastre, ca nebunu'!... Așa-mi trebuie. Foarte bine... Să rîză, fă! Să rîză și mă-ta, și tu, și ăia ai lui Mitrică, să rîză tot satul, fă! La armată am fost sergent și eram primul trăgător pă companie... Acușica mă-ngenunche două mueri! Am ajuns s-o întreb pe mă-ta de bani de chibrituri, că n-am un ban în buzunări. Am ajuns să mă cinstească cu țuică Mitroi, și io să beau de la el, că n-am trei franci d-o țuică! Să rîză ăla de mine: „Da' ce, mă Gheorghe, auzii că soacră-ta te-a oprit de la țuică! Așa e? Nu-ș' cine mi-a zis!" Așa, fă? Nu mă lasă mă-ta, că ea e a mai mare în casă la mine, da? Ea comandă, ea face toată politica... Ce ați făcut, astă-iarnă, cînd a scornit mă-ta că se face stabilizare? Ați prăpădit și ultima para din casă! Acu'?... Ce facem? Ne frecăm în cap cu pachetele alea de albăstreală și cu un braț de basmale, stabiliza-i-s-ar mințile cui a scornit-o! Na, fă, stabilizare, na și contracte, na și coșciuge, na și...

Scăpînd din potopul de vorbe, femeia fugi, amețită, în fundul bătăturii. Lătrînd a hoți, dulăul se lună după dînsa.

Ca un făcut, pe porțile vraiște, apăru o muiere în vîrstă, cu o burtă cît un pepene uriaș, clătinîndu-se ca o rață. Din fundul bătăturii o întîmpină glasul stîrnit al celeilalte.

— Fugi mamăăă! Că te omoară nebunu'...

— Ce e, maică? Ce-i, măiculiță, aci?—întrebă nevionovată muierea bătrînă, rostogolind niște ochi bulbucați.

Omul, gîfîind, își șterse fața. Spuse cu un glas blînd, fără urmă de tremur:

—Poftim și dumneata, mamă.

Cam surdă, femeia întrebă:

— Cum, Gheorghiță?

— Poftim și dumneata, mamă, să vezi cît am adus!

Dar n-apucă să se dumirească. Găinile care ciuguleau, cîrîind boabele vărsate din sac, săriră ca opărite. Muierea fu smulsă ca de o putere ascunsă, care o trăgea de sub bărbie, de basma.

— Poftim, mamă, și dumneatale...

— Aoileo!...

— Sînt nebun, auzi? Auzi, mamă? Sînt nebun de legat, stabilizarea și basmalele cui te-a adus... Auzi, mămico?...

Învîrtită repede, de două ori, ca într-un joc, muierea dădu un chiot prelung, care trecu de bătătură, departe, peste ogrăzi. Dulăul se repezi și începu s-o întindă de poale.

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

CÎNTEC DESPRE EROISMUL OMULUI SIMPLU

de M. GAFIȚA

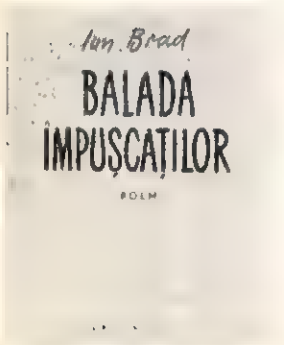

Poemul întins „Balada împușcaților", este una dintre cele mai originale creații ale genului.

Caracterul poemului rămîne epic, deși acțiunea este foarte restrînsă, iar personajele sînt abia vag indicate. Modelul poetului în construcția acestui poem a fost, de bună seamă, eposul popular, poate mai mult cel al cîntăreților orientali din *dairea* sau al vechilor *truveri*. Asistăm la o evocare dramatică a unei zguduitoare întîmplări de la sfîrșitul războiului: chinuirea, umilirea și apoi împușcarea, de către hitleriștii și horthiștii în derută, a unei cete de lăutari, pentru că primiseră cu cîntece și bucurie pe ostașii sovietici eliberatori. Un singur lăutar, rănit mai ușor, scapă cu viață; de la el află poetul cum s-au desfășurat întîmplările. Viziunea acestui unic supraviețuitor al măcelului și-o însușește poetul, dînd întregului poem un ton tragic, nu de lamentare, ci de mare și sfîșietoare durere. Parcă lăutarul ar fi pus toată arta lui și tot sufletul în cel mai jalnic cîntec — cîntecul omului căruia i-au pierit tovarășii.

Sentimentul de durere al lăutarului, redat de poet așa cum s-a desfășurat el, îl avem în fiecare din cele zece cînturi ale poemului, poate mai puțin în ultimul, care aparține într-o măsură mai mare autorului. În fiecare cînt aproape, avem la început o descriere de ansamblu — a unei priveliști, de obicei — în cadrul căreia se va desfășura apoi întîmplarea tragică.

De exemplu, tabloul toamnei în satul de pustă, unde vor fi arestați primii doi lăutari:

O, pustă largă, nesfîrșită pustă!/ Deasupra ta arșița lui august stă / Dar în curînd «septembrie-o să suie,/ Mirozma ta în struguri și gutuie... («La marginea pustei»).

Sau tabloul satului Viharea, unde oamenii vor ieși în curînd pe uliță, ca să întîmpine Armata Sovietică:

La marginea Viharei — case mici / Albesc în soarele curat de-alei / Și-și trag pe ochi căciulile tărcate... («Întîlnirea»).

Uneori mai ample, alteori restrînse la scurte notații, tablourile acestea amintesc procedeul cîntăreților populari, care amestecă, atunci cînd povestesc propria lor tragedie, întîmplări și elemente din cîntecele închinate altor întîmplări. Narațiunea este astfel mutată numaidecît în cadrul ei potrivit, de legendă adevărată, în care se desfășoară, asemenea cîntecelor despre eroii populari. Subliniem că, din specificul cîntecului lăutăresc, autorul reține poezia și lirismul, participarea pasionată și directă la întîmplări; am adăugat tonul de tînguire. Acestora, poetul le împletește atmosfera de înaltă demnitate umană, caracteristică în general poeziei populare. În această ambianță, jalea și blestemul se vor orienta, în mod firesc, spre revoltă. Lăutarii capătă semnificația simbolică de luptători, prin arta lor, pentru libertate, purtători ai cuvîntului de viață liberă.

Poemul aduce astfel un prinos artei cîntăreților legați de popor, care exprimă gîndurile mulțimilor.

Am mai spus că poemul nu are, propriu-zis, personaje constituite. În afara ofițerului hitlerist, nici un alt personaj nu este definit prin nume. Lăutarii rămîn astfel anonimii din mase, *împușcații*. Prin contopirea lor cu marile mulțimi, poetul le-a dizolvat personalitatea, dar le-a lărgit semnificația: lăutarii sînt glasul de durere, de revoltă, de nădejde al poporului; sînt cîntăreții lui, inima lui.

În ce privește episoadele, ele sînt puține și realizate ca o suită de tablouri: povestitorul revede cu strîngere de inimă, înfiorîndu-se, dramele la care a asistat. Le indică aproape scenic (punctîndu-le cu sublinieri și aprecieri), ca în acest viu și tragic moment, cînd lăutarii sînt puși să-și sape groapa:

Lovesc cazmalele, lovesc, lovesc... / Dar se dezlănțuie un glas nemțesc:/ «Genug! E groapă ori fîntînă? Ce mi-i? / Nu prea adîncă, să vă ajungă viermii!» / La margine!/ În flanc!/ — Vă faceți cruce!

Episodul este întrerupt de vuietul stîrnit de plînsetul mamelor și al copiilor din sat, care priveau speriați, prin ferestre, pregătirea măcelului.

Povestitorul parcă nu are curajul să mai înainteze cu evocarea faptelor; el sugerează zguduirea celor condamnați la moarte, prin spațiul pe care-l creează pînă în momentul răpăitului de automate, și sporește tensiunea prin amănunțitele notații despre cele ce se petrec între timp. Aceste notații sînt menite să arate și temeiurile, și proporțiile revoltei.

Tot în acest spațiu de timp poetul plasează și blestemul pustei, al pămîntului, al lăutarilor, al poporului, împotriva asasinilor. Este una din cele mai reușite piese de acest fel din literatura noastră, asemănătoare numai celei din balada lui Bolintineanu, „Mihnea și Baba". Intensitatea blestemului este spartă de cadrul în care el se desfășoară: la marginea gropii, lăutarii îngenunchiați, așteaptă moartea; în fața lor, oberst-ul hitlerist dansează ca apucat, sfărîmînd cobza unui bătrîn lăutar, iar în depărtare bocetul copiilor se aude înăbușit.

În acest decor, în care totul e moarte, blestemul are semnificația protestului pe care-l rostește viața, adevărul, dreptatea, acuzîndu-i pe ucigași.

Poetul și-a construit poemul pe liniile marilor cîntări. Stîngăciile, mai degrabă inegalitățile în folosirea unor cuvinte și în structura unor versuri, cititorul nu mai are răgazul să le înregistreze, deși ele există. Te impresionează și ansamblul, și episodul luat în parte, oglindire viguroasă a năzuinței poporului spre viață pașnică, a urii sale împotriva atîtătorilor la noi măceluri. „Balada împușcaților", măsoară dezvoltarea rodnică a talentului unui poet tînăr și înzestrat, care stăpînește cu îndemînare cîntecul de cîteva strofe, ca și desfășurarea amplă de sentimente. Ion Brad dovedise această îndemînare încă de la poemul „Cincisutistul". „Balada împușcaților" este mărturia unei maturități de gîndire poetică, de natură să-i sprijine autorului drumul către primele rînduri ale poeziei noastre.

Ion Brad: „Balada împușcaților", Ed. Tineretului — 1955

ACTUALITATEA LUI ROMAIN ROLLAND

de Dumitru HÎNCU

Romain Rolland

Recent, s-au împlinit 90 de ani de la nașterea lui Romain Rolland.

Opera sa, ca, de altfel, mesajul întregii lui activități sociale, s-a întemeiat pe o seamă de postulate, care își păstrează întreaga lor actualitate.

Într-o viață care a cunoscut aproape opt decenii de istorie contemporană, ani de tensiune dramatică și de ciocniri hotărîtoare, Romain Rolland a creat o operă care se compune din zeci de lucrări de cele mai diferite genuri: romane și piese de teatru, eseuri și publicistică, studii de istorie a muzicii și biografii de oameni ilustri.

„Un curajos și dîrz cavaler al dreptății" — *așa l-a numit marele Gorki pe Romain Rolland. Și într-adevăr, întreaga operă a scriitorului francez, respiră o nestinsă pasiune pentru promovarea unui crez de viață care să ducă cu sine înnobilarea omului, prin eliberarea lui din cătușele în care-l ține prizonier o societate nedreaptă.*

În tinerețe, Romain Rolland i-a trimis gigantului de la Iasnaia Poliana, marelui Lev Tolstoi, o scrisoare în care cerea un răspuns la întrebările ce-l ademeneau. Scrisoarea sa, trimisă de un student necunoscut unui geniu al literaturii, urma să străbată mii de kilometri, pînă în inima Rusiei, și trimițătorul nici nu îndrăznea să spere într-un răspuns, considerînd-o mai mult ca un fel de descărcare a conștiinței lui frămîntate. Dar iată că, spre nespusa uimire a lui Romain Rolland, de la Iasnaia Poliana veni răspunsul: „Numai arta care contribuie la unirea oamenilor are valoare; numai artistul care știe să sacrifice ceva pentru convingerile sale, este un adevărat artist; ... numai cine este pătruns de dragoste față de oameni, poate să creeze o operă de artă valoroasă". *Mesajul lui Lev Tolstoi l-a răscolit profund, hotărîndu-i drumul artei și al vieții lui.*

Așa se face că romanul „Jean Cristophe" *a fost istoria patetică a nașterii unui geniu universal, ce se străduia să-și făurească un limbaj artistic, care să poată exprima multe și să se adreseze celor mulți. Iar* „Inimă vrăjită", *este povestea dezvoltării unui caracter, de la pasiuni și conflicte individuale, la o conștiință socială, este însăși epopeea drumului pe care l-a parcurs scriitorul, de la „individualismul pur, la revoluția proletară".*

Intrat în viața socială și literară cu prejudecățile clasei sale, cultivînd mult timp idolatria spiritului abstract, încercînd să se mențină multă vreme „deasupra vălmășagului" (cum s-a numit una din cărțile lui), Romain Rolland — caracter profund cinstit și însuflețit de o pasionată căutare a adevărului — a izbutit să se depășească pe sine însuși, pentru a deveni, în anii lui de maturitate, un luptător nelnfricat pentru libertatea și fericirea omului, în mijlocul unei lumi în care aceste bunuri supreme ale umanității erau din ce în ce mai amenințate.

Ridicîndu-și glasul în apărarea omenirii primejduite de amenințarea agresiunii fasciste, Romain Rolland s-a apropiat, în mod necesar și fără rezerve, de fortăreața omului și a omeniei. Uniunea Sovietică, căreia i-a rămas un credincios și nedezmințit prieten pînă la capătul zilelor lui. Nutrind convingerea profundă că războiul poate fi înlăturat, el și-a închinat cîteva decenii din viața lui pentru a chema omenirea să-și unească forțele, spre a respinge fascismul și războiul. „Soarta viitorului război este în mîinile poporului muncitor. El are puterea de a-l împiedica" — *a spus Romain Rolland, și chemarea lui ne îmbărbătează și astăzi, peste ani, cînd cel mai frumos omagiu ce-i putem aduce, este continuarea luptei lui.*

Charles DOUSSAULT

Un popas de dorobanți.

Colecția acad. prof. G. OPRESCU

Cîteva acuarele de la 1848

de acad. prof. G. OPRESCU

Acuarelele pe care le prezentăm cititorilor „Flăcării" sînt lucrate în Muntenia, în anul 1844, de către Charles Doussault, pictor francez care a petrecut mai mulți ani printre noi. Atrași de evenimentele politice din preajma revoluției, ce aveau loc în aceste țări prea puțin cunoscute pe atunci apusului, atrași și de pitorescul lor (devenit, în urma mișcării romantice, un element foarte la modă și pentru pictori, și pentru amatorii de artă ai Parisului), o seamă de artiști se decid să înfrunte greutățile unei călătorii lungi și costisitoare, nu tocmai comodă, și ajung pînă la București și la Iași.

Unii nu merg mai departe, ci își caută aici subiectele — în lumea orășenilor sau a țăranilor din Principatele Romîne — strîng material și pornesc cu el înapoi, în vederea unor lucrări artistice. Alți artiști nu se opresc la noi. Ei își continuă călătoriile și reportajele mai departe, în Rusia vecină. Așa face cel mai cunoscut și mai talentat dintre acești pictori peregrini, Auguste Raffet, în 1837, dar și alții. Materialul adunat e gravat apoi în planșele ce însoțesc unele publicații iscălite de literați cu renume sau devine un album litografiat, elegant și luxos, tipărit cu mare grijă și destinat unui cerc restrîns de bibliofili, ca faimoasa călătorie a lui Demidoff, prin țările noastre și prin Rusia, ilustrată de Raffet.

Dintre destul de numeroasele lucrări inspirate de Principatele Romîne, călătoria lui Demidoff constituie, mai ales din pricina litografiilor lui Raffet, un document de primă importanță. El ne informează asupra stării mizerabile a orașelor, cu băltoacele din chiar mijlocul Giurgiului, despre casele abia ținîndu-se în picioare, despre starea drumurilor (așa de rea, încît șapte perechi de cai nu sînt de ajuns ca să scoată rădvanul lui Demidoff din albia Buzăului) și despre alte amănunte din viața zilnică a unui popor supus unei cumplite exploatări. Este semnificativ faptul că artisul a fost atras și de petrecerile populare, de dansurile pline de foc, din zilele de sărbătoare sau din timpul bîlciurilor, ale unui popor care-și păstrează robustețea psihică, vigoarea și veselia. Printre participanții la joc, pe care îi surprinde Raffet, în afară de un surtucar sau doi, toți sînt cu picioarele goale, ceea ce ilustrează sărăcia populației muncitoare din Principate. Artistul nu redă însă un lucru deosebit de caracteristic epocii: frămîntările revoluționare.

Ca izvor de informații asupra vieții și oamenilor de pe aceste meleaguri, Charles Doussault nu e mai puțin important ca Raffet, deși nici el nu consemnează aspecte ale avîntului revoluționar ce caracteriza anii aceia. Vine la noi după ce, în 1840, se abătuse prin Palestina, vizitase Constantinopolul (unde fusese însărcinat să execute portretul sultanului), apoi Dobrogea, unde rămăsese timp mai îndelungat. De aci el trece mai departe, la București, apoi în Moldova, ba chiar întreprinde, în timpul celor doi ani cît rămîne în mijlocul nostru (1843-1844), mici călătorii pînă și în Oltenia, unde îl găsim în 1844, după cum se vede dintr-un desen intitulat „Serbarea lucrătorilor francezi într-o pădure romînească."

Un alt pictor francez, Michel Bouquet trecuse pe la noi cu cîțiva ani mai înainte, în 1840. Și el se întorsese în patrie cu o frumoasă recoltă de note și schițe. La Paris, cei doi călători se întîlnesc, își examinează reciproc operele și se decid în cele din urmă să colaboreze pentru a profita de interesul ce deșteptaseră în lumea politică, ba chiar în simplul cititor al ziarelor, evenimentele din răsăritul Europei.

În 1848 ei izbutesc să publice în revista „l'Illustration" o serie de importante gravuri în lemn, lucrate de diverși artiști după desenele și acuarelele pe care le aduseseră de la noi. Este sigur că știrile, la început favorabile, despre mișcarea de eliberare a principa-

FLACĂRA

tului Munteniei, sosite din București, au contribuit la hotărîrea luată de direcția revistei pentru a publica lucrările. Toate aceste scene pitorești, mai mult sau mai puțin exotice, au succes, așa că, în același an, „l'Illustration" tipărește o ediție separată a acelorași gravuri, însoțite de un amplu text introductiv, sub titlul de „Album Moldovalaque"

La baza gravurilor în lemn stau acuarele și desene dintre care, în ce-l privește pe Doussault, unele fuseseră expuse în 1848 la Salonul din Paris. O parte dintre aceste lucrări se vînd și intră în colecțiile amatorilor; cele nevîndute reapar, toți, la Salon, în 1861.

Acuarelele reproduse alăturat au făcut parte din operele cu care Doussault se întorsese în Franța. Una dintre ele este foarte asemănătoare cu o gravură în lemn, pentru acel „Album Moldovalaque": este partea din stînga a scenei reprezentînd „Popasul de vînătoare în stepă". Celelalte nu fac parte din album, dar au fost probabil publicate în reviste contemporane pe care nu le cunoaștem. Cea mai interesantă acuarelă este o tînără romîncă în costum oriental, care, după toate probabilitățile, reprezintă pe soția sau fiica unui dom-

nitor, poate chiar pe Marițica Bibescu, al cărei portret, publicat în album în altă poziție, este asemănător cu cel din acuarela noastră, și în ce privește figura, și în ce privește costumul. Costumul oriental, asemănător celui din gravurile în lemn din „Albumul Moldovalaque", deși nu mai era cel obișnuit în 1844, conține totuși elemente care se puteau întîlni cu puțini ani înainte, în toaleta feminină de la noi, mai ales cea de interior. „Cobzarul", „Surugiul", „Dorobanțul" sînt în costumele lor autentice de atunci, desenate și colorate cu cea mai mare preciziune și meticulozitate. Tot așa, grupele de țărani vînători. Cobzarul se poate vedea în grupul de lăutari din dreapta gravurii intitulate „Hora".

Alături de desenele lui Michel Bouquet, unele în colecția Bibliotecii Universității din Cluj, altele în cea a Academiei R.P.R., și de cîteva calcuri după desenele lui Raffet (cele foarte numeroase din colecția fostului Muzeu Kalinderu fiind dispărute, din nenorocire, în timpul incendiului cauzat de bombardamentele aeriene anglo-americane din ultimul război), aceste 5 acuarele sînt printre cele mai prețioase documente veridice pentru epoca apropiată de 1848.

Charles DOUSSAULT

Un cobzar
Colecția acad. prof. G. OPRESCU

Charles DOUSSAULT

Un popas de vînători.
Colecția acad. prof G. OPRESCU

FLACĂRA

Charles DOUSSAULT

Tînără romîncă în costum oriental.
Colecția acad. prof. G. OPRESCU

FLACĂRA

Charles DOUSSAULT

Un surugiu.
Colecția acad. prof. G. OPRESCU

FLACĂRA

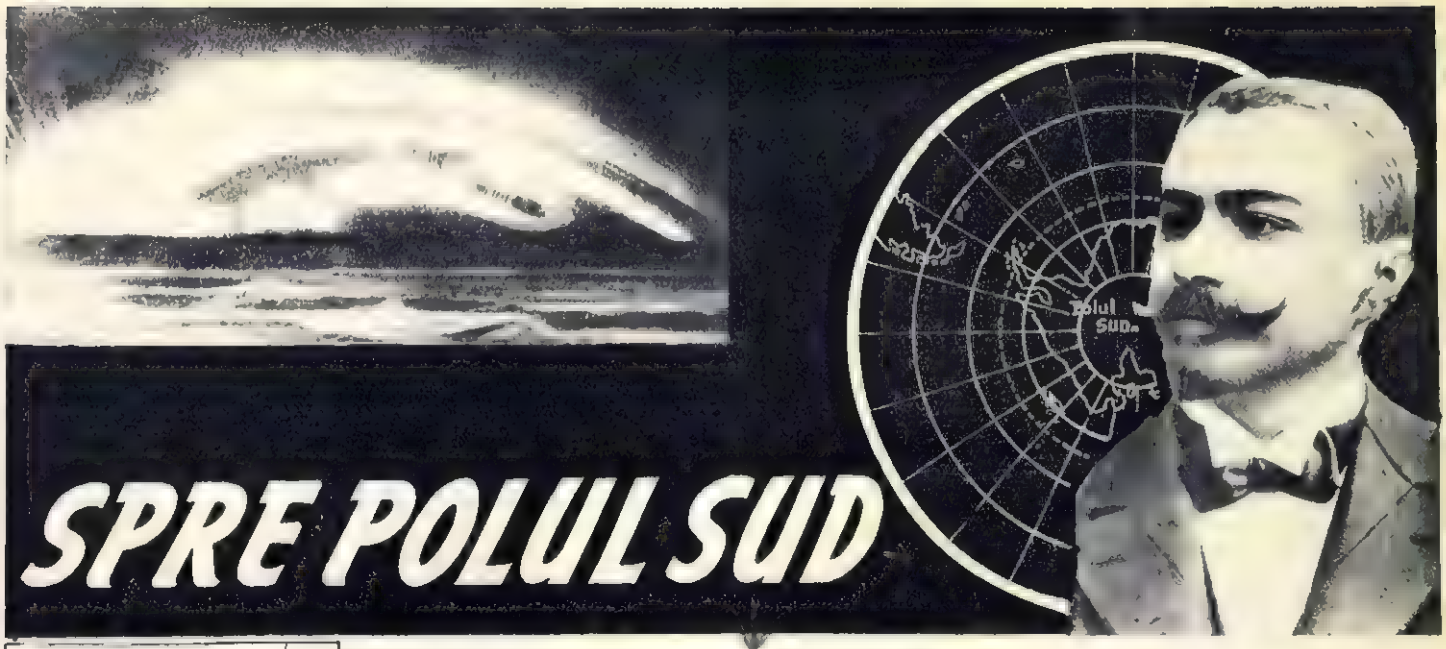

SPRE POLUL SUD

de Emil G. RACOVIȚĂ

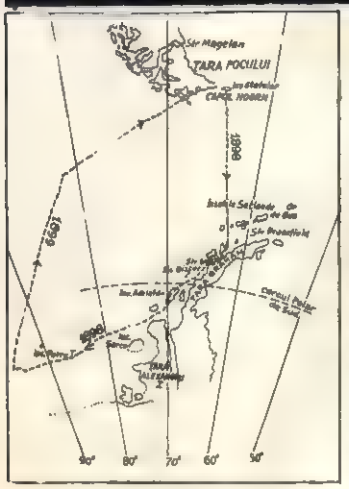

Drumul parcurs de vasul „Belgica" în expediția antarctică

Acum mai bine de o jumătate de veac, în ziua de 21 decembrie a anului 1900, un eveniment deosebit s-a petrecut în Capitala țării noastre. Venise din Franța tînărul explorator român Emil Racoviță, să povestească cetățenilor Capitalei extraordinarele peripeții ale expediției antarctice belgiene, cu care timp de doi ani explorase pămînturi încă necunoscute ale misteriosului continent antarctic.

Sala Ateneului s-a dovedit neîncăpătoare și, timp de două ore, Emil Racoviță și-a ținut auditoriul sub farmecul unei conferințe captivante. Marea masă a publicului românesc nu a cunoscut însă nici atunci, și nici mai tîrziu, impresionantele evenimente trăite de naturalistul român la Polul Sud și nici importantele descoperiri științifice pe care le-a făcut. Cîci ani și ani, în trecut, peste numele și opera marelui savant, s-a așternut colbul uitării și al nepăsării. De-abia astăzi, în anii puterii populare, E. Racoviță a fost recunoscut ca un mare savant al țării noastre și, monumentala operă pe care ne-a lăsat-o moștenire, este apreciată la înalta ei valoare.

Materialele ce urmează să apară în „Flacăra" sub titlul de mai sus, reprezintă extrase din opera de popularizare a savantului E. Racoviță, asupra expediției la Polul Sud la care a participat. Expediția a avut loc între anii 1897-1899 și, după naționalitatea membrilor săi, ea poate fi considerată internațională, căci între participanți se găseau: belgieni, francezi, norvegieni, suedezi, un român, doi polonezi, un american, olandezi etc. Pe bordul vasului „Belgica", alături de Emil Racoviță, naturalistul expediției, se afla și navigatorul norvegian Roald Amundsen, cuceritorul de mai tîrziu al Polului Sud. Această expediție a fost prima, care a petrecut iarna în Antarctica, membrii ei fiind primii oameni care au locuit debarcați pe acest continent. Au fost descoperite insule, canale și coaste antarctice noi, ce au fost înscrise pe harta acestor regiuni necunoscute ale globului. Una din insule poartă numele de „Insula Cobălcescu" — fostul profesor de științe naturale al lui E. Racoviță, la Iași. Alta este insula „Wiencke", iar un nou pămînt se numește „Țara lui Danco", ambele purtînd numele a doi membri ai expediției, morți în Antarctica. În afară de descoperirile geografice, au fost înregistrate mai multe date și observațiuni științifice decît cele obținute de toate expedițiile anterioare. Imensul material științific adunat a format subiectul a 60 de volume publicate, aducînd științei un aport de nemăsurată valoare.

A trecut aproape un veac și jumătate de cînd exploratorul rus F.G. Bellingshausen, adevăratul descoperitor al continentului antarctic, a semnalat, în 1821, prima coastă continentală antarctică, pe care a denumit-o „Țara Alexandru I". De atunci și de mai apoi, din vremea expediției vasului „Belgica", tehnica a înaintat enorm. Astăzi ea a redus simțitor riscurile exploratorilor polari; cu toate acestea, Antarctica are și azi regiuni peste care nici măcar nu s-a zburat! Întinderea acestui deșert înghețat e mai mare decît cea a Australiei sau a Europei. Explorări noi, făcute în zilele noastre, vor îmbogăți cunoștințele asupra tot mai puțin misteriosului Antarctide. Astfel, azi știm cu toții că Academia de Științe a U.R.S.S. a întreprins cercetări complexe pe continentul Antarctic și în apele Oceanului Înghețat de Sud. O primă expediție sovietică a plecat în Antarctica în noiembrie 1955, că moderna motonavă „Obi", utilată cu tot ceea ce tehnica modernă poate pune la îndemîna cercetătorilor; de curînd, motonava Obi a ajuns în Antarctica. Desigur că temerarii exploratori sovietici vor aduce, cu aceste mijloace, noi și importante contribuții la cunoașterea mai profundă a acestui al șaselea continent al globului. Toate aceste cunoștințe noi, pe potriva nivelului științei zilelor noastre, vor scoate din nou în evidență înalta valoare științifică a datelor obținute de Emil Racoviță și de ceilalți exploratori de pe „Belgica", acum peste jumătate de veac, cu mijloacele tehnice reduse de care dispuneau. Opera lui Emil Racoviță, „Spre Polul Sud", pe care o prezentăm acum cititorilor „Flacării", este, în parte, traducerea și coordonarea unora dintre cele mai importante texte ale savantului, privind expediția polară la care a participat.

dr. Dan COMAN

Iubesc dobitoacele, le iubesc pe toate, nu e lighioană, oricît de urîtă și respingătoare ar fi, care să nu aibă drept la întreaga mea simpatie. Patimile zoologice fiind stăpînite de aceleași legi sufletești ca și obișnuitele patimi omenești, pasiunea mea pentru animale este cu atît mai arzătoare, cu cît, nu mi-a fost întotdeauna răsplătită. Animalele nu mi-au plătit cu lucrări științifice bune, pentru dragostea curată cu care le-am împărtășit. Cu toate acestea, nădăjduiesc că prin plaiurile cerești, pe unde zoologii și lucrările lor sînt judecate cu îngăduire și fără pornire, adică pe lumea cealaltă, multe îmi vor fi iertate, căci prea am iubit animalele.

Și în ținuturile antarctice sînt animale. Pentru ca să ajungi la ele, trebuie să străbați Oceanul Atlantic în tot lungul lui. Această distanță enormă a fost parcursă de „Belgica", fără să se zorească; măsură înțeleaptă, de vreme ce vasul nostru mai avea nevoie de multe, ca să fie un „pachebot" transatlantic. Era o trainică corăbioară, de felul pescuitoarelor de foci, norvegiene, lungă de treizeci și patru de metri și cu o capacitate de două sute șaptezeci de tone. Cele trei catarguri erau gătite cu toate pînzele trebuincioase, iar laturile, îmbrăcate cu o groasă platoșă de lemn de Greenhart, erau bine apărate împotriva stricăciunilor pe care le pricinuiește plutirea printre ghețuri. Un butoi mare, așezat în vîrful catargului celui mai înalt, slujea ca observator pentru comandant, cînd cîrmuia mersul vasului prin banchiză.

Partea dinapoi era ocupată de locuințele ofițerilor și ale savanților; partea dinainte era amenajată pentru mateloți; iar la mijloc, o chiliuță neîncăpătoare, împărțită în două printr-un perete, slujea ca laborator pentru oceanograful meteorolog și pentru naturalistul expediției. Calele erau ticsite de cărbuni, provizie necesară pentru o mașină de 150 cai putere, în stare să dea vasului o iuțeală de șase pînă la șapte noduri, și de mare folos, mai cu seamă în timpul navigării printre ghețuri. Într-o altă încăpere, stăteau îngrămădite lăzi de toate formele, pline cu blănuri, alimente și materii prime de tot felul. Afară de acestea, pe bord mai era instalată și o colecție completă de instrumente științifice.

Țința expediției nu era să atingem Polul Sud cu orice preț, în dauna observațiunilor științifice. Firește că trebuia să înaintăm în spre sud cît se putea mai mult, fără să ne găsim însă vreodată în neputința de a face acele cercetări științifice care constituie singu-

Întîlnim primul isberg...
(Foto dr. F. COOK)

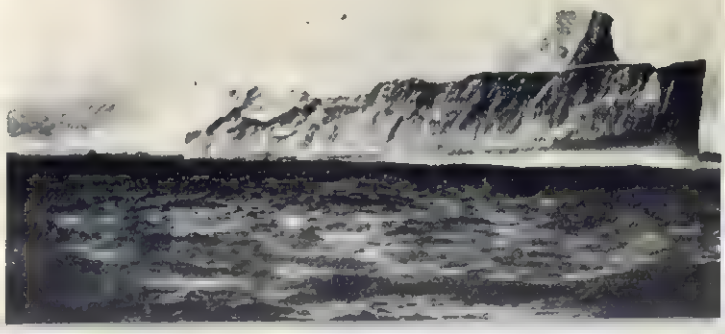

rul, dar, marele cîştig pe care poate să-l dea o expediţie. Ca program, era vorba să studiem îndeosebi regiunea antarctică sud-americană, cu toate mijloacele pe care ştiinţa le pune azi la îndemîna cercetătorilor, şi să iernăm cît s-ar fi putut mai înspre sud, pentru ca să aducem tot felul de observaţii culese timp de cel puţin un an de zile.

Nu vreau să stărui asupra călătoriei „Belgicăi" pînă la capătul cel mai de jos al Americii de Sud, ci voi începe povestirea păţaniilor noastre din ziua de 13 ianuarie 1898, ziua în care am părăsit golful San-Juan din Insula Statelor.

De la început, ne-a fost dat să ne încredinţăm că faima de care se bucură vecinătăţile Capului Hoorn era îndreptăţită. Vîntul de apus sufla într-una, vijelios, şi „Belgica" era zguduită cu violenţă de către uriaşele valuri care se formează în strîmtoarea lui Dracke. Din fericire, prevăzusem aceasta: tot materialul şi toate borcanele mele fuseseră fixate cu îngrijire în rafturi anume făcute şi chiar microscopul meu fusese înşurubat în masa din laborator; numai naturalistul expediţiei nu era înşurubat şi, din pricina asta, a avut de multe ori prilejul să se căiască...

Aceasta nu ne-a împiedicat să executăm mai multe sondaje, care ne îngăduiră să facem însemnate constatări. Între America de Sud şi cele dintîi pămînturi antarctice, există, contrar presupunerilor geografilor, o mare adîncă de 4000 de metri, care prelungeşte bazinul Pacificului.

La 19 ianuarie, întîlnim primul munte de gheaţă, iar la 20 ianuarie, pe o mare răzvrătită, ne aflăm în faţa insulelor Şetlande de Sud. Era linişte şi o ceaţă deasă se ridica, ca o perdea groasă şi moale, lăsînd să se ivească, în albeaţa lor mată, piscurile ascuţite şi lanţurile de munţi care formează aceste insule. Un şirag întreg de recife negre mărgineau, dinspre larg, ţărmurile, iar valurile uriaşe se sfărîmau de ele cu putere, ridicînd, ca nişte albe pînze verticale, pulberea fină de stropi.

Trecurăm printre aceste insule şi ne îndreptarăm înspre sud, către pămînturile Trinnity şi Palmer, ţărmuri de-abia întrezărite, pe la începutul veacului, de către balenierele americane.

La 22 ianuarie o cumplită furtună ne izbi pe neaşteptate în strîmtoarea lui Bransfield. Într-o clipă suprafaţa mării se înfundă în cînd în cînd, un munte de gheaţă trecea ameninţător, sclipind verzui, clătinat de furia vîntului şi de puterea apelor.

Atunci, în zgomotul elementelor turbate, se auzi un strigăt omenesc: „un om în mare", şi de pe punte zărirăm în adevăr un om luptînd cu valurile. Zadarnice neau fost silinţele să-l scăpăm; în van, chiar Lecointe, cu o funie legată de mijloc, se aruncă în apa îngheţată ca să-l scape; sărmanul nostru tovarăş Wiencke se cufundă şi dispăru.

Furăm cuprinşi de triste gînduri. Eram abia la începutul expediţiunii şi să şi pierdem un tovarăş! Al cui e rîndul acum? —ne gîndeam noi—şi cine ştie

Munţi uriaşi înalţă în aer piscuri, învelite în troiene sclipitoare...
(Foto dr. F. COOK)

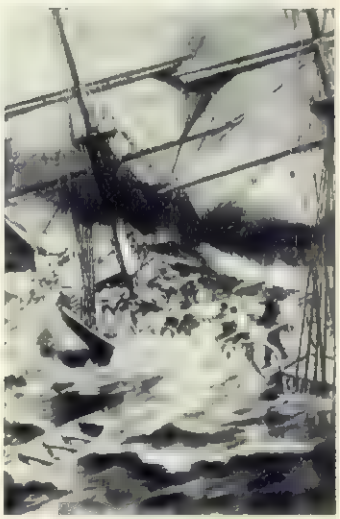

O cumplită furtună ne izbi pe neaşteptate...
(Desen de pictorul A. PARIS)

creţi în brazde adînci. Nori groşi şi neguri întunecate se rostogoleau prin văzduh, iar urletul vîntului se ascuţea, trecînd prin catargurile îndoite şi frînghiile zbuciumate. Pînzele se zbăteau în legături, pocnind cumplit, şi „Belgica", necontenit spălată de valuri, cu greu îşi făcea drum în neagra urgie. Căci totul sta acum cuprins de întuneric. Pe negrul orizont se desenau contururi negre de ţări necunoscute şi cerul negru acoperea fioros o mare cernită. Numai crestele spumoase ale talazurilor luceau albe şi,

Nu e ceva care să te minuneze mai mult, decît o întîlnire cu această fiinţă ciudată şi comică, ce se numeşte pinguin... Sub ochii mei se afla un adevărat aşezămînt de acestea...
(Foto E. RACOVIŢĂ)

dacă toată expediţia nu e menită să piară în vreun colţ îngheţat al Antarcticei necunoscute!...

Ah, ce noapte grozavă! „Belgica" se clătina ca o epavă, în vreme ce uraganul şuiera înfricoşător printre pînze, iar talazurile uriaşe se izbeau cu violenţă de coastele vasului. Natura îşi cere însă întotdeauna drepturile, iar eu adormii, tîrziu, foarte tîrziu, cu fruntea rezemată de masa micului nostru laborator.

Ce dimineaţă, a doua zi, cînd ne deşteptarăm din somn! Peste noapte furtuna se potolise şi, pe o mare liniştită, am pătruns în strîmtoarea ce poartă astăzi numele de „Belgica". Eram înconjuraţi de pămînturi pe care omul nu pusese piciorul şi nici măcar nu-şi aruncase privirea. Şi atît de mare e atracţia necunoscutului, încît, voioşi şi plini de ardoare, am pornit în cercetarea şi explorarea acestei regiuni, uitînd de nenorocirile trecute. În faţa noastră se desfăşura, în toată splendoarea ei, incomparabila imagine a lumii polare.

... În adîncimea nesfîrşită a văzduhului ceresc, albastrul se subţie în palide tonuri, iar între ei şi întunecimea mişcătoare a valurilor mării, se desfăşoară alba privelişte a ţărilor muntoase, sleite în zalea lor de gheaţă. Munţi uriaşi înalţă în aer piscuri învăluite în troiene sclipitoare, iar în poale poartă gheţari măreţi, ce umplu văile cu masele lor străvezii şi pătrund în mare cu frunţi prăpăstioase, brăzdate de albastru. Ici-colo, răsar din albeaţă, turnuri negre, cernite catedrale, întunecate ziduri de stînci fioroase şi, în limpedea atmosferă polară, ele par cu dimensiuni exagerate, ameninţătoare fortăreţe ale unei împărăţii legendare. În lumina aurită a soarelui, gingaşe culori se joacă pe vîrfurile de piscuri, plutesc pe văile argintii ale gheţarilor, se ascund în prăpăstiile troienite. Încet şi măreţ, în mijlocul mării plutesc munţii de gheaţă, albi în soare şi albaştri în umbră, la picioarele lor, apa înverzeşte în unde de safir şi valurile pătrund zgomotos în grotele lor sinelii şi ies acoperite de spumă argintie. Iar în golfurile şi tăieturile coastelor, alţi munţi de gheaţă, prinşi de fund, se înşiră ca monstruoase nave, în porturi de marmură albă.

Şi oriunde te ulţi, fie în cer, fie în apă, fie în ţările muntoase, totul e limpede şi clar, luminos şi dulce, armonios ca formă şi culoare.

Strîmtoarea „Belgica“ este mărginită la vest de un arhipelag format din mai multe insule mărunte: arhipelagul lui Palmer. La răsărit se află un pămînt cu malurile crestate, care a primit numele de Ţara lui Danco.

Timp de douăzeci de zile, am explorat aceste ţinuturi, ca să le întocmim harta. De pe corabie, am urmărit cu băgare de seamă tot malul Ţării lui Danco, iar cu luntrea am debarcat de vreo douăzeci de ori pe uscat. Această din urmă operaţie nu se făcea cu uşurinţă; talazuri mînioase se spărgeau necontenit de malurile stîncoase ale insulelor şi ale continentelor, fiind nevoie de cercetări îndelungate, ca să afli un loc prielnic unde să poţi păşi pe uscat. Marinarii fiind puţini, luntrea era mînuită de noi, ceştilalţi. Lecointe, de drept, ţinea cîrma, în vreme ce Arctowski, Dobrowolski, Danco şi eu ne opinteam din răsputeri la rame; doctorul Cook, ca cel mai sprinten dintre noi, sta înainte, gata să sară şi să priponească luntrea cu o frînghie. Nici pe departe, nici pe aproape, luntrea noastră nu semăna cu un vas-amiral, dar, cu toate acestea nu am dat înapoi, dovadă că am făcut douăzeci de debarcări, adică mai multe decît toţi înaintaşii noştri împreună.

Printre cele dintîi rezultate pe care le-au adus debarcările noastre, a fost constatarea că, omătul şi gheaţa acoperă toate pămînturile ce am visat. Limita zăpezii eterne mai că se confundă aci cu nivelul mării, ceea ce înseamnă că nici la sfîrşitul verii, omătul nu dispare complet, ci, an cu an, se clădeşte pe cîmpii şi suprafeţe plane, ori umple toate văile înlăuntrul ţărilor, încît numai vîrfurile de piscuri mai răsar din neîntreruptul troian. Păturile inferioare, supuse presiunii celor superioare, se transformă întîi în „neve“ şi, pe urmă, în gheaţă; astfel, toate pămînturile din aceste regiuni sînt acoperite de o carapace îngheţată. Groenlanda, în regiunile Polului Nord, ne prezintă acelaşi fenomen şi numele ce se dă carapacei de gheaţă în această ţară, adică „Inlandsis“, a devenit termen generic pentru toate fenomenele de acest soi.

Şi astfel, totul este acoperit de gheaţă şi zăpadă prin aceste ţinuturi pustii ale Antarcticei. Singurele părţi descoperite sînt cîteva maluri prea înalte, cîteva piscuri singuratice: nunatak-uri întunecate, care străpung inlandsis-ul, cîteva plaje mici şi, în sfîrşit, cîteva insule şi insuliţe răspîndite prin strîmtoarea „Belgica“. Cum era de aşteptat, numai în aceste locuri am putut descoperi o manifestare a vieţii vegetale şi animale — dar şi aceasta atît de săracă şi de simplă!

Am găsit o singură plantă cu flori: Aira antarctica, o mică graminee ce trăia în scorburile de stînci bine adăpostite de ger şi vînt. Nici o ferigă, în schimb muşchi, licheni, alge. Pe frunţile stîncilor goale, pe pereţii verticali unde omătul nu poate prinde, pe strîmtele ţărmuri de mare, unde zăpada e suptă de puterea soarelui, se întind covoare de licheni cenuşii, portocalii sau galbeni, iar pe streşinile umede şi prin ascunzişuri, trăiesc muşchi. Aceştia din urmă, se înmulţesc prin înmugurire, căci frigul nu îngăduie delicatelor organe de reproducere să-şi facă datoria.

În micile băltoace de apă dulce, rămase din topirea zăpezilor, se dezvoltă o lume întreagă de alge microscopice, Diatomei, Oscillarii, Flagelarii şi Bacteriacee, care, cînd înverzesc, cînd înroşesc fundul lacurilor.

Eram foarte curioşi să cunoaştem speciile de animale care trăiesc de pe urma plantelor din aceste locuri vrăjmaşe. Cercetări amănunţite ne-au permis să întocmim lista lor. Mai întîi, o Podurella, un mic purice de zăpadă, negru-albăstrui, care sare pe stînci şi printre plante, sau se adună în cete numeroase, pe sub pietricelele turtite sau pe sub scoici. Apoi o muscă, Belgica antarctica, o biată jivină micuţă, lipsită de atributul însemnat al Dipterelor, de vreme ce aripile-i pipernicite nu-i pot sluji la zburat.

În sfîrşit, îmi mai rămîne să pomenesc trei sau patru neamuri de Acarieni, un fel de păianjeni mititei, care duc o viaţă de azi pe mîine, prin tufele de muşchi şi licheni.

În băltoacele mai mici, provenite din apa zăpezilor topite, se dezvoltă o lume de animale microscopice care se hrănesc cu alge inferioare şi anume: Infuzori, Rotiferi, Tardigrazi şi Nematozi, vietăţi ce s-au obişnuit cu asprele condiţiuni de viaţă.

Acestea sînt plantele şi animalele care populează aceste ţinuturi năpăstuite; dar tot pe aici, am mai întîlnit şi alte animale, care nu pot să intre în fauna de uscat propriu-zisă, dar care singure mai însufleţesc puţin pămînturile din strîmtoarea „Belgica“. Sînt păsările şi focile, animale superioare, care au mijloace de deplasare rapide şi vin în aceste locuri, de obicei, numai vara.

Cu luntrea am debarcat de vreo douăzeci de ori pe uscat...
(Foto H. ARCTOWSKI)

În ce priveşte păsările, toate seamănă la înfăţişare cu locuitoarele mărilor europene; mai deosebite sînt însă, două grupe de păsări: pinguinii şi Chionidele.

Nu e ceva care să te minuneze mai mult, decît o întîlnire cu această fiinţă ciudată şi comică, ce se numeşte pinguin. Imaginaţi-vă un omuleţ stînd ţeapăn pe picioare, avînd în loc de braţe două lopeţi late, cu un cap prea mic faţă de trupul lui dolofan şi grăsuliu; imaginaţi-vă această făptură purtînd pe spinare o haină de culoare închisă, pătată cu albastru, care se subţie ca o coadă ascuţită ce se tîrăşte pe jos, şi cu pieptul gătit cu un plastron nou şi lustruit. Privind această fiinţă ce umblă pe două picioare, cu un mers cam legănat şi mişcînd într-una din cap, aveam în faţa ochilor noştri un lucru nemaipomenit de drăgălaş şi de comic.

Aceste păsări nu mai pot să zboare, căci au penele de la aripi foarte mici şi prefăcute într-un fel de solzi; în schimb, ce înotătoare minunate sînt! Cu lovituri puternice de aripi, ele despică valurile sau sar într-una pe deasupra apei, aşa cum fac Marsuinii. Pe uscat, sînt mai stîngace, dar asta nu le împiedică să se cţăre pe ţărmuri, pînă la înălţimi ameţitoare, ajutîndu-se cu aripile, cu labele şi cu ciocul.

Printre cele dintîi rezultate pe care le-au adus debarcările noastre, a fost constatarea că omătul şi gheaţa, acoperă toate pămînturile ce am visat...
(Foto dr. F. COOK)

Eram înconjuraţi de pămînturi, pe care omul, nu pusese piciorul...
(Foto dr. F. COOK)

Două neamuri de pinguini populează strîmtoarea „Belgica“. Ele au întemeiat aici oraşe populate şi pline de viaţă, dar lipsite de orice normă de... igienă socială. În aceste oraşe şi sate, se practică sistemul gunoirii pe loc şi, de departe, vîntul ne aducea pe „Belgica“ urmările mirositoare ale acestei „igiene“. Împreună cu mirosurile, veneau pînă la noi, din unele dintre aceste oraşe, şi ecoul unui zgomot îngrozitor. Auzeam nişte „kaah, kaah“, sălbatice, urmate de corul furibund al unei mulţimi în delir. Ne întrebam miraţi dacă nu cumva nimerisem în toiul unei... campanii electorale şi am debarcat să fac o anchetă în această privinţă.

(continuare în numărul viitor)

Am explorat aceste ţinuturi, ca să le facem harta...
(Foto dr. F. COOK)

MOSCOVA ULAN-BATOR PEKIN

Sus: trenul de la Moscova a sosit la Ulan-Bator, pentru a-şi urma drumul spre Pekin. În stînga: în toate gările, populaţia salută trenul pornit în prima cursă.

Recent a fost inaugurată linia ferată Moscova—Ulan-Bator—Pekin, căreia i s-a dat numele „Drumul prieteniei".

Noua cale ferată scurtează cu 1.141 km traseul lung de peste 9.000 km, de la Moscova la Pekin. În scurt timp s-au construit de-a lungul noii căi ferate: 6 gări, 5 depouri, 7 centrale electrice, 5 staţii de pompare, 17 fîntîni arteziene. Constructorii au avut de străbătut trecătoarea Ulan-Uul, lanţul muntos Hangai înalt de 3.000 m, seceta şi nisipurile mişcătoare ale sălbaticului pustiu Gobi.

S-a schimbat înfăţişarea locurilor pe unde trece noul drum de fier, trezindu-se la viaţă unele porţiuni ale pustiului Gobi, ridicîndu-se aşezări bine amenajate, întreprinderi noi industriale, şcoli, spitale, cluburi.

Un singur tren de marfă transportă în 12 ore, de la Ulan-Bator la Dzamîn-Ude, o încărcătură pe care o transportau înainte 20.000 cămile în 20 de zile.

La punctele de frontieră, sînt necesare scurte popasuri pentru efectuarea trecerii garniturilor de pe liniile înguste, pe cele late, sau invers. În fotografie: o transbordare mecanică de pe ecartamentul îngust, pe cel lat, pe linia ferată Tzinin-Erhlien. →

Magistrala Transmongolă asigură transportul rapid şi în bune condiţiuni al produselor industriale, spre regiunile îndepărtate ale pustiului Gobi, unde pînă nu de mult, unicul mijloc de transport erau caravanele de cămile. În fotografie: primul tren încărcat cu camioane.

Însemnări de spectator

FÎNTÎNA BLANDUZIEI

de **Radu POPESCU**

Ilustrații de Cik DAMADIAN

E o mare plăcere să vezi, sau să revezi—depinde de vîrstă—„Fîntîna Blanduziei", una din dramele antice (a doua este „Ovidiu") ale lui Alecsandri. Și e, deci, o datorie să recunoaștem Teatrului Armatei și directorului său artistic, Ion Șahighian, autor și al punerii în scenă a piesei, un merit deosebit pentru reînvierea acestei opere, definitiv încrustată în patrimoniul nostru clasic.

În epoca dintre cele două războaie, în care estetismul și cosmopolitismul erau sprijinite și încurajate de oficialitate, s-a dus împotriva lui Alecsandri o politică de uitare, o acțiune de transformare a unei opere generoase și vii, în venerabilă și prăfuită piesă de muzeu școlar. Și n-a existat, pe atunci, gazetăraș semidoct, burghez mărginit sau cocoșneață pretențioasă și franțuzită, care să nu strîmbe din nas la auzul poeziei sale, pe care o declarau cu dispreț „patriotică", expediind-o urgent la școala primară, unde se storcea din ea, cu multă artă, drojdia unui șovinism tenace și util.

George Carabin în rolul lui Gallus.

Pînă și rarele, protocolarele reprezentări pe scena Naționalului (nu cred ca vreun alt teatru să fi jucat vreodată o piesă a lui Alecsandri), inevitabile din pricina „tradiției", înfățișau publicului o operă copios falsificată prin nenumăratele mijloace pe care mașinăria teatrală — oameni și unelte — o punea la dispoziția culturii oficiale, operă din care se desprindea, sau se urmărea să se desprindă, imaginea unui Alecsandri cînd de un idilism rural-vaporos, cînd de un autohtonism conservator și șovin.

Adevăratul Alecsandri revine printre noi astăzi, cînd, în cadrul acțiunii de valorificare a clasicilor, au început să apară edițiile definitive, științific comentate, ale operelor sale, iar pe scenele noastre se reprezintă drame și comedii de ale lui, în spiritul realist popular și progresist în care au fost gîndite. Și poate că unul din cele mai emoționante fapte de înregistrat în legătură cu reprezentarea „Fîntînii Blanduziei" este simpatia caldă, sentimentul robust de admirație activă și limpede pe care le-am văzut stîrnite în spectatori (am remarcat printre ei foarte mulți tineri soldați) de ideile generoase și versul avîntat al „bardului".

★

„Fîntîna Blanduziei" este o dramă a sclavajului. Tot ce se întîmplă de-a lungul celor trei acte este determinat de existența acestei oribile orînduiri sociale, în care exploatarea lua forma însăși a desființării condiției umane, sclavul coborînd la condiția animalului și chiar a simplului obiect. Întreg fondul dramei este ocupat de existența mizerabilă a sclavilor care încep să ridice capul, să viseze răzbunarea, să se gîndească la luptă. E primul caracter progresist al dramei.

„Fîntîna Blanduziei", nu trebuie judecată numai în limitele orînduirii sclavagiste propriu-zise și ale lumii romane. Cînd Alecsandri a scris dramele sale antice, el era, ca întotdeauna, preocupat de soarta poporului romîn, și de aceea, ambele conțin străvezii aluzii istorice și previziuni de viitor. Așadar, orînduirea sclavagistă și lumea romană sînt, un simplu pretext istoric.

„Sclav" s-a numit de-a lungul veacurilor orice victimă a exploatării omului de către om. În clipa în care Alecsandri scria „Fîntîna Blanduziei", poporul romîn era sclav al monstruoasei coaliții burghezo-moșierești. Alecsandri, revoluționarul de la '48, exilatul politic de mai tîrziu, prietenul și colaboratorul lui A.I. Cuza și Kogălniceanu, era sensibil la această dramă multiseculară a poporului și nu încape îndoială că prin condamnarea sclaviei antice și prin îndemnul la luptă adresat sclavilor de atunci, el nu ocolea soarta țării și a poporului său. Un imn al libertății, un rechizitoriu împotriva sclaviei din toate timpurile, iată ce constituie al doilea caracter progresist al „Fîntînii Blanduziei".

În lumina acestor idei, trebuie înțeleasă figura centrală a piesei, poetul Quintus Horațius Flacus. Cu mai mult sau mai puțin respect pentru adevărul strict istoric, Alecsandri ne-a înfățișat un Horațiu care trebuia să fie mai curînd un reprezentant ideal al intelectualității tuturor timpurilor. El este un om generos, cu vederi largi, cu ambiții nobile. El este rivalul lui Scaurus, nu atît din cauza dragostei Neerei, cît mai ales din cauza atitudinii lor complet diferite în problemele epocii, între care cea dintîi era problema sclaviei. Bestialului reprezentant al lumii posedanților, al proprietarilor de sclavi, el îi opune un suflet sensibil la suferință, capabil să înțeleagă și să respecte omul în sine, respectat și iubit de sclavii săi, pe care, după cum declară Gallus, îi face „să uite că sînt sclavi". De asemeni, lui Zoïl el îi este opus nu atît prin genial literar, cît prin spiritul luminat, lipsit de ambiții vulgare, de meschinărie, pentru care arta este un mijloc de a se ridica la o viziune superioară a vieții. Ceea ce s-a numit, în „Fîntîna Blanduziei", drama lui Horațiu — adică înfrîngerea, în planul erotic, a geniului alunecînd spre bătrînețe — nu e, în realitate, decît procesul prin care acesta se ridică, de la egoismul individual la o înaltă, înaintată concepție asupra vieții. În viziunea lui Alecsandri, poetul este un om care exprimă, cu maximum de intensitate și cu maximum de rezonanță, toate legile vieții, toate durerile sufletului omenesc. Însăși declarația de dragoste a lui Horațiu la forma unei profesiuni de solidaritate cu suferințele tuturor, a unui ceritificat de umanitate. El declară astfel:

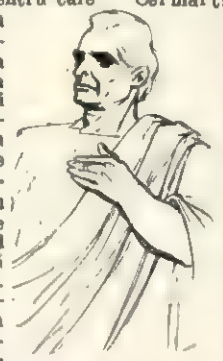

George Vraca în rolul lui Horațiu.

„Poet sînt, și poetul nu e scutit de chin, de tot ce-i omenesc, nimic nu e străin".

Să mai adăugăm, în sfîrșit, că Alecsandri ne arată un Horațiu care întoarce spatele curții imperiale de la Roma și care nu se sfiește de a sublinia arbitrariul hotărîrii lui August, de a exila pe Ovidiu. În clipa în care Alecsandri a scris „Fîntîna Blanduziei", primul Hohenzollern, cocoțat pe grumazul țării noastre, încerca să dea tonul unei arte aservite curții regale și ruptă de năzuințele maselor, în care Alecsandri, cu prestigiul și talentul său, ar fi deținut un loc de cinste. Afirmînd, prin Horațiu independența intelectualului față de arbitrariul regal și datoria poetului de a apăra demnitatea culturii, Alecsandri a săvîrșit un act de curaj exprimîndu-și crezul său democratic, progresist.

Gina Patrini în rolul Gettei.

Toate aceste elanuri progresiste, toate aceste principii realiste urmau, prin reprezentarea piesei pe scena Teatrului Armatei, să fie pentru prima oară puse în evidență. Sarcina tov. Șahighian era deci de mare răspundere — și trebuie declarat că el a dus-o la capăt în condiții care dovedesc o bună și inteligentă cunoaștere a teatrului lui Alecsandri și totodată o sigură aplicare a concepției realist-socialiste în arta punerii în scenă. El a știut, în special, să dozeze în mod just raportul între intriga erotică a piesei și fondul ei social și moral, să pună în evidență drama sclavajului, cu toate semnificațiile reperctate pînă în epoca lui Alecsandri, și a reliefat figura lui Horațiu pe un fond bogat de idei.

N. Gîrdescu în rolul lui Scaur.

Totuși, în realizarea justelor sale scopuri, spectacolul cunoaște două limite. Prima se referă la interpretare. De multă vreme, actorii noștri au pierdut exercițiul versului și, mai ales, al versului romantic. De aceea, interpreții „Fîntînii Blanduziei" s-au lovit de o dificultate pe care au luptat s-o rezolve cu rezultate foarte diferite. Desigur că au izbutit mai bine cei mai vîrstnici, tovarășii Vraca și Maximilian, care, în cariera lor îndelungată, au practicat mai mult de cît cei tineri teatrul versificat. Cei mai tineri au izbutit cel mult *să declame*, amintindu-și desigur vagi lecții de conservator. Dar n-au izbutit *să joace* versurile. Totul e recitat, în atitudini statice. Tov. Gina Petrini, de pildă, pietrificîndu-se ori de cîte ori (trebuie să debiteze mai mult de două-trei versuri în șir și recăpătîndu-și viața și mișcarea deîndată ce sfîrșește, se află încă în faza separației antirealiste a versului de viață. Tov. Carabin, cu mai multă cursivitate și cu o dicțiune mai bună, a realizat un Gallus viu și veridic, căruia nu i s-ar putea reproșa decît lipsa unei anumite gravități existente în structura personajului. Stîngăcia în recitarea versului, imputabilă mai ales interpretei principale, a mai avut un efect dăunător asupra acestui cuplu: un accent nefiresc de greu, pus pe mișcarea corpului și pe elocvența presupusă a atitudinii. Cei doi caută mereu linia plastică, gestul în sine; de nenumărate ori în cursul spectacolului ei pot fi surprinși în scene categoric de balet, cu mișcarea ritmată și cu pauza înghețată, prin care versul abia se mai aude susurînd. În această greșeală, n-a căzut tov. Migri Avram Nicolau, care a izbutit o sudură mult mai puternică între vers, mișcare și viața sufletească a personajului.

Ce păcat că un actor priceput, ca artistul poporului George Vraca, pe care te aștepți să-i vezi realizînd un Horațiu perfect, a căzut în ispita unor ciudate porniri spre bonomie și efecte hazlii, absolut nepotrivite cu linia monumentală a rolului. Horațiu, peste care am impresia că plutește încă umbra lui Nottara, trebuie gîndit de la un nivel foarte înalt și realizarea lui poate și trebuie să fie variată — dată fiind bogăția de sentimente și idei care-l animă.

În legătură cu abuzul de plastică al unora dintre actori, ajungem la a doua limită a spectacolului: excesul de balet. La fiecare scenă, țîșnesc din culise doi pînă la o duzină de dansatori (de altfel excelenți) care mimează uneori, multe din ideile piesei, dar nu totdeauna cele de bază. Astfel șirul ideilor prea des întrerupt, scade din intensitatea și din unitatea dramei, iar multe replici se pierd în sunetele muzicii și în tumultul mișcării. Am să dau un singur exemplu: dialogul savuros dintre Scaur și Gluto, de o mare virtuozitate literară, s-a pierdut cu desăvîrșire, și nu din vina celor doi interpreți, tov. Gîrdescu și V. Vasilescu, excelenți în rolurile respective.

Poate că acest exces de balet și de muzică este semnul unei anumite timidități a maestrului emerit Ion Șahighian, la reluarea, după atîția ani, a lui Alecsandri. El n-a avut—pare-se—destulă încredere în capacitatea de discernămînt și în receptivitatea publicului nostru nou și n-a avut destul curaj pentru a înfrunta luminile rampei numai cu Alecsandri.

Tovarăşul Kliment Efremovici Voroşilov, preşedinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., membru al Prezidiului al C.C. al P.C.U.S., împlineşte la 4 februarie 75 de ani.

Discipol credincios al marelui Lenin şi încercat tovarăş de luptă al lui Stalin, K. E. Voroşilov este unul dintre eminenţii activişti ai partidului comunist şi ai statului sovietic

Partidul comunist, poporul sovietic şi oamenii simpli din toate ţările, îl preţuiesc şi îl iubesc pe K. E. Voroşilov, pentru meritele sale în opera de construire a comunismului în U.R.S.S

fotocronica FLACARII

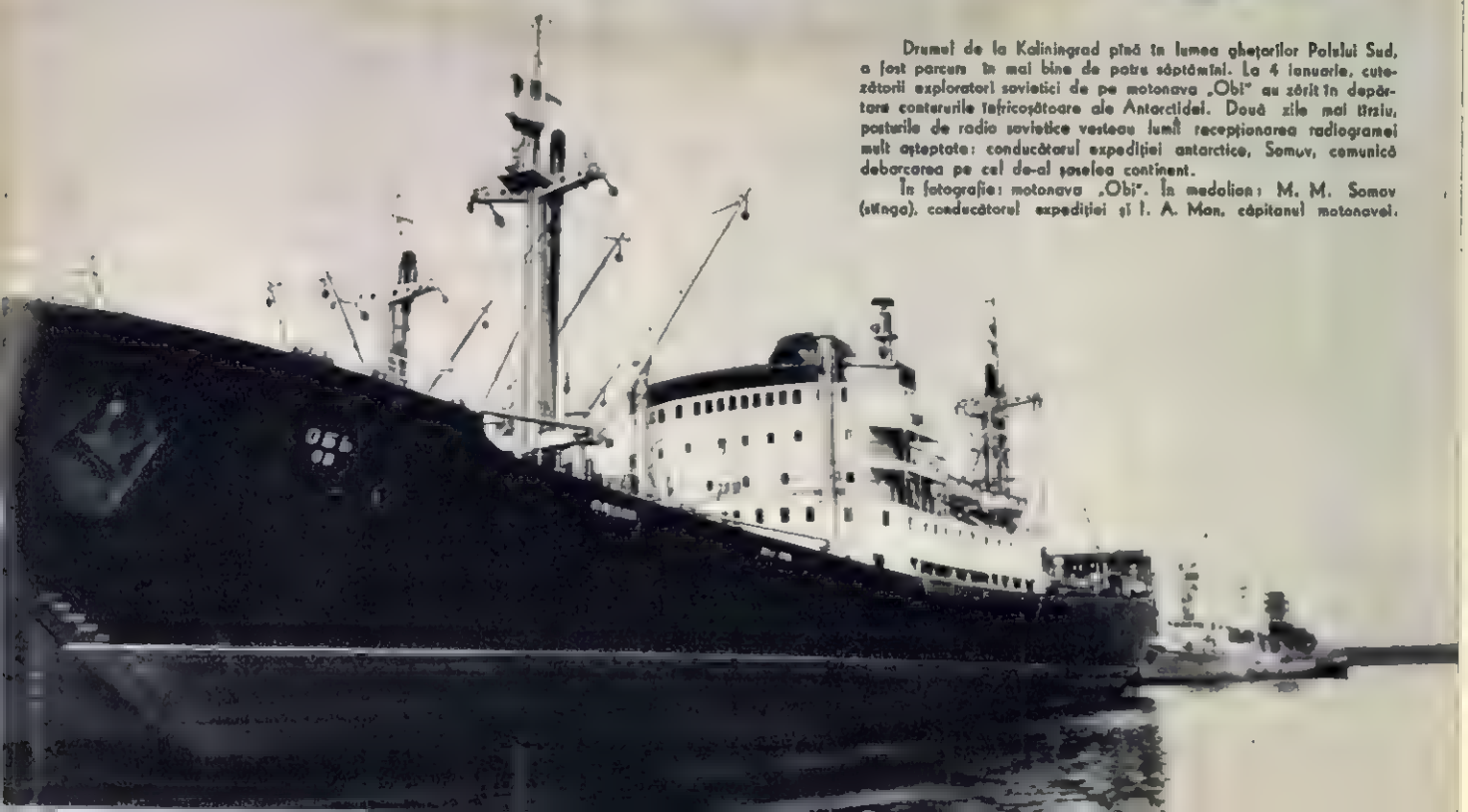

Drumul de la Kaliningrad pînă în lumea gheţarilor Polului Sud, a fost parcurs în mai bine de patru săptămîni. La 4 ianuarie, cutezătorii exploratori sovietici de pe motonava „Obi" au zărit în depărtare contururile înfricoşătoare ale Antarctidei. Două zile mai tîrziu, posturile de radio sovietice vesteau lumii recepţionarea radiogramei mult aşteptate: conducătorul expediţiei antarctice, Somov, comunică debarcarea pe cel de-al şaselea continent.

În fotografie: motonava „Obi". În medalion: M. M. Somov (stînga), conducătorul expediţiei şi I. A. Man, căpitanul motonavei.

AFARĂ CU STARHEMBERG!

Reintoarcerea în Austria a prințului Starhemberg, unul dintre principalii vinovați pentru sîngeroasele represiuni antimuncitorești din februarie 1934, a stîrnit indignarea și mînia întregului popor austriac. Prin demonstrații puternice, populația austriacă cere izgonirea călăului sau condamnarea lui.

În stînga: o manifestație populară împotriva fasciștilor lui Starhemberg, în cartierul vienez unde au avut loc luptele din februarie 1934. Jos: inscripții pe ziduri, cerînd judecarea lui Starhemberg.

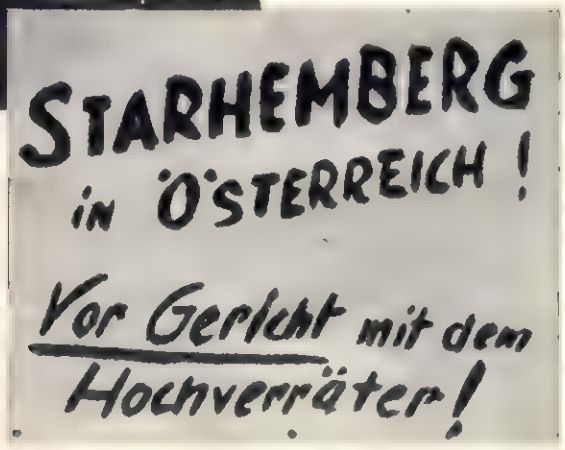

La o altitudine de peste 4000 metri a fost construită o șosea de peste 500 kilometri, care leagă orașul Ceng-tu din provincia chineză Sechuan, cu localitatea Ahpa din Regiunea Autonomă Tibet. La construcția acestei șosele — care străbate regiuni altădată inaccesibile omului — a luat parte cu entuziasm populația orașelor și satelor pe unde trece noul drum. În fotografie: populația din Ahpa salută sosirea primului autocamion de la Ceng-tu.

fotocronica FLACĂRII

EVENIMENTELE DIN IORDANIA

Poporul iordanian nu vrea să fie tîrît în pactul agresiv de la Bagdad. Populația orașelor și satelor din Iordania își exprimă prin mari manifestații, hotărîrea de a nu da înapoi în fața presiunilor imperialiste.

În fotografia de sus: o demonstrație studențească împotriva colonialiștilor englezi și americani. Jos: în urma recentelor evenimente, granița dintre Iordania și Israel a fost închisă, sistîndu-se orice circulație. În fotografie, un pichet de frontieră.

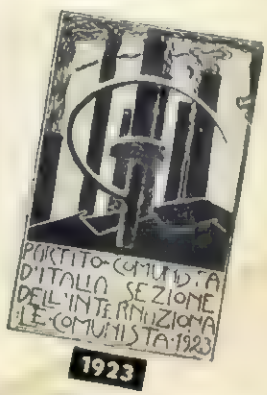

La 31 ianuarie s-au împlinit 35 de ani de cînd a luat ființă glorioasul Partid Comunist Italian, organizatorul și conducătorul luptei poporului italian pentru libertate, independență națională, pace și progres.

Comuniștii italieni și-au cîștigat stima și încrederea maselor populare, pentru că, atît în anii bătăliilor contra fascismului, cît și după război, ei s-au situat întotdeauna pe cele mai înaintate baricade ale luptei pentru apărarea intereselor vitale ale Italiei și ale poporului ei. Iată de ce Partidul Comunist Italian, care în ultimele alegeri parlamentare a obținut peste șase milioane de voturi, numără în prezent, aproape trei milioane de membri.

Cu prilejul aniversării P.C.I., prezentăm cîteva din carnetele de membru de partid, pe care le-au purtat cu cinste comuniștii italieni, în primii ani ce s-au scurs după înființarea partidului.

În fotografie, Palmiro Togliatti, conducătorul Partidului Comunist Italian, înconjurat de reprezentanții presei.

1924

1925

REFLECȚII PE MARGINEA UNOR EXPOZIȚII REGIONALE DE ARTE PLASTICE

de Ion FRUNZETTI

În atmosfera generală a unei expoziții intră, pe lîngă tematica lucrărilor și pe lîngă raportul numeric dintre operele aparținînd unui gen sau altuia, în egală măsură, și stilurile personale ale artiștilor. În afară de impresia globală pe care ți-o lasă o expoziție, și care are un timbru specific, permițînd ușor să o deosebești de alta, atunci cînd cauți să ți le actualizezi în memorie, mai sînt și diferențierile și asemănările de amănunt, pe care privitorul le-ar putea stabili ușor între doi sau mai mulți artiști din regiuni depărtate ale țării, dacă n-ar fi sutele de kilometri dintre panourile pe care ele figurează.

La lucrul acesta și la multe altele mă gîndeam cu prilejul parcurgerii, reluate în amintire, a panourilor cîtorva din expozițiile enumerate mai sus: regionala din Orașul Stalin și cea din Timișoara, apoi interregionala din Iași, unde artiștii din regiunile Suceava, Bîrlad, Bacău, Galați și Iași expun cele mai reprezentative lucrări ale anului.

Există trăsături care fac expozițiile contemporane între ele, după cum există trăsături care le situează în epoci diferite, în faze diferite de dezvoltare a culturii. Expoziția de la Iași e contemporană cu vremea noastră prin cele mai importante dintre realizările ei, ce întrunesc exigența tematică și exigența calității artistice la un nivel superior (de pildă, lucrările lui Dan Hatmanu, acest tînăr format la școala ultimilor ani), dar iese din coordonatele oricăror delimitări de timp, dacă adoptăm criteriul statistic. Cele mai multe dintre lucrări sînt atemporale: naturi moarte, flori, peisaje și chiar unele portrete. Să fim lămuriți: nimeni nu socotește că genurile acestea trebuie ocolite. Ele își au rostul lor și nu e cazul să piedăm aici o dată mai mult pentru ele, cînd nimeni nu le contestă valabilitatea. Numai că prezența unor artiști în contemporaneitate nu se dovedește prin naturi moarte și prin priveliști din natură, alese oarecum întîmplător. La Orașul Stalin ori Timișoara, se simte mai cu putere efortul artiștilor de a selecționa din viața reală porțiuni semnificative, capabile să o sintetizeze și să o prezinte privitorilor în imagini plastice care să caracterizeze epoca noastră. Dar concordanța dintre scopuri și mijloace nu este, aici, întotdeauna perfectă. Ba chiar, în multe cazuri, nu se poate vorbi de fel de o potrivire a mijloacelor artistice la năzuințele tematice ale autorilor. Atunci cînd unii dintre artiștii ieșeni, constatînd că „genurile lipsite de conflict" sînt mai comode, se consideră astfel îndreptățiți să renunțe, temporar desigur, la reprezentarea vieții actuale, la oglindirea realității acestei epoci — ei sînt pe o poziție greșită. Căci, dacă îl s-a pus, ca și artiștilor din restul țării, problema „sporirii calității" în plastica noastră de azi, se înțelege de la sine că sporul de calitate artistică este dorit tocmai pentru a da mai mare forță de convingere operelor menite să reflecte, în primul rînd, realitatea de azi. Nu se poate vorbi de calitate, despărțind de fond mijloacele, separînd limbajul artistic de ideea care face conținutul operei. Imaginea plastică formează un întreg în care conținutul de idei și căile prin care acesta se transmite, sînt inseparabile. O bună parte dintre pictorii moldoveni și-au acordat instrumentele pentru teme minore, și nu pentru a-și cîștiga mijloacele necesare transmiterii ideilor. După cum, mai au încă de luptat — de astă dată pentru a-și găsi mijloacele potrivite temelor abordate — pictorii de compoziție din Timișoara.

În acest mare centru din anusul țării, gîndul că artistul plastic servește prin opera sa viața și oamenii, că ajută la transformarea realității sociale din țara sa, este, spre lauda bănățenilor, cu mult mai prezent. Dar expoziția vădește, ca nivel general, o dezvoltare calitativă mai redusă la sfîrșitul întîiului cincinal. În afară de cîțiva, printre care pictorul Francisc Ferch în primul rînd, la care mijloacele artistice servesc intențiile artistului, cei mai mulți dintre autorii de compoziții au lipsuri mari în măiestria artistică. Măiestria artistică, să nu se uite, nu înseamnă numai ansamblul mijloacelor pur tehnice, ci și felul în care se constituie imaginea. Arta nu se poate mărgini să reproducă, ci trebuie să și poată defini, caracterizînd și individualizînd în așa chip porțiunea de realitate aleasă, încît din însăși imaginea individuală să iradieze, în chip nemijlocit generalitatea, redînd în același timp atitudinea artistului față de fenomenul reflectat în opera sa. Reprezentarea plastică a noțiunilor abstracte nu constituie imagine artistică. Conceptele logice, chiar transpuse în arta plastică prin „oameni în general", „muncitori în general", (vedeți, de pildă, „Fonágy pe catafalc" de Albert Krausz în pictură și de Orgonaș Andrei în sculptură, altorelief în care nu se individualizează nici o figură, diferențierea dintre grupul muncitorilor și grupul polițiștilor mergînd pe scheme, pe tipuri, și nu pe caractere) nu transmit nimic. Pe cînd în „Zi de odihnă" sau în „Doja în fața Timișoarei", compozițiile pictorului Francisc Ferch, individualizarea personajelor oferă privitorului putința de a resimți, fără greș, felul lor de a gîndi și de a simți. Personajele sînt portretizate moral, în funcție de epoca în care trăiesc.

Capacitatea aceasta nu se capătă decît exercitînd-o necontenit în portret. De aceea ni se pare atît de promițător începutul pe care și-l face în lumea artelor tînărul bănățean Frențiu Sever, al cărui autoportret dovedește această preocupare, pe lîngă aceea a materiei picturale și a coloritului. Și tot de aceea ni se pare atît de greșită tendința de a fotografia aspectul superficial al unei figuri omenești, în loc de a-i exprima lăuntrul. Lipsa de individualizare și de localizare duce la efigii standard. Un portret impecabil ca asemănare și construcție arhitectonică a planurilor, dar care să nu destăinuiască nimic despre viața categoriei umane din care face parte cel portretizat, despre mentalitatea clasei lui și despre particularitățile modelului însuși, este tot atît de mort, ca o natură moartă. Și este necesar să se termine și în sculptură, și în pictură, cu genul acesta al „naturii moarte cu cap de om". De aceea „Autoportretul" timișorcanului Ion Tolan (marmură), ni se pare atît de reușit. De aceea apreciem la Iași portretele semnate de Iftimie Bîrleanu și de Vladimir Florea, sculptori care, alături de D. Căileanu, au încercat și au izbutit adîncirea psihologică a lucrărilor — primii doi într-un stil încă mai curat sculptural decît al treilea. Puterea de a caracteriza, trebuie să respire din toată atitudinea personajelor. În „Zi de odihnă", Francisc Ferch s-a slujit de gesturile tipice, de atitudinile firești, pentru a da senzația calmului și încrederii muncitorilor care se bucură azi de dreptul la odihnă.

Fără să recurgă la gest, doar din atitudini statice, Dan Hatmanu a sugerat întreaga poveste a tinerilor muncitori ce iau parte, pentru întîia dată, demn și liber, la viața culturală a țării. Gheorghe Levcovici din Galați a știut să redea, într-o compoziție-desen, dinamismul muncitorilor întruniți în 1907 la lacul Brateș, pentru că autoritățile le interziseseră întrunirea într-un local al orașului; și caracterizarea lor se face tot prin atitudine. Dinamismul salvează și compoziția lui Helmut Arz de la Orașul Stalin, al cărui „concurs hipic" va mai fi avînd, poate, unele greșeli de anatomie cavalină, dar știința compoziției este vizibilă înlăuntrul operei și îndrumată înspre resturi expresive. Un simplu fragment din compoziția „Un cîntec de vioară", de Marianne Simtion (Sibiu) impresionează privitorul mai mult decît oricare dintre compozițiile de gen de la Timișoara, de tipul celor ale lui Aurel Brăileanu, („În concediu") în care multiplele probleme puse de temă sînt rezolvate schematic, cam la nivelul atins de expoziția „Flacăra" din 1949.

Există compoziții asemănătoare cu telegramele; depeșa plastică se mai practică încă: noțiunile abstracte sînt traduse în limbajul formelor, după niște scheme conceptuale; ideogramele slujeau pentru transmiterea de noțiuni și pe vremea hieroglifelor. Sărăcirea conținutului operei de orice emoție personală duce la ideogramă, la transcriere telegrafică. Guvernul burghez a arestat muncitori în timpul grevelor din 1933. Aceasta se știe. Dacă un maestru ca Nicolae Popa, profesorul multor generații de ieșeni, vrea să ne comunice artistic lucrul acesta, el trebuie să iasă din generalitate, să renunțe la formularul gata tipărit al unei depeșe plastice și să ne facă să vedem scena, să ne aducă în stare de a o trăi. Nicolae Popa a preferat, însă, pentru anul trecut, să se ocupe de naturi moarte și de peisaje. Cu foarte mult succes adeseori, e drept. Dar personalitatea artistului nu se definește decît în funcție de societate, în raport cu aspirațiile și durerile oamenilor vii, cu care simpatizează artistul, pe care-i simte frați, față de care își afirmă solidaritatea. Observîndu-i, Dan Hatmanu a ajuns să poată caracteriza printr-un singur gest (felul grijuliu în care-și ține contrabasul, în căruța ce-i duce spre sat, pe un drum pe care-l ghicim nu prea neted, unul din membrii „Echipei artistice la sat") și sentimentul responsabilității omului nou, care muncește din inimă și din conștiința utilității sociale a muncii lui, și greutățile pe care acest pionierat le întîmpină încă. De ce n-a găsit Nicolae Popa nici măcar un singur gest convingător la grupul muncitorilor arestați? Un alt artist, destul de tînăr, F. Bömches din Orașul Stalin, a înțeles, deși își caută încă personalitatea, că ea nu se poate încorona demn, decît prin abordarea temelor mari ale actualității. Dotat pentru pictura de gen, în care a realizat lucruri valabile, Bömches încearcă, în schițe de compoziție cu temă socială, rezolvarea unei serii de probleme, în care vedem, cu toată formula adoptată (mult prea vizibil formulă), mari promisiuni pentru viitor. Nu trebuie să uite nici un artist, din cîți caută să-și sporească azi măiestria, că ea e necesară în primul rînd ca să poată fi dată expresia sentimentelor și ideilor omului epocii noastre. De aceea, imaginea trebuie să redea și să exprime, în același timp. Să definească, nu să descrie. Să trezească reacțiile și să stîrnească în privitor, dispozițiile scontate și nu pe cele opuse. Este inutil să ne sporim măiestria făcînd artă fără temă: nu slujim oamenii. Este dăunător să facem temă fără artă: nu slujim ideea.

Albert KRAUSZ (Timişoara) · Fonágy pe catafalc

Francisc FERCH (Timişoara) Zi de odihnă

Aurel BRĂILEANU (Timişoara) În concediu

Ion TOLAN (Arad) Autoportret

Francisc FERCH (Timişoara) · Doja în faţa Timişoarei

DIN EXPOZIŢIA REGIONALĂ DE PICTURĂ, SCULPTURĂ ŞI GRAFICĂ - TIMIŞOARA

Dan HATMANU (Iaşi) Maria Busuloc

Gheorghe LEVCOVICI (Galaţi) Muncitori la lacul Brateş în 1907

Dan HATMANU (Iaşi) Muncitori în lojă, la teatru

Dan HATMANU (Iaşi): Echipa artistică la sat

← Ilhmie BÎRLEANU (Iaşi)
Colectivistă din regiunea Suceava

Vladimir FLOREA (Iaşi) Ciobănaş

DIN EXPOZIŢIA INTERREGIONALĂ DE PICTURĂ, SCULPTURĂ ŞI GRAFICĂ - IAŞI

INTIMPLĂRI VÎNĂTOREȘTI

Un cerb poznaș

de S. PASKO

Ilustrație de Sirin ANATOL

Cerbul sălbatic este un animal sperios, sensibil și foarte precaut. Toate încercările mele de a mă apropia de el pînă la bătaia puștii au eșuat. Era de ajuns să ating din nebăgare de seamă o creangă sau un vreasc să trosnească, abia perceptibil, sub picioarele mele, pentru ca el, înălțîndu-și mîndru capul, să se topească în desiș.

Totuși, o dată, un cerb a venit singur la focul nostru pescăresc. Eram pe malul Miselei, un rîuleț din Uralul de sud...

Plecasem cu maistrul Ivan Vladimirovici Poviraev la pescuit cu pripoane. Ne-am ales un loc retras, departe de orice așezare. După presupunerile noastre, aici trebuia să găsim mihalți mari, pe care noaptea îi poți prinde ușor cu pripoanele.

Pescuitul cu pripoanele îmi plăcea foarte mult, prin simplitatea lui: nu e nevoie nici de băț de undiță, nici de plută. La capătul unei sfori, legi un cîrlig, iar de acesta agăți o nadă vie; apoi înfășori sfoara, în formă de opt, pe cele două brațe ale unei furci mici și capătul cu nada îl arunci în apă. Pe furcă, se fixează un mic clopoțel. Mihaltul înghite nada, se ascunde în adînc și smulge sfoara de pe brațele furcii. Clinchetul clopoțelului răsună ca o invitație: du-te, pescarule, scoate-ți prada...

Aveam cu noi aproape treizeci de pripoane. După ce am aruncat nadele, am aprins un foc și am așteptat.

Noaptea era liniștită și înstelată, iar pădurea, cufundată într-o tăcere adîncă. Numai un pîrău, ce se furișa șerpuind din creștetul munților, tulbura pacea taigalei cu murmurul său egal.

La început, pescuitul nostru n-a dat un rod prea bogat. Dar mai tîrziu, nu mai pridideam. Cînd suna un clopoțel, cînd doi, cînd trei deodată. Căldarea era plină, pripoanele pe sfîrșite și mihalții se îndesau întruna.

După miezul nopții, am oprit pescuitul. Ne puteam înapoia acasă, dar cum cărarea trecea printr-un vechi parchet de tăiere, care nu fusese încă restaurat, ne-am hotărît să rămînem acolo.

— Uite ce e — spuse Ivan Vladimirovici. Hai să frigem cîțiva mihalți din ăia mai grași. Tare îmi place să mănînc un pește proaspăt prins.

— Nu e rea ideea — acceptai eu, scoțînd din sac un ziar.

Ivan Vladimirovici muie ziarul în apă și înveli în el cîțiva mihalți. Apoi răscoli focul, săpă o gaură în vatra fierbinte, așeză pachetul și deasupra presără cărbunii încinși.

După o jumătate de oră, totul era gata. După ce am mîncat bine și cu multă plăcere, am simțit deîndată că mă cuprinde somnul. Nu mai aveam chef nici să agăț nadele în cîrlig, nici să scot mihalții prinși. Nu doream nimic altceva decît să mă întind lîngă foc, să stau nemișcat și să nu mă gîndesc la nimic.

— Nu știu ce ai de gînd să faci tu, dar eu vreau să trag un pui de somn — îmi spune tovarășul meu.

— Și pripoanele?

— Ei, ce-o să li se întîmple? Le vom strînge dimineața...

Ivan Vladimirovici își trase șapca mai adînc pe urechi, se răsturnă pe o coastă și-și puse o mînă drept căpătîi. I-am urmat exemplul.

Cît timp am dormit e greu de spus. Poate o oră, poate două. Cînd am deschis ochii, se crăpase de ziuă. Colțul dinspre răsărit al cerului era poleit într-o culoare trandafirie. Copacii nu mai formau un zid compact, puteai desluși pinul, bradul, plopul de munte...

Deodată ajunse pînă la mine strigătul straniu, sălbatic, al lui Ivan Vladimirovici.

Am sărit repede în picioare, m-am năpustit spre rîu și... am înlemnit. Ceea ce se petrecea înaintea ochilor mei era greu să iei drept realitate. Așa ceva nu poți vedea decît în vis: un cerb uriaș fugărea prin rîu pe prietenul meu. Intențiile animalului erau foarte precise: ori să-l lovească cu copitele, ori să-l ia în coarne pe Poviraev. Dar Ivan Vladimirovici se ferea cu o sprinteneală de invidiat. Cum se apropia cerbul de el, se cufunda, înota vreo cinci metri pe sub apă și iar apărea.

Am apucat o piatră și am zvîrlit-o în animal.

— Hei!... Pleacă!...

Cerbul își ațintì privirile spre mine. Ochii lui scînteiară. Dacă ar fi fost om, aș fi spus: ochii i-au scînteiat strengărește. Într-adevăr, în privirea cerbului nu era nici urmă de răutate. Ochii lui mari și rotunzi revărsau numai veselie și bîndețe.

Cerbul se îndreptă spre mine, legănîndu-și capul.

— Te omoară! Sari în apă! — îmi strigă Poviraev.

Altă soluție nu era. Mi-am făcut vînt și îmbrăcat — cu flanelă, șapcă, cizme — am sărit. Mi-s-a tăiat respirația: apa era de gheață. Nu-i de mirare — eram în luna octombrie.

Și iată-ne, Poviraev și cu mine, stînd în apă pînă la piept în două colțuri diferite ale rîului, iar pe mal, impunătorul cerb, aruncîndu-ne priviri șăgalnice cînd unuia, cînd celuilalt.

Scuturîndu-și capul, cerbul sări în valuri și se îndreptă spre mine. Mi-am umplut plămînii cu aer și m-am cufundat. Cînd am ieșit din din nou la suprafață, cerbul se furișa spre Poviraev.

Cum se cufunda Ivan Vladimirovici, cerbul se întorcea din nou spre mine.

— Ce-i cu el, a înnebunit? — îi strigai lui Poviraev. Ce-o fi vrînd de le noi?

— Întreabă-l pe el! Acum e mai aproape de tine — mă sfătui rîzînd Ivan Vladimirovici.

— Dar tu ai mai multă experiență și ca funcție îmi ești superior. Cum, necum, ești maistru, iar eu numai tehnician forestier. Așa că, pînă cînd voi cerceta fundul rîului, află dacă n-ar vrea dumnealui să se ducă dracului!

Nu apucai să termin, că mă și trezii cu cerbul aproape de tot. M-am cufundat din nou.

— Eh, n-ai aflat nimic? — îl întrebai pe Poviraev, cînd mă ridicai la suprafață.

— Cum să nu? Am stat de vorbă cu el pe îndelete! Lucrurile stau așa: el e sănătos, puternic, sătul, și i-a venit, pur și simplu, chef de joacă. Iar noi i-am ieșit în drum. A pușcă nu-i mirosea. De ce nu s-ar bălăci puțin în apă?

Și iar ne cufundam, ne tîram pe fund, bulbucind apa.

Cît ar fi continuat această distracție, veselă pentru cerb, e greu de spus. Ne-a salvat lătratul Kralei, ajutoarea de neînlocuit a lui Poviraev la vînătoarea de veveriță. Ieri seară — plecaserăm pe furiș, ca să nu ne simtă. Dar dimineața ne-a descoperit, adulmecîndu-ne urmele.

Văzînd animalul, Kralea începu să latre furios. Cerbul își ciuli urechile, umflă nările, ieși repede pe malul opus și dispăru în tufăriș.

Ne-am întors acasă uzi, înghețați și încîudați. Mai tîrziu, după ce ne-am schimbat îmbrăcămintea și ne-am încălzit, Ivan Vladimirovici mi-a povestit:

— M-am trezit. Văd că se luminează de ziuă. Nu m-a lăsat inima să te trezesc: prea dormeai adînc. M-am gîndit să strîng singur toate pripoanele și apoi s-o întindem spre casă. Deodată, aud cum pe mal trosnesc niște vreascuri. „Nu cumva o vreo fiară? Păcat că n-am pușcă la mine" — îmi zic. Cînd colo, dumnealui își arătă coarnele. S-a oprit pe mal, m-a privit cu încordare, apoi zvîrli din copite și... săgeată spre mine. N-am reușit să-mi vin în fire, că și ajunsese la cinci pași de mine. Eu... hop în apă!... Prind să înot spre mijlocul rîului. Cerbul, după mine. Văd că singur n-am să reușesc să scap de el. Dar dacă se năpustea spre mal, cum erai tu buimăcit de somn, te sfărma într-o clipă. Atunci am început să strig...

După această scaldă, mult timp nici n-am vrut să mai aud de pripoane și n-am mai mers după mihalți.

(Din „Ogoniok")

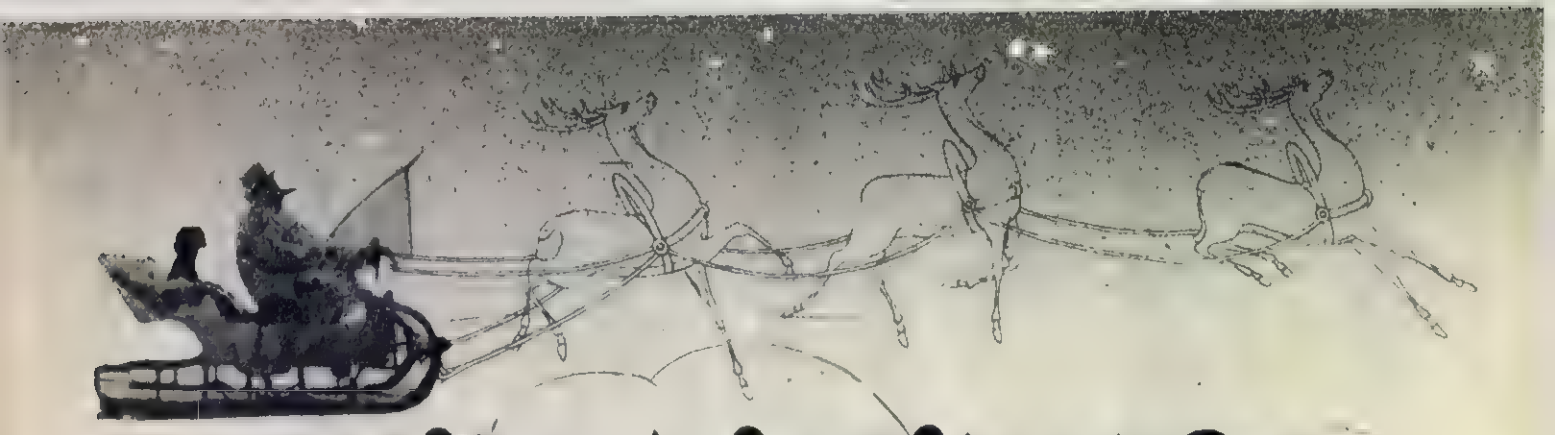

FETIȚA MINCINOASĂ

de Irina OPRAN

Am cunoscut-o pe cea mai tînără „actriță" a noastră (vîrsta: 5 ani și jumătate). Se afla în spatele unei uși capitonate a studioului „București", pe care o tăbliță indica: „Fetița mincinoasă".

Dincolo de ușă, prindea viață un nou film pentru copii, cel mai lung de acest fel din cîte s-au turnat la noi pînă acum (1200 metri).

Actorii: G. Demetru, N. Gărdescu, Leontina Ioanid, Puiu Călinescu, Al. Giovani și, pentru prima dată pe ecran, micuța Violeta Marinescu, eroina principală a filmului.

Poate vreți unele date biografice ale tinerei „vedete"? A fost descoperită într-un grup de mai bine de 400 de copii, veniți cu diverși însoțitori, la apariția afișului cinematografiei: „Se caută fetiță între 5-8 ani, pentru filmul „Fetița mincinoasă". Fără îndoială că la proba cu reflectoare, înconjurați de aparatele care-i priveau din toate părțile, asemeni unor uriași ciclopi, cei mai mulți dintre tinerii solicitanți s-au refugiat „urlînd" în brațele mămicilor deziluzionate.

O fetiță a nimerit aci din întîmplare. Întovărășise o prietenă al cărei părinți doreau să-i verifice posibilitățile scenice. Și fără să fie înscrisă, a fost trecută și ea prin diferite probe. Nu s-a speriat de reflectoare. Zîmbea, timidă și încîntată totodată, de această lume necunoscută, care se joacă cu copiii și-i întreabă tot felul de năzbîtii. „Auzi: ce-i interesează pe ei dacă tu ai spart acasă o cană? Sau te pun să arăți cum închizi o ușă, cînd în jurul tău nu-i nici urmă de asemenea obiect; trebuie să saluți oameni nevăzuți, sau să imiți mersul unui om gras..."

Ce-i drept, jocul acesta era plin de haz! Și cum și la fotografiere ochii Violetei Marinescu și-au păstrat aceeași strălucire, iar figura ei aceeași expresivitate și degajare, ea a rămas „să se joace" mai departe cu nenea Gopo (Ion Popescu-Gopo, scenaristul și regizorul filmului), cu nenea Samson (Samson Aurel, operatorul principal al filmului) și cu ceilalți tovarăși de la studio.

Semnalmente în plus: zburdalnică, aidoma unui băiețaș, veselă fără eforturi, ochi strălucitori și expresivi, iar nasul... cu nasul e o poveste. După ce a turnat întregul film cu un nas plastic aplicat, „nas de mincinos", Violeta a ajuns să fie convinsă că așa e mai frumoasă. Și acum îl roagă pe nenea Iancu Ștefănescu, șeful machieur, să-i aplice definitiv unul asemănător...

Jocul cel nou era atractiv, deși niciodată înțeles pe deplin. Povestea, ce-i drept, îi plăcea grozav: o sanie, trasă de cerbi zburători, o ia pe mica eroină din camera ei și o poartă spre palatul lui Moș Gerilă. Obiceiul de a minți o duce însă pe fetiță și, fără voie, pe noul ei prieten, omul de zăpadă, din încurcătură în încurcătură. Întîmplările sînt cînd pline de haz, cînd nespus de triste(!).

— Tu, Violeta, vei fi fetița mincinoasă — i-a spus regizorul, I. Popescu-Gopo, într-o zi.

— Dar eu nu mint niciodată!...

...Desigur, partea cea mai grea a revenit regizorului în primul rînd, și nu mai puțin operatorului principal, care au trebuit să lucreze cu un actor ce-ți cerea adevărate performanțe de răbdare și tact. (Se pare că nu-i tocmai ușor să ai de-a face cu o „vedetă" de cinci ani și jumătate).

— Vezi, Violeta, noi ne jucăm acum. Tu te prefaci că dormi, apoi, cînd auzi că păpușile vorbesc — vezi, ele stau în colțul acela — le privești...

— Adică... una mică și una mare... Și...

— Și una cu rochiță albastră... mai îndrăzneață...

— Da' de ce?

Există oare vreun părinte care să nu cunoască salvele repetate și riscante al „da' de ce?"-urilor, ce se succed fără milă și fără pauză? (Regizorul a făcut pentru prima oară acest exercițiu de tir).

...Altă dată... Reflectoarele erau pregătite, aparatele de filmare de asemenea; operațiile preliminare turnării au durat un timp îndelungat.

I s-a explicat fetiței amănunțit ce are de făcut. Repetiția a reușit.

— Acum, începem! — a spus regizorul. Lumina!

Dar două degete se ridicară insistent și fără chip de amînare.

— Opriți lumina!... — și, resemnat, regizorul conduse repede fetița spre ultima ușă a coridorului... Apoi filmarea fu reluată.

Mai neplăcut a fost pentru regizor momentul cînd a „ajutat-o" pe mica artistă să plîngă. Pînă și Violeta se gîndise mult acasă (între două partide de săniuș, făcute cu cei trei frați ai ei): „Cum voi plînge oare, fără să-mi vină?"

A doua zi era puțin nervoasă, mai agitată decît de obicei. Operatorul ridică un pic tonul.

— Fii liniștită, fetițo, acum lucrăm!

Fetița se încruntă. Cu repeziciune, regizorul îi pune sub nas o farfurioară cu ceapă tăiată mărunt. Din ochii artistei țîșnesc lacrimi, lacrimi adevărate, dar pricinuite nu numai de usturimea cepei, ci și de ciudă. „De ce strigă nenea la mine?" Începe un plîns adevărat, cu sughițuri. În momentul acela se aprind reflectoarele și se aude sforăitul ușor al aparatului de filmat.

Fetița plînge mai departe și, fără s-o invite nimeni, își spune replicile printre sughițuri.

Poate niciodată n-au lucrat operatorii cu inima mai strînsă, decît atunci cînd au făcut să plîngă o mică fetiță, care nu era cu nimic vinovată...

Cîteva lucruri trebuie totuși menționate: disciplina, răbdarea, puterea de concentrare, puțin obișnuite la un copil de vîrsta ei, calități pe care mica noastră artistă le-a dovedit din plin. Așa se și explică turnarea filmului într-un timp record: 5 săptămîni.

★

Despre film se poate spune că va constitui, fără îndoială, un spectacol îndrăgit nu numai de cei mici.

Lirismul plin de prospețime și poezie al poveștii realizate de scenaristul și regizorul Popescu-Gopo, te cucerește de la primele scene. „Fetița mincinoasă" e o poveste simplă, pe care o poate „visa" orice copil. Dar din film se desprinde, cald și convingător pentru micul spectator, sentimentul prieteniei și al răspunderii față de prieteni, sentiment care se impune ca idee dominantă a scenariului, strecurată cu dibăcie de autor printre firele pline de farmec ale basmului.

Fără îndoială, într-un film pentru copii, interesează atît conținutul cît și realizarea artistică, de amîndouă depinzînd influența pe care spectacolul o va avea asupra celor ce-l vor viziona. „Fetița mincinoasă" are mijloace cu totul originale de realizare: filmul se desfășoară pe diferite planuri artistice — artiști în „carne și oase", desene animate, păpuși, trucaje.

Soluțiile regizorale dovedesc nu numai o muncă migăloasă, dar și o fantezie bogată. De remarcat sînt realizările secției de filmări combinate a studioului Buftea: omul de zăpadă se topește văzînd cu ochii, sau se reface, spre încîntarea micilor spectatori, din apa de pe fundul unei căldări. Palatul strălucitor al lui Moș Gerilă, de dimensiuni monumentale în film, se poate păstra în studio doar într-o cutie de șoșoni. Iar păpușa, pe care fetița o cunoaște din vitrina magazinului de jucării, se mișcă în film cu grație și ușurință. Cît despre cerbii zburători, porniți de pe planșa desenatorului Constantin Popescu, ei par mijlocul cel mai comod de locomoție.

Primul spectator emoționat de film a fost însăși tînăra actriță:

— Vezi, tanti, ce-a mai pățit fetița asta, dacă a fost rea?!

Întreaga-i figură exprima o profundă nemulțumire.

Și poate doriți să știți pe cine a îndrăgit mai mai mult Violeta Marinescu în timpul turnării filmului?

Ei bine, pe Iliuță motănașul, pe care-l veți vedea, de asemenea, în film.

Scene din film.

Carnet extern

MARFĂ

Marfă. Orice fel de marfă, numai ciștig să iasă... Știam — de fapt sînt puțin naiv, recunosc — că negustoria, comerțul, pot cuprinde o uriașă și infinită gamă de produse naturale, finite sau semifinite. Adică se poate vinde ori cumpăra, de la pastă de dinți, la coroane mortuare, de la tunuri și bombe atomice, la leagăne de copii și tractoare, de la cărți de știință și literatură, pînă la fringhii de nylon pentru spînzurat negrii pe șosele, și evangheliți transcrise în rezumat în cod Bentley sau în cifru Morse...

Dar că se pot negocia pe piață oameni, fată — cu toată rușinea ce-mi arde obrajii — mărturisesc cinstit că, pînă acum, n-am știut.

A trebuit să frunzăresc revista braziliană „Jornal de Povo", ca să aflu, citind negru pe alb, că: „În statele Minas Gerais și Goias (din Brazilia — n.n.) se vînd, pînă și acum, în mod deschis, țărani, moșierilor".

Revista nu precizează dacă „marfa" se oferă per bucată, la kilogram sau cu toptanul. Dacă se transportă ambalată în lanțuri sau vagoane plumbuite — în vrac sau baloturi, dacă ea merge de bunăvoie sau silită... După cum nu ni se dă nici o relație despre felul sortării. Se face pe grade de rudenie (adică copiii cu mamele, soții cu soțiile etc.), ori cu ghiotura și la nimereală?

Înainte să închei prezenta notă, [illegible] mă informează că o firmă franceză [illegible] urmă cu cîțiva ani, o cantitate de negri, [illegible] unor treprinderi de exploatare agricolă de [illegible] Ionia Galon. Iar cînd să pun semnătura, la sfîrșitul notei, a venit un confrate mai în vîrstă, care mi-a mărturisit, că el însuși a fost facturat de către o firmă „producătoare" de materii prime, întreprinderile „Auschwitz", către cunoscutele uzine prelucrătoare I.G. Farbenindustrie. În timpul transportului, confratele a șters-o din ambalaj...

M. A.

P.S. Abia după ce am semnat, mi-a venit un gînd: nu cumva — în vederea comercializării — pe căminturile „liberei" Americi funcționează și cresc atorii de sclavi? Organizate ca — să zicem — cresc atoriile de vulpi argintii și albastre...?

ÎNCOTRO, HOLLYWOOD?

Cu mulți ani în urmă, în tîrgul nostru din marginea Moldovei a făcut mare vîlvă o veste zguduitoare: Marioara lui Precup pleacă la Hollywood. Reușită la un concurs de fotogenie, fetei i s-a năzărit că România e prea mică și că n-o încape.

A convins-o pe maică-sa să vîndă casa și un petic de livadă și, în culmea fericirii, plecă să cucerească cetatea filmului, care, ca să se clatine din temelii, aștepta doar să apară Marioara lui Precup. Toate vedetele urmau să i se închine, gazetele să poarte pe prima pagină mutrișoara ei, posturile de radio să-i transmită în toate colțurile lumii, glasul. Tîrgul a condus-o pe viitoarea vedetă, cu flori, urale și muzică.

Nu știu dacă Maria Precup a ajuns măcar să treacă oceanul. Știu însă că, în noaptea plecării eroinei, nu s-a mai dormit în tîrgul nostru. Fetele din ultimele clase de liceu visau cu invidie la soarta concetățenei lor. Hollywood era doar cetatea filmului, a aurului, a gloriei, mă rog, cetatea a tot ce visează omul. Hollywood-ul era un fel de cetate a minunilor, pînă la care doar drumul era greu. Numai să fi ajuns acolo, că în rest... În rest, te aștepta la gară un alai, ca în filmul „Vrăjitorul din Oz", care te conducea la un nenea bun și dezinteresat. Nenea ăsta se chema Goldwyn sau Warner, ori Zanuck. Era de ajuns să-i spui ce te doare, să-l rogi puțin năzuros și imediat contractele cele mai avantajoase ți se puneau la îndemînă, deveneai, cum s-ar zice, „cap de afiș", alături de Tyrone Power, puteai să-ți culci capul pe pieptul lui Robert Taylor. La urma urmei, Greta Garbo n-a ajuns, dintr-o umilă manichiuristă, zeița filmului mut și Eroll Flynn, dintr-un biet chelner, Robin Hood-ul strălucitor? În mințile înfierbîntate, legenda devine întîmplare și întîmplarea, lege. Și să te ferească sfîntul de „legile" create de omul cu mintea tulburată de propaganda americană. Hollywood-ul era imperiul tuturor posibilităților, locul unde valorile se întorceau cu fundul în sus, la comandă. Nenea cel bun îți punea o rochiță scurtă și te transforma într-o Ann Sheridan plină de sex-appeal, sau îți lipea o mustăcioară „à la Adolphe Menjou" și idolul femeilor era confecționat în cea de-a suta ediție. Da, Hollywood-ul făcea din orice prostituată o lady Hamilton și din orice vagabond, un mare miliardar. Așa i s-a dus buhul Hollywood-ului mai bine de un sfert de veac. Și mereu rîsnița uriașă a „cetății filmului" măcina bune-credințe, credulități, oameni cinstiți și naivi, pervertea sufletе.

Dar baloanele de săpun rămîn baloane de săpun și, pînă la urmă, plesnesc. Ultimele știri pe care le aduce presa occidentală, arată, că, smîrcul e smîrc și nu izvor cristalin, și că strălucirea de aur a fost fabricată în laboratorul alchimiștilor din birourile de publicitate.

Primul adevăr ieșit la iveală este acela că nenea cel bun și filantrop, regele peliculei (se poate pune orice nume în paranteză) este un om de afaceri murdar, hrăpăreț și care cîntărește actorul nu după talent, ci după arginții pe care îi va aduce lui. Nu mai aduci bani firmei, nu mai ai talent. Actorul, indiferent de popularitatea pe care a avut-o cîndva, este uitat și condamnat la foame, atunci cînd încetează de a mai fi „la modă". Sub presiunea patronilor caselor de filme, raiul Hollywood-ului este, în fapt, un adevărat iad. Oamenii, de la capetele de afiș pînă la ultimul statist, lucrează sub teroarea grijii pentru

ziua de mîine. Ca să nu-și piardă pîinea și gloria de o săptămînă, actorul se expune pericolelor de tot soiul, acceptă umilințe și consimte să nu gîndească decît prin literele contractului de angajare. Omul, trăind mereu sub această teroare, își toacă nervii, se dedă desfrîului, sau își face seama.

La Hollywood, ca și în alte locuri din S.U.A., șantajul și presiunile mccartismului, teroarea comisiilor de anchetă și paraanchetă care își bagă nasul pretutindeni, sînt în floare. Iată de ce mulți actori se feresc să aibă relații cu „oameni suspecți", își epurează meniul ca nu cumva să li se servească salată „à la russe", își epurează gîndirea, ca să nu se rătăcească vreo idee „roșie". Mccartismul și legile „războiului rece" stau la pîndă. Din pricina aceasta, bolile de nervi sînt la Hollywood, tot atît de frecvente ca și dureriile de cap. Sinuciderile se țin lanț. Pînă și o revistă ca „Motion Picture", cunoscută prin legăturile sale cu regii filmului, se întreabă, cu o naivitate prefăcută: „Oare Hollywood-ul își omoară stelele?". Fiindcă, în ultimul an, sinuciderile și încercările de sinucidere au atins apogeul. Lupe Velez, fosta soție a lui Weissmüller-Tarzan s-a omorît din cauza unei „depresiuni sufletești". Carole Landis, o tînără speranță a filmului american, sărbătorită la debut, s-a sinucis din pricina „unor lovituri morale neașteptate și a jenei financiare". Robert Walker și-a găsit moartea pentru că a făcut abuz de „substanțe cu efect stimulator", respectiv de droguri care îi excitau nervii, ca să poată face față eforturilor cerute de pretențiile patronilor. Maria Montez și Laird Cregar trebuiau să-și mențină silueta, pentru că un kilogram în plus ar fi însemnat să piardă „genul" pe care-l prezentau în filme, conform contractului. Așa că, ținînd o cură de slăbire exagerată, au pierit...

Faptul că actorii se tem că și-ar pierde pîinea dacă n-ar satisface pretențiile patronilor, îi silește să facă lucruri ce le pun viața și sănătatea în primejdie. Cunoscuta actriță Claudette Colbert a contractat o congestie cu ocazia unei filmări în timpul unei ploi torențiale. Jimmy Durante și-a fracturat coloana vertebrală, iar Ruth Roman s-a prăbușit de pe o scară, rupîndu-și brațul drept și dislocîndu-și umărul.

Viața searbădă, teroarea contractelor, presiunile morale făcute de comisiunile de anchetă împing pe mulți actori la un trai destrăbălat, la folosirea stupefiantelor și la abuzul de alcool. De aici pînă la destrămare morală și sinucidere, nu e decît un pas. Și pasul acesta l-au făcut numeroase vedete. Cîntărețul Bing Crosby, actrițele Marv Astor, Judy Garland, Lana Turner, Susan Hayward, actorii John Agar, Lawrence Tierney, Frances Farmer și alții au trecut de la morfină și whisky, la trăgaciul revorverului. Acestea sînt numai cîteva nume mari, pe care gazetele se învrednicesc să le citeze. Despre viața grea, plină de umilințe și suferințe, în care se zbat mii de figuranți și actori mărunți, nu pomenește însă nimeni. Aceștia sînt victimele sigure ale patronilor, sînt naivii care au crezut în mirajul Hollywood-ului și pe care viața i-a transformat în epave.

În asemenea climat moral, aflat sub semnul goanei după aur și al destrămării psihice, era firesc ca lozinca „războiului rece" să aibă răsunet. Au început să se confecționeze în serie sute de filme pe acest calapod atît de repudiat. Filme polițiste, filme în care crima, jaful și rasismul sînt eroii principali, zeci de mii de metri de peliculă cu calomnii și injurii la adresa celor care nu vor să facă comerț cu conștiința, sute de filme în care războiul e arătat ca suprema fericire pe care oamenii trebuie să și-o dorească. În schimb, nimic ce poate avea legătură cu arta, cu aspirațiile înalte ale omenirii, n-a căpătat viză de ieșire pe poarta cetății filmului. Tot ce poate trezi instinctele adormite din vremea cavernelor, a primit eticheta de „artă" și i s-a dat drumul în lume. De aceea nici nu este de mirare că festivalurile filmului din ultimii ani au consemnat foarte puține producții americane premiate sau menționate — și acelea făcute cînd cenzura ațipise. Publicul a început să ocolească filmele americane și chiar să le boicoteze. În 1954, în S.U.A. s-au închis 640 cinematografe. Marile societăți de filme au început să concedieze actorii și muncitorii, să reducă contractele. Casa „Paramount" nu mai are decît 26 de artiști angajați prin contract, „Warner Brothers" a concediat actori renumiți, ca Joan Crawford și Garry Cooper. „Twentieth Century Fox" a redus la jumătate salariile angajaților săi.

Tocmai pentru că ultimele producții americane silesc pe actorii de talent să joace în filme lipsite de cel mai elementar bun simț, nemaivorbind de valoare artistică, numeroase vedete americane au emigrat în Europa. Eroll Flynn, Gregory Peck, Ava Gardner, Tyrone Power turnează acum filme în Anglia, Italia, Austria și R.F.G. Actori europeni care fuseseră cîndva atrași de mirajul „cetății filmului" s-au întors acum pocăiți acasă. Așa s-a întîmplat cu Jean Gabin, Charles Boyer, Alida Valli și alții. Miracolul s-a spulberat. Hollwood-ul, în ciuda înaltului nivel tehnic la care a ajuns, a devenit o cetate a decrepitudinii, apoi a prostituării artei, a proslăvirii „războiului rece", o cetate a filmului de duzină, a actorilor îmbătrîniți moralicește și dezamăgiți din punct de vedere artistic. Peste Hollywood s-a așternut, în ultima vreme, vălul cernit al sinuciderilor, iar la porțile sale, fluturâ zdrențele drapelelor gloriei de altădată.

Și mirajul Hollywood-ului? S-a spulberat în vînt. În zilele noastre el nu mai poate ispiti nici o fată, oricît de naivă ar fi, din tîrgul moldovenesc de unde a plecat cîndva fotogenica Marioară a lui Precup...

Al. GÎRNEAȚĂ

Răspundem cititorilor

N. A. DOBROLIUBOV

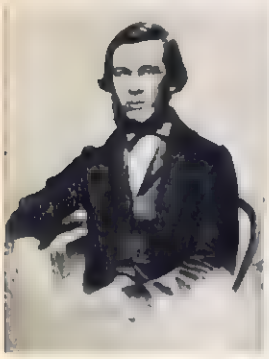

Cu prilejul împlinirii a 120 de ani de la nașterea lui N.A. Dobroliubov, tov. Mircea Șpan, student la Facultatea de Fizico-Matematică din București, ne roagă să prezentăm figura acestui mare gînditor revoluționar.

Viața și opera lui N. A Dobroliubov, înflăcărat luptător împotriva iobăgiei și absolutismului, înaintat gînditor revoluționar-democrat, clasic al filozofiei materialiste ruse, eminent critic literar și publicist, constituie una dintre cele mai minunate pagini din istoria culturii, din istoria filozofiei ruse. Studiul celor șase volume de încrări ale genialului gînditor ne dezvăluie existența unui uriaș talent închinat poporului.

Din fragedă tinerețe, învingînd nenumărate piedici, Dobroliubov studiază cu sîrguință, își însușește o temeinică cultură. El își petrece anii studenției în tumultul luptei duse de democrația revoluționară rusă, în frunte cu N.G.Cernișevski, pentru lichidarea iobăgiei și absolutismului. Anul 1856, cînd l-a cunoscut pe Cernișevski, cu care a legat apoi o strînsă prietenie, reprezintă un moment de cotitură în întreaga sa viață. Dobroliubov începe să lucreze în redacția „Sovremenik"-ului (Contemporanul), puternica tribună revoluționară a vremii. Curînd numele lui Dobroliubov — despre care Karl Marx scria: *„ca scriitor îl situez pe aceeași treaptă cu Lessing și Diderot"* — devine foarte cunoscut.

În condițiile „împărăției întunericului", în condițiile groaznicei terori țariste, Dobroliubov nu și-a putut exprima marile sale idei revoluționare într-o formă directă, fățișă. Totuși, Dobroliubov a știut să spună poporului rus adevărul. Întreaga bogăție a luminoaselor idei ale lui Dobroliubov, cu greu ar putea fi cuprinsă în aceste cîteva rînduri. Încercînd doar să schițăm unele din ele, trebuie subliniat, în primul rînd, faptul că întreaga activitate teoretică a lui Dobroliubov a fost pătrunsă de năzuința sa de a fundamenta, din punct de vedere ideologic, revoluția democratică din Rusia și transformarea societății pe principii noi. Teoria materialistă și principiul dialectic al dezvoltării universale au constituit baza filozofică a concepțiilor democratice revoluționare ale lui Dobroliubov. El a militat necontenit împotriva tuturor formelor de idealism și misticism, care circulau pe atunci în Rusia.

Ideile social-politice ale lui Dobroliubov sînt pătrunse de un patriotism sincer și combativ.

Dobroliubov a desfășurat o luptă aprigă împotriva liberalismului. Pe el îl revolta mîrșăvia liberalilor, care voiau reforme mărunte, ce nu ar fi contribuit la dărîmarea „împărăției întunericului". Alături de toți democrații revoluționari, Dobroliubov opune reformismului liberal, ideologia revoluționară. Plecîndu-și cu deosebită grijă urechea la „glasul vieții poporului", Dobroliubov înțelege că viața nouă nu poate fi făurită prin reforme mărunte, ci că trebuie întreprinsă „o operație hotărîtă — radicală". El susține că numai răscoala întregului popor poate duce la doborîrea crunzei orînduiri țariste.

Astfel Dobroliubov se dovedește a fi nu doar un „iluminist", ci un revoluționar consecvent, activ.

Deosebit de semnificative sînt în opera lui Dobroliubov paginile de demascare a orînduirii bazate pe exploatare, precum și paginile în care arată drumul pe care va trebui să meargă Rusia. De asemenea un interes deosebit prezintă tezele lui Dobroliubov referitoare la problemele luptei de clasă în societate, la importanța economiei în viața societății, la rolul maselor și al personalității în istorie, la locul și rolul artei în viața socială.

Dintre toate lucrările teoretice ale lui Dobroliubov, cele mai de seamă sînt — ca și la ceilalți revoluționari democrați ruși — lucrările de estetică și, îndeosebi, de critică literară. Continuînd opera lui Belinski, Dobroliubov — ca și Cernișevski — a adus o uriașă contribuție la dezvoltarea esteticii științifice materialiste. Remarcabilele lui articole „Ce este oblomovismul?", „Împărăția întunericului", „O rază de lumină în împărăția întunericului" ș.a. ne redau, principiile esteticii democrației revoluționare ruse și reflectă lupta lui Dobroliubov pentru realism, pentru un înalt conținut ideologic, pentru caracterul popular și rolul activ, transformator, al literaturii și artei.

În zilele noastre, înflăcărata chemare la lupta pentru fericirea omenirii, care răzbate puternic din întreaga operă a lui Dobroliubov, găsește larg ecou în inimile oamenilor iubitori de libertate din lumea întreagă.

EGIPTUL

Tovarășul Zamfir Vasilescu de la cooperativa „Automobilul" din București, dorește să cîștige un material documentar despre Egipt.

Situat la limita dintre continetul african și cel asiatic, în partea de nord-est a Africii și parțial pe peninsula Sinai, în Asia, Egiptul este scăldat la nord de apele Mediteranei, iar la răsărit de Marea Roșie. La sud se învecinează cu Sudanul, la vest cu Libia, iar la nord-est cu statul Israel.

Suprafața Egiptului este de 994.300 de km², adică de mai bine de trei ori mai mare decît cea a Italiei. Populația, în număr de 24 milioane de locuitori, are o componență națională destul de omogenă, cea mai mare parte a ei fiind constituită din egipteni — de origină arabă: 97 la sută din populația Egiptului este concentrată în îngusta vale a Nilului și în delta lui.

Prin Egipt trec importante drumuri maritime și aeriene. Cel mai de seamă este însă canalul de Suez, care se găsește la încrucișarea drumurilor maritime comerciale dintre Europa, Africa și Asia. Așa se explică concurența de decenii dintre capitalul englez și cel francez, pentru dominația asupra Egiptului, rivalitate ce a culminat, spre sfîrșitul secolului trecut, cu instaurarea dominației engleze în Egipt (1882).

După începerea primului război mondial — în 1914 — Egiptul este luat sub protectorat englez. Pe măsură însă ce imperialismul englez își consolidează pozițiile, în sînul poporului egiptean se naște o mișcare de eliberare națională, care crește sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

În luna martie a anului 1919, la Cairo are loc o demonstrație la care participă cîteva mii de oameni. Trupele engleze trag în demonstranți, efectuînd apoi arestări în masă. Izbucnește o răscoală, care cuprinde întreaga țară. După cunoscutele metode colonialiste, expedițiile de represiune engleze organizează execuții în masă, incendiază sate, întemnițează mii de oameni. Masacrele, cu toată bestialitatea lor, nu reușesc însă să înfrîngă dorința de libertate a poporului egiptean, care continuă lupta. Guvernul englez este nevoit să consimtă la declararea independenței Egiptului (22 februarie 1922). Trupele engleze rămîn totuși în Egipt.

Acordul anglo-egiptean din 1936 nu schimbă cu nimic situația, ci, dimpotrivă, face mai apăsătoare dominația engleză. Dar la 15 octombrie 1951, camera deputaților și senatul egiptean, sub presiunea luptei anticolonialiste a poporului, denunță acordul înrobitor din 1936. Drept represalii, trupele engleze ocupă o serie de puncte strategice.

Cei 70 de ani de dominație a imperialiștilor englezi, ca și menținerea marii proprietăți moșierești, au făcut ca Egiptul să rămînă multă vreme înapoiat din punct de vedere economic.

Pe una din străzile orașului Cairo

Desfrînatul rege Faruk, care ani în șir, a făcut jocul englezilor, a fost detronat în 1952 și izgonit din țară. Generalul Naghib, care vine la putere și instaurează un regim de dictatură militară și de cruntă reprimare a mișcării de eliberare națională, stîrnește mînia legitimă a poporului. În iunie 1953 dictatura lui Naghib este răsturnată, iar Egiptul e declarat republică.

Actualul guvern, care este sprijinit de popor tocmai pentru că se situează pe pozițiile ferme ale apărării independenței și suveranității naționale a țării, și-a fixat drept obiective principale lichidarea definitivă a influenței imperialismului și a rămășițelor feudalismului. Lichidarea dominației monopolurilor, organizarea unor forțe armate capabile să apere țara în fața unor eventuale agresiuni.

În politica sa externă Egiptul manifestă, o atitudine potrivnică tendinței puterilor imperialiste de a forma blocuri agresive în Orientul Apropiat și Mijlociu.

ACORDEOANE ROMÎNEȘTI

La rugămintea tov. Al. Anca din București, publicăm materialul de mai jos despre acordeoanele românești.

Totul a pornit de la un acordeon, pe care unul din membrii cooperativei „Încălțămintea" din Timișoara l-a luat să-l repare. Cunoștea ei cîteceva din secretele acordeoanelor și știa că și cîtiva dintre tovarășii săi se cam pricep. Așa că l-a adus la cooperativă. L-au desfăcut bucățică cu bucățică, au găsit defectul, l-au reparat și au montat acordeonul la loc. Dar lucrurile nu s-au oprit aici. Munca la acest acordeon a făcut ca în mintea

Bencic Ioeil și Adamon Alexandru, doi dintre fruntașii în producția acordeoanelor „Timiș", lucrînd la asamblarea claviaturii acordeoanelor.

celor ce l-au reparat să încolțească o idee: „ce ar fi să lucrăm și noi acordeoane?"...

Aceasta se petrecea pe la sfîrșitul anului 1953. Anul 1954 a fost un an de strădanii pentru realizarea acordeonului. Au fost create mai întîi acordeoane mai bine zis armonici-jucării, cu doi-sprezece basi, ce purtau marca „Pionier". În cele din urmă, către sfîrșitul lui 1954, au fost create primele acordeoane cu patruzeci și opt de basi, a căror producție în serie a început o dată cu anul 1955. La sfîrșitul anului 1955, colectivul secției de acordeoane a cooperativei timișorene se putea mîndri cu realizarea a 1200 acordeoane „Timiș", și totodată cu un nou prototip de acordeon, mai complet: cu 80 basi și două registre. Producția în serie a acestuia va începe în cursul acestui an.

... Tot prin 1954, de astă dată la una din uzinele metalurgice din regiunea Craiova, a fost creat prototipul unui alt acordeon românesc. Și producția în serie a acestuia a început în 1955. Prima tranșă de acordeoane produse au purtat numele „Paringul". Acum aceste acordeoane cu 80 basi și două registre, poartă pe ele înscris numele unui joc popular drag poporului nostru — „Hora". Cutia acordeonului este lucrată din placaj și căptușită cu pînză și piele, iar acordeonul e din celuloid, cutele burdufu'ui — care, deschis, are un volum de 25 dm³ — fiind din piele căptușită.

ELECTRICITATEA ATMOSFERICĂ

Tov. Palos Ion din comuna Brezoiu și Erdös Toma din Brad ne-au rugat să le dăm unele relații cu privire la atmosferă și la electricitatea atmosferică.

Răspunsul la întrebările puse a fost redactat de tov. N. Andrioiu, șeful Observatorului de Fizica Atmosferei al Institutului Meteorologic.

Se știe că fulgerele ce însoțesc de obicei furtunile sînt manifestări ale electricității atmosferice. Multă vreme însă nu s-a știut că în atmosferă există electricitate și atunci cînd cerul e senin.

Ea se prezintă sub formă de ioni, adică de molecule încărcate cu electricitate pozitivă sau negativă, și se mișcă în atmosferă sub influența curenților de aer și a cîmpului electric al pămîntului. Acesta nu este altceva decît o imensă sferă, încărcată cu electricitate negativă, și care dezvoltă în jurul său, adică în atmosferă, un cîmp electric. Fiind încărcat cu electricitate negativă, pămîntul atrage ionii pozitivi din atmosferă și îi respinge pe cei negativi.

Animalele și plantele, aflîndu-se în interiorul atmosferei, sînt influențate direct de starea ei electrică. În felul acesta, electricitatea atmosferică reprezintă unul dintre elementele bioclimatice de bază locale sau regionale. Cine dintre noi nu și-a auzit cunoscuții care suferă de reumatism, plîngîndu-se de schimbarea vremii? Căci durerile reumatice sînt legate de variația umezelii aerului și mai ales, de variația presiunii și a gradului de ionizare a aerului. Ați auzit desigur, de vîntul numit föen. El provoacă celor ce suferă de plămîni o boală grea, care se manifestă prin dureri de cap, deprimare, tendințe de a expectora sînge etc. Această boală se datorește stării electrice a aerului și anume creșterii raportului dintre numărul ionilor pozitivi și negativi din atmosferă.

În general, locurile înalte, unde potențialul electric este ridicat, sînt mai prielnice menținerii sănătății omului decît văile, unde potențialul electric este nul. S-a constatat că locuitorii ținuturilor cu cîmp electric pozitiv puternic, sînt imuni la tuberculoză și la cancer, păstrîndu-și însă această imunitate numai cît vreme locuiesc în acele locuri. De aici e clar efectul binefăcător pe care îl are asupra oamenilor ce locuiesc în regiuni cu potențial electric redus sau nul, așa-numita „schimbare de aer", în regiuni cu potențialul electric mai ridicat. Schimbarea aceasta „de aer" constituie un stimulent pentru organism, și contribuie la vindecarea unor eventuale leziuni tuberculoase și, uneori la regresarea tumorilor canceroase. Cunoașterea influenței pe care o are electricitatea atmosferică asupra organismului uman, a condus la folosirea acesteia în terapeutică. Astfel, profesorul sovietic Tchjewski a tratat cu succes la Leningrad cazuri de tuberculoză umană și animală, prin ionizarea cu mijloace artificiale a aerului pe care-l respirau bolnavii. El a obținut astfel, chiar și în unele cazuri socotite condamnate, închiderea leziunilor tuberculoase. Electricitatea atmosferică, exercită, de asemenea, un rol favorabil și asupra ființelor și plantelor în creștere. Cu ajutorul ei, s-a putut realiza, prin diferite metode, accelerarea creșterii în greutate a copiilor mici, precum și o creștere mai rapidă a plantelor.

TADJ-MAHAL

„Dorește să publicați o scurtă prezentare a celebrului monument indian Tadj-Mahal din apropierea orașului Agra" — ne scrie tovarășul Florea Sultana, student în Institutul de Construcții din București.

Creație desăvîrșită de artă arhitectonică, cunoscutul monument indian Tadj-Mahal a fost construit pe la mijlocul secolului al XVII-lea, într-o perioadă de înflorire a arhitecturii musulmane în India, aflată pe atunci sub stăpînirea Marilor Mogoli.

Tadj-Mahal este un monument funerar, ridicat de împăratul Chan-Jahan, în amintirea soției sale, Muntaz-Mahal. După moartea sa, Chan-Jahan a fost înmormîntat și el aci, alături de soția sa.

La construcția Tadj-Mahal-ului au lucrat 20.000 de oameni, vreme de mai bine de 17 ani. Construcția monumentului a fost începută în anul 1630 și s-a terminat în 1647, de către meșteri și artiști iscusiți, aduși din multe țări ale Asiei și chiar din Europa. Ca materiale de bază au fost întrebuințate marmurele cele mai fine de Radjputana, precum și gresie roz.

Tadj-Mahal-ul este un monument de plan pătrat cu muchiile teșite, cu o cupolă centrală și patru cupolete pe laturi. Monumentul se află așezat pe o platformă de formă de asemenea pătrată, cu dimensiunile de 95/95m și înălțimea de 5,5 m. La platforma executată din gresie roz, se ajunge cu ajutorul unor trepte largi. În fiecare colț al platformei străjuiește cîte un minaret înalt de 40 de metri. Înălțimea totală a Tadj-Mahal-ului este de 75 metri.

Monumentul este plasat în mijlocul unei minunate grădini, de mari dimensiuni. Intrarea în grădină se face printr-o poartă imensă, executată din piatră roșie. De la poartă se zăresc lungile alei cu un traseu perfect, toate pavate cu marmură, precum și numeroasele canale și bazine din marmură și ele, pline cu apă.

În mijloc se află canalul principal, care duce pînă la treptele platformei monumentului. Măreața siluetă a Tadj-Mahal-ului, cu cupola sa și cu cele patru minarete, se reflectă perfect în apa acestor canale și bazine, amplificînd efectul de splendoare produs asupra vizitatorilor.

De departe, Tadj-Mahal-ul apare complet alb, ca un imens fulg de zăpadă proiectat pe cerul albastru al Indiei. Pe măsură ce te apropii de el, devin tot mai vizibile, desprinzîndu-se parcă din piatra pereților, minunatele incrustații de marmură policromă, reprezentînd grupuri florale, frunze, fructe etc.

Fațada este de o mare simplitate. Portalul, elementul principal prin care se face accesul la monument, este de formă dreptunghiulară, în care este tăiată o imensă arcadă — element specific arhitecturii musulmane. De o parte și de alta a portalului, se află alte patru elemente, suprapuse două cîte două, de aceeași formă și proporții, mai mici însă, și care nu sînt altceva decît balcoanele sălilor de la parter și etaj.

În centrul monumentului, în interior, se află sala principală în care se găsește mormîntul lui Chan-Jahan și al soției sale, Muntaz-Mahal. Prin patru nișe mari, se ajunge în patru săli mai mici. În jurul mormîntului se află balustrade de marmură, adevărate „broderii" de piatră minunat executate, care întrec orice realizări în acest gen, făcute chiar din fier forjat, bronz sau alt metal maleabil.

Deasupra mormîntului, se află o lampă lucrată în argint, care arde zi și noapte. Întreg interiorul este executat din marmură albă de cea mai bună calitate și de o execuție perfectă. Pereții, ca și ferestrele și portalele, poartă niște inscripții în limba arabă, ce par a fi scrise cu tuș, dar care, în realitate, sînt executate, cu multă migală, din marmură neagră.

În extremitatea de sud a grădinilor se află, de o parte și de alta a Tadj-Mahal-ului, plasate simetric, două clădiri mai mici: o moschee elegantă, construită din marmură și un pavilion, numit „Jawab", unde se dau serbări chiar și în zilele noastre.

În jurul monumentului se află niște construcții de piatră roșie, astăzi părăsite, și care altădată serveau drept hanuri pelerinilor veniți de pretutindeni.

Atît complexul Tadj-Mahal-ului, cît și celelalte monumente ale orașului Agra, au scăpat de „influențele" ocupației engleze, păstrîndu-și caracterul autentic. Colonialiștii englezi și-au construit cartierul lor în afara acestor grădini și monumente, spre deosebire de alte orașe, ca Delhi de pildă, unde și-au amplasat clădirile de factură europeană și modernă, printre grădinile și construcțiile indiene, răpind astfel o parte din frumusețea acestor capodopere ale artei orientale.

DESPRE ÎNCEPUTURILE TEATRULUI NOSTRU LIRIC

Tovarășul Năstase Ștefan din București, și-a exprimat dorința de a afla unele amănunte în legătură cu începuturile teatrului de operă în țara noastră. Răspundem întrebării sale printr-un articolaș de mai jos, scris de muzicologul Viorel Cosma.

Știri vechi, cam de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, pomenesc despre existența unor trupe de operă pe meleagurile țării noastre. E vorba însă despre trupe străine, care, trecînd spre Odesa, poposeau cîteva zile la București ori la Iași.

În seara zilei de 8 septembrie 1818, muzica operei „Italiana în Alger" de Rossini a răsunat pentru prima oară în noul teatru de la Cișmeaua Roșie, construit de domnița Ralu, fiica lui Caragea, în mahalaua Dărvaș de pe podul Mogoșoaiei. Timp de cîteva zile în toamna lui 1818, trupa germană a lui Johann Gherger a reprezentat aci operele: „Cenerentola", „Cotoiana hoață", „Moise în Egipt" (Rossini), „Idomeneu" și „Flautul fermecat" (Mozart).

Rînd pe rînd apoi, s-au perindat în țara noastră trupe de operă străine, pînă în anul 1847, cînd, la București, a luat ființă un teatru permanent de operă italiană.

În anul 1833, Ion Eliade, C. Aristia și I. Cîmpineanu au pus bazele societății „Filarmonica". Încadrată în avîntul cultural ce pregătea revoluția de la 1848, această „societate" se împotrivea cu hotărîre ideilor boierilor cosmopoliți. La 11 decembrie 1835 — dată memorabilă în istoria muzicii românești — elevii „Filarmonicii" au reprezentat cu succes — în limba română — vodevilul „Triumful amorului" de I. A. Wachmann, spectacol socotit pe drept cuvînt „întîia reprezentațiune românească lirică pe scena noastră" (Odobescu).

Dar succesul artistic și politic al societății „Filarmonica", reflectat de altfel și în presă, nu a avut darul să bucure pe domnitor și pe boieri, fapt care l-a determinat pe aceștia s-o desființeze. Din acea clipă, începe întîi teatrul liric românesc și trupele de operă străine, o luptă care va dura peste 80 de ani. Nici măcar deschiderea Teatrului cel Mare, în anul 1852, nu a reușit să dea cîștig de cauză actorilor și cîntăreților noștri care jucau doar de trei ori pe săptămînă, în timp ce opera italiană ocupa teatrul patru seri.

Înființarea conservatoarelor de la Iași și București (1864), creează posibilități noi pentru alcătuirea unor trupe de operă cu participarea cîntăreților români. La Craiova, prin șefuri de muzică militară Carl Theodor Wagner, se promovează un repertoriu original de operă. La București, George Stephănescu, iar la Iași, Eduard Caudella scriu lucrări inspirate din viața poporului nostru, realizînd primele opere originale destinate unei generații de străluciți cîntăreți ca: Elena Theodorini, Gr. Gabrielescu, I. Răjenaru, D. Theodorescu, Darclé, Nouvina, Popovici-Bayreuth ș.a.

În frunte cu neobositul George Stephănescu, acești cîntăreți luptă pentru promovarea operei naționale, reprezentînd, din anul 1885, lucrări în limba română. Neavînd nici un sprijin din partea guvernelor regimului burghezo-moșieresc, aceste companii de operă se dizolvă de la o stagiune la alta.

În anul 1919, un mănunchi de artiști entuziaști în frunte cu Jean Atanasiu, G. Folescu, Drăgulinescu-Stinghie, Egizzio Massini, Vămăgescu, Șteiner și Mihăilescu Toscani, pun bazele actualei Opere de Stat. Spectacolul de deschidere a avut loc pe scena Teatrului Național din București, la 17 martie 1920, cu opera „Aida" de Verdi sub conducerea muzicală a lui Eg. Massini și în direcția de scenă a lui Marikovski. În anul următor, Societatea lirică română „Opera" — căci așa se intitula — a trecut în administrația statului.

Pagina de titlu a fragmentului de operă „Mihai Viteazul în ajunul bătăliei de la Călugăreni" de I. A. Wachmann, operă în 1848.

MEDALIONUL NOSTRU

Un vestitor al erei noi:

N. BELDICEANU

N. Beldiceanu, poetul de la a cărui moarte numărăm, la 2 februarie șase decenii, s-a născut în Moldova, la Preuțești-Sucevii. A fost profesor de limbile română și latină, mai întîi la Focșani, apoi la Iași; a întreprins cercetări arheologice pe cont propriu, descoperind stațiunea preistorică de la Cucuteni. În poezie, N. Beldiceanu a debutat cam în aceeași vreme cu Eminescu și are același punct de plecare: lirica erotică vioaie, dar prea simplă, a lui Bolintineanu și Alecsandri. El a rămas multă vreme ca poet la dimensiuni ce n-ar fi justificat reactualizarea lui astăzi. Volumul de „Poezii", pe care l-a publicat în 1893, după trei decenii de la debut, e alcătuit mai ales din pagini incolore, ca petalele moarte, de flori fără identitate, strivite între file de album. Sînt versuri de dragoste (Amor și lacrimi), cugetări banale asupra vieții (Gînduri negre) și descrieri de natură, unele mai izbutite (Pastelurî). În primele două cicluri citate, ne întîmpină recuzita unui romantism desuet și istovit. Amor neîmpărtășit, deznădejde, negarea oricărui sens al vieții, sete de moarte.

Firesc, peregrinările pe la sate au îmbogățit paleta lui Beldiceanu. În poezia lui pătrund imagini luminoase de natură, chipuri vii de plugari, pescari, cărăuși. Cîteodată, tablourile sînt convenționale, instantaneele din viața satelor, idilice. Realismul se impune însă cu deosebire în acele poezii în care sînt evocate tradiții populare — Armindeanul, Moșii, Iarmarocul etc. — sau momente de muncă — Stativele. Consecința artistică cea mai de seamă a contactului cu țărănimea o constituie Doinele, un ciclu ale cărui versuri de factură populară, sînt tot atît de autentice ca și sentimentele exprimate. Doina voinicului, Doina dorului, Doina dragostelor, Doina amorului, vibrează cald, recomandînd pe cîntărețul prețuirii noastre.

Orizontul poetic al lui N. Beldiceanu a fost limpezit, ca și al altora, de curentul lăcat de „Contemporanul". Devenind colaborator al acestei venerabile reviste a mișcării muncitorești, poetul a înțeles că nedreptatea socială nu e eternă, că are cauze precise, că vinovații pot fi cunoscuți și trebuie zdrobiți pentru a se deschide drum unei alcătuiri sociale favorabile celor dezmoșteniți. Marile poeme, Lăutarul, Dezmoșteniții, Vechiturî, Amurgul veacului, cu versuri ample ce dau glas minției și speranței, îl așează pe N. Beldiceanu alături de ceilalți poeți de la sfîrșitul veacului trecut, a căror creație a vestit o eră nouă — Traian Demetrescu, D. Th. Neculuță, I. Păun-Pincio, C. Mille.

Amurgul veacului al XIX-lea devine pentru poetul dolnelor, simbolul pierirî întregii orînduirî a traiștelor goale, a foamei și lacrimilor. Versul poeziei lui Beldiceanu capătă rezonanțe chemărîi de goarnă. Finalul poeziei Dezmoșteniților, pe care proletariatul a îndrăgit-o și a transmis-o prin viu grai generațiilor ce s-au perindat de-a lungul întunecatelor decenii, e un aprig strigăt de luptă:

Ocean de sărăcie, de amar și întuneric,
Cînd ai tu o ta putere, de ce stai ca un nemernic?
Cînd ești suflet, cînd ești număr, pentru ce mai stai la gînd?
Înainte, înainte, milioane flămînde!

N. Beldiceanu s-a stins în pragul vîrstei cărunte, experimentînd formule poetice sterile, după ce pierduse legătura cu mișcarea muncitorească. Regretînd zbuciumul dramatic al ultimilor lui ani, dăm cinstirea cuvenită poetului militant, ultimii de modul în care imaginea erei noi vestite de el, se suprapune pe chipul vieții ce și-o construiesc azi sute de milioane de oameni liberi:

Ce frumoasă, ce măreață va fi ziua biruinței,
Ziua cînd stăpînă fi-va pe pămînt domnia minței;
Atunci liniștea și pacea vor aduce-atîtea bunuri
Cîte-acum aduce pradă: suferințe și amaruri...
Și va fi cu voi lumină, cînd în negrele morminte
Vor dormi păcate negre și gunoi de moaște sfinte...
Spre folosul omenirii vor veni tot roduri, roduri
Pe aripile științei, faimiile de gînduri,
Și cu mintea mai puțină va fi lor mai roditor,
Cînd descoperiri măreațe vor sta lumii de-ajutor...
Într-un secol fără patimi nu va rămînea aici prof
Din durere, din robie, din ruină și din foc...

Ion ROMAN

PRONOSPORTIVII

de Valentin SILVESTRU

Ilustrație de E. TARU

— Eu, tovarăși, am să vorbesc despre o chestiune sportivă.

Omul care lua cuvîntul în plenara sindicală avea o figură necăjită și un glas timid. Murmurul din sală se topi încetișor. Vreo cîțiva căscară zîmbind spre orator.

— Așa. Vasăzică eu iubesc sportul. Înot, ridic haltere în particular și mă bucur din inimă cînd sportivii noștri se întorc cu medalii de aur de peste hotare. Mi-am lustruit insigna G.M.A. cu *excelent* și stimez instituția „Pronosport", fiindcă folosește popularizării sportului. Cu toate acestea, în ultima vreme „Pronosportul" a început să-mi provoace un zbucium sufletesc, adînc, drept care m-am și gîndit să iau cuvîntul aici.

În sală se lăsă tăcere deplină. Vorbitorul tăcu și el o clipă, apoi continuă, fără să-și schimbe cîtuși de puțin vocea monotonă:

— Ca să nu mai lungesc vorba, mai bine vă înfățișez programul serviciului nostru timp de o săptămînă și, pe urmă, o să vedeți dumneavoastră unde bat. Așa. Vasăzică, *luni*. Din cei șase oameni cîți sîntem în serviciu, cinci o iau din loc, cam pe la unsprezece. „Costică — îmi zice cu dulceață în glas unul dintre ei — vezi de ai grijă: dacă-i ceva, cumva, sîntem pe teren pînă la douăsprezece". „Exagerat — protestez eu — jumătate de ceas nu v-ajunge"? „Nu, puiule, știi doar ce coadă-i la agenția din colț; se adună două instituții întregi. Dar cum înhățăm buletinele, ne-am și întors".

Bun. Spre ora 1, apar toți cinci, înfierbîntați, cu un maldăr de buletine, și încep să le studieze cu atîta nobilă pasiune, că uită să-și scoată pălăriile și căciulile din cap. *Marți* se pornesc consultările. Nici nu ne-am așezat bine pe scaune și în birou se și aude: „Nicule, tu ce părere ai de „Metalul"? „Mă... ce să zic?... Nu cred să aibă șanse". „Aiurea... mă duci, ca să treci numai tu rezultatul cel bun". „Să știi că are dreptate — intervine un al treilea — eu n-aș miza pe el, să mă tai". „Aș-ș — face neîncrezător al patrulea — „Metalul", frații lor? Păi cu echipa asta merg pînă la moarte". „Nu rezistă decît o repriză — își aduce contribuția și al cincilea — portarii lor n-au suflu..." „Cum n-au suflu?" „Lasă că mi-a spus mie cumnata unuia dintre ei. Îl pune nevastă-sa să taie lemne acasă și capătă bătăi de inimă. Ce, ăla-i portar?" Pînă spre prînz, ziua trece repede. Dacă se ivește vreun cetățean care are treabă cu noi, aud iar un glăscior mieros: „Costică, vezi tu de dumnealui, că cunoști bine... chestiunea". Și consultările continuă, în surdină sau pe mutește — dacă cetățeanul dă semne că a observat ceva.

Miercuri au loc ultimele pregătiri, se iau penultimele informații, pe cale telefonică mai ales. Tovarășii mei fac cu rîndul la telefon. „Alo, „Sportul popular"? „Dați-mi secția de fotbal... Noroc tovarășe... Aici este un sportiv pasionat. Aș vrea să vă întreb tovărășește... Dar să fiți sincer: cîte meciuri a pierdut pînă acum „Flacăra"?... Aha, deci părerea dvs. este că, dacă ar avea alt inter...Se înțelege, extremele au o sarcină grea, însă oricît... Nu? Nu sînteți de aceeași părere?..." Nici n-a pus bine receptorul jos și s-a năpustit altul asupra lui. „Alo, Comitetul pentru Cultură Fizică și Sport? Dați-mi..." — și urmează cîfra unui interior. „Micky, tu ești? Hai noroc, băiatule... Mă, tu ce crezi cu „Dinamo" săptămîna asta? Au schimbat centrul, mă? P-onoarea ta, mă? Zău? Atunci, ce să fac, Micky? Tu ce ai pus, mă? X? Ei, fir-ar al naibii... Dacămi iese, îți cumpăr stilou, mă! Te pup! Salutare!" Al treilea ia contact cu unul de la noi de la arhivă, care are un registru cu echipele cîștigătoare din 1929 pînă azi, iar al patrulea telefonează direct la Casa Centrală a Armatei, ca să afle dacă jucătorii sînt în dispoziție bună. Cineva care ar avea proasta inspirație să telefoneze din oraș la biroul nostru, miercuri dimineața, și-ar blestema zilele. Eu însumi am făcut încercarea asta, de la un telefon public, timp de un ceas și jumătate, pierzînd 14 monede a 25 bani (pentru că telefonista de la centrală îmi răspundea „ocupat", ori nimeream pe alt interior")...

În sală se iscă un zvon ușor de veselie. Într-un colț, cîțiva dintre participanții la plenară, cu obrajii aprinși, ascultau neobișnuit de țepeni, privind parcă în gol.

— Cînd vine *joia* — continuă vorbitorul — se face liniște deplină în birou. Fiecare dintre cei cinci pronosportivi completează în tăcere zecile de buletine, făcînd sute de combinații, doar-doar s-o potrivi vreuna. Dacă asculți atent, auzi un fel de susur provenit din pronunțarea șoptită a cifrelor, a numelor echipelor, a numelor jucătorilor etc. Joia răspund eu la telefon, dau singur afară pe oamenii străini de birou, rezolv toate hîrtiile și mă duc pentru toți cinci oriunde e chemat vreunul dintre ei.

Vinerea tovarășii mei sînt iar „pe teren", la depus buletinele. După ce se întorc, își petrec restul zilei într-o stare de încordare, care ajunge uneori la un nivel îngrijorător. Lucrăm toți, cu nasurile în dosare, cînd, deodată, izbucnește cîte unul: „Fraților, să știți c-am plesnit-o cu „Cîmpia Turzii". Acum mi-am amintit că ăștia nu cîștigă niciodată pe teren străin". Și, aruncînd dosarul într-o parte, cu silă de lume și de tot, își dă o palmă peste frunte, de i se zbîrlește părul în cap. „Vedeți voi — începe altul, după un timp — eu n-am pace din cauza halfului de la „Locomotiva". A fost lovit în ziua trecută și ăia l-au pus tot pe el. Spuneți voi, măi băieți, dacă nu-ți sare țandăra față de atîta nepricepere! Ce fel de echipă-i asta, cu un half șchiop? Uite, să fiu al naibii dacă mă mai pot apuca de ceva. Îl tot văd în fața ochilor pe ăla, fugind în cîrjă după minge"...

În sfîrșit, luneа următoare e o zi de analiză a rezultatelor. Mai toată dimineața e colorată de oftaturi, blesteme, înjurături, trîntituri de uși, certuri cu solicitanții. „Numai trei nu mi-au ieșit!" „Dacă nu mă luam după tine..." „Cine m-a pus să-l întreb pe ăla? Păi ăla nici nu știe cum se pronunță cuvîntul „meci"... Of, tovarășe, tovarășe, n-ai putea să vii mîine sau poimîine? Douăzeci și șapte de buletine îmi joacă-n creier; nici nu știu cum mă cheamă și dumneata vrei să-ți dau răspuns la nu știu ce cerere..." Cîte unul ridică ochii în bagdadie, împreunîndu-și mîinile: „Ozon, puiule, la ce fabrică ți-au făcut tîe ghetele, cădeați-ar din picioare! Că ți le-a dat fără bombeu, puiule, că te-au silit să lovești mingea numai cu călcîiul..." Altul se adresează lui Paraschiva, de parcă l-ar avea în față, la o judecată. „Bine, mă băiatule, se poate să pui mîna pe mingea de fotbal? Păi ce, asta-i turcă, să nu existe penalizări pentru henț? Dacă n-ai ce face cu mîinile, băiatule, lasă-le la garderobă, nu ieși cu ele pe teren, să-mi faci mie praf buletinele..."

Năduful necîștigătorilor nu se ostoiește decît treptat, către prînz, cînd încep a bate în biroul nostru frigurile pronosportului viitor. Și iar o luăm de la capăt...

Tovarășul care prezida ședința sindicală, întrebă zîmbind:

— Dar dumneata de ce n-ai provocat o discuție critică cu colegii de serviciu?

— Am provocat, cum nu. Am făcut, într-o săptămînă, un calcul și mi-a ieșit că noi consacrăm „Pronosportului", în medie, optsprezece ore și șaptesprezece minute per om, la săptămînă. Am înmulțit cifra cu cinci și totalul per serviciu, l-am înmulțit cu numărul serviciilor din instituția noastră. Cînd tovarășii au observat că mi se ridică părul măciucă, s-au adunat grabnic împrejurul meu și așa a început discuția. Rezultatul? De atunci, socotind că sînt un bun calculator, m-au pus să le calculez șansele fiecărei echipe, după numărul meciurilor susținute, al golurilor, al vîrstei jucătorilor, al datelor calendaristice cînd au loc întîlnirile...

— În cazul acesta — întrebă a doua oară tovarășul de la masă — de ce n-ai sezisat conducerea serviciului?

Vorbitorul își plecă ochii în pămînt, apoi spuse, parcă obosit:

— Unul dintre cei cinci tovarăși e tocmai șeful serviciului nostru...

Vorbitorul se așeză încet, în timp ce, în sală, continua să fie liniște deplină, mai ales că nici nu mai erau alți înscriși la cuvînt.

„Natația, sportul veșnic tînăr"

Înotul ca sport are în urma lui cîteva mii de ani; el merită deci pe deplin calificativul de bătrîn, printre altele discipline sportive, mult mai tinere în comparație cu el. De aceea, istoricul lui neobișnuit este deosebit de interesant.

Înainte de a fi devenit un sport, înotul era cunoscut ca o îndemînare utilă, care găsea o largă și prețioasă aplicare printre locuitorii așezărilor de pe marginea apelor. În peșterile și în grotele omului primitiv din Cro-Magnon, Aschel și în sudul Spaniei, s-au păstrat numeroase desene care reprezintă înotători trecînd înot un fluviu, pentru a urmări un animal pe care-l vînau.

Abia locuitorii așezărilor palustre din Elveția au imprimat înotului o însemnătate sportivă, organizînd primele concursuri sportive din lume.

Diodros împotriva egiptenilor

Condițiile naturale ale Egiptului, așezarea populației de-a lungul Nilului și a rețelei de canale, precum și contactul permanent cu apa, au creat minunate condiții pentru dezvoltarea și popularizarea înotului. Faraonul Tutmozis I acorda multă atenție dezvoltării înotului în rîndurile populației și ale armatei. În timpul domniei sale, au fost construite la Teba, Luxor și Memfis, numeroase bazine, în care

Un desen pe papirus datînd de peste 5.000 de ani.

tineretul de ambele sexe învăța să înoate și participa la întreceri.

Este drept că istoricul grec Diodros caută să discrediteze pe egipteni, afirmînd că ei sînt departe de realizările și de stilul grecilor în acest domeniu; rămîne însă un fapt incontestabil: că egiptenii înotau bine. Acest lucru îl dovedesc, de altfel, documentele vechi. Știm din aceste surse că, în perioada cuceririlor și înfloririi artei militare în Egipt, se respecta cu strictețe ordinul faraonului, ca fiecare soldat de infanterie să știe să înoate pe o distanță de 600 stadii[1]) avînd într-o mînă o praștie și în cealaltă o lance.

Leandru înota în stilul crawl

În Grecia veche arta înotului a atins cea mai mare înflorire în lumea antică. Înotul era socotit a fi sportul preferat nu numai al oamenilor, dar și al zeilor, care, în acest scop, coborau din Olimp. În arta înotului excela îndeosebi nimfa Aretuza.

Gramaticul Musaios descrie performanța neobișnuită a lui Leandru, care a trecut înot Hellespontul, pentru a răpi pe iubita lui, Hera. Din această descriere, aflăm în ce stil înota Leandru. Este cel mai curat crawl, care ar putea desigur, să uimească pe sportivii contemporani.

[1]) Stadiu=165 m.

Așezarea unui monument, reprezentînd o femeie, în pădurea sfîntă din Delphi, putea fi considerată ca un sacrilegiu. Întreaga Grecie vorbea de acest fapt, dar nu s-a găsit nici o voce de condamnare. Peste tot, de-a lungul și de-a latul Greciei, la Atena, Teba, Sparta sau în Beoția, s-au scris epigrame și poeme care glorificau faptele eroice ale fetei al cărei nume era pe buzele tuturor. Se chema Hydna. Împreună cu tatăl ei, vestitul înotător Skylis din Skione, ea a tăiat, noaptea, în timpul unei groaznice furtuni, parîmele ancorelor de la bărcile inamicilor persani, lăsîndu-le în voia apelor. După această faptă, ambii au parcurs înot aproape 8 mile marine, adică 14 km, distanță ce despărțea locul de staționare al flotei persane de localitatea Artemizion, pentru a informa armata greacă despre situația dușmanilor.

În vechea Grecie înotul era sportul preferat al femeilor; bărbații preferau luptele atletice, aruncarea discului, săriturile, alergările sau cursele de cai sălbatici, aduși din stepele Asiei. Ei își dădeau însă seama de marile calități ale înotului, propagîndu-l prin toate mijloacele în rîndul tinerilor. În unele gimnazii existau chiar bazine de înot și un gimnast calificat preda cursuri de natație. Atunci se înota în stilurile „broască" și „crawl", precum și pe spate.

Natația la Roma

De la greci, pasiunea pentru sporturi, printre care și pentru natație, a fost preluată de romani. Există o legendă despre Clelia, o femeie tînără și frumoasă, pe care Porsena, regele etruscilor, a răpit-o ca ostatecă în timpul incursiunii asupra Romei. Fugind din captivitate. Clelia a trecut Tibrul noaptea, în timpul unei ploi torențiale, scăpînd de urmăritori. Cîțiva soldați s-au aruncat în rîu pentru a o prinde, dar înotătoarea, bine antrenată, nu s-a lăsat ajunsă. În același mod a fugit din captivitate Publicola, fiica lui Valerius, căreia i s-a ridicat o statuie pe Via Sacra.

Iulius Cezar a fost un înotător deosebit. Legenda spune că el a trecut Rubiconul ținînd în dinți mantaua și sandalele și ridicînd sabia deasupra apei. Cezar cerea soldaților săi, mai ales acelora care staționau în Galia și în Germania, să știe să înoate. Centurionii urmăreau ca ordinele lui Cezar să fie executate și organizau pentru soldați cursuri de înot. Aproape toți soldații din legiunea Proxima Centauri, care staționau în Galia, au fost foarte buni înotători.

În general oamenii înotau dezbrăcați; dar unii bărbați și unele femei foloseau chiar și în acea vreme, costume de baie cu diferite croieli. Iarna, cînd vîntul rece se plimba prin străzile „orașului etern", oamenii care se îndeletniceau cu înotul se duceau la terme, unde se aflau bazine cu apă încălzită.

În evul mediu biserica condamnă orice gînd independent și progresist, neconform cu dogmele bisericii, îndemnînd lumea la ascetism și combătînd orice manifestări ale bucuriei de a trăi. Natația a fost declarată de către capii bisericii catolice ca o invenție a satanei și a fost pusă pe lista neagră. Ea a fost considerată ca o îndeletnicire care provine de la diavol, deoarece „prin însăși natura lui, omul este creat ca să meargă pe pămînt".

Gargantua înotător

În timpul Renașterii, se produce o cotitură în practicarea culturii fizice. Savanții îndeamnă să se facă exerciții fizice bazate pe metodele grecești. Apar primele cărți care descriu jocurile și distracțiile antice, constituind totodată primele manuale sportive. François Rabelais, medic, filosof, pedagog și mare scriitor din epoca Renașterii, a fost un sprijinitor entuziast al sportului.

Cu marea sa epopee „Gargantua și Pantagruel", Rabelais a creat o operă vie și nemuritoare, incluzînd în ea o imagine completă a epocii sale și expunînd idealurile sale.

Iată un fragment din minunata descriere a exercițiilor lui Gargantua, în care se vorbește despre înot:

„El înota în apă adîncă, pe burtă, pe spinare, într-o parte, cu întregul corp, numai cu ajutorul picioarelor, cu o mînă în aer ținînd în aceasta o carte, el a fost în stare să treacă Sena întreagă, fără a uda cartea. Totodată el ținea în dinți, ca pe timpuri Iulius Cezar, mantaua lui, apoi, cu ajutorul unei singure mîini, se cățăra pe barca de pe care se arunca imediat cu capul înainte, se dădea la fund, plutea între vîltori și vîrtejuri".

Leonardo da Vinci genialul artist, savant și filozof al renașterii, s-a interesat de tehnica înotului și a scris despre el un mic tratat.

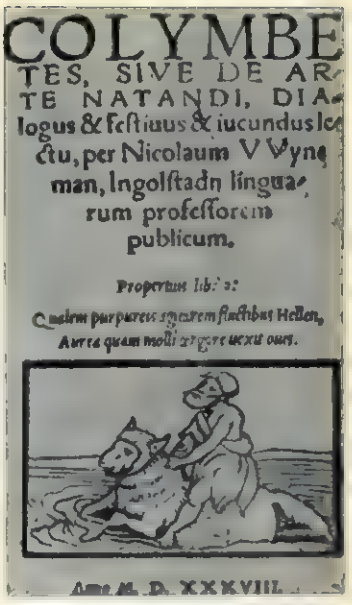

Prima pagină a manualului de înot din evul mediu (1538).

În decursul secolelor popularitatea înotului crește necontenit. Se publică numeroase fascicole și tratate care vorbesc despre arta înotului. Aceste tratate se bucură de un succes extraordinar. Înotul devine un sport modern — toți vor să-l învețe.

Mica lucrare a lui Antonio de Bernardi, intitulată „L'uomo gallegiare", este epuizată în decurs de cîteva săptămîni, fiind foarte căutată în întreaga Italie. Librarii nu sînt în stare să facă față comenzilor. În anul 1538 apare lucrarea intitulată „Colymbetes", care tratează despre înot, iar după ea vine o serie de alte cărți din acest domeniu.

În numeroase orașe, care nu posedă rezervoare de apă, locuitorii insistă ca autoritățile comunale să construiască bazine. Un asemenea bazin, avînd lungimea de 20 metri și lățimea de 16 metri, a fost dat în folosința publicului, în anul 1583, la Augsburg. După cum arată cronicile, apa din acest bazin era schimbată o dată pe săptămînă. De acest lucru ar putea lua cunoștință și unii responsabili de bazine din zilele noastre...

Ne oprim cu istoria înotului aici, deoarece evoluția lui ulterioară este mai cunoscută.

După „Sportovec" (Varșovia).

POȘTA CONCURSULUI DE PORTRETE FOTOGRAFICE „TINERETUL PATRIEI NOASTRE"

Vulpe C. Dumitru — Vereşti, regiunea Suceava

1. Care este rețeta revelatorului microgranular?

Dacă vă înțelegem bine, ne cereți formula unei substanțe revelatoare microgranulare. Una din formulele pe care vi le putem recomanda cu foarte multă căldură este următoarea formulă a Institutului de cercetări foto și cinematografice — N.I.K.F.I. din U.R.S.S.:

Metol	5 gri
Sulfit de sodiu, anhidru	75 gri
Borax cristal.	12 gri
Acid boric cristal.	4 gri
Apă, pînă la	1000 cc

2) Dacă există cărți care se ocupă cu problema luminii?

Vă recomandăm: „Lumina în arta operatorului" de Golovnia, „Tehnica iluminatului" de ing. E. Rodo — ambele apărute în Editura Inst. de Artă Cinematografică, 1953. Vă puteți procura aceste cărți prin Ministerul Culturii, Dir. Producției.

3. Dacă mai există și alte soluții revelatoare?

Desigur. Pînă acum, în literatura de specialitate s-au descris 6.634 de formule de soluții revelatoare, dintre care, totuși, nu sînt utilizate în practică decît un număr foarte redus: 20-25 de formule. În această problemă găsiți indicații mai ample în manualul chimistului sovietic E.A. Iofis, „Manual practic de fotografie", apărut în traducere românească la Editura Tehnică, București, 1955.

Care e explicația?

Ne propunem, prin această rubrică, să explicăm cititorilor noștri, anumite fenomene întîlnite zi de zi, pe care, deși le cunoaștem, nu le pot tălmăci cu ușurință. Iată:

★

Cine a fost acela care s-a apropiat cel mai mult de centrul Pămîntului, și cînd?

Cine caută să răspundă la această întrebare, gîndindu-se la adîncurile oceanelor sau la fundurile minelor adînci, nu merge spre dezlegarea justă. Căci chiar dacă cineva ar fi atins fundul celei mai mari adîncimi submarine (10.170 metri), tot nu s-ar fi apropiat de centrul Pămîntului mai mult decît oamenii despre care este vorba aici. În ce privește mina cea mai adîncă, ea nu depășește 1.597 metri. O atare adîncime este cu mult prea îndepărtată de centrul Pămîntului. Ei?

Răspuns: Cel mai apropiat punct de centrul Pămîntului a fost atins de acei care au ajuns la Polul Nord, adică de Peary, în 1909, de expediția Papanin și de toți acei care au ajuns acolo în 1937. Pe ce se bazează această afirmație? Iată: raza globului pămîntesc în direcția Polului Nord este cu 21,5 km mai mică decît în direcția Ecuatorului. În consecință, această rază este mai scurtă decît orice linie care ar reuni vreun alt punct de pe suprafața Pămîntului, cu centrul acestuia. Polul Sud este mai îndepărtat față de centrul Pămîntului decît Polul Nord, cu vreo 3 km, deoarece acesta din urmă se află la nivelul mării, pe cînd Polul Sud se află pe un podiș situat la o înălțime medie de cca. 3.000 metri.

★

Care este maximul căldurii?

Răspuns: Cînd căutăm maximul căldurii, ne gîndim, firește, la soare. La suprafața lui există o temperatură de aproximativ 6000°C. Dar există și temperaturi mai mari. Chiar pe suprafața pămîntului se poate obține, în mod artificial, o temperatură mai mare decît aceasta (reacția nucleară atomică). Totuși, recordul temperaturilor ridicate îl dețin astrele. În interiorul soarelui, către centrul său, există o temperatură de circa 30.000.000° C., iar în centrul altor stele, chiar de 50.000.000°C. Pentru a ne putea da seama ce căldură reprezintă o temperatură de 50 milioane grade Celsius, să ne gîndim că dacă gămălia unui ac ar fi încinsă la o astfel de temperatură, ar distruge orice viață existentă în jurul său pe o rază de 1.500 km.

★

Pe ambele talere ale unui ciutar de laborator (deci de mare precizie) se află cîte un clopot de sticlă. Ele sînt perfect echilibrate. Sub unul dintre aceste clopote se află o muscă. Oare dacă musca începe să zboare sub clopotul de sticlă, se mai menține echilibrul, sau nu? Să vedem...

Răspuns: Dacă musca începe să zboare, echilibrul încetează. Căci pentru a-și putea lua zborul, ea trebuie să împingă talerul, să-și facă vînt. Prin aceasta, exercită o presiune oarecare asupra balanței. Oricît de mică e această presiune, e suficientă pentru a strica echilibrul balanței.

★

Prin ce anume se aseamănă gheața și fonta și prin ce se deosebesc ele de cele mai multe materii existente?

Răspuns: Spre deosebire de celelalte materii, gheața și fonta, cînd sînt încălzite, nu se dilată, ci se contractează. Nu e așa?

★

Cu ce poate fi stinsă o cisternă de benzină care arde?

Răspuns: Cu spumă de bioxid de carbon. Această substanță produce o pojghiță izolatoare în jurul benzinei, datorită căreia, aceasta pierde contactul cu oxigenul din aer și nu mai poate continua să ardă.

★

Ce determină sunetul șuierului?

Răspuns: Numeroasele particele de aer pe care apa le înghite în cursul micilor sale cascade. Aceste particele de aer formează bășici. Ele se sparg și produc prin aceasta, sunetul...

CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

CIRCULAȚIE

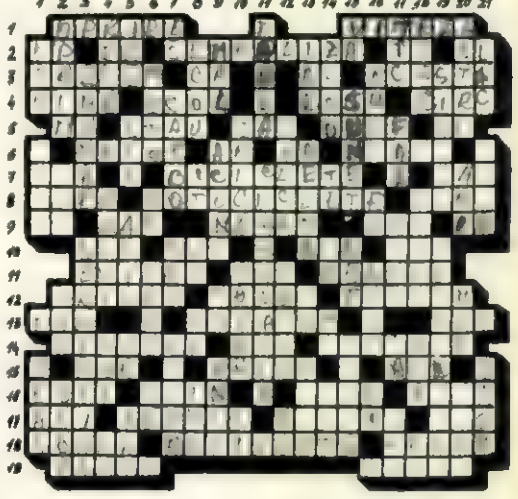

ORIZONTAL:

1) Staționare — Depășirea celei legale se sancționează. 2) Comună maramureșeană — În serpentină — Verbul farurilor și al claxoanelor — Sînt — În Slatina. 3) Traversăm — Calcie — Primele din alfabet — Pronume demonstrativ. 4) Calificativ la examene — Înconjur — Culoare care interzice circulația — Teatrul clovnilor și al acrobaților. 5) Unitate de măsură chinezească — Nu circulă — Execut — Itinerariu — Radu Ionescu. 6) Șofletul automobilului — Unitate de măsură — Prepoziție (lat.) — Instrucțiuni care trebuie respectate. 7) Timp de calculare a vitezei în circulație — Mijloace de circulație — Instrument muzical. 8) Drum cu serpentină — Alte mijloace de circulație (pot fi și pe trei roți) — Poate fi unic sau interzis. 9) În logaritmi — Circulă... înapoi — Povestit — Dau naștere — Primește! 10) Trec ștacheta — Nu poate vorbi — Hăis — La cravată sau de comunicație. 11) Ocolit — Cemeală specială — Cele de circulație trebuie să fie respectate de toți cetățenii. 12) Autovehicul oprit brusc — I se ia șoferului care calcă regulile circulației — Sportul circulației cu piciorul. 13) Animal — Mijloc de semnalizare în circulație — Circulă cu bal. 14) Îl datorează pietonii și șoferii regulilor de circulație — Ite — Obosit. 15) Circulă... pe cer — Asociere — La butoi. 16) Există — Arbust — De bărbierit sau la menajerie — Dungi pe stradă, pentru trecerea pietonilor. 17) Auxiliar al perfectului compus — Îngăduit circulației — Cel de conducere este roșu — Curelușă de mașină. 18) A face cercetări (fig.) — Se ivesc dacă se calcă regulile circulației — Împodobit. 19) Loc unde intervine frîna Ocolit.

VERTICAL:

1) Întreprinderea de Transporturi București — În același oraș — Orologiu. 2) Stopăm - Arbust spinos — Necesar mașinilor pentru a circula noaptea — Circulație e oprită. 3) Înșiruri (aptele — Aici atenția șoferului trebuie să fie maximă 4) Cu temperatura scăzută — Viteji — Specie — Dan Niculescu. 5) La mijlocul Siretului — A cenaște — Arbust — Pere! — În orice vagon de dormit al C. F. R.-ului. 6) Prefix pentru moteare — Maria Costescu — Puternic — Diftong latin. 7) S — Prefix în chimie — Le șah — O găsești la numerele mașinilor. 8) Fenomen acustic — Spetează — Notă muzicală — Sate! — Întreprinderile Metalurgice Cugir. 9) La marginea apei — Arvună — Pronume — Sens într-o singură direcție. 10) Teamă — Chiar așa — Notă muzicală. 11) Pe ea se stabilește itinerariul de circulat — Trecerea vehiculelor pe o cale de comunicație. 12) Pune piciorul — Conducător auto — Întrebare. 13) Din nou — Și Dunărea are una — Lac în Africa — Animal plin de... avînt. 14) „Circulație" prin... aer — Pronume — Pomadă — Literă grecească — Artilerie (presc.). 15) Auxiliar al viitorului — Îl scoate claxonul — La tenis sau la volei — Cele de pe marginea dreaptă a drumurilor trebuie să fie respectate întocmai. 16) Prefix în temă — Dumneaolor — Simt — E la pătrat. 17) Gest nervos — Îl are orice mașină — Șiret — La table — În plin. 18) Neroșită — Institute de învățămînt — Zăpadă — Bir! 19) Transmit semnalele acustice — Este necesară tuturor, pentru a evita accidentele de circulație. 20) Stele — Perioade de timp — Geam lipsit de strălucire — Parte a corpului. 21) Pe al circuli cu barca — Rîu în R. P. Ungară — Unul care pune pe șoferi în mare încurcătură.

CIRCUL „BUSCH" LA BUCUREȘTI

Elefantul Olimpia de la circul „Busch" din Berlin, unul dintre „oaspeții" Circului de Stat din București, are 70 de ani, cîntărește cîteva tone, bea zilnic vreo două sute de litri de apă și consumă cîțiva saci de ovăz uneori amestecat cu morcov crud și pîine. De cele mai multe ori, Olimpia își completează masa cu un ceai cu rom, băut, de sigur, nu cu paharul, ci cu găleata. Pusă la treabă, Olimpia poate împinge cu capul o casă pe roate din cele în care locuiesc oamenii circului, cu ușurința cu care o doică împinge cărucioral unui sugaci, iar cu trompa ridică lăzile pline, cu aceeași ușurință cu care noi, oamenii, scoatem din buzunar o cutie de chibrituri. Poate vreți să știți cum se numesc și ceilalți șapte elefanți veniți în turneu, o dată cu Olimpia? Vi-i prezentăm: Ditta, Jeny, Karla, Jasso, Ceylon, Punchi și Meniche. Ultimul este cel mai tînăr și are numai patru ani.

„Prietenul" cel mai apropiat al elefanților este Vidane, dresorul lor, născut în Ceylon, crescut în India și stabilit la Berlin. Un al doilea „prieten" este Banda, fiul lui Vidane, de 18 ani, născut în Berlin. Spectatorii bucureșteni pot să-l vadă pe Vidane-senior plimbat în jurul arenei, cu capul în gura elefantului Jeny, iar cu restul trupului suspendat, după cum produce emoție spectatorilor și Vidane-junior, pe care același elefant, culcîndu-se peste el, îl acoperă complet cu cele cîteva mii de kilograme ale sale. Te aștepți ca tînărul dresor să apară turtit la proporția unei coli de hîrtie. Dimpotrivă, se ridică tot atît de întreg ca și înainte.

Dresajul de ponei, zebre, cămile și a singurei lame — care pare o oaie mare, albă și sprintenă — ține încordată atenția spectatorilor. Dar numerele cele mai interesante sînt dresajul leilor și al tigrilor; este de remarcat calmul deosebit și finalta școală a celor doi dresori, Alfred Kanen și Jupp Schlonsock. Sîntem siguri că nu e nevoie să vă îndemnăm a-i vedea în arenă!

F. U.

Elefantul Ditta executînd un exercițiu de echilibristică: după cum se vede, pășește pe... sticle. În față, dresorul Vidane-junior.

DEZLEGAREA JOCULUI DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE „SPORT", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) Colț — Romașon. 2) Alergări — Uta. 3) Logantoise — U. 4) Ros—As—Adom. 5) Cuț — C — Zenit. 6) A — Umăr — Udo — F. 7) Maraton — A — Ci. 8) Plasă — Eb — Gol. 9) Ie — Androvici. 10) Oho — A — Tricou. 11) Nicu — Leo — Aur. 12) Înaintași — Ia.

VERTICAL: 1) Col—Campioni. 2) Olars—Alehin. 3) Legătură — Oca. 4) Tras — Masă — Ui. 5) Gn — Catena — N. 6) Rata — Ro — D — Lt. 7) Orosz — Neratea. 8) Mii — Eu — Boroș. 9) O — Sando — Vi — I. 10) Suedia — Gică. 11) At — At — Cocoși. 12) Naum — Filiuță.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Casuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1786 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Școlelor „I. V. Stalin".

Sub masca unei false „prietenii", diverse personalități americane au adresat popoarelor lagărului socialist, printre care și poporului nostru, „mesaje de sărbători" din care se străvede ura lor neputincioasă împotriva regimurilor de democrație populară.

— Cît de mult aș vrea să vă strîng din nou la pieptul meu!

Desen de Eugen TARU

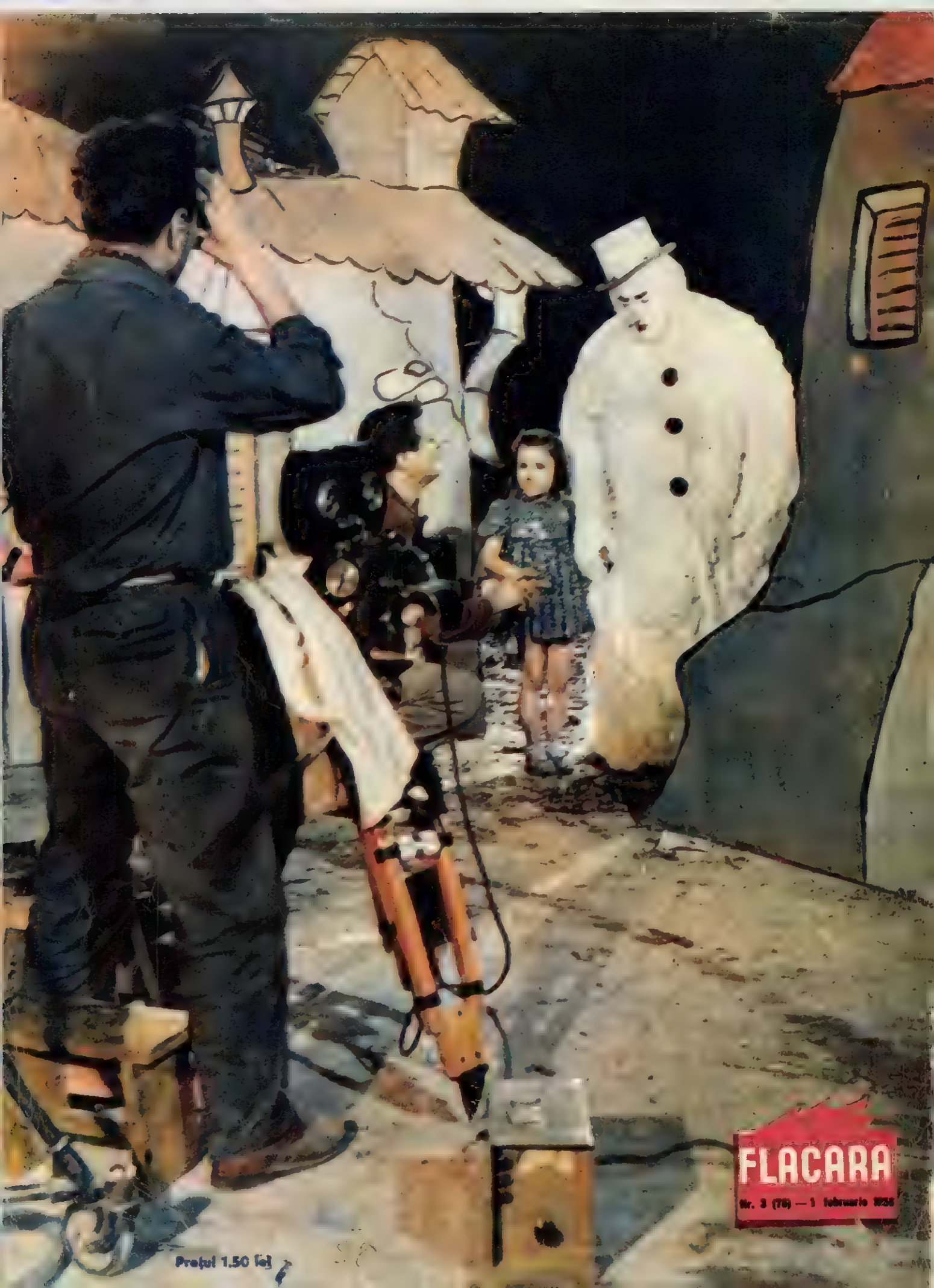

FLACARA

Nr. 3 (78) — 1 februarie 1926

Prețul 1.50 lei

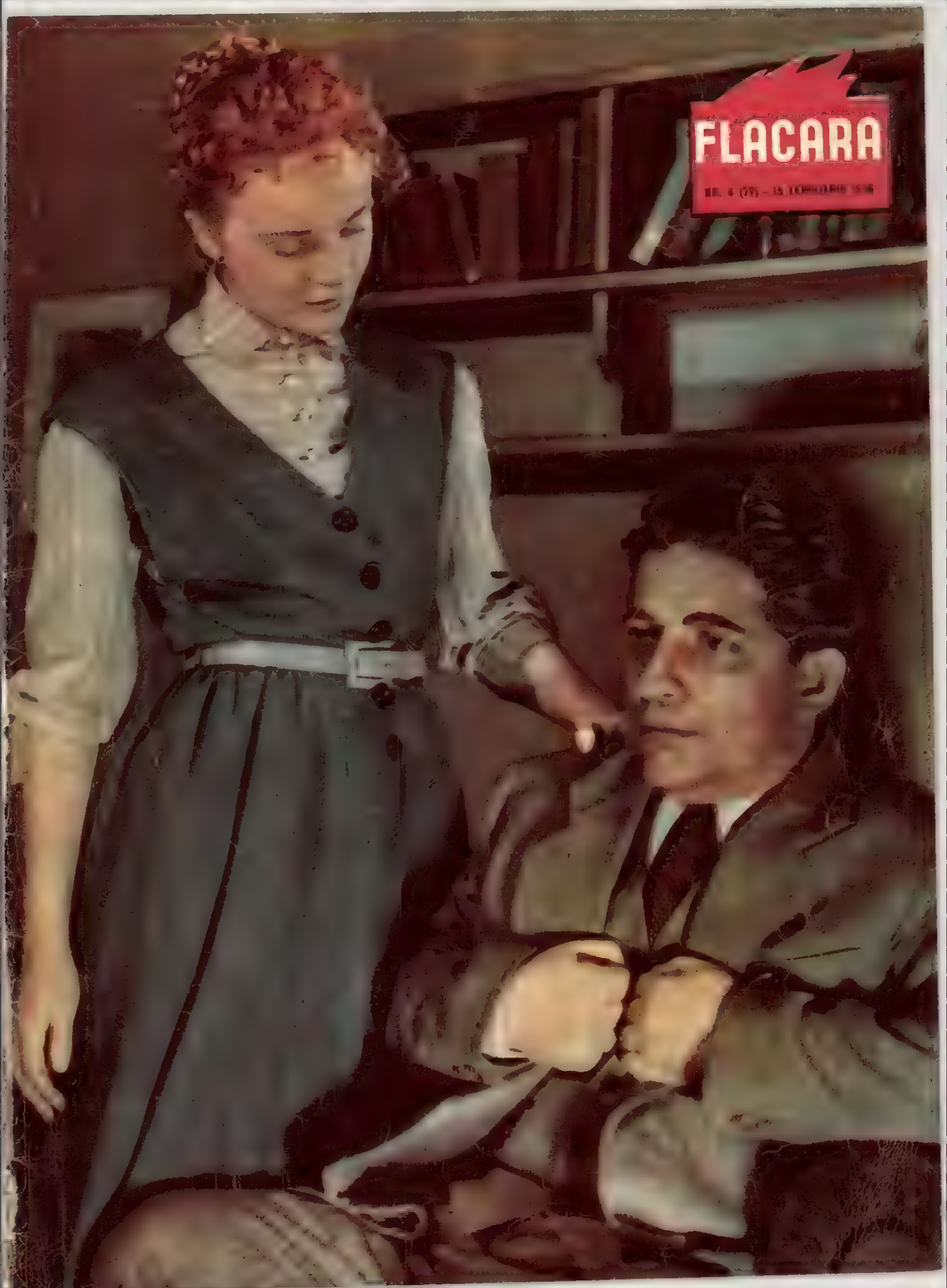
FLACARA

Apropierea alegerilor intensifică tot mai mult activitatea politică a agitatorilor Frontului Democrației Populare. În fotografie: un grup de agitatori plecînd de la una din Casele alegătorului din raionul I. V. Stalin, spre casele cetățenilor.

COPERTA I: Scenă din piesa „O chestiune personală" de Al. Stein, reprezentată la Teatrul Național „I. L. Caragiale". În fotografie: Marcel Anghelescu (Hlebnikov) și Eva Pătrășcanu (Mariana), (citiți însemnările de spectator din pag. 24).

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Directivele celui de-al II-lea Congres al partidului prevăd pentru al doilea cincinal dezvoltarea pe scară largă a industriei maselor plastice, realizîndu-se capacități de producție de peste 10.000 tone anual. În acest scop institutele de cercetări ale industriei chimice depun o activitate intensă de studii și cercetări, realizînd succese importante. Fotografia noastră reprezintă studierea rezultatelor sudurii cu ajutorul curenților de înaltă frecvență a policlorurii de vinil (vinilin), la Institutul de cercetări chimice din Capitală.

Fotografie de A. LOVINESCU

ILUSTRAȚII de Jules Perahim la STIHURI PESTRIȚE de Tudor Arghezi

„Stihurile pestrițe" ale lui Tudor Arghezi — în curs de apariție la Editura Tineretului — au căpătat poate cea mai vehementă expresie plastică în imaginile fin cizelate ale lui Jules Perahim. Iată cîteva din ilustrațiile la acest volum.

Jules PERAHIM: Comoara

Jules PERAHIM: Trișca

Jules PERAHIM: Cuiul

Jules PERAHIM: Scîndura

Jules PERAHIM: Putina cu ciei

Jules PERAHIM: Un critic

Jules PERAHIM: Fabula fabulelor

Jules PERAHIM: Dihania

DIN MAPA UNUI POVESTITOR DE IMAGINI

Pictorul Dem. Demetrescu ridică ilustrația pentru copii la nivelul unei arte valabile pentru orice exigență matură. Fantezie în concepție și eleganță în stil, iată ce cucerește pe privitor de la primul contact cu opera lui, care are darul să te introducă brusc, irezistibil, în lumea de poezie și umor a imaginilor sale. Pe această pagină am înregistrat cîteva din cele mai recente lucrări ale pictorului.

Dem. DEMETRESCU: Studii de ilustrații pentru „Guliver în țara piticilor".

Dem. DEMETRESCU: Studiu pentru volumul „Circul"

Dem. DEMETRESCU: Ilustrație la volumul de versuri pentru copii „Circul" de Dem. Demetrescu

FILME

„ANIUTA ȘI ANDRIUȘA SE IUBEAU..."

E îmbucurător, plin de farmec, dar și firesc, evenimentul: realizarea primului film, care aduce un autentic suflu nou în arta noastră cinematografică, a fost începută în cadrul Institutului de Teatru și Cinematografie de către studenții care astăzi sînt actori, regizori și operatori ai studiourilor noastre.

Cînd o bună parte din film era turnată și critica profesorilor l-a recunoscut drept o operă în toată puterea cuvîntului, o operă de reală inspirație și originalitate artistică, studioul „București" l-a trecut în planu său de producție. Studenților li s-au dat mijloacele necesare pentru terminarea filmărilor și, astfel, filmul românesc s-a îmbogățit cu o realizare poetică deosebită: „La mere".

Filmul e transpunerea pe ecran — în linii mari — a schiței lui Cehov, cu același titlu. „Aniuta și Andriușa se iubeau"... așa începe povestea filmului. Și primele cadre se lasă urmărite cu încîntare: dragostea dintîi a unui băiat și a unei fete de la țară are o puritate, o gingășie și o exuberanță tinerească fermecătoare. Toată lumea parcă e a lor: și cerul, și pămîntul, și florile, și viața întreagă. Totul în afară de merele din grădina boierului lor, Semion Ivanovici, care-i fac Aniutei o poftă grozavă. Și ce nu face un băiat pentru draga lui! Un măr, un singur măr a mușcat Aniuta, dar ce pedeapsă cumplită i-a urmat. Semion Ivanovici nu urlă și nici nu lovește. Zîmbește mieros și-i cere lui Andriușa să-și lovească logodnica. E un lucru peste puterile băiatului: cum ar putea el să dea în aceea care-i este mai scumpă ca lumina ochilor? Semion Ivanovici zîmbește mieros și hămăiturile cîinilor se aud tot mai aproape: ori pumnii lui Andriușa, ori boturile hulpave ale cîinilor o vor sfîșia pe Aniuta. Cîinii gonesc, sînt tot mai aproape. Andriușa își pălmuiește logodnica. O dată, și încă o dată, pînă ce mințile i se întunecă și, uitînd că o are în față pe Aniuta, lovește cu sete aprigă, ca și cum ar da în boierul mieros și crud. Iar acesta rîde cu poftă. E mulțumit. Tinerii pot pleca. Departe, tot mai departe, pe un drum de țară, doi tineri merg încet, cu capetele plecate, tîrîndu-și pașii. La o răscruce, însă, fata o ia pe alt drum. „De atunci ei nu s-au mai întîlnit"... ne spune povestitorul, încheind trista povestire.

Filmul e scurt, dar are o mare forță emoțională. Pentru că, înainte de toate, el este foarte uman. Tinerii săi realizatori au urmărit să vorbească simplu și puternic despre viața oamenilor, despre oameni așa cum sînt ei. De altfel, acest film a și apărut din dorința creatorilor săi de a aduce pe ecran imaginea autentică și convingătoare a omului. Problema aceasta cheie a cinematografiei, și de bună seamă și a filmului românesc, și-a aflat răsunetul și în Institutul de Teatru și Cinematografie, dînd naștere la vii discuții în clasa regizorului Dinu Negreanu, profesorul celor doi regizori ai filmului.

Silvia Popovici și Nicolae Enache, într-o scenă din filmul „La mere"

Încercările și căutările colectivului de studenți au fost nenumărate, adesea rezolvate, dar filmul „La mere" a avut acea împlinire artistică care l-a făcut reprezentativ pentru toată munca sa. Poate nu e riscant să afirmăm că dacă Manole Marcus și Iulian Mihu au izbutit primii, aceasta se datorește în aceeași măsură muncii lor stăruitoare, îndîrjite, cît și prieteniei care îi unește de ani de zile. Cei doi sînt prieteni nedespărțiți. Cine-l vedea pe totdeauna gravul, seriosul, veșnic preocupatul Manole, înalt și robust, laconic în vorbă și lent în mișcări, trebuia să privească puțin în jur și-l găsea deîndată pe veșnic veselul Mihu, strălucitor de vervă, răspîndindu-și ideile tuturora și oricînd, vioi ca argintul viu. Iar alături de ei au fost actorii Silvia Popovici, Nicolae Enache și (mai puțin favorizați de rol) Sinișa Ivetici și Eugen Homcă au alcătuit luni de zile un colectiv sudat de tineri entuziaști, care nu-și precupețeau eforturile pentru filmul lor. Cîte exerciții de ore întregi ce aveau să le dezvolte imaginația și îndrăzneala creatoare! Cîte căutări febrile pentru găsirea celei mai subtile expresii a stării sufletești, pentru totala identificare cu personajul. Ce insistență și perseverență urmărire a celei mai mici note false. „Nu te cred!" — suna vocea neîndurătoare a regizorilor la cea mai imperceptibilă stridență. Aparatul operatorului urmărea necruțător, îndeaproape, orice mișcare, orice clipire a ochilor sau mimica feței, și toate acestea trebuiau să aibă pecetea adevărului. De aici, acea exprimare cinematografică subtilă și plină de poezie. Prim-planurile filmului — atît de numeroase — aduc spectatorilor nespus de variata și nuanțata gamă a sentimentelor omenești pe care le trăiesc actorii. Foarte cinematografică este apropierea sau depărtarea aparatului de personaje, potrivit acțiunii și sentimentelor care-i animă. Atunci cînd chipul actorilor reflectă frămîntarea lor lăuntrică, prin schimbări abia perceptibile ale expresiei mimicei sau a ochilor, aparatul se apropie și, ca printr-o lupă, vedem lumea interioară a personajelor. De altfel, filmul nici nu se bazează prea mult pe dialog, mizînd pe imaginea plastică, pe jocul mut al actorilor, mai elocvent poate decît cele mai reușite replici. De aceea filmul tinerilor noștri cineaști este cu adevărat film și nu teatru filmat. De aceea el emoționează cu atîta neașteptată forță. Silvia Popovici și Nicolae Enache au avut astfel prilejul unui debut impresionant. Și rezultatele muncii acestui tînăr colectiv sînt cu atît mai valoroase, cu cît filmul nu s-a făcut în cele mai optime condiții. Mijloacele modeste aflate la dispoziția studenților au fost în parte împlinite cu ajutorul dat de echipa filmului „Alarmă în munți" condusă de Dinu Negreanu, care filma în apropiere. Prezența profesorului lor, deși nu permanentă, era, totuși, stimulatoare.

Filmul „La mere" e un început și o promisiune. Dar după el, sîntem îndreptățiți să așteptăm filme din ce în ce mai reușite.

Savel ȘTIOPUL
regizor

MAMA

Regizorul sovietic Mark Donskoi, a cărui artă plină de un patetism poetic e bine cunoscută, a dat ecranului un nou film, care transpune în plastica dinamică a cinematografiei chipurile de neuitat ale marelui roman al lui Gorki, „Mama".

Mark Donskoi s-a dovedit încă o dată un pasionat îndrăgostit de arta marelui scriitor rus. După ce acum un sfert de veac a făcut să apară pe ecran, cu o desăvîrșită măiestrie, trilogia autobiografică a lui Gorki — film în care poezia gorkiană se împletește armonios cu bogăția amănuntelor realiste, specifice scriitorului — Donskoi a pornit la făurirea planului viitorului său film, „Mama", la care a lucrat mai bine de 15 ani.

Cu ani în urmă, vorbind despre acest film, ne spunea nouă, studenților săi: „Aș dori să fac un film pentru toate mamele, pentru toate femeile". Și ne povestea pe-atunci cum va arăta filmul de mîine. „Vreau — spunea el — ca povestirea cinematografică să înceapă cu imaginea pămîntului rusesc în floare, cu cîmpii înflorite".

Și filmul începe într-adevăr așa. Întinse cîmpii înflorite... Dar alături, din mlaștină și norol, se înalță hida, monstruoasa, stăpînită de patroni odioși, fabrica anilor aceia, care, asemeni unei caracatițe, încearcă să strivească în labele ei oameni, conștiințe și inimi.

În atmosfera aceasta, admirabil redată plastic în film, evoluează în fața spectatorilor soarta mamei și a băiatului ei, Pavel.

Acțiunea se încheagă dintr-o înșiruire de episoade, organic sudate între ele, care ilustrează procesul dramatic al creșterii conștiinței de clasă a mamei. Semnificative pentru aceasta sînt episoadele în care „hoholul" o învață să citească. Filmul te face să înțelegi că Vlasova, învățînd buchiile, învață și adevărul despre viață. Episodul de la țară, în care mama vede cum oameni sînt bătuți de jandarmi, este dominat de un dramatism reținut, întrerupt de evadări poetice, care ilustrează — cu figuri de oameni filmați de aproape — dorința luptei, creșterea miniei.

În film, ura și iubirea Vlasovei cresc ca tișnite din același izvor; cu cît crește iubirea și înțelegerea ei față de oameni simpli, cu atît mai conștientă devine ura ei pentru acei care îi oprimă.

Rolul mamei este trăit de Vera Mareșkaia; spun trăit, căci a te rezuma la termenul oficial, profesional, „interpretat", ar însemna o încălcare flagrantă a adevărului. Marea actriță realizează în Vlasova, nu numai culmea artei ei, dar aduce totodată pe ecran tot ceea ce Gorki a dăruit mai frumos și mai adînc din inima sa, inimii acestui personaj, prevestitor de chipuri noi în literatura universală. Mareșkaia devine astfel un al doilea autor al personajului.

Tînărul actor Batalov, cunoscut spectatorilor noștri din „Nesmul Jurbinilor", a dat viață autentică rolului lui Pavel. El ne aduce imaginea unui personaj dîrz și puternic, dar plin de vibrațiile cele mai fine față de drama lumii care-l înconjoară. Și la el, ca și la ceilalți actori, se simte influența creatoare a regizorului: Donskoi urmărește întotdeauna ca, începînd cu interpretul principal și terminînd cu ultimul figurant, toți eroii să-și aibă pregnant conturată personalitatea, din punct de vedere plastic și dinamic.

Regia în filmul „Mama" folosește, în mod creator, toate mijloacele acestei arte, dinamice prin însuși specificul ei.

Sugestiv este conturată scena în care, în sunetele dramatice ale „Apassionatei" lui Beethoven, în mintea Vlasovei învie viața ei plină de suferință, de lacrimi.

Episodul este realizat de regie ca o ilustrare organică a genialului op beethovenian, o ilustrare născută din necesitățile dramatice ale romanului. La fel de puternic, prin licrismul său, este episodul peregrinării mamei prin stepele ruse, cînd ea duce oamenilor adevărul învățat de la fiul ei.

Dar meritul principal al regizorului constă în faptul (subliniat pe drept cuvînt de spectatorii sovietici) că izbutește să evoce cu multă expresivitate și adevăr istoric, epoca lui 1905, epoca primului mare avînt al revoluției ruse. Epoca trăiește în film cu obiceiurile ei, cu peisajele orașelor și satelor de atunci, dar mai ales în peisajul interior al oamenilor care au creat-o.

Muzica și imaginea filmului se susțin reciproc. Imaginea parcă naște melodia, iar melodia creează acea imagine care nu se vede, dar întregește tot ceea ce este coneret și vizual cu o imagine interioară, purtătoare de sentimente și pasiuni. Muzica o semnează Schwartz, vechiul și credinciosul colaborator al lui M. S. Donskoi.

Bineînțeles, despre orice film poți să vorbești foarte mult, să-l analizezi, să-ți desfășori impresiile, să descrii povestea înfăptuirii lui. Dar fiindcă operele artistice realizate vorbesc singure pentru ele, să lăsăm filmul „Mama" să stea de vorbă singur cu spectatorii, ca de la suflet la suflet.

Mircea SĂUCAN
regizor

FILME

NESFÎRSITUL

Splendid exemplar de berbec din Altai, cu o greutate de 130 kilograme. La o singură tunsoare, dă 17 kilograme de lînă.

In aceste locuri a fost cîndva stepa siberiană. Orașul modern ridicat aci este Barnaul, capitala ținutului Altai. In fotografie: Prospectul „Lenin" – principala magistrală a orașului.

Cînd are clipe de răgaz și mai ales cînd inima îi dă ghies, tractoristul Vladimir Lomin își oferă serviciile bucătăresei Valentina Grebneva la... curățatul cartofilor.

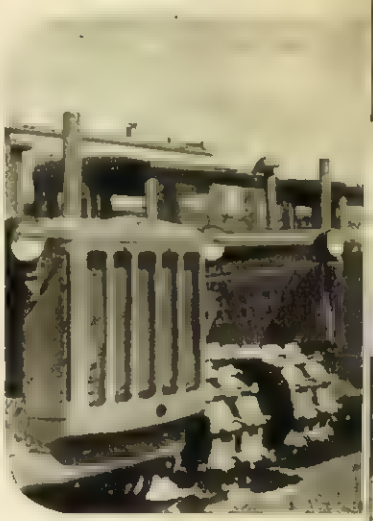

Uzina de tractoare din orașul Rubțovsk produce tractoare pe șenile.

ALTAI

Întinderi de necuprins, rîuri ce-şi gonesc cu repeziciune apele învolburate, taiga tainică, lanţuri maiestoase de munţi profilîndu-se în zare, peisaj pitoresc ce-ţi încîntă ochiul — acesta este Altaiul, unul dintre cele mai bogate ţinuturi ale Siberiei apusene.

Atîtea bogăţii poartă în inima lui Altaiul, încît pe merit îl numesc oamenii sovietici, perla Siberiei. Întinzîndu-se de-a lungul cursului superior al fluviului Obi, Altaiul ocupă o suprafaţă de peste 260 mii km² (cît Marea Britanie insulară).

Altaiul este grînarul Siberiei. Aci se află una dintre cele mai mari baze de producţie de grîu larovizat din Uniunea Sovietică. Pe stepele transformate în lanuri mănoase, maiştrii recoltelor bogate obţin cel mai bun grîu din lume. Dar nu numai grîu. Şi legume, şi fructe, şi furaje de tot felul.

În pas cu agricultura, în Altai s-a dezvoltat, în anii Puterii Sovietice, o puternică industrie. Cine nu cunoaşte, în Uniunea Sovietică, baza textilă de la Barnaul — capitala Altaiului! Pe lîngă marile uzine moderne ce produc maşini şi tractoare, ce prelucrează diferite materii prime, ţinutul acesta este vestit în toată Siberia şi prin fabricile sale de produse lactate.

Azi, cînd pe întregul teritoriu al Siberiei au loc transformări de proporţii grandioase, Altaiul trăieşte şi el epoca unor mari prefaceri. Pentru valorificarea nesecatelor bogăţii ascunse sub ţelina secular, luptă eroic zeci de mii de tineri, veniţi aci, la chemarea partidului, din toate colţurile Uniunii Sovietice. Prin munca lor dîrză, numai în doi ani au fost trezite la viaţă peste 3 milioane hectare de pămînturi înţelenite şi virgine, care au şi dat ţării sute de milioane tone de grîu. Pe întinsul lor au apărut noi sovhozuri, noi staţiuni de maşini şi tractoare, noi aşezări — cele mai tinere oraşe şi sate din U.R.S.S.

← *Aşa arătau primele locuinţe ale tinerilor veniţi să cucerească pămînturile noi.*

Din buncherele combinelor a început să curgă şuvoiul auriu al grîului, rod al pămînturilor desţelenite. Tinerii Vladimir Nosov, Gheorghi Semionov şi Vladimir Haharov, veniţi de la uzina de automobile „I. V. Stalin" din Moscova, au hotărît să trimită colectivului uzinei un dar original — o lădiţă cu grîu din prima recoltă. ↓

Nina CASSIAN

Lizuca uituca

Pe un scaun şade
Lizuca
uituca.
Unghiile-şi roade
Lizuca
uituca:
„Unde mi-s ciorapii? Am uitat.
(Parcă-aseară i-am zvîrlit sub pat).
Şi cordonul unde mi-i acu'?
L-oi fi pus cumva-n dulap sau nu?
Unde mi-i penarul? N-am habar.
Dar creionul? Poate-i în penar.
Iar compasul, ia-l de unde nu-i.
L-oi fi pus cumva-n cutia lui?
Unde-i Geografia? Vai de mine,
Că mă fac la şcoală de ruşine!
Am uitat atlasul undeva.
Vai de mine, unde-i guma mea?
Nu mai ştiu ce lecţii-am de făcut
Pentru mîine.— Orarul l-am pierdut.
Vai, şi-acuma-s tezele în toi!
Nu ştiu: mîine-i miercuri sau joi?
Unde mi-o fi tocul,
Că nu-i aflu locul?
Nici pantofii nu-s.
Unde i-oi fi pus?
Unde-i catarama?
S-o întreb pe mama.
Unde mi-e cravata?
Să-l întreb pe tata."

— Eu m-am săturat! rosti deodat'
Un caiet. — Şi eu m-am săturat!
Un papuc i-a dat răspuns. Şi-apoi,
Toţi, în cor: — Ne-am săturat şi noi!
(Şi să vezi pe urmă, tărăboi!)

Un pantof zbură pe plită
Valvîrtej, nici vorbă,
Îşi luă vînt într-o clipită
Şi sări în ciorbă!

Se poate-aşa ceva, of, of,
În loc de-o ciorbă de cartofi,
Una de pantofi?
Şi-n loc de-o ciorbă de lăptuci,
Una de papuci?
Da, se poate, la uituci!

Iar compasul
Face pasul
Mare, cît poate de tare,
Şi-o zbugheşte-n lumea mare.
Trece peste Caraiman
Ca peste-o movilă,
Găureşte un tăpşan,
Fără nici o milă.
Iar cravata
Enervata
S-a lipit de raft — şi gata!
Sus, pe lampă, un ciorap!
Lucrurile-şi fac de cap.
Năstureii joacă-o sîrbă
Prin unghere şi sub masă.
Bluza zice că e cîrpă
Şi deretică prin casă.
Neagră s-a făcut de praf.
Dă pantofilor perdaf.

Zice şi perdeaua: „A!
Am uitat că sînt perdea.
Nu cumva oi fi vîntrea?
Unde mi-e corabia?"
Iar pe-un scaun şade
Lizuca
uituca.
Unghiile-şi roade
Lizuca
uituca.

...Şi-o să stea aşa, de bună seamă,
Pînă o să uite cum o cheamă.

Visul lui Fănel

Stă Fănel în pat şi face-un plan:
„Vreau să fiu stăpîn pe ocean!
Marinar mă fac şi-o să mă-ncumet
Să mă lupt cu vîntul rău şi umed.
Vreau să-nfrunt talazul cît un munte.
Stropi săraţi să-mi picure pe frunte!
Ha-ha-ha! Viteaz sînt ca un leu!
Marea face sluj la glasul meu.
E destul să spun o dată: „Hei!"
Că s-a şi culcat pe locul ei.
Marinar mă fac: o aspră viaţă,
Plină de primejdii, dar măreaţă!
Printre gheţuri veşnice voi trece.
Focile, de spaimă — o să se-nece!"

Mama:
— Treci, Fănel, şi spală-te, că-i zece!
Fănel:
— Nu vreau, mamă... Apa e prea receee...

Lăcomia

Într-o zi, tartorul dracilor se trăsese la un colţ mai răcoros al iadului şi hodinea pe o buturugă, pufăind din lulea.

Era ostenit foarte, bietul Sarsailă!

Din zori pînă-n chindie, fripsese cu mîna lui, răsucindu-i în ţepuşe de fier, doi tîlhari, un camătar, un negustor ce dase lipsă la cîntar, o muiere care se cărăbănise cu logofătul şi chimirul barbatului, lăsînd la vatră cinci copii, un croitor ce făcea nădragii cu trei degete mai scurţi decît fusese învoiala, un cîrciumar care otrăvea ţăranii cu basamac, o vrăjitoare care păcălea oamenii, descîntîndu-le şi frecîndu-i cu unsoare din maţe de cucuvaie locate, amestecate cu măduvă de ţînţar, precum şi alţi păcătoşi şi păcătoase de care erau pline hrubele gheenei.

Avea dreptul şi Întunecimea Sa la un ceas de odihnă şi la un fum de ciubuc.

Cînd îi era lumea mai dragă, Sarsailă se pomeni cu un drac bătrîn şi sfrijit, care-i căzu în genunchi şi i se plînse astfel:

— Luminăţia Ta Întunecată! Prea cinstite şi milostive tartor al nostru, îndură-te de nevrednicul şi amărîtul tău supus, Ghiduluş! Pe toţi dimonii i-ai făcut căprari şi căpitani, numai pe mine m-ai lăsat ostaş de rînd, vai de capul meu!

— Ce să-ţi fac, fiule? îi răspunse Sarsailă. Dacă nu e nici o pricopseală de capul tău! Ţi-au luat-o înainte pînă şi puii de draci, necum semenii tăi. Fă şi tu vreo ispravă şi-om vedea...

— Porunceşte, Luminată-Întunecime, şi mă supun!

— Uite, îţi dau drumul o lună de zile pe pămînt. Caută de pune mîna pe un zgîrcit şi adu-mi-l... Dar vezi ca moartea lui să i se tragă din zgîrcenie, nu din altă pricină!

— Cum ai poruncit, aşa am să fac, milostive stăpîne!

Ghiduluş sărută copita lui Sarsailă şi o zbughi prin gaura ce urca spre lumina zilei. Ajunse pe pămînt şi începu să bată drumurile, să colinde tîrgurile şi satele, bîlciurile şi hramurile, doar o pune mîna pe un zgîrcit. Se făcea cînd covrigar, cînd barcagiu, cînd negustor de bricege şi de chivere.

După multe şi feluritе încercări, îi ieşi în cale un boier numit Aftanase, care dădea tîrcoale coşului cu covrigi şi nu se îndura să cumpere.

— Ia, jupîne, — îl îmbie Ghiduluş. — Ia un covrig cu susan... Ia te uită ce cald şi rumenit! Numai un firfiric!

Aftanase nu-i răspunse. Nu voia să cadă în ispită.

Plecă pe ici pe colo şi iar se întoarse, că-i ameţise mirosul proaspăt al covrigilor. Îi chiorăiau maţele de foame, dar nu-i lăsa inima să-şi dezlege băierile pungii.

— Scump, negustorule, scump! Dă-l şi dumneata mai ieftin!

— Mai ieftin nu se poate, boierule, că nici nu se află ban mai mărunt ca firfiricul! Ai şi dumneata un chef o dată, împlineşte-ţi chefu!

Aftanase scoase punga, rîcîi şi nu găsi în fund decît un firfiric.

— Atîta am, nu mă lăsa pe drumuri! se rugă el de covrigar.

— Dă-l încoa, jupîne, şi mănîncă sănătos covrigul. Dumneata eşti om blagoslovit de Dumnezeu! Dacă ai un firfiric, o să găseşti alţi doi în chimir!

Într-adevăr, după ce plăti şi mîncă acel covrig cu susan, Aftanase căută în pungă şi găsi doi firfirici.

— Mare minune! — îşi zise el.

Merse mai departe şi dădu peste un bragagiu.

pierde omenia

basm de Victor EFTIMIU

Ilustrație de C. BACIU

— Rece bună, avem! Poftim și bea o bragă, jupîne!

— Vremuri grele, n-am lăscaie! se plînse Aftanase.

Grozav ar mai fi băut el jupînul, o bragă, că-i era cald și covrigul setea i-o sporise. Dar cînd se gîndea la plată, îi treceau răcorile...

— Ce e la dumneata doi firfirici, boierule? Dumneata ești om binecuvîntat. Dai doi firfirici și ai să găsești în pungă patru!

Aurită fu gura bragagiului! Boier Aftanase, după ce bău și se îndestulă, văzu minune mare: patru firfirici găsi în pungă și inima i se umflă de bucurie.

Merse el prin tîrg ce mai merse și dădu de un negustor de bricege. De multă vreme avea nevoie jupîn Aftanase de-un briceag, dar i se păreau prea scumpe toate. Rămăsese cu o custură veche, ruginită, luată cu japca de la un țăran.

— Ia, jupîne, un briceag, că dumneata ești om binecuvîntat! Dai patru firfirici pe el și-ai să găsești în pungă opt!

Lui Aftanase nu-i venea să creadă! Cumpără briceagul și cercetîndu-și punga, văzu în fundul ei opt firfirici.

Cu acești firfirici cumpără o chivără și după ce plăti, se pomeni că i s-au îndoit banii din chimir.

— Ia te uită minune! se gîndi el.

Și se puse pe cumpărat. Cumpăra tot ce-i cădea la îndemînă. Și cum lua ceva, avutul i se îndoia.

Punga nu-l mai încăpea de atîția galbeni. Nici căruță n-avea să care atîtea lucruri.

Cumpără o căruță, o încărcă și iar văzu că i s-au sporit gologanii.

Nu-i venea să creadă. Pe ce punea ochii, repede cumpăra. Și banii din chimir se îndoiau mereu.

De mult rîvnea el la o droșcă aurită, cu patru armăsari negri, cu hamuri și cu potcoave argintate.

Alese cea mai strălucită caleașcă și porni spre casă. Brîul îi era greu de pungile care se umflau la fite ce tîrguială nouă.

Ajuns pe moșia sa, începu să cumpere în dreapta și-n stînga.

Puse mîna pe pămînturile-nvecinate, pe casa ispravnicului, pe grădinile zarzavagiilor, pe moara morarului, pe turmele ciobanilor, pe palatul vorniculuí. În beciurile lui se grămădeau sacii plini cu galbeni. A trebuit să-și lărgească beciurile, că nu mai încăpeau de atîtea comori.

Nu se tocmea cu nimeni.

Se minunau toți de dărnicia lui boier Aftanase, pe care-l știuseră calic și-acum împărțea la dreapta și la stînga, fără să se uite, plătind oamenilor îndoit decît cereau ei pe mărfuri, pe casă, pe vite, pe pămînt.

Tîrgul întreg și ținuturile împrejmuitoare erau ale dumnealui. Și tot nu se sătura. Nu mai avea masă, nu mai avea somn. Nu mai avea prieteni, nu mai avea neamuri, nu mai ședea la taifas cu nimeni.

— Dacă-mi pierd vremea mîncînd, au dormind, au sporovăind, pierd atîția saci de aur pe care i-aș cîștiga cumpărînd. Fiecare clipă irosită înseamnă o pagubă.

De aceea nici nu dormea, nici nu mînca, nici cu oamenii nu mai zăbovea.

Grija averii îi fura toate gîndurile și toate drumurile. Nu știa ce să facă mai întîi: să-și păzească bogățiile dobîndite ori să cîștige altele? În vătafi și logofeți n-avea încredere. Se tot temea să nu-l fure. Ar fi vrut să aibă o sută de perechi de ochi și două sute de picioare, ca să se afle pretutindeni.

Vijelia lăcomiei îl ducea ca pe o pană. Nu se mai putea opri. Cînd n-a mai rămas nimic de cumpărat în tot ținutul și cînd beciurile cu nesfîrșite comori se lățeau sub pămînt, ce se gîndi boier Aftanase?

„De ce nu m-aș face împărat? De ce n-aș purta și eu coroană pe cap și buzdugan în mîna dreaptă? De ce n-aș sta și eu pe scaunul împărătesc să mi se-nchine toată lumea și cînd strănut să-mi spuie curtenii: „Să trăiești, Măria Ta!"? De ce n-aș pune și eu bîruri, s-adun alte avuții, să ridic oștiri și să cuceresc țările altora, să fiu de șapte ori voievod?"

Se duse, deci, jupîn Aftanase la stăpînitorul țării și-i spuse:

— Îți dau ce vrei, împărate, numai să mă lași în locul Măriei Tale!

Împăratul se învoi, se sfătui cu sfetnicii și pînă la urmă oțru, în schimbul scaunului domnesc, două sute saci de aur, cîte o sută de ocale fiecare sac. Tot i se părea că ceruse prea mult și aștepta să se mai tocmească, dar Aftanase îi mai dădu o sută de saci pe deasupra.

Porniră carele visteriei și încărcară bogata comoară. Scîrțîiau căruțele sub greutatea poverii, iar Aftanase ofta văzînd că se duce atîta bănet, măcar că-n locul celor trei sute de saci, zgîrcitul se pomeni, peste noapte, că i-au intrat în beciurile adînci și întinse, alte șase sute.

Dar el tot ofta, murmurînd:

— Dacă nu dădeam cei trei sute de saci, acum aveam nouă sute!

Lăcomia îl stăpînea într-atîta, încît îi tulburase mintea. Nu se gîndea că dacă n-ar fi dat cît dăduse, n-ar fi avut acum îndoit.

Nemîncat și nedormit, porni el spre palatul domnesc să se așeze pe tron. Abia se ținea pe picioare. Mîna îi șovăi cînd iscăli zapisul cu împăratul.

Era adunată acolo toată curtea. Logofeții, boierii și jupînițele ședeau înșirați pe două rînduri, cu mîna dreaptă pe inimă și cu capetele plecate. Îi puseră lui Aftanase-Vodă mantie grea pe umeri, pe cap coroană de aur cu pietre scumpe și-n mînă buzduganul puterii împărătești. Îl ajutară să urce pe scaunul domniei și să treacă toți curtenii prin față, aducînd noului stăpîn jurămîntul de credință. Dar lui Aftanase îi slăbiseră puterile, i se întunecase privirea. De atîta nemîncare și nesomn, în goana după bogăție, se uscase și se jigărise, îi tremurau mîinile și picioarele. Ajunsese ca o stafie. Coroana, schiptrul și hlamida erau grele pentru bietele-i oase bătrîne. Simțea că-l lasă puterile, că se duce. Ajuns în culmea măririi și averii, îi părea rău de toți banii de care se despărțise pîn-atunci și le plîngea de jale. I se întunecau sufletul și mintea. Se stingea. Mare fu spaima curtenilor cînd văzură pe noul împărat șovăind, lunecînd de pe tron, rostogolindu-se pe pressurile groase... Se repeziră toți să-l ridice. Prea tîrziu. Aftanase căscă gura de cîteva ori, îndrugînd:

— Banii mei! Bănișorii mei!

Apoi se mai zgîlțîi o dată și dădu ortul popii.

Ghiduluș îi luă sufletul și se înfățișă cu el la Sarsailă:

— Iată, Luminăția Ta întunecată, ți-am adus un zgîrcit care și-a tras moartea din lăcomia lui!

— Aferim, fiule! îi răspunse tartorul. Să-mi trăiești!

Și, ca un semn de mulțumire, îl trase pe Ghiduluș de nas, îl ciocăni pe frunte de trei ori, apoi îi mîngîie cu o lovitură de copită în șezut.

După datină, această mîngîiere însemna că-l ridică la dregătoria de vătaf peste nouăzeci și nouă de diavoli mai mari și mai mărunți.

Iar Întunecimea Sa Luminată, Sarsailă, trase în frigare pe Aftanase-Vodă și-l rumeni bine pe jeratic. Apoi se așeză pe-o buturugă, la un colț mai răcoros al iadului. Își aprinse ciubucul, mulțumit ca orice diavol care și-a împlinit datoria, și se puse pe tras fumuri.

— Paf! Puf! Paf! Puf!

În strung

— schiță satirică —

de Camil BACIU

Ilustrație de Niki POPESCU

Secretarul de redacție al gazetei regionale n-ar apărea în aceste rînduri dacă persoana lui n-ar fi otrăvit — printre alte existențe — și pe aceea a reporterului Dumitrașcu. Reporterul acesta era un băiat bun, dar oarecum distrat — de pildă, putea intra într-o creșă să caute inovatori științifici sau putea să se oprească la un S.M.T. în vederea surprinderii unor expoziții inedite de modă feminină. Încolo stima oamenii care-și spuneau părerea pe față. Nu-i lipseau preferințele feminine, nici preferințele literare, îi plăcea să aibă oaspeți la masă, polemiza cu toată lumea și pentru că spontaneitatea sa se transforma în frondă, se alegea uneori cu cîte o frecătură. De la o asemenea frecătură pornește întîmplarea pe care o istorisim aici.

Reporterul adusese în redacție cam șase povestiri și reportaje dintr-o uzină, toate pe aceeași temă. (Mai bine-zis era aceeași povestire sau același reportaj — refăcut de șase ori). Secretarul respinsese materialul, spunîndu-i cam următoarele: „Îți propun să găsești un om care-și iubește mașina ca pe el însuși, și din asta să apară conflictul. Să fie vorba strict de legătura între om și mașină. Am auzit că la „Cheia" au venit niște strunguri teribile. Du-te acolo. Dar te rog, în primul rînd, și în general — numai metoda de lucru. Așa că..."

După această a șaptea discuție, reporterul plecă dezumflat, hotărît să se lase de scris și scîrbit că tot în ceea ce credea el era diformat în acea parte a corpului secretarului de redacție, care avea o formă pătrată, fiindu-i apoi servit lui ca cea mai înaltă învățătură. Trecu pe la întreprinderea „Cheia", unde află că noile mașini nu fuseseră încă scoase din ambalaje.

Ajuns acasă, reporterul puse mîna pe creion și se așeză la masă. Materialul trebuia, totuși, făcut. Întrucît însă inspirația întîrzia, se hotărî s-o amorseze, scriind: „Niciodată Matei n-ar fi vrut..." șterse însă rîndul cu o trăsătură apăsată și desenă cîteva flori.

Cînd începu să se înșurubeze, îl cuprinse o stare de apatie. Își rezemă capul pe mînă și două ore nu se mai gîndi la nimic. Apoi fără să știe cum — îl străbătu o ușoară căldură și zîmbi aproape adormit. „Suflet chinuit — spuse, adresîndu-se secretarului de redacție — știu ce vrei... te-am înțeles, suflete... Ești bolnav, frățioare, nu trebuie să fim răi cu tine..."

În această stare de spirit începu să scrie.

„Dacă autorul acestor rînduri n-ar fi văzut cele descrise, cu proprii săi ochi, ele ar părea de necrezut. Dar, în sfîrșit, acestea există! Omul s-a unit cu mașina, cum numai în vremurile noastre putea s-o facă! Asemeni unui centaur modern, organismul nou creat te derutează: e oare un om-mașină sau o mașină-om?

Să lăsăm însă faptele să vorbească. Ele sînt încăpățînate și plastice.

Am ajuns la întreprinderea „Cheia" după amiază. Responsabilul sindical mă aștepta la intrare, înconjurat de femei. Erau tinere și bătrîne, frumoase și urîte — toate ducînd coșulețe cu flori, pachete, pungi, sacoșe — unele cu cărucioare de copii, altele cu aparate de radio, crătiți, făcălețe, perdele, scoune.

— Azi e prima inaugurare — mi-a spus responsabilul — un ins mic, nervos, pe nume Georgescu. Am fi trebuit s-o și începem, dar am mai întîrziat-o din cauza dumitale.

Cu toate că mă așteptasem la ceva deosebit, prima impresie a fost uluitoare. În uriașa hală de mașini grele fuseseră aduse cîteva strunguri noi. Aveau un batiu prelung, cu o enormă păpușă mobilă, și o păpușă fixă mare cît o sobă de gătit. În spatele păpușii mobile se înălța un soi de cilindru cu ferestre, iar ferestrele aveau perdelușe. Gîngășia aceasta aplicată mașei de oțel m-a emoționat profund.

— Înainte de a începe festivitatea, ar fi bine să vorbești cu unul din oameni — mi-a sugerat responsabilul sindical. — Hei! strigă el — tovarășe Nicolaescu! Dă-te jos!

Din strungul aflat la dreapta noastră se auzi o voce răspunzînd:

— Imediat!

M-am întors și mi-a fost dat să asist la o priveliște neobișnuită. Corpul cilindric, de metal, aflat în capul batiului, se deschise, lăsînd să apară figura unui om roșu și asudat. El coborî cele patru trepte ale unei scărițe de metal lipită de turn și se apropie de noi.

— Dînsul e tovarășul de la ziar — spuse responsabilul. — Vă las acum să vorbiți.

Și neglijînd faptul că în lipsa lui aș putea cere niscaiva aspecte critice, se topi în masa gospodinelor care foiau în jurul noilor mașini.

— Spune, tovarășe — l-am încurajat eu pe Nicolaescu. — Spune, că eu notez.

Tovarășul Nicolaescu se obișnuise, pare-se, cu gazetarii, pentru că a început să-mi istorisească totul foarte curgător, și întrucît citise multe articole ale presei locale, își însușise în bună parte stilul acestora.

— Noul tip de mașină, tovarășe, a fost produs de noi. E unic în Sud-Estul Europei, poate chiar în lume: batiul se prelungește cu o locuință pentru strungar. Camerele sînt în turn, iar atenansele sub mașină.

— De aceea e așa de înalt strungul?

— Exact, tovarășe. Era o problemă de spațiu. Să facem bucătăriile în turn sau nu? S-a văzut că mai practic e să fie în batiu, îngropate în masa fundației. Mai prost e (coborî vocea) cu canalizarea: tragerea țevilor prin fundamentul strungului a fost greoaie și trebuie să ne servim — vă rog să mă iertați — de cabina aceea de lemn, din curte. Mai bine n-o pomeniți, pentru că e veche și e de lemn. Dar, tovarășe, mi se pare că am fost prea tehnic.

— Din contra, tovarășe Nicolaescu, am înțeles perfect.

— Atunci — urmă el — să vă spun avantajele: întîi că omul se leagă de mașină. Strungul e masa lui, casa lui, aș putea să spun mama și tatăl lui. În al doilea rînd, trăind în mașină, te gîndești numai la inovații. Copiii își petrec vremea numai în cutia de viteze; cînd l-am dăruit băiatului un ursuleț, l-a aruncat. Se joacă cu o roată dințată, o curăță și o unge tot timpul. Tatăl meu, pensionar de vreo doi ani, socotește toată ziua cum să prelungim batiul, cu ajutorul deșeurilor. Uitați-l acolo, în capul mașinii. Stă așa și se gîndește, nu vorbește cu nimeni. Ei, astea ar fi avantajele tehnice. Apoi, ar fi că nu mai rupem hainele în tramvai, că n-avem igrasie, nu se prăsesc șoarecii: pe ultimul l-am momit cu o bucățică de brînză aruncată în angrenaje; vă închipuiți ce-a rămas din șobolan... Apoi căldura asigurată — apa de răcire se scurge — după ce s-a încălzit — prin pereții apartamentului, iar dacă vrem răcoare, avem un ventilator cuplat la păpușa mobilă. Acum, ar fi bine să vă zic și lipsuri: mai întîi cu soțiile. Voiau să întindă rufele la uscat în hală; vă gîndiți ce-ar fi ieșit. Problema rufelor a rămas, totuși, nerezolvată — o să avem o ședință deseară. În al doilea rînd e că familiile ne încurcă puțin la lucru — nevastă-mea, în loc să meargă la bucătărie prin batiu, a fugit ieri pe afară și a căzut cu cratița peste șurubul fără fine. Și Gigel, ăl mai mare dintre băieți, se ascunde în cutia de angrenaje să citească romane de aventuri. Alaltăieri am observat asta pentru că roțile i-au apucat un pantof și i l-au scos deasupra. E drept că și eu obișnuiesc să stau acolo să citesc, dar asta mai mult ca să ung lagărele, pentru că ai noștri n-au reușit să toarne o compoziție bună și se ard rapid. Dar, tovarășe, fii bun și poftește sus.

Am urcat scărița și am pătruns într-o odăiță îngrijită, ale cărei rotunjimi gingașe aminteau o țeavă de tun. Mobilele erau cilindrice, ca să se poată lipi de pereți, potrivite cu atîta gust, încît masa, singura în patru colțuri, mi-a dat o senzație de amețeală.

— Ca pe vapor — surîse Nicolaescu, observînd la ce mă uit. — Trebuie să privim toate astea ca pe un mare ajutor — urmă dînsul — cu toate că sînt unii care ne fac greutăți: abia s-au mutat și-și dau în petec. Stroescu, de la strungul cinci, și-a adus găinile și le ține pe cutia de viteze. O strică, tovarășe, o ciocănește de o face ca alte alea. Și unde mai pui că au ouat în alimentarea cu apă și au înfundat-o... Și asta nu la el, la vecin... Așa fi convine dumnealui... Cu toate că avem jos cămară și bucătărie, și un fel de coteț... Dar, poftiți, să intrăm în strung.

Am presimțit ceva neplăcut, dar n-am avut timp să amîn studierea acestei probleme pînă la viitoarea documentare. Nicolaescu a luat-o înainte și după două clipe eram înțepenit într-o țeavă. Noroc că gospodina era acasă și am fost tras cu ajutorul unei frînghii de rufe, pînă într-o încăpere joasă și întunecată. Țeava avea unele asperități rămase de la turnare și stofa hainei, prea aspră, s-a agățat în ele fără să poată să le pileaască.

— Aici e un fel de cameră de trecere — îmi explică politicos Nicolaescu — Și... hei, Gigel, mai încet! — strigă dînsul.

Dar era prea tîrziu. Un băiat încercă să treacă pe lîngă noi, ghemuindu-se. Datorită lipsei mele de experiență, am căzut într-o poziție dificilă și în scurt timp picioarele celor doi Nicolaescu și cu ale mele se amestecară viguros.

— Dacă vreți, stați puțin într-o mînă, să respir — îmi șuieră Nicolaescu-tatăl. Ei, Gigel, ridică-ți piciorul de pe ceafa tovarășului! Acum ți-ai găsit să te joci, obrăznicătură?

După cîteva rostogoliri, Gigel reuși să se desprindă din grupul nostru și plecă de-a bușilea, fluierînd, iar noi am ajuns în alt tub, pe unde am trecut mai ușor, fiindcă eram puțin uns. „Documentarea are riscurile ei" — am socotit, mîndru de munca de reporter. Aș fi vrut să-l întreb ceva pe ghidul meu, dar el mi-o luă înainte, deschizînd o ușă scundă.

— Iată cutia de viteze — spuse. — Vizavi e bucătăria. Poftiți.

Nu știu exact cum s-a întîmplat, dar am auzit un țăcănit monstruos, cineva mi-a smuls pantalonii, mi-a tras două ghionturi groaznice și am zburat într-o bucătărie mică și luminoasă.

— Vai de mine, tovarăşe,— mi-a spus Nicolaescu. V-aţi băgat în angrenaje, păcatele mele! Noroc că mergeam cu viteză mică! Staţi o clipă, luaţi pantalonii ăştia de salopetă. Şi, dacă vreţi, să ieşim puţin la aer.

Operaţiunea de ieşire s-a arătat a fi destul de complicată, întrucît deschiderea era mai îngustă decît capul. M-a salvat numai faptul că eram bine muiat în ulei.

— De ce nu l-am vizitat pe dinafară? am întrebat apoi, arătînd strungul.

— Pentru că ce am văzut constituie cea mai importantă caracteristică a inovaţiei. Cînd odăile se repară, eventual le sudăm, le mai dăm la strung, sau le nituim, locuim jos, în batiu. Apoi, aceasta constituie o mare economie de spaţiu, e o folosire mai raţională a dedesubtului maşinii şi, în al treilea rînd, gîndiţi-vă ce ar fi dacă gospodinele ar merge prin hală la bucătărie. Acum, e drept, proiectanţii au greşit, calculînd puţintel cam prea economicos spaţiul de locuit...

— Lasă, tovarăşe Dumitraşcu — s-a auzit o voce din spate — pe ei este cine să-i critice! M-am întors. Responsabilul sindical revenise să ne ajute. În ciuda documentării, care mă obosise oarecum, entuziasmul şi interesul meu ajunseseră la culme şi-mi scosesem carnetul să iau note. Dar l-am stors degeaba de ulei, pentru că începea festivitatea".

Dumitraşcu suspină, trase o linie şi scrise sub ea: „va urma". Fugi apoi la redacţie, bătu textul la maşină şi năvăli la secretariat.

— Să vă citesc! — strigă el — Să vă citesc ce am văzut azi la „Cheia", ţinut secret pînă acum, pentru că a fost în fază experimentală.

Istorisirea aceasta n-ar avea nici un rost dacă am omite reacţiile produse în făptura şi spiritul secretarului de redacţie.

El spuse:

— Ce-i asta?! Apoi: — Formidabil! Iată unde a ajuns industria noastră! Apoi: — Cum de n-au aflat cei de la regiune? Să dăm un telefon să verificăm.

Dar la regiune nu mai era nimeni. Secretarul îl privi ţintă pe Dumitraşcu, apoi spuse:

— Şi unde e rolul partidului?

După aceea:

— Ar fi bine să scoţi chestia aia cu nevasta care a căzut pe batiu. Nu e esenţial şi o să împiedice masele să capete încrederea în noua maşină. Iar noi vrem să capete încredere! Nici pantoful copilului scăpat în angrenaj n-are nici un rost. Dumneata eşti un naturalist, tovarăşe Dumitraşcu, îţi plac lucrurile groaznice. Şi mai îndulceşte chestia aia cu tuburile strîmte. De ce să fim criticişti? Pe cine ajută asta? Şi de ce tot pomeneşti despre dumneata?

Pe deasupra eşti şi sentenţios. Să lăsăm oamenii să aibă opinie. Şi... nu, nu... te rog!... Nu discut! Am spus! Şi... mai mult cu sindicatul. Conflictul cu cei înapoiaţi e trecut prea în fugă, fără să-ţi mai spun că nu e concret. Trebuie să ştim: cine a vrut, cine n-a vrut să se mute în strung, şi de ce... Să-i ajutăm pe oameni... Dar... de ce nu ţi-ai exprimat punctul de vedere în legătură cu maşina? Unde e contribuţia, poziţia dumitale? Profită de faptul că n-ai o încheiere, şi bagă asta acolo.

Se gîndi puţin, înfierbîntat de cele spuse. Apoi:

— Vezi, tratează mai satiric faptul că se întind rufe în sală, dar în schimb sugerează să li se aducă acolo şi filme. Cu toate că am avut tot timpul senzaţia unei uşoare ironii, nu mi-am dat seama pe cine vizezi... Ei, cam asta ar fi — încheie el, ca să nu-l demobilizeze pe reporter.

Făcu cîţiva paşi prin cameră, după care îi făcu semn lui Dumitraşcu să vină în biroul redactorului-şef, care lipsea de o săptămînă.

— Tovarăşe Dumitraşcu — îi spuse, emoţionat, oferindu-i o ţigară — îmi pare deosebit de bine că te-ai mai lăsat de prostii şi ai scris ce ne trebuie. Dacă mergi înainte pe calea asta, ai să ajungi departe. Din păcate te-ai ocupat cam prea mult de întîmplări petrecute în familia muncitorului şi prea puţin de atitudinea lui, de sentimentele lui faţă de maşină. E rămăşiţa vechiului intimism al dumitale. Cu toate astea, tovarăşe Dumitraşcu, te felicit! Să vedem următorul material, cu festivitatea!

Şi secretarul de redacţie strînse în mîna lui mare, caldă, mîna reporterului, care tremura după efortul creator prin care trecuse.

„...Şi acum, Aleco (X), hai la joacă cu noi!"

Ziarele din Occident au comentat variat retragerea cunoscutei dansatoare şi cîntăreţe negre Joséphine Baker de pe scena Follies Bergér-ului. Cu atît mai mult cu cît retragerea era însoţită de declaraţia actriţei de a trece activ în rîndul luptătorilor împotriva rasismului.

Dacă cei 30 de ani de scenă o apărau într-un fel de sarcasmul unei anumite prese, n-au lipsit, totuşi, zîmbetele ironice la apariţia fotografiei Joséphinei Baker înconjurată de cei şapte copii de rase diferite, „săptămîna mea" — cum şi-a poreclit-o singură. Şapte copii orfani, înfiaţi şi strînşi într-un singur cuib, de o femeie ce-şi dedică viaţa apărării demnităţii umane. De pe poza ştearsă, reprodusă în ziar, am reţinut doar zîmbetele timide, nedumerite încă, ale copiilor...

Am revăzut-o într-o zi, intrînd într-o curte — adevărată pajişte înveşmîntată de primăvară. Pe scăunaşe pitice, o lume de pitici asculta o poveste. De departe, nu auzeam istoria — zăream doar spatele educatoarei, capul puţin aplecat spre alte capete mici. N-am vrut să tulbur discuţia. Era prea mare atenţia, prea mult interes, ca să-mi permit să mă apropii. Pe afară începuseră să zburde fluturi albi pe ramurile caişilor şi în scufiile galbene ale păpădiilor zumzăiau cald albinele. Povestea era, desigur, mult prea captivantă dacă nici fluturii, nici gîzele nu puteau fura privirile ochilor rotunzi. Istorioara s-a sfîrşit şi dintr-o dată au început să curgă întrebările. Cîţiva s-au bucurat bătînd zgomotos din palme, răsturnîndu-se chiar de pe scăunaşe, alţii s-au repezit spre educatoare, grăbindu-se să privească într-un caiet ce-l ţinea în poală. M-am apropiat încet şi peste umărul educatoarei, printre zulufi şi cîlioni, am zărit din nou zîmbetul încrezător al Joséphinei Baker şi feţişoarele ulmite ale „micii ei săptămîni".

— De ce nu iubesc oamenii răi pe negrişori, tovarăşă Lia?

— Pentru că sînt răi! răspunde cu convingere un băieţaş niţeluş încruntat.

— Nici pe chinezii mici nu-i iubesc? Nici pe greci? (Nu înţelegeam de ce tocmai pe greci?) Copiii şi-au întors atunci feţele spre o fetiţă slăbuţă cu tenul mat şi zulufi ce-i alunecau zburdalnici pe frunte. Simţind privirile aţintite asupra ei, se aplecă spre scăunaşul de alături, unde un rotofei la fel de cîrlionţat părea cu totul rupt de cele prezente. Se străduia să-şi înfăşoare un fir de iarbă în jurul unui nasture şi restul părea să-i fie indiferent.

Fetiţa se aplecă spre ei şi-l apucă de mînă, smucindu-l un pic. Se strînseră unul lîngă altul, înfruntînd privirile celorlalţi.

— Hélénichi, Aleco, — spuseră copiii — veniţi aici, veniţi! — şi doi mai vrednici începură să-i tragă spre a-i convinge, mai mult decît se cuvenea.

— Ela do — veniţi — le făcu semn şi educatoarea şi se aplecă apoi spre ei cu braţele întinse. Copiii i se culbărîră la piept şi de acolo priveau acum c-un zîmbet maliţios spre ceilalţi.

— ... Lor nu le pasă de copii, de nici un fel de copii. Ei vor doar să fie bogaţi, bogaţi şi atît — încheie istoria educatoarea.

— Şi atît! subliniază cu convingere, din nou băieţaşul cel încruntat. Apoi îşi descreţeşte fruntea şi spune: acum noi să ne jucăm cu toţii.

Şi în acel „cu toţii" şi-n propunerea de joc, am simţit o anumită uşurare care s-ar fi putut traduce prin: „Bine că la noi e alt fel"...!

Ca un stol de vrăbii copiii o porniră îmbrîncindu-se, hîrjonindu-se spre leagăn, spre morişcă, spre grămada de nisip. Un grup întîrzîă strîns în jurul fetiţei şi băieţaşului cel oacheşi.

— Hélénichi, ela do — îşi ţuguia o fetiţă gura — „kaţe froni ma" (stai cuminte).

— De unde ştie fetiţa greceşte? o întreb curioasă pe educatoare.

— Am învăţat eu cîteva cuvinte şi apoi i-am învăţat şi pe copii ca să poată lega primele conversaţii.

— Aleco — karaméles, da? Karaméles! îl îmbie mai departe un aitul — iar rotofeiul rîde acum şi sughite, aşa cum fac cei mici la prea mari bucurii. „Karaméles, karaméles", repetă toţi, bătînd din palme de parcă ar fi descoperit în numele zaharicalei cine ştie ce vorbă făcătoare de minuni.

— „Ela do, karaméles", şi ristele se transformară în chiote, iar alţii, ca să mărească veselia, se rostogoleau ca butoiaşele prin iarbă.

Bine că la noi e alt fel! — m-am gîndit şi eu.

...În fundul curţii, în strălucirea curată a dimineţii de aprilie, o horă largă se învîrtea veselă. Ora sună două... „Omul Negru" n-a venit, ora sună trei... „Omul Negru" n-a venit. Ora sună patru... Dar ceasurile limpezi şi vesele vor suna mereu, întovărăşindu-vă copilăria. „Omul Negru" nu va mai veni! Nu-l vom lăsa să se mai apropie de pajiştea voastră.

Irina OPRAN

CONSFĂTUIRILE „FLACĂRII" CU CITITORII SĂI

Cu prilejul Zilei presei comuniste, redacţia revistei „Flacăra" a organizat consfătuiri în care s-a întîlnit cu cititorii săi.

Joi 3 mai avut loc în Bucureşti, la fabrica „Industria Bumbacului", consfătuirea cu cititorii revistei din această întreprindere.

Luînd cuvîntul, numeroşi cititori au adus propuneri preţioase cu privire la îmbunătăţirea conţinutului şi prezentării revistei.

Printre cei care au vorbit, tov. Petroniac Irina, desenatoare, a arătat că ilustraţiile la schiţe, care sînt semnate de multe ori de cunoscuţi artişti plastici, trebuie să redea mai sugestiv conţinutul textului şi să aibă o calitate artistică corespunzătoare.

Vorbind despre fotoreportajele apărute în „Flacăra", tov. ing. Becuţa Alexandru a propus să se păstreze echilibru între spaţiul acordat textului şi fotografiilor. Tov Bunaciu Mariana, tehniciană, a cerut ca în revistă să fie mai mult prezentată noua noastră cinematografie. Utemistul Vasile Constantin, analizînd unele schiţe apărute, a propus ca pe viitor să se publice schiţe şi reportaje, avînd ca temă educaţia comunistă a tineretului.

O altă consfătuire a avut loc pe ziua de 4 mai la Craiova, organizată de „Flacăra", împreună cu ziarul „Înainte", organul Comitetului regional de partid. Consfătuirea s-a ţinut în sala de festivităţi a liceului teoretic nr. 1. Au participat numeroşi cititori ai revistei, printre care, oameni de cultură, activişti pe tărîm obştesc şi mai ales muncitori şi tehnicieni din fabricile „Electroputere", „7 Noiembrie", „Partizanul", „Fructul românesc", „Independenţa", „Depoul C.F.R. Craiova", studenţi şi profesori de la Institutul Agronomic şi Institutul Tehnic etc. Cititorii „Flacării" au făcut aprecieri asupra revistei, au adus propuneri pentru îmbogăţirea cuprinsului numerelor viitoare.

Tov. Manda Grigore, mecanic de locomotivă, şi-a exprimat interesul pentru reportajele care au cuprins aspecte critice, ca „Aşa nu e bine", de C.Chiriţă, arătînd că doreşte să se publice în „Flacăra" cît mai multe materiale de acest gen. În cuvîntul său, tov. profesor universitar Stratulat, de la Institutul Agronomic, a arătat că trebuie mai mult folosită schiţa pentru oglindirea transformării socialiste în agricultura din ţara noastră. De asemenea, în cadrul consfătuirii, unii cititori şi-au exprimat preferinţa pentru genul scurt publicat în revistă, care e mai adecvat decît nuvelele mari sau fragmentele de romane, şi au cerut ca schiţele care apar să aducă conflicte sufleteşti mai puternice, probleme de transformare a conştiinţei mai interesante etc.

STAȚIE experimentală

...„Se va organiza activitatea de cercetări științifice în strînsă legătură cu problemele legate de producția gospodăriilor agricole socialiste, a SMT-urilor și gospodăriilor agricole individuale, se vor sprijini aceste gospodării în introducerea experienței înaintate și a realizărilor științei.

Institutele de cercetări științifice vor studia cu cea mai mare atenție experiența fruntașilor în producția agricolă, generalizarea și introducerea ei pe o scară largă".

(Din „Directivele Congresului al II-lea al Partidului Muncitoresc Român cu privire la cel de-al doilea plan cincinal de dezvoltare a economiei naționale pe anii 1956-1960").

Am vizitat multe gospodării colective. Ei bine, mi s-a întîmplat nu o dată să aud vorbindu-mi-se în felul acesta: „Creștem de ani de zile aceleași rase de animale. Bune sau rele, sînt ale noastre și ne-am obișnuit cu ele. Am încercat să aducem altele mai productive. Nu merg. Ne-am ales doar cu pagubă".

La Călărași Vechi, de pildă, colectiviștii au introdus cunoscuta rasă de găini Leghorn. Ouătoare renumite în lumea întreagă. Președintele scosese chiar o zicală: „ziua și oul". Pentu ca, în curînd, oamenii s-o schimbe în: „ziua și găina"; căci, gîtuite de clima aspră a Bărăganului, păsările acestea sensibile se stingeau una cîte una. Într-o comună alăturată, la Ceacu, colectiviștii au încercat să împămînteneaască rasa de porci York. „Carne multă și 12-13 purcei la o fătare". După cîteva luni cădea răpus de pestă ultimul dolofan roșcovan. În sfîrșit, într-o altă colectivă din sudul țării oamenii au încercat să-și mărească șeptelul, aducînd cîteva exemplare de vaci Pintzgau (care în nordul țării au adus creșcătorului C. Adochiței cunoscutele rezultate excepționale în producția de lapte). S-au îmbolnăvit și acestea pe rînd.

Constatările acestea mi-au născut în mod legitim sericase semne de întrebare: așadar, văcuța surie, porcul țigănesc, trăpașul pitic, găina țărănească, țigăile și turcanele cu lîna lor aspră, vor trona nestingherite și de-acum înainte? Eram de fiecare dată sigur că oameni mult mai pricepuți și mai în problemă decît mine se ocupau de multă vreme de treaba aceasta, dar confirmarea deplină am avut-o abia zilele acestea, în urma călătoriei făcute la Slobozia.

Inginerul zootehnic Gh. Bejan și asistentul R. Marinescu execută lucrări de biometrie la tipul nou de cal ce se creează în stațiune.

La „I.C.Z."-Slobozia

În zorii primei zile am vizitat secția de cabaline. Pretutideni exemplare de armăsari și iepe de o rară frumusețe și îngrijire. Pur sînge englez, a căror armonie de linii îți provoacă o adevărată emoție estetică, liniștiți și masivi ardenezi, muncitori și blînzi trăpași locali. Mă însoțește doctorul Maior, directorul stațiunii.

— Iată materialul nostru de lucru. De aci, de undeva, va trebui să se nască exemplarul dorit, care va purta într-însul toate calitățile confraților săi.

Încerc o senzație curioasă: din animalele acestea vii, vor trebui desprinse și apoi împreunate, ca într-o adevărată combinație chimică, calitățile și trăsăturile lor esențiale. Ca dintr-un adevărat minereu, tehnicienii se vor lupta să scoată, cu migală și răbdare, tot ce e bun în fiecare: calului englez eleganța sa; ardenezului, puterea; iar trăpașului local, rezistența. Mai departe:

— Baza o constituie evident rasa locală. Trăpașul. O bază curățată de impuritățile existente, pe care vom trebui să clădim rasa noastră viitoare. Viitorul „cal de Slobozia", frumos, masiv și rezistent, să poată duce de trei ori greutatea corpului său.

Ei bine, cititorule, poate nici unde în altă parte rezultatele muncii nu apar atît de îndepărtate. Un colectiv întreg de muncitori și tehnicieni pornesc cu avînt la treabă, azi, pentru a-și vedea cu ochii roadele abia peste 10-15 ani! Zece, cincisprezece ani în care caracterele urmărite se plimbă dintr-un exemplar într-altul, apar un timp cu putere, pentru a putea să recadă în viitoarea generație, răpuse de atavism sau degenerare. Ani în șir, zootehnicienii le urmăresc zi cu zi, le pîndesc în fiecare nou născut și se străduiesc apoi să le consolideze, să le supună, pietrificîndu-le într-un singur animal.

Sînt scoși în curte, pentru demonstrație, trei armăsari. Un ardenez, un trăpaș și metisul rezultat din încrucișarea lor. Fiecare e înhămat la o droșcă, apoi pornesc să se întrecă. Păsind măsurat și greoi, masivul belgian rămîne ultimul. Metisul îl întrece, dar nu poate ajunge trapul sprinten al localnicului. La sfîrșit, pare destul de obosit. În locul lui se înhamă acum un metis din a doua generație. Acesta se apropie mult de sprintenul trăpaș. Un al treilea metis, rezultat din încrucișări și mai îndepărtate, e gata să prindă din urmă „rasa locală", iar la sfîrșit pare la fel de puțin obosit ca și concurentul său. În clipa în care va reuși să-l ajungă sau să-l întrecă, scopul crescătorilor va fi atins: noul tip va putea fi perpetuat, devenind părintele rasei de Slobozia.

★

Înainte de a ajunge la secția bovinelor, doctorul Maior e chemat să primească o delegație de colectiviști. Oamenii arată că taurii trimiși pentru încrucișare au dat și exemplare ale noii rase, dar și cîteva sure de stepă autentice.

— O să venim deîndată să vedem viteii. Dar cu oile pe care vi le-am trimis?

— O, cu astea e o adevărată minunăție! Au ieșit toate ca la dumneavoastră. Lîna moale ca mătasea. Și ele, sănătoase toate.

Ne întoarcem la grajduri. Însoțitorul meu, crescătorul Nicolae Chiriacescu, îmi potolește noianul de întrebări:

— Nu te supăra. E timpul mulsorii. Să vorbim încet și să călcăm în vîrful picioarelor. În asemenea momente vaca trebuie să fie într-o stare de destindere. Orice zgomot îi produce șocuri neplăcute. (Rîde). Nu sînt snoave, tovarășe. Lucrurile acestea au influență mare asupra lactației. Și asupra creșterii.

Mi-am amintit de crescătorul de bovine Chiriacescu cînd am vorbit cu ciobanul Miu Petrache, de la secția de ovine. Moșul acesta îmi povestea cu multă seriozitate:

— Amu, cînd încep mioarele să dea lapte, le iau sara tălăngile de la gît și le bag pe furiș în ogor străin. Oaia, de la numai o gură de nutreț furat, dă lapte mult și bun. Așa-i învățătura din bătrîni!

Și aceasta după ce tot ei mă lămurise cu puțin înainte:

— Niciodată oile nu se adapă încălzite. Le ia cu pneumonie. Trebuie așezate la umbră. Iar de nu afli umbră, cum e aci în Bărăgan, să fie cel puțin puse în șir lung, să le bată vîntul din toate părțile. Așa mi-au citit mie tehnicienii din cărți, așa am făcut — și a fost bine.

Dacă la crescătorul Chiaricescu rămășițele vechiului au căzut la fund, strivite de cunoștințele moderne, științifice, căpătate sub îndrumarea personalului tehnic al stațiunii, la bătrînul Petrache, noile îndrumări științifice au rămas încă pe același plan cu superstițiile. Peste 2-3 ani, desigur nu va mai vorbi nici moșul Miu ca azi. (Cei care îl veți întîlni atunci, o să-mi dați dreptate).

Înțeleg acum limpede că numai calificarea întregului colectiv va duce în mod sigur la reușita experiențelor proiectate.

În fața unui staul rumegă liniștite trei vaci. Prima de o culoare brun închis. A doua, de un brun suriu, iar ultima de un sur deschis. Trei generații ale încrucișării rasei Schwitz, cu sura locală de stepă. Prima a dat anual 2.000 litri lapte. Urmașa ei, 2.200, iar ultimul exemplar, 2.500 litri. Acesta a fost oprit pentru perpetuarea și consolidarea rasei. Ca înfățișare aduce mult cu sura locală, avînd, totuși, crupele mai pline și talia mai armonios unduită. Calitățile celor două rase s-au sudat perfect într-însa. Foarte curînd colectivele din regiune o vor avea în sute de exemplare: o nouă sură de stepă, perfect aclimatizată, dar care va da de cinci ori mai mult lapte!

Va fi o mare victorie a stațiunii. Un colectiv întreg o așteaptă cu nerăbdare.

Departe de Slobozia, în plin Bărăgan, se află secția de ovine, porcine, păsări și iepuri. Aci trăiesc și muncesc tinerii soți medici veterinari Elena și Aurel Harșian.

De șapte ani de zile tinerii aceștia și-au ales ca loc de trai Bărăganul, iar ca preocupare permanentă — turmele de mioare, iepurii de angora și păsările de casă. De dimineață pînă seara (și adeseori și noaptea), cei doi soți se găsesc numai în mijlocul lor. O singură fluierătură și mioara chemată se apropie blîndă de doctorul Harșian:

— Ce e, fetițo? Ce faci tu? Spune! Iată, aceasta e un exemplar de merinos. O rasă pe care localnicii nu au reușit s-o împămînteneaască.

O nouă fluierătură. Vine să ne arate blana o țigaie bucălaie. Apoi un tip al noii rase realizate în stațiune. Doctorul Harșian a obținut-o prin repetate încrucișări între rasa merinos și țigaia bucălaie. Metișii realizați, rezistenți și la crivățul iernii, și la zăpușala verii, sînt îmbrăcați în cojoace, cu o lînă tot atît de fină ca și cea a rasei merinos.

Îi văd apoi că gustă din hrana pregătită pentru oi

— Ar mai trebui puțină sare, nu? Dumneata ce crezi, tovarășe?

Îmi țin respirația și înghit cu cazmă puțin din amestecul acesta sălciu, privind cu stupoare cum medicii Maior și Harșian mestecă în toată legea combinația aceasta de porumb furajer și tărîțe, vorbind despre ea ca despre o mîncare obișnuită.

La clocitoarea de pui, soția doctorului îmi explică procedeul de urmărit selecția. Găinile poartă toate, la aripă, o plăcuță cu un număr. În felul acesta fiecare ou are trecut pe coajă numărul respectivei găini. În momentul ie-

şirii din găoace puişorii sînt captaţi automat într-un săculeţ, pentru a nu se amesteca între ei. Aşa se poate urmări dezvoltarea fiecărui exemplar şi compara cu părinţii săi.

— Cu fiecare generaţie, talia găinii locale s-a înălţat. Rezistenţa i s-a menţinut şi ouatul a sporit considerabil.

Prin combinarea tuturor încrucişărilor posibile, tînăra doctoriţă a reuşit să smulgă rasei Rhode-Island talia şi fecunditatea, sădindu-le în trupul sănătos şi rezistent al păsărilor de Bărăgan.

În casa lor am găsit ultimele publicaţii de specialitate din domeniul zootehniei. Reviste romîneşti, sovietice, germane, elveţiene. Alături, cîteva mari dicţionare. „Ne descurcăm mai anevoie, dar ne descurcăm".

În şapte ani de zile, mărunţele mondenităţi ale Capitalei au întîrziat să ajungă pînă aici, dar descoperirile şi discuţiile ştiinţifice la zi sînt, în această căsuţă aruncată în mijlocul Bărăganului, tot atît de prezente şi actuale ca într-un institut al Bucureştiului. Îi ascult uimit cum reproduc din memorie pasaje întregi din ultimele actualităţi ştiinţifice. „Citeam ieri că pesta porcină se consideră la Ulan-Bator..."; „În Noua Zeelandă, Buttler încearcă acum la oi..."; „...asta a arătat-o Grossman în „Les Maladies endemiques des poullets..."

Pomeneam la începutul acestor rînduri de febrilitatea cu care cei din staţiune îşi duc munca pentru nişte roade ce le vor putea avea peste ani de zile. Ca să priveşti cu atîta încredere şi curaj în viitor, trebuie să porţi în tine două însuşiri: pasiunea nelimitată pentru acest fel de meserie şi o înţelegere deplină a rolului ei politic şi economic. Au fost prieteni „mărinimoşi" care le-au găsit soţilor Harşian posturi „grase" şi comode în Capitală, iar în ceea ce-l priveşte pe doctorul Maior, i s-a propus, şi nu o dată, să ocupe o catedră de profesor la Facultatea de medicină veterinară din Bucureşti. Dar pasiunea pentru lupta grea şi lungă, pe care şi-au ales-o, a fost mai puternică şi a învins.

În 30 de ani rasele noi ale Sloboziei vor domina într-un procent covîrşitor în Bărăgan. Şi pentru un cercetător pasionat, 30 ani nu e prea mult ca să-şi vadă eforturile încununate de succes.

Aceasta e singura şi adevărata explicaţie.

Ilarie MURGU

Fotografii de E. IAROVICI şi M. IVANCIU

Proba cailor de trei ani, la tracţiune cu o greutate de 500 kg, pe distanţă de 15 km.

Pentru membrii staţiunii, probele la care sînt supuşi caii devin adevărate manifestări sportive.

O vizitatoare asiduă a fermei de păsări...

Prin ameliorarea rasei locale de vaci, exemplarele viitoare vor trebui să dea cel puţin de cinci ori mai mult lapte, decît obişnuita sură de stepă.

Pe teritoriul staţiunii se află un lac artificial unde raţele găsesc cele mai bune condiţii de creştere.

Antrenamentul zilnic al tinerilor armăsari.

Zăpada e din ciți, munții din pînză vopsită, dar artiștii sînt autentici... Cei care au văzut spectacolul „Regina zăpezilor" în interpretarea colectivului artistic de copii „Luminița copiilor" al raionului 23 August, vă pot garanta lucrul acesta.

Fotografie de S. STEINER

Un aspect al sălii, în timpul seminarului.

Un grup de geografi din diferite țări.

DEZBATEREA DE LA ALIGARH

de Constantin HERBST
directorul Institutului de cercetări geografice

Nu demult a avut loc în orașul Aligarh din India un Seminar Internațional de Geografie, la care a participat și o delegație din țara noastră. Redăm mai jos unele impresii ale șefului delegației noastre, tov. C. Herbst, asupra seminarului.

După opt ore de zbor deasupra deșertului Nubiei, Mării Roșii, deșertului Arabiei, golfului Persic și Mării Arabiei, iată-ne aterizînd, în sfîrșit, pe țărmurile de apus ale Indiei, la Bombay. De cîte ori n-am citit sau am vorbit altora despre blînda, calma iarnă indiană... Și, totuși, vederea ei ne-a provocat surpriză: o iarnă cu peste plus 20°, în care paltonul devine o prezență neplăcută...

Întîlnirea celor 150 geografi

De la Bombay, am plecat spre Aligarh, oraș situat la cca. 100 km spre sud-est de Delhi. Alegerea acestui oraș nu a fost întîmplătoare, căci universitatea musulmană de aci, care a organizat Seminarul, este una dintre cele mai vechi universități indiene și are o glorioasă tradiție: înființată în 1875, ea a organizat decenii și decenii educația musulmanilor, împotriva politicii colonialiste britanice.

Ne-am întîlnit acolo, în bătrîna universitate indiană, 150 de geografi, reprezentînd 19 țări ale lumii. Geografi din țara-gazdă, sovietici, americani, chinezi, afgani, bulgari, englezi, germani, egipteni, polonezi....

Dezbaterile Seminarului au constituit un minunat schimb de experiență pentru fiecare dintre noi. Larga împărtășire de informații și păreri ne-a dat putința să ne documentăm asupra multor probleme, privind preocupările și realizările colegilor noștri din celelalte țări, și să cunoaștem părerile și poziția lor în cele mai importante probleme ale științei geografiei contemporane.

Cea mai dezbătută problemă

Cele mai vii discuții au fost purtate asupra problemei resurselor alimentare și creșterii populației, problemă care pentru popoarele Asiei și Africii este de cea mai mare importanță. Părerile cuprinse în referatele prezentate au fost dintre cele mai diferite, văzînd concepțiile filozofice diferite care le-au dat naștere.

Dacă asupra acestui punct, al posibilității asigurării unui standard de viață cît mai ridicat pentru popoarele țărilor slab dezvoltate — s-au adus multe sugestii pozitive, privind trecerea la industrializarea acestor țări și la adoptarea altor măsuri corespunzătoare, apoi au fost și unele comunicări, care au oferit niște rețete cinice, pe linia reacționarelor teorii malthusianiste. Astfel, profesorul Idris Ahmad Qureshi, de la Universitatea din Aligarh, a susținut în referatul său că îmbunătățirea nivelului de alimentație a poporului indian ar fi imposibilă, în cazul în care populația va continua să crească. El a sugerat o politică restrictivă asupra creșterii populației, o reducere a numărului gurilor de hrănit, în vederea realizării unei proporții convenabile între surselealimentare și numărul populației. Asemenea recomandări neomenoase și reacționare au mai făcut și alții, printre care și prof. O.H.K. Spate, de la Universitatea australiană din Camberra. El a arătat că „India are nevoie nu numai de o fertilitate sporită a terenurilor agricole, dar ea are nevoie și de o fertilitate scăzută în sînul familiilor". Astfel de păreri, care au fost îmbrățișate de o minoritate dintre geografii indieni sau din Pakistan, au fost însă puse cu totul în inferioritate de marea majoritate a referatelor, care au avut un înalt conținut științific.

Pămîntul ne poate hrăni pe toți!

O infirmare categorică a tuturor tezelor neomalthusianiste susținătoare a teoriilor asupra pretinsei suprapopulări a globului a fost făcută de referatul „Rolul și locul geografiei în dezvoltarea U.R.S.S.", ținut de acad. I.P. Gherasimov, directorul Institutului de geografie al Academiei de Științe a U.R.S.S. Acad. I.P. Gherasimov a arătat, prin cifre și fapte oglindind realizările dobîndite în țara socialismului victorios, că acolo unde se lucrează intensiv pămîntul, acolo unde îi sînt smulse bogățiile, se poate crea și se creează un belșug de produse alimentare, care poate satisface numărul crescînd al populației.

De un meritat succes s-a bucurat la Seminarul de la Aligarh, referatul prof. Sun King Kin, de la Universitatea Populară din Pekin. Prezentînd viața de înfometare pe care o trăia înainte poporul chinez și arătînd, prin cifre și date edificatoare, situația radical schimbată, de astăzi, din țara sa, prof. Sun King Kin a arătat că motivul pentru care alimentația populației constituie o problemă atît de grea în unele țări, nu este lipsa de pămînt sau lipsa de productivitate a acestuia, ci sistemul social învechit existent în aceste țări și care frînează dezvoltarea forțelor de producție și posibilitatea măririi resurselor alimentare.

Prin cele trei referate care le-a susținut, și delegația țării noastre a adus o contribuție prețioasă la dezbateri. Primul referat, „Contribuția geografiei în reconstrucția economiei naționale", a scos în evidență dezvoltarea geografiei la noi, în anii regimului democrat-popular, arătîndu-se felul în care au fost legate de cerințele dezvoltării economiei naționale, cercetările făcute în ultimii ani. Acest referat a vorbit despre studiile care s-au făcut în bazinul carbonifer Valea Jiului și la Reșița, despre cercetările asupra degradărilor de teren din Podișul Moldovenesc și Cîmpia Transilvaniei, de cercetările asupra unui număr de 70 de raioane și a numeroase orașe etc.

Al doilea referat a prezentat problema învățămîntului geografic în țara noastră; iar prin cel de-al treilea referat, „Geografia și rasismul", delegația noastră a luat atitudine împotriva teoriilor rasiste lansate și întreținute de unii geografi din țările capitaliste.

În cadrul Seminarului de la Aligarh, s-a organizat o interesantă expoziție, la care au participat, prin diferite materiale documentare, numeroase țări. E greu de descris sentimentul de satisfacție pe care l-am avut, văzînd interesul cu care colegii noștri din alte țări consultau și solicitau lucrările noastre de specialitate prezentate în expoziție. Pentru cunoașterea realizărilor noastre și în semn de prietenie, noi am oferit o frumoasă colecție de cărți de specialitate românești, atît facultății de geografie a Universității din Aligarh, cît și diferitelor delegații ale țărilor participante.

Prezentarea la Seminarul de la Aligarh a unor păreri diferite nu numai că nu a scăzut importanța acestuia, dar a dus la o înviorare a dezbaterilor, la adîncirea cunoașterii diferitelor concepții, la lămurirea multor probleme de ordin teoretic și practic. Dezbaterea de la Aligarh a constituit, pentru toți cei care au participat la ea, un valoros schimb de experiență.

Întreaga mînie a poporului grec poate fi citită pe chipurile acestor tineri manifestanți greci care se solidarizează cu lupta pentru libertate a populației cipriote.

Enosis!

Enosis! Unirea cu Grecia! Aceasta e năzuința populației cipriote. Aceasta e și dorința poporului grec. Dar nu și dorința colonialiștilor. Și de aceea, ei încearcă să înăbușe, cu ajutorul teroarei, aspirațiile și lupta pentru libertate și pentru recunoașterea dreptului la autodeterminare a populației cipriote. Ultima crimă a asupritorilor poporului cipriot este condamnarea la moarte și executarea a doi tineri ciprioți, Mihalis Caraolis și Andreas Demetrius. Respingerea cererii de grațiere a celor doi cipriоți și executarea lor au stîrnit un uriaș val de mînie atît în rîndul compatrioților lui Caraolis și Demetrius, cît și în întreaga Grecie. Fotografiile din aceste pagini — transmise de agenția londoneză „Keystone" — redau cîteva aspecte ale manifestațiilor ce au avut loc la Atena, precum și în rîndul cipriоților din Londra, la aflarea refuzului cererii de grațiere a tinerilor cipriоți.

Mihalis Caraolis, unul dintre cei doi tineri cipriоți executați.

Fotocronica FLACĂRII

O exprimare concretă a sentimentelor ostile ale poporului grec față de colonialiști : într-una din piețele Atenei se dă foc unui drapel britanic.

Cipriоții din Londra s-au adunat la Trafalgar Square, manifestînd pentru eliberarea Ciprului de sub jugul colonialismului englez.

AMERIKA
THE UNITED STATES

În cursul demonstrațiilor de la Atena manifestanții au devastat bibliotecă serviciului de informații american și cea a serviciului de informații britanic, aflată în aceeași clădire. ←

La aflarea refuzului autorităților britanice de a-i grația pe cei doi ciprioți, pe străzile Atenei au avut loc mari manifestații de protest. Poliția, care a intervenit, a fost întîmpinată de demonstranți cu o ploaie de scînduri și pietre. ↓

fotocronica FLACĂRII

CINE RISCĂ ȘI CINE... BATE TOBA

În parlamentul britanic a venit vorba, deunăzi, despre niște băieței și despre niște tobe, fliegelhornuri, piculine și alte instrumente de percuție și de suflat. Adică „a venit vorba" nu-i bine spus, pentru că vorba n-a venit singură, ci a adus-o deputatul A. E. Hunter. Și ce dorea acest deputat în definitiv? Dorea ca cei 21 de băieți englezi, angajați în fanfara primului batalion al regimentului britanic Leicestershire, aflat în Cipru, să fie aduși neîntîrziat în Anglia și restituiți părinților îngrijorați. „De ce îngrijorați?" — s-a mirat dl. Anthony Head, secretarul de stat al ministerului de război britanic. Și i-a pus la punct pe interpelator: „să nu vă închipuiți cumva — a spus el — că riscurile sînt mult mai mari pentru un băiat în Cipru, decît cele la care s-ar expune, mergînd pe Great West Road sau traversînd Picadilly Circus". Spunînd *un băiat* și *în Cipru*, domnul Anthony Head avea desigur, în vedere *un băiat englez* dintr-un *batalion englez* aflat *în Cipru* (care nu-i englez). Socotim necesare aceste precizări pentru cei care ar ignora eventual că în Cipru, în afara celor 21 de băieți englezi din fanfara engleză, mai există și băieți ciprioți, mult mai mulți la număr, care, deși nu au uniforme militare britanice, s-au născut în Cipru, acolo trăiesc, învață, muncesc. Despre riscurile acestora, însă, domnul Head n-a pomenit nimic ; nici măcar dacă riscurile acestor băieți de a fi arestați, deportați, torturați sau executați — ca Mihalis Caraolis și Andreas Demetrius — sînt mai mari sau mai mici decît traversarea unei piețe din Nicosia sau a unei străzi din Famagusta. Dl. Head a tăcut, temîndu-se probabil să nu fie cumva chemat „la ordine" pentru că discuția era nu despre băieții ciprioți din Cipru, ci despre băieții englezi din Cipru. Și, la urma urmei, ce să discuți despre acești ciprioți, lipsiți de cel mai elementar simț artistic și pînă într-atît de incapabili să guste inspiratele concerte ale fanfarei batalioanelor britanice, încît pretind ca ea să plece din Cipru cu batalioane, cu tot?

Nu. Într-adevăr, nici nu face să mai discuți. Chestia este doar atît de simplă: băieții englezi din Cipru nu riscă nimic, iar băieții ciprioți din Cipru n-au decît să riște, dacă sînt afoni și nu le place celesta simfonie a fanfarelor.

E. DASCĂLU

AHI NUNTA EI CU PRINȚUL...

Eamée dragă,

Este unii atît de înăriți la suflet, că nu mai are nimic sfînt pe lume. Ei le ia toate peste picior, maşer, ca să ne scîrbească că de ele și ca să facă pe inteligenții cu noi. Așa, zice el, că și prințul — auzi tu! — are mătreață și bătături ca mine și ca dumneata. Niște cinici, dragă!

Însă pentru mine, totdeauna un prinț, oricum l-ai lua, este, cum să zic?, un prinț — și prinț rămîne. Subțirime. Delicatețe. Amor. Și bani. Ce poți să mai pretinzi de la viață?

Jur că încă niciodată n-am fost străpunsă de o așa emoție ca zilele trecute, cînd am auzit la radio nunta ei cu prințul!... Închipuie-ți tu, dragă, ce mers nupțial al somptuozității...

Dar îmi dau seama că îți spun atîtea și poate tu nici nu știi încă despre-ce este vorba. Iartămă. Ce vrei? Emoția!... În sfîrșit, află tu că acea splendoare de stea de cinema americană Grace Kelly s-a măritat *alafendefen* cu regele de Monaco, prințul Rainier al III-lea. Ce să-ți spun, tu, începusem să disperez și chiar mi-era teamă că nu se mai face. Prea a durat mult. Dar în fine s-a făcut! Îți spun sincer, tu, parcă mi s-a luat o piatră de pe inimă. Putem fi mîndre cu toatele pentru această victorie feminină. Înțelegi bine că vorbesc de femei ca mine și ca tine, și nu de... da' mai bine lasă!

Știi, maşer, că s-a amenajat sala tronului, că n-avea decît un tron, săracii, și s-a mai adus unul, pentru Grace.

Și rochiile ei! Mirobolante! Închipuie-ți, tu, că modelele au fost alese, la casa pariziană Laurien Castillo, de socru ei, prințul Pierre de Polignac, tatăl regelui de Monaco. Cea pentru operă e un deliciu: mătase albă cu broderii de mînă și mii de paiete. Pe ea sînt cusute cinci bucle blonde și două bucle brune ale unor fete care jură că n-au fost niciodată sărutate de vreun bărbat. E o veche tradiție superbă care spune că asta aduce noroc miresei. (Ah, maşer, ce noroc să-i mai aducă? nu l-a adus destul?) Rochia de mireasă în schimb e o superbeță! Numai taffeta și dantelă. Creație Hollywood. S-o mănînci, nu alta.

Iar prințul și-a îmbrăcat o uniformă de mare ținută pe care — auzi tu, dragă, ce libertate e aceea! — și-a creat-o el singur, după modelul mareșalilor lui Napoleon. Să mori, maparol!

Poate tu crezi că a fost așa de ușor. Fiindcă ei are bani și sînt prinți. Da' ce, soții noștri n-a avut bani? Ei și? Ne-am dus la „Domnița Bătaşa" în cupeu, am schimbat inelele la altar, și gata! Tu ți-ai agățat de gît pe podoaba aia de Matei și eu pe nemerniceul de Fanache cu toate moșiile lui, nu le-ar mai fi avut... Nu, dragă, la curțile regale nu-i așa simplu ca la noi. Ei, întîi, face repetiție. Închipuie-ți tu: nu-i de-ajuns emoția care o ai în ziua cununiei ; să mai ai una și la repetiție! Săracii de ei, n-aș vrea să fi fost în pielea lor. Însă cît sacrificiu pentru desfătarea poporului!

Dar toț ce-ți spun eu este fleacuri. Știi tu ce zestre i-a dat prințului? Nu știi! 800 de milioane de dolari. Da' și face! Să fii de bărbat un tron veritabil și cu atîtea cazinouri, te cred și eu!

Papa Kelly — un adevărat multimilionar american — a dat bani ca să se restaureze toate fațadele castelelor din Monaco, băncilor, cazinourilor și hotelurilor. Iar ginerelui, i-a plătit toate datoriile de onoare. Frumos din partea lui! N-o fi el nobil de sînge, dar fin și simțit!

Chiar că în privința asta — că adică ei nu este nobil — tu ai putea să zici că prințul, face de fapt o căsătorie morganatică, o mezalianță de lesmajestate. Taci tu! Nu spune prostii! Ce mezalianță? Acolo nu te caută nimeni de originea ta socială, bani să ai! Acolo e adevărata democrație, nu ca la noi unde... da' mai bine lasă! Și nu este, ca să zici, nici rasiști. Căci la urma urmelor, ea e americancă de peste ocean și el francuz neaoș, de viță veche, și totuși s-au luat.

În fine, aș vrea să-ți mai spun atît: să nu-ți închipui că cei de la Hollywood sînt așît de proști ca să piardă ceva fiindcă prințul de Monaco le-a răpit-o pe Grace. Doamne ferește! S-au turnat circa 45 de filme cu tînăra pereche prințiară la festivități și la cocktailuri, la conferințe de presă și la baluri, la Operă și la Catedrală, pe stradă și în balcon, acasă și în port la Nisa...

În toată afacerea asta sublimă, un singur lucru m-a mîhnit: auzi tu, regele Faruk a refuzat să vină la nuntă. Înțeleg: e ocupat cu îmbîlnirea leilor la circul său danez unde a semnat un contract de îmbîlnire. Da' ori și cît! E chestie de obraz regal. Și să nu vii la așa nuntă! Eu în locul Lui m-aș fi dus, maparol.

Și mai e ceva destul de sumbru: ultimul film pe care l-a turnat Grace Kelly la Hollywood a fost filmul „Lebăda". Și chiar așa a fost, ca un făcut de presimțire: a fost cîntecul ei de lebădă de cinema. Cît o fi prințesă, nu mai pupă ea film. Dar însă este ea prințesă? Este!

Ah, era să uit: pe lîngă coroana principară de Monaco, prințul Rainier are 24 de titluri de nobliețe. E ceva, nu? Așa că nu e de loc de mirare că-i un prinț așît de simțit și delicat încît, cu mult înainte de nuntă, a urmat un tratament de întinerire contra creșturilor de la ochi făcute de nopțile nedormite de veghe în cazinouri, cum și o cură pentru îndreptarea șirii spinării și altele.

Acum te las. Să știi că zilele trecute mister Dulles a ținut iar un discurs în care a spus absolut precis că... da' mai bine lasă! Am să-ți relatez tot cînd ne-om vedea.

Te pup și te sărut și te îmbrățișez

a ta, *Margot*
pentru conformitate

L. S.

La repetiție, în prezența înaltelor rubedenii. Sau cum explică Agenția Keystone: „Ei au petrecut aproape două ore la Catedrala Monaco ca să facă repetiția cununiei".

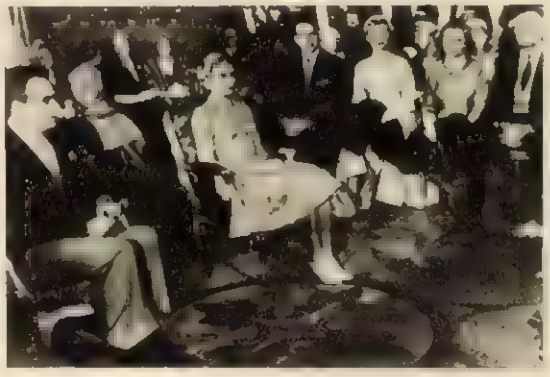

N.R. — Toate faptele cuprinse în acest foileton sînt reale.

Preludiu LA GALAȚI

Pe vremuri mai-mărimile nu iubeau arta. Deci, nici teatrul. Pe vremuri, unele dintre cele cîteva teatre subvenționate de stat erau desființate, sub pretextul „economiei bugetare". Și, îndeobște, vistieria era zgîrcită cu teatrele.

Astăzi... Mai e nevoie să subliniem aici ce se întîmplă azi în domeniul artelor, în domeniul teatrului, ca în toate domeniile muncii noastre noi? Ar fi să etalăm banalități. Fiindcă ceea ce apare extraordinar în comparație cu trecutul a devenit pentru noi, azi, ceva foarte obișnuit și firesc. S-a deschis un teatru permanent la Bîrlad? Foarte bine! Așa era și logic! Acum, de curînd, a luat ființă Teatrul de Stat din Galați? Se prea poate, dar e ceva banal!

Într-un fel, zic eu, e bine că am ajuns, înăuntrul regimului nostru democrat-popular, să socotim ca pe ceva foarte normal faptul că iau ființă teatre de stat în orașe care, altădată, duceau dorul după un kilometru de macadam și după vreo șase felinare la centru, ca să nu dea cetățeanul în băltoace și noroaie. Cu toate acestea, dintr-un alt punct de vedere, zic tot eu, nu e bine că am ajuns la asemenea blazare. Căci, dacă privite global, lucrurile pot apărea normale, firești, obișnuite — acolo, pe loc, unde întîmplarea se întîmplă, ea constituie un adevărat eveniment. Un eveniment ce cată să fie sărbătorit și subliniat într-un fel. Dacă nu-i unul republican, e cel puțin unul regional. În orice caz, un eveniment pentru toți iubitorii de teatru.

Iată, am fost poftiți la deschiderea primei stagiuni a Teatrului de Stat din Galați. Ne așteptam la o festivitate inaugurală. Cam cum a fost la Baia Mare. Ori la Bîrlad. Cum a fost la deschiderea fiecărui teatru de regiune acum șase, șapte și opt ani. Cum se și cuvenea să fie. O solemnitate sărbătorească, la care să se afle reprezentanți ai partidului, ai puterii de stat, ai Capitalei culturale și artistice, fruntași în muncă, actori de seamă etc. În felul acesta, s-ar fi subliniat bucuria reală a localnicilor că au și ei un teatru al lor. Însă ceea ce a fost la Galați a fost foarte sfios, pe sponci, „ca să fie". De ce? Fiindcă, bunăoară, comitetul executiv al sfatului popular regional nu s-a străduit să termine la timp amenajarea vechii săli „V. A. Ureche", unde își va avea, de fapt, sediul noul teatru. Și dacă n-am prididit cu amenajarea adevăratului lăcaș al teatrului și ne vedem siliți să inaugurăm întîia stagiune în sala clubului Șantierului Naval, la ce bun să mai facem festivitate? — și-o fi spus tov. Sandu Teodorescu, președintele comitetului executiv. Cei de la teatru au susținut dimpotrivă că importantă nu e inaugurarea unei clădiri, care poate constitui, firește, o mîndrie edilitară pentru Sfatul popular, ci însăși deschiderea teatrului permanent la Galați. Noi sîntem de o părere cu ei.

Cum-necum, vorba e că ne-am aflat în fața unei festivități timide, care n-a avut darul să înflăcărețe bucuria localnicilor și să dea curaj colectivului artistic și tehnic al noului teatru. N-au fost de față nici Ministerul Culturii, (nici, în special, Direcția Teatrelor), nici directori de teatru, nici actori, etc. Singur Teatrul Național din București, mai bine crescut, a trimis să-l reprezinte, doi actori de seamă: Maria Botta și Ion Manu. Tot așa Teatrul Evreesc de Stat din Iași s-a făcut prezent prin directorul său, I. Schapira. Însă teatrul frate, teatrul aceleiași regiuni, cel de la Brăila, a fost reprezentat numai pe jumătate. Căci directorul lui, Costin Iliescu, după actul doi, s-a făcut nevăzut.

Cu o cuviincioasă întîrziere, comitetul executiv regional a expediat solemnitatea. S-a rezervat pesemne pentru la toamnă, cînd ni se promite că se va inaugura sala cea nouă.

★

În schimb, spectacolul înfățișat de proaspătul colectiv al teatrului nou-născut a fost un spectacol valoros. Ceea ce desigur, face cinste colectivului, dar ceea ce, mai ales, justifică întru totul înființarea unui teatru în acest oraș important al țării.

Spectacolul s-a arătat valoros din mai multe puncte de vedere.

Mai întîi, piesa. Se cheamă „Preludiu" și e piesa de debut a tinerei autoare Ana Novac. Deși are „lungimi", deși are personaje de prisos și scene de prisos, deși pierde pe drum o serie de personaje, lucrarea e totuși fermecătoare. Prin verva ei tinerească, prin unele îndrăzneli de gîndire, prin lirismul și umorul ei, prin ideile pe care le vîntură. Și ea e cum nu se poate mai potrivită la început de drum al unui teatru. Fiindcă dezbate însăși problemele teatrului. Fiindcă pune la stîlpul infamiei mentalitatea putredă a teatrului vechi, vedetismul, afacerismul, interesele meschine și egoiste, toate cîte n-au ce căuta în artă, înjosesc și desființează arta. Fiindcă aduce un cald elogiu avîntului juvenil, pasiunii pentru creație, eticii noi în teatru, triumfului noului asupra vechiului.

Apoi, interpretarea. Distribuția pretinde, în majoritate, un tineret viol, deștept, pasionat. Colectivul artistic a fost în măsură să ne dea acest tinerel. Și numai despre tineretul acesta, care susține spectacolul, va să vorbim aici. El ne obligă — plăcută obligație — să-i recunoaștem talentul și inteligența, lăudabila frămîntare interioară ce „trece rampa", farmecul seriozității unei adolescente care-și pune „probleme"...

Cu deosebire avem de remarcat pe Genoveva Preda — un copil aproape — care-și face debutul în chip strălucit, înfățișînd pe balerina nefericită, ce năzuiește să ajungă actriță. Genoveva Preda descrie nu numai cîteva evoluții pline de grație tinerească, dar desfășoară o fantezie artistică de pe acum abundentă, un „teribilism" care-i șade bine, un joc firesc plin de prospețime, un umor, nu numai, cum s-ar spune, sănătos, dar chiar cu bujori în obraji. Aplauzele obținute la scena deschisă le-a meritat din plin. Un cronicar criticist circulaș, se poate socoti nefericit că n-are, deocamdată, cu ce reproșuri să-i aducă.

Alexandru Azoiței care, cu un termen din domeniul plastic, este un adevărat „cap de expresie", a redat un băiat covîrșit de frămîntări pornite și de lăsarea întîi de iubire ce-l încearcă pentru Ana, și de la țelul său final: arta. I-a redat cu adîncă simțire, cald, comunicativ și simplu.

Un tînăr gata să lunece pe un povîrniș primejdios, plin și el de frămîntări și de revolte greșite — a fost interpretat de Sebastian Radovici, care dovedește deopotrivă pondere și patos.

Un băiat plin de o ambiție nobilă, care a radiat simpatie, și un „vagabond" puțin timid, dar conștient de talentul său — au fost înfățișați cu aceeași fantezie creatoare, cu aceeași admirabilă sprintencală, de tinerii Mihai Pălădescu și, respectiv, Leonard Calea.

Cam „teatrale", dar nu lipsite de calități: Ludmila Petrov și Eugenia Simion.

Mai totdeauna prezentă în scenă, fiindcă așa îi impune textul, a fost *prezentă* și în celălalt înțeles — prezența scenică — tînăra Dana Comnea. E unul din elementele cele mai valoroase ale tînărului colectiv. Sensibilitate. Mișcare grațioasă și justă. Ținută. Expresivitate. Ar trebui să nu cadă prea des în elegie și să alunge lacrimile din glas, atunci cînd nu se cer.

Rolul dificil al „pozitivului" Adam a fost susținut de Matei Alexandru, care are pentru un tînăr o extraordinară naturalețe în joc (știți, cum e omul pe stradă sau la el acasă) ce amintește jocul marelui Petre Sturza. Să fie atent ca această naturalețe să nu se preschimbe în manieră.

Păcat însă că, în mijlocul acestei echipe tinerești de talent, a făcut o stridentă notă discordantă apariția lui Grigore Pogonat, într-un rol greu, complex. Greșit distribuit? Rea concepere a rolului? Indicații regizorale anapoda? Greu, deocamdată, de stabilit. Oricum tînărul Pogonat a avut mișcări anchilozate, a privit halucinat, a fost ca un fel de stafie și nu pămînteana lichea, secătură, demagogul care trebuia să fie.

Acestui tînăr înzestrat i-au venit într-ajutor actorii mai vîrstnici și mai cu experiență: Ștefan Iordăchescu, Tanți Romée, Lulu Savu, George Musceleanu, Ulpia Hîrjeu, B. Colberti, Călin Botez.

În sfîrșit, spectacolul se face valoros și prin regia artistică a lui Crin Teodorescu. Adîncirea textului, scoaterea la iveală cu mijloacele specifice scenei, a înțelesurilor deosebite ale piesei, explicarea cu tîlc a amănuntelor, fără a încăpea, într-însele sensul general — iată cîteva din calitățile regiei. Poate nu era cazul să abuzeze de plasarea, pe anume replici, a actorilor fie pe unele trepte, fie pe o estradă așezată anume. Și poate era cazul să dea un ritm mai viol acestei piese tinerești.

În concluzie, mărturisim că ne-am simțit bine în mijlocul tinereții actoricești al proaspătului teatru de la Galați. Îi urăm spor la muncă, lui și celor vîrstnici. Le urăm să atingă, zi de zi, acel ideal artistic și etic, cinstit și înalt, pentru care luptă majoritatea personajelor din acest „Preludiu".

Lazăr SEBASTIAN

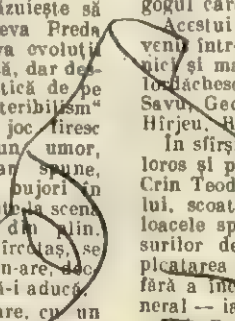

OCHIUL CORTINEI

O tînără poetă și regizoare, Simale Schneider, a realizat pe scena Teatrului Evreesc de Stat din Iași un spectacol de mult așteptat de către publicul cunoscător de limbă idiș: dramatizarea cîtorva din lucrările clasicului literaturii idiș, I. L. Peret (1852-1915).

După montarea pieselor lui Goldfaden și Șalom Aleihem, se simțea necesitatea unui spectacol care să valorifice scenic și opera lui Peret, imagine impresionantă a vieții de cumplită mizerie și asuprire a maselor populare evreești din Rusia țaristă.

După o corespondență de Lazăr Benes

Semnalăm, nu numai ca pe o manifestare artistică de succes, dar ca și pe o inițiativă prețioasă, recitalul de muzică și poezie pe care tinerele artiste Nineta Stoica, soprană, și Rozalia Bulacu-Savin, harpistă, l-au dat nu demult în sala Dalles, cu concursul artistului poporului Ion Manolescu. Emoția estetică pe care au oferit-o din plin lecturile maestrului a fost întregită prin plăcerea cu care am ascultat vocea caldă și expresivă a Ninetei Stoica, acompaniată la pian de Iolanda Zaharia, și sensibila interpretare a harpistei Rozalia Bulacu-Savin.

Asemenea recitaluri vor fi oricînd primite cu bucurie de iubitorii de artă. Le așteptăm deci.

— Vă rugăm, maestre, cîteva cuvinte doar despre stadiul repetițiilor piesei „Regele petrece", a cărei regie și rol principal, după cîte știm, le deții...

Curtoazia caracteristică maestrului Ion Manolescu a învins rezerva cu care a primit în primele clipe asaltul gazetăresc.

— Am prea puține de spus deocamdată: piesa va fi gata spre sfîrșitul stagiunii. Cel mult un pronostic favorabil pe care mi-l îndrituiește colaborarea cu tînărul și talentatul meu coleg, regizorul Miron Niculescu, și distribuirea unor actori valoroși ai Naționalului.

— Totuși, am dori, măcar cîteva amănunte ale viziunii dumneavoastră regizorale asupra piesei lui Victor Hugo, pe care publicul nostru o cunoaște mai ales din versiunea sa muzicală, opera „Rigoletto"...

— Cred că a și fost unica posibilitate de a o afla (desigur, în afară de cea a lecturii), pentru că după cîte știu eu, în ultimii 50 de ani nu s-a jucat la noi... De altfel și în Franța, șarja antimonarhică a lui Hugo a fost ostracizată timp de o jumătate de secol pentru îndrăzneala ei. Ne preocupă reliefarea intențiilor satirice ale piesei, ca și atenuarea unor efecte de melodramă, în favoarea umanizării personajelor și a conținutului lor sufletesc.

— Și ceva despre rolul lui Triboulet pe care-l veți interpreta?

— Permiteți-mi să nu vă răspund la această întrebare. Răspunsul îl veți primi la timpul oportun de la criticii cei mai severi: spectatorii

OAMENI DE ELASTIC

Era în zilele geroase ale lui ianuarie. La curtea împăratului Liu Țao era mare plictiseală. Cuiva i-a venit ideea organizării unui festival. Au fost invitați oaspeți de seamă de peste hotare. Artiștii erau oameni din popor, cîntăreți și dansatori. Punctul de atracție al festivalului l-au constituit însă, acrobații. Imaginați-vă un om care ține pe frunte o prăjină de bambus lungă de cîțiva metri, iar pe prăjină sînt cățărați încă doi sau trei acrobați. Sau închipuiți-vă că puneți un scaun, cu picioarele pe patru sticle, și peste scaun așezați încă șase-șapte scaune, iar dv. stați în echilibru, cu capul în jos și picioarele în sus, instalat în mîini pe spetează celui mai de sus dintre scaune. Nu e tocmai simplu, nu? Sau imaginați-vă un cerc, avînd un diametru puțin mai larg decît umerii unui om, și că aidoma leilor sau tigrilor vă strecurați prin acest cerc, făcînd un salt. Nici asta nu e simplu, nu?

Tocmai de aceea festivalul artistic a stîrnit un mare răsunet în întreaga lume, nu numai în China de acum 2.000 de ani (căci am omis să vă spunem că acțiunea se petrece în anul 108 î.e.n.). Drept care împăratul Liu Țao, membru al dinastiei Han (206 î.e.n.-220 e.n.) hotărî ca în fiecare an, în ziua respectivă a primei luni, să se organizeze un asemenea festival. Deoarece hotărîrile împăraților nu se discută, începînd de atunci, au avut loc, an de an, festivaluri grandioase care au dus faima acrobaților chinezi departe, peste hotare. Iar programele erau an de an îmbogățite.

★

Deși arena Circului nostru de Stat din București nu seamănă nici pe departe cu vreo sală împărătească (și nici măcar cu o sală modernă de circ), iar scaunele fără spătar pe care ședeam nu aduceau de loc a jilțuri dintr-o sală a tronului — totuși, în timp ce vizionam spectacolul ansamblului de acrobați din Șanhai, care se află în turneu în țara noastră, nu m-am putut împiedica de a închide ochii și a mă imagina cu vreo 2.000 și mai bine de ani în urmă. Am înțeles atunci că „minunile" pe care le vedeam în arenă sînt rodul unei tradiții multimilenare în arta acrobației.

Te cuprinde un sentiment ciudat, te simți parcă din nou copil, și urmărești vrăjit arta virtuozilor mînuitori de „tridente zburătoare" sau arta extraordinarilor imitatori de sunete, iuțeala de mînă a jonglerilor sau a mînuitorilor de yo-yo, agilitatea acrobaților, care evoluează la bară fixă sau sar prin cerc. Îl privești cu ochi uimiți pe tînărul acrobat care, învîrtind niște farfurii la capătul unor bețișoare, se cațără pe niște scaune suprapuse în echilibru nestabil și culege cu buzele o floare aflată dedesubtul scaunului. Rămîi nedumerit de colecția de bliduri cu mîncăruri sau flori, vase în flăcări și păsări pe care iluzionistul le scoate, te miri de unde! (Firește că de sub haină, dar cum poți să-l prinzi?)

Spectacolul acrobaților chinezi nu este numai o bucurie pentru ochi — prin armonia și frumusețea mișcărilor, a costumelor de mătase naturală, a porțelanurilor veritabile chinezești (de care îți tremură inima să nu se spargă). Numerele acrobatice sînt acompaniate de o orchestră compusă din instrumente naționale, care încă n-au denumiri corespondente în limba romînească. Melodiile sînt de asemenea inspirate din folclor; autorul multora dintre prelucrări este însuși dirijorul orchestrei, Dun Tue. E interesant că muzica e veselă, optimistă, sprințară. Nici la numerele de mare curaj, ea nu-și pierde acest caracter. Nu seamănă cîtuși de puțin cu sinistrul răpăit al tobei — amintind o execuție — ce însoțește numerele „tari" ale unor spectacole de circ de la noi și de aiurea.

În sfîrșit, ceea ce dă farmec spectacolului ansamblului din Șanhai sînt copiii. Niște copii ca toți copiii, care se joacă cu seriozitate și virtuozitate. Copilul care, purtînd pe cap o jumătate de duzină de farfurii, face acrobații ce sînt dificile chiar și fără farfurii; copiii care se fugăresc, umblînd cu dezinvoltură pe niște mingi enorme; micii gimnaști care execută acrobații uluitoare; fetițele care mînuiesc cu gingășie străvechile yo-yo-uri, toți acești copii sînt artiști parcă înnăscuți. Mezinul ansamblului, Ian Siao-ți, în vîrstă de numai 9 ani, are o vechime de trei ani în... cîmpul muncii. A fost ucenic-acrobat, iar acum e artist matur care smulge spectatorilor ropote de aplauze, ca și „bunicul" ansamblului, Tie Șuan-lian, în vîrstă de 57 de ani, un strălucit virtuos al yo-yo-ului.

Tovarășul Cijan Kuo-țu, directorul ansamblului, ne-a vorbit ca un părinte despre copiii ansamblului. În tot timpul turneului ei nu încetează să învețe. Învață și în tren, și la hotel, și în zilele de repaus, cu profesorul care îi însoțește în turneu. Ei primesc o temeinică cultură generală.

Îmi povestea tovarășul Cijan Kuo-țu despre istoria de numai cîțiva ani a tînărului ansamblu, înființat în 1951, în condițiile noii create în R. P. Chineză, despre turneele ansamblului în R. P. D. Coreeană, în timpul războiului poporului coreean de apărare împotriva hoardelor lisînmaniste și a intervenționiștilor americani, cînd a dat spectacole pe front pentru voluntarii chinezi, despre emoționantele întîlniri, pe același podium, cu acrobați din U.R.S.S. sau din R. D. Germană.

Înconjurați de admirația și entuziasmul spectatorilor romîni — care nu prea sînt zgîrciți la *bisuri* și sînt fericiți că pot aplauda pe reprezentanții unei arte multimilenare, pe fiii unui mare popor prieten — acrobații din Șanhai se simt în țara noastră ca la ei acasă.

Andrei BART

Poșta redacției

BIRMANIA

Tovarășul Gh. Bogeanu, maistru la întreprinderea „Acumulatorul" din București, ne cere să publicăm un material despre Birmania.

Pagode străvechi și întinse plantații de orez, orașe ale căror nume sună ca niște clinchete de clopoțel, și mine de wolfram, țărani muncind din greu pe o căldură de peste 50 grade și negustori gălăgioși pe ulicioarele înguste, pline de pitoresc ale Rangoonului — așa se înfățișează Birmania călătorului care o străbate pentru întîia oară...

Dinspre sud-estul țării bate vîntul încălzit de apele golfului Bengal și ale Mării Andaman iar spre nord se întinde urlașa vecină și prietenă a Birmaniei — Republica Populară Chineză. La apus e India, la răsărit se află Laosul, în sud-est, Thailanda...

Pentru prima oară poporul a căpătat o constituție. Pentru prima oară 250 de membri ai camerei deputaților și 125 de deputați ai camerei naționalităților, aleși de popor, au pășit emoționați sub bolta înaltă a parlamentului birman.

Trecută prin zeci de ani de regim colonial și prin anii ocupației japoneze în timpul celui de al doilea război mondial, Birmania resimte încă adînci lipsuri, oamenii au încă de învins numeroase greutăți. Principalul este însă că mari întreprinderi, aparținînd altădată unor firme engleze, au fost naționalizate. Principalul este că, încă în primele zile după proclamarea republicii, guvernul a decretat legea care prevede controlul statului asupra parcelelor de pămînt mai mari de 50 de acri. Principalul este că în Birmania se construiește acum prima hidrocentrală din țară — cea de la Bilu Claung, care va avea la început 84.000 de Kw putere, iar mai tîrziu 250.000 Kw.

Nu poți reface într-un an ceea ce colonialismul a secătuit timp de decenii. Dar începuturile sînt promițătoare. Încă în anul 1955 producția industrială a atins aproape nivelul celei din 1941. Și aceasta fără „sprijinul" și „prieceperea" colonialiștilor! Încă în anul 1955 investițiile în Corporația agricolă (organizație guvernamentală pentru dezvoltarea agriculturii) au atins 30.000.000 kiați (monedă birmană), adică de peste 4 ori față de 1953. Încă în anul 1954 recolta de orez a crescut de 5,9 milioane tone (față de 3,9 milioane tone în 1947).

Poporul birman prețuiește cum se cuvine marea sa cucerire: politica de pace dusă de guvernul său, în frunte cu primul ministru U Nu. Politica de pace a guvernului U Nu înseamnă, pentru fiecare birman, conștiința limpede a faptului că are prieteni puternici care îl privesc cu simpatie, care sînt gata să-i ajute, prieteni pe care se poate bizui. Anul trecut, primul ministru U Nu a vizitat R.P.Chineză și Uniunea Sovietică. La rîndul lor tovarășii N.A.Bulganin și N.S. Hrușciov au vizitat Birmania. Legăturile de prietenie și colaborare dintre Țara Pagodelor și țările lagărului socialist se întăresc pe zi ce trece. Țelul comun e apărarea păcii și lupta împotriva colonialismului.

Străvechi monument de artă din Mandalai.

Sînt numai cîțiva ani de cînd în această țară, cu 20 milioane locuitori, guierau încă bicele colonialiștilor englezi. Iar în 4 ianuarie 1948 peste Rangoon a fost ridicat steagul național. Roșu, cu șase stele de aur, el simbolizează lupta și victoria poporului birman devenit independent. După mai mult de 50 de ani de dominație britanică, Uniunea Birmană, alcătuită în afară de Birmania, din statele Șan, Karemak și Csolo-Clnak, s-a smuls definitiv din lanțurile colonialismului.

Documentul, întărit cu pecetea domnească.

DE LA ȘTEFAN VOIEVOD...

Tov. M. Ionescu, din Craiova, ne întreabă ce documente noi s-au mai găsit din timpul domniei lui Ștefan cel Mare. Satisfacem aceasta cerere, publicînd materialul de mai jos al tov. Angela Dascălescu.

Amintirea lui Ștefan cel Mare, temeinicită încă de pe cînd gloriosul domn trăia, este cea mai constantă dintre mișcările poporului nostru. Contemporanii săi, prieteni sau dușmani, au fost unanimi în aprecierile pe care le-au făcut asupra personalității deosebite a voievodului care a înțeles și a luptat pentru năzuințele poporului.

Într-adevăr, în toate manifestările vieții, Ștefan Voievod a dovedit calități excepționale. Așa cum prin lupte drepte a știut să apere Moldova de atacurile turcilor și ale altor dușmani dornici de cuceriri, tot astfel gîndul său a cumpănit să așeze „dreptatea" în toate hotărîrile ce au pornit din cancelaria sa. Dovadă stau sutele de hrisoave care au rămas de la el.

La lungul lor șir s-a adăugat recent încă unul: Secția de Manuscrise și Documente a Bibliotecii Academiei R.P.R. a intrat în posesia unui prețios document, provenind din cancelaria lui Ștefan cel Mare, emis în 1499 și redactat în limba oficială a cancelariei domnești (limba slavă). El este întărit cu pecetea domnească și poartă atestarea întregului divan al voievodului. Iată cîteva fragmente ale documentului, în traducere:

„Din mila lui Dumnezeu, noi Ștefan voievod, domn al Țării Moldovei, facem cunoscut cu această carte a noastră tuturor celor ce o vor vedea sau o vor auzi cetindu-se, că au venit înaintea noastră și înaintea boierilor noștri, Mărușca, jupîneasa lui Ivan potropop și sora ei Stanca, jupîneasa lui Hirtan, fiicele Nastii, nepoatele Costii Stravici, de a lor bună voe, de nimeni silite, nici asuprite, și au vîndut a lor dreaptă ocină, din uricul moșului lor Costea Stravici și pe care l-a avut Costea Stravici de la moșul nostru Alexandru Voievod, un sat pe Bahlui, anume unde a fost Dragomir Grumaz, acesta l-a vîndut slugii noastre Mîndrea și fratelui său Drăgoi drept 80 zloți tătărești..." „Deci văzînd noi între femei de bună voie tocmeală și plată deplină, așijderea și de la Noi am dat și am întărit slugii noastre Mîndrea și fratelui său Drăgoi acel de mai sus zis sat anume unde a fost Dragomir Grumaz pe Bahlui, acel de mai sus scris să le fie lor de la Noi uric și cu tot venitul..." „...Iar după viața noastră cine va fi domn al Țării noastre, dintre copiii noștri, sau din neamul nostru, sau pe oricine îl va alege Dumnezeu să fie Domn al Țării noastre Moldova, acela să nu-i clintească dania și întărirea noastră, ci să-i întărească și să-i imputernicească, pentru că i-am dat și i-am întărit pentru că și-au cumpărat pe bani drepți. Și pentru mai mare tărie și imputernicire a acestor toate de mai sus scrise, am poruncit credincioșului nostru pan Tăutu logofăt să scrie și a noastră pecete să o atîrne către această carte a noastră.

A scris Ion ot (de la) Hîrlău..."

După cum reiese din cuprinsul lui, documentul este o tranzacție de pămînt conducînd la împărțirea unui „sat pe Bahlui", „unde a fost Dragomir Grumaz"; ea ține seamă de acte autentice mai vechi, precizează „o bună tocmeală" de „80 zloți tătărești" și se încheie cu precizarea topografică de hotărnicie.

Acest document, rămas de la Ștefan Voievod, aduce, o dată cu elementul inedit, și o nouă posibilitate de cunoaștere și studiere a limbii acelor vremi.

MAGNETOFONUL

Prin acest material, tov. ing. Alter Manfred răspunde tov. Alexandrescu Cornel din Buzău și tov. Constantinescu N. din Făgăraș, care ne-au întrebat ce este magnetofonul și ne-au cerut lămuriri asupra înregistrării pe bandă de magnetofon.

Dintre toate metodele de înregistrare a sunetului, cea mai perfecționată și cea mai răspîndită este metoda înregistrării magnetice, efectuată cu ajutorul unor aparate numite magnetofoane.

Primul aparat de înregistrare magnetică a fost construit de inginerul danez Poulsen în anul 1900. În ciuda succesului de care s-a bucurat invenția, datorită mijloacelor tehnice primitive folosite atunci, calitatea înregistrării n-a putut să concureze cu calitatea înregistrărilor mecanice pe discuri de gramofon și noul procedeu a fost dat uitării timp de aproape 30 de ani. Procedeul înregistrării magnetice a fost reluat în anul 1927, cînd s-au construit pe cale industrială primele magnetofoane. După anul 1940, datorită unei perfecționări tehnice importante adusă procedeului de înregistrare magnetică, magnetofonul a căpătat o largă răspîndire.

Procedeul înregistrării și redării magnetice a sunetului este arătat schematic în schița care însoțește acest material.

Curentul electric obținut de la un microfon și apoi amplificat circulă, prin înfășurarea unui electromagnet cu un miez format din două semimiezuri: acesta este capul de înregistrare. Tăria acestui magnet variază odată cu oscilațiile curentului: deci odată cu vibrațiile sunetului captat în microfon.

O bandă cu proprietăți magnetice, care se deplasează uniform prin fața capului de înregistrare (fiind antrenată de un mecanism cu motor) se magnetizează sub acțiunea cîmpului magnetic produs de capul de înregistrare și își păstrează magnetizarea chiar după ce a-a deplasat din fața capului.

Banda de magnetofon se fabrică din material plastic sau din hîrtie acoperită cu un strat de pulbere foarte fin de oxizi de fier.

Pulberea de oxizi de fier, supusă acțiunii unui cîmp magnetic este magnetizată. Mișcînd un magnet în fața benzii acoperită cu oxizi de fier, pe bandă va apare o succesiune de mici magneți a căror tărie depinde de tăria momentană a cîmpului magnetic și a căror lungime variază în funcție de durata de acțiune a cîmpului.

Cîmpul magnetic creat de capul de înregistrare, sub a cărui acțiune se magnetizează banda, variază în timp, schimbîndu-se o dată cu sunetele. Pe bandă apare astfel o succesiune de mici unde magnetice, a căror tărie depinde de amplitudinea sunetului și a căror lungime depinde de frecvența acestuia. Undele magnetice corespunzătoare unui sunet de 100 Hz, sînt de 10 ori mai lungi decît cele care corespund sunetului de 1000 de Hz (a cărui lungime de undă este de 10 ori mai mică).

După ce părăsește capul de înregistrare, banda astfel magnetizată trece prin fața unui al doilea cap, — capul de redare, asemănător celui de înregistrare. În înfășurarea capului de redare se induc forțe electromotoare, (datorită fenomenului inducției electromagnetice), a căror mărime este proporțională cu tăria magneților de pe bandă, deci cu amplitudinea sunetului înregistrat și a căror durată variază în funcție de frecvența sunetului. Semnalul electric este apoi amplificat și transformat în sunet, cu ajutorul unui difuzor.

Un al treilea electromagnet, numit capul de ștergere, servește pentru ștergerea înregistrărilor anterioare de pe bandă, cu ajutorul unor curenți de înaltă frecvență. În felul acesta, o bandă de magnetofon poate fi folosită pentru nenumărate înregistrări, ștergîndu-se de fiecare dată înregistrarea anterioară.

Banda poate fi tăiată și lipită cu ușurință. Pot fi alese astfel pasajele cele mai reușite ale unei înregistrări.

Simplitatea procedeului de înregistrare magnetică a făcut ca magnetofonul să poată fi folosit și de persoane fără pregătire tehnică.

Magnetofoane moderne, de bună calitate, se produc astăzi și la noi în țară, la întreprinderea M. P. T.-Clăbucet. Încă în cursul acestui an, aceste magnetofoane vor putea fi cumpărate la magazinele de specialitate.

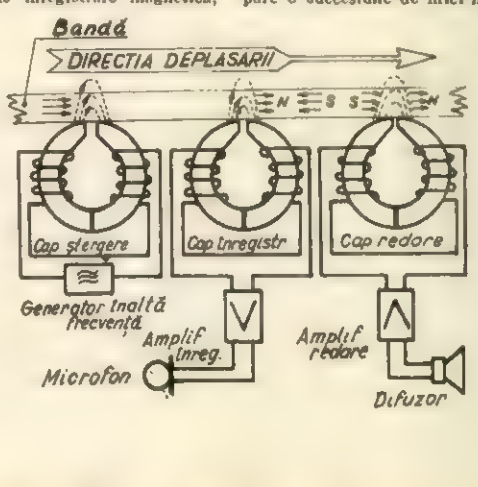

LA CE LUCREAZĂ DRAMATURGII NOȘTRI

Cititorul nostru, tovarășul M. Veiser, student anul II la Institutul de Căi Ferate din București, ar vrea să afle la ce lucrează dramaturgii noștri. La această întrebare, îi răspunde colaboratorul nostru, tovarășul Dinu Săraru, redactor al emisiunii „Teatru la Microfon"

Aprofundînd în laboratorul scriitorului este o chestiune în orice caz dificilă. Despre acest lucru ne-am convins încă o dată în timpul scurtelor discuții pe care le-am purtat, de curînd, cu cîțiva dintre dramaturgii noștri, în jurul planurilor lor de perspectivă.

Pe Aurel Baranga l-am găsit la redacția revistei „Urzica", pe care o conduce. Are proiecte interesante; și nu numai proiecte. În curînd va termina comedia „Buturuga mică", satiră la adresa defăimătorilor și calomniatorilor de profesie. După terminarea acesteia, va începe să lucreze la o nouă comedie, al cărei ascuțiș satiric, de data aceasta, va fi îndreptat împotriva delapidatorilor avutului obștesc. Titlul acestei comedii satirice n-a fost încă fixat; autorul și-a subintitulat-o însă, deocamdată, cu originalitate: „Comedia va fi o farsă feroce".

Horia Lovinescu, autorul mult apreciatei drame „Citadela sfărîmată", al cărei succes a trecut hotarele patriei noastre, lucrează acum la o piesă cu titlu încă nedefinitivat. Ea ridică probleme de valoare general umană. Dramaturgul a închegat acțiunea în jurul problemelor de atitudine și conștiință, pe care le ridică în fața omenirii cunoașterea tainelor energiei nucleare și primejdia folosirii lor în scopuri de distrugere

E interesant de subliniat că filmul a început să-i atragă pe dramaturgi. Mihail Davidoglu, de pildă, ne-a spus că e aproape gata să sfîrșească scenariul unui film despre constructorii hidrocentralei „V.I.Lenin" de la Bicaz. Documentarea amplă pe care a făcut-o i-e permis să și scrie o piesă într-un act, intitulată „Noi cei fără de moarte", inspirată din eroismul minerilor tunelari de la Bicaz. Și tot despre Bicaz o piesă amplă, despre care a refuzat, să ne dea deocamdată amănunte.

Petru Dumitriu a terminat și el, nu de mult, un scenariu de film după cartea sa „Pasărea furtunii". Cunoscut de-acuma ca dramaturg, prin piesa „La ora șase", scrisă în colaborare cu Sonia Filip, el are pe masa de lucru, în această colaborare, o piesă care se anunță a fi deosebit de interesantă: „Romanticii". Acțiunea ei vorbește despre dragoste, despre idealurile nobile și generoase ale constructorilor societății noastre.

Dramaturgul Mircea Ștefănescu, autorul lui „Matei Millo" și al recentei „Piesă cu dragoste", lucrează la o piesă în care și-a propus să evoce „familia Caragiale"; aceasta e de fapt și titlul provizoriu. E vorba de o piesă în care pe primul plan va apare marele nostru I.L.Caragiale.

Ana Novac, autoarea pieselor „Preludiu" și „Familia Kovacs", lucrează, împreună cu regizorul respectiv, la scenariul de film al piesei sale „Preludiu". Ea ne-a vorbit și despre o nouă piesă pe care o scrie și care va fi intitulată „Se clatină pămîntul". Piesa evocă viața de astăzi a trei generații reunite într-o singură familie: bătrînul muncitor forestier, cu o mentalitate încă primitivă, fiul, directorul fabricii forestiere, a cărui întreagă preocupare se reduce la problemele construcției și activității imediate, și copiii acestuia, intelectuali de tip nou, cu orizonturi și perspective largi. Autoarea își propune să releve de-a lungul acțiunii diferitele moduri de a privi viața, proprii fiecăruia dintre eroi, și demonstrează felul în care viața le confirmă sau le infirmă poziția. Din cîte ne-a spus, am înțeles că este vorba de o piesă de atmosferă și de analiză psihologică, înclinație pe care de fapt Ana Novac o dovedește în lucrările sale de pînă acum și în special în „Familia Kovacs". Și, în sfîrșit, o surpriză: Ana Novac va scrie proză! E un vis pe care-l îndrăgește tot mai mult.

Cu tot caracterul lor sumar, informațiile culese cu prilejul amintitelor discuții, ilustrează bogata activitate ce se desfășoară pe șantierul literaturii noastre, de către dramaturgii. Și mai mult decît atît, ele sînt grăitoare pentru avîntul ce a cuprins lumea noastră literară, o dată cu apropierea lucrărilor Congresului Scriitorilor.

K O A L A

Tov. Popa Gheorghe, elev din Constanța, ne întreabă dacă se mai cunosc și alte animale care, asemenea cangurului, au „buzunare" în care poi să-și poarte puii.

Desigur că mai există multe asemenea animale. Iată, de exemplu, interesantul animal pe care îl reprezintă fotografia alăturată; el trăiește numai în părțile de răsărit ale Australiei și denumirea lui științifică este Phascolarctus cinereus. E cunoscut însă sub numele de „Koala". Nu mai înalt de 60 cm, îmbrăcat cu o blană groasă și mătăsoasă, are aspectul unui mare ghem de lînă cenușie. Corpul mic, capul mare, ochii ca niște mărgele, botul turtit și negru, fac din el cel mai simpatic animal exotic. Koala face parte dintr-un grup de animale caracteristice continentului australian — marsupialele — din rîndul cărora cel mai cunoscut e cangurul. Aceste animale după ce-și nasc puii, îi țin într-un buzunar al corpului, unde aceștia au posibilitatea să se alăpteze. În Australia trăiesc 230 de specii de marsupiale, ale căror dimensiuni variază de la cîțiva centimetri, pînă la 1,60 m înălțime, cît are cangurul.

Koala „mamă", purtîndu-și puiul în spate.

Koala este un cățărător, trăind prin coroanele copacilor și hrănindu-se cu frunze fragede și muguri. Nu numai înfățișarea lui nostimă îl face să cîștige simpatia celui care reușește să-i descopere, ci și comportarea lui. Este blînd, aproape indiferent la ceea ce se petrece în jurul său și foarte ușor de domesticit. Koala „mamă", după ce și-a purtat puiul în buzunar, îl mai poartă o vreme cărecare și în spate, pînă cînd acesta prinde curaj să se cațere singur la mari înălțimi.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

(XII) Vocea omenească

Esențialele mijloace vocale care stau la îndemîna compozitorului sînt, desigur, cunoscute de către oricine a cîntat într-un cor mixt: vocile sînt împărțite după timbrul și înălțimea lor în voci femeiești și voci bărbătești, din primele făcînd parte soprane le și altistele, iar din celelalte tenorii și bașii. Asupra unor nuanțe și trepte intermediare în această clasificare a vocilor vom încerca a atrage atenția în cele ce urmează.

Sopranele reprezintă fără îndoială categoria cea mai înaltă a vocilor omenești. Trebuie să facem însă deosebirea între acea soprană înzestrată cu o mare agilitate vocală și căreia îi sînt accesibile sunete extrem de ascuțite în registrul superior (registrul este întinderea sonoră accesibilă unei voci și este alcătuit din partea superioară, cea mijlocie și cea inferioară), și acea soprană pentru care nu sînt specifice atît agilitatea și atacarea sunetelor foarte acute, cît intensitatea și forța glasului, stăpînirea temeinică a registrului mediu. Primul tip de soprană, cunoscut sub numele de soprană lirică (sau de coloratură), este folosit de compozitor, mai ales atunci cînd intenționează să creeze imaginea unei eroine caracterizată prin gingășie și puritate sufletească. Lakmé, Gilda, Ludmila sînt asemenea eroine. Resursele celuilalt tip de soprană, denumit de obicei dramatic, favorizează exprimarea laturii volitive, pasionate a sufletului feminin. Pentru acest tip vocal au fost create roluri pătimașe ca acel al Leonorei din „Fidelio", al Floriei din „Tosca", al donnei Ana din „Don Juan" de Mozart, al Santuzzei din „Cavaleria rusticană".

O distincție asemănătoare, după criteriul înălțimii, trebuie făcută în cadrul altistelor între mezzosoprană, avînd unele puncte de contact cu soprana dramatică, și contra-alto a cărei voce impresionează într-un mod neobișnuit prin profunzimea și gravitatea sa.

Datorită acestor însușiri ale sale vocea de contra-alto este uneori întrebuințată pentru roluri bărbătești — cum ar fi Vania din Ivan Susanin — jucate de interpreți în „travesti".

Tenorii lirici sau lejeri, posesori ai unui timbru dulce și unei mari agilități, mai ales în registrul superior, sînt de obicei acei eroi în caracterizarea cărora dragostea joacă rolul cel mai important: Alfredo din „Traviata", ducele de Mantua din „Rigoletto", Lenski din „Oneghin".

Tenorilor dramatici, spre deosebire de aceștia, le sînt proprii forța, maturitatea și strălucirea vocală: Gherman din „Dama de Pică", Don Jose din „Carmen", Othello, eroi cu un destin atît de dramatic nu pot fi interpretați decît de asemenea tenori.

Vocii baritonale nu-i sînt accesibile înălțimile sonore ale tenorului, nici profunzimile basului. Dar tocmai în această poziție intermediară constă specificul și farmecul vocii sale. Roluri ca Scarpia din „Tosca", Rigoletto, Oneghin, Escamillo din „Carmen" sînt scrise pentru acest tip vocal.

În scară descendentă, apropiat de bariton este basul cantabil atrăgător prin gravitatea caldă a vocii sale și pentru care e scris, de pildă, rolul lui Collin din „Boema". Maximum de întindere în registrul inferior atinge însă basul profund care poate crea în muzică — tocmai datorită excepționalelor sale adîncimi vocale — impresia unei forțe omenești neobișnuite; Mefisto din „Faust", Ivan Susanin, Nilkanta din „Lakmé", sînt cîteva din rolurile de operă accesibile în primul rînd basului de acest tip.

Compozitorii folosesc vocea omenească fie ca element solistic (cu acompaniament instrumental), fie în ansambluri vocale alcătuite prin alăturarea a doi sau mai mulți interpreți care-și păstrează individualitatea (duet, terțet, cvartet etc.), fie în formații corale în care vocile interpreților își pierd individualitatea, dar în schimb se îmbogățește și se rotunjește sonoritatea colectivă. Cînd o compoziție corală nu conține și acompaniament instrumental, se spune că ea este scrisă pentru cor a capella.

De vorbă cu medicul

DESPRE UNELE BOLI ALE INTESTINELOR

Diareea nu este o boală, ci un simptom (un semn al unei boli); ea poate fi întîlnită în cadrul unei boli ce are localizare intestinală (dizenterie, febră tifoidă, holeră), ca o manifestare locală a unei boli generale (malarie, gripă, septicemie), ca un semn de iritație a peretelui intestinal, produs de anumiți paraziți intestinali, sau de inflamație locală intestinală (enterita fiind inflamația intestinului subțire, iar colita, a celui gros).

Diareea mai poate fi legată de tulburări ale secreților stomacului, ficatului, sau pancreasului, de un cancer intestinal, de o tulburare a glandelor cu secreție internă (hipertiroidie) sau poate fi de natură nervoasă.

Din acest cadru larg al diareelor, vom insista asupra dizenteriei, o boală infecțioasă, acută, epidemică, ce se caracterizează prin leziuni la nivelul intestinului subțire și gros. Boala începe cu dureri abdominale, diaree, scaune mucoase, cu urme de sînge, foarte frecvente (între 15 și 100 scaune în 24 ore), cu febră între 38-39 și o stare generală de intoxicație.

Dizenteria este molipsitoare, transmițîndu-se direct prin contact cu materiile fecale ale bolnavului (cale puțin importantă) și indirect (calea cea mai frecventă), prin obiectele și apa contaminată de excrementele bolnavului.

Dizenteria, fiind o maladie contagioasă, izolarea bolnavului este obligatorie, în spital. Tratamentul diareei acute, cuprinde, ca medicație, sulfamide, și în special sulfaguanidină (8-10 tablete pe zi), alături de streptomicină sau cloromicetină.

În ceea ce privește regimul alimentar, după o perioadă de aproximativ 24-48 ore (după gravitatea bolii) de dietă hidrică puțin zaharată, se adaugă ceai fiert, carne fiartă de pui sau de vacă, mere rase, brînză albă, pîine albă uscată, iar după alte cîteva zile, iaurt, paste făinoase, cartofi piure sau copți, supe de zarzavat pasate. Bolnavul va evita apoi un timp cruditățile, legumele verzi (castraveți, mazăre, linte), varza, fasolea, carnea grasă, mîncărurile greu digestibile (vînat, mezeluri), grăsimile prăjite, băuturile reci, băuturile alcoolice, înghețata, laptele crud sau nepasteurizat.

În ceea ce privește diareele cronice, tratamentul lor se face cauzal, combătînd pe cît posibil originea lor.

Dr. I. BALINBERG

Din poșta primită de la cititori

„Chirurgii în slujba vieții" — fotografie executată la Spitalul raional din Lipova, regiunea Timișoara, de fotograful amator Willliger Ernest din aceeași localitate. Pentru realizarea fotografiei a fost întrebuințat aparatul „Zorkii II" cu obiectiv Industar F. 5 cm; timp de expunere 1/20".

POȘTA REDACȚIEI

Cititorul nostru Iorgu Motaș, care ne-a trimis un manuscris inedit al lui G. Topîrceanu, este rugat să se viziteze la redacție.

M. Florea — Vaslui. Vă mulțumim călduros pentru felicitările adresate revistei noastre, cu prilejul aniversării a 4 ani de la apariție. Amănuntele pe care doriți să le aflați în legătură cu interpreții principali din filmul „Vagabondul" pot fi citite în articolul „Filmele noastre indiene" de Raj Kapoor, apărut în „Flacăra" nr. 3 din 1 februarie. Vom publica — așa cum ne cereți — în unul din numerele viitoare, un material despre noi și istoricul său.

Ștănică Ilie — București. În ce privește filmele indiene citiți răspunsul de mai sus.

Neumoral Vanea — București. Lecțiile de stenografie nu se trimit acasă, deoarece cursul va fi publicat în întregime în paginile revistei noastre „Prima lecție" a și apărut în numărul din 1 Mai și o repetăm în numărul de față, restul urmînd să fie publicat în continuare.

M. Diaconu - Dănet — Gura Jiului. La Institutul de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale" funcționează o facultate de teatru, cu secțiile actorie și regie, și o facultate de cinematografie cu secțiile teatrologie, regie și operatorie.

Durata cursurilor este de 4 ani pentru secțiile de actorie și de 5 ani pentru secțiile de regie.

Nu se dă probă practică la operatorie. La actorie candidații dau un examen practic prin care se constată în ce măsură corespund. Adresa Institutului este: Schitul Măgureanu nr. 1 — București.

Ungureanu Gheorghe — agronom S.M.T. Orțișoară, regiunea Timișoara. Ne puteți trimite scurte știri despre tot ce este nou și semnificativ în locul dv. de muncă sau în localitatea dv. Corespondențe pot fi însoțite de fotografie sau numai de clișeu, indiferent de mărimea sa.

Mîțca Vasile — Ghioroc, Lipova. Nu este cazul să trimiteți redacției dezlegările jocurilor apărute în revistă.

Aurel Dobeș — Pașcoal și **Gh. Jigărea** — Sohodol (Sibiu).

Vă sfătuim să activați într-un cerc literar, în care să fiți ajutați să faceți primii pași spre poezie.

Cuvinte încrucișate

FOTBAL

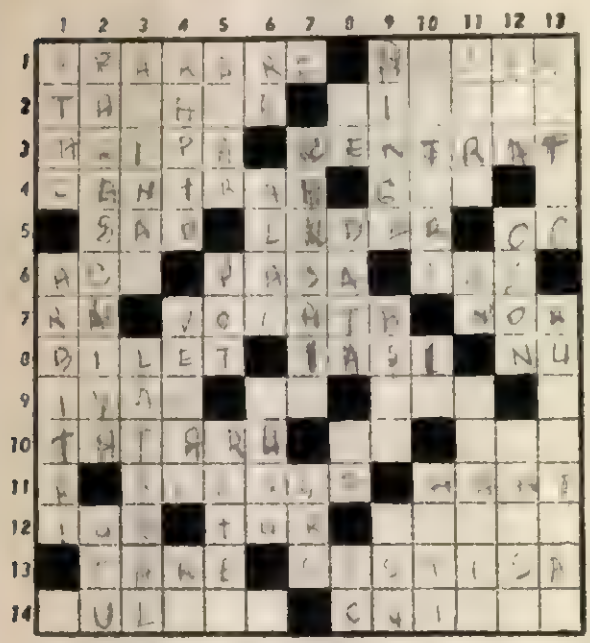

Orizontal: 1) Împiedică marcarea golurilor—Reprimă. 2) Mijlocaș la Știința Timișoara — Meciul decisiv în cupă (pl.). 3) Extremă—Balonul trimis la centru. 4) Odinioară în Moldova strîngea darea anuală pe băuturi spirtoase — Între marmeladă și dulceață. 5) Vojvodina Novi... echipă iugoslavă de fotbal — Echipa care conduce în clasament — Scor alb! 6) În sport cel de indisciplină este urmat de o suspendare — A trimite mingea unui coechipier — Eleșteu. 7) Simbolul radiului — Echipă de fotbal din Tecuci care activează în categoria C — Vestitorul ploii. 8) Prezentîndu-l, poți intra pe poarta stadionului — Oraș în Moldova cu două echipe de fotbal în categoria B — Negație. 9) Jucător la Metalul Hunedoara—Aproape... scor — Fotbalist orădean. 10) Extremă la C.C.A. — Literă sanscrită — Măsuri de timp. 11) A fugi pe teren — Atingerea voluntară în careu a mingii cu el aduce după sine sancționarea cu o lovitură de la 11 metri. 12) Iubire (old.) — Prima parte a campionatului de fotbal — Înnegrit. 13) Un meci între două echipe puternice — A învinge. 14) Portar la Știința Timișoara — Suport pentru haine.

Vertical: 1) Cei cinci înaintași — Conduc meciul. 2) Impetuos atacant la Minerul Petroșani — Portar la Dinamo București. 3) Un meci dinamic — Entuziastul spectator din filmul „Toată lumea pe stadion". 4) Renumită echipă austriacă de fotbal —Lacom și lipsit de scrupule — Rece! 5) A apărat poarta echipei de tineret la Progresul București în campionatul trecut.—Sînt în stare—Plasă. 6) Notă muzicală — Suită— Extremă la Dinamo București. 7) Portar la Minerul Petroșani — Culoare. 8) Simbolul fierului — Ziua fixată pentru disputarea unui meci — Afirmație — Negație. 9) Balon — Pictor olandez (1603-1678) — Competiție de masă a tineretului muncitor care a promovat o serie întreagă de talentate elemente sportive. 10) Sînt în atac, dar ajută și apărarea —Literă cirilică — Îl salvează de multe ori pe portar în primirea golurilor. 11) Mal — Durata unui campionat — Lovitură de colț. 12) Acela — Unul din cei mai populari fotbaliști — Atacant dinamovist. 13) Căpitanul echipei de fotbal a U.R.S.S. — Portarul echipei Franței.

Cuvinte rare: DH — ASCH

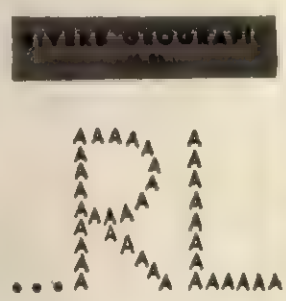

Să învățăm STENOGRAFIA

LECȚIA I

La cererea a numeroși cititori, repetăm lecția I

1. Sistemul de stenografie predat în cursul de față a fost creat în anul 1908 de prof. Henri Stahl (1877-1942).

Alfabetul este alcătuit din următoarele 24 de semne:

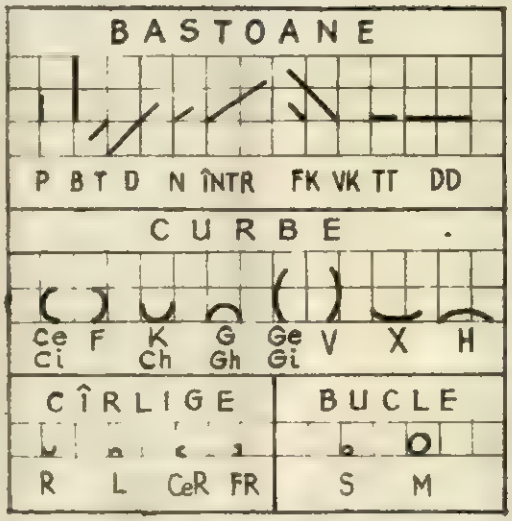

J se notează cu Ce, iar Ț cu T, scrise mai apăsat. Ș și Z se notează cu S (în cazuri excepționale, pentru precizare, Ș se ovalizează, iar Z se scrie mai apăsat).

În stenografie se scriu, în general, numai consonantele. Vocalele și diftongii — a căror notare se face numai în anumite cazuri — vor face obiectul unor lecții speciale.

2. Pentru deprinderea unei scrieri corecte, începătorii vor scrie pe caiete cu pătrățele sau se vor servi de transparente (recomandabil ca pătrățelele să fie de 4 mm). Caietul se împarte în două coloane. Se va scrie cu cerneală sau cu un creion moale.

Literele P și TT sînt de două treimi de pătrățel, iar B și DD de două pătrățele. T și FK sînt de o jumătate de diagonală, iar D și VK de o diagonală și jumătate. N și ÎNTR sînt singurele litere care se scriu de jos în sus. Mai înclinate decît T și D, ele sînt, ca dimensiune, egale cu acestea.

Ce(ci), F, K(ch) și G(gh), semicercuri perfecte, au diametrul un pătrățel, iar Ge(gi), V, H și X, semielipse, au dimensiunea de un pătrățel și jumătate.

Cîrligele sînt cît se poate de mici (cam o treime de pătrățel) și rotunjite. De aceeași dimensiune este și S. M este puțin mai mic decît un pătrățel.

Ca exercițiu premergător (nu se trimite redacției), scrieți mai multe rînduri din fiecare literă a alfabetului. Semnele vor fi executate fără grabă, respectînd cu strictețe dimensiunile și formele stabilite, fără reveniri asupra traseului și cît se poate de ușor (neapăsat).

Sfaturi practice

Începînd cu acest număr, la cererea numeroaselor cititoare, revista noastră va publica această rubrică, cuprinzînd diferite sfaturi și îndrumări practice pentru femei.

Rugăm cititoarele noastre să ne comunice părerea lor în legătură cu materialele ce apar, să ne dea sugestii, să ne ceară sfaturi și să ne împărtășească diferite preocupări în legătură cu problemele gospodărești.

A sosit timpul să ne pregătim rochiile și bluzele colorate de vară. Pentru a le împrospăta, le spălăm astfel: turnăm în apă călduță, amoniac în proporție de 15-20 gr. la litru. Muiem rochia timp de zece minute în această apă, apoi o spălăm obișnuit în apă călduță, în care avem grijă să punem un pumn de sare, pentru a împiedica decolorarea materialului. Clătim rochia cu apă rece și o uscăm la umbră, fără a o stoarce în prealabil.

★

Pentru curățirea tenului de diferite impurități e necesar să facem din două în două săptămîni cîte o baie de aburi. Punem într-un vas cu apă ce clocotește, un vîrf de cuțit din următorul amestec: esență de eucalipt — 1 gr, ulei de măsline sau ulei camforat — 10 gr, esență de lavandă — 1 gr, acid boric — 20 gr.

Ne scoatem fardul și învelindune capul cu un prosop, ținem fața aplecată peste aburi, 12-15minute. Ștergem apoi obrazul, cu vată.

DIN JURNALUL UNUI LUP DE MARE (V)

Desen de PAVEN

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 Int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

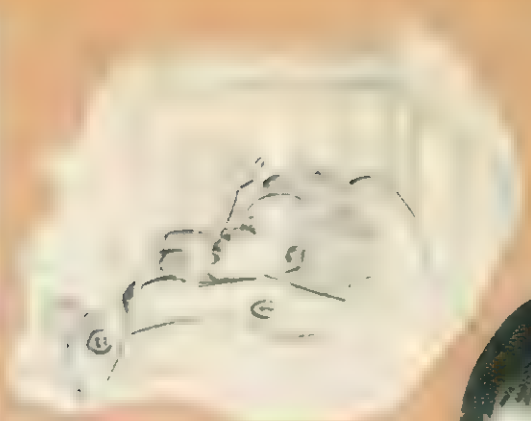

INSTANTANEE...

desene de Tia PELTZ

Dacă treceţi cumva prin Bariera Vergului, opriţi-vă cîteva clipe în faţa clădirii grădiniţei „1 Mai". Spectacolul pe care-l veţi vedea este — vă garantăm — încîntător. E de ajuns, de altfel, să priviţi aceste cîteva instantanee surprinse de desenatoare: Gafton, protectorul recunoscut al Miuţei, a pornit prin grădină, bătînd toba plin de importanţă; Fănel, Gică şi Mioara nu pot fi dezlipiţi de leagănul lor înjghebat ad-hoc; şi în timp ce micuţul Izu îşi mai completează somnul, prietenul său Miu Ling [1]) se gîndeşte, plin de înţelegere, dacă să-l trezească sau nu...

Şi acestea sînt doar cîteva imagini...

Nu ne cereţi să vă prezentăm mai multe. Nici cuvîntul, nici creionul nu pot cuprinde bogăţia şi farmecul vieţii de astăzi a copiilor noştri...

1) Micuţul Miu Ling e... jumătate chinez, jumătate român. Tatăl său, cetăţeanul chinez Ling Miu-Ho, muncitor la fabrica „Acumulatorul", a stabilit în ţară din anul 1939 şi a călătorit cu o romîncă.

FLACĂRA

Nr. 4 (77) — 15 februarie 1956

Preț 1,50 lei

Se toarnă oțelul în forme — fotografie de Nicu Vasile

Lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

COPERTA I: Una dintre numeroasele femei, care, bucurîndu-se de încrederea și dragostea cetățenilor, a fost propusă candidată în alegerile de deputați în sfaturile populare: Vaicu Maria, candidată în circumscripția electorală nr. 71 a raionului N. Bălcescu din Capitală.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Vacanță... În fotografie, studenți de la Facultatea de Mecanică din Galați, aflați la cabana Sukard, au pornit într-o excursie împreună cu alți tineri.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA Nr. 5 (78) 1 martie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

În loc de articol despre alegeri

EUGEN FRUNZĂ

— Halo!...
Un articol... alegeri...
3 pagini.
— Vi-l dau
până mâine!
Desigur, scriu ..
.....

Încep.
Dar mă strigă
rime, imagini...
Ce să mă fac?
E noapte, tîrziu.

Fie ce-o fi!
Pesemne că tema
se cere
în versuri s-o dezbați;
ei bine,
tratez în versuri
problema.
Tovarăși redactori,
iertați!

Părerile mele
strict personale
despre alegeri
vreau să le spun:
eu, așadar,
am găsit cu cale
să merg .
din mai bun
în mai bun.
Scurt și precis.
Acesta mi-e țelul.
Drumul spre țel
îl bat
în suiș —
și-mi place grozav
așa, sub drapelul
Republicii mele,
să urc piept liș.

Sînt liber
să fac
zece norme
pe an,
spre fericirea mea!
Și a țării, firește
Sînt,
ca oricare din voi,
cetățean
care-și ordonă
și împlinește.
Afot,
atoate-puternic stăpîn
în patria mea —
acesta sînt!
Ce vrăjit,
uneori,
pe-al ei sîn
m-aplec și ascult
ce va fi în curînd
Ce va fi?...
O mișcare,
un salt
Către noi bucurii
și cîntări!
Din Bicaz
mii de sori
spre înalt
vor țîșni,
însorind depărtări...
Și sub bolți
noi giganți
de metal
vor naște vigoare
și frumusețl...
Pîine mai multă
va fi
E banal?...
Nu!
E poemul
cel mai de preț!

Și în clubul nou,
și-n orchestre mărunte
și-n creșe
cu flori la fereastră,
și-n cabane noi
de pe munte
e ceva,
din viteze
și puterea noastră.

Măsoare-și cu noi pașii
— le cer —
avîntul,
ritmul
măsoare-și
cei ce ne-mping
baloane
sub cer!...
Nu-i așa
că-i întrecem, tovarăși?
Eu cred
că-n istorie
pe minut
îi întrecem
cu sute de mile!
De aceea
— vedeți —
mă-nclin și salut
și pururi
slăvi-voi
aceste zile...

Cît despre alegeri,
iată — pe șleau:
nu dau înapoi —
înainte merg!
Mereu înainte,
spre mîine,
întru gloria țării
în luptă
s-alerg!
Lasă-mi în cale
șarpe, lup,
e ladului însuși
întreaga drăcime —
nu dau îndărăt!
O calc,
o rup!
Din drumul meu
nu mă-ntoarce nime'!

Alegeri?
Acesta-i
de fapt
înțelesul
prezenței mele
mîine,
la vot:
Eu —
alegătorul
și alesul —
decid
pentru mine,
pentru toți —
tot!

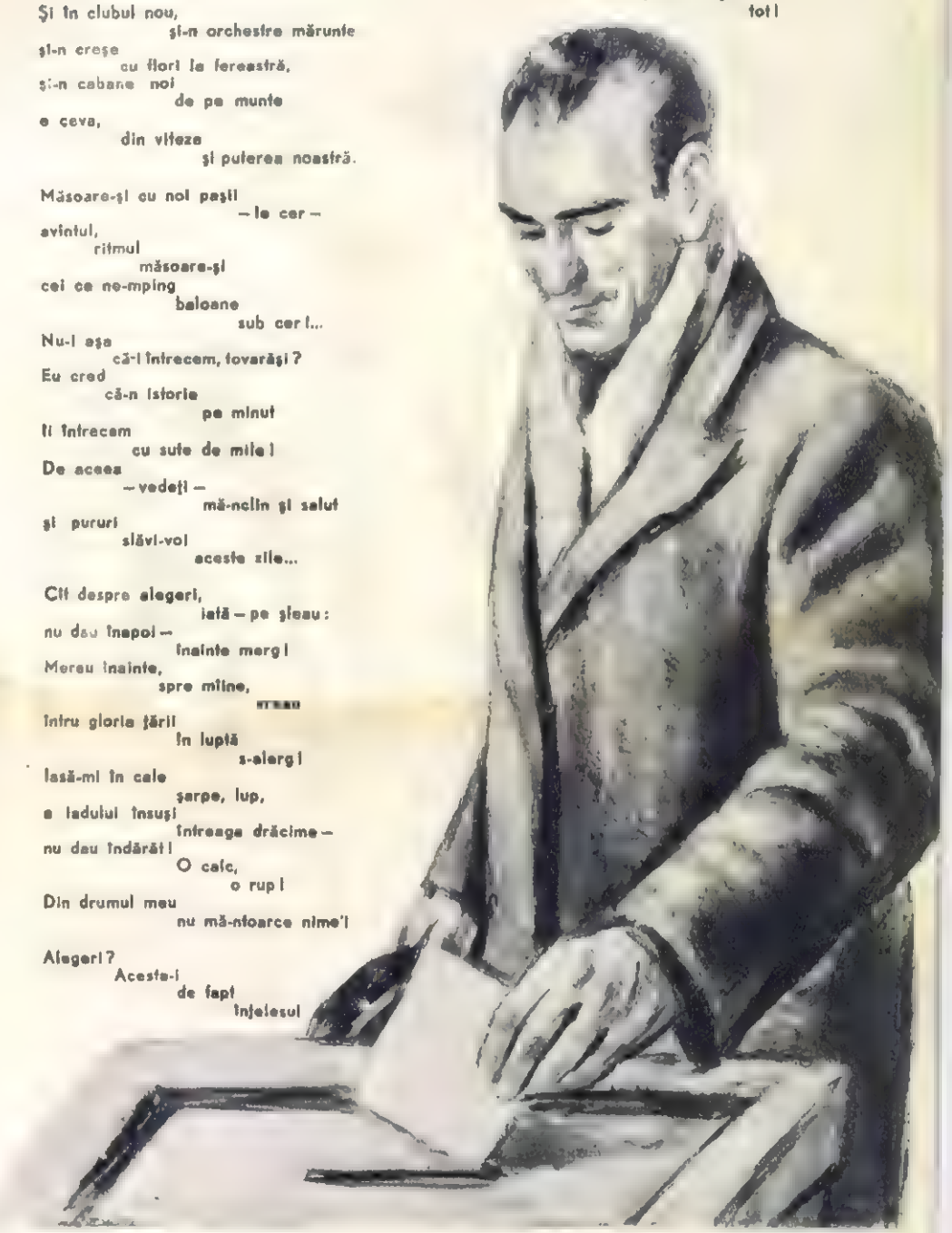

Prezidiul Congresului al XX-lea al P.C.U.S. În loja din dreapta — conducătorii delegațiilor partidelor comuniste frățești. La tribună — tovarășul N. S. Hrușciov, prim-secretar al C.C. al P.C.U.S.

ÎN ZILELE MARELUI CONGRES

de V. BÎRLĂDEANU

Există în Kremlin o încăpere — mai simplă și mai modestă decît toate celelalte. În această încăpere pașii vizitatorilor se încetinesc, murmurul șoaptelor se stinge. Se aude — pentru cine are urechi să audă — un singur sunet distinct: bătăile mai repezi ale inimilor. În această încăpere, n-au avut loc nici congrese celebre, nici consilii memorabile. Și, totuși, cine trece pe aici simte suflul istoriei.

Încăperea e cabinetul de lucru al lui Vladimir Ilici Lenin. Aici s-au născut multe din ideile geniale care au rodit apoi pe terenul fertil al realității în plină dezvoltare revoluționară a Țării Sovietice; multe din ideile care au prins apoi viață și în alte țări ale lumii, printre care și țara noastră; multe din ideile care prind viață și astăzi în Uniunea Sovietică și în lumea întreagă.

În ziua deschiderii Congresului al XX-lea al P.C.U.S. în închipuire mi s-a asociat, în mod simplu și firesc, imaginea Sălii celei Mari din marele Palat al Kremlinului, cu imaginea cabinetului modest din altă aripă a vastei

←

Delegați la Congres, pe culoarele marelui Palat din Kremlin. De la stînga la dreapta: K. P. Orlovski, președintele colhozului „Rassvet" (R. S. S. Bielorusă), T. I. Jigadko, președintele colhozului „Peremoga" (R. S. S. Bielorusă), S. F. Voctarnik, șeful brigăzii de tractoriști a S. M. T.-ului „Novo-Astrahanskaia (R. S. S. Ucraineană), T. S. Maltev, specialist în cultura cîmpului din colhozul „Zavetl Lenina", regiunea Kurgan (R. S. F. S. R.).

clădiri. Era firească asocierea, deoarece lumina izvorîtă de acolo, din încăperea de unde Lenin a condus cu minte înțeleaptă și mînă fermă cîrma primului stat socialist al lumii, umple astăzi cu strălucirea ei triumfătoare, fără egal, Sala Mare unde sînt adunați cei peste o mie de delegați ai Congresului P.C.U.S. Pe drept cuvînt se poate spune că acest Congres — cel mai de seamă Congres de la moartea întemeietorului Statului Sovietic — este Congresul biruințelor fără seamăn ale leninismului.

Leninismul este astăzi mai viu ca oricînd! Ideile lui Lenin, măreața lui învățătură, sînt prezente în raportul și dezbaterile Congresului, în fiecare frază, în fiecare cuvînt al lor. Cît de mult s-ar bucura Vladimir Ilici dacă ar păși în Sala Congresului și ar vedea cît de unit este P.C.U.S. în jurul Comitetului său Central, cu cîtă putere înfloresc ideile comunismului științific în zilele noastre!

Nu există om al muncii de pe glob pe care să nu-l fi impresionat analiza profundă făcută de tovarășul Hrușciov situației internaționale și interne a U.R.S.S., nu-i om cinstit pe care să nu-l fi emoționat perspectivele grandioase ale viitorului apropiat ce se deschid în fața poporului sovietic! Răsunetul acesta larg și profund se explică prin faptul că în epoca noastră cea mai mare parte a populației lumii se află sub steagul socialismului, fie consolidîndu-l și înălțînd edificiul comunismului, în Uniunea Sovietică, fie construindu-l, în țările democrat-populare, fie luptînd pentru dreptul de a-l construi, în restul lumii.

Cînd N. S. Hrușciov a vorbit de la înalta tribună a Congresului celui mai puternic partid al contemporaneității despre strălucitele izbînzi ale lagărului socialist, atunci au simțit cu adevărat întreaga lor forță și oamenii muncii din țara noastră, cei care smulg adîncurilor cărbuni, topesc oțel, înrodnicesc pămîntul, cei ce clădesc case și scriu poeme. Au simțit-o și frații lor de pe țărmurile Vistulei și Vltavei, Ianțîului și Spreei, Teiongănului și Mariței, milioane și milioane de oameni liberi, zidari ai celei mai minunate societăți omenești. Și, într-adevăr, cum să nu ne mîndrească! În vreme ce feudalismul a avut nevoie de mai mult de două veacuri pentru a-și dovedi superioritatea asupra sclavagismului, iar capitalismul, de aproximativ un veac și jumătate pentru a se transforma într-un sistem mondial și a-și dovedi superioritatea față de feudalism — socialismului i-a trebuit nu mai mult decît o treime de veac spre a-și demonstra deplina superioritate asupra capitalismului și a se transforma într-un sistem mondial în continuă dezvoltare.

Cînd tovarășul Hrușciov a vorbit despre marile foloase ale coexistenței și întrecerii pașnice ale celor două sisteme, despre posibilitățile concrete de preîntîmpinare a războaielor în epoca noastră, toți partizanii păcii de pretutindeni s-au simțit mai încrezători în forțele lor, în puterea rațiunii, în capacitatea popoarelor de a pune capăt jongleriilor bezmetice „pe buza prăpastiei", la care se dedau promotorii războiului rece.

Cînd de la tribuna Congresului s-a vorbit pe larg despre multitudinea formelor de trecere ale diferitelor țări la socialism, despre elementele specifice pe care le aduc țările democrat-populare în prefacerea revoluționară a societății, despre posibilitatea, în anumite condiții, a folosirii căii parlamentare în vederea cuceririi democrației pentru oamenii muncii și a înfăptuirii unor transformări sociale radicale — milioane și milioane de comuniști și oameni ai muncii fără partid din toate colțurile globului au avut în fața ochilor un model viu de marxism creator, de aplicare justă a principiilor fundamentale ale marxism-leninismului la condițiile concrete, *noi*, ale epocii contemporane, cînd socialismul a devenit o asemenea forță de care trebuie să se țină seama în arena internațională. Ei au înțeles mai bine ca oricînd că comuniștii sînt vrăjmașii principiali ai oricărei îngustimi și mărginiri sectare și că interesele maselor populare din toate țările cer ca eforturile tuturor mișcărilor de masă ale contemporaneității să se reverse într-un torent unic antiimperialist.

Iar aplauzele furtunoase ce-au răsunat în sala Congresului alcătuiesc imaginea entuziasmului care a pus stăpînire pe participanți în minutele cînd raportul lui N. S. Hrușciov a împărtășit Congresului noile preocupări ale C.C. al P.C.U.S. în ce privește ridicarea mai departe, pe temelia de granit a marilor succese economice, a nivelului de trai al poporului sovietic. Ridicarea salariilor și pensiilor categoriilor de cetățeni cu salarii și pensii mici, reducerea zilei de muncă, desăvîrșirea învățămîntului mediu general și obligatoriu, crearea școlilor-internate pentru asigurarea educației copiilor cu ambii părinți în producție, grija sporită pentru problemele vieții de fiecare zi ale omului simplu (mărirea producției de mașini și aparate de gospodărie, a numărului combinatelor de deservire, îmbunătățirea alimentației publice etc.) — toate acestea zugrăvesc tabloul unei griji fără margini, cu adevărat părintești, a partidului, pentru satisfacerea nevoilor poporului, tabloul unor minunate mlădițe ale comunismului, care deschid calea spre modul de viață comunist.

... Congresul continuă. Încercații conducători ai gloriosului partid leninist rostesc de la înalta sa tribună cuvîntări care — fiecare în parte — furnizează popoarelor lumii un uriaș material de reflecție. Este de mirare oare că privirile întregii omeniri iubitoare de pace sînt ațintite în aceste zile spre Marea Sală a Kremlinului?

Cred că delegații gloriosului Congres au adesea impresia că pereții albi și luminoși ai Marii Săli se dau la o parte, că alături de ei, umăr la umăr, se află sutele de milioane de oameni ce năzuiesc și luptă pentru pace și socialism în toate colțurile globului pămîntesc.

Paralele și meridiane feluri te se întrețes în aceste zile la Kremlin. Sînt paralele și meridiane pornite din inimi omenești. Sînt paralelele și meridianele viitorului comunist al planetei.

București, 21 februarie 1956.

Reprezentanți ai organizațiilor de partid din toate colțurile Uniunii Sovietice au luat parte la lucrările marelui Congres. În fotografie: un aspect al sălii de ședințe în zilele Congresului din marele Palat al Kremlinului.

LA BOSANCI

de George SIDOROVICI

Despre bosînceni am auzit felurite năzbîtii, încă din anii copilăriei. Povesteau moșnegii la clăci, că-i musai, cînd treci sara prin sat, să-ți bagi cușma-n sîn, altminteri ți-o smulg dumnealor din cap și-ți mai zic pe deasupra „bogdaproste". Și dacă nu le răspunzi cumva, în grabă și din toată inima, „să fie de sufletul tatii", cît ai clipi din ochi te dezbracă de suman și de ce altă îmbrăcăminte mai ai. Așa că, dacă vrei să ajungi sănătos la nevastă, e mai bine să urmezi înțelepciunea unui vechi proverb, ocolind satul pe după dealuri, tupiliș, prin răchiți.

Acuma, ce o fi fost adevărat din toate, n-aș putea spune, dar iată că zilele trecute am mers și eu la Bosanci.

Îndrăznet din cale-afară nu mă cunosc și totuși n-am ținut sama de sfatul bătrînilor mei povestași. Cu cușma pe o ureche, hoțește, cu mantaua pe umeri, m-am repezit de-a dreptul în inima satului. Am frămîntat sara glodul pe ulițe, m-am încontrat la vorbă cu destui gospodari și am ajuns la nevastă nevătămat, iar cușma, dacă vreți, dragii mei, v-o împrumut la vară!...

În schimb, am aflat aici întîmplări și m-am întîlnit cu oameni pe care nu-i voi uita.

★

Am ajuns la Bosanci pe o vreme cu sfieli primăvaratice. Cu cojoacele dezbumbate, plugarii călcau prin mijlocul drumului, măsurat, ferindu-se cu o gravitate inutilă.

Am colindat cîteva ceasuri ulițele pline de mîzga dezghețului, minunîndu-mă de alcătuirea acestui sat uriaș, revărsat pe văi și pe dealuri, cu așezări și garduri trainice, cu standoale și șuri încă o dată cît casa. Oamenii mă salutau cu cuviința obișnuită, mă măsurau o clipă, de parcă ar fi vrut să afle cît trag la cîntar, și, prețuindu-mi probabil făptura nu mai mult decît valorează, își vedeau cu nepăsare de treburi.

O liniște nefirească plutea peste sat, izvorîtă din ciudata rînduială a anotimpului, din ieneșa fumegare a hornurilor.

Satul, însă, credeți-mă, prieteni, nu era de loc liniștit! În adîncurile sale, acolo, sub tihna înșelătoare a zilelor, se stîrnise furtuna. O furtună încă la începuturile ei, ce ascunde, în dibuiala primelor vînzoliri, întreaga ei frumusețe viitoare...

De asta îmi dau sama acum, cînd stau la căldură și scriu, și-mi arunc din cînd în cînd privirile la fulguiala ușoară de afară. Atunci, însă, mă stăpîneau alte îndoieln iciri.

Mă oprisem în fața sfatului popular. Potop de oameni roiau prin tindă, pe afară, tropăindu-și ciobotele. Pînă să ajung în biroul președintelui, am avut prilej să aflu multe.

★

Ananie Fodor, președintele, e un bărbat croit pe măsura satului. Îți umflă cu o mînă tuhalul de o sută de chile și-l zvîrle peste gard, ca pe o țandură. Omul acesta, în stare să doboare ursul cu un singur pumn, e tare zgîrcit la vorbă cînd discuți despre dînsul. Te trec șapte rînduri de sudori și tot nu afli mare lucru despre gîndurile sale lăuntrice.

Și-a întors spre mine fața mare și limpede:

— A da, realizări avem. Iacă, am electrificat comuna pe o distanță de patru kilometri. Acțiunea continuă. S-au instalat în casele oamenilor vreo 300 de difuzoare. Și asta continuă.

În Cumpărătura s-a clădit o școală nouă. A luat ființă și o întovărășire, cu 34 de familii. Avem cor, echipă de teatru, două magazine universale...

Președintele vorbea repede, profesional.

— Cum ați făcut toate acestea?

Nedumerit, președintele a zvîcnit din sprîncene:

— Cu muncă. Am adus stîlpi, am săpat gropi, am întins drolurile ca struna...

Eu îl pisam întruna, cu șuruburile mele:

— Istorisește-mi mai pe larg, mai concret.

Dumnealui mă privea cu ochi mirați.

— Păi, asta nu-i concret, dacă au prins a cînta difuzoarele?

— În ce fel ați muncit?

— În colectiv, tovarășe! Cu comuniștii, cu deputații...

— Bine, dar dumneata personal, ca președinte...

— Apoi și eu personal (dădea semne de nerăbdare președintele). Am pus și eu personal cîțiva stîlpi...

Și, deodată, parcă ar fi tras o concluzie:

— Bosîncenii-s oameni harnici, tovarășe!

După care s-a ridicat, umplînd odaia cu statura sa de uriaș.

— Iartă-mă, tovarășe, eu unul nu mă pricep la povești...

Că Ananie Fodor nu se pricepe să spuie „povești" gazetarilor nu-i mare pagubă. Sînt alții prin sat mai tari în meseria asta și de la dînșii poți afla mai multe despre vrednicia președintelui...

Comunist din 1945, a bătut în Bosanci primii țăruși ai reformei agrare, s-a războit cu chiaburii, s-a războit cu indoiclile sale și cu ale altora și a cutreierat ulițele satului, purtînd cuvîntul partidului pînă-n fundăturile cele mai îndepărtate. Și nu o dată l-a pîndit primejdia de a căpăta un cuțit în spinare. Cîndva, într-o noapte, prin 1950, i-a ars gospodăria. Cercau dușmanii să-i moaie dîrzenia. Ananie Fodor a strîns din dinți și a mers mai departe. Iar cînd bosîncenii l-au ales în fruntea lor, președinte, a spus doar atît:

— Bine, ne-om apuca de treabă, tovarășilor!

Și s-au apucat. Mărturie sînt realizările pe care mi le-a înșirat.

Dar iscusința gospodarului nu trebuie căutată numai în acțiunile mari, ce-ți sar în ochi la prima vedere. Ziua de muncă a unui președinte e adeseori umplută de o puzderie de fapte mărunte.

Iată, omul pornește de-acasă, spre sfat. Îi dai cincisprezece minute pentru treaba asta și drumul ține uneori două ceasuri. Îi răsare în cale o babă.

— Feciorule, stăi oleacă!

„Feciorul" a împlinit de mult patruzeci de ani, i-s tîmplele ușor cărunțite.

— Ce-i, mătușică?

— Apoi mie să-mi spui: cum îi cu lipsa de lună? O mănîncă vîrcolacii, ori ce alta se întîmplă? Aud că-n gazetă scrie alt fel.

Așază-te, Ananie, pe marginea șanțului, și ține-i o lecție despre eclipsa de lună! Ești președinte, trebuie să știi!...

Altădată îl oprește în drum învățătorul Ștefan Noroc:

— Ar trebui să mai mărim corul, tovarășe!

— Să-l mărim; cine ne împiedică?

— Gheorghe a Nanului, tovarășe. Zice că-i rușine. Și are un glas, ca... Niculescu-Basu! — exagerează învățătorul.

— Are așa glas și-l ține ascuns? — se miră președintele. Păi, să-l lămuresc.

Acasă la el, cel cu glas ascuns asudă din greu la șișcorniță. Cînd a zărit că-i pică oaspeți în bătătură, și-a făcut iute o socoteală: copiii și-i trimite la școală, cota și-a predat-o, stă bine și cu regulile agrotehnice. Oare ce poftesc dumnealor?

— Măi Gheorghe, — începe președintele. Nu-i frumos ce faci. Tu trebuie să-ți schimbi atitudinea...

Și s-a pornit acolo, în standoală, o lungă discuție asupra foloaselor muzicii, în care argumentul suprem era Niculescu-Basu.

— Cine-i acela, bre?

— Un om vestit — zîmbește președintele. Unul care are un glas ce seamănă cu al tău, dar nu-i e rușine să-și scoată talentu-n popor.

Și Gheorghe a Nanului cască niște ochi cît paharele. Peste o săptămînă, deschide cu sfială ușa căminului cultural. Se uită în jur. Nu rîde careva de dînsul? Nu rîde. Nici de Niculescu-Basu n-a rîs nimeni...

Despre Ananie Fodor zic oamenii:

— Președintele nostru n-are gura cusută și nu poartă bumbac în urechi.

Pe limba bosîncenilor, asta înseamnă că-i un om de nădejde, cu inima deschisă, în care poți avea încredere. Iar încrederea asta și-au arătat-o cu o sară înainte de sosirea mea la Bosanci.

În sala căminului cultural se adunaseră peste o mie de oameni. Li s-a cerut să propună un candidat de deputat pentru regiune. Cînd s-a rostit numele lui Ananie Fodor, bosîncenii au prins să aplaude vîrtos, de ziceai că-și rup palmele.

Roșu ca sfecla, președintele s-a ridicat în picioare, înalt și spătos. Lumea se uita la el cu mirare, parcă atunci l-ar fi văzut întîiași oară. Cineva a zis:

— Bagă de samă, Ananie, dacă n-ai să faci treabă, avem de cine trage!

Bosîncenii au rîs ca la o șagă bună și-și priveau candidatul cu dragoste. O să facă treabă viitorul lor deputat, de asta n-aveau grijă.

Cînd ai în fruntea ta oameni ca Ananie Fodor, nu ți-e frică să pornești la drum. N-ai să rătăcești de-a surda, chiar dacă drumul pe care l-ai apucat ți-e încă necunoscut și presărat cu ghimpii îndoielilor.

★

Cu vreo cinci ani în urmă un activist de partid a îndrăznit să vorbească în Bosanci despre transformarea socialistă a agriculturii. S-a petrecut atunci următorul lucru. Erau vreo cincizeci de oameni în sală. Bărbați, femei. Activistul glăsuia cu foc. Bărbații își trăgeau nevestele de mînecă, șușoteau.

— Aista cîntă de colhoz; hai acasă, fumeie, și ne-om culca.

Și se ridicau încetișor din laiți și-o tundeau pe ușa mîntuirii.

La o vreme, activistul nostru s-a pomenit cuvîntînd de unul singur, între pereții goi...

Dar timpul nu trece ca vîntul prin codri. Asta tot bosîncenii o spun. Timpul își are rosturile lui și uneori cinci ani fac cît un mileniu. Truda acelor oameni, îndrăzneți și simpli, a zecilor de activiști de partid ce au bătătorit glodurile și au răscolit colbul ulițelor din Bosanci, care adesea au ieșit cu inima cătrănită din sat, ca să revină iar, cu îndărătnicia apei ce-și sapă vad nou, n-a fost zădarnică.

În Bosanci, a luat ființă întovărășirea agricolă „Cel de-al II-lea Congres al partidului".

Ca să iasă de sub teascurile gazetelor o asemenea știre, a trebuit ca în Bosanci să pornească furtuna de care scriam adineauri. O furtună încă la începuturile ei, ce ascunde în dihuiala primelor vînzoliri întreaga ei frumusețe viitoare...

Am cunoscut cîțiva oameni ce au stîrnit furtuna aceasta.

Niculai Maximesei, un bărbat cu semeție de vultur bătrîn, ce poartă-n picioare niște ciubote falnice, croite parcă dintr-o piele întreagă de vită, a intrat în întovărășire printre cei dintîi și-i azi unul dintre cei mai harnici agitatori. Și-a tocit fierul de la cîrja cea noduroasă de cireș, cît a umblat pe uliție cu lămurirea, dar necazul cel mare cu nevasta l-a avut. Cînd a auzit femeia că omul ei vrea socialism, și-a pierdut glasul dintr-o dată. Sta în mijlocul casei ca un stîlp. Și, bărbatul bagă de samă, după aceea, cum de la o zi la alta se subțiază mîncarea, că mai mult cu borșuri dintr-acelea limpezi îl ține.

— Măi femeie, am slăbit ca un cîne! Ce ai de gînd, măi femeie? Vrei să mă bagi în sanator'?

Femeia, mormînt.

— Măi femeie, dormim amîndoi într-un pat, te știu de atîția ani, apoi tocmai cu mine vrei tu să te războiești?...

O lună de zile a tăcut femeia, o lună în cap l-a ținut în borșuri dintr-acelea limpezi. Mare răbdare a avut badea Niculai și multă agitație a dus cu femeia. „Cu răbdare — zice badea Niculai — urnești și munții din loc". Așa că, pînă la urmă, s-a urnit și inima ei. Cu încetul, femeia și-a recăpătat graiul. Cînd o întreabă azi: „Ce-ți era, măi femeie, cu borșurile colea?" — dumneaei răspunde: „Dac-ai dat pămîntul!"... Și rîd amîndoi: badea Niculai, cu gura larg deschisă, din toate puterile; dumneaei, cu mai puțină strălucire, un rîs subțirel, ca ața...

Pe Niculai Maximesei l-am întîlnit în dreptul cooperativei, tocmai cînd îl lămurea pe cumătrul Dumitru Croitoru, un omuleț îndesat, cu un săculeț subsuoară.

— Nu te mai cîrîi, cumetre! Intră o dată!

— Nu pot, zău. N-am să am posibilitate.

— Ce n-ai să ai?

— N-am să am posibilitate să lucru pămîntul.

— Cum așa? — se miră badea Niculai. Pînă acum, ai avut și dacă intri, nu mai ai?

— Nu mai am! — hotărăște cumătrul. Copiii-s mici și n-am brațe destule. Pînă acum mai scăpam cîte un capăt de ogor în buruiană. Dar la întovărășire e altă socoteală. Acolo te scoli și lucri după ceas. Și eu nici pentru ceasornic n-am posibilitate, cumetre. Eu, cu soarele...

Las' pe badea Niculai, cum mi ți l-a prelucrat după aceea. L-a frecat și l-a sucit cu avantajele muncii în comun, încît cumătrul Dumitru se lumina pe nesimțite, ca o dimineață de primăvară.

— Dacă-i așa, nu-s contra, zău!

— Atunci hai la tovarășul Bunduc, să-ți scrie cererea.

Spre surprinderea mea, cumătrul Dumitru a aprobat:

— Hai!

M-am pornit și eu cu dumnealor, că nu în fiecare ceas ți-i dat să vezi asemenea lucru. La răscrucile drumului, cumătrul Dumitru s-a oprit. Își cercetă cu grijă săculețul.

— Haida! — îl îmboldea badea Niculai. Ce te frăsuiești atîta ?

— Săculețul, cumetre, să-l las undeva, ș-apoi vin.

— Dă-l în vînturi de săculeț — se arăta din cale afară de grăbit badea Niculai. Hai așa; tovarășul Bunduc îi om de-al nostru, intelectual din popor... Ori ți-e rușine?

Cumătrul Dumitru prinsese rădăcini la răscrucile drumului. Și-a ridicat cu sfială ochii spre badea Niculai.

—Să stau de vorbă întîi cu femeia.

Pe fruntea lui badea Niculai a zvîcnit a mînie o vînă. Dar omul e învățat să-și strunească patimile.

— De ce nu spui așa? — zîmbește badea Niculai. Haide, atunci, la cumătra, s-o lămurim amîndoi... Eu am mai multă experiență cu femeile...

Nu știu ce s-a petrecut la cumătra. Dar, vorba lui badea Niculai: de acuma cumătrul Dumitru e copt pentru întovărășire, ca o pară. Oleacă să-l mai pîrlească soarele și-l scuturi de pe creanga îndoielilor...

Niculai Maximesei nu e singur. Hrăniți cu învățătura epocii noastre, Ignat Dubic, învățătorul Dumitru Bunduc, Gheorghe Năstase, Aurica Curic, comuniști și fără de partid, se zbat și se frămîntă pentru un lucru nespus de frumos. Despre fiecare dintr-înșii s-ar putea scrie cîte o scurtă istorie...

Despre transformarea socialistă a agriculturii se discută astăzi aprins pe ulițele Bosancilor. În fața sfatului, la cooperativă, prin ogrăzi, au loc dezbateri încinse. Furtuna, dragii mei, a început să cuprindă satul.

Am nimerit și eu, într-o seară, la o asemenea adunare de lume și am cunoscut acolo un bosîncean cu gură de aur. Îi zice Nicolae Zăgan. Acasă la dînsul, pe peretele dinspre răsărit, printre mănunchiurile de busuioc uscat și icoana maicii domnului, vei găsi și diploma de fruntaș al recoltelor bogate. Nu-i membru în întovărășire, dar a vizitat omul gospodăria colectivă din Săveni și din ce-a văzut, nu face taină.

Oamenii se sprijină-n ciomegele de corn lustruit, își mută greutatea trupului de pe un picior pe altul, iar Nicolae Zăgan e în stare să povestească ceasuri în șir și tot nu se satură.

— Iac-așa, tovarășe! — se fudulește dumnealui. Cînd mă văd, se adună în jurul meu și cască gura, parc-aș fi venit din Australia.

— Și cum îi la colectivă?—îl întrerupe careva.

— Nu-i rău, nu!—clipește din ochi Nicolae Zăgan. Iacă, au niște oi, una și una, parc-ar fi surori... Am dormit la unul, Vasile, care-i cioban. Mamă, aista avea grîu și parale, cît n-aveți voi tăți la un loc. Și era acolo un mosneag ce o lucrat el singur patru sute de zile într-un an. M-am uitat la el lung, să-l văd cum arată la față. Mai bătrîn ca mine, mosneagul. Îl trag deoparte, să nu mă audă alții... „Măi, nu umbla cu hocus-pocus. Spune-mi drept: cum vine asta? Calendarul are 365 de zile..." Și mosneagul rîde și-mi explică că la dînșii îi alt calendar: după hărnicie...

Oamenii țîțîiau cu mirare. De le-ar fi spus cine știe ce istorii minunate și încă nu l-ar fi ascultat cu mai multă atenție. Ochii povestitorului sticleau de mulțămire. Ceva mai tîrziu, l-am înghesuit cu o întrebare:

— Dar dumneata n-ai de gînd să intri în întovărășire?

— Eu?—s-a zăpăcit povestitorul. Eu încă nu mi-am pus problema. Da' pînă la urmă, tot într-acolo ni-i drumul.

— Atunci?

—Vezi că...—își căuta cuvintele omul. Cum să-ți spun, iacă potlogul ista de cușmă, o belitură! Da' m-am învățat cu dînsa. Mi-o crescut parcă pe cap. Și-mi vine greu să-mi iau una nouă... Da' în colectiv, nu-i rău, tovarășe! Nu!...

Numele lui Nicolae Zăgan nu e trecut în evidența agitatorilor din Bosanci, dar e și el, poate fără să-și dea sama, unul din mulțimea celor care vestesc furtuna înnoirilor.

★

Cînd a fost să plec, am tras o ultimă raită prin sat. Și în timp ce sorbeam cu nesaț reveneala vîntului umed și cald și frămîntam glodul ulițelor, am mai întîlnit unele lucruri demne de reținut.

M-am oprit la cooperativă, să culeg cîteva date despre nivelul de trai al locuitorilor, dar un țăran și o țărancă își cumpăraseră atunci un aparat de radio și un lanț și m-am lăsat păgubaș. Surprinzătoarea împerechere a acestor obiecte mi s-a părut mult mai grăitoare decît rînduiala cifrelor în registrele contabilității.

Mai voiam să stau de vorbă cu un deputat, cu liniorul Alexandru Croitoru, dar omul se cățărase pe un stîlp și se căznea să facă legătura, pentru instalarea unui difuzor în casa în fața căreia se afla stîlpul. După ce a coborît, din ogradă au năvălit asupra lui o droaie de prunci, cu glasuri ce ar spăria și morții din țintirim, dacă n-ar fi morți:

— Cîntă, bădică! Hai și-i vedea ce fain cîntă!...

Am lăsat oameni să se bucure.

★

În drum spre Suceava, printre dealurile încețoșate și sure, gîndindu-mă la oamenii cu care m-am împrietenit, îmi venea să rid cu hohote de bolboroseala bătrînilor povești din anii copilăriei mele...

Și l-auzeam parcă pe Ananie Fodor:

—Bosîncenii-s oameni harnici, tovarășe! O dată porniți pe drumul cel bun, nimeni nu-i poate opri.

Nota redacției — La ora cînd acest reportaj a intrat în pagină, ne-a sosit știrea că au fost propuși candidați tovarășii Ananie Fodor, pentru sfatul popular regional și sfatul popular comunal, în circumscripția nr. 2; Maximesei Niculai, pentru sfatul popular comunal, în circumscripția nr. 30; Bunduc Dumitru, pentru sfatul popular raional în circumscripția 24, și sfatul popular comunal, în circumscripția nr. 28; Gheorghe Năstase, pentru sfatul popular comunal, în circumscripția nr. 32; Aurica Curic, pentru sfatul popular raional, în circumscripția nr. 22; Croitoru Alexandru, pentru sfatul popular comunal, în circumscripția nr. 11; Ignat Dubic, pentru sfatul popular comunal.

fotocronica FLACĂRII

CANDIDATA NOASTRĂ

E o sală mare, în care s-au adunat cetățenii circumscripției 168, din raionul Stalin. Se fac propuneri pentru alegerea candidatului. Cineva îmi spune:

— Am de gînd să propun o cetățeancă foarte capabilă: pe gospodina Maria Diaconescu. E o tovarășă bună, muncitoare și cinstită.

Întreb:

— O cunosc majoritatea celor veniți aci?

— Cred că mulți, dar nu majoritatea. Asta, însă, nu va împiedica să fie acceptată propunerea, deoarece acei care o cunoaștem vom arăta celorlalți ce înseamnă să avem o astfel de deputată în circumscripție. Îi vom convinge.

Mă întreb dacă într-adevăr, propunerea va fi acceptată, așa cum socotește acel care are de gînd s-o facă. Caut un răspuns, privind fețele celor veniți aci; nu remarc decît calmul întregii adunări.

Ascult cuvîntul primului cetățean care s-a ridicat. Gospodina Maria Comănescu:

— Eu o propun pe tovarășa Diaconescu. Dînsa locuiește pe o altă stradă decît a noastră, pe strada Disescu. Ceea ce nu va împiedica să devină o bună deputată a noastră.

Urmează la cuvînt cetățencele Maria Negoescu și Florica Davidescu, care îi susțin cu noi argumente candidatura.

— Stați, măi tovarăși! S-a ridicat cizmarul Gheorghe Frasin:

— Dumneavoastră vreți ca noi, cetățenii de pe strada Iacob Negruzzi, să alegem o tovarășă pe care nu o cunoaștem îndeajuns. Eu n-am nimic împotriva cetățencei Diaconescu. O fi bună, vrednică, așa cum se spune aci... Dar, măi tovarăși, noi avem deputata noastră, pe care o cunoaștem cu toții. O avem pe Maria Pănuță.

Cineva bătu din palme. Atunci sala se umplu deodată de aplauze. Pline de curaj se anunțau acum zeci de mîini, care cereau cuvîntul.

Cetățeanca Maria Dumitrescu:

— Eu vreau să enumăr numai cîteva din realizările deputatei Pănuță. Iată, în ultimii doi ani, datorită, în primul rînd, străduințiior ei, s-a terminat iluminarea străzii. Aci, unde bombele anglo-americane au lăsat atîta prăpăd, nu se mai zăresc azi de loc urmele războiului. Toate clădirile au fost reparate. Eu, personal, am obținut de la sfat, cu ajutorul deputatei Pănuță, tot materialul necesar reparării casei...

Ecaterina Cismaru:

— Mult timp n-am putut lucra. Prin stăruința deputatei Pănuță, am obținut în acea vreme, din partea sfatului popular, un prețios ajutor bănesc pentru fetița mea.

Emilia Rădulescu:

— S-o schimbăm pe tovarășa Pănuță acum, cînd dînsa ne cunoaște casa și rînduiala fiecăruia? Cîte sfaturi și ajutoare n-am primit chiar eu, personal! Să-mi fac grădină de zarzavat în curtea casei, să-mi cumpăr aragaz și mobilă, și chiar să renunț la... divorțul spre care eram pornită.

Un bătrînel (care plecă apoi, fără să-i pot afla numele):

— La inițiativa deputatei noastre cetățenii au ieșit de atîtea ori la muncă voluntară. Pentru curățirea zăpezii, sau amenajarea de spații verzi... Ei da, sînt, desigur, și oameni care n-o au la inimă pe tovarășa Pănuță. Cum sînt cetățenii Popescu și Ciobotaru, pe care dînsa i-a criticat pentru murdăria și purtările lor necuviincioase în cartier...

Au trecut două ore. Oamenii vorbesc și acum despre Maria Pănuță.

— E tîrziu, tovarăși. Propun să suspendăm discuțiile și să trecem, prin vot, la desemnarea candidatului.

Rezultatul e cel pe care-l bănuiți: în marea lor majoritate, locuitorii de pe strada Iacob Negruzzi au desemnat-o pe Maria Pănuță drept candidata lor în alegeri.

Vor fi dintre aceia care, ajunși la capătul acestui mic reportaj, vor spune: ei și? De ce a fost nevoie de relatarea acestui fapt?

Printr-o luptă liberă de opinii, cetățenii unei străzi și-au ales deputatul. La fel cum se întîmplă azi, în alte sute de locuri din republica noastră!...

Tocmai de aceea am și scris aceste.

I. M.

DE VORBĂ CU CANDIDATUL LOR

O dovadă a dragostei și prețuirii de care se bucură candidații F.D.P. în alegerile de deputați în sfaturile populare o constituie încrederea cu care alegătorii le cer sfatul în problemele care-i preocupă.

Nenumărate întîlniri între alegători și candidați au loc în aceste zile în întreaga țară. Ele au menirea să ducă la noi și noi realizări în fiecare sat sau comună, în fiecare oraș, în fiecare raion de pe cuprinsul patriei noastre.

Iată-i, acasă la tovarășul Eremia Pîrdău — membru în Prezidiul Marii Adunări Naționale și candidat al F.D.P. în circumscripția electorală regională nr. 1 Vatra Dornei — pe cîțiva dintre alegătorii din cadrul circumscripției, veniți pentru a discuta cu candidatul lor o seamă de probleme ce-i frămîntă. La plecare, oaspeții și gazda au mai rămas puțin în poartă. Se despart cu greu — mai au de făcut multe planuri pentru viitor...

MAGAZINUL UNIVERSAL DIN VUTCANI

Țăranii muncitori din Vutcanii Hușilor (regiunea Iași) s-au bucurat nespus ctad, pe la sfîrșitul anului trecut, prin grija sfatului popular, s-a inaugurat și la ei în comună un magazin universal. De atunci localul spațios al noului magazin este în fiecare zi plin de cumpărători. La aceasta contribuie și buna aprovizionare cu tot felul de produse textile (după cum se poate vedea și din fotografia de mai jos), încălțăminte, articole metalo-chimice, rechizite școlare și cărți.

Traian ȚANEA
corespondent-Iași

Fotografie de G. PAUL

LA O CASĂ A ALEGĂTORULUI DIN BACĂU

La Casa alegătorului nr. 5 din oraşul Bacău se desfăşoară în aceste zile o intensă activitate. Aici se ţin cu regularitate conferinţe despre realizările înfăptuite de regimul democrat-popular şi au loc diferite convorbiri cu alegătorii din cartier şi cu muncitorii de la fabrica „Steaua Roşie". De asemenea, numeroase materiale legate de alegeri sînt puse aici la dispoziţia cetăţenilor, iar brigada de agitaţie organizează programe artistice.

În fotografie, se poate vedea un aspect dintr-un colţ al Casei alegătorului.

Recent ne-a vizitat ţara basul sovietic A. F. Krivcenia, solist al Teatrului Mare Academic de Stat al U.R.S.S. Iată-l în fotografia noastră (al doilea din dreapta), împreună cu artiştii români Petre Ştefănescu-Goangă, Blanche Adelştein şi Valentin Gheorghiu, cu ocazia recitalului dat la Ateneul R.P.R.

În cursul lunii februarie şef rabinul cultului mozaic din Suedia, dr Kurt Wilhelm, a fost oaspete al ţării noastre. Printre celelalte vizite făcute în Capitală, dr. Kurt Wilhelm l-a vizitat şi pe patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Justinian.

Cu ocazia consfătuirii inovatorilor din agricultură şi silvicultură, ce a avut loc la 15 şi 16 februarie în Bucureşti, s-a deschis în pavilioanele din Parcul de Cultură şi Odihnă „I.V. Stalin" „Expoziţia inovaţiilor din sectorul agrosilvic." Fotografia noastră prezintă un aspect din expoziţie.

fotocronica FLACĂRII

EMISIUNEA LOCALĂ

„Atenţiune, începe emisiunea locală! Transmitem, înregistrate pe bandă de magnetofon, aspecte de la adunarea cetăţenească pentru alegerea candidatului F.D.P. în circumscripţia electorală regională nr. 23..."

Cetăţenii Urziceniului s-au obişnuit cu emisiunea staţiei locale de radioficare şi o aşteaptă cu nerăbdare în fiecare seară. Cînd emisiunea începe, oamenii trag scaunele mai aproape de difuzoare şi ascultă atenţi. Fie buletinul local de ştiri, fie cîteva din realizările din raion, interviuri cu fruntaşii în muncă, muzică la cerere şi, de multe ori, cîte o scenetă ce satirizează lipsurile din raion.

Studioul raional din Urziceni este prevăzut cu toate condiţiile moderne de funcţionare. Staţia este compusă din două agregate mari, tip „Electromagnetica", masă de comandă, aparat modern de radioreceptie, pickup, magnetofon, cameră-studio, amenajată după cerinţele acustice, prevăzută cu geam dublu, microfoane cu cristal, dispozitiv sincron de semnalizare (vezi fotografia alăturată).

Staţia şi studioul, create prin grija sfatului popular regional, constituie o realizare cu care cetăţenii din Urziceni se mîndresc.

Printre cele 700 puncte luminoase ce străpung întunericul în fiecare seară în comuna Suseni, raionul Gheorghieni (R.A.M.), se află şi becurile de la căminul cultural. Aci, la bibliotecă, vin, în fiecare seară, numeroşi cititori înseteţi de lumina slovelor. Ei au la dispoziţie aproape 3000 de cărţi cu teme din cele mai variate. Numai de la începutul acestui an, numărul cititorilor a crescut cu peste 150. Aceasta se datoreşte şi punerii în funcţiune a uzinei electrice a comunei, una dintre realizările de seamă ale sfatului popular.

Ştefan IZSAK
corespondent Tg. Mureş

Maria Banuș

PLECAREA

În ceasul grav, cînd pe întreg pămîntul
Mîngîietoare clopote de pace
Răsună-n slăvi, amestecîndu-și cîntul

Cu fiorosul tunet — cînd mai zace
Ascuns în sînul vremii viitorul,
Ca forța-nmugurită-ntr-o găoace,

Și raze sparg biruitoare norul,
Și norul iarăși prinde să se-nchege —
Eu am pornit la drum să-mi stîmpăr dorul

De a vedea prin om și de-a-nțelege;
Eu am purces în largul țării mele,
Nu ca să-mi satur vechi porniri pribege,

Ci să-mplinesc chemările mai grele:
S-ascult a țării inimă cum bate
Și-n stih s-aștern bătăile acele.

CATERINA

Ilustrații de Florica CORDESCU

Cînd pe digul dintre ape ceața zorilor mai zace
Și-nfrățită cu văzduhul balta încă doarme-n pace;
Cînd se-aude scîrțîitul unei cumpeni, ca un geamăt,
Și din zări mijește stuful neatins de nici un freamăt;
Cînd de-abia sclipește turla, fulgerînd în sat, pe coastă,
Și se-amestecă cenușa cu argintul într-o pastă,
De îți pare că-i aievea un tablou de Andreescu,
Tînguioasa frumusețe, Bărăganul, bătrînescul;
Cînd prin negurile-acelea de novembre-ți ies în cale
Turme mocănești venite, după datini ancestrale,
La iernat către cîmpia dunăreană, la suhaturi,
Și prin fața ta se scurge valul sur, mînat pe laturi
De ciobani posaci, cu bîte și cu sarici lungi, mițoase,
Iar în urmă vin agale, cu desăgile vîrtoase,
Asini împăcați cu sine și dulăii ciobănești;
Cînd te strădui, cu privirea lung alaiul să-nsoțești
Pînă totul se topește, dar ceva rămîne-n aer,
Parc-ar sta din veac netoarse zilele-n al vremii caier —
Te cuprinde o părere, te învăluie o ceață,
Ți se pare că atîtea se petrec, ca-n altă viață.

★

Astfel stam, pierdută-n roiul gîndurilor moi ca scama...
Cineva venea pe digul de pămînt. De-abia luai seama.
Cînd deodată, răsărită de sub neguri, mă privește
Caterina! Ca o ciută-i. Numai ochii-i rîd, vulpește,
— Te sculași cam dimineață!
— Și matale, președintă! Pe la case?
— Pe la case. De! Copilele se-alintă.
După treier și avansuri, lege e, rămîn acasă,
Și bumbacul—colo-n brazdă! Vine-o brumă... ce le pasă?
Timpul nunților și-al horii! Se gătesc și fierb, și spală...
Parcă mie nu mi-e jocul drag — dar știi cum drag, în boală!
Parcă n-am să bat eu sîrba, de-o să scapere-n podele,
Cît sînt eu de președintă și nevastă, nu ca ele!
Dar întîi s-avem noi strînse toate cele-n magazie!
Vină ploaie, cadă bruma, să tot cadă, să tot vie,
Și molanul, rubiniul, curg-atunci voios, în cană!
Dar acum, colectiviștii, sfinți să-mi fie, ca în strană!
De e muncă, muncă fie! De e chef, să fie chef...
— Ai! Gospodăria voastră și-a ales amarnic șef!

Stă serioasă Caterina, numai ochii-i rîd vulpește:
— Eu le-am spus să-și cate altul, să-i conducă... muierește.
Dar se vede că le place mînă tare de bărbat
Și-ntre ei, bărbat ca mine, bag de seamă, n-au aflat...

Fragment din poemul cu același titlu, în pregătire

Pentru prima oară în fața urnelor se vor prezenta și acești cinci tineri de la fabrica de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej" din Capitală. Iată-i discutînd cu muncitorul Anghel Păcureru Decretul cu privire la alegerile de deputați în sfaturile populare.

Fotografia de S. STEINER

La Institutul Politehnic din Cluj colectivul de cercetări al catedrei de tehnologia metalelor, condus de profesorul ing. Alexandru Domşa, a obţinut din pulbere metalică, prin metoda sinterizării, piese de maşini (lagăre, roţi dinţate etc.) cu proprietăţi fizico-mecanice corespunzătoare. Cercetările continuă pentru obţinerea de noi tipuri de piese.

Fotografia de S. STEINER

Sînt multe probleme de rezolvat. Cetățenii veniți la sfat își așteaptă rîndul. În scurt timp, vor fi primiți în audiență, la președintele sfatului. ←

O zi de audiență

— reportaj —

de F. URSEANU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Primul a intrat în birou un cizmar: Dumitru Andronache. A urat ziuă-bună președintelui, i-a strîns mîna și a luat loc pe scaun. Apoi a intrat un lăcătuș-mecanic de la căile ferate: Stan Dincă. Al treilea, maistrul-rotar Gheorghe Oprescu, a ocupat scaunul din dreapta. Ultimul a fost Constantin Dobre, deputat orășenesc din circumscripția 202.

Toți patru sînt cetățeni ai orașului Ploești; toți locuiesc pe aceeași stradă, Putna, iar vizita pe care o fac, într-o dimineață geroasă de februarie, președintelui comitetului executiv al Sfatului popular orășenesc, tovarășul Vasile Moise, are un scop precis.

Este prima audiență din ziua aceasta. După gerul de afară, s-ar crede că cetățenii nu vor prea veni azi la sfat. Intrînd însă în sala de așteptare, constați cu surprindere că e plină. Sînt doar atîtea probleme de rezolvat... Pentru audiențe sînt fixate trei zile pe săptămînă. Însă în realitate audiențe sînt în fiecare zi și, dacă dimineața n-ajunge, este folosită, pentru audiențe, și după-amiaza.

Cetățenii aceștia din strada Putna au venit la sfatul popular cu o treabă. De fapt, cu două: în primul rînd, vor să raporteze cum au ajutat ei, cetățenii, la gospodărirea orașului (fiecare dintre ei are cîte o muncă obștească); în al doilea rînd, e vorba de niște nevoi ale oamenilor de pe strada lor... Alt fel se petrec lucrurile acum, aici, la sfat, și alt fel erau în trecut, la primării. Într-un fel este gospodărit orașul în prezent și în alt fel era administrat atunci, cînd milioanele municipiului erau manevrate de-alde Constantin Brezeanu — poreclit Bangă, fiindcă își împărțea banii primăriei cu propria sa bancă — sau pe vremea lui Gogu Fotescu și a altora, pe care poporul i-a botezat, sugestiv, cu porecle ca: primarul Lichelidis sau primarul Aiurică.

— Faptele vorbesc!

Așa a raportat simplu, concis, Stan Dincă, lăcătuș-mecanic la triajul C.F.R.-Ploești, președintele comitetului străzii Putna, celuilalt ceferist, Vasile Moise, acum președintele Sfatului popular al unuia din cele mai mari orașe din țară: Ploești. Au vorbit deschis, ca între doi vechi tovarăși:

— Cu fapte i-am convins pe oameni, tovarășe președinte. În strada noastră s-au completat stîlpii electrici, s-a veghеat la păstrarea curățeniei, s-a făcut drumul și s-a instalat conducta de gaze. S-a instalat cu sprijinul cetățenilor.

— Și cam ce greutăți ați întîmpinat? — întreabă președintele sfatului.

Are aerul că bănuiește răspunsul.

— Tocmai acest lucru vrem să-l arătăm — răspunde președintele comitetului de stradă. Au fost unii cetățeni care n-au vrut să ne ajute la instalarea gazelor; au refuzat să-și dea contribuția. Știți ce ne spuneau? „Nu s-au băgat 30 de ani gaze pe strada noastră și o să le puneți tocmai voi". Le-am răspuns cu fapte. Tocmai noi am instalat gazele. Și cei care s-au ținut un timp deoparte ni s-au alăturat. Acum au și ei încredere.

— Să vă spunem acum un alt pas al nostru, începu și deputatul Dobre. Avem nevoie de o cantitate de pietriș. Au mai rămas niște gropi neastupate. Rugăm sfatul să ne acorde materialul; în ce privește mîna de lucru, vom da noi sprijinul...

— Într-adevăr pe oameni îi convingi mai lesne cu fapta — a întărit un profesor de istorie, pe care l-am întîlnit în cabinetul președintelui. Și dacă e vorba de fapte — a spus tot el — exemple sînt destule aici, la Ploești. Iată: pînă la puterea populară a avut Ploeștiul un teatru permanent? N-a avut! Acum avem un teatru de stat permanent, și mai avem un teatru de vară, și un teatru de păpuși. A avut vreodată orașul nostru un palat cultural? De unde! Acum avem; și-n el: o bibliotecă de vreo 40 de mii de volume și o pinacotecă. Muzică? Afară de lăutari, avea Ploeștiul altceva? Acum are o filarmonică, Filarmonica „Ciprian Porumbescu", și mai are și o orchestră mare, „Flacăra". Mai avem acum un palat al pionierilor, o școală de mine și petrol, un muzeu regional de istorie și încă multe altele, care s-au realizat în ultimii ani. Acestea numai pe plan cultural. Știți care a fost moștenirea culturală lăsată Ploeștiului de burghezie? — ne-a întrebat tot profesorul de istorie. Aflați: un așa-zis muzeu de artă religioasă, și nici acesta nu avea vreo valoare măcar documentară — cîteva icoane, răspîndite prin colțurile casei Hagi Prodan...

Cele spuse de profesorul de istorie erau foarte interesante. Omul vorbea cu pasiune despre realizările regimului și cu ură împotriva acelora care în trecut au risipit sau au furat veniturile celui mai bogat oraș din țară: Ploeștiul. Ploeștiul acela, în care aurul curgea o dată cu petrolul izvorît din sonde și se depozita în buzunarele escrocilor, ale cavalerilor de industrie și aventurierilor, în casele de bani ale diferitelor societăți în care noi dam totul și trusturile imperialiste din Apus, nimic...

Să revenim la audiențe:

În biroul președintelui intră un alt grup. Sînt niște cetățeni din cartierul Găgeni: Maria Brumărescu, casnică, Moise Nicolae, tehnician, și Valeriu Cristescu, inginer. Ultimul e deputatul circumscripției. Cetățenii aceștia locuiesc într-un cartier nou, cartier apărut numai de cîteva luni pe harta orașului. Aici sfatul a construit paisprezece blocuri de locuințe, pe care le-a și dat în folosință. Locatarii noilor blocuri au obținut ulterior instalarea gazelor. Acum cer să li se aprobe o linie de autobuse, care să lege cartierul de oraș. Ar mai dori ceva: să fie reparată și strada Maior Sonțu. Președintele sfatului le-a promis că cererea lor va fi în întregime satisfăcută. Oamenii au venit cu încredere și încrederea le-a fost justificată: doleanțele le-au fost satisfăcute.

Șirul audiențelor continuă: în cabinet pătrund două femei — Constanța Vasilescu și Tinca Ion. Sînt două gospodine. O dată cu ele vine și deputatul circumscripției lor, medicul Florin Vlădescu. Cele două femei nu vin cu vreo cerere personală. Vin cu o dorință a cetățenilor din străzile Virgiliu și prof. Reiner: cer aprobarea sfatului, pentru instalarea unei cișmele și extinderea rețelei de gaze.

Apoi intră un director de instituție și un președinte de comitet sindical. Sînt de la un institut de proiectări de rafinării. Ce vor solicitanții? Lor li se pare o chestiune simplă: au construit un bloc pentru salariații lor și acum cer ca, în locuințele rămase goale,

→ — Cererea mi-a fost rezolvată!.. Tovarășul Ștefan Cîrjoliu, mecanic la rafinăria nr. 2, iese bucuros din cabinetul președintelui.

instituția să-și instaleze tot salariații de-ai ei. Cum Ploeștiul e un oraș care a suferit crunt din pricina bombardamentelor anglo-americane, deși s-a reconstruit mult, problema spațiului locativ e încă grea. De aceea cererea lor va mai fi discutată. Nu toate problemele pot fi rezolvate pe loc.

... Iată că se aude o nouă bătaie în ușă. Intră un cetățean: Tănase Oancea. Vine după o simplă informație. Vine să-l întrebe pe președintele sfatului, dacă cartierul Bereasca are plan de sistematizare.

— De ce vă interesează? — întreabă tovarășul Moise.

— Aș dori să-mi ridic o căsuță în cartier.

— Uite — răspunde președintele sfatului — cartierul n-are încă plan de sistematizare, dar dacă ai acum posibilitatea să-ți construiești o căsuță, poți s-o faci pe strada Crăițelor. Dar treci mai întîi pe la comitetul de arhitectură.

Omul a plecat mulțumit... Nu s-a supărat nimeni că a venit numai să întrebe...

... Iată-l și pe tovarășul deputat Ferdinand Vagner. A sosit cu o delegație întreagă de cetățeni din str. Radu cel Mare. Au venit să ceară de la sfat canalizarea străzii. Mai cer să se construiască două trotuare. În schimb, se obligă să sprijine, prin muncă voluntară, executarea lucrărilor. Tovarășul Moise, președintele sfatului, apreciază că cererea lor e justă și, pentru ca povestea să nu se lungească, o trimite pe loc spre rezolvare, inginerului Andronescu.

... Ceasul arată că e aproape de 3 după-amiază. Un telefon anunță o nouă audiență:

— Tovarășe președinte, venim la dumneavoastră pentru rezolvarea problemei cu muzeul orașului. Lucrarea e în plan; trebuie să începem amenajările.

— Vă primesc — răspunde tovarășul Moise — dar nu aici, în birou; ci chiar la fața locului, acolo unde facem muzeul. E mai bine așa. Vedem pe loc ce-i de făcut...

După puțin timp președintele sfatului, însoțit de un întreg stat major de ingineri, arhitecți și deputați, pornește pe jos, străbate centrul orașului și se oprește în fața celei mai vechi clădiri din Ploești: casa Dobrescu. Casa aceasta, construită în stil românesc de niște suedezi veniți cu trupele lui Carol al XII-lea, refugiați pe aici în 1712, va fi transformată în muzeu; un muzeu al orașului. Ce va conține, mi-a spus tot profesorul de istorie. Muzeul va prezenta tradiția de luptă revoluționară a ploeștenilor. Din vremurile cele mai vechi, ploeștenii au ripostat întotdeauna opresiunii. Cincizeci de ani s-au judecat ploeștenii cu boierul Ienachi Moruzi, căruia Alexandru Ipsilante îi dăruise tîrgul de iobagi. S-au judecat la șapte divane, dar libertate au cîștigat tocmai prin 1832, pe vremea lui Kiselev. Muzeul acesta va prezenta și alte momente din lupta pentru libertate: republica Ploeștiului din 1871, republica cu cea mai scurtă viață (a ținut 15 ore).

Muzeul va prezenta, mai ales, aspecte din lupta clasei muncitoare. În acest oraș s-a născut și a luptat Ștefan Gheorghiu. Aici s-a desfășurat greva petroliștilor din 1919, care a ținut șapte săptămîni. A urmat apoi greva generală, la care au participat în masă și muncitorii ploeșteni. În 1922 s-a ținut la Ploești cel de-al doilea Congres al Partidului Comunist din Romînia, iar în 1933 au avut loc aici acțiunile de luptă revoluționară ale muncitorilor de la „Romîno-Americana". Toate acestea și încă multe altele vor fi prezentate în viitorul muzeu, pentru ca tradițiile revoluționare ale ploeștenilor să fie cunoscute generațiilor.

Tocmai de aceea a pornit grăbit către locul unde va fi muzeul, într-o zi geroasă de iarnă, președintele Sfatului popular din Ploești, comunistul Vasile Moise, ca să rezolve la fața locului o dorință veche a ploeștenilor.

... A fost o zi ca toate celelalte. Zi de activitate rodnică. Și pentru președinte, și, mai cu seamă, pentru cetățenii care și-au putut rezolva problemele cu care au venit la sfatul popular. Mîine, în continuare: alți cetățeni, alte probleme...

REFERINȚE

Nu e bătrîn... În total e cam de vîrsta mea.
Dar dă întotdeauna povață înțeleaptă.
Ca viciu? Pufnește întruna din lulea.
Da-i cumpănit la vorbă și cumpătat la faptă.

Prieteni? O grămadă! (Mă număr printre ei).
Ne e deschisă poarta la dînsul totdeauna.
Ca rude? O cumnată... un frate... nepoței...
Copii? Cam trei cu totul. Nevastă? numai una!

Eu nu enumăr date sau amănunte, nici
Succesele avute de el în meserie,
Căci simplul fapt că dînsul a fost propus aici
Constituie în sine supremă garanție.

Defecte? Nu vorbește prea mult, dar — e știut —
Să te ferești în clipa în care se-nfierbîntă.
Vr-un alt cusur?... Al unul (dar nu-i prea cunoscut):
Vioara... cîteodată se-așază-așa... și cîntă.

Îl consultăm întruna, prietenii. Mereu
Ne spune cum să facem, ne spune cum să dregem
Ne ascultă cu răbdare întotdeauna... eu
Propun, în consecință, tovarăși... să-l alegem!

C. OTTESCU

Președintele sfatului rezolvă o cerere în legătură cu o problemă privitoare la spațiul locativ.

În această clădire — cea mai veche casă din Ploești — va fi instalat muzeul orașului. Președintele sfatului, împreună cu doi deputați și cu doi ingineri discută măsurile ce trebuie luate pentru grăbirea lucrărilor de restaurare a clădirii

← Tov. Vasile Moise, președintele sfatului, discută în biroul său cu cetățeni, care vin să facă propuneri în munca gospodărească.

MUZICUȚA lui FANE

— povestire —

de Petru VINTILĂ

Ilustrații de A. LUCACI

Tovarășul Bota Eftimie de la secțiunea culturală a sfatului popular mi-a spus:

— Mîine, pe la cinci, vii la secțiune și mergem împreună. Îți voi arăta localul. E așezat la „vad" bun. O să fii mulțumită de el.

Vorbea ca despre o cîrciumă. Asta m-a dezamăgit și surprins. Dar am răspuns simplu că voi veni la ora fixată. Bota era ocupat și grăbit. Îmi vorbise în picioare, lîngă ușă. Era cu un vraf de hîrtii în mînă. Le ducea undeva la semnat. Aș fi vrut să-mi spună mai multe.

Bota îmi zîmbi, scuzîndu-se:

— Acuma trebuie să duc hîrtiile astea. Vasăzică, ne-am înțeles. Mîine pe la cinci, cinci și jumătate.

Am revenit a doua zi. Bota Eftimie nu era la secțiune. O funcționară îmi dădu o cheie și un bilet, spunîndu-mi:

— Tovarășul Bota e chemat la Capitală. Și, te roagă să mergi matale singură. În bilet scrie adresa.

Am luat biletul. Bota îmi scrisese la repezeală cîteva rînduri:

Tovarășă Maria,

Din motive care au survenit urgent, nu pot merge cu d-ta la fața locului. Dar îți las cheia și adresa: Șoseaua Giulești, nr. 287. Te duci singură, vezi cum se prezintă localul, ce ai nevoie — și mîine, ori poimîine, vii la secțiune cu un plan de investiții și de activitate. Dar vezi, să nu coste mult, că-i jale la financiar.

Cu mulțumiri,
BOTA

Am plecat.

Casa cu numărul 287 nu era departe. Am găsit-o repede. Deasupra ușii, abia se mai ținea în cuie firma de tablă, pe care scria: Căminul cultural „16 Februarie 1933". Ușa avea obloane, ca birturile de la periferie. Obloane de lemn, murdare, cu un drug de fier în curmeziș și cu lăcăt gros, cît pumnul. În partea de zid din stînga ușii, era o vitrină cu geamul stropit de noroi și plin de praf. Probabil aci fusese o cîrciumă, fiindcă descifrai textul scris cu vopsea albă, scorojită: „ciorbă de burtă și tuzlama, zilnic la orice oră. Serviciu ireproșabil și prompt". Am deschis lăcătul și am dat obloanele în laturi. Cum am intrat, încă din prag, m-a izbit un miros greu, de încăpere ce a stat vreme îndelungată închisă, fără aerisire. Dușumeaua veche și uscată scîrțîia. Un șobolan trecu în curmezișul încăperii și pieri îndărătul unei sobițe de tuci, fără burlane.

Două mese, dintre care una numai cu trei picioare, stăteau stinghere în fundul încăperii, cu vreo șase scaune urcate pe tăblia lor. Pe unul din pereți, am zărit un afiș: „Trăiască cel de-al doilea concurs al cămin elor culturale". Alături, prinsă doar într-o piuneză, o lozincă: „Nici un cetățean, nici o gospodină, nici un tînăr din cartier în afara căminului cultural".

M-am așezat pe un scaun, prinzîndu-mi fața în palme. Eram surprinsă, uluită de ceea ce mi se înfățișase atunci, parc-aș fi descoperit locul unui naufragiu. Nu mă așteptam, desigur, să găsesc totul pus la punct. Dar singurătatea aceea grea, liniștea aceea neverosimilă a încăperii, cînd afară treceau uruind tramvaie și mașini și auzeam, ca pe un murmur de ape, cuvintele și pașii trecătorilor...

În clipa aceea, ușa se dădu violent la o parte și intrară trei tineri. Unul cînta la o armonica de gură și ceilalți doi îl acompaniau, țopăind frenetic: *„Hei, baba riba, hei, baba riba, hei, baba riba..."*

M-am ridicat dintr-o dată în picioare. Tinerii păreau beți. Se opriră uimiți. O clipă, mi se păru că priveau rușinați, încremeniți, căutînd parcă niște cuvinte de iertare. Mi-am dat seama însă, cu repeziciune, că privirile lor erau batjocoritoare și agresive. Fără vorbă, se așezară la una din mese, cu picioarele lăbărțate, ca într-o cîrciumă. Și acela care cîntase cu armonica de gură striga:

— Un chil de vin și trei pahare!

Ceilalți doi rîdeau cu hohote, privindu-mă provocator. Stam înlemnită. Simțeam că nu trebuie să mă pierd și că singurul lucru pe care era bine să-l fac, era să dau un răspuns în care asprimea să fie plină de seriozitate și demnitate. Căutam vorbele cele mai potrivite și nu le puteam găsi. Buza de jos îmi tremura ușor și, înainte ca să le fi răspuns, tot cel cu armonica întrebă, cu prefăcută mirare:

- Aaa? Nu serviți băuturi alcoolice? Ne luarăm după scrisul de pe vitrină... „ciorbă de burtă... serviciu prompt... ireproșabil..."

În clipa aceea, se deschise iar ușa. Intrară doi bărbați, după înfățișarea lor muncitori la ateliere. Aveau salopetele impregnate de uleiuri lucioase și obrajii le erau căniți. Numai în albul ochilor le strălucea, sentu, prietenia. La vederea lor, cei trei tineri avură o tresărire. Își strînseră picioarele, așezîndu-se în scaune într-o poziție decentă, și priviră tăcuți. Cei doi bărbați priviră în jurul lor, posomoriți, apoi unul dintre ei, cel mai bătrîn, mă întrebă:

- Deschideți, în sfîrșit, căminul?

Veni către mine cu mîna întinsă și se prezentă, zîmbind:

— Îmi dați voie, sînt lăcătușul Gheorghe Zamfir, de la ateliere. Văzui deschis și ce mi-am zis? Gata, s-a pornit căminul!...

Cînd am plecat acasă, știam ce aveam de făcut. Însemnasem în carnet, simplu, ca într-un proces-verbal: „două șaltere defecte, 4 becuri de 120 lipsă. Perdele la ușă și la vitrină. Tablouri. Material lemnos pentru scenă. Pînză pentru cortină. Repararea băncilor. Cincisprezece o chiuri de geam lipsă..."

A doua zi, m-am dus la sfatul popular, la Bota.

Am început să-i povestesc, dar el mă opri nerăbdător.

— Ți-am spus să nu-mi ceri nimic! Ne omoară financiarul cu economiile! Vasăzică, nu te dai bătută? Ei, bravo! Mă bucur. Ești o tovarășa de nădejde. Vezi, poate că izbutești și fără investiții. Acum mă grăbesc. Intru în altă ședință. Nu ține mult. O oră. Dacă vrei să mă mai aștepți... Și-așa n-ai altă treabă deocamdată...

Am plecat. Afară ploua mărunt, tomnatic. Nu știam ce să fac, încotro s-o apuc. Treceam prin fața magazinelor, oprindu-mă la vitrinele bogat împodobite. M-am trezit că privesc cu jind la materialele expuse, gîndindu-mă ca un copil: uite șaltere și becuri! Cum le-aș putea cumpăra? Și mă depărtam de vitrine, cu inima strînsă de amărăciune.

Nu știu cît timp am umblat pe străzi, prin bura mărunta și rece. Deodată, m-am oprit, mirată, în fața grilajului de fier al atelierelor feroviare. Gîndul că trebuia să-i vorbesc lui Zamfir mi se înfipsese în minte ca un cui. M-am îndreptat spre poartă. La „informații", cerui să vorbesc cu lăcătușul Gheorghe Zamfir.

- Nu e în atelier - răspunse tovarășul de la informații, după ce vorbise nu știu cu cine la telefon. E într-o ședință la sindicat.

Am ajuns la sindicat. Dincolo, în odaia alăturată, avea loc ședința „culturalului". Vasăzică, muncitorul lăcătuș Gheorghe Zamfir activa la „cultural". Îmi recîștigasem încrederea. Eram sigură că Zamfir mă va ajuta. Îmi adusesem aminte că aseară, la despărțire, Zamfir chiar îmi spusese:

— N-ar fi rău să iei legătura cu fabricile din cartier. Mai ales cu cefereul. La urma urmei, cartierul e al nostru, al ceferiștilor.

Am avut noroc. La un moment dat, Zamfir, chiar el, ieșise din ședință ca să caute niște hîrtii, niște rapoarte. M-a recunoscut. I-am povestit despre Bota, despre graba lui, despre ușurința cu care șeful secțiunii culturale căutase să mă expedieze. I-am arătat ce materiale îmi lipseau: șaltere, becuri, scînduri, cuie... Pe urmă, i-am povestit despre cei trei tineri, despre care aseară mă rușinasem să-i spun. Atunci se schimbă la față; întunecat, se ridică dintr-o dată în picioare. Mă luă de mînă, deschise ușa odăii în care se ținea ședința și mă împinse ușor înăuntru, îndemnîndu-mă prietenos:

— Hai, de ce să te temi? Doar problemele astea țin și de noi.

La început, am stat ca pe ghimpi, rușinată, parc-aș fi venit cu o problemă personală, parc-aș fi cerut ceva de pomană. Dar în scurt timp sentimentul acela nevolnic mă părăsi și-i luă locul un fel de mîndrie, o bucurie fără margini. Mă uitam la Zamfir cum vorbea. Era un bărbat mărunțel la trup, cu ochii vii, înflăcărați. Vorbea ca-n atelier, cu „măi tovarășii", „asta nu-i just", „nu se poate". Unele propoziții păreau a nu avea nici o legătură cu ceea ce mă frămînta. Pe început, însă, Zamfir ajunse și la șaltere, și la becuri. Am roșit pînă-n vîrful urechilor cînd auzii că povestește și despre întîmplarea cu cei trei tineri cheflii.

La sfîrșit, Zamfir se aplecă spre mine:

— Fii fără grijă. Îți vom da ajutor.

M-am ridicat să plec. Am dat mîna cu toți — vreo cincisprezece oameni. Îmi strîngeau mîna cu putere, parcă mi-ar fi spus același lucru: „te ajutăm".

În pragul ușii, l-am întrebat pe Zamfir:

- Cînd să trec pe aici?

Nu-i nevoie. În două-trei zile, aranjăm noi totul.

Parcă nu-mi venea să cred. Nu-și luaseră nici un angajament concret, după cele spuse de Zamfir. Nu trebuia să plec, mă gîndii, cînd am ajuns în stradă. Dar nu mă mai puteam întoarce. Am luat-o spre cămin.

Pe o coală mare de hîrtie albă, am scris cu litere de tipar: „Căminul cultural se va redeschide în curînd". Geamul vitrinei era murdar, plin de noroi uscat și de praf. M-am dus în vecini, la Alimentara, să cer o vadră, o cîrpă și o mătură. Toți cei din magazin s-au uitat la mine uimiți. Responsabila, însă, aflînd cine sînt și pentru ce anume cer cu împrumut lucrurile pomenite, m-a privit vădit nemulțumită. Chiar mi-a spus:

— Aranjasem la secțiunea comercială să ne repartizeze nouă localul, pentru magazie.

Mi-a dat totuși lucrurile cerute, neuitînd să-mi spună:

— Avem mărfuri tot mai multe. N-avem unde să le depozităm. Cred că, pînă la urmă, tot magazie va fi acolo.

O femeie îmbrăcată într-un palton de blană uzat, cu o pălărie caraghioasă pe cap, a găsit cu cale să intervină:

— Nu de cluburi ne arde nouă.

Cîteva femei au rîs. Am privit-o tăios și ea izbucni, sufocată de mînie:

— Ce te uiți așa la mine? Crezi că mi-e frică de dumneata?

I-am răspuns, fără să-mi pierd cumpătul:

— Clubul nostru modest nu vă place. Poate pentru că mergeați numai la cazinoul din Sinaia.

M-am înapoiat la cămin și m-am apucat să fac curățenie. Întîi am spălat geamul vitrinei și am lipit la loc vizibil anunțul pe care-l scrisesem cu litere de tipar, stîngace. Seara, acasă, m-am gîndit la tot ce izbutisem să fac

în cele cîteva zile de cînd eram directoarea căminului, Tovarășul Zamfir nu venise încă. Bota Eftimie îmi ceruse să alcătuiesc un plan de activitate pe trei luni, „defalcat pe săptămîni și zile"...

A doua zi, anunțul pus de mine nici nu se mai zărea, sub stratul agresiv de noroi pe care îl așternuse cineva acolo, cu bună știință. Era limpede că noroiul fusese întins cu mîna. Se cunoșteau urmele degetelor. Am șters din nou noroiul. Îmi simțeam ochii umezi, fierbinți și încețoșați în lacrimi. Deodată auzii un glas răgușit, strigînd:

— Fane, la te uită la papornița aia!

Am întors capul. Tocmai trecea tramvaiul și, în ușa deschisă a vagonului-remorcă, văzui doi tineri cu șepci cadrilate, care făceau semne disperate spre mine. L-am recunoscut pe tînărul cu armonica de gură. Ei era Fane. Rîdea și-mi trimitea bezele. În clipa aceea, mi-am dat seama că lacrimile nu-mi vor fi de folos. Și tot atunci, m-am hotărît să colind măcar douăzeci de case din împrejurimi, să stau de vorbă cu gospodinele și să le cer ajutor.

Tocmai mă pregăteam să plec, închizînd ușa căminului, cînd sosiră trei femei. Se apropiară cu vădită sfiiciune și mă întrebară:

— Plecați?

Le-am privit curioasă. Îmi zîmbeau prietenos. Aveau în mîini vedre și mături. În gălețile purtate de ele, am zărit cîte un vălug de sac, săpun și perii de frecat dușumeaua. Una dintre femei, trupeșă, bine făcută, a ținut să mă lămurească:

— Sînt nevasta lui Gheorghe Zamfir de la atelierе. El m-a trimis aici. De ieri trebuia să viu, dar pînă am vorbit cu vecinele, pînă ne-am înțeles ce trebuie să aducem... a trecut ziua și n-am mai putut veni. Azi începem lucrul. Vă ajutăm cu dragă inimă.

Vreme de cîteva ceasuri, a răsunat încăperea de voie bună și rîsete. Am făcut treabă bună.

Cu acest prilej am aflat și despre Fane. Dacă aș fi bănuit că una dintre cele trei femei care veniseră să-mi ajute era chiar mama lui Fane, n-aș mai fi adus vorba de el. Apucasem însă să le povestesc și, îndată, roșie în obraji de atîta rușine, femeia porni să plîngă. Mi-a spus, printre sughițuri:

— E copilul meu, dar nu mai știu ce să mă fac cu el. L-am băgat în fabrică la „Luther", dar a fugit după o lună. Voia o muncă ușoară. S-a angajat vînzător la Alimentara, dar n-a stat nici acolo. Mai că-mi vine să-l dau la o școală de corecție. A sărit într-o zi la mine. A ridicat palma la mine, la mama lui, închipuiți-vă! Dacă ar trăi taică-său, ar fi altceva. Ar ști de frică. Dar așa, zău că nu știu ce să mă fac cu el!...

De dimineață, cînd sosisem, ca de obicei, la cămin, am găsit sub ușă un bilet, scris cu creionul în fugă. Îl transcriu exact:

„Stimată coropișniță, degeaba faci d-ta pe grozava, că nu-ți merge cu Fane Zurbagiul, mai bine să te uschiești de aici pe șest, să te faci cărută, să nu mă șucărești p-ormă, că eu nu mă uit și te caftesc. Crezi că dacă m-ai spus lu mama, gata, am să fac pe mine de frică? Mai bine s-ar fi deschis aci o bodegă, nu un teatru de fete bătrîne. Eu atîta îți spun. Să nu-i mai bagi mamei prostii în cap, că nu e mama dumitale".

N-am arătat biletul nimănui. Voiam să merg acasă la Fane și să încerc a vorbi cu el. Toată ziua am stat la cămin. La amiază, am mîncat pîine și o conservă cumpărată de la Alimentara. Responsabila Alimentarei m-a primit alt fel. Cu neașteptată bunăvoință. Chiar m-a întrebat cînd cred c-o să se deschidă căminul. Vînzătoarele tinere mi-au spus că la prima serbare doresc să vină și ele.

După-amiază a venit Zamfir cu un grup de tineri muncitori. Aș fi vrut să le ajut, pe cît mă pricepeam, la instalațiile electrice, dar nu m-au lăsat. Mi-au spus surîzători:

— Dumneavoastră stați colea, pe scaun.

În amurg, am aprins pentru prima oară luminile la cămin. Eram uluită într-adevăr de cîte lucruri neașteptate îmi aduseseră: catifea roșie pentru cortină (adevărat că era înnădită din bucăți, dar croitorul de la atelierе, care cususe bucățile între ele, se dovedise a fi într-atîta de meșter, încît nici nu se cunoșteau cusăturile și adausurile), trei jocuri de șah, cu trei mese, tablouri, steguleț și ghirlande de flori artificiale cu care împodobiseră pereții — cuie, scînduri și clei — cu care reparară scaunele. Căminul devenise de nerecunoscut. Deasupra scenei întinseră și un sul de hîrtie, pe care scriseseră încă de la atelierе o lozincă: „Bine ați venit la cămin, dragi cetățeni din cartier!" Se scuzară că nu-mi ceruseră sfatul în legătură cu textul lozincii, dar se liniștiră repede, văzînd că-mi place. Se gîndiseră chiar și la lucrurile cele mai neînsemnate. De pildă, aduseseră și o carafă cu cîteva pahare, pentru conferențiar, și un registru gros, pe eticheta căruia caligrafiaseră: „Cartea de onoare a căminului cultural „16 Februarie". La despărțire, îmi spuseră că acuma, după ce totul e gata, ar mai avea o singură dorință:

— Am vrea să venim duminică noi, cei dintîi, cu echipa artistică a tineretului de la atelierе.

A doua zi — era într-o miercuri — tovarășul Zamfir mi-a adus cîteva afișe din partea tinerilor. M-a rugat să pun unul în vitrina căminului, unul în vitrina Alimentarei, altul în vitrina oficiului poștal și unde mai cred eu de cuviință. Afișul mi s-a părut a fi fără seamăn de frumos și atrăgător. Zamfir mi-a spus:

— Ați văzut, tovarășă, că nu v-am părăsit? Acuma puteți să-l invitați și pe Bota.

...Pînă duminică am avut mult de alergat. Numai la secțiune, la Bota Eftimie, am pierdut o groază de timp. Am rămas uimită de cererea lui, cînd, în sfîrșit, l-am putut reține cîteva minute între două ședințe:

— Știi, tovărășică, avem nevoie urgent de un raport detaliat, ca să-l înaintăm la Capitală. Să vadă și cei de sus că activăm din plin, că nu stăm cu degetu-n gură.

La despărțire, a avut chiar îndrăzneala să-mi spună:

Ai văzut? Am presat la sindicatul atelierelor și ne-a trimis ajutor. Ei, ce mai zici? Nu te-am lăsat în vînt. Am auzit că te-ai cam plîns de mine. Altă dată să judeci mai adînc. Și, nu uita, aștept raportul detaliat: atîtea șaltere, atîția metri de catifea... Înțelegi dumneata cum trebuie întocmit un raport. Iar duminică, dacă pot, vin și eu la serbare. Dacă nu, oricum, trimit un activist. În orice caz, am să scriu o cuvîntare de deschidere. Ceva festiv! Ai s-o citești dumneata, în numele meu. Așa. La revedere, tovărășică, și spor la muncă.

A doua zi, spre seară, s-au strîns la cămin tinerii din echipa artistică a atelierelor, ca să facă repetiție. Eu a trebuit să plec la sfat. Fusesem convocată la o ședință. Am aflat că Bota fusese înlocuit din conducerea secțiunii culturale. Noul șef al secțiunii, un profesor de la o școală din cartier, îmi spusese să mă pregătesc cu o conferință pentru deschiderea festivă a căminului. Îmi arătase ce anume e bine să vorbesc: despre ajutorul muncitorilor de la atelierе, despre ajutorul gospodinelor din cartier. Totul îmi era limpede: la acestea mă gîndisem și eu.

Am plecat repede spre cămin. De departe, am zărit vitrina luminată. Aproape că alergam, cuprinsă de nerăbdare. Cînd am ajuns, tinerii se adunară ciorchine în juru-mi. Erau agitați.

— Să nu vă speriați — îmi spuse tînărul care începu să relateze cele petrecute. Un golan a încercat să facă scandal. A mînjit cu noroi costumul unei fete din echipa de dansuri. Întîi, am vrut să-l batem. Dar nu i-am ars măgarului nici măcar o palmă. Se nimerise un milițian în stația de tramvai și l-a dus la secția de miliție. Adineauri, a venit un milițian să întrebe de dumneavoastră. Trebuie să dați probabil o declarație.

Am plecat repede la secție. Așa cum bănuiam, cel care tulburase repetiția echipei era Fane. L-am găsit la secție, în biroul ofițerului de serviciu. Cînd am intrat în birou, Fane m-a privit cu o îndrăzneală neașteptată, sfidîndu-mă. Ofițerul îmi arătă pe masă o grămăjoară de obiecte:

- Uitați-vă ce am găsit la el.

Erau acolo, între alte mărunțișuri, o tabacheră, o praștie, un cuțit, o lanternă cu dinam și o muzicuță de gură.

Ofițerul stătuse de vorbă, în lipsa mea, cu Fane. Mi s-a cerut să dau o declarație. Am dat-o. Fane făcu o ușoară mișcare de dispreț cu capul, ca și cînd mi-ar fi spus: „Ei și? Poți s-o dai! Nu-mi pasă!"

I-am spus ofițerului că aș dori să-i vorbesc între patru ochi. Fane a fost scos afară. I-am spus ofițerului:

— Nu știu care-i hotărîrea dumneavoastră, dar eu aș îndrăzni să vă cer o favoare.

- Care anume?

Lăsați-mă pe mine să-l duc acasă. Am să încerc să mă înțeleg cu el.

Ofițerul se uită la mine, surprins, l-am răspuns.

- Nu mi-e frică. N-o să mi se întîmple nici un rău.

După oarecare gîndire, a primit propunerea mea. I-a dat drumul lui Fane. Obiectele de pe birou i-au fost restituite. Dintre toate, însă, ochii mei remarcaseră muzicuța de gură. Am plecat acasă cu Fane. Pășeam alături. În mers, ne atingeam uneori umerii. Se fereu de mine, disprețuitor. Era lume multă pe stradă, la ora aceea. Tramvaiele treceau în sus și în jos, cu zgomotul lor violent de fierărie. Am trecut, prin dreptul căminului. Nici nu s-a uitat într-acolo. Pînă aci, aproape că n-am schimbat o vorbă. Toate întrebările puse de mine rămaseseră fără răspuns. Dar eram hotărîtă să nu cedez. În dreptul căminului, s-a uitat la mine cu coada ochiului. Se aștepta probabil să mă opresc. Nu m-am oprit. Ajunși la colțul străzii, acolo unde trebuia să apucăm pe o uliță neluminată, se uită iar spre mine. Nu m-am oprit. Vedeam că e uluit de îndrăzneala mea.

După o sută de metri, mă întrebă de astă dată fistichi și cuviincios:

Tot nu vă este frică?

— Nu mi-e frică. Dimpotrivă! Oare dacă m-ar ataca vreun tîlhar, nu mi-ai sări în ajutor?

L-am dus pînă în poarta casei. A vrut să intre repede în ogradă, însă l-am rugat să mă asculte puțin. Nu știam ce să-i spun. Clipele de tăcere mi se păreau ceasuri. Simțeam că, dacă n-am să izbutesc a-i spune ceva, voi pierde și bruma de prestigiu pe care o cîștigasem pînă atunci. În sfîrșit, i-am spus:

— Măicuța dumitale a venit și mi-a ajutat să facem curățenie la cămin. Mi se pare că îi e frică să mai vină. A amenințat-o un golan că-i rupe șalele dac-o mai prinde pe acolo. Dar ei, te rog să nu-i spui nimic. Ea crede că-i un cunoscut de-al dumitale. Eu nu cred asta. Eu nu cred să ai măcar un prieten care să îndrăznească a-ți jigni mama...

Fane mă ascultase înlemnit de uimire. Aveam la mine o invitație pentru serbarea de duminica

Un cartonaş, ceva mai mare decît o carte de vizită. I-am întins-o, spunîndu-i, ca pe un lucru firesc;

— Uite o invitaţie. Vino duminică la serbare, cu mama dumitale. Să nu se teamă, singură.

Fane tăcea întunecat. Credeam că m-a înţeles. Dar el mi-a răspuns, cu o vădită undă de bănuială şi neîncredere în glas:

— Astea-s bancuri, ca să mă chioriţi pe mine! Cine se leagă de mama mea? De mama lui Fane? Păi, nu-l cotonogesc eu?

Fără altă vorbă, a intrat în ogradă. De dincolo de portiţă, mi-a spus ironic:

— Scuzaţi-mă că vă las mască în stradă, dar mă grăbesc.

A doua zi, m-am trezit cu mama lui Fane la cămin. Nu era abătută, ca-n alte dăţi, dar i se citea pe faţă o mare uimire. Mi-a povestit că Fane al ei îi pusese aseară îîrziu tot felul de întrebări: dacă i-a spus careva cuvinte urîte, dacă a ameninţat-o cineva că-i moaie şalele.

Cu toate că mă aşteptam la o astfel de întorsătură a lucrurilor, eram uimită şi eu. Dar mai ales înţelesei că este momentul s-o ajut.

Am lăsat-o singură şi am tras o fugă pînă la sfatul popular. Am vorbit cu şeful secţiunii, spunîndu-i că am nevoie urgentă de o muzicuţă, dar nu de una obişnuită, ci una frumoasă, cu „başi", nichelată, o muzicuţă de concert. Mi-a răspuns să vin cu bonul de plată, ca să mi se deconteze suma. Am alergat bucuroasă la magazinul „Muzica" şi am cumpărat o muzicuţă frumoasă.

La cămin am găsit-o pe mama lui Fane, întristată, cu ochii plînşi. Tremura toată, de spaimă.

— Ce s-a întîmplat?

— S-a bătut Fane cu doi dintre-ai lui. Şi i-au dus iar la secţia de miliţie. Oh, tovarăşă directoare, vă rog să vă repeziţi pînă acolo şi să vedeţi ce-i cu el.

M-am dus la miliţie din nou. L-am căutat pe ofiţerul cu care vorbisem şi data trecută. Acesta îmi povesti rezultatul anchetei sale, arătîndu-mi şi procesul-verbal:

— Azi dimineaţă, pe la orele unsprezece, protejatul dumneavoastră a avut din nou o ieşire huliganică. I-a lovit cu pumnii, i-a bătut măr pe doi dintre prietenii săi. I-a bătut fără nici un motiv. Cei doi treceau pe stradă şi cîntau. Atîta tot. Şi el a sărit la ei. Probabil că i-a pîndit. A fost, adică, un act premeditat.

— Aş vrea să stau de vorbă cu el.

L-au adus pe Fane în biroul ofiţerului de serviciu. Avea o înfăţişare jalnică. Maioul îi era sfîşiat, pe faţă avea o zgîrietură care sîngera şi un ochi îi era vînăt, umflat. Dar Fane părea a fi mulţumit, cu toate că tăcea. Nu mi-a răspuns la nici o întrebare. După o jumătate de oră, abia am putut afla pricina bătăii.

— Dacă dădeau îîrcoale căminului şi cîntau „Hei, baba riba", ce puteam să le fac, decît să-i pun la respect? Mama mea era singură în cămin. Nu mă căiesc că le-am tras o chelfăneală. Şi cînd ies de aici, iar am să-i bat!

L-am privit pe ofiţer. Acestuia îi luceau ochii. Pe urmă amîndoi i-am ţinut lui Fane o lecţie. I-am vorbit ca de la egal la egal. Ca unui om matur. I-am arătat cît de mîndră sînt să ştiu că modestul nostru cămin cultural are un paznic atît de curajos şi credincios, dar că bătaia nu face parte din metodele noastre de educaţie. Apoi i-am dat muzicuţa pe care abia o cumpărasem. Ce ochi a făcut, văzînd-o! Ochiul cel umflat şi vînăt abia îşi deschidea pleoapa.

. . . . . .

Nu credeam c-o să vină şi Fane la serbare. A venit cu maică-sa. Se aşezaseră în fundul sălii. A început programul. Era şi un punct în program: cîntece cu muzicuţe de gură. Au cîntat trei tineri de la ateliere. Prin crăpătura cortinei, tot timpul m-am uitat la Fane. Stătea lîngă maică-sa. Ţinea muzicuţa în mînă. Era atîta lume încît nici nu încăpuseră toţi. Mulţi au fost nevoiţi să stea afară, la ferestre şi în faţa vitrinei privind de acolo. Apoi, m-am aşezat şi eu pe scaunul liber, lîngă mama lui Fane. El era cu ochiul umflat încă. Privea numai cu un ochi. Era roşu în obraji. Nici nu îndrăznea să se uite la mine. Dar tot l-am întrebat dacă ar vrea ca, la unul din programele viitoare, să cînte şi el cu muzicuţa. Mi-a răspuns simplu:

— Dar o să pot cînta?

— Sigur că da, însă nu „Hei, baba riba"...

HRONICUL MĂSCĂRICIULUI ELECTORAL

de I. BERG

Ilustraţii de H. LERU

PREDOSLOVIE

...Şi găsitu-s-a în ramă
Un izvod cu vechi motiv,
Scris de-un măscărici de seamă
Din veleatul respectiv.

Slovenind scîrbave zile
De isprăvi electorale,
Spicuit-am'ceste file
Din hrisovul vremii sale...

CUPRINSUL

Io, pre nume Bîtă Stan,
Au CIOMAG, of VĂCĂREŞTI,
Sînt de breaslă: tehnician
În alegeri boiereşti.

Fruntea mică, părul mare
Şi pistol la cel chimir.
Semnele particulare
Le făceam cu tibişir.

Am purces din vremea aia
O famelie, ţin minte:
Mama noastră e bătaia,
Iar ciomagul ni-i părinte.

Urna-i soră cu scandalul
Şi rachiul ne e frate.
Alte rude apropiate:
Morga, duba şi spitalul.

Firma mea electorală
Avea faimă peste tot.
Anunţat prin „c. poştală",
„F. urgent" soseam la vot.

Şi-aduceam din catastif
Mardeiaşi de calitate

Cu „principii democrate",
După ultimul tarif!

Cu ce riscuri îndrăzneţe
Mi-am servit clienţii mei!
Candidau în trei judeţe
Şi ieşeau în alte trei...

Însuşi „şeful" meu, nea Tase,
M-a felicitat din nou,
Cînd sectorul confirmase:
„Opt răniţi şi un cavou!"

Şi-am ajuns, trudind cu spor,
În alegeri de tot felu'
Biv-vel mare Furnizor
Şi la „Ghencea", şi la „Belu"..

ÎNCHEIERE

Azi la vot, pînă la urmă,
Sînt nedumirit profund:
În local e doar o urnă
Şi în urnă, doar un fund!!!...

Geaba orişice strădanii,
C-a pricepere nu-mi vine,
Cum se fac acum campanii
Şi alegeri fără mine?!

Mai sînt măscărici ce speră
C-or mai fi ce-au fost odată

Şi-alergînd după-o himeră
Cu iluzii se îmbată.

Lor le facem pomenire
De-o voroavă cam aşa:
Den beţii iaste trezire,
Ci den neghiobie, ba!

fotocronica FLACARII

La 14 februarie, s-au împlinit șase ani de la semnarea istoricului Tratat de prietenie, alianță și asistență mutuală dintre U.R.S.S. și R. P. Chineză. În cursul acestor ani a înflorit și s-a întărit necontenit prietenia frățească dintre cele două mari popoare. În fotografie: corpul central al Palatului prieteniei sovieto-chineze, construit recent în Canton. În incinta acestei clădiri, s-a deschis Expoziția realizărilor economice și culturale ale U.R.S.S.

Poporul sovietic comemorează 75 de ani de la moartea lui Feodor Mihailovici Dostoievski. Acestui mare scriitor rus i-a închinat sculptorul S. T. Konenkov, membru activ al Academiei de Arte a U.R.S.S., compoziția „Dostoievski în exil". Ani de-a rîndul a lucrat artistul la această operă, pe care a terminat-o de curînd, în zilele comemorării scriitorului.

...Și mama îl așteaptă acasă! Copilul acesta, înfăcat cu brutalitate de soldați englezi, a luat parte la acțiunea de luptă a unui grup de 2.000 de elevi din Nicosia, capitala Ciprului, împotriva dominației colonialiste britanice pe această insulă. Dacă nu izbutesc să frîngă rezistența cipriotilor, ocupanții englezi se fălesc cu asemenea „fapte de arme" și cu închiderea școlilor...

Întrecerile au trebuie să fie subapreciate niciodată.

Trebuie să mai existe vreun alt drum

Eșecurile politicii americane „de pe poziții de forță" stat satirizate chiar și în numeroase ziare și reviste burgheze din străinătate.

Prezentăm aci trei reproduceri: prima (stînga) a apărut în revista indiană „Blitz", a doua (stînga jos) în revista americană „Chicago Daily News", iar a treia, tot într-o revistă din S.U.A., „Saint-Louis Post Dispatch".

Mișcarea populară împotriva bazelor N.A.T.O. crește necontenit în Republica Federală Germană. După cum anunță agenția A.D.N., populația orașelor Tauberbischofsheim, Willingen, Reutlingen, Donauschigen și altele organizează puternice acțiuni de luptă. În fotografie: o demonstrație antimilitaristă la Bona.

fotocronica FLACARII

„METEOROLOGIE" PATENT S.U.A.

„Inițiativa privată" a fost și rămîne marea mîndrie a capitaliștilor. Suprema fericire a sistemului nostru — o repetă ei ori de cîte ori au prilejul — constă în aceea că el oferă *oricui* dreptul și posibilitatea de a-și investi capitalurile în *orice* fel de afaceri, fără ca cineva să îndrăznească să-l deranjeze.

Dacă prin noțiunea „oricui" trebuie, de fapt, înțeles „oricui are capital" (ceea ce — firește — e altă poveste), în schimb noțiunea „orice fel de afaceri", trebuie s-o recunoaștem, e reală și are o sferă de aplicație de proporții de-a dreptul uluitoare. Oare nu „inițiativa privată" din S.U.A. a fost aceea care, recent, s-a apucat să parceleze... luna și s-o ofere spre vînzare, bucățică cu bucățică (spre disperarea unor poeți, care se și văd cumpărînd în rate cîte cinci metri pătrați de lună, pentru inspirație)? Și oare nu pe seama aceleiași „inițiative private", a pus deunăzi sir Anthony Eden vînzarea unor tancuri „pur comerciale", țărilor din Orientul apropiat? Ce-i de mirare atunci că dl. John Foster Dulles a încercat — în cadrul unei conferințe de presă — să justifice lansarea de „baloane propagandistice" deasupra U.R.S.S. și a țărilor de democrație populară, care ar fi efectuată... tot de „organizații particulare"?

Chiar așa! Cine poate opri firmele particulare „Sigma Instruments" din Boston, sau „Atlas Engineering Co", sau „A. W. Haydon Company", sau „Mallory" etc., etc., toate fiind — rețineți bine — întreprinderi particulare, să fabrice baloane de mari dimensiuni, sau instrumente și aparate automate de fotografiere, sau aparataj electronic de radioemisie și recepție? Și cine va îndrăzni să interzică unor „întreprinderi" sau persoane „particulare" să organizeze un serviciu regulat de lansare a acestor baloane, în spațiul aerian al altor țări, în scopul de a afla date...meteorologice, sau de a fotografia niște... nori?

Că se cheltuiesc 50.000 de dolari pentru un balon, cînd date meteorologice se pot obține gratuit, ascultînd buletinele la radio, asta este treaba inițiativei particulare, pe care, dacă are poftă să piardă gologanii, nimeni n-o poate opri.

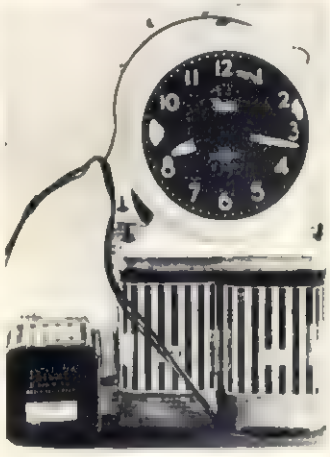

Mecanism „made in U.S.A." declanșabil la o oră stabilită, atașat baloanelor lansate asupra teritoriului țărilor lagărului socialist.

De asemenea, cine ar putea imputa ceva „inițiativei private" că *n-a înzestrat nici măcar unul* dintre baloanele acestea de „studii meteorolog'ce" cu aparate..." meteorologice" pentru măsurat presiunea atmosferică, temperatura, umiditatea aerului etc.?

După cum se știe, baloanele despre care e vorba, în greutate pînă la 650 de kilograme, „se ocupă" în realitate — în afară de spionaj și propagandă împotriva statelor socialiste — cu provocarea de accidente serioase atît în circulația aeriană, cît și prin pricinuirea de răni și arsuri unui număr de persoane — printre care și copii — aflate în locurile unde cad aceste baloane.

O fi! Dar dacă la mijloc e vorba doar de „inițiativa particulară", ce poți să faci?... (Apropo, dar mamele americane ce părere or fi avînd despre asemenea „inițiative"?)

Există norme și uzanțe de drept, stabilite pentru apărarea intereselor reciproce dintre state, care întrețin relații normale. Nici celui mai șurubar avocat nu i-ar fi cu putință să demonstreze că aceste norme au ceva comun cu lansarea unor baloane în spațiul aerian al altor țări, fără cuvenita autorizare și fără respectarea legilor menite să apere securitatea zborurilor, viața și avutul oamenilor, teritoriul țării respective.

Există o Cartă a Organizației Națiunilor Unite și printre semnatarii ei se numără — nu-i nici un secret — și guvernul S.U.A. Zadarnic ai pierde timpul să găsești în această Cartă, un singur cuvînțel care să îngăduie asemenea acțiuni „pașnice", ca spionajul și diversiunea organizate împotriva altor țări — membre sau nemembre ale O.N.U.

O fi! Dar ce are a face Carta O.N.U. cu... meteorologia și cu „inițiativa particulară"?

De fapt, dl. Dulles a cam încurcat lucrurile, prezentînd organizațiile militare ale S.U.A. — adevărații autori ai operațiunilor „meteorologice" (citește: de spionaj și diversiune)—drept niscai întreprinderi pe acțiuni sau societăți în comandită.

La urma urmei, confuzia asta este aproape scuzabilă, dacă ținem seama că în împărăția „inițiativei private" a monopolurilor, interesele acestora se confundă într-adevăr cu militarizarea țării, cu cursa înarmărilor, cu „războiul rece" și cu alte treburi militare. Vorba domnului Dulles: există o „lipsă de precizare a situației juridice"...

E. DASCĂLU

BALOANE

Imperialiștilor americani, care trimit baloane explozive în țările de democrație populară.

Ei ne trimit, cu preț de milioane,
Baloane explozive pe teren.
Mai bine ar face pentru ei baloane,
Însă ceva mai mari... cu oxigen.

Mircea PAVELESCU

Instrumente de fabricație americană, aflate pe bordul baloanelor găsite pe teritoriul R.P.R.

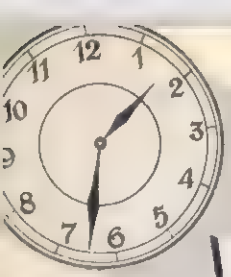

Înainte de program

Aici, în casa de pe strada Lînăriei, programul începe la ora 5. Adică o conferință, discuții pe marginea temei conferinței, cîteva numere artistice, și, pe urmă, discuții între participanți. Sau, ca să fim precișI, progra

de Constantin CHIRIȚĂ

Cetățenii încep să sosească de obicei pe la 4-4,30 d.a., deși programul începe cu regularitate la 5. Sînt acolo o sumedenie de mese, scaune, fotolii. Într-un colț se află și o măsuță de șah, însă prea puțin ispititoare în zilele acestea. E drept că uneori se mai întîlnesc cîte doi vechi rivali, care se așază tăcuți la masă și încep o partidă. Repede, însă, tăcerea se mută pe tabla cu pătrățele, iar cei doi încep să vorbească, uitînd să mai miște piesele. În orice caz, liniște nu e aici. Oamenii rîd, vorbesc, se înveselesc — pentru asta se adună. Nu discută cine știe ce; vorbesc despre treburile lor de toate zilele, își dau cu părerea despre viitor, mai fac cîte o glumă.

Nimic nu pare oficial aici. Dacă nu s-ar simți bine, poate că nici n-ar veni cetățenii.

Cei mai mulți oaspeți sînt muncitori de prin împrejurimi, de la fabrica de conserve „Grivița", de la „Flamura Roșie". Ceilalți sînt cetățeni din cartier sau, mai de grabă, cetățence. Pentru că — acesta-i adevărul — în sală sînt de trei ori mai multe femei decît bărbați. Auzi acolo tot felul de denumiri: surată, soră, tovarășă, fetiță, mătușă, chiar și „cucoană", dar întotdeauna cuvîntul acesta se rostește în glumă. Și dacă sînt femei, e discuție; și dacă sînt și cîțiva bărbați, discuția e și mai vie.

Casa aceasta plină de larmă, în care musafirii vin neinvitați, casa aceasta veselă, din care femeile au făcut un mic cămin, are deasupra ușii de intrare o firmă, înjghebată la repezeală din carton alb și vopsea roșie: „Casa alegătorului". Sînt multe case din acestea în Capitală. Sînt multe și toate-s pline de lume, de larmă și veselie. Ceea ce înseamnă că-s necesare și binevenite.

O scenă care poate fi văzută deseori la Casa alegătorului: alegătorii stînd de vorbă cu candidații. În fotografie, candidata Elena Rotaru discută cu patru tinere alegătoare din cartier.

mul începe cu discuții și se termină cu discuții. Și so pare ca acest început și sfîrșit de program sînt lucrurile cele mai interesante aici. Ca să vedem dacă-i adevărat, n-avem decît să cutreierăm cît mai discret ungherele acestei case mari și primitoare.

Două candidate

Stăteau împreună, la aceeași masă. Erau poate cele mai tăcute femei din sală. Schimbau din cînd în cînd cîteva vorbe. Una dintre ele, scundă, voinică, negricioasă, cu ochi mari și sprîncene pronunțate. Cealaltă, mai înaltă, subțire, bălaie, cu o anumită trăsătură de timiditate pe chip. Se asemănau însă în mișcările lor iuți și în privirile lor agere, pătrunzătoare.

Deși stăteau oarecum liniștite, tăcute, la masă, simțeai în ele o doză de voință, putere și acțiune, gata oricînd să se descarce. Prima, cea negricioasă, pe nume Elena Rotaru, e secretara comitetului de întreprindere al fabricii „Flamura Roșie". Cealaltă, pe nume Florica Marinescu, e o simplă gospodină din cartier.

Pe Elena Rotaru a propus-o candidată colectivul fabricii „Flamura Roșie". Cei care i-au propus și i-au susținut candidatura au arătat acolo, în adunare, că tovarășa lor a dovedit chibzuință, energie și devotament. „Atunci cînd era să se stranguleze producția, la sfîrșitul lunii — a spus o muncitoare — sfatul și activitatea tovarășei secretare..."

La masă, tînăra secretară îi mărturisea tovarășei din față că nu izbutise încă să curme o serie de neajunsuri, că mai are mult, pînă să se poată descurca așa cum i se cere unui secretar.

Florica Marinescu fusese propusă candidată la o adunare a cetățenilor din cartier. O gospodină oarecare își dăduse, prima, părerea și repede propunerea ei fusese însoțită de corul puternic al celorlalte gospodine. „Eu? — dădu să întrebe gospodina cea înaltă și subțirică. Păi..." Cetățenii au sărit însă repede cu gura. „Păi, nu dumneata ai bătut la fiecare poartă, ca să ne mobilizezi la curățirea străzii de zăpadă?" „Și cine oare s-a zbătut mai mult, ca să se facă radioficare pe Manu Cavafu?" „Și apoi, felul cum îți ții dumneata gospodăria..."

Privirile oamenilor din jur le înconjurau pe cele două candidate, ca o îmbrățișare.

Pentru înscrierea la cuvînt

Într-un ungher, la o măsuță retrasă, doi bărbați notează ceva pe un petic de hîrtie. Adică numai unul dintre ei notează. Celălalt îl alimentează, din cînd în cînd, cu idei.

— Vas'că, ne-am înțeles. Scurt. Fără multă vorbărie, ca asta ascunde sărăcie.

Programul încă nu a început. Pînă atunci, cetățenii mai consultă broșuri, ziare și alte materiale în legătură cu alegerile.

— Mai întîi, să trecem electrificarea străzii Norilor. Pe urmă...

— Nu. Mai întîi s-a pavat strada, pe urmă s-a electrificat.

— Așa. Pe urmă, strada Viorele: pavaj, trotuar. Strada Elena Cuza: prelungirea rețelei electrice. Pe urmă...

— Să nu uităm linia de autobuse 39. Nu știi cît ne-am zbătut, de cîte ori...

— Stai! Vorbă multă, sărăcie. Vas'că, introducerea liniei de autobuse 39. Punct. Pe urmă... deschiderea magazinului de confecții, din Splaiul Unirii.

— Repararea imobilului din strada Albinelor.

— Da!... Cu locuințele și cu reparațiile nu prea ne putem mîndri. Asta trebuie să fie un punct pentru viitor. Subliniază gros. Pe urmă...

Cei doi se pregăteau pentru discuție. Își notau pe un petic de hîrtie, în fraze de proces-verbal, realizările și lipsurile pe linie gospodărească, din cartierul lor. Am zărit ultimele cuvinte trecute pe peticul de hîrtie: „Valea plîngerii Gunoi — parc mare". Cu alte cuvinte, să se transforme Valea plîngerii, hidosul și uriașul depozit de gunoi din raion, într-un „parc mare".

Dacă am tălmăci toate frazele de proces-verbal...!

Un lucru mare

Erau, bineînțeles, acolo și tineri care vor vota pentru prima dată. Nu discutau, așa cum obișnuiește să se spună, cu cei bătrîni. Discutau între ei. Rîdeau. Glumeau. Își dădeau titulaturi: „Cetățene alegător"... Aveau 18-19 ani. Alți „cetățeni alegători", mai bătrîni, aveau 20. N-am încercat să le tulbur bucuriile cu întrebări inutile. I-am privit, le-am văzut în ochi toate visurile și dorințele și m-am depărtat de dînșii. M-am pomenit, însă, alături, cu o fată. O trimisese, pesemne, lîngă mine cineva care-mi ghicise profesia și sarcina. Isteața foc, fata a început să-mi vorbească:

— Mă cheamă Aurelia Pricop și am 18 ani. Voi vota pentru prima dată. Sînt tocmai din Suceava și mai am acasă patru frați și surori. Toți, mai mici ca mine. De ce nu scrieți? Credeți c-o să țineți minte? Bine... Am făcut școala tehnică alimentară și am fost repartizată aici, la fabrica de conserve. Dar să știți că urmez și liceul seral. Sînt în ultimul an. Vreau să mă înscriu la facultatea de literatură. Am ieșit prima la un concurs de recenzii. Părinții mei sînt țărani muncitori și totuși eu am răzbătut, după cum vedeți. Nu-i așa că-i un lucru mare?

Deși a dispărut într-o clipită, am mai avut vreme să-i zăresc fața roșie ca para focului. Tînăra făcea, pesemne, parte din categoria acelor ființe timide, care au uneori izbucniri teribile de curaj. „Nu-i așa că-i un lucru mare?" — îmi spusese dînsa. Mare lucru, foarte mare!

Și pe urmă a început programul. O conferință. În fiecare zi alta. Despre înfăptuirile regimului, despre candidați, despre realizări și lipsuri gospodărești, despre alegătorii care votează pentru prima dată. Poate și alte teme. În fiecare zi alta, și toate în fiecare zi. Așa-i la Casa alegătorului.

În același raion

Dacă sînteți bucureșteni și se întîmplă cumva să și locuiți în raionul 1 Mai, paginile de față vă vor prilejui o reîntîlnire plăcută. Vă sînt cunoscute figurile, nu-i așa? Sînt deputații voștri, cei pe care i-ați propus din nou candidați în statul popular al raionului. În fața pictorilor, au luat — mă rog, așa cerea situația! — o înfățișare mai gravă și solemnă (în afară, poate, de moș Ion Gheorghe, care și în portret tot hîtru a rămas). Vă amintiți însă cum l-ați cunoscut? Pe Pupăzan Ion, lăcătuș fruntaș, venind pe seară — pentru a cîta oară? — la voi ori la vecin, îndemnîndu-vă să puneți umărul la electrificarea cartierului Ion Creangă ori la construirea unei noi săli de clasă.

V-a trebuit mult timp să vă împrieteniți cu tovarășa Calciu? Nu-mi vine să cred. Inimoasă cum e, gata oricînd să-ți sară în ajutor și să susțină ce-i drept și adevărat, secretara statului raional v-a cîștigat deîndată inima.

Dar locotenentul-major Mihai Stoica? Tăcut și sfios cum pare la prima vedere, cînd pornește la treabă, o la înaintea celor mai guralivi. N-a reușit el să-și

Leontina Calciu, secretara Statului popular al raionului 1 Mai, candidată a F. D. P. în circumscripția electorală raională nr. 89.

Portret de Justina POPESCU.

Ion Pupăzan, lăcătuș la uzinele „Vasile Roaită", candidat al F. D. P. în circumscripția electorală raională nr. 221.

Portret de Justina POPESCU.

mobilizeze cetățenii din cartier astfel, încît aceștia să-și cumpere, din banii proprii, o stațiune de radioamplificare și să instaleze difuzoare în fiecare casă?

Vrednici îs cu toții. Și moș Ion Gheorghe, care și-a luat angajamentul să întinerească o dată cu cartierul său (și care, așa cum ne arată portretul, e un om ce-și ține făgăduiala), și profesoara Mereoiu Lucia, și...

Dar să ne oprim; îi cunoașteți, desigur, destul de bine. Doar singuri i-ați propus și i-ați descris așa cum se cuvine în adunările voastre. E o vorbă bătrînească, plină de înțelepciune: pe om după fapte să-l judeci. Și oare ce faptă grăiește mai bine despre vrednicia deputaților raionului 1 Mai, decît steagul de fruntaș, pe care acesta l-a luat în întrecerea dintre raioanele Bucureștiului?

De la astfel de oameni, cetățenii așteaptă mult. Mai mult decît au făcut pînă acum. Și știu că așteptările lor nu vor fi înșelate, pentru că trimiși lor în conducerea treburilor obștești sînt oameni de nădejde.

S. F.

Lucia Mereolu, directoarea Școlii medii mixte nr. 1, candidată a F.D.P. în circumscripția electorală rezonală nr. 238.

Portret de Tia PELTZ.

Ion Gheorghe, mecanic la atelierele centrale I.T.B., candidat al F.D.P. în circumscripția electorală orășenească nr. 96.

Portret de Tia PELTZ.

Locotenent-major de securitate Mihai Stoica, candidat al F.D.P. în circumscripția electorală rațională nr. 245.

Portret de Nichi POPESCU.

Nicolae Ionescu, funcționar, candidat al F.D.P. în circumscripția electorală rațională nr. 6.

Portret de Justina POPESCU.

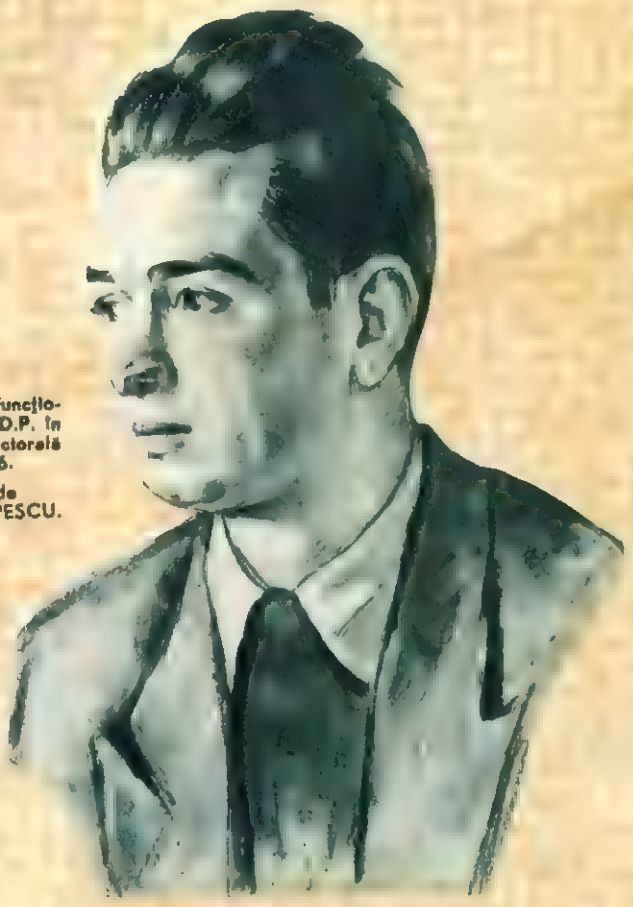

Gherghina Dumitrescu, muncitoare la fabrica de pîine „Pionierul", candidată a F.D.P. în circumscripția electorală rațională nr. 93.

Portret de Tia PELTZ.

Alexandrina Ștefănescu, medic, candidată a F.D.P. în circumscripția electorală rațională nr. 226.

Portret de Tia PELTZ

Gheorghe Anghelescu, director al Atelierelor centrale I.T.B., candidat al F.D.P. în circumscripția electorală rațională nr. 185.

Portret de Nichi POPESCU

Cum poate fi recunoscut ÎN S.U.A. UN CANDIDAT?

de John STEINBECK
scriitor american

Alegerile din S.U.A. comportă un soi de reguli de joc, foarte simple în felul lor: cine are un post vrea să şi-l păstreze; cine nu are încearcă să şi-l procure. Alt sens nu se poate da alegerilor noastre, oricîtă bunăvoinţă ai avea.

Se spune la noi că, în prima perioadă de funcţiune, preşedintele S.U.A. este ocupat cu pregătirea alegerilor viitoare. Nu înţeleg de ce această constatare s-ar limita numai la persoana preşedintelui. Pînă la a ajunge să urce tronul de preşedinte, „modul de viaţă" american cere oricărui candidat să transpire copios.

Eu nu sînt candidat şi cunosc destui oameni care nu sînt nici ei candidaţi. Trebuie să ştiţi însă că, pentru a deveni candidat, se cere să ai — în afară de un portofel gras — şi multe însuşiri. Printre cele mai de seamă este modestia! Numai cine poate face declaraţii categorice că nu rîvneşte la vreun post de stat, numai cine este în stare să convingă pe cei din jurul lui că nu posedă calităţile necesare ocupării unei funcţii de stat, numai acela înseamnă că a făcut primul pas pe drumul popularităţii.

Dar modestia singură nu ajunge. Mai e nevoie să fii şi prietenos, şi familiar. În acest scop, îţi stau la dispoziţie copiii. Ce privelişte drăguţă să-l vezi pe viitorul candidat în mijlocul familiei fericite, mîngîind mezinul pe căpşor, ca un tată duios! O asemenea poză, publicată în revista „Life", face adevărate minuni. Bineînţeles că, în America, copiii mici nu merg la alegeri. Dar candidatul preţuieşte atît de mult copiii, de parcă ar avea de cîştigat de la fiecare dintre ei nu unul, ci două voturi deodată.

Şi o soţie poate fi o recuzită admirabilă pentru un candidat.

Dacă nu are la îndemînă nişte copii şi o soţie, atunci candidatul poate recurge la o „mătuşică bătrînă", cu care să discute prietenește despre greutăţile vieţii. Pentru alegătorii iubitori de animale, candidatul are, de asemenea, prilejul să demonstreze calităţi apreciate. Orice ființă, cît de cît talentat, care are norocul să fie întîlnit de vreun candidat, poate trăi cîteva zile împărăteşte. Se întîmplă uneori ca inteligentul cîine să-şi învețe rolul atît de bine, încît un observator nepărtinitor să nu mai poată recunoaşte cine este adevăratul candidat: stăpînul sau căţelul? Cîinele — precum se ştie — este un animal onest, care nu face promisiuni înainte de alegeri. De aceea nici nu este de mirare dacă mulţi iubitori de animale îşi dau voturile lui Mister Smith, numai pentru că ştiu precis că minunatul lui „Coco-Spaniel" nu a deturnat niciodată fonduri publice. Trebuie să recunosc că nici eu nu cred ca el să fi făcut vreodată aşa ceva.

Dacă cunoşti regulile jocului, nu e greu de loc să spui numele viitorilor candidaţi,chiar înainte de a fi cunoscuţi în mod oficial. Cînd Thomas E. Dewey, de exemplu, nega încă cu înverşunare că şi-a depus candidatura, frumoasa lui soţie s-a lăsat fotografiată alături de o vacă. Aceasta dovedea că zarurile au fost aruncate. Dewey candida într-adevăr şi făcea agitaţie electorală, mai ales prin sate. Cunoscătorii în cauză atribuie insuccesul lui Dewey în alegeri, soţiei sale neîndemînatice, care, în loc să pozeze alături de o vacă, a pozat lîngă un bou, discreditînd astfel nobila intenţie a soţului ei de a împerechea democraţia cu agricultura.

Există multe indicii pentru a recunoaşte un candidat, încă înainte de ungerea lui oficială: cînd un ticălos descoperă dintr-o dată că inima lui bate pentru binele tuturor; cînd un globtrotter bogat nu mai frecventează casele de toleranţă; cînd un businessman cu-

Concurs de frumuseţe în cadrul unei campanii electorale peste ocean. Candidatul democrat Richard Neuberger şi-a ales acest atrăgător mijloc de popularizare, pentru a pescui cît mai multe voturi...

tă dintr-o dată prietenia negrilor, a muncitorilor şi a jucătorilor de baseball; pe scurt, cînd dintr-un Saulus se face peste noapte un Paulus, atunci să nu credeţi cumva că ar fi vorba de un om cu însuşiri de cameleon, ci pur şi simplu de un candidat.

De altfel, perioada alegerilor oferă şi nenumăratelor societăţi bisericeşti diferite avantaje. Generozitatea spontană a candidaţilor este un izvor de sănătate pentru biserici. Ofrandele candidaţilor nici nu mai încap în listele de colecte... Clericii deştepţi amînă renovarea bisericilor pînă la alegeri. Pentru înălţarea sufletească a comunităţii se găseşte oricînd cîte un candidat cuvios, care vrea să dovedească detaşarea lui de cele pămînteşti.

Dar săracii? În ajunul alegerilor candidatul are grijă de săraci, ca de ochii lui din cap. Privilegiile sociale sînt, în acest timp, absurde pentru candidat. Şi el nu se lasă, pînă ce nu descoperă printre strămoşii săi măcar un potcovar.

În timpul alegerilor, interesul candidatului pentru surse de petrol dispare complet. În schimb acesta arată un interes pasionat pentru necazurile fermierilor (vezi fotografia soţiei cu vaca). Şi, bineînţeles, candidatul este pentru libertate, împotriva asupririi, pentru virtute, împotriva păcatului. Şi este — de la sine înţeles — pentru popor. Asta se vede şi după diferitele sale pălării: în sud candidatul poartă pălării cu borurl largi, ca în Texas; la nord, poartă şapcă din blană de urs; în cartierele muncitoreşti, poartă şapcă cu dungi; la ţară, pălării de paie, ca fermierii. În calitate de „căpetenie de onoare" a indienilor, capul candidatului este împodobit — aşa cum cere stilul — cu pene de vultur! Unii cetăţeni de culoare roşie din S.U.A. susţin că, în timpul alegerilor în federaţia celor 48 de state, se numără mai multe „căpetenii de onoare" decît indieni!

Toate acestea constituie numai preludiul. La lupta deschisă pentru posturi şi funcţii, candidatul porneşte cu undiţa. Pescuitul cu undiţa nu costă mult şi de aceea sportul acesta e foarte popular. În consecinţă, pescuitul este o carte de vizită unică pentru orientarea democratică a candidatului. Cel mai democratic candidat este cel care posedă o nuia simplă, un ac încovoiat şi o oală plină cu cele mai primitive rîme. De altfel, repetarea acelui penibil incident pe care l-a avut cîndva candidatul Herbert Hoover este exclusă, Hoover, la fel ca şi Eisenhower, a avut curajul să renunţe la poza cu undiţa, în ciuda popularităţii ei, şi s-a prezentat reporterilor cu guler tare, cravată îngustă, pe malul unui fluviu tumultuos. De undiţă atîrna... o scrumbie spaniolă!

În ultimul timp, se păstrează în acvarii o rezervă de păstrăvi multicolori pentru candidaţi...

După ce candidatul şi-a terminat cruciada cu undiţa, se aruncă cu toată vigoarea personalităţii sale în lupta pentru alegeri. I se cere însă să ia poziţie *împotriva* cuiva şi să fie *pentru* cineva.

Împotriva cui? Candidatul este, în primul rînd, împotriva comunismului. Acest lucru nu numai că e impus de regulile jocului, dar mai oferă şi avantajul că eşti împotriva cuiva care nu poate vota contra candidatului, pentru că...: nu are dreptul. Avînd însă în vedere că acest adversar, comunismul, nu are nimic comun cu jaful, cu nedreptatea socială şi cu corupţia — calamităţi împotriva cărora candidatul trebuie să ia poziţie, dacă vrea să cîştige voturi — el îşi ia ca ţintă a atacurilor, afacerile necurate ale guvernului. O ţintă respectabilă ca dimensiuni, în care însă un candidat experimentat se va feri să lovească în plin, căci ceea ce el denumea, înainte de alegeri, afaceri necurate, după alegeri, devin propriile lui învîrteli. E nevoie, deci, de o mare abilitate, pentru ca nu cumva, mîine, săgeţile criticii de azi să se întoarcă şi să lovească în ochitor.

Mai simplu este cu problemele politicii externe. Primul care a avut această idee a fost un primar din Chicago. El a tunat şi a fulgerat împotriva englezilor. Şi a învins. Metoda lui a avut succes, pentru că la Chicago nu votează englezi. El a cîştigat lupta la discursuri şi la alegeri. Metoda primarului din Chicago a făcut adepţi, care au analizat-o şi au perfecţionat-o. Alegătorii sînt nemulţumiţi cu cheltuielile de înarmare? Poftim, sovietele sînt de vină şi chinezii! Cu ei trebuie să ne războim! Este însă interesant că tocmai cei mai belicoşi candidaţi nu mai sînt la vîrsta cînd ar putea fi recrutaţi.

Regulile de joc sînt severe şi nu admit excepţii pentru nici un candidat. Tipic în această privinţă este cazul lui Adlai Stevenson. Candidat fiind, purta mereu aceeaşi pălărie, nu mîngîia cîini şi mergea la pescuit numai cînd nu se afla vreun reporter prin apropiere. E limpede de ce s-a prăvălit acest om...

În lunile care urmează, europeanul informat prin analiza de faţă ar face bine să nu socotească drept nebun pe orice american care se poartă în acest fel. S-ar putea ca acest pretins nebun să devină candidat. Şi nebunia are manifestări atît de neaşteptate...

(Din revista „Wochenpost"
R.D.G.)

O scrisoare buclucașă

— schiță —

de M. KOHANO
scriitor din R. S. S. Moldovenească

Ilustrații de Nelly Grigoriu-MEROLA

De mult mă tot gîndeam să mă jelui undeva de poștașul Valentin, acela care împarte scrisorile și gazetele în mahalaua noastră. Căci — deh! — le împarțea doar în zilele cu soare, cînd îl apuca pe el pofta de plimbare, iar în celelalte zile, ori le purta în tașcă, fără să citească nici măcar adresele, ori le lăsa așa, de izbelițe, la poarta cui îi venea mai la îndemînă. Gazetele, bunăoară, le dădea lui Epifan, paznicul de la moară, care, fiind din mahalaua noastră, ni le aducea după slujbă, a doua zi dimineața, rupînd din ele cîte o bucățică, să-și răsucească țigări.

Tot mă gîndeam să-l reclam pe Valentin, dar amînam mereu, că mi-era milă de el. „O să dea o dată de bucluc — îmi ziceam — și pățania o să-l învețe minte..."

Și n-au întîrziat să vină — și pățania și bucluc — într-o bună zi cînd s-a întîmplat o istorie întreagă cu scrisoarea lui Ion Olaru.

Care Ion Olaru? Iaca ce nu putea să știe nici poștașul — și de aici a ieșit toată încurcala. Pe plic sta scris numai atîta: „Ion Olaru — satul Porumbari". Dar la noi, la Porumbari, sînt vreo sută cincizeci de Olari și, între ei, cu numele de Ion — l-a numărat o dată secretarul sovietului sătesc — sînt taman douăzeci și opt.

Era într-o zi senină, către Întîi Mai. Vremea era uscată și caldă, salcîmii, în floare, văzduhul, plăcut, parcă dulce de mireasma florilor și a pajiștei tinere. O adiere blîndă flutura prin sat, te gîdila la ureche, purtînd ba un cîntec vesel dinspre vale, ba huruitul tractorului de pe deal... Frumusețea asta de primăvară a înduioșat și inima lui Valentin: „Hai să fiu și eu azi om ca lumea..." — și-a zis el și a pornit voios pe uliță, cu gazetele. Le ducea din casă în casă... O podoabă de poștaș! Se mirau oamenii: „Ce să fie, că ne aduce poșta așa devreme?! "" — și nu le venea să creadă: era chiar el, Valiușa, ori alt poștaș? Dar cine altul putea fi, cu nasul acela cîrn, cu moțul negru dat la stînga și căciulița pe urechea dreaptă? Și chiar dacă i-ar fi văzut cineva numai urma, tot putea să știe că a trecut el, căci pe unde trecea Valiușa, rămînea o dîră de coji de semințe. Iar alții i-au recunoscut glasul, care azi suna vesel ca un clopoțel, în fiecare prag: „Poșta-a-a!".

— Vezi? Așa-mi placi! — îl lăudă învățătoarea Aurelia Ivanovna, luînd gazetele.

Și bătrîna n-a mai ostoit să-l povățuiască de bine:

— Iacă-așa aș vrea eu să fii tu mereu, de acum înainte... Stăruitor, conștiincios... Nu mai e mult și trece vara, iar la toamnă, cred că ai să vii și tu la cursurile serale...

Vorbele astea calde l-au atins pe Valiușa pînă într-atîta, că s-a oprit din ronțăitul semințelor de floarea-soarelui, dînd din cap îngîndurat. Mergînd mai departe, începu iar să ronțăie, dar deocamdată fără plăcere. Îl duceau gîndurile... Cît amar de ani l-a tot dăscălit biata Aurelia Ivanovna! La început, îl ocăra fiindcă nu-și făcea lecțiile; mai tîrziu, îl probozea pentru că lepădase școala; pe urmă, îl lua la rost pentru că se dăduse de rușine în colhoz, în brigadă; apoi, acum, la urmă, nu-i mai lăsa hodină toată iarna cu întrebarea-i: de ce nu vine la cursurile serale?

Și poate ar fi luat-o el chiar din ziua asta pe drumul cel drept dacă n-ar fi fost scrisoarea buclucașă a lui Ion Olaru.

De două săptămîni scrisoarea zăcea în tașca lui. Cînd o ridicase de la poștă, pusese deîndată pe dosul ei „rezoluția", pe cît putea el s-o ticluiască în rusește: „adresantul necunoscut, scrieți numele tatălui". (Aici a pus în rusește și un „u" de pomană). Voia s-o trimită neîntîrziat înapoi de unde venise. Însă șeful poștei a șters rezoluția, cu greșelile gramaticale cu tot, și i-a poruncit poștașului să-i caute mai bine pe adresant: să-l înmîneze neapărat scrisoarea! De atunci Valentin a tot amînat rezolvarea acestei încurcături. Pentru ca să dea iar peste scrisoare tocmai acuma, în ziua asta cu soare, după ce golise tașca de gazete!

S-a uitat la ea, întîi amărît, pe urmă cu ciudă și cu silă, rostind cu mirare:

— Ion Olaru! Dar care Ion, măi, bătu-te-ar să te bată? Al cui Ion, mă? Al lui Petre, zis Cîrleanu? Al lui Timofta Mititelu? Al lui Achim Cinci bani? Al lui Pavel?... Ori te pomenești că-i cărușul Ionică al lui Ion al lui Hariton,ăl de cară sămînță de păpușoi la semănătoare? Doar n-am să mă rup în șaptesprezece bucăți — s-a răsculat lenea în poștaș — s-o iau razna prin șapte uliți și opt brigăzi!

Îi veni însă o idee: o să-l strige pe toți din drum. Se sui pînă la crucea de la răspîntie, unde se află clădirea cea mai veche din acea parte a satului, căsuța lui Moș Aron a lui Gavriilă Olaru. Pe aici, mai la deal, ședeau numai Olari. Așa îi și zice „Ulița Olarilor". S-a oprit Valentin la răscruce, la gura uliței Olarilor și a strigat cît i-au ținut bojogii.

— Măi Olarule, măi!!

Cît ai bate din palme s-au ivit vreo zece capete după garduri — doi moșnegi și o samă de femei.

— Ion Olaru! Poșta! — a strigat poruncitor Valiușa.

S-au adunat buluc în jurul lui.

— Eu îs Ion — a zis un moșneag.

Iar femeile:

— Al meu îi Ion.

— Ficiorul meu tot Ion îi.

— Am și eu un frate Ion.

— Îmi pare bine—s-a rățoit Valentin. Și care din voi așteaptă scrisoare de la...

Valentin a dus scrisoarea la ochi, ca să citească numele trimițătorului. Pe plicul trandafiriu se zărea un pătrat roșiatic. Descurcă-te, dacă poți! În pătrat, o adresă lungă, din care flăcăul putu să buchisească, cu chiu cu vai, un singur cuvînt mai măsear: „SCÎNTEIA..."

— Vasăzică... cică... de la Scînteia...

— D-apoi, dacă-i Scînteia—prinse să grăiască unul din moșnegi—apoi colhozul din Călușeni îi „Scînteia"; acolo-i măritată fata lui Matei al lui Ștefan Curechi...

— Da'o cheamă Olaru? — l-a întrerupt nerăbdător poștașul.

— Pe cine, mă? A lui Matei? Nu, Berejan îi zice. Da'nevasta lui Matei nu-i soră cu Vitea a lui Costea Olaru?

— Da'noi avem un nepot la Călușeni — se amestecă în vorbă o babă

— Băietul vărului nostru...

— Așa? Na-vă! — le tăie vorba Valentin, întinzînd scrisoarea lui Moș Ion al lui Aron. Luați-o și discurcați-vă. Eu acum m-am discurcat!...

Și părăsind locul, o luă la vale.

...Dar se înșela, sărmanul, crezînd că s-a descurcat. De-abia după asta a urmat încurcătura. A doua zi, în zori, l-a sculat cineva din somn, strigîndu-l din poartă. Era Ionaș al lui Terente Olaru, tractoristul, care urla:

— Unde-i scrisoarea mea, Valentine?!

Bîlbîindu-se, încă buimac de somn, Valentin îi povesti cele întîmplate la răscruce.

— De unde? Că scrisoarea nici gînd să fie din Călușeni! Îi din Chișinău, de la minister! — striga tractoristul întruna. Din pămînt, să mi-o scoți! O să mă plîng la șefi! Te reclam la raion! Te pun în gazete! O să te...

Pe Valentin îl treceau sudorile. Îl cunoștea el pe încăpățînatul ăsta de Ionaș, știa că e în stare să te facă fărîme pentru dreptatea lui. L-a rugat să nu răcnească, l-a chemat în casă, l-a cinstit cu de-ale gurii și cu vin, l-a făgăduit să-i găsească scrisoarea.

— Pînă mîine! — îl păsui aspru Ionaș.

Pe urmă, s-a mai liniștit și a prins să-i povestească năcazul lui: că are el, cică, un gînd al lui, la care așteaptă răspuns de la minister. Un gînd năstrușnic, zice: cum anume trebuie transformat tractorul „NATI", ca să ari cu el pe coasta dealului de-a latul, ca apa să rămînă în brazde. A încercat, cică, la S.M.T., dar inginerul făcea pe niznaiul. „Las'c-am să te scriu eu... am să te..." — și a hotărît atunci să-și facă cunoscută născocirea la minister.

— La Scînteia? — l-a întrerupt poștașul.

— Care Scînteie?

— Iacă-tă! El n-are habar! Scrisoarea-i doar de la Scînteia!

— Nu-mi suci tu capul, mîncinosule! — s-a mîniat iarăși tractoristul. Că eu la minister am scris, vasăzică și răspunsul tot de acolo este!

— Dar eu îți spun...

— Ia lasă vorba! Mai bine dovedește!

Ochii lui Ionaș scăpărau. De-abia izbut! Valentin să-i liniștească iar, cu o gustărică și cu făgăduieli.

În sfîrșit, iată-l scăpat de Ionaș.

Îndată o zbughi și Valiușa în sat, ca să pună mîna pe scrisoare, ori măcar pe plic — dovada care să-l potolească pe hărțăgosul tractorist. Stă doar scris acolo, negru pe alb, „Scînteia"...

Se duse la Moș Ion al lui Aron, care îi luase scrisoarea la răscruce.

— Vezi-ți de treabă — se apără moșneagul — că eu îndată am dat-o Frăsînii!

Valiușa se înfățișă la baba Frăsîna. Frăsîna îl îndreptă la o nevastă, nevasta, la o fată, iar fata aceea cică ar fi dat scrisoarea unui băiețaș. Care băiețaș? Al cui e și cum îl cheamă? Fata nu știa. Trecuse, pasă-mi-te, pe întuneric un băiețandru cu niște cărți subsuoară, auzise de scrisoarea de la Scînteia și strigase: „dați-o încoace, că știu eu a cui îi scrisoarea". Și apucînd plicul, tunde-o!

Acum ia-l de unde nu-i! Cînd n-ai de unde să afli nici măcar numele lui taică-său. Poate la școală... Poate că-l ajută Valeria Ivanovna...

Dar nu s-a mai dus nici la școală. L-a apucat iar lenea: „Las' că, dacă-i acolo, de acolo nu fuge". S-a trîntit jos, sub un nuc bătrîn, cu

ochii la cer — aştepta avionul care aduce gazetele...

— Tu şezi, ce-ţi pasă — l-a trezit din visare un glas piţigăiat — dar scrisoarea mea ai dat-o altcuiva!

Ce-i asta? Cine strigă? Iar Ionaş? Nu, era un alt Ion Olaru. Ăsta, cică, aşteaptă scrisoare de la raion, căci a lăsat mai deunăzi nişte desagi la un om, ca să-i cumpere niscaiva tărîţe...

— De la Scînteia? — îl întrebă Valiuşa, ridicîndu-se. Scrisoarea este de la Scînteia.

— S-o văd — stărui omul.

— D-apoi cat-o! Ori vino dimineaţă la poştă şi ai s-o vezi... Că amu, n-am vreme. Iată, a venit avionul — mai zise şi o porni spre poştă...

— D-apoi pot să mă duc şi amu cu tine — s-a luat omul după dînsul.

„Mai rău decît un duşman, mai rău decît o soacră rea, mai rău decît un făcut criţă e cel care aşteaptă o scrisoare!" Valiuşa l-a chemat, l-a poftit la un pahar, l-a cinstit, l-a rugat, izbutind să se împace şi cu dînsul, „pînă dimineaţă".

Iute la poştă, la scrisorile şi gazetele şi hai buzna la şcoală! „Scrisoare să-mi facă mucoşii ăia, ori îi fac eu turtă pe toţi!"

A găsit-o pe Valeria Ivanovna şi a rugat-o să-l ajute.

— Cu dragă inimă, Valiuşa — a zis învăţătoarea — dar nu se poate. Nu pot să adun toată şcoala pentru tine şi scrisoarea ta.

Şi seara întreagă Valiuşa şi-a tot bătut capul cum s-o dreagă; scrisoarea nu-i, dar dimineaţă o să vină cei doi Ioni... Şi poate, pînă atunci, o să se ivească şi mai mulţi... Cum au răsărit ăştia doi, pot să mai răsară încă doi, trei, zece... La întîiul cîntat al cocoşului, Valiuşa se sculă şi o şterse de acasă, să nu-l găsească buclucaşii... Hoinări cu noaptea în cap, cu pleoapele grele de somn. Îşi căută treabă pe la vecini, şezu la trăncăneală, numai în uliţă să nu fie. Deodată, îl izbi un glas din drum, un glas ca de urs:

— Da' unde mi-i scrisoarea, poştaşule?

Valiuşa a tresărit, s-a întors cu spatele spre drum, ciulind urechile. Al cui glas să fie? Al tractoristului? Al omului cu desagii lăsaţi la raion? Nu. Era Moş Ion al lui Zaharia Olaru, zis Cîrlig. Moş Ion Cîrligu! Omul cel mai negru la suflet şi cel mai buclucaş din sat. Unde-i ceva nelalocul său, hop şi el cu clomagul lui de alun şi glasul lui de urs, gata să încurce şi mai mult. Nu-l puteai împăca decît dîndu-i de băut.

— N-ai cumva dumneata, bade, vreo cană de vin? Că ţi-oi înapoia-o la leafă — îi zise Valentin vecinului cu un glas de ţi-era mai mare jalea să-l auzi. Vecinului i se făcu milă şi-i dădu vinul. L-a liniştit astfel şi pe Cîrlig — „pînă mîine".

Numai că Valentin nu mai avea linişte. Îl apucase groaza. Ce-o să mai rămînă din el şi din leafa lui, dacă s-or lua toţi Ionii Olari de capul lui? În afară de ăştia trei, mai puteai număra vreo douăzeci şi cinci! Mai era, bunăoară, vajnicul brigadier Ion al lui Efrem Olaru, care primea scrisori de la profesori şi institute... De-o fi aşteptînd şi el vreo scrisoare, nici n-are să mai vină la dînsul, ci o s-o-ntindă de-a dreptul la raion, ca să-l reclame.

„Dar stai, mă! — i s-a făcut deodată lumină-n cap. Trebuie să-l întreb pe prichindelul ăla cu părul peste frunte, care scrie poezii în gazeta raionului, „Scînteia Leninistă". Parcă nu-i şi el Ionică, şi nu-i Olaru? A lui era scrisoarea de la „Scînteia", mînce-l nevoile... La el e şi plicul, lua-l-ar naiba... Să iau poştă de dimineaţă şi, înapoi, la şcoală! Şi iaca dovada! O am! O am!"

Dar era prea tîrziu. Cum a venit la poştă, şeful l-a şi chemat, ţintuindu-l pe loc cu întrebarea:

— Păi bine, măi Valentine, ce le-ai făcut tu Olarilor ăstora, că vin unul după altul la poştă, de ne cer scrisori, ha?

— Păi, ştiu eu ce au? — dădu să tăgăduiască Valentin.

— Nu ştii?! — i-a întors-o şeful, fulgerîndu-l din ochi şi, scoţînd numărul proaspăt al gazetei raionale, îl deschise, vîrîndu-i-l sub nas.

— Ia-n citeşte, mă rog!

Ceea ce a văzut Valentin mai întîi în gazetă a fost chipul lui desenat... Nimeni altul, decît el, Valentin, şezînd pe o creangă de nuc — get-beget nucul din ograda lui taică-său! — şi aruncînd în vînt scrisori şi gazete... Duse de vînt, scrisorile zburau peste sat — satul Porumbari — şi căzeau la nimereală: în păpuşoi, în crengile copacilor, în hornuri... Sus se zărea titlul: „Poştaşul inovator". Jos — dar Valiuşa n-a mai văzut ce era scris şi acolo, că i s-a făcut negru înaintea ochilor... Doar atît vedea bine: iscălitura — „Ion Olaru". Cu privirea aţintită la drăcovenia asta, Valentin scoase un sunet ciudat, ascuţit, de nici nu se-nţelegea ce-i — ţipăt de mirare, ori geamăt de durere, ori chiuit de nebuneală.

— Ion... Olaru! Olaru!

— Da, da, Ionică al lui Iosif Olaru, şcolarul — spuse şeful. El ţi-a făcut mutra. Şi tot el a primit şi scrisoarea asta! — adăugă el, întinzîndu-i lui Valentin plicul trandafiriu, cu ştampila roşcată.

— Mi l-a adus Valeria Ivanovna — mai lămuri şeful — ca să ţi-l dau numaidecît. Căci, zice, tu ai nevoie de el. Na-ţi-l... Cît despre scrisoarea din el, bineînţeles a rămas la adresant... Dacă vrei, pot să-ţi spun ce este scris acolo. Redacţia îl înştiinţează pe Ionică al nostru că a primit desenul „poştaşul inovator", ha, ha... Şi-l mai roagă redacţia pe Ionică să mai trimită... Cică băiatul e minunat desenator!

Nemaiputînd îndura, Valiuşa se întoarse, şi o porni spre uşă. Era hotărît; nici o zi n-are să mai rămînă, ci o să fugă din sat, pînă la Volga să nu se mai oprească...

— Stai pe loc! — l-a oprit şeful. Unde vrei s-o ştergi? Dar scrisorile şi gazetele de azi? Mai întîi şi-ntîi ai să duci poşta la toată lumea. Pe urmă, mai vedem noi... Ori te îndrepţi, ori la loc comanda! Hai! Mişcă-te!

Valentin îşi luă poşta şi o porni cu taşca plină prin sat. Din poartă în poartă, din prag în prag, ca niciodată se duse la fiecare, pînă ce nu mai rămaseră în taşcă decît două cărţi poştale de întors şi plicul cel roz, gol, cu ştampila roşie, pe numele lui Ion Olaru — dovadă pentru toţi ceilalţi Ioni Olari care umblă după potcoave de cai morţi.

Era însă tare neplăcut, chiar chinuitor, ca el însuşi să înmîneze adresanţilor cele peste cincizeci de exemplare din gazeta raională, cu mutra lui desenată acolo şi apoi, ce pedeapsă avu să mai îndure la întoarcere, cînd pionierii care citiseră jurnalul, îi strigau ba din dreapta, ba din stînga:

— Iată-l pe poştaşul inovator, hi-hi-hi!

— Drum bun, poştaşule-inovator, hu-hu!

— Cum îţi mai suflă vîntul, Valentine? Ha-ha-ha-ha!

... Ce a mai pătimit Valentin de la tovarăşii lui e altă poveste. Dar văd că, de cînd s-au întîmplat cele înşirate mai sus, scrisorile şi gazetele ni le aduce regulat, de două ori pe zi.

Şi încă ceva: de la o vreme încoace, bag de seamă că drumul spre casa Valeriei Ivanovna e presărat cu coji de seminţe...

Rolul nostru...

de Ion HENTER

actor al Teatrului Național „I. L. Caragiale"

Am regretat zilele trecute, mai mult poate ca totdeauna, că nu ne-am făcut obiceiul de a nota într-un caiet peripețiile deplasărilor noastre prin sate. „Peripeții" e un fel de a spune, și poate nu cel mai propriu. Sînt întîmplări pline de haz și, uneori, de haz, sînt fapte și cunoștințe noi, care îți lasă întotdeauna ceva în suflet. Spectatorii aceștia, care ne așteaptă adunați în sala liniștită a căminului cultural, cu mult timp înaintea orei fixate, care sorb replicile noastre într-o liniște desăvîrșită, așezați pînă și pe rampa scenei, spectatorii aceștia ne-au făcut să îndrăgim mult deplasările noastre duminicale. Ele nu sînt pentru noi, așa cum au fost, poate, la început, pentru unii, o obligație, ci o necesitate, o reacțiu firească la diferite evenimente politice.

Acum doi ani, cea mai mare parte din actorii Naționalului au împînzit centrele de votare, alcătuind ad-hoc programe artistice. Anul acesta, am montat mici spectacole speciale, cu care să contribuim la campania alegerilor.

Am plecat nu demult la Buftea, cu unul din acestea: comedia într-un act „Jos Tudorache! Sus Tudorache!" de Mircea Ștefănescu, în regia lui N. Kirilov. E o piesă mică, dar plină de vervă și spirit, în care autorul a închegat din cîteva trăsături pregnante, imaginea unor comisari de poliție, agenți electorali de pe vremuri, mărginiți și bestiali, a unor bieți alegători dezorientați, și, în sfîrșit, a liderului, care trece cu seninătate, de pe o listă electorală pe cea adversă. O jucăm cu plăcere, antrenați de conflictul ei, de umorul pe care-l respiră fiecare replică și, mai ales, de densul ei conținut satiric. Spectatorii o primesc și ei cu interes. Numai că reprezentația noastră de la Buftea nu a fost din cele mai liniștite. Despre ea pot spune că a fost într-adevăr o deplasare cu peripeții. Și aventura a început cu viscolul și a culminat cu scurt-circuitul de pe scenă, care ne-a silit să amînăm începerea spectacolului cu aproape trei sferturi de oră. Ne-a venit o idee salvatoare totuși: să improvizăm un program de recitări. Primul a ieșit în scenă, colegul nostru, Gh. Soare, și, cu bonomie, a început o amicală conversație cu publicul. Rezultatul: după cîteva clipe recita, la cererea spectatorilor, „Scrisoarea III-a". Am asistat atunci, din spatele cortinei și cu sufletul strîns de grijă (electricianul nu mai termina cu reparația!!), la următorul fenomen: actorul spunea cîteva versuri, după care sala întreagă continua să le recite pe celelalte! Tinerii țărani din Buftea știau, în marea lor majoritate, pe de rost, versurile lui Eminescu. Apoi au cerut să li se recite poezii din Topîrceanu.

Și în timp ce Soare își epuiza repertoriul poetic, un alt coleg, Ion Anastasiad, repeta, în fața noastră, istorisirea unui fapt real, petrecut odinioară, în vremea alegerilor:

Un agent electoral a reușit cîndva să constrîngă un întreg sat să voteze pentru liberali, deși se știa că, ani de-a rîndul, național-țărăniștii îl ținuseră sub influența lor. Cum? Strecurînd o ștampilă, în cauciucul căreia era imprimat corect cuvîntul „votat", în loc să fie imprimat de la dreapta la stînga. Din această pricină, aplicată pe hîrtie, ștampila imprima cuvîntul „tatov". Pe lîngă o asemenea năstrușnică ștampilă, centrul de votare a fost înzestrat și cu o tușieră năclăită de tuș. Alegătorii apăsînd cu sete ștampila sub candidatura național-țărăniștului și îndoind apoi hîrtia, cuvîntul „votat" apărea corect sub candidatura liberalului, care se afla tipărită pe cealaltă jumătate a paginii.

Firește, colegul meu a povestit întîmplarea cu mult mai mult haz decît au putut-o face rîndurile mele. Numai că nu a mai avut cînd să se producă și în fața publicului. Lumina s-a aprins și am început spectacolul (Căminul cultural din Buftea e astfel construit (și nu spre lauda proiectanților), încît actorul intră și pleacă din culise, prin sală. De ar fi fost însă de față în acea duminică, noi le-am fi mulțumit: trecerea prin sală a prilejuit, de fiecare dată, fiecărula dintre noi, ovațiile publicului. Și aceasta ne-a încălzit atît de mult, încît, la întoarcere, n-am mai simțit de loc frigul din mașină!

Actorii Naționalului interpretînd comedia „Jos Tudorache! Sus Tudorache!"

AMĂNUNTE DIN ISTORIA „NUFĂRULUI ROȘU"

de Septimiu SEVER

Ca spectator m-am întrebat adesea în fața unui film jucat de copii: cum se obține de la micii profani în ale ecranului, disciplina încordată pe care o reclamă munca de actor? Și iată că mi-a fost dat să aflu răspunsul prin mine însumi și anume, în timp ce turnam „Nufărul roșu", primul film românesc colorat care are în rolurile principale un grup de copii.

În ce mă privește, după ce am făcut cunoștință cu scenariul, devenind pe negîndite — și nu fără bucurie — tatăl Sandei și unicul „Ciortanului", mi-am luat în primire... fiica și prietenul ei, o dată cu aceasta, m-am pomenit în mijlocul partenerilor mei, dintre care cei mai răsărit îmi ajungea pînă la briu. Sanda (Ildiko Brayer) m-a adoptat îndată și mă trata drept „tată" și în... civilitate.

Experiența de turnare s-a făcut într-o clasă autentică de școală: copiii s-au așezat în bănci cu gravitatea cuvenită, (trebuie spus că dintre toți actorii acestei secvențe, tracul cel mai mare îl avea singura persoană majoră: Tatiana Jekel—învățătoarea din film, care se temea că-i lipsesc aptitudini de profesoară și că nu va putea ține în frîu o clasă de școlari zburdalnici). Copiii, însă, pătrunși de importanța situației lor de elevi, erau mai cuminți chiar decît le cerea scenariul! Atmosfera a dezghețat-o „Măruntelu", cel cu ciuf zbîrlit și ochi rotunzi, care, strecurîndu-se tiptil în bancă, a pus în funcție o praștie cu proiectile din cocoloașe de hîrtie. S-a dezlănțuit astfel scena de care aveam nevoie: o clasă gălăgioasă, în plină efervescență, care, o dată declanșată, era greu de oprit după indicațiile regiei. Mi-a venit atunci o idee de care aveam să fiu tare mîndru: am deschis brusc ușa clasei și am strigat: „Atenție! Tovarășa directoare!". Pe dată s-a așternut o liniște exemplară. Așadar, actorii se identificaseră perfect cu rolurile — și filmarea putea începe.

Pentru filmarea în exterior a fost organizat un adevărat program educativ, menit să introducă treptat și firesc copiii în ambianța cerută de scenariu. Era un soi de tabără: sport, supraveghere medicală și instrucție cu un pedagog care îi iniția în problemele noii lor situații. Iar eu, cogemite actor, profitam de împrejurare ca să-mi retrăiesc savuros copilăria, în partide de înot, de snoave și de erborizare cu micii mei confrați.

Dar aș fi nedrept cu mine dacă n-aș spune că am și învățat ceva în cursul acestui episod: am învățat cum se poate pescui prost! Pentru ireproșabilul pescar amator care sînt în realitate (din cei care rareori prind vreun pește), era greu să încurce undița, să frîngă vîrful trestiei în nisipăriș, să facă un pas greșit ca să nimerească în nămolul puțos de la fundul bălții. Aici „Ciortanul" și cu mine ne-am ajutat reciproc: eu, învățîndu-l să pregătească nada, să zvîrle undița în apă cu o mișcare precisă, să dibuie ochiul de baltă unde mișună peștele, să tragă afară cu dibăcie prada grasă, iar el, învățîndumă să fac cele mai stîngace mișcări de pescar începător. Apoi ne-am prezentat amîndoi la examen, el în rolul maistrului pescar, eu în al învățăcelului și... am reușit pe cît se pare.

A fost o muncă plăcută filmarea „Nufărului roșu", precum vedeți; ambianța caldă îndulcea vicisitudinile turnării. Mărturisesc că mi-aș dori o asemenea atmosferă de lucru și pentru filmul viitor!

Septimiu Sever (Marin Nasgoe) și Ion Munteanu (Ciortanul) într-o scenă din film.

Însemnări de spectator

Gînduri despre „Nora" și Ibsen

de Ion Marin SADOVEANU

Ascultam de curînd, pentru a nu știu cîta oară într-o lungă îndeletnicire de spectator, „Nora" lui Ibsen, în interpretarea colectivului de la studioul „C. Nottara". După ani de zile de neîntîlnire cu această piesă, mă lăsam prins de o pasionată analiză, nu atît a lucrării în sine, cît la ceea ce a făcut vremea din ea. Firește, și astăzi piesa e vie și folositoare. Ea e o critică aspră a burgheziei, a prejudecăților ei privitoare la situația femeii și, mai ales, a tuturor falselor valori pe care lumea trecută își așeza un temei de așa-zisă viață morală.

Îmi amintesc încă din anii tineri ai veacului acestuia, cum interpretele „Norei" sfîrșeau piesa într-o atmosferă de eroism, pe care surprinderea și entuziasmul, îndrăzneala revoluționară — aș scrie — stîrnite brusc în sală, o urcau din public pe scenă. Și, totuși, marile interprete nu făceau altceva decît să joace rolul cu precizia unei partituri bine studiate. Ibsen, cu construcția pieselor sale, cere și înlesnește lucrul acesta. Firește că, în astfel de cadre severe, diferitele temperamente erau libere să înflorească. Dar, cum spuneam, atît Suzanne Després cît și Eleonora Duse, pentru a nu aminti decît numele cele mai mari din trecutul de viață al „Norei", sfîrșeau într-o aureolă de eroism pe care astăzi, cred, nici una dintre interprete n-ar mai izbuti să o dea. Și atmosfera aceasta nu venea nici din jocul neîntrecut al artiștelor, ținut în sensibilizarea și interpretarea strictă a concepției realiste ibseniene, și nici din vreun alt artificiu care nici din text, nici din interpretare, nu-și putea face loc. Ea venea din stadiul de evoluție socială și morală a publicului din acea vreme și, mai ales, din năzuințele lui latente, pe care piesa le înflăcăra prin tot ceea ce lăsa să se întrevadă, prin tot ce sugera cu îndrăzneală. Aceasta este marea chemare a unei opere de artă adevărată: să taie drumuri spre viitor. Și „Nora" a cunoscut gloria aceasta, ca o bună parte din opera lui Ibsen, de altfel.

Astăzi, însă, piesa s-a descumpănit. În tiparul ei neclintit, dacă ar fi să căutăm unde cade accentul și care este materialul reprezentativ pe care îl aduce, le vom găsi în altă parte — și aceasta vom căuta să dovedim.

Dar mai întîi, cîteva cuvinte pentru neîntrecuta măiestrie a lui Ibsen. Ne îndeamnă, după atîția ani, să-i admirăm precizia de ceasornicar în replici, să-i admirăm economia strictă a gîndului, neîntrecuta îndeminare a prezentării. Atît Nora, cît și soțul ei, Helmer, ne sînt înfățișați din primele replici. Iar întreaga situație, nu numai a actului de deschidere, dar a întregii lucrări, se conturează și se precizează în primele zece-cincisprezece întretăieri de replici. De altfel, puterea aceasta de a pisa deîndată, în situație, în conflict, ba și în mediul înconjurător, Ibsen o stăpînește cu virtuozitate. Și în „Nora", ca și în alte piese ale lui, simți lumea care e dincolo de decor și care îi întregește spectatorului, atît de folositor, înțelegerea. Aș scrie că și Caragiale al nostru — care are mai mul de o asemănare în arta lui strictă, cu o economie severă, cu marele scriitor norvegian — e în stare și înțelege să folosească această evocare de dincolo de decoruri.

Dar să ne reîntoarcem la „Nora". Firește, e ea încă un personaj viu, adînc observat, perfect în toate încheieturile sale, e un personaj de mult interes psihologic, dar nu mai e un simbol, un semn de luptă, o răsfrîngere în social și în perspective a unui caz individual, cum era odinioară. Și aceasta de ce? Pentru că peste „Nora" a trecut o profundă prefacere a lumii, în care femeia de mult a încetat a mai fi „păpușă", fie în familia din care iese, fie în familia în care a intrat alături de soțul ei. Firește că o înțelegem în toată transformarea și frămîntarea ei sufletească, dar Nora nu mai e purtătoarea de cuvînt care să se lase învesmîntată — pentru curajul și îndrăzneala ei — în acea atmosferă de eroism. Așadar, ea nu mai stă în centrul unei probleme actuale pentru noi, socialmente nu mai e reprezentativă; în schimb accentul cade pe soțul ei. Torwald Helmer este portretul cel mai compiet al piatei și mediocrei burghezii. Toată gama de la orgoliu pînă la lașitate, de la aerul de protector pînă la pontiful unor complicate științe pe care Nora nu le știe, este în el. Mediocru, laș, avînd la îndemînă tot arsenalul clasicilor, argumente de la amenințare prin morală pînă la religie, Torwald Helmer reprezintă astăzi — în piesa „Nora" — elementul de acerbă critică pe care trebuie pus accentul. Dacă Nora s-a spulberat, ca simbol social, depășit de vremuri, Torwald Helmer există încă și este tipic pentru o societate în care burghezia apuseană mai acționează la fel, fie că mai are în fața sa o Noră sau o ființă cu o justificare mai gravă sau mai puțin gravă. Și în fața acestor transformări de valori aduse de către vreme în „Nora" lui Ibsen, socot că și interpretarea ar fi trebuit să apese mai mult mîna pe Torwald Helmer.

Firește că personajul, în interpretarea ce i s-a dat, nu este simpatic și e împovărat de toate defectele pe care le-am arătat în treacăt. Dar tocmai pentru a însemna ceea ce am afirmat mai sus, cred că Torwald Helmer ar fi suportat orice critică și orice ofensivă a propriului său interpret împotriva sa. Critica interpretativă a spectacolului, pentru a fi eficace în spiritul nostru de azi, socot că ar fi trebuit, fie și prin adaosuri criticii realiste a lui Ibsen, să coboare chiar, în orice caz să trateze brutal pe Helmer și să sublinieze, printr-un cinism abia suportabil, jocul cu propria sa ruină, al doctorului Rank. În felul acesta, se construiau cele două trăsături fundamentale ale unei societăți putrede, care mai dăinuiește încă undeva și împotriva căreia magistrala lucrare a lui Ibsen rămîne încă îndreptată, ca o nimicitoare unealtă. Între aceste două cantități negative, Nora ar fi rămas —chiar fără simbol, dar cu o adîncă umanitate — elementul viu, pozitiv, care ar fi atras înspre el toată simpatia și ar fi cules toate sufragiile.

Iar acum, dacă ar fi să transpunem pe realizările spectacolului de la studioul „Nottara" cele cîteva gînduri de mai sus, am spune că direcția de scenă — semnată de tovarășul Neleanu — s-a străduit lăudabil pentru a închega un spectacol din care să se poată lămuri linia de desfășurare a acțiunii. Domnia sa însă s-a ferit să accentueze mai ales actul final, ceea ce noi am fi dorit. Firește că Septimiu Sever a indicat bine — în Helmer — linia de încadrare a rolului său, dar, spuneam, trebuia să scoată la suprafață toată revărsarea, confortabilul, platitudinea burgheziei, ba și mai mult chiar. Nu m-aș fi sfiit, de pildă, să-i dau acestui personaj, chiar în suspensiile frămîntatului act trei, ceva din siguranța și lățirea burgheziei, chiar pînă la trivialitate. L-aș fi pus pe Helmer să-și scoată cravata, gulerul și să-și dezbrace fracul. Solemnele teorii pe care le-ar fi făcut ar fi părut și mai ridicole în ținuta asta. Satira socială, încă vie în piesă, ar fi ieșit la iveală și mai puternic.

Nora a fost servită parțial de Corina Constantinescu. Trei acte, trei realizări detașate: inconștiența, surprinderea, revolta. Ceea ce dă greutate rolului ei e tocmai (și nu fac paradoxe inutile) unitatea în diversitate. Asta a lipsit. În actul întîi trebuie să simți virtualitățile, capacitățile devenirii Norei din actul trei. Sînt cîteva replici în actul întîi, în scena cu doamna Linde, care pot ancora în acest sens atenția spectatorului și pot da alarma pentru ceea ce va fi. Și doctorul Rank mi se pare mai puțin linear decît l-a văzut actuala concepție regizorală. Personajul, pentru ca să răzbată și să fie, cu psihologia lui, un semn dintr-un sistem atacat cu violență de autor, nu trebuie să cheme comizerarea, deplîngerea asupra mizeriei sale fiziologice. Medicul, adoratorul în tăcere al eroinei, și mai ales, trufașul burghez fac din Rank o crudă figură de cinism. De altfel gestul omului care-și pune singur cruce și o trimite ca pe o vestire a morții sale imanente spune totul. De aci trebuiau trase toate consecințele. Interpretul său, actorul Ionescu-Gion, mărturisește, totuși, o remarcabilă forță și expresivitate scenică.

Aceste observații nu scad, firește ,meritul unei munci încordate, probitatea și rîvna unor talente tinere, care au vrut să dea ființă unei bătrîne piese.

Nora (Corina Constantinescu) și Torwald (Septimiu Sever) într-o scenă din piesă.

Rudele emigranților ce rămas să privească nava, care se depărtează încet...

Santa Lucia luntan'a te...

de Iascăr SEBASTIAN

Ce frumos e la Napoli! — Bietul Bernardo Cascio pleacă în Argentina — O solemnitate cu muzică și discursuri — Patru focuri de revolver.

Cîți poeți n-au scris despre „poezia depărtărilor"! Cîte suspine înfiorătoare și nostalgice n-au covîrșit inimile frămîntate de „dor de ducă"! Sînt chiar și unii gospodari așezați, cu picioarele bine înfipte în pămînt, care tot se lasă încercați de ispitele plecării, cînd nu se știe ce demon le șoptește numele atît de „misterioase": Tanganica, Pernambuco, Tananarive, Bab-el-Mandeb...

Și totuși...

Există un popor pe lumea asta care știe să reziste tentației de a o porni hai-hui „în lumea largă" și n-are de loc gustul exotic al „poeziei depărtărilor": e poporul napolitan! În cîntecele lui cele mai iubite — vestitele *canzoni napoletani* — napolitanul laudă frumusețile orașului natal, cu aceeași pasiune cu care Petrarca lăuda ochii Laurei, și el nu-și poate închipui că ar putea să-l părăsească vreodată.

Santa Lucia,
luntan'a te
quanta malincunia!...

(Santa Lucia/departe de tine/cîtă melancolie!...).

Și Santa Lucia se numește golful calm, cald și colorat al Napolelui, acolo unde se deschide însorita perspectivă spre insula Posillippo și străvechiul Castel del' Ovo. *„Santa Lucia/tu ești numai o infimă parte din mare/dar cu cît mă aflu mai departe de tine/cu atît mai frumoasă îmi pari..."* — spune altă cantonetă. Sau: *„Cînd apare luna pe mare/departe de Napoli nu poți sta..."* Și dacă unii s-au depărtat, îmbarcîndu-se pe cine știe ce bastiment, atunci: *„Auzi glasuri, departe, răsunînd: sînt napolitanii care plîng, că vor să se întoarcă..."*

Și totuși...

Iată că napolitanii au început să fugă din orașul lor natal. Și nu numai ei. Italieni din toate colțurile țării se strîng la Napoli, ca să-l abandoneze cît mai grabnic pentru Argentina, Brazilia, Australia. De ce? Oare sirena fermecătoare a „depărtărilor" să fi izbutit, în fine, să-i ispitească și pe acești nezdruncinați patrioți? O, nu! Atunci? În ultima lună a anului abia trecut — spun gazetele italiene — s-a îmbarcat la Napoli, pe nava „Castelbianco", al 50.000-lea emigrant pentru Argentina. Mi-l închipui... Ajuns pe puntea navei, se va fi întors cu fața către orașul infinit de drag, ca să-l privească pentru cea din urmă oară și va fi murmurat în sine cantoneta cea mai dureroasă:

„Addio, mia bella Napoli,
addio... addio ..."

Ați crede că Bernardo Cascio, emigrantul nr. 50.000/1955, are numai 14 ani?

E un băiețandru de paisprezece ani. E orfan de tată. Și — lucrul cel mai senzațional — a fost al cincizecimilea emigrant italian din anul trecut.

Bernardo Cascio — așa se cheamă băiețandrul — are un obraz delicat, peste care fluturâ o tristețe și o oboseală pretimpurii. Acum paisprezece ani, cînd a văzut lumina zilei, taică-său era plecat în Argentina de cîteva luni. Deci, tatăl nu și-a cunoscut feciorul și nici feciorul, tatăl. Au trecut cîțiva ani. Ani de încordare, de zbucium, de crîncenă luptă cu viața, pentru părintele plecat singur printre străini, cu gîndul să încropească ceva (ceva, cît de puțin, pe care nu l-a putut încropi în patrie) ca să-i poată aduce lîngă sine pe ai săi. Ani în care copilul, privind cu jind la copiii ce aveau părinții cu ei, a tînjit după tatăl pe care n-a apucat să-l știe, dar despre care mama îi povestea mereu. În sfîrșit, tatăl, văzînd că nu răzbește singur să lege două capete, își cheamă nevasta în Argentina. Numai nevasta. Deocamdată n-are

...Îmbrățișările lor de adio sînt pline de deznădejde...

curajul să expună aventurii și pe copil. Așadar, a plecat și mama. Băiatul rămîne la bunici. Bunicii i-au spus că va pleca și el după părinți, deîndată ce se va primi vestea că treburile merg bine, ceea ce nu va întîrzia să se întîmple. Mai trec niște ani. Dacă, pînă acum, băiatul s-a socotit aproape orfan de tată, apoi acum se simte de-a binelea orfan. Și în adevăr, mult nu trece și tatăl, sleit de mizerie și de muncă supraomenească, își dă sfîrșitul acolo, printre străini, fără să fi ajuns să-și sărute feciorul măcar o dată în viață. Rămasă singură, mama a dus lupta cu mizeria mai departe — și o mai duce și azi. Copilul, ajuns acum flăcău de paisprezece ani, pleacă după maică-sa. S-o ajute, pesemne.

Atît. Doar nițică înduioșare și cîteva lacrimi, ici și colo, prelinse pe un obraz supt, încins de febră.

Ba nu, nu-i numai atît. Pe cheiurile portului, Bernardo Cascio privește cu tristețe la mulțimea de emigranți. O dată cu el — în aceeași zi, pe aceeași navă — pleacă din Italia încă 369 de italieni. Și flăcăul se întreabă:

— Și pe ei îi așteaptă cineva acolo, peste ocean? Poate că nu-i așteaptă nimeni... Poate că-i așteaptă moartea, ca pe tata...

Emigranții — în zdrobitoare majoritate mizer îmbrăcați — au ochii mari, privirile rătăcite, sînt înlăcrimați, îmbrățișările lor de adio sînt grele de deznădejde. Fiecare lasă o mamă, un frate, o soție, un copil. Nimeni nu fuge de bine. Toți duc cu ei amintirea șomajului și a mizeriei, iar înaintea lor au vaga ispită a unei speranțe amestecate cu toate spaimele necunoscutului. Peisajul, cînd nu e de-a dreptul jalnic, e cel puțin melancolic și-i îmbibat de aroma morții. A spus poetul: *Partir, c'est mourir un peu...* (Plecînd, murim cîte puțin...).

Și mai e ceva. Ceva care l-a făcut pe tînărul Bernardo Cascio să rîdă în sine. Un rîs fără nici o bucurie. Cînd Bernardo a dat să se îmbarce pe „Castelbianco", el a văzut la bord steaguri de tot felul, numeroși ziariști italieni și străini forfotind, muzica militară cu alămurile sclipitoare, aparate fotografice pe trepiede, aparate de televiziune, pe domnul subsecretar de stat de la Externe, Dino del Bo, niște diplomați ai guvernului argentinian și pe eminența sa cardinalul Marcello Mimm. În odăjdii de mare slujbă. Ministrul, diplomații, sfinția sa au ținut discursuri fierbinți, în dulcele grai al lui Dante Alighieri. Cu un cuvînt, o manifestare călduroasă, o solemnitate emționantă. Pentru toți cei 370 de emigranți? O, nu! Și în alte rînduri au plecat din Napoli cu sutele, într-o singură zi, iar asemenea solemnitate totuși nu s-a fost ținut. Da, zaiafetul se desfășoară în splendoare, special pentru el, pentru Bernardo Cascio al nostru. Și asta, fiindcă el este al cincizecimilea emigrant. Frumoasă, grăitoare, simbolică și rotundă cifră — care trebuia negreșit sărbătorită! Firește, e vorba numai de anul trecut, căci altfel, dacă e să socotim una peste alta, de cînd au început emigrațiile, trecem de 290.000, după cum povestesc gazetele italiene. Cînd s-or atinge trei sute, nici vorbă că se va face o manifestare și mai solemnă.

— E o întîmplare că mi se dă atîta atenție — își spune, desigur, tînărul Bernardo. Foarte bine putea un altul să cadă al cincizecimilea...

Și apoi:

— Oricum, tot o cifră ar fi fost...

În sfîrșit, sub soarele cald de la Napoli, în bătaia aromitei adieri ce vine de pe Santa Lucia, fără îndoială că Bernardo Cascio - flăcăul cu obrazul delicat, peste care flutură o tristețe și-o oboseală pretimpurii — se întreabă, încet ca îngerașii și madonele de ghips pe care meșterii statuari le vînd în ulițele întortochiate ale bătrînului oraș:

— De ce atîta bucurie oficială, cînd, într-o singură zi, pleacă din Italia trei sute șaptezeci de italieni necăjiți?

Bietul, naivul Bernardo! El n-a prididit încă să învețe că în lumea capitalului, totdeauna jalea norodului a hrănit bucuria procopsiților. Și apoi, nici nu i-a fost dat să citească scrierea diabolică a strămoșului său, Machiavelli, ca să poată pătrunde tainele politicii de stat.

Iată, acestor sute și mii de emigranți le este foame. Stăpînirea nu le-a îngăduit un mijloc demn și echitabil de a-și cîștiga pîinea. Foamea e rău sfătuitor. În cazul cel mai bun, pentru stăpînire ea duce la sinucidere. Dar în cazul cel rău? Duce la răzvrătire. Înfometaților aceștia, umiliții aceștia, acești oameni care au adunat în inimile lor batjocorite, atîta amărăciune și atîta ură, ar putea să se transforme — ferește doamne! — în revoluționari. Nu-i mai cuminte oare să pui la bordul unei nave cîteva steaguri, nițică muzică militară, niscaiva discursuri, un ministru, vreo doi diplomați și circa un cardinal — și înfometaților să le dai drumul peste Ocean? Altfel, s-ar putea să îngroși cu ei rîndurile comuniștilor, rînduri și așa destul de groase. Aici trebuie finețe, puțintel spirit de organizare și multă trîmbiță. Lucruri de acestea delicate — dacă ești om de stat — nu le lași vraiște și de izbelițe. Și autoritățile italiene s-au arătat a fi la înălțimea momentului: de cîțiva ani încoace — după ce, în prealabil, au semnat convenții speciale cu acele țări depărtate și fabuloase, care au nevoie de brațe de muncă — au pus pe picioare, sub privegherea ministerului *del Lavoro e della Previdenza Sociale* (al Muncii și Prevederile Sociale), sumedenie de *Centri di Emigrazione*.

„Să plec sau să nu plec?" — se întreabă un muncitor șomer, în mijlocul familiei, în cocioaba lui din Lombrate.

„Australia este țara minunilor", „Cine pleacă în Brazilia se îmbogățește" — „Africa de Sud, sursă de venituri pentru cei ce vor să adune aur!" — iată ce îndemnuri tentaculare sînt afișate în vitrinele agențiilor oficiale de emigrare, pe străzile orașelor și pe ulițele satelor italiene.

Dar să ne întoarcem la solemnitatea de pe bordul lui „Castelbianco" și la bietul Bernardo Cascio. Fără îndoială că solemnitatea s-ar fi dus de rîpă, iar el, Bernardo, cît și ceilalți 369 de emigranți s-ar fi răzgîndit și n-ar mai fi plecat către depărtările îmbietoare, dacă ar fi ajuns pînă la ei știrea despre o tentativă de asasinat întîmplată exact cu o zi înainte de îmbarcarea lor.

Faptele sînt grăitoare. În acea dimineață în piața Municipio din Napoli, unde se află sediul sucursalei unei agenții genoveze de navigație, trecătorii au fost alarmați de patru detunături de armă. Domenico De Nigris, originar din Vitulano, provincia Benovento, a încercat să ucidă cu focuri de revolver pe Frederico Strata, directorul pomenitei agenții de navigație.

De ce? Povestea e lungă. Și am să vă scutesc. Va fi de ajuns să vă spun că Domenico De Nigris este un fost emigrant. A plecat anul trecut în Brazilia și s-a repatriat acum — păcălit acolo și fără nici o perspectivă la Napoli — numai cu gîndul să răzbune păcăleala și să ucidă pe unul dintre aceia care trăiesc bine, fiindcă trag pe sfoară atîtea ființe nefericite.

Nu voi apăra gestul disperat al unui om în derută. Voi spune atît: Domenico De Nigris *venea* din America de Sud, de acolo unde erau *trimiși* a doua zi 370 de disperați, printre care și Bernardo Cascio, flăcăul cu obrazul delicat, peste care flutura o tristețe și o oboseală pretimpurii...

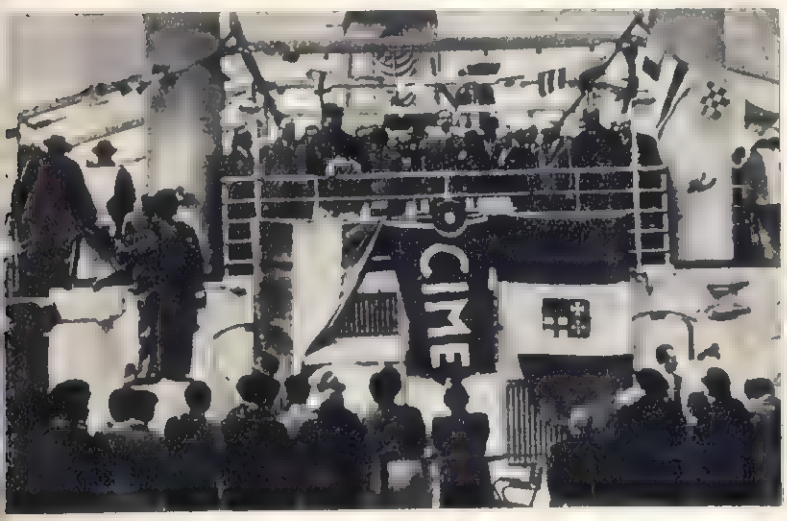

„Un ministru, vreo doi diplomați și circa un cardinal...

„Ei lasă în urmă șomaj și mizerie... pentru a le regăsi acolo unde se duc.

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

DOI TINERI POEȚI

Tendința unor tineri scriitori de talent de a aborda cu curaj temele cele mai de căpetenie și, în același timp, cele mai variate, ale vieții noi din patria noastră, cată să devină generală, spre bucuria frontului nostru literar și a cititorilor. Adăugînd la aceasta și lupta pe care o duc tinerii, după exemplul scriitorilor vîrstnici, pentru o cît mai înaltă măiestrie artistică, conjugată cu lupta pentru formarea personalității lor, împotriva epigonismului — atît de prezent la condeierii claselor retrograde — perspectiva deschisă în fața debutului se vădește luminoasă și rodnică.

Aceste tendințe, care sînt de bun augur, se întîlnesc și în cele două volume ale tinerilor poeți Rusalin Mureșanu și Violeta Zamfirescu, apărute în „Editura Tineretului".

★

Rusalin Mureșanu continuă drumul deschis cu primul său volum, „Puiul de moț" și în cel intitulat „Coboară munții". Ceea ce constituie o trăsătură comună a lucrărilor cuprinse în volum este legătura imediată și directă a poeziilor cu lucrurile și faptele înconjurătoare, dînd, de la prima lectură, o puternică impresie de firesc. Este îndreptățită confidența poetului, cînd spune: **„Nu-s norul, / Fluture-n vînt. / Eu sînt poetul, / Trec pe pămînt".**

De aceea imaginile sînt recepționate senzorial de poet: văzute, auzite, pipăite. Îl vedem astfel pe Dodu venind de la tîrg cu un plug nou, ca să nu intre în colectivă cu o rablă bună de făcut sfîrtiac. Vedem țiganii citind o poveste din Creangă, după cum vedem și ieșirea tractoarelor din uzină.

Lucrurile nu sînt însă numai constatate. În poezia lui Mureșanu, dușmanii, încondeiați cu vehemență de poet, apar ca expulzați de însuși mersul vremii, al societății. În acest sens, însăși natura devine potrivnică dușmanului: **„Și chiar în zori, cînd simplu peste glob, / Cu-obrazul roșu soarele răsare / Lui i se pare soarele un stop, / Care-l pîndește fiece cărare".**

Cartea lui Rusalin Mureșanu e cartea vieții unui om, așa cum sînt, de obicei, cărțile de adevărată literatură. Poetul se străduiește să fugă de monotonie. Cîntecul popular e vecin cu sonetul, iar acesta, cu versul liber. Lexicul destul de îngrijit lasă însă prea mult frîu regionalismelor (hidiș, vărușană etc.) și rimelor forțate (ferec-Terek), sau sărace (urce, aburce). Goana după original duce uneori la schematisme și vulgarizări, ce merg de-a dreptul la hilar. **„Stau țanțoșe, cu coade-n sus / și-așteaptă sapele, așteaptă".** Acestea-s sapele colectiviștilor. În același timp sapa individualului se lamentează și poetul decretează: **„Cum îi s-ar mai alătura / Ea, sapa, individuală".**

Îl paște și un pericol de facilitate pe Rusalin Mureșanu; de aici și lipsa de perspectivă a destul de multe poezii și finalul stereotip: dacă vor îndrăzni dușmanii, atunci îi vom face harcea-parcea! Totuși, poemul final anunță cutezanța poetului de a scrie poezii de idei; bogat intitulat, **„Cîntec pentru planetă"** e un imn închinat omului descoperitor a tot ceea ce e civilizație. Poemul, de altfel, e, prin însăși calitatea lui, o făgăduință care cere încredere.

★

Violeta Zamfirescu cîntă Oltenia de odinioară și cea de acum. Versul are ceva din cîntecele pandurești și e interesant că lirismul feminin, caracteristic poeției, cedează locul tonului bărbătesc, propriu, de altfel, cerințelor tematice abordate. Volumul se deschide cu un cîntec pentru partid, larg și vibrant, care e o anunțare a temelor bogate și variate din volum, unde prezența partidului se face mereu simțită, prin însăși natura lucrurilor. E foarte bine că poeta folosește, cu preferință, portretul. Moș Nicoară, fierarul, învățătorul, medicul, flăcăul, colectivistul și Ion ăl Mare — eroul unui poem de dimensiuni mai mari — sînt chipuri vii, redate pictural, puternic interiorizate. Oamenii sînt prezentați în mișcare, în acțiuni nobile, creatoare, fiecare cu misiunea lui. Iată-l pe Moș Nicoară care **„Stringe-n căușul palmei trei puleți / Pulet de nuc, de zarzăr și de măr"...** Figura acestui bătrîn țăran miciurinist nu se reduce numai la plantatorul de pomi, ci cîștigă, prin generalizare, valoarea de simbol al omului înaintat, ce transformă natura; pe același plan, crescătoarea de vite a colectivei devine o vizionară a avuțiilor viitoare ale obștei. Învățătoarea deputată devine tipul învățătorului nou, harnic și modest, îndrăgostit de munca lui.

Portretele Violetei Zamfirescu sînt străbătute de o tendință de generalizare, care duce la tipuri, adică tocmai la ceea ce poezia vremurilor noastre cere în mod imperios.

Eroii ei, care seamănă prin perspectiva ce li se deschide, nu sînt de loc clișee. Oameni dibaci și drepți, vivaci și iuți la mînie, fiecare își are viața lui, păsurile și mîhnirile, visele și metehnele proprii. Fierarul, om aprig, oltean sadea, le taie scurt celor care strică uneltele colectivei: **„Unul vine! — Spiță-i spartă. / Altul: — Grapă nu mai am./Dar nici meșterul nu-l iartă: / — Prea des vi se betegesc! / Nu-ngrijești unealta, neam! / Tragi cam mult pe git, nepoate..."** etc.

Pastelurile sînt sensibil colorate. Imaginile împărtășesc o bucurie naturală și tinerească.

Lumea inspirației Violetei Zamfirescu nu se oprește însă aici. Minerii își au și ei locul lor în volum. Copilul, în jurul căruia stă grija țării și cea a mamei, trăiește cu primii lui muguri de vise. Poeta cîntă dragostea, așa cum o mai cîntă și alți poeți tineri, din păcate prea puțini și prea neîndestulători. Acesta e, de altfel, singurul capitol din volum unde poeta e feminină, profund feminină.

Trebuie relevat poemul **Ion ăl Mare** ca deosebit de valoros. Poemul e inspirat din folclor. Ca și George Dan în „Chira Chiralina", poeta a luat numai sîmburele baladei, grefînd pe acest sîmbure o nouă lume poetică. Arhitectural, poemul e alcătuit din stampe — ca și „1907" de T. Arghezi — un fir roșu trecînd de la capitol la capitol și continuînd acțiunea sumară, dar consistentă, cu adîncă semnificație socială.

Violeta Zamfirescu dovedește un talent cu clare tendințe de maturizare. Personalitatea ei se întrevede de pe acum. Păcat de neglijența care, în destule poezii din volum, duce la strofe plate și uscate, ca aceasta: **Să mă-nalțe deputată / Pentru munca-mi cea mai dragă! / Greu îi-l mînjii să-nțeleagă / Dacă merit cinstea toată.**

Asemenea declarații cenușii mai sînt în volum. Sînt și cuvinte care aduc a naturalism lingvistic (**lăturoaie**, **a jugui** etc.) și hiat-uri penibile: **„Socoteală mie? mie?"**

Cîntecele de dragoste sînt uneori siropoase romanțioase.

Stîngăciile inerente debutului aruncă umbră, dar nu întunecă izbînda Violetei Zamfirescu. Cartea ei, simbolic intitulată „Inima omului", e în ansamblu, o carte bună și o situează în rîndurile tinerilor scriitori de talent, care au un cuvînt de spus în literatura noastră.

Al. ANDRIȚOIU

CASA MEMORIALĂ EMIL ISAC

Camera în care a lucrat Emil Isac, pînă în ultimul timp al vieții sale.

Casa din Cluj, situată în strada 1 Mai nr. 23, în care s-a născut și a trăit poetul Emil Isac, a devenit casă-muzeu. O stradă din apropiere îi va purta numele. Sînt omagii aduse memoriei vechiului cărturar ardelean, mort acum doi ani.

...Două încăperi: una a fost camera de locuit a poetului; cealaltă, biroul. Aici a gîndit și a scris Emil Isac. Ambele odăi sînt astăzi pline de mărturii. Ele vor servi generației de azi și celei viitoare, la cunoașterea vieții și operei poetului.

Interesantă este colecția de scrisori pe care Emil Isac le-a primit, în decursul anilor, de la scriitori și oameni de artă, ca: I. L. Caragiale, Ady Endre, Bartok Bela, Mihail Sadoveanu, N. D. Cocea, Ion Pas ș.a., precum și corespondența dusă cu Henri Barbusse.

Ion GEORGESCU: Poetul D. BOLINTINEANU

Ion GEORGESCU — Actorul Mihail Pascali

Centenarul sculptorului Ion Georgescu

Cînd, în anul 1886, se dezvelea, în Piața Universității din București, monumentul lui Gh. Lazăr, este puțin probabil ca vreunul dintre guvernanții de atunci ai țării noastre să-și fi dat seama de semnificația pe care o avea acel monument pentru afirmarea și dezvoltarea școlii de sculptură românească. Sculptorul român — foarte tînăr pe atunci — care avea curajul de a înfrunta concurența artiștilor străini, cărora oficialitatea le încredința aproape cu exclusivitate executarea statuilor din piețele publice din țară, era Ion Georgescu, pe care astăzi îl prețuim ca pe cel mai mare sculptor al nostru din veacul al XIX-lea.

Contemporan cu unii dintre cei mai importanți reprezentanți ai culturii noastre înaintate din secolul trecut, cu artiști de frunte ca Th. Aman, N. Grigorescu, I. Andreescu — sculptorul Ion Georgescu a contribuit, alături de aceștia, la plămădirea principiilor mari, ce stau la baza artei noastre realiste clasice. Depășind orizontul concepțiilor și limitele meșteșugului sculpturii practicate pe atunci în țară, opera lui Ion Georgescu deschide drum statuarei monumentale, compoziției în sculptură și portretului de analiză psihologică.

Ion Georgescu s-a născut în București, la 18 ianuarie 1856, într-un mediu simplu și modest. În timpul studiilor la Școala de arte și meserii, unde se pregătea să-și cîștige o calificare meșteșugărească, dîndu-și seama de menirea sa de artist creator, se hotărăște să se înscrie la Școala de arte frumoase, învățămînt artistic superior, unde se distinge de la început, prin calitățile sale deosebite. În 1877, după terminarea studiilor, obține — în urma unui concurs — o bursă pentru perfecționare în străinătate și pleacă la Paris, unde, deplin conștient de cerințele unei arte mari și adevărate, studiază cu mare rîvnă și învață din exemplele marilor opere ale artei universale. Lucrările acestei perioade, remarcate și apreciate în expozițiile pariziene, sînt „Izvorul" — compoziție alegorică — „Copil rugîndu-se" și „Aruncătorul cu lancea" — cea mai reprezentativă lucrare pentru evoluția sa către o sculptură cu temă clasică, concepută într-un stil liber, condusă de observația directă a vieții. Ea reprezintă un băiețandru, înfățișat gol, cu o eșarfă ce flutură în jurul coapselor, aruncînd lancea cu o mișcare plină de elan, cu privirea vie, atentă, ațintită în spațiu.

Începînd din anul 1882 — data reîntoarcerii în țară — și pînă în ziua morții sale fulgerătoare, în anul 1898, întreaga sa activitate se înscrie pe linia unei creații puternice, de o înaltă ținută artistică. Numai forța talentului său l-a făcut să se impună burgheziei cosmopolite și să capete unele comenzi oficiale, pe lîngă obișnuita clientelă înstărită, care-i comanda portrete și busturi pentru morminte. Fără îndoială, condițiile de lucru specifice epocii au frînat, în multe privințe, dezvoltarea artistului pe drumul acelor idealuri artistice, pentru care se pregătise ani de-a rîndul și în care credea cu tărie, astfel că posibilitățile lui majore nu și-au găsit completa desăvîrșire, dacă ne gîndim încă și la răstimpul scurt al vieții sale. Modelator al argilei, dăltuitor al pietrei și marmurei, Ion Georgescu ne-a lăsat un număr considerabil de busturi și portrete, dintre care multe de mare artă, redînd, dincolo de aspectul strict veridic al fizionomiilor, valorile spirituale, conținutul vital, omenesc, al modelului. Așa sînt busturile ce înfățișează pe Mihail Pascali — figură de seamă, de la începuturile teatrului românesc — reprezentat într-o mișcare plină de avînt romantic, exprimînd toată frămîntarea lăuntrică, specifică actorului. Adînc interiorizat, cuprins în mulțimea preocupărilor sale, poetul D. Bolintineanu meditează, cu mîna adusă la bărbie, în realizarea, plină de sens adînc omenesc, a bustului pe care Georgescu îl făurește cu adevărată forță și fantezie creatoare, multă vreme după moartea poetului. Iată-l și pe marele nostru poet liric V. Alecsandri, care ne apare în acea firească atitudine de gravitate și autentică noblețe sufletească. Alături de aceștia, în galeria chipurilor reprezentative se înscriu bustul și medalionul celui înfățișează pe Mihail Eminescu, pe pictorul N. Grigorescu, bustul pictorului C. Lecca și bustul ce reda frumusețea, gingășia și puritatea sufletească a Iuliei Hașdeu. Sculptorul știa să imprime aceeași interiorizare psihologică și în marea parte a comenzilor de busturi pentru morminte, însuflețind documentele fotografice, după care era nevoit să lucreze, la un nivel și cu o conștiinciozitate artistică rar întîlnite în acea vreme.

Două dintre cele mai mari realizări din domeniul sculpturii monumentale românești sînt legate de numele lui Ion Georgescu — statuia lui Gh. Lazăr din București și cea a lui Gh. Asachi din Iași. Înțelegînd oamenii și importanța faptelor lor, Ion Georgescu a făurit artei românești aceste mărețe imagini profund individualizate. Gh. Lazăr pare că se pregătește să rostească înălțătoarele și gravele sale prelegeri, iar Gh. Asachi ne apare într-un moment de adîncă meditație asupra răspunderilor și misiunii sale de îndrumător multilateral, trăsături tipice, pe care sculptorul știe să le reliefeze cu putere.

În același timp pictor și desenator, Ion Georgescu ne-a lăsat peisaje, studii și portrete, în care se simte aceeași dragoste pentru om și pentru frumusețile naturii. Demnă de remarcat este și activitatea sa pedagogică și, mai ales, spiritul nou pe care el a căutat să-l aducă în formarea elevilor săi de la Școala de arte frumoase.

Actuala expoziție retrospectivă este menită să arate maselor populare valoroasa sa creație artistică, ce face parte din tezaurul artei românești.

Carmen RĂCHIȚEANU-HOFFMAN

Desenatoarea Ruth Prato, de la secţia de confecţii a „Centrului de modele, desene şi contexturi" al Ministerului Industriei Uşoare, creează noi modele de ţesături pentru sezonul de primăvară.

Fotomontaj de S. STEINER şi V. MINECAN

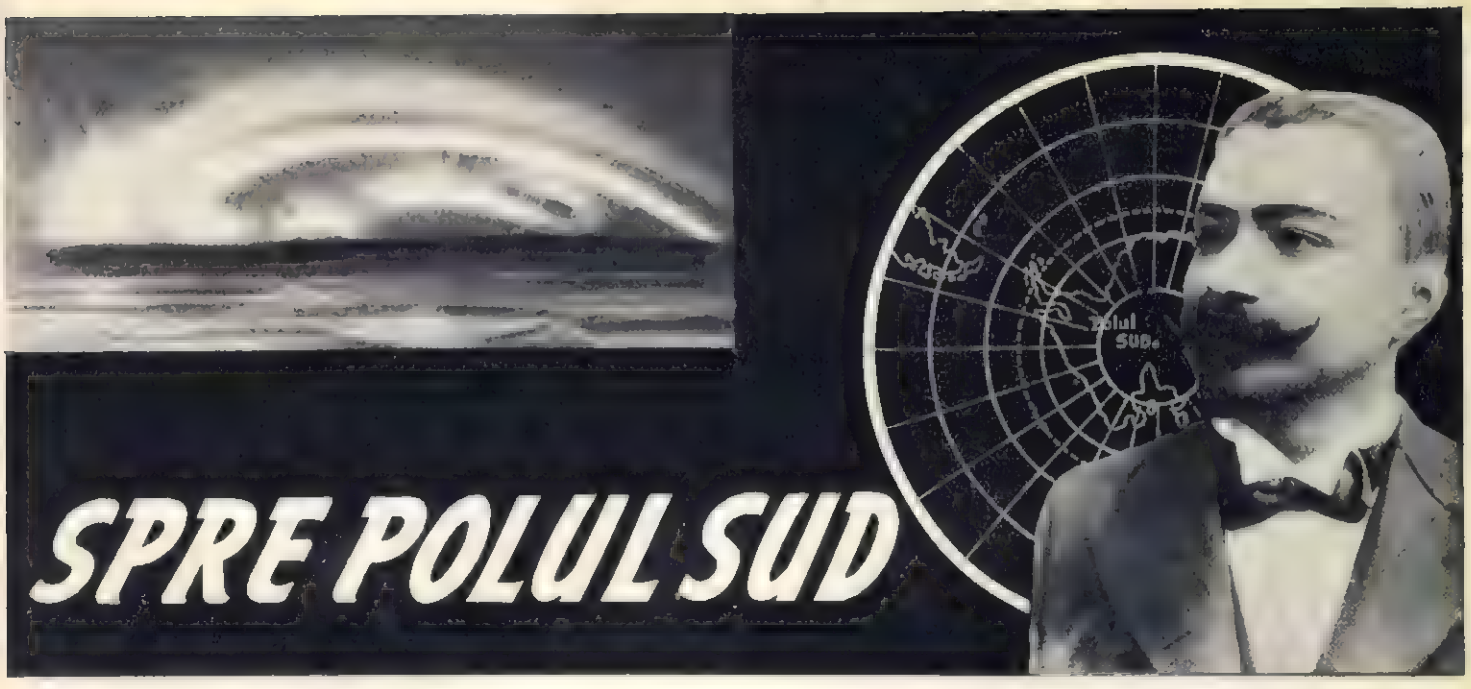

SPRE POLUL SUD

de Emil G. RACOVIȚĂ

(Continuare din numărul trecut)

Zbuciumul mării și talazurile uriașe ce se formară desfăcură puțin cîmpurile de gheață, iar printre sloiurile plutitoare se formară canale largi și lacuri întinse. Sosise clipa ca să ne abatem spre sud: „Belgica", cu toate pînzele întinse, împinsă de forța teribilă a vîntului, se năpusti asupra banchizei. Gonea ca o săgeată, prin canalele deschise și pe lacurile de apă liberă. Șocuri violente ne semnalau că vasul sfărîma cîte un sloi de gheață; împins cu putere, aluneca peste blocurile ce se spărgeau în două, zgomotos, și, fără a-și încetini prea mult mersul, trecea mai departe printre sfărîmături. Încă un lac, un alt rînd de ghețuri zdrobite și iarăși ape descătușate. Această goană fantastică ținu o zi întreagă și vasul pătrunse aproape o sută de mile înăuntrul banchizei. Pe măsură ce înaintam, sloiurile se făceau din ce în ce mai mari și mai groase; în cele din urmă, împrejurul nostru erau numai lanuri și șesuri de gheață, de la o sută de metri pînă la un kilometru în diametru, despărțite de canale mici de apă. „Belgica" înainta din ce în ce mai încet; apoi se ciocni de un lan întins și se opri de tot. În același timp, vijelia încetă și, încetul cu încetul, imensele cîmpii de gheață se apropiară tot mai mult, strîngînd între ele coastele vasului nostru. Zadarnice au fost toate încercările de a ne elibera. Apa liberă dispăru și furăm prinși, pentru treisprezece luni, în strînsoarea de fier a ghețurilor australe, la începutul lui martie 1898. Această lună reprezintă începutul toamnei australe. Într-adevăr, zilele deveneau din ce în ce mai scurte și frigul mai mare. Geruri de —20° și — 30° sleiră repede canalurile de apă liberă ce mai rămăseseră între sloiurile de gheață și astfel „Belgica" se afla finalmente în mijlocul unui cîmp de aproape 12 km diametru, făcînd parte integrantă din el. Din cele dintîi observații astronomice, ne-am putut încredința că banchiza se mișcă fără încetare, purtîndu-ne cu ea, într-o mișcare ce se numește „derivă".

Făcurăm cum e mai bine, ca să petrecem iarna pe banchiză; așezarăm sobe în cabine, blănurile de lup și de focă fură scoase din calele vasului, săniile, schiurile, rachetele de zăpadă fură cercetate cu de-amănuntul și puse în ordine, căci nu era cu putință să faci excursii pe banchiză, fără să-ți iei schiuri sau rachete; fără ele, te afundai pînă la jumătatea trupului în zăpada groasă și afînată... În vîjîitul vîntului, ce ne stăpînea auzul, în viitoarea urgiei înghețate, ce ne mușca trupul, în alba întunecime, ce ne lua vederile, ne simțeam atît de pierduți și atît de singuri, încît speranța ne părăsea și numai un singur simțămînt ne susținea: simțămîntul datoriei.

Fuseserăm trimiși aici ca mandatari ai științei și am căutat să ne împlinim mandatul, pe cît ne-a stat în putere, oricît au fost de grele momentele prin care am trecut. Timp de 13 luni, am făcut observațiile meteorologice din oră în oră, fără a lipsi o oră. De cîte ori puteam, sondam printr-o copcă făcută în gheață și pescuiam animalele marine. De cîte ori permitea timpul, făceam observațiile astronomice și magnetice cuvenite și, în lungi excursii, observam păsările și focele ce locuiau pe banchiză.

Pe lîngă aceasta, am executat mii de lucrări diverse, destinate apărării contra frigului sau contra sfărîmării vasului.

. . . . . .

Iarna venea grăbită; soarele se ridica din ce în ce mai puțin pe orizont, iar la 18 mai ne părăsi chiar, pentru trei luni, și tristețea nopții polare începu pentru noi.

Întunericul continuu nu are numai efect rău asupra sufletului; e vătămător și pentru trup. Anemia bîntuí în curînd în mica noastră colonie. Fețele îngălbeniră, suflarea se îngreuie, mișcările cele mai simple pricinuiau bătăi de inimă. Ca umbrele ne tîram în neîntreruptul întuneric, prin namolul de omăt ce viscolul clădea pe puntea corăbiei. În mohoritele cabine, ghemuiți lîngă sobă, legam în lungi povești, prin firul amintirii, ceea ce aveam, cu ceea ce lăsasem în țara soarelui, departe. Or, în galbena lumină a lămpii, răsfoiam cu dor în cărți ce ne vorbeau de soare și iubire.

Iar afară, în veci, urgie. Prin înaltele cataroguri, vîntul șuiera năprasnic; din timp în timp, turbînd, le zguduia pînă-n temelii și lemnul înghețat trosnea, dînd sunete ascuțite. Frînghiile împovărate de gheață vuiau nesuferit și se zbăteau nebune în vijelie și fără preget de sonorele scînduri ale vasului. Omătul spulberat ne îngropa în lungi troiene și, pătrunzînd prin crăpături, se așeza în praf mărunt în scunda noastră locuință. Prin plăcile lanului de gheață, lung cutremur se transmitea corăbiei strînse între ele și de valet jalnic suna banchiza întreagă. Iar la marginea cîmpiei noastre, cumplite presiuni clădeau în haotice movile, sloiurile frînte.

. . . . . .

Într-o zi, sau mai bine zis într-o noapte, doctorul Cook mă chemă la o parte și cu toate silințele ce-și da să rămînă calm, vedeam că era adînc mișcat. „Danco a avut o criză astăzi — îmi zise el; l-am ascultat și am constatat că suferă de o dilatație a aortei. În situația în care ne aflăm nu putem spera vreo ameliorație. Nu cred să o ducă mai mult de 15 zile". Și-n adevăr, forțele prietenului nostru se stingeau din ce în ce mai repede. Închiși cu el în strîmta noastră locuință, puteam, oră cu oră, să constatăm progresul răului și, bolnavi singuri, făceam sforțări ca să-i ușurăm ultimele momente, cu vorbe de speranță.

Ca mîngîiere, aveam numai noaptea polară, deasă și nesfîrșită, și viforul care ne îngropa tot mai mult, în nămeții lui nestatornici. Pe afară nu se auzea altceva decît urletul sinistru al vîntului printre frînghii, vaietul ghețurilor care se sfărîmau și trosnetele de cobe ale vasului înțepenit în banchiză.

Doctorul Cook îl îngriji pe Danco nu ca un medic, ci ca un frate. Cu cîtă precauțiune îi potrivea perna și cît de ușor îl întorcea pe o parte. Totuși prietenul nostru își dete ultima suflare, în ziua de 5 iunie; părăsi liniștit viața, fără să-și fi dat seama de starea lui.

La 7 iunie, l-am înmormîntat. Am învelit trupul prietenului nostru într-un mare sac de pînză albă și i-am legat la picioare o grea povară de fier. La amiază-zi, eram cu toții adunați în jurul saniei funebre, lîngă un lung canal, curînd format în lanul de omăt.

Luna lucea albă în cerul întunecat și plăpînda ei lumină arunca umbre mari și negre în dosul colinelor de gheață, iar vîntul sufla aspru și înghețat peste capetele noastre descoperite și plecate. Și trupul tovarășului nostru fu împins în apă; încet, se ridică de marginea de gheață și, încet, se cufundă în neagra urgie a mării. Niciodată nu ne-a fost așa de frig la trup, niciodată așa de rece la inimă!

. . . . . .

Dar, în sfîrșit, la 28 iunie, zărirăm din nou soarele; o boare aurie ni-l vestea de cîteva zile, dar, la acea dată, el însuși ne apăru, dar roș și bosumflat, ca un calup de brînză de Olanda. Și, doamne, ce bazliu era, turtit în sensul vertical, din cauza refracției. Nu pot să zic că era frumos, dar cu mult drag l-am mai primit! A fost sărbătoarea ochilor și sărbătoarea inimii. Ne tîram abia, slăbănogi și ofiliți, cu greu sufiînd. Ei, și apoi! Speranța îndată își găsi aripi în razele lui calde. Imaginația încătușată de întuneric își luă zborul prin văzduhul luminat și care de care făceam planuri mai măreț. Unul voia să exploreze Țara Victoriei, altul Țara lui Kemp, al treilea, altă parte sau aiurea și toți discutarăm cu foc, susținîndu-și fiecare a sa părere, de parcă deja pluteam în marea liberă și nu eram ferecați solid în puternica banchiză. Și din nou răsună aerul de chiote și cîntece, și din nou năvăliră iar, în număr mare, prietenii pinguini și foce, și din nou lumina își făcu sărbătoare pe lanurile întinse ale banchizei,

Dezlipirăm sloiuri mari de gheață, care fură împinse în canalul natural... (foto dr. F. Cook)

și din nou, cu drag, ne-am pus pe lucru.

Pescuitul cu draga scoase la iveală o faună cu caractere abisale, în care Crustaceii, Echinizii, Bryozoarii și Gorgonidele erau cei mai numeroși. Aproape toate aceste forme sînt noi, dar din punct de vedere morfologic, nu prezintă nimic mai deosebit. Toate seamănă cu formele animale care locuiesc în adîncurile cele mai mari ale oceanelor, ceea ce se explică foarte lesne. Răspîndirea animalelor pe fundul mărilor este determinată, mai cu seamă, de temperatura apei. Or temperatura găsită la suprafața platoului continental este aceeași ca și temperatura observată la mari adîncimi; ea oscilează în jurul lui 0 grade. Cu ajutorul unor plase de mătase, am cercetat și straturile de apă dintre suprafață și fund; dar nici în ele nu am găsit animale mai deosebite ca formă și structură. Toate prezintă o înfățișare cunoscută, deși, ca specie, toate sînt noi. Copepodele sînt cele mai numeroase în planctonul animal, adică în acea masă de animale mărunte și plutitoare, care trăiesc între fund și suprafața mării; în afară de Copepode, mai amintesc Radiolarii, Chaetognații, Pteropodele, Polichetii ca fiind din belșug; ca animale rare, sînt vrednice să fie pomenite Salpele, căci se pretindea că ele sînt animale de mări calde, care nu trăiesc prin mările acoperite de banchiză. Dar prin păturile de la suprafața mării, pătrunse de lumină, se găsesc din belșug vegetale, reprezentate prin Diatomee, mici alge inferioare care abundă prin ținuturile polare și mai ales prin cele antarctice.

Dacă în timpul verii temperatura era ceva mai blîndă, în schimb bîntuia întruna vijelia. Viscolul era cumplit, iar cerul, mereu întunecat; de aceea foloseam din plin zilele frumoase, ca să facem excursii lungi pe banchiză. Erau zile de sărbătoare pentru noi, căci, cu adevărat, priveliștea pe care o înfățișau ghețurile era plină de farmec și de interes: ne ațineam mai ales pe lîngă canalele de apă, care, întocmai ca niște fluvii uriașe, străbăteau cîmpiile banchizei, deoarece în lungul lor se desfășura viața animală. Cîrduri de Cetacee tulburau deseori fața liniștită a apelor; Hyperodonii își arătau spinarea lor rotundă, iar banchiza vuia de ecoul răsuflării lor puternice și sacadate. Balenopterele mai mici scoteau capul lor negru deasupra apei și se afundau, lăsînd în urma lor bulboane mari.

Pescuiam prin canaluri, în vreme ce focele grase și greoaie picoteau pe țărmul de gheață. Pe deasupra canalului, păsări mari și mici despicau aerul, cu zborul lor puternic și grațios. Canalul se întindea cît vedeai cu ochii și, în atmosfera liniștită și rece, aburi cenușii se ridicau către cer, arătînd parcursul lui pînă la marginile orizontului.

Ghețurile antarctice sînt locuite de patru neamuri de foce, care au fost, toate, studiate în timpul expediției noastre. Adevăratul leopard de mare (Ogmorhinus leptonyx), care este răspîndit pînă în insulele Kerguelen și Falkland, era rar de tot pe banchiza noastră. Aceasta e cea mai mare dintre focele antarctice — trece peste 3 m lungime — și este, în același timp, și cea mai carnivoră. Am văzut două asemenea exemplare care sfîșiau cu dinții lor minunați, cadavrele pinguinilor aruncați peste bord.

Focele cele mai comune sînt falsul leopard (leptonychotes Weddeli), cunoscută de noi, pentru că am mai întîlnit-o în strîmtoarea „Belgica", și Foca mîncătoare de crabi (Lobodon carcinophaga), animal de vreo 2 m lungime, cu părul alb, catifelat, bătînd în verde. Pe cît de blîndă este cea dintîi, pe atît este de supărăcioasă cea de-a doua. Nu era tocmai practic să fii prea aproape de fălcile ei, înarmate cu canini ascuțiți și cu molari cu patru vîrfuri, aduși înspre fundul gurii. În cete sau singuratice, le găseam întinse pe banchiză. Nu se mai săturau de somn, tăvălite a lene în zăpada care, topindu-se sub ele, păstra urma trupului lor grăsuliu și masiv. O dată intrate în apă, ele înoată minunat și cu o ușurință care te uimește. Veneau să respire în canalele de apă liberă sau prin copcile ce le făceau, spărgînd cu capul gheața mai subțire. Le-am văzut hrănindu-se cu Euphaziide, pe care le prindeau ca și balenele; înotau încetișor, cu gura deschisă, prin bancurile cu acești crustacei apoi, închizînd gura, dădeau drumul apei printre dinți și înghițeau animalele astfel pescuite.

...În septembrie, Falsul Leopard și Lobodonul nasc pe banchiză puiul — unul singur; el este acoperit cu o blană groasă, de aceeași culoare cu a părinților, dar mult mai deasă. La naștere, puiul are o mărime considerabilă — 1,15 m — vede bine, are dinți, ba chiar și o pătură de grăsime pe sub piele, bună ca să-l apere de frig. Prin urmare, e în stare să-și caute singur hrana; de aceea și maică-sa îl părăsește după ce l-a alăptat două sau trei zile.

Foca lui Roos (Ommatophoca Roosi), am întîlnit-o numai vara și în puține exemplare. Aceste animale sînt Pinipedele cele mai modificate, la care forma de patruped a dispărut cu totul. Membrele lor anterioare s-au micșorat peste măsură, iar capul le este complet rotund. Dinții lor se rup lesne, dar sînt bine ascuțiți și aduși înspre fundul gurii, întocmai ca la șerpi. Această întocmire le este impusă de hrană, care constă exclusiv din Cefalopode, animale foarte sprintene și lunecoase, pe care numai colții îndoiți și ascuțiți ai acestor foce sînt în stare să le țină prinse.

Foca de care am vorbit mai are o însușire ciudată, care o deosebește de semenele ei. Are un glas mai meșteșugit și sunetele pe care le scoate sînt mai felurite decît ale celorlalte foce. Ea poate să-și umfle laringele, precum și vălul palatului, care e mare, și astfel să formeze două cutii de rezonanță, două pungi umplute cu o mare provizie de aer. Aceasta îi permite să execute triluri și arpegii pe cît de sonore, pe atît de bizare. Cînd o necăjești, își umflă mai întîi laringele, aplecînd capul pe spate. Cu gura deschisă și cu omușorul umflat ca un cocoloș mare și roșu, gîngurește ca o turturică răgușită. Apoi închide gura și cîrîie ca o găină speriată. În sfîrșit, dă drumul cu violență, prin nări, proviziei de aer, și atunci sforăie ca un cal cînd se sperie. Mărturisesc că aceste sunete nu alcătuiau o muzică tocmai plăcută, dar în Antarctida, unde, ca să-mi satisfac nevoile muzicale, nu dispuneam decît de glasul tovarășului și prietenului meu Arctowski, care cînta opere poloneze, cîntecul muzicantului antarctic îmi pricinuia o oarecare plăcere.

Ca și în strîmtoarea „Belgica", primirăm aici vizitele pasării Ossiphraga, care primăvara și vara, venea să sfîșie cadavrele focelor din preajma „Belgicăi". Mai ales primăvara, întîlnirăm vreo 30, urîcioase și dezgustătoare de atîta sînge și grăsime de focă, și totuși dovedind duioase simțăminte de dragoste. Își sărbătoreau nunta pe banchiză și mereu vedeai bărbații, răsfirîndu-și, ca păunii, coada, și făcînd bora împrejurul respingătoarei lor consoarte.

Cînd era vorba să spintece hoiturile, Ossiphragele erau ajutate de Megalestris antarctica, mai mare, dar tot atît de îndrăzneață și obraznică ca în strîmtoarea „Belgica". Printre locuitorii statornici ai banchizei, vreau să-i amintesc, de asemenea, pe Thallassoeca antarctica, mai rară, și pe Porumbelul de omăt (Pagodroma nivea), pe care l-am avut ca tovarăș credincios în tot timpul cît am stat prinși în banchiză. Fie iarnă, fie vară, ei desena, cu zborul lui grațios și rapid, cercuri mari împrejurul „Belgicăi". Nu poți dori un tovarăș de robie mai încîntător ca această pasăre a ținuturilor înghețate australe, mare cît un porumbel și albă de tot, un alb pe care îl poți distinge chiar cînd stă pe zăpadă. Numai ochii, ciocul și labele îi sînt negre ca pana corbului. Plutește încet pe deasupra canalelor, ropede cîrmește într-o parte și, de-abia atingînd apa, prinde în cioc un mic animal de mare, cu care se hrănește, ori, zburînd întins, trece pe deasupra nesfîrșitelor șesuri înghețate ale banchizei. Atunci ai lua-o drept un mic smoc de mătase albă, legănat de aripa zefirului. Dacă ar fi cunoscut această pasăre, popoarele antice, care credeau în călătoria sufletelor, ar fi socotit-o adăpostul sufletelor neprihănite.

Dar vai, simțămîntul pe care vederea acestei pasări îl născu în mine se schimbă foarte mult și crudă mi-a fost dezamăgirea. Ce ai zice despre o fecioară albă, cu profil curat ca de madonă, care, atunci cînd te-ai apropia, mișcat, ca să-i șoptești cuvinte dulci de iubire, ți-ar spune, cu un glas de beției, vorbe grosolane! Desigur că ai simți o lovitură ca de trăsnet. Și eu am avut o astfel de senzație, cînd am făcut cunoștință mai de aproape cu porumbelul de omăt. Într-o zi, rănii ușor de tot, cu un

Foca mîncătoare de crabi

Mai făceam haine și încălțăminte

foc de pușcă, pe unul dintre ei, la o aripă. S-ar putea spune că ăsta nu e mijlocul cel mai potrivit de a face cunoștință cu „fecioarele": cred și eu. Voi fi însă iertat, dar nu aveam altul. Păsărica căzu ghem pe zăpadă. Mă îndreptai către ea, s-o ridic. De departe, se răsti la mine cu o voce pițigăiată, iar cînd fusei numai la cîțiva pași de ea, își luă permisiunea să facă ceva ce-mi vine greu să lămuresc aici, dar voi încerca să tălmăcesc pe departe, în interesul adevărului.

Pe acest animal îl apucă răul de mare de cîte ori vrea, iar conținutul său stomacal îi slujește ca un fel de proiectil, pe care îl aruncă cu putere și precizie pînă la cîțiva pași depărtare. Cît ai clipi din ochi, fusei acoperit cu lucruri care nu se pot numi și nici nu voi încerca să descriu mirosul pe care îl răspîndeau. Asta nu m-a împiedicat, însă, să pun mîna pe pasăre și s-o însumez în colecția noastră zoologică. Zoologii au văzut altele și mai și, în trudita lor meserie...

Acestea sînt cele patru păsări zburătoare de soi, care locuiesc pe banchiză. Nu pomenesc alte trei specie, pe care le-am văzut numai o dată sau de două ori, și care trebuie socotite ca locuind marginile și nu interiorul banchizei.

Mai rămîne să vorbesc de pinguini și, dintre cele două specie observate, am să descriu pe cea mai impunătoare ca mărime și cea mai mîndră ca veșmînt. Împăratul pinguinilor (Aptenodytes Forsteri), care merită cu adevărat acest nume măgulitor; o mare de 1,10 m și cîntărește peste 40 de kg. Capul lui negru, cu ape verzui, e mic față de trup; are un cioc lunguieț, negru, cu o fîșie verde și alta stacojie. Pe spinare acest pinguin e îmbrăcat cu o manta de culoare închisă, cu pete albăstrui, ca și ceilalți pinguini, iar pe pieptul lat și pe pîntecele uriaș se întinde pieptarul cel alb, cu luciu auriu. Poartă, cu mîndrie, de fiecare parte a capului o panglică portocalie, iar de umeri îi sînt prinși doi epoleți negri și înguști. Bine înțepenit pe trepiedul format de picioarele-i palmate și coada cu pene tari, dar mlădioase, Pinguinul împărat dă drumul celor două aripi, prefăcute în lopeți late, să atîrne în voie de-a lungul trupului durduliu. Cu gîtul puțin adus, cu ciocul drept, cu ochii pe jumătate închiși, așa se înfățișează Împăratul pinguinilor, în toată măreția grăsimii și a seninătății lui. Stă ceasuri întregi pe marginea canalelor, la adăpostul unei movilițe de gheață, mistuie semeț mulțimea de Schizopode cu care și-a umplut gușa, și, deoarece nu are vrăjmași și nimeni nu îndrăznește să se lege de măria sa, nici că se sinchisește de cele ce se întîmplă în preajmă-i. Ne socotirăm fericiți din pricina nemaipomenitului dispreț cu care ne-a primit. Nici nu-și dădea măcar osteneala să ne privească, iar cînd îl pîndiam, răspundea numai cu lovituri disprețuitoare de cioc. Dar lucrurile se schimbau, cînd voiai cu orice preț să îi miș mîna pe el: cu vîsle lui late, împărțea palme în dreapta și în stînga; numai cu multă trudă, putea cineva să-l stăpînească, dar numai după ce se alegea cu cîteva vînătăi și ghionturi.

Se plimba agale pe banchiză, ducînd tacticos picior după picior. Pîntecul lui imens se clătina la fiece pas, capul, vîrît între umeri, se mișca și el, iar coada lăsa o dîră pe zăpadă, în timp ce tot ansamblul se legăna majestuos. Văzut de la spate, călcînd astfel cu cele două picioare scurte, greu de zărit de sub temeliile puternice ale trupului, semăna leit cu un domn bătrîn, tare gîrbov și foarte gras, care și-a pierdut bretelele.

Optimismul și umorul ce l-au caracterizat nu l-au părăsit nici o clipă pe E. Racoviță, de-a lungul sălbaticului prizonierat al gheților. Iată una din caricaturile făcute colegilor săi. Ea i-a fost adresată lui H. Arctowski, poreclit, pe bord, „Artoșa". După cum se vede, dedicația lui Racoviță sună astfel: „Specialistul universal, explicînd Aurora... „artoșală", locuitorilor (pinguinilor...) Polului Sud".

Pinguinul țării Adelia (Pygoscelis Adeliae) o un boier mai mărunt și cu haină mai puțin bogată. Capul și ciocul le are negre. Ochiul îi e înrămat într-o pleoapă albă, spinarea neagră și cu pete albastre, pîntecele și pieptul albe. Cu mult mai mic la trup, de-abia 0,60 m, el are o vioiciune care contrastează cu liniștea și încetineala Împăratului pinguinilor.

... Pinguinii și focile nu erau însă bune numai ca să ne distrezo în aceste pustiuri înghețate, sau numai să ne dea subiecte pentru observații biologice. Ne slujeau și ca hrană. Vînătoarea de focă și de pinguin era ceva obișnuit și aș putea spune că orice animal văzut era ca și prins, și orice animal prins mergea la bucătărie, dacă nevoia științifică nu cerea sfîrvuri pentru laborator. Fie că era sortit pentru studii zoologice ori pentru treburile bucătăriei, leșul trecea întotdeauna prin mîinile mele. Tovarășii mei, sub pretextul șubred că eram doctor în științe de la Sorbona și, ca atare, mai îndemînatic în meșteșugul de a spinteca, au lăsat pe seama mea grija de a împărți focele și pinguinii în bifteck-uri.

. . . . . .

Ne găseam acum în toiul verii și noaptea nu mai urma după zi. Cînd, din întîmplare, cerul era senin, puteai să vezi cum soarele descrie pe cer un cerc uriaș, fără să apună de loc. Zăpada de pe banchiză se subțiase binișor, și, din loc în loc, mici băltoace de apă luceau pe lanurile de gheață. Numai starea noastră nu se schimbase. „Belgica" era tot înțepenită în șesul nemărginit și nu se arăta nicăieri un semn care să ne dea nădejdea că se vor forma despicăturile ce vor îngădui o ieșire.

Pe la marginea cîmpiei noastre, se întindea, în depărtare, spre nord, un canal, care uneori se lărgea, formînd o cale de apă mai bine de un kilometru lățime. Deoarece gheața nu se despica singură, hotărîrăm să tăiem un canal artificial, care să meargă de la vasul nostru pînă la acel canal natural. Distanța era de 760 metri și am lucrat timp de o lună de zile, pe echipe, ziua și noaptea, pentru tăierea canalului. Mai întîi, să parăm în gheață cu tîrnăcoapele, pînă dădurăm de apă, făcînd cîte un șanț îngust de fiecare parte a canalului planuit; apoi tăiarăm cu ferăstraiele gheața ce mai rămăsese sub apă; pe urmă, din loc în loc, plecînd de la o margine la alta, ferăstruirăm gheața de-a curmezișul. Cu ajutorul dinamitei, dezlipirăm apoi sloiuri mari de gheață, care fură împinse în canalul natural.

Aproape isprăviserăm munca noastră de ferăstruit și de cărat și mai aveam doar două zile de lucru, ca să scăpăm vasul, cînd o mișcare puternică zădărnici realizarea noastră. O despicătură plecînd de la canalul nostru și trecînd prin dreptul vasului împărți lanul de gheață în două bucăți; cea mai mică fu împinsă înspre cea mai mare și canalul croit de noi se închise. Eram iarăși prizonieri, ba încă într-o stare și mai rea, căci cele două bucăți alunecau una peste alta, iar „Belgica" se afla chiar între ele. Am avut norocul că, în timpul celor 15 zile cît ne-am găsit în această situație, presiunea nu a fost atît de puternică, căci altfel vasul ar fi fost cu siguranță strivit.

În ziua de 15 februarie s-a produs o nouă mișcare; canalul făcut de noi se deschise din nou și, cu multă trudă, izbutirăm să ducem „Belgica" pînă la canalul natural. Pentru întîia oară, după 13 luni, vasul nostru plutea; mînat cu toată viteza, el se izbea din nou, năprasnic, de plăcile de gheață, sfărîmîndu-le sub greutatea lui. Timp de 12 ore, călătorirăm înspre nord. Către sfîrșitul zilei, ajunserăm prin niște locuri pline cu sloiuri și lanuri mărunte, dar așa de înghesuite unele într-altele, că nu mai puturăm înainta. Am mai stat încă 15 zile prinși; și ce lungi ni se părură aceste zile, căci marginea banchizei se afla la vreo 10 mile, și cum ne mai chinuia nerăbdarea, cînd știam că libertatea e așa de aproape și neputința noastră atît de mare. Spre nord, la orizont, cerul era albastru și noi nu ne îndoiam de semnificația acestei culori. Era ceea ce marinarii polari numesc „Watterski", adică cerul obișnuit, care se deosebește de „Icoblink", de cerul ghețurilor, adică de reflexul alb al banchizei pe nori. Din vîrful catargului, se vedea linia orizontului, ridicîndu-se cu mișcări regulate. Erau valurile mînioase ale mării libere, care se ridicau, unduindu-se unele după altele; le simțeam chiar din locul unde ne aflam și tocmai din această cauză, situația noastră era și mai primejdioasă. Căci talazurile purtau sloiuri, plăci și cîmpuri de gheață. Cele care erau mai aproape de vas îi izbeau cu putere coastele și lemnul trosnea sinistru la loviturile lor repetate. Eram siliți să sfărîmăm întruna cu dinamită sloiurile mai apropiate, sau să retezăm cu securile colțurile prea ascuțite, avînd grijă să păstrăm în jurul vasului o fîșie de sloiuri mărunte, care mai domoleau puțin tăria izbiturilor.

În dimineața zilei de 13 martie primirăm vînt dinspre sud. Un curent puternic se formă; vasul, împreună cu sloiurile care-l înconjurau, fu împins cu putere înspre nord, printre doi isbergi uriași. Presiunile erau formidabile și asurzitoare vaietele gheții care se crăpa. Era în joc moartea sau salvarea noastră; a fost mîntuirea, căci după ce isbergii fură lăsați în urmă, „Belgica" putu să se miște mai în voie. Cu mașinile sub toată presiunea, ne năpustirăm peste ghețuri și, după trei ore, ne găseam la marginea banchizei. În urma noastră, banchiza albă, iar înspre sud, într-un punct pe care de-abia îl vedeam cu binoclurile, o placă acoperită cu cărbuni, cenușă, rămășițe și gunoaie, arăta, prin culoarea ei neagră, locul unde „Belgica" petrecuse cele 13 luni de lungă captivitate.

Trebuie să mărturisesc că simțămîntul pe care ni-l pricinui eliberarea noastră nu a fost de loc acela pe care imaginația îl făurea în timpul captivității. Eram siguri că, deîndată ce vom ajunge la liziera, vom fugi cît mai lute de banchiza pustie și dușmană. Dar nu a fost așa: am mai rămas încă o zi, ca să sondăm și să aruncăm draga și, cînd să ne îndreptăm înspre nord, ne-am dat seama, cu mirare, că părăseam banchiza cu oarecare părere de rău.

Timp de cincisprezece zile, pe furtuni cumplite, dar cu vînt prielnic, străbăturăm aproape două mii de mile în mare viteză. În dimineața zilei de 27 martie, am ancorat în portul Puntas Arenas, oraș civilizat, pe care trei linii de pachebuturi mari îl leagă de restul lumii.

. . . . . .

Celor care își vor aminti de expediția noastră, aș fi fericit ca ea să le evoce următoarele cugetări:

Au fost odată 19 oameni, ce au plecat pe un mic și șubred vas, ca să exploreze Polul Sud.

Ei nu erau nici bogați, nici puternici, nici renumiți — dar erau conștienți de ceea ce se duceau să facă și știau ce-i așteaptă.

Și ajunși acolo, au făptuit greșeli și au fost prada slăbiciunilor omenești — dar au lucrat cît au știut mai bine și au făcut tot ce au putut.

Și s-au întors numai 17, zicîndu-și că moartea celor doi sărmani tovarăși și propriile lor suferințe nu vor fi fost cu totul zadarnice, căci au putut adăugi o mică pietricică la edificiul științei, la acel focar de lumină, de adevăr și de dreptate, ce călăuzește omenirea spre timpuri mai bune.

ARTA POPULARĂ DIN R.P.R. EXPUSĂ LA PEKIN

Expoziție de artă populară din R.P.R. — Pekin 1955-1956.

În capitala Chinei prietene, a fost organizată de curînd, de către I.R.R.C.S. în colaborare cu Ministerul Culturii, o expoziție de artă populară românească. Bogat dotată cu lucrări în ceramică și lemn, cu piese caracteristice portului național în diferite regiuni ale țării, cu machete reprezentînd tipuri de locuințe, cu interioare țărănești și cu un variat material fotografic, oglindind peisaje specifice, ocupațiile principale ale locuitorilor etc., expoziția s-a bucurat de un frumos succes. Ea a reușit să înfățișeze numeroșilor vizitatori (10.000-20.000 zilnic) frumusețea și varietatea artei noastre populare, atît de strîns legată de viață.

Deschiderea festivă a expoziției a prilejuit o caldă manifestare a prieteniei româno-chineze. Tovarășul Shen Yen-ping, ministrul Culturii al R.P. Chineze, (care, sub pseudonimul Mao Dun, este cunoscut ca unul dintre marii scriitori revoluționari ai Chinei contemporane) a spus atunci, printre altele:

„Sînt sigur că această expoziție va stîrni nu numai cordialele felicitări ale poporului chinez și că va ajuta poporului chinez să cunoască mai bine poporul român, dar ea va da artiștilor chinezi multe sugestii valabile..."

Publicăm mai jos cîteva fotografii cu aspecte de la expoziție, trimise de tov. arhitect Marius Pascal, de la Institutul Român pentru Relațiile Culturale cu Străinătatea, care a făcut parte din colectivul însărcinat cu organizarea expoziției.

Aspect din expoziție: interior din comuna Trestieni, regiunea Ploești.

Expoziția se bucură de mult succes: numărul vizitatorilor crește necontenit

PORȚELANUL DE KUANDUN

de Mihai MUNTEANU

Fotografiile alăturate, împreună cu un interesant material de specialitate, referitor la recenta Expoziție națională de porțelan din Pekin, ne-au fost trimise din capitala R. P. Chineze de către tov. Mihai Munteanu.

Spicuim din acest articol cîteva date privitoare la porțelanul din Kuandun, din care reproducerile alăturate înfățișează cîteva exemplare.

Porțelanul face parte din decorul zilnic al vieții chinezului. Ceașcă de ceai, castron de orez, cupă de vin, pernă de căpătîi (în regiunile sudice ale Chinei se folosesc — din cauza temperaturilor ridicate — perne din porțelan), sau obiect de podoabă, porțelanul este nelipsit chiar și din casa mai modestă gospodărie. În decursul veacurilor — pentru că arta porțelanului are în China o tradiție de două milenii, cuptoarele din Cintecen, de pildă, fiind vestite încă din vremea dinastiei Hau (206-220 înaintea erei noastre) — poporul chinez și-a creat o deosebită înțelegere și sensibilitate în făurirea unor piese rare de porțelan.

Deși mai puțin bogat și variat decît porțelanul din Cintecen (Kiangsi) — cel mai de preț din întreaga Chină — porțelanul din Kuandun este totuși remarcabil. Meșterii localnici manifestă o preferință pentru obiectele de mici dimensiuni (preferință vizibilă, de altfel, și în fotografiile alăturate), păstrînd totuși mult din eleganța liniei și proporția îndrăzneață a volumelor, din strălucirea infinit de variată a nuanțelor de culoare și din perfecțiunea glazurei, însușiri care au făcut faima artiștilor din Cintecen.

Reliefurile, însă — de obicei realizate în ornamente geometrice — sînt mai simple, așa cum se observă în vasele înfățișate în fotografia de jos. Măiestria sculptorilor în porțelan, măiestrie vădită în finisajul și în gama de culori folosită, în formele, mișcările și expresiile figurinelor, are o calitate unică. Meșterii din Kuandun se îndreaptă cu precădere — ca și cei din Cintecen, de altfel — spre statuetele evocînd oameni și fapte dragi poporului chinez: poeții Ciu Iuan, Li Po (vezi fotografia din dreapta) și Tu Fu, momente din dansuri popu-

lare (cum ar fi dansul florilor de lotus), scene din epopei bine cunoscute, dovedind astfel inspirația lor profund realistă. Ei sînt foarte iscusiți în redarea păsărilor (vezi fotografia din titlu) sau a florilor sălbatice, pe care le reprezintă de obicei în acțiuni violente de luptă, realizînd o deosebită dinamică a compoziției.

Trebuie să mai spunem că obiectele de porțelan pe care chinezii le folosesc în mod curent — și care se produc în serie, în centrele specializate din Kiangsi și Kuandun — deși foarte ieftine, sînt ele însele adevărate opere de artă. Și nu o dată, poți întîlni printre jucăriile copiilor chinezi mici palate, pagode, corăbii și animale făcute din porțelan și împodobite cu minunate picturi.

STRĂNUT

— schiță —

de Lucian ZATTI

Ilustrație de Angi PETRESCU—TIPĂRESCU

— Așa s-au petrecut lucrurile. Spune tu, Spirică, dacă nu-i așa! Spune tu, Bîrdule, că pe tine te-a bănuit! Ce, Spirică, ți-e rușine?

Directorul gospodăriei de stat privi spre mine, făcîndu-mi cu ochiul.

Era în răgazul de la prînz. Tractoarele amuțiseră în marginea tarlalei. Vagonul-dormitor sta singuratic în marginea drumului de care. Lîngă el, focul mistuia ultimele crengi.

— Ce zici de pățania lui Spirică?

— Interesantă, tovarășe director, —am mărturisit frămîntat de un gînd — interesantă!

Și acum, fiindcă vreau să împlinesc acel gînd, te rog să nu fii supărat, tovarășe Spirică, dacă, în rîndurile ce vor urma, am să mă străduiesc să povestesc cele aflate despre tine. Ar fi păcat să le știți numai voi, cei de la gospodăria de stat din Valea Marcului.

Așadar:

... Au văzut-o prima dată la cantină. Avea Polixenia niște ochi și o căutătură în priviri, de le făcuse inima „sfîr". Și-au dat coate:

—Cine-i asta, mă?

— !?

—Are niște ochi, mamă, mamă...

—Ce zici, Bîrdule?

Bîrdu e socotit cel mai „înfipt" dintre toți. E în glumă cu toate fetele din gospodărie. Spirt, nu alta. Își plimbă ochii de colo pînă colo, știe tot ce se întîmplă în cutare sau cutare loc și vorbește la „jmecherie". A clipit din ochi și s-a bătut cu pumnul în piept:

— O dibăcesc eu de unde-i. Lăsați pe mine!

Și așa a fost. Seara, a venit la dormitor și le-a spus:

— Cetățeanca e din Severin. Nouăsprezece primăveri, fraților. Cică a făcut o școală zootehnică și-i repartizată la noi, în gospodărie, ca îngrijitoare de animale. Niște ochi, nu mă-ntreba!...

— De unde le știi, mă, pe toate?— l-a întrebat careva, cuibărit în așternut.

— Ei!

— Măi Bîrdule, al dracului mai ești!

— Așa-i neamul meu!

Numai Spirică Spiroiu a oftat, chinuit de un gînd, a tras pătura peste el, închidat de sporovăiala tractoriștilor și s-a culcat.

Cum s-au întîmplat lucrurile mai tîrziu, nimeni nu știe. Nici nu mai e nevoie. Bîrdu, cu toate șoaldele lui, n-a putut intra la inima fetei. A intrat însă, cine credeți? Spirică. Tocmai el, Spirică Spiroiu, pe care tractoriștii îl socoteau tăcut și despre care spuneau că n-ar fi în stare să lege două vorbe cu o fată. S-au împrietenit repede. Și nu numai atît. Într-o zi, s-au dus chiar în biroul directorului și i-au spus de-a dreptul (fără supărare, tovarășe Spirică, dar trebuie să arăt așa cum s-au petrecut lucrurile). Polixenia a fost aceea care a vorbit prima:

— Tovarășe director, noi vrem să ne luăm. Vă rugăm să ne îngăduiți trei zile. Trebuie să-i vadă și ai mei, să facem formele, după lege.

S-a uitat directorul a mirare spre tineri și poate că abia atunci a băgat de seamă că ginerele e băiat chipeș și vrednic de asemenea mireasă.

— Bată-vă norocul să vă bată — a glăsuit el — mă băgați la cheltuială; trebuie acum să vă rostuiesc cameră în clădirea familiștilor!... Bine, mă copii, foarte bine. Cînd vreți să plecați?

— Astăzi!

Au răspuns amîndoi în același timp și s-au privit stînjeniți de mirarea directorului. Au primit apoi îngăduință și au plecat la Salcia, la părinții fetei.

Cînd s-au întors la gospodărie, s-au mutat în noua lor locuință și au prins să lucreze, ea la grajd, el pe tractor. Cu banii strînși de dînsa, Polixenia și-a cumpărat două rochii înflorate, o pereche de pantofi și niște baticuri de mai mare dragul.

— Frumoasă fată, Polixenia — observa cîte unul.

Spirică o învăluia cu privirea și, cînd i se părea că șeful mecanic sau un tractorist îi caută pricină de vorbă, simțea un fel de strîngere de inimă. Într-o seară, l-a spus rugător:

— Să nu mai vii la remize, Polixenio!

Ea l-a privit cu ochi buni. Pricepea taina frămîntării lui.

— Ai rămas tot copil. Parcă n-ai avea douăzeci și cinci de ani— și i-a cuprins, cu amîndouă mîinile, dreapta puternică și aspră de muncă.

Cînd au trimis-o cei din conducere, împreună cu veterinarul, la o gospodărie de stat vecină, să aducă o vacă de prăsilă, Spirică a stat ca pe ace. Ce fel de om o fi veterinarul? Și ea a plecat chiar cu rochia cu flori roșii, cu care-i stă atît de frumos!...

Cînd s-a întors Polixenia de la gospodăria vecină, a întrebat-o de-a fir-a-păr ce a făcut acolo, și așa, pe ocolite, s-a interesat ce fel de om e veterinarul.

În zilele care au urmat, nu putea înțelege de ce Polixenia se arăta așa veselă, de ce stătea așa de puțină vreme acasă și de ce întîrzia seara la grajd. Cînd se vorbea în adunări despre vrednicia ei, simțea cum îi crește inima, dar, în același timp, gîndul, gîndul, bată-l vina, aluneca în altă parte. Dacă brigadierul o laudă pentru că-i plac ochii ei negri?

Într-o după-amiază, cînd s-a dus să ia motorină cu garnița de la magazie, l-a văzut pe Bîrdu. Putea să jure că venea de la grajd. Și de ce l-a ocolit? De ce s-o fi ferit Bîrdu să dea ochii cu el? De ce s-a făcut că nu-l vede? Bîrdule!... Bîrdule !...

Și chiar în seara aceea Polixenia a venit acasă mai tîrziu ca de obicei.A vorbit cu el mai puțin ca în alte seri. De ce, de ce și iar de ce? Nici el n-a întrebat-o ce a făcut în ziua aceea. Fiecare lucru, la timpul său.

Polixenia adusese cu ea o cărticică. Cine i-o fi dat-o? S-a așezat la masă și a început s-o frunzărească.

Spirică ar fi vrut să vorbească cu ea ceva despre care nu vorbise niciodată, dar nu știa ce. Nu era obosit sau nu simțea oboseala? Și împotriva acestui gînd, s-a hotărît să se culce mai devreme. I se părea că Polixenia se depărtează de sufletul lui, că nu mai e aceea care fusese la început. A închis ochii și a lăsat gîndurile să-i frămînte în voie.

Deodată a simțit cum femeia s-a apropiat de el în vîrful picioarelor, a apucat pătura și l-a acoperit grijulie...

Ce face?... A aprins felinarul. A deschis ușa și a ieșit. Unde se duce? Trebuie să afle totul. Spirică a sărit din pat, s-a îmbrăcat la repezeală, a deschis ușa. Îi tremurau mîinile? Da! A pornit pe urma ei. Întunericul alunecase peste sat și îl învăluise.

Spirică o luă la picior. Se împiedică de o piatră și rămase o clipă locului, să asculte. Porni din nou și se opri între clăile de fîn, care împrăștiau miresmele dospite ale florilor de cîmp. S-a apropiat de grajd. Dacă, într-adevăr?...

— U !... u !... — a dat cineva glas, dintre remizele adormite, în marea de întuneric.

I-a răspuns altul, din marginea drumului. Poate Culai, paznicul cel bătrîn...

Spirică a lipit urechea de scîndura rece. A auzit zornăit de lanțuri, foșnetul nutrețului și răsuflările animalelor. A căutat cu privirea prin crăpătura unei scînduri. Lumina felinarului licărea prin întuneric, se ascundea cine știe după ce și iarăși se arăta, jucăușă. Ce? Era glasul Polixeniei!

— Ce faci, Strănut? Ce faci, băiatule?

Strănut! Cine e acest Strănut? A simțit inima bătîndu-i cu furie. A închis ochii și și-a dus mîna la piept. Apoi, deodată, împins de un clocot dureros, a dat buzna în grajd. Felinarul Polixeniei era aninat de o stănoagă. S-a apropiat parcă atras de lumina lui și, fără să-și dea seama de ce, poate de teamă, a strigat:

— Polixenio!

Speriată de chemarea aceea ciudată, femeia a răspuns:

— Daaa!

Apoi s-a arătat pe linia grajdului. Spirică a tresărit.

— Ce faci aici? — bîigui el, cu mîinile uitate de-a lungul trupului.

Polixenia l-a privit cu nedumerire. Flacăra felinarului pîlpîia și, pe chipul ei tînăr, jucau frînturi de lumini și de umbre. S-a lămurit repede.

— Ce fac?

Cuprinzînd gîtul unui vițel de curînd născut, a aruncat bărbatului, rămas cu încă o întrebare pe buze, vorbe dojenitoare:

— Îți place? Ești gelos pe el? Ia-l la bătaie, ce stai! Bate-l, că de-abia l-a adus mă-sa pe lume și-i neputincios.

— Polixenio...

Vițelul și-a vînturat coada mătăsoasă, speriat de flacăra jucăușă a felinarului, apoi și-a îndreptat privirea spre Spirică.

— Ai face mai bine să te duci după veterinar. Du-te, Spirică, și cheamă-l. Spune-i că-i vițelul bolnav...

— S-aduc veterinarul?

— Da, adă-l!

Vițelul a lăsat botul umed în pămînt, a scuturat capul și a strănutat. Spirică a făcut ochii mari.

— El e Strănut?

— El!

Și au început amîndoi să rîdă veseli.

PRIMA TĂLMĂCIRE ÎN ROMÎNEȘTE DIN OPERELE LUI PUȘKIN

Prin materialul de mai jos răspundem tovarășei Constantin Florica, elevă în clasa a X-a a Școlii medii nr. 10 din București, care dorește să afle cînd au fost traduse pentru prima oară în țara noastră scrierile lui Pușkin.

În primele decenii ale secolului trecut, lucrările literare originale erau destul de puțin numeroase și nu satisfăceau setea de lectură a păturilor din ce în ce mai largi de cititori. Din această pricină, în acea perioadă tinerele vremii, ca și cele cîteva edituri, publicau numeroase traduceri din operele de seamă ale marilor scriitori ai lumii.

În vremea aceasta — și în special în Moldova — pătrund operele lui Pușkin, prețuite de lumea cărturarilor. Marele public, însă, nu avea posibilitatea să-l cunoască nici pe Pușkin, nici pe alți creatori ai literaturii ruse. De aceea prima traducere din Pușkin a fost întîmpinată cu multă căldură de cititori.

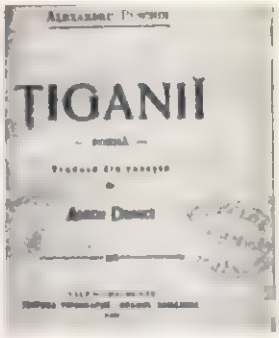

În 1837 apare, în tipografia lui Eliade, o cărțuliе de nouăsprezece pagini, care avea pe copertă următoarea inscripție: *„Țiganii — Poima a lui A. Pușkin. Tălmăcita din limba Rossenească de Al. Donici".* Această traducere apare cu puțină vreme după moartea tragică a marelui poet rus.

În legătură cu împrejurările care au determinat apariția în românește a poemului s-a născut și o legendă. Se spunea anume că însuși Pușkin, într-o convorbire avută cu Donici în 1834, l-ar fi îndemnat să scrie românește, sfătuindu-l pe tînărul cadet al școlii militare din Petersburg să se apropie de poporul său. Se spunea, mai departe, că între Pușkin și Donici ar fi fost legături de strînsă prietenie și că Donici, ca să-i facă plăcere prietenului său, a început să traducă din opera acestuia. Cercetările ulterioare au confirmat prietenia dintre Pușkin și Donici, care a avut caracter cu deosebire cărturăresc.

Deși traducerea poemului nu are o mare valoare literară, fiind făcută într-o limbă jumătate arhaică, jumătate cu neologisme, totuși ea dovedește că eminentul d. litere din Țările Române se apropiau cu drag de opera lui Pușkin, în care găseau un bogat conținut de idei, care le dădea forțe noi în lupta împotriva boierilor retrogrezi.

M A L A Y A

În legătură cu ultimele evenimente din Malaya, mai mulți cititori, printre care și tovarășa Ana Manoliu, învățătoare din com. Ceahlău, reg. Bacău, ne-au rugat să publicăm un scurt documentar despre această țară.

Pe imensa hartă a Asiei, în partea de sud-est a continentului, se află peninsula Malaya, al cărei teritoriu ocupă un loc de seamă în planurile strategice ale imperialiștilor. Întinsă pe o suprafață de 132.000 km p, Malaya are o populație de 6.500.000 locuitori (Federația Malayeză și Colonia Singapore — separată de colonialiștii de restul Malayei).

Pămînturile Malayei, locuite de un popor harnic, format din malayezi, chinezi și indieni, este acoperit de păduri întinse, de nestrăbătut. Bananii și bambușii, mult căutați arbori de cauciuc și de cocos fac din Malaya un „colț de rai", cum îl spun băștinașii. În subsolul țării se găsesc bogate zăcăminte de cositor, fier, plumb etc. Malaya dă lumii 35-40 la sută din producția totală de cauciuc natural și o treime din extracția de cositor din lumea capitalistă.

Dar bogățiile solului și subsolului malayez sînt acaparate de monopolurile imperialiste. Astfel, numai monopolurile engleze dețin peste 70 la sută din extracția minereului de cositor și peste 60 la sută din producția de cauciuc.

Poporul malayez trăiește de veacuri într-o cruntă mizerie. Muncitorii din exploatările miniere, de pildă, sînt plătiți de 5 ori mai puțin decît muncitorii englezi, deși lucrează cu mult peste 8 ore pe zi. Există unele mine în care 4/5 din mineri le formează femeile și copiii, plătiți mult mai puțin decît bărbații. Deosebit de grele sînt condițiile de muncă pe plantațiile de cauciuc. Peste 3/4 din populație este analfabetă. Bolile sociale fac ravagii în rîndurile populației indigene.

După ce, din veacul al XVI-lea, Malaya s-a aflat succesiv sub stăpînirea colonialiștilor portughezi, olandezi și englezi, în anii celui de-al doilea război mondial, imperialiștii japonezi ocupă Singapore, intensificînd jaful colonialist și teroarea polițienească. În anii aceștia clasa muncitoare, în frunte cu avangarda ei, Partidul Comunist din Malaya, a desfășurat acțiuni curajoase de partizani, împotriva ocupanților japonezi. În 1945 japonezii au fost izgoniți și din Malaya. Dar poporul malayez nu și-a recăpătat libertatea. Anglia își reinstalează aci puterea, pornind o sălbatică campanie de reprimare a mișcării naționale de eliberare.

Sînt aproape 7 ani de cînd poporul malayez a început lupta pentru cucerirea independenței sale. Jungla se află aproape în întregime sub controlul forțelor patriotice. Pronunțîndu-se pentru încetarea războiului colonial pe calea tratativelor, Partidul Comunist din Malaya a prezentat un program care prevede: încetarea războiului și stabilirea păcii; independența țării și crearea unui regim politic democratic; întărirea unității naționale a popoarelor Malayei; îmbunătățirea condițiilor de viață ale poporului, prin dezvoltarea forțelor de producție ale țării; o politică externă bazată pe pace și relații prietenești cu toate popoarele lumii.

De curînd s-au terminat la Londra tratativele dintre primul ministru al Malayei și guvernul englez în problema transferării puterii în mîinile autorităților Malayei. Guvernul Angliei a fost nevoit să accepte în principiu să acorde Federației Malayeze independența, în august 1957.

AȘA S-AU NĂSCUT CURSELE DE CAI CU OBSTACOLE

Prin materialul de mai jos, răspundem la întrebarea tovarășului Monel Marcovici, funcționar din București.

Acum două secole, într-un mic conac liniștit de lîngă Liverpool, doi lorzi, pe atunci renumiți călăreți, stăteau într-o seară la un pahar de whisky. Spre ziuă unul dintre ei arătă cu degetul spre turnulețul morii din localitate, care se vedea departe, la orizont.

— Vezi această moară?

— Văd — a răspuns celălalt.

— Îți propun o cursă călare. Dus și întors. Dar nu pe drum, ci de-a curmezișul, drept în direcția morii.

Din grajd au fost scoși doi cai, s-au pus șeile pe ei și cei doi călăreți, amețiți de băutură, s-au repezit în necunoscut. După un timp, ei s-au întors zgîriați și răniți, dar satisfăcuți de emoțiile trăite. Pe o distanță de 7 km, au trebuit să învingă numeroase obstacole: zeci de șanțuri, garduri, arbuști. O lună mai tîrziu s-a organizat o cursă pe aceeași distanță, cu o participare mai mare (de data aceasta cu călăreți neamenți de țărăi whisky-ului), iar cu timpul au început să se adune aci cei mai buni călăreți din Anglia.

Așa s-a născut — după cum povestește legenda — acum 200 de ani, tradiția curselor Steeple-Chase din Liverpool.

Astăzi alergările de cai din Liverpool sînt cunoscute în lumea întreagă. Ele nu mai sînt însă cursele idilice de acum 100 sau 200 de ani. Coeficientul de dificultate a crescut. Astăzi distanța alergărilor este de 7.200 m și este presărată cu 34 obstacole foarte grele, având, între altele, forma unor șanțuri lungi și adînci, în față sau în dosul cărora se află garduri înalte de 1,60 m. În fiecare an, în a doua jumătate a lunii martie, se țin aci concursuri care, la drept vorbind, nu mai au nimic comun cu sportul, deoarece ele fac zeci de victime omenești, pista devenind un adevărat abator pentru cai.

Există însă în Europa o localitate, unde s-au păstrat vechile tradiții de alergări cu obstacole, în forma lor sportivă, frumoasă. Această localitate este Pardubice, din Cehoslovacia. Aici vor avea loc și anul acesta mari curse internaționale cu obstacole, la care vor participa cei mai buni călăreți dintr-o serie de țări.

Cursa pentru Marele Premiu Pardubice se va alerga pe distanța de 6.400 m, urmînd a fi sărite 30 obstacole grele. Cel mai important dintre obstacole este așa-numitul „taxis-graben". Aspectul lui este următorul: imediat după un gard cu o înălțime de 1,5 m și o lățime de 1,5 m se află un șanț lat de 5 m și adînc de 2 m. Prin urmare, calul, după ce a sărit, zboară în aer nu mai puțin de 6,5 m. Nu e de mirare că acest obstacol atrage în mod special atenția publicului.

SAREA ȘI ÎNTREBUINȚĂRILE EI

Prin materialul de față, scris de tov. ing. chimist N. Cortăleanu, de la Institutul de cercetări chimice, răspundem tov. Tache Vasilache, din comuna Cîndești, raionul Buhuși.

Țara noastră posedă mari depozite de sare care constituie una din principalele noastre bogății, alături de metan, petrol etc.

Sarea se găsește în natură sub formă de depozite mari (groase de 1000-1500 m și lungi de 5-6 km) la diverse adîncimi sub scoarță, precum și în apa mării și în toate organismele animale și vegetale.

Din punct de vedere chimic sarea este clorură de sodiu, avînd un conținut de circa 39 la sută sodiu și 61 la sută clor. Greutatea ei specifică este de 2,1-2,6; ea se topește la 800° C și fierbe la 1413°.

Sarea se obține pentru diverse scopuri, prin trei procedee.

Unul dintre acestea este minieritul, prin care se obțin blocuri de diverse mărimi, ce sînt apoi mărunțite la granulația dorită. În prezent, în țara noastră minele de sare sînt utilate cu aparate moderne, sovietice, care mărește mult productivitatea față de trecut. Sarea din minele noastre este una dintre cele mai pure din lume. Iată compoziția ei: clorură de sodiu 91,5-99,5 la sută, sulfat de calciu 0,3-1,5 la sută, sulfat de sodiu 0,1-0,5 la sută, clorură de magneziu 0,05-0,1 la sută, oxizi de fier și aluminiu 0,01-0,1 la sută, substanțe insolubile în apă 0,04-0,3 la sută.

Alt procedeu de extragere a sării este acela prin sonde. El constituie o metodă modernă de mare productivitate și cere investiții mult mai reduse decît mineritul. Schița de principiu a acestui procedeu este reprodusă aci în pagină. Apa pompată cu presiune intră prin tubul exterior, dizolvă sarea și iese prin tubul central, sub formă de saramură ce conține circa 300 gr sare la 1 litru de apă. Prin procedeul mai sus arătat, o sondă dă circa 6 m³ saramură pe oră. Această servește drept materie primă pentru industria chimică.

Al treilea procedeu constă în extragerea sării din apa de mare. Această conține o cantitate considerabilă de sare, care se poate extrage prin evaporarea apei. Pentru aceasta, apa de mare se trece în rezervoare cu suprafețe mari și adîncime mică. Căldura solară evaporă apa, iar sarea cristalizează. Acest procedeu este utilizat de țările care nu au zăcăminte de sare.

Sarea, ca atare, se utilizează în bucătărie și în industria alimentară. Rolul sării în alimentația omului este foarte mare și anume ca transportoare a apei. Un om normal consumă zilnic circa 2 gr de sare, sub diverse forme.

Industria chimică este însă cel mai mare consumator al sării, deoarece prin folosirea acesteia ca materie primă se pot fabrica produși valoroși, care formează, la rîndul lor, materii prime pentru alte industrii. Astfel, prin electroliza clorurii de sodiu, se obține: sodiu, hidroxid de sodiu (sodă caustică), clor, hidrogen, hipoclorit de sodiu, clorat și perclorat de sodiu etc. Hidroxidul de sodiu are o largă gamă de utilizare în industria chimică: la fabricarea săpunului, a diferitelor săruri etc. Clorul e utilizat pentru fabricarea acidului clorhidric, pentru fabricarea vinilinului, a derivaților organici clorurați (clorură de metil, de etil, cloroform, tetraclorură de carbon etc.,etc.) pentru dezinfectarea apei. Din sare se mai obțin, de asemenea, soda de rufe (carbonat de sodiu), bicarbonatul de sodiu etc.

Soluțiile de sare, cunoscute sub numele de „sole", folosesc ca agenți de transport pentru instalațiile de frig.

CARE ESTE ISTORIA NUMĂRULUI π (3,14)?

Prin materialul de mai jos, răspundem la întrebarea pe care ne-a pus-o tov. Ivan Constantin din Cîmpina.

Numărul π este rezultatul împărțirii lungimii unui cerc la diametrul său și este același pentru toate cercurile.

$$\pi = \frac{\text{lungimea cercului}}{\text{diametru}} = \frac{L}{2R}$$

Suprafața cercului se calculează înmulțind pe π, cu pătratul razei:

$$\text{S cercului} = \pi R^2$$

π este un număr irațional, adică un număr care nu poate fi exprimat niciodată absolut exact. El nu este nici întreg, nici fracționar; se poate scrie însă sub forma unui număr fracționar zecimal, cu un număr nesfîrșit de zecimale, după virgulă, care nu se succed după nici o regulă. Desigur, cu cît numărul de zecimale luate în considerare va fi mai mare, cu atît valoarea lui π va fi exprimată mai precis. S-au calculat chiar sute de zecimale ale lui π. Iată care este valoarea lui, dacă luăm în considerare numai primele 20 de zecimale:

π = 3,14159265358979323846

„Ca și toate celelalte științe, matematica s-a născut din necesitățile oamenilor: din măsurarea pământului și a volumului vaselor, din calcularea timpului și din mecanică" — ne arată F. Engels în „Anti-Dühring". Istoria numărului π nu poate fi despărțită de istoria matematicii în general și de istoria geometriei în particular, cu toate că el a avut o situație oarecum specială din cauză că imposibilitatea rezolvării uneia din problemele legate de el, aceea a cuadraturii cercului, a putut fi dovedită de-abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, adică după mai mult de 2.000 de ani de străduinți. Vechii egipteni cunoșteau numărul π, folosindu-l la calcularea suprafeței cercurilor; dar, după regulile egiptene, valoarea lui era 3,16.

De la greci, care au fost și cei mai mari geometri ai antichității, a rămas totuși nerezolvată mult dezbătuta problemă a cuadraturii cercului. Din punct de vedere geometric, ea constă în a construi, numai cu ajutorul riglei negradate și a compasului, un pătrat care să aibă o suprafață egală cu aceea a unui cerc dat. În calcul, acest lucru este echivalent cu aflarea valorii absolut exacte a suprafeței cercului dat. Suprafața cercului fiind πR^2, pentru ca problema să poată fi rezolvată, ar fi necesară cunoașterea absolut exactă a valorii numărului π. Că acest lucru este imposibil, s-a putut dovedi de-abia în a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

În evul mediu, centrele mai importante ale vieții științifice s-au mutat în Asia Centrală, în orașele Buhara, Samarkand, Horezm și Mero, aflate azi în Uniunea Sovietică. Directorul observatorului astronomic din Samarkand, uzbecul Djemșid-ben-Wasud-ed-Din-al-Cași, a calculat la începutul secolului al XV-lea, în cartea sa „Învățătură despre cerc", numărul π cu 16 zecimale exacte. Pentru aceasta, el a calculat lungimea laturii unui poligon regulat, înscris în cerc, având 800.335.168 de laturi.

În a doua jumătate a sec. al XVIII-lea, matematicianul german de origine franceză Jean Henri Lambert, cunoscut pentru lucrările sale în domeniul teoriei unghiurilor imaginare și a cantografiei, a făcut o serie de cercetări rămase clasice pentru aflarea valorii exacte a lui π și pentru rezolvarea problemei cuadraturii cercului. Contribuții deosebit de importante la rezolvarea acestor probleme au adus matematicienii Ludolf și Lindemann.

Astăzi, valori mai precise ale lui π se pot calcula cu ajutorul metodei numite în analiza infinitezimală, metoda descompunerii în serii

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA (VIII) — POLIFONIA

Cititorul își amintește, desigur, de caracterizarea pe care am făcut-o, nu demult, armoniei; această importantă latură a limbajului muzical o priveam ca pe un veșmînt acordic, ce îmbracă și amplifică melodia căreia i se subordonează. Sîntem obișnuiți din viață de toate zilele să considerăm drept „armonioasă" acea contopire a unor elemente care fuzionează perfect între ele. Acordurile cu care operează armonia conțin o asemenea fuziune a sunetelor componente; într-adevăr, în armoniile care însoțesc o melodie nu mai distingem sunetele individuale din care se compun acordurile, ci *complexe sonore*, reprezentînd calitatea muzicală nouă care ia naștere prin suprapunerea unor sunete după anumite afinități obiective.

În arsenalul compozitorului există însă și mijloace care-i permit să suprapună sunetele muzicale fără ca acestea să-și piardă individualitatea. Mulți dintre dv. au făcut sau fac parte din coruri de amatori, ca soprane sau altiste, ca tenori sau bași. Cîntînd „Morarul" lui Chiriac sau „Lugojana" lui Vidu, nu se poate să nu fi remarcat că fiecare compartiment vocal al corului are de intonat o linie melodică expresivă, că adesea melodia principală a cîntecului trece, pe rînd, pe la fiecare voce. Deoarece în asemenea compoziții distingem mai multe voci, care, deși suprapuse (ca în cazul armoniei), își păstrează individualitatea, independența (element care nu era specific armoniei), spunem că ele au fost compuse pe baza principiului *polifoniei* — ceea ce, etimologic, înseamnă „mai multe voci".

Să încercăm a privi mai îndeaproape țesătura polifonică ce ia naștere prin îmbinarea vocilor într-unul din cîntecele mai sus menționate. Fiecare dintre voci, urmînd un mers individual, aceasta înseamnă că între ele se stabilesc raporturi dintre cele mai felurite. În timp ce o voce se desfășoară pe o linie melodică ascendentă, alta poate urma, simultan, un curs melodic coborîtor. Alteori, mișcarea largă, măsurată, a uneia dintre voci, este însoțită de mișcarea lute, precipitată, a celeilalte. Se întîmplă adesea că, la un moment dat, o voce (sau cîteva voci) aparținînd să zicem registrului înalt, să se oprească din cîntare, lăsînd să răsune singure vocile grave. De procedeul contrastului depinde, după cîte se vede, într-o mare măsură, păstrarea individualității vocilor în cadrul unui complex polifonic. Acest procedeu își găsește o deosebită de evidentă valorificare în cazul suprapunerii unor melodii pătrunse fiecare de o substanță emoțională deosebită, așa cum se întîmplă, de pildă, în schița simfonică „În stepele Asiei Centrale" de Borodin, în care cele două teme de bază, una rusă și una orientală, se cîntă la un moment dat suprapuse, exprimînd astfel năruința înfrățirii națiunilor din vechea Rusie, cunoscută ca „temnița a popoarelor".

Alături de procedeul contrastului, gîndirea polifonică folosește și imitația reciprocă a vocilor, prin intermediul căreia creează imaginea unei înlănțuiri continue de chemări și răspunsuri, sau ecouri. În compozițiile care au la bază acest principiul imitativ, vocile intră de obicei pe rînd, expunînd aceeași idee muzicală; deoarece ea apare necontenit, cînd la o voce, cînd la alta, urmărindu-se parcă reciproc, ascultătorul are impresia că aceste voci se fugăresc — de aci și numele de „fugă", care s-a dat tipului celui mai reprezentativ de compoziții bazate pe acest procedeu. Bach a creat cele mai strălucite capodopere ale acestui gen.

Între principiul contrastului și cel al imitării, nu există granițe rigide. Această imitație a vocilor, care caracterizează fuga, precum și compozițiile din aceeași familie, conține în sine elemente importante de contrast. Numai conturul melodic apare în forme asemănătoare la diferitele voci care se imită consecutiv una pe alta. Tonalitatea ideii muzicale, registrul în care este ea expusă (înalt, mijlociu sau grav) se schimbă însă necontenit, după legea contrastului.

Principii de felul acesta — și altele asemănătoare, pe care nu le-am putea înșirui aici, fără riscul de a da un caracter arid convorbirilor noastre — stau la baza gîndirii muzicale polifonice. Totalitatea acestor principii sau legi alcătuiește o întreagă disciplină muzicală, predată în conservatoare sub denumirea de *contrapunct* — știință și, totodată, artă de a crea, pe baza unei melodii inițiale, una sau mai multe melodii noi, cu care să se îmbine într-un mod artistic.

Dar ce exprimă compozitorul prin intermediul mijloacelor polifonice? În ce fel de opere muzicale apar acestea de predilecție? — se va întreba, pe bună dreptate, cititorul. Întrebări cîț se poate de firești, la care ne vom strădui să răspundem însă în convorbirea următoare.

CARICATURĂ — GHICITOARE

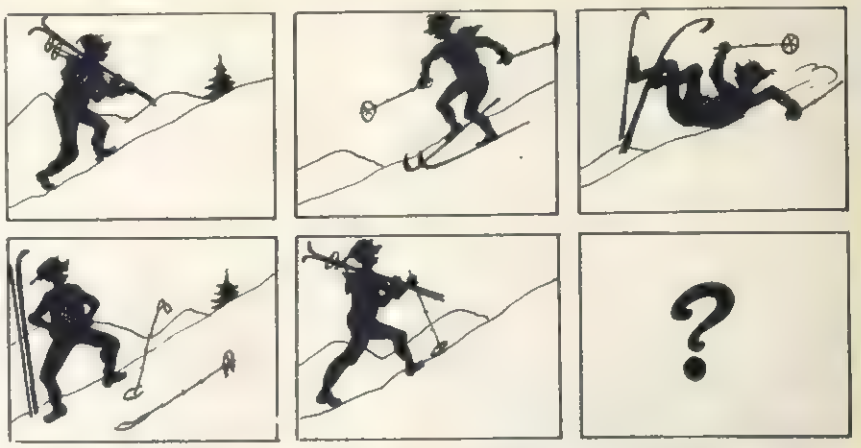

Să încercăm să ghicim ce va face personajul nostru o dată ajuns sus în vîrful deșlului?
(Răspunsul: în numărul viitor)

Desen de ARNO

CETATEA NEAMȚULUI

Prin acest material scris de tov. conf. univ. G. Georgescu-Buzău, răspundem tov. Gh. Babucă, conlabli din Tg. Neamț, care ne-a întrebat cînd și de cine a fost construită Cetatea Neamțului.

Ruinele de azi ale Cetății Neamțului sînt resturi ale unei puternice fortificații medievale, construite pe acele înălțimi în primele decenii ale secolului al XIII-lea, adică înainte de formarea statului feudal Moldova. Cetatea a fost construită de cavalerii teutoni, colonizați de regele ungur Andrei al II-lea, în Țara Bîrsei, „ca să apere regatul împotriva cumanilor" — cum se spune în diploma din 1211 — sau „ca o întărire a regatului împotriva cumanilor", cum se repetă în diploma de reînnoire, din 1222

În vremea aceea, „Țara Bîrsei" se arată că se întindea în sud și sud-est, „de-a lungul munților Carpați" (1211), sau că mergea „pînă la hotarele brodnicilor" (1222), adică pînă în părțile Moldovei.

Cavalerii teutoni au ridicat mai întîi în Țara Bîrsei cinci „cetăți de lemn", înlocuite apoi cu cetăți „de piatră" puternice. La acestea, au adăugat apoi, în părțile Moldovei, o nouă cetate, construită în formă de pătrat și cu ziduri groase, masive, din granit colorat. Locul pentru noua cetate a fost minunat ales, aflîndu-se pe o înălțime strategică foarte potrivită pentru apărare. La început s-a zis „Cetatea cea Mare", apoi „Cetatea Săsească", pentru ca, mai tîrziu, după plecarea cavalerilor teutoni de aici, moldovenii s-o numească „Cetatea Neamțului". De la ea și-a luat apoi numele Tîrgul Neamțului și mănăstirea din vecinătate.

În timpul domniei lui Mihail Sturza (1834-1849), Cetatea Neamțului a început să se dărîme. După ce, timp de cîteva veacuri servise ca cîtadelă de apărare domnitorilor Moldovei, în ceasuri de grea cumpănă, cum a fost, de pildă, pentru Ștefan cel Mare, în ajunul bătăliei de la Războieni (1476), cu turcii

Ruinele Cetății Neamțului au fost apoi acoperite, decenii și decenii, de negura uitării și nepăsării, lăsate să se degradeze și să se dărîme. Regimul democrat-popular, care prețuiește așa cum se cuvine urmele trecutului glorios de luptă al poporului nostru, a luat măsuri pentru salvarea acestor resturi prețioase

DE VORBĂ CU MEDICUL

HEPATITA EPIDEMICĂ

Spre sfîrșitul veacului trecut, marele savant rus Botkin a arătat că icterul (gălbinarea, despre care se credea că nu se poate transmite de la om la om, este în realitate o boală contagioasă; această maladie a primit numele de hepatită epidemică. Școala medicală românească, prin acad. prof. dr. Șt. S. Nicolau și colaboratorii săi, au pus în evidență virusul care o produce.

Hepatita epidemică se transmite de la om la om prin contact direct, — pe cale aeriană, — pe cale digestivă — prin alimente sau apă murdărită de fecalele sau urina bolnavului — cît și indirect, prin mîini murdare sau pe cale de injecții cu seringi insuficient dezinfectate.

În desfășurarea bolii se remarcă trei perioade: cea de început, una de boală propriu-zisă și una de convalescență (faza de vindecare). Perioada de început poate îmbrăca diferite aspecte, imitînd diferite boli: gripa — cu dureri în tot corpul însoțite de temperatură ridicată; reumatismul — cu dureri de încheieturi; indigestia — cu greață, diaree, vomitări, lipsa poftei de mîncare; intoxicația alimentară cu mîncărimi pe corp. Alt simptom de debut poate fi constituit de o stare de oboseală foarte accentuată. (boala, însă, poate începe și direct; cu semnul ei caracteristic: culoarea gălbenă a pielii și a ochilor). Încă de la primele semne precitcrice, bolnavul trebuie să se arate medicului.

Prin apariția colorației icterice (galbene), bolnavul trecînd în faza a doua, perioada de boală propriu-zisă. Hepatita fiind contagioasă, tratamentul ei este obligatoriu într-un spital cu secție de izolare. Dacă de la primele semne de boală mai sus amintite, ce sînt însoțite de urină închisă la culoare (roșie-cărămizie), și pînă la apariția icterului (a gălbinării) trec 5-7 zile, a doua perioadă a hepatitei durează, în medie, 7-10 zile. Apoi urina își recapătă culoarea normală, bolnavul se dezgălbenește, are din nou poftă de mîncare, iar starea de oboseală dispare treptat. El intră în convalescență. Dispariția colorației icterice nu înseamnă însă revenirea stării de sănătate completă; bolnavul necesită încă supraveghere medicală, regim potrivit, odihnă pe o perioadă de timp ce variază în funcție de gravitatea formei de boală pe care a avut-o.

Să vedem, pe scurt, în ce constă tratamentul, regimul și medicația hepatitei epidemice. Factorul principal care grăbește vindecarea bolii este odihna la pat. Boala se prelungește în timp, pînă la 2-3 luni, la acei care nu respectă repausul la pat, sau continuă să muncească. În acest timp, acești bolnavi, venind în contact cu oamenii sănătoși, le primejduiesc și lor sănătatea. După repaus, al doilea factor de bază în tratamentul hepatitei epidemice îl constituie regimul alimentar. Acesta trebuie să fie format din: lichide îndulcite (ceai, zeamă de compot, siropuri, limonadă), paste făinoase, zarzavaturi, fructe, dulciuri, lapte, laurt și, în special, brînză de vaci, rasol slab de pui (piept), apoi carne de vacă, la care se adaugă, în convalescență, untdelemn și unt nepreparate în mîncăruri, ouă moi (dacă bolnavul nu suferă în același timp și de colecistită, inflamația vezicii biliare). În al treilea rînd vin medicamentele; bolnavul trebuie să ia vitaminele B, C, K și B complex, la care se adaugă metionina (ce este un extras din brînză de vaci), precum și injecțiile cu hepar (extract de ficat) și ser glucozat.

Nerespectarea, atît în perioada de boală propriu-zisă, cît și în convalescență, a indicațiilor de mai sus, în ceea ce privește repausul sau regimul, poate avea consecințe foarte grave, determinînd revenirea bolii sau lăsînd suferind ficatul, pentru tot restul vieții.

Pentru a ne feri de hepatită epidemică trebuie să avem deosebită grijă, pentru respectarea strictă a igienei individuale, a normelor de dezinfecție pentru seringi, cît și alimentație echilibrată. Este indicat să consumăm alimente proaspete (carne, lapte, derivate de lapte, legume, fructe), evitînd excesele de băuturi alcoolice, mezeluri, conserve și, în special, orice aliment alterat sau păstrat în condiții neigienice

Dr. E. BALINBERG

Moda

PENTRU PRIMELE ZILE DE PRIMĂVARĂ

—Noi creații ale atelierelor „Arta Modei"—

Costum de primăvară cu jacheta trei sferturi, garnisită cu o eșarfă largă, ce poate deveni, la nevoie, glugă (vezi fotografia alăturată) →

← Pentru zilele mai călduroase de primăvară, acest costum tineresc de culoare deschisă. Jacheta, cu mineca trei sferturi aplicată mai jos de umăr, este căptușită cu aceeași stofă subțire, de culoare închisă, din care e făcută bluza.

O rochie cu foale strîmtă și mineca chimono, și o jachetă trei sferturi, făcute din aceeași stofă plină. ↓

AGRICULTURA

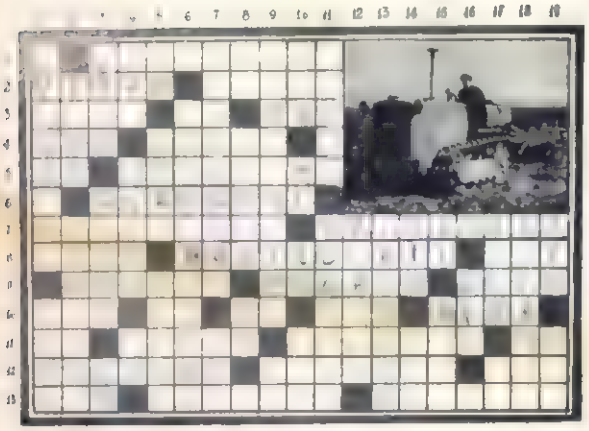

ORIZONTAL: 1) Unul dintre savanții ruși ale cărui învățături sînt puse în slujba transformării naturii. 2) Iarbă crescută după primul cosit — Cea mai mică pasăre din țara noastră, care distruge insecte și larve dăunătoare culturilor. 3) Produs animal — Francez (abr.)— Riu în U.R.S.S. 4) Importante unități socialiste ce constituie un factor principal în mecanizarea agriculturii — Animal care are un rol folositor în formarea solului, dar în același timp strică plantațiilor. 5) Eugen Popescu — Plantă la care producerea de sămînță se face, printre altele, prin încrucișare în interiorul soiului. 6) Oameni de știință și tehnicieni specializați în problemele agriculturii. 7) Fertilizarea pămîntului prin diverse substanțe nutritive — Anotimp în care se seamănă porumbul. 8) Nume feminin — Cale de urmat (pl.) — Grabă în muncă. 9) Produs al anumitor arbori eliminat în mod natural sau scos prin inciziune (pl.)— Îmbinată cu practica, dă rezultatele cele mai bune— Partea din produsele agricole dată statului. 10) Formație muzicală — Notă muzicală — Diftong — Ține piept valurilor — Calificativ. 11) Pronume — Kamennaia..., stațiune experimentală creată de Dokuceaev, unde s-au obținut rezultate excelente în lupta pentru transformarea naturii — Prorodeu de înmulțire a unor plante, prin vlăstari sau prin tulpine — Pronume posesiv. 12) Organism rezultat din încrucișarea vegetală sau animală a doi indivizi de soiuri diferite (pl.) — Omul înaintat luptă pentru transformarea acestui climat nefavorabil culturilor — Soi, specie. 13) Principal element în existența plantelor — Suprafețe relativ întinse de teren, pe care s-a semănat o singură cultură — Bazine naturale sau artificiale de apă, care pot folosi la irigație.

VERTICAL: 1) Acest nume îl poartă numeroase colhozuri din U.R.S.S. — Limba constructorilor cunoscutelor tractoare „Zetor". 2) Factor în succesiunea plantelor la asolament — Glod (pl.). 3) Dans (pop.) — Referitor la agricultură — Brom. 4) Ornament arhitectural — Arbust cu fructe aromate — Sere! 5) Kilo-amper (fiz.) — Construcție unde se adăpostesc vitele și uneltele — Grăbit. 6) Proces biologic ce are loc în plante, prin acțiunea luminii. 7) Hidro..., substanțe organice compuse din oxigen, hidrogen și carbon, ce se găsesc din abundență în cereale — Gramineo cu rădăcina fasciculată. 8) Pronume — A brăzda ogorul — Umblînd după hrană, străbat munți și cîmpii. 9) Metodă de cultură a plantelor, ce are ca bază alternarea culturilor în scopul măririi recoltelor (pl.) — Posesiv... pe cal! (pop.) 10) Fluviu în Suedia— Notă muzicală — Mirare monovocalică—Fructul unui palmier. 11) Sevă — A obține în mod intenționat bunuri vegetale, animale sau minerale. 12) Unealtă agricolă a cărei folosire constituie o practică învechită și dăunătoare (pl.). 13) Terenuri străbătute de canale. 14) Numeral — Formează obiectul pedologiei. 15) Numele popular al usturoiului — Firide. 16) Măsură veche de lungime. 17) Unul din principalele elemente ale hranei plantelor — Tețe! 18) Sistem de alternanță a culturilor. 19) A brăzda pămîntul — Alt element de bază în hrana plantelor (pl.)

Cuvinte rare: OMA, EEM, BEL.

CARE E EXPLICAȚIA?

Dacă introducem o lumînare aprinsă într-un borcan umplut cu bioxid de carbon, lumînarea se stinge. Ce se întîmplă însă dacă, în același borcan, introducem o bandă de magneziu aprinsă?

Răspuns: Va arde cu o flacără ce produce funingine. Magneziul extrage din bioxidul de carbon oxigenul, iar moleculele de carbon eliberate se precipită sub formă de funingine.

★

Știm că minereul de fier scos azi din mine s-a depozitat în pămînt cu milioane de ani în urmă.

Ce credeți, există vreun loc pe suprafața globului, unde asemenea depuneri feroase au loc și în zilele noastre?

Răspuns: Și în zilele noastre se produc depozitări de fier și mangan: pe fundul mărilor și al mlaștinilor, sub forma concrețiunii de fier. Folosind o comparație puțin vulgarizatoare, dar justă, vom spune că această concrețiune se aseamănă cu o placintă cu forme destul de regulate, avînd un diametru de oca 20 cm. Concrețiunea este un amestec de hidroxid de fier (35%) și hidroxid de mangan (15%), cu anumite procente de nămol și nisip. Miezul ei îl constituie aproape întotdeauna un corp străin (o piatră, scoică, găoacea unui melc maritim etc), în jurul căruia are loc depozitarea.

Fierul se produce ca o urmare a funcțiilor vitale ale unor bacterii, care trăiesc la fundul mării. Acestea se hrănesc cu produse născute din oxidarea sărurilor feroase care sînt dizolvate în apă.

Marea, cantitate de oxigen, aflată în mare, ajută și ea la desfășurarea procesului de oxidare.

REDACȚIA: BUCUREȘTI PIAȚA SCÎNTEII Căsuța Poștală 7 Tel. 7.60.10 int. 1788 ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. PREȚUL ABONAMENTELOR 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

mărțișoare încurcate

Redacția își cere scuze pentru faptul că, în grabă, colaboratorul nostru a încurcat mărțișoarele și roagă cititorii să le repartizeze așa cum se cuvine. (Menționăm că fiecare este liber să le repartizeze și în afara paginii, dacă cunosc, din întîmplare, pe unii cărora li s-ar potrivi).

Desen de Rik AUERBACH

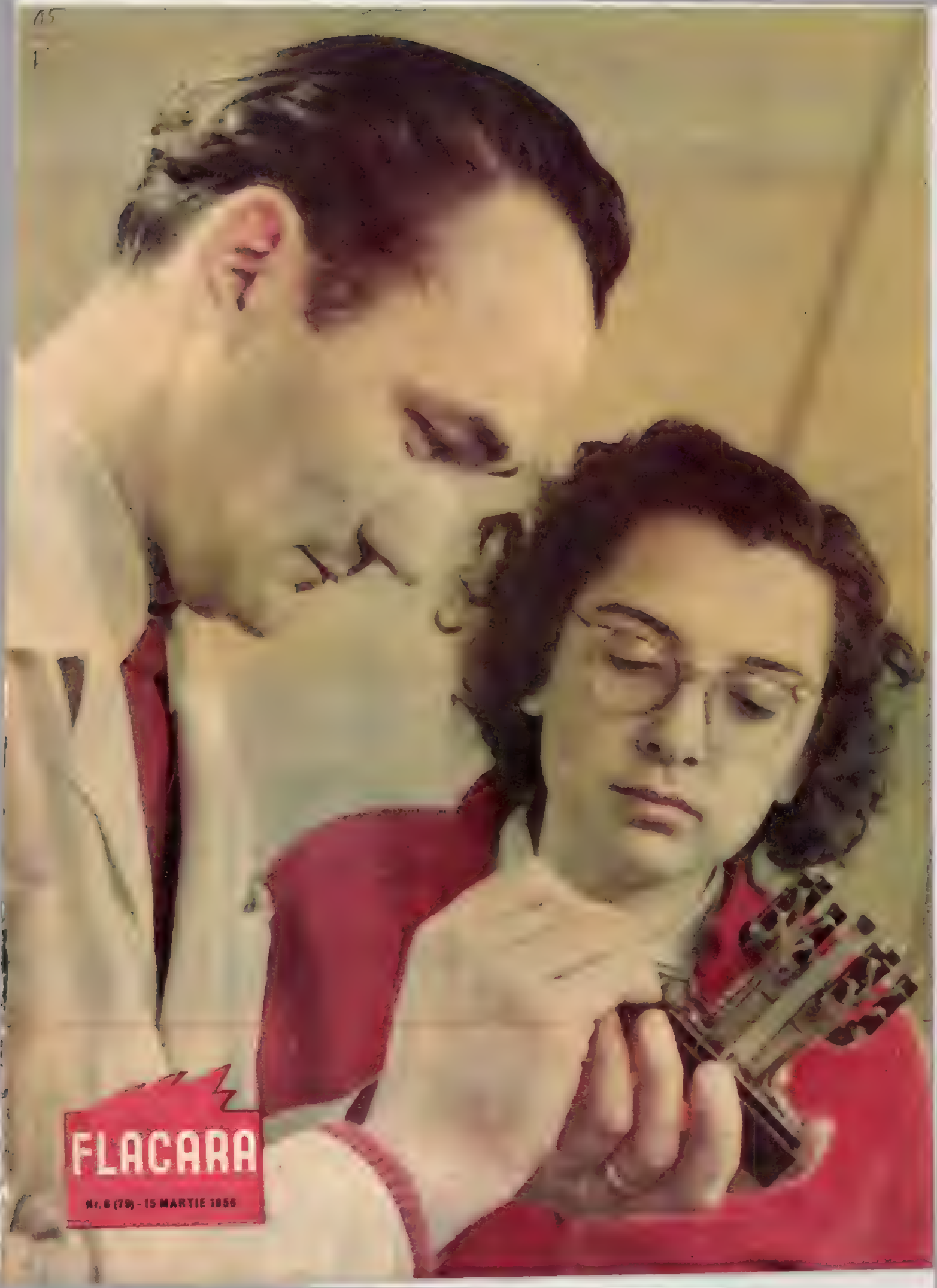

FLACĂRA

Nr. 6 (79) - 15 MARTIE 1956

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

Nr. 6 (79) 15 Martie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ
SOCIAL-POLITICĂ ȘI LITERAR-ARTISTICĂ

Duminică a fost zi de sărbătoare pe plaiurile țării noastre. 10.164.226 de cetățeni – adică 99,05% dintre alegători – și-au dat votul candidaților F.D.P., pentru mărețele înfăptuiri de pînă acum și pentru victoriile viitorului.

Trăiască sfaturile populare nou alese!

Spor la muncă noilor deputați!

Din zori pînă-n zori, la secția nr. 17...

Intri. Ți se dă buletinul de vot. Ce hotărăști în cabina individuală, numai dumneata știi. Cu buletinul împăturit reglementar, te duci în fața urnei și-l introduci. Ai votat — și pleci. Atît.

Astfel se desfășoară alegerile. Simplu. Obișnuit.

Toți cîți am votat la 11 martie știm asta.

„Ehei — ar suspina un „elector" de altădată — pe vremea mea era alt fel. Mai o beție, mai o bătaie cu niței sînge, cîte o arestare ici-colo, niscaiva furturi la urne, morți făcuți vii, vii prefăcuți în morți și cîte altele. Simțeai colea că sînt alegeri! Azi, plictiseală. N-are viață alegerile de azi".

Așa să fie? Fără îndoială că fostul „elector" are deplină dreptate. Da, alegerile de azi „n-are viața" celor de odinioară. Ele au cu totul altă viață, fiindcă au cu totul alt conținut.

Am fost ispitiți să urmărim clipă de clipă cum se desfășoară, în zilele noastre, această zi de alegeri, zi de sărbătoare a oamenilor muncii, de la ora cinci și jumătate dimineața pînă către zorii zilei următoare. Și ne-am ales secția de votare nr. 17 din Calea Dorobanților. O secție ca oricare alta.

La ora 5 și jumătate, comisia electorală a purces la sigilarea urnei. Membrii comisiei primesc ultimele instrucțiuni de la președintele lor, tovarășul Traian Popescu.

La ora 6, un moment solemn: președintele a ieșit în prag și a anunțat primilor alegători adunați de cu vreme:

— *În numele legii, declar votarea deschisă!...*

Primul care intră în sala de votare este Vasile Lupu, fruntaș al întrecerii socialiste de la Uzinele textile „7 Noiembrie". E un bărbat între două vîrste. S-ar fi cuvenit la anii lui să nu se arate atît de nerăbdător să voteze. Doar nu vota pentru întîia oară. Însă nerăbdarea lui are un temei serios: el a fost ales președinte al altei secții de votare, așa că a trebuit să se grăbească.

— În nici un caz, n-aș fi renunțat să fiu primul la vot — ne spune el.

Și așa, a început votarea în sala spațioasă ornată cu drapele, cu tot felul de plante și flori, cu buna dispoziție a întregii comisii.

Cetățenii care încep să se perinde pînă în miezul nopții prezintă o nespus de multiplă varietate, ca însăși viața. Votul, azi, e în adevăr universal.

Iată, mai întîi, trei prietene și colege de muncă intrate o dată: Frunzina Hrib, Trandafira Brăescu și Ștefania Cojocaru, toate trei infirmiere, toate trei votează pentru prima oară în viață și sînt emoționate. Asta nu înseamnă că nu știu de ce și pentru cine votează. Dar mai sînt și alții care votează pentru prima oară: de exemplu, pensionarul Andrei Ștefănescu, care numără 73 de primăveri.

— N-am votat pîn-acum din mai multe pricini. Întîi, fiindcă am fost militar. Și militarii, se știe, pe vremuri n-aveau drept la vot. Pe urmă, am intrat la P.T.T. Deci, aș fi putut să votez. Dar n-am vrut. Știam că la alegeri iese totdeauna cu scandal și bătaie. Hotărîsem de altfel să nu mă bag de loc în politică. După 23 August mi-am spus că e bine să-mi păstrez vechea hotărîre. Însă nu m-am ținut de cuvînt, fiindcă viața cea nouă a ajuns și pînă la mine.

Apoi, bătrînul adăugă:

— Ce să vă spun, am băgat și eu de seamă că Sfatul popular poartă grija nevoilor noastre și ar fi însemnat că sînt dezertor, dacă n-aș fi venit să-mi dau votul. Pot eu oare să uit că atunci cînd mă aflam cu fiică-mea la ananghie Sfatul m-a înțeles și mi-a sărit în ajutor, dîndu-ne casă nouă?

Aproape de ieșire, ne ajung la ureche cîteva cuvinte îmbrăcate într-un puternic accent regional. E limpede că avem de-a face cu un transilvănean din extrema de apus a Ardealului. Nu ne-am înșelat: Toader Grosu e din colectiva satului Sîmbăta, regiunea Oradea. Omul acesta zdravăn și vesel ne spune:

— Apoi să vezi, sîntem trei

În zori, între primii votanți

Peștișorii din acvariu sînt foarte interesanți.

sîmbăteni aici. Merem în Dobrogea să alcăzim niște cai. Da' ne-am întrerupt drumul și om mas în București ca să votăm aici. Că doară nu era să rămînem nevotați tocmai noi, care din sărăntoci om agiuns azi în rîndul oamenilor.

Dar să nu uităm: au mai fost și alți țărani. De pildă: Nicolae Asîntei, dintr-o colectivă a Bărăganului, care ținu cu orice preț ca:

— Mata să scrii la ziar așa: Nicolae Asîntei votează pentru cele 11.000 kg cereale, pe care le-a primit anul acesta, de pe urma a 900 zile-muncă. Bine?

Iată că o serie de cetățeni de pe strada Muzeul Zambaccian s-au îmbulzit în fața comisiei. Printre ei, se află chiar acela care a dat numele străzii, tovarășul H. Zambaccian, colecționar și critic de artă.

Iată o bătrînică simpatică, dar foarte agitată. Ține mortiș să voteze. În fața mesei lungi, s-a întîlnit cu ginere-său și fică-sa, care nu se arată prea mulțumiți că o văd aici. De ce? Mitică Vasiliu — așa se numește ginerele, care lucrează ca frizer la o cooperativă — a hotărît ca soacra să stea acasă cu copiii.

— Nici o pagubă — a zis filozoful Mitică Vasiliu — dacă o să fie un vot mai puțin în urnă.

Însă bătrînica a socotit alt fel. A lăsat copiii în grija unei vecine și s-a repezit să-și spună cuvîntul ei de cetățeancă.

— Destul nu ne-a-ntrebat nimeni nimic în alte vremuri. Dacă-i vorba că și noi femeile avem dreptul să votăm, apoi să votăm!...

Florica Gherman e de la Blaj, dar acum e bucureșteancă. S-a măritat cu un miliției și a venit cu soțul să voteze. Ea n-a uitat însă că e de la Blaj și, așa cum e obiceiul, mai ales în zi de sărbătoare, ea s-a îmbrăcat în costum național, alb ca spuma, cu frumoase altițe, chilimuri și rîuri, în cinstea alegerilor.

Îndată după frumoasa blăjeancă, a depus buletinul în urnă academicianul profesor Tudor Vianu. Și apoi a rămas într-un colț să stea de vorbă cu cineva despre poezia clasică spaniolă.

Cu buletinul în mînă, a intrat în cabină un domn mai în vîrstă, cam spilcuit. Și la un moment dat, din cabina dumnealui s-a auzit un strigăt de mare mirare:

— Dar unde e ștampila ? ! Cu ce votez?!

Pesemne că dînsul vota pentru întîia oară în zilele noastre și nu aflase că noi votăm fără ștampilă, că și fără ștampilă orice cetățean e liber azi să-și exprime poziția politică... cu creionul.

Alexandru Nedelcu are doi ani și e fiul tovarășului Iosef Nedelcu, director la Vinalcool. Cineva îl întrebă:

— Ei, ai votat, băiatule?

— Nu, eu nu „botez". O să „botez" cînd m-oi face mare.

Dar fiindcă e vorba de copii, iată un țîșt-bîșt tot de vreo doi ani care crapă ușa unei cabine: pesemne că urmărește ori să violeze secretul votului ori să învețe tehnica votării. Noi credem că mai de grabă îl caută pe tăticu. Alți copii, așteptînd ca părinții să termine votarea, petrec în camera special amenajată pentru ei în jurul unui acvariu cu peștișori foarte, foarte interesanți.

În holul vast care precede sala de votare, alegătorii au intrat în hora încinsă de echipa artistică de agitație a întreprinderii „30 Construcții". Ba au și cerut să li se cînte „Periniță". E un antren general, o voioșie vrednică de această zi festivă, în care va birui Frontul Democrației Populare. Alegătorii rîd, ascultînd unele cîntece satirice executate de un colectiv al Ansamblului de Estradă sau aplaudă taraful de lăutari care-i zice cu foc.

În acest timp, în sala de votare, votul se desfășoară fără întrerupere. Un ceferist, Grigore Balaban, magazioner la stația București-Est, e cum nu se poate mai bine dispus. După ce a votat, a ținut să ne lămurească bună lui dispoziție. El ne-a povestit că, în trecut, a luat parte la o singură alegere, cînd a avut de îndurat asemenea sălbatică bătaie, încît s-a lecuit de a se mai duce la vot, în vremurile acelea.

— Bine că toate astea au rămas în trecut...

Tovarășul general Edmond Stanciu a venit nu numai cu soția, ci și cu fiul care e sublocotenent și care intră în rîndul celor ce votează pentru întîia oară. Două generații de militari!... Și cîți și cîți! O dactilografă, un student la filologie, un electrician auto de la Competrol, o bibliotecară, o țesătoare, un miliției, un zidar, un actor, o „casnică" etc.

Cu puțin înainte de ora 12 noap-

Alegătorii au intrat în hora echipei artistice de agitație.— Acordeonistul îi zice cu foc.

Trei prietene care votează pentru prima oară în viață.

H. Zambaccian a primit buletinele de vot.

Doi gemeni, fiecare de 18 ani

E foarte veselă că a votat.

↑ La ora șase dimineața, primul votant, muncitorul Vasile Lupu

...și spre miezul nopții, ospătarul Mihai Iuhas e ultimul votant. ←

tea, sosește abia sufiind Mihai Iuhas — ultimul votant.

— Erai cît pe-aci să întîrzii — îi spunem noi.

— Sînt ospătar de vagon-restaurant. Am sosit acum de la Constanța cu trenul 8004—și am venit într-un suflet. Vă spun drept, mi-era și mie teamă că n-am să mai prididesc să votez. Și asta nu mi-aș fi iertat-o. Mai ales că, așa ospătar cum sînt, se cheamă că tot ceferist sînt...

La ora 12 noaptea, se aude din nou glasul președintelui comisiei electorale:

— *În numele legii, declar votarea închisă!...*

Se închid ușile. Se desigilează urna. Începe numărătoarea voturilor:

— Pentru... pentru... pentru... pentru...pentru...pentru...pentru... contra... pentru... pentru...

Contra? Nu e greu să-ți închipui cam cine ar fi. Poate domnul acela care cerea ștampilă. Poate... Dar să nu căutăm a identifica cu precizie: votul e secret, și e bine să rămînă așa. De altfel, pentru rezultatul votului toți acești *contra* n-au nici o importanță: candidații F.D.P. au ieșit biruitori cu zdrobitoare majorități. Procesul-verbal de încheiere e grăitor. Așa cum pe deplin grăitoare sînt nenumăratele însemnări făcute de alegători pe buletinele de vot. Mulți nu s-au mulțumit să voteze pur și simplu candidatul lor, ci au ținut să-și însoțească votul cu mici adausuri ca acestea: „Din toată inima" sau „Cu multă plăcere" sau „De acord" sau simplu „Da".

Era să uităm ceva deosebit de semnificativ: în această zi atît de plină, milițianul care a fost de serviciu numai în zori și apoi la închidere, n-a avut nici o treabă, afară de faptul că el însuși a votat.

Totul s-a desfășurat normal, disciplinat, cu o mare voioșie și cu certitudinea că se înscrie o nouă biruință a oamenilor muncii.

Lascar SEBASTIAN
și Ilarie MURGU

Fotografii de: Eugen IAROVICI
A. MIHAILOPOL
și S. STEINER

Comisia sigilează urna.

La miezul nopții urna a fost desigilată și s-a început numărătoarea.

Comisia lucrează la stabilirea procentajelor.

Acad. prof. Tudor Vianu cu soția.

Împărțitorul de alare își face datoria cetățenească.

Bătrîna Paraghia Arpentie depune votul.

Studentul Postole Florian e bolnav și votează acasă.

Maistrul principal Victor Leu. ←

Așa e bine!

— reportaj despre productivitate —

de Constantin CHIRIȚĂ

Iată o temă care nu cred să convină multor confrați în ale scrisului. Productivitate, calcule, chestiuni tehnice, de organizare, probleme arde... Ce gazetar s-ar da oare în vînt după asemenea lucruri? Nu e mai simplu, oare, să-ți descarci puterea gazetărească scriind despre cutare și cutare lucru, care conține în sine surse de poezie, de imagini colorate, care înmoaie peniță într-o cerneală de fantezie și neastîmpăr, decît să faci o demonstrație quasiștiințifică asupra productivității? Știi foarte bine, în teorie, că productivitatea e factorul hotărîtor în izbînda unei orînduiri noi, că, la urma urmei, poezia vieții cotidiene, cu veselia și cu mulțumirea ei, se datorează acestui lucru; dar de aci, pînă la a te apuca să scrii despre productivitate, e un drum tare greu de străbătut. Pînă la urmă, de hotărăști să faci această încercare îndrăzneață, afli că la uzina „1 Mai" din Ploești sînt secții care au izbutit să facă din productivitate un elastic, ce se întinde pînă la nesfîrșit, și pleci repede acolo, cu un plan iscusit. Descrii Ploeștiul, oraș petrolifer, înconjurat de dantelăria de oțel a rafinăriilor (țevi întortocheate, alambicuri uriașe de fier, coșuri semețe, țîșnind impetoase spre cerurile albicioase sau albastre), înfățișezi uzina, fără să uiți să adaugi că e cea mai mare din Ploești, nu uiți să redai în cît mai multe cuvinte imaginea iuțelii, a dinamismului din hala de strunguri (cuțitele sfîșie carnea oțelului, iar strungurile se-nvîrtesc ca niște sfîrleze orizontale) și, la sfîrșit, dai cîteva date grave despre productivitate. Iată un plan, care te va scuti de neajunsuri literare... Repede, repede, la „1 Mai" din Ploești, la secția întîi, acolo unde, în anii primului cincinal, productivitatea muncii s-a dublat.

LA FAȚA LOCULUI

Începutul e strașnic. Hala în care pătrunzi e o imensitate căreia nu-i zărești capetele. Din loc, în loc, izbucnesc efemere incendii albastre stîrnite de aparatele de sudură: transportoarele și macaralele sînt ca niște uriași înzestrați cu o formidabilă forță, iar piesele, garnituri de foraj pentru mare adîncime, te copleșesc cu dimensiunile lor. Totul aici are măsura giganticului. Pînă și șeful secției, tovarășul Dragomirescu Dumitru, e un om care nu face de loc notă discordantă cu primele imagini. Un bărbat zdravăn, înalt că nu-i ajungi pînă la umeri (tu, care te mîndrești cu înălțimea ta), un om grav, cu gesturi sigure, aproape solemne. Și cum intri în vorbă cu el, fără să-i spui un cuvînt despre tema inițială a reportajului, discutînd așa, printre altele, începe să-ți vorbească despre productivitate! Simți că omul e mîndru, că se înveselește cum scapă primele cuvinte despre această problemă. Văzîndu-te că-i privești cu ochii mirați și gîndindu-se, pesemne, că-i pui la îndoială vorbele, scoate din dulapul de fier o sumedenie de dosare, pe care le întinde pe masă și începe să-ți argumenteze spusele lui cu date și cifre, bineînțeles fără să-și arunce măcar o clipă ochii pe hîrtoage. Tonul lui e cît se poate de convingător, aproape pătimaș, parcă și-ar destăinui una din pasiunile lui cele mai arzătoare. Ascultă, ascultă, la început din politețe, cifre, argumente și, dintr-o dată, tresari:

— Cîți erau înainte?

— 386! Nici mai mult, nici mai puțin. Cu doi ani în urmă.

— Și acum?

— 148! Dar încă se mai poate reduce din numărul lor.

— Nu se poate!

Șeful secției te privește mirat. Cum „nu se poate", cînd el știe sigur că se mai poate reduce! Îi ghicești însă gîndul și începi să te simți prost:

— Nu e vorba că nu s-ar putea reduce, dar ați făcut un lucru uimitor. De la 386, la 148!

Și, totuși, acesta e adevărul. De la 386 muncitori puțin productivi, s-a ajuns, în doi ani de zile, la 148 muncitori cu înaltă productivitate. Uiți toate preocupările de mai înainte, pentru a cuprinde în întregul lui acest fapt. Nu te mai interesează problema productivității (gîndești în sinea ta). Dar tocmai acest lucru aflat îți se pare într-adevăr uimitor. Mai întîi, te îngrozești de balastul pe care-l poate suporta o întreprindere și te frămîntă gîndul că mai sînt, poate, destule fabrici, care nu și-au scuturat acest balast. La un salariat productiv, unul neproductiv! Ultat prin birouri, pe la vestiare, printre controlori, normatori, supraveghetori. Ca să-și justifice, probabil, existența și salariul, își găsește el ceva de făcut — și, de cele mai multe ori, ocupații care încurcă pe muncitorii productivi. Ducă-se încolo toată poezia reportajului, dar lucrul acesta merită să fie însemnat și spus! Ai vrea ca rîndurile și literele să se prefacă în niște cercetători atenți, care să caute să descopere și să-i apuce de guler pe cei sîrecurați în fabrici și uzine, fără nici un rost, și să-i ducă iute și fără drept de apel în școli de calificare. Să facă din ei, înainte de orice, oameni folositori, membri adevărați ai societății noastre. Așa cum au făcut tovarășii din secția întîi a uzinei „1 Mai" cu aproape 250 de asemenea „pierde-timp și consumă bani-gratuit".

— Și munca nu cumva a suferit din cauza asta? — încerci să te îndoiești, pentru ultima dată.

— De—spune șeful secției, cu glas domol — valoarea producției pe cap de lucrător a crescut, din cauza asta, aproape de două ori... Chestie de productivitate!

După cum se vede, tot n-ai scăpat de problema asta!

ÎN SFÎRȘIT, O SURSĂ TERIBILĂ

Începi apoi peregrinajul prin uzină. Forfotă, zgomote, lumini. Cauți cu privirile ceva deosebit, ceva care să constituie o sursă de... Gata! Într-un loc, descoperi un strung uriaș, un carusel cum rareori ai mai văzut prin întreprinderi. Gigantică mașină! Ce poezie viguroasă, copleșitoare, emană dintr-însa. O sursă teribilă. Și ca să nu faci vreo greșeală în descrierea ei, alergi după maistrul principal, tovarășul Leu Victor, un bărbat tînăr, chiar foarte tînăr, maturizat însă de aerul de severitate care i se citește pe față, și-l rogi să-ți dea cîteva date despre gigantul de oțel. Maistrul devine dintr-o dată vesel și începe, cu o bunăvoință care te cucerește:

— Cum să nu, cu cea mai mare plăcere. Asta-i una din victoriile noastre. Ani de zile caruselul ăsta ne-a stat în circă, doamne, ca o greutate de care nu credeam că o să mai scăpăm. Ne îngheboșase și ne îmbolnăvise pe toți: ingineri, maiștri, muncitori...

— Mașina asta?

— Da, da huiduma asta. Cît e de mare, pe atît era de neputincioasă. Nu știa să facă decît o singură operațiune, o operațiune greoaie, precum îi este înfățișarea. Și cum treaba asta se ivea destul de rar, stătea aproape tot timpul degeaba. Ni se rupea inima cînd ne gîndeam cîtă forță zace într-însa. Pînă n-am mai putut răbda și am îndrăznit să ne punem pe răscoală. Am pornit un fel de răscoală tehnică. Ingineri, maiștri, muncitori, am dat asalt caruselului, i-am cercetat mădularele, i le-am schimbat, i-am mai adăugat cîte ceva și, pînă la urmă... Acum îl folosim la finisare, la operații mai delicate. Nu se mai plînge de lipsă de lucru și, pînă să cadă frînt de oboseală, mai este mult.

— Ați reușit să-l transformați, carevasăzică...

— Da, și ne-a ajutat mult. Nu numai că a ridicat productivitatea secției, dar, după ce am izbutit cu el, ne-am apucat să modernizăm și alte mașini, vechi, obișnuite — așa cum se întîmplă și cu unii bătrîni, care au tipicul lor — numai cu cîteva operațiuni. Le-am întinerit, le-am dat un ghiont în spate și fac astăzi o treabă pe cinste. Uite, vezi dumneata strungul ăsta, și mașina aceea de alezat, și cele două freze de lîngă macara — sumedenia asta de mașini? Dacă am calcula cît au sporit ele productivitatea muncii în secția noastră!...

După cum se vede, giganticul carusel fusese o sursă teribilă de productivitate!

PROFESIUNE...

Și dacă îți continui mersul prin secție, în căutarea faptelor „spectaculare", nu se poate să nu te oprești în fața altei mașini uriașe, de astă dată atras nu de înfățișarea impunătoare a mașinii, cît de piesele care se lucrează acolo și de omul care conduce operațiile. Piesele se numesc axe de turboburi și au o lungime de 7 metri. Iar cel care conduce mașina se numește Ion Enescu și e un tinerel vioi și deschis, care pare un prichindel, pe lîngă prăjinile uriașe pe care le scoate din strungul său.

Dacă-l întrebi cum de s-a încumetat să ia la rost cu mașina lui, dibăniile acelea, o să-ți spună, rîzînd, o poveste despre...

„...A fost odată — cum obișnuiește să se spună — o uzină mare, în care se afla o secție importantă, și în secție se afla o mașină, și la mașina aceea se lucrau axe de turboburi. Și piesele acelea erau confecționate sub supravegherea muncitorului Nicolae Ariciu. Dar atîta trudă se cheltuia pentru făurirea unui ax, încît atunci cînd era gata în peste o sută de ore, se suna din trîmbițe în uzină și se ducea vestea în toate colțurile. Dar iată că, într-o bună zi, alături de Nicolae Ariciu a mai venit un muncitor, pe nume Constantin Parcescu, și s-au apucat amîndoi să se războiască cumplit cu namilele de oțel. Treaba însă nu prea avea spor, pentru că erau numai două schimburi și parcă tot ceea ce se făcea ziua, noaptea se irosea. Și ca să mai pregătească un al treilea schimb, ar fi fost nevoie de multă bătaie de cap, căci munca la mașina aceea cerea mare pricepere și curaj. Cei doi muncitori n-au dat însă înapoi și s-au apucat amîndoi să instruiască pe un al treilea, pe tînărul Ion Enescu. Treabă grea și de mare răspundere. Dar tînărul era utemist și plin de înflăcărare, iar cei doi, deși numai unul membru de partid, amîndoi comuniști în faptă. Astfel, au reușit, după multă cazną, să ajungă toți aproape deopotrivă de buni în profesiunea lor, adică să formeze trei schimburi, dăruindu-și unul altuia cunoștințele dobîndite. Și e bine de știut că toți și-au ridicat, în vremea aceea, nivelul profesional, încît atunci cînd au pornit la bătălie, cei trei voinici erau cu toții „înarmați pînă în dinți". Astfel, au putut ei să nu lase nici o clipă mașina fără întrebuințare, să producă fără încetare piesele acelea mari de oțel, care uimeau lumea prin puterea și strălucirea lor. Și nu după mult timp au ajuns cei trei să confecționeze un ax în numai 22 de ore, în loc de 110 ore. Și adevăr este că, după exemplul lor, și alți muncitori au făcut la fel, precum Nicolae Stoian, Ion Buharu și alții, care, pregătindu-se cu multă rîvnă, au izbutit să facă fermele de la pompele triplex în numai 48 de ore, în loc de 200 de ore... Povestea aceasta arată, în tîlcul ei, cît de bine este ca oamenii să-și ridice nivelul profesional..."

. Adică, o poveste despre productivitate...

...ȘI POLITICĂ

A sosit ora prînzului, muncitorii au pauză, se duc la cantină, mănîncă și se întorc. Pînă la încheperea lucrului a mai rămas puțintel timp. Oamenii își aprind țigările, se strîng în grupuri și pornesc discuții. E o copilărie să crezi că se discută numai despre producție. Unii fac într-adevăr calcule și socoteli cu privire la turațiile strungului, schimbă păreri despre metodele de așchiere rapidă a metalului; alții, însă, găsesc alte subiecte de conversație. Chestii familiare, pronosticuri sportive, filme, cărți. Alții... Doi tineri discută într-un colț cu atîta însuflețire, încît îți vine să tragi cu urechea într-acolo. Lucru pe care, vrînd-nevrînd, îl faci.

Lasă, nea Mihai, nu-ți mai face sînge rău pentru un fleac. Ce contează acolo, o oră-două!...

Dacă gîndești de unul singur răspunde celălalt, care fusese numit „nea Mihai" — sigur că pare un fleac. O oră-două. Dar dacă faci socoteala că, în fiecare zi, în secția noastră zeci de oameni pierd cîte o oră, două, trei, patru și chiar opt ore, nu mai este un fleac.

— Se mai întîmplă să întîrzie omul, ba vreo treabă, ba se scoala mai tîrziu și pierde trenul...

— Timpul nu ține seama de întîmplări din acestea. Timpul trece, nu așteaptă și nici nu se mai întoarce. Iacă, noi am făcut o socoteală. Cîte ore nemotivate pierdem pe zi, pe săptămînă, pe lună, în secție?

Multe?

Cu orele care se pierd laolaltă într-o lună, am putea să facem două instalații întregi de mare foraj!

Cine tresare oare mai puternic: tînărul care întîrziase sau autorul, care începe să-și dea seama că întîrzie și el într-un fel? Două garnituri de mare foraj, două namile, care încap în cîteva vagoane de cale ferată!

Ai uitat de discuția celor doi. Dacă ai fi intrat în vorbă cu tînărul „nea Mihai", ai fi aflat că nu discuta la întîmplare cu tovarășul său. Își luase angajamentul, în ședința organizației de partid, să se ocupe personal de îndreptarea tînărului cu care vorbea. Așa cum se angajase fiecare membru de partid din organizația de bază a secției. Așa cum mai făcuse Itu Mihai cu cîțiva muncitori, pe care-i atrăsese din nou în colectivul disciplinat al secției.

Ai uitat și de descrierea orașului, a uzinei și de multe altele. Nici nu te mai preocupă gîndul de a socoti la miligram cît de importante și de poetice sînt faptele culese. Teribilă e problema aceasta a productivității! Nu mai ai nici o clipă de pierdut. Repede la lucru.

Unul dintre fruntașii luptei pentru productivitate: strungarul Constantin Parcescu.

SĂRBĂTOARE ÎN MUNȚII BUZĂULUI

Vara anului 1945. Stăpîni pe munții Buzăului, stăpîni pe păduri și pe gîterele de la Nehoiu mai erau încă acționarii societății anonime „Foresta italo-romînă". Pretutindeni se vedeau urmările exploatării și ale războiului.

Dar cîțiva tineri entuziaști, muncitori și funcționari, au pornit să aducă lumină în bezna în care zăceau — parcă de cînd e lumea — miile de lucrători forestieri. Și astfel, la un an după eliberarea țării, în bazinul forestier de pe Valea Buzăului a început o muncă nouă: culturalizarea maselor. Sarcina aceasta i-a revenit unui ansamblu artistic de amatori, pe care tinerii acestia inimoși l-au denumit „Țapina". În acea vreme, la Nehoiu, pentru „cultura" maselor burghezia nu găsise nimic altceva, decît cele opt cîrciumi. Nici o bibliotecă, nici un cinematograf, nici un club. Dar tinerii muncitori forestieri și-au constituit ansamblul lor, fără „binecuvîntarea" și sprijinul patronilor.

La început, erau numai 16; acum în 1956, sînt peste o sută, iar ansamblul „Țapina" și-a sărbătorit recent un deceniu de activitate, deceniu în care a prezentat, în fața a 230.800 spectatori, 392 spectacole, date cu prilejul celor 169 deplasări în 39 localități rurale sau urbane, la puncte de exploatare forestieră, în gospodării colective...

... Poate că n-ați auzit încă de vagonul-scenă, o inovație a ansamblului „Țapina"? Cu acest vagon, artiștii amatori din Nehoiu au pătruns, în ultimii doi ani, pînă în cele mai îndepărtate puncte ale exploatărilor forestiere, pînă în adîncul pădurilor, în locurile unde ajunge doar linia îngustă a pitorescului trenulet forestier. Vagonul se transformă într-o scenă cu o suprafață de peste 80 de metri pătrați, cu tot utilajul necesar: de la decoruri, pînă la grupul electrogen, folosit la iluminat. Cîte spectacole n-au vizionat muncitorii forestieri, așezați pe butuci sau pe iarbă, în fața acestei scene pe roate!

... Într-una din sălile comitetelor de întreprindere I.F.E.T. și U.I.L. din Nehoiu, s-a deschis o expoziție, activitatea de un deceniu a ansamblului „Țapina". Pe toți pereții: grafice, panouri, afișe, fotografii, machete.

Scenă din piesa „Mielul turbat" jucată de ansamblul „Țapina".

Alături de ele, în rame aurite, douăsprezece diplome cucerite în zece ani.

Mîndri de trecutul lor, o dată cu alți vizitatori, membrii ansamblului au venit să viziteze expoziția. În mijlocul lor, Nicolae Pascu, conducătorul formațiilor artistice, regizor, decorator și chiar sufler cînd e nevoie, deapănă amintiri:

— Țineți minte cît de greu a fost începutul? Lipsuri materiale, pînă la instalarea puterii populare; tertipurile reacțiunii pentru a ne împiedica să dăm spectacole! Vă amintiți cum am fost fluierați și amenințați de reacționari, cînd am cîntat pentru prima oară cîntecul satiric „Marșul primarilor"? Poate n-ați uitat nici de prejudecățile și nici de toomeala cu babele din Nehoiu? N-au fost de acord cu sărutul pe scenă, chiar dacă era simulat; ne-au amenințat că-și retrag nepoatele din formația teatrală. Pînă la urmă, am căzut la învoială. Chiriac din „O noapte furtunoasă" n-avea voie s-o sărute pe Veta decît o singură dată, în loc de trei ori, cît „prevăzuse" Caragiale.

Corul și orchestra ansamblului artistic din Nehoiu

Acestea s-au întîmplat demult, în 1945 — îmi explică Marioara Tănase, una dintre cele mai vechi membre ale ansamblului. Pe atunci, eram doar 16... Acum, uite cîți vin... Toți sînt cu noi. Deseară, la teatrul nostru, vom prezenta „Mielul turbat". Să turbeze de necaz cei care ne-au pus bețe în roate, cînd am pornit la treabă, acum zece ani...!

F. URSEANU

PE ȘANTIER

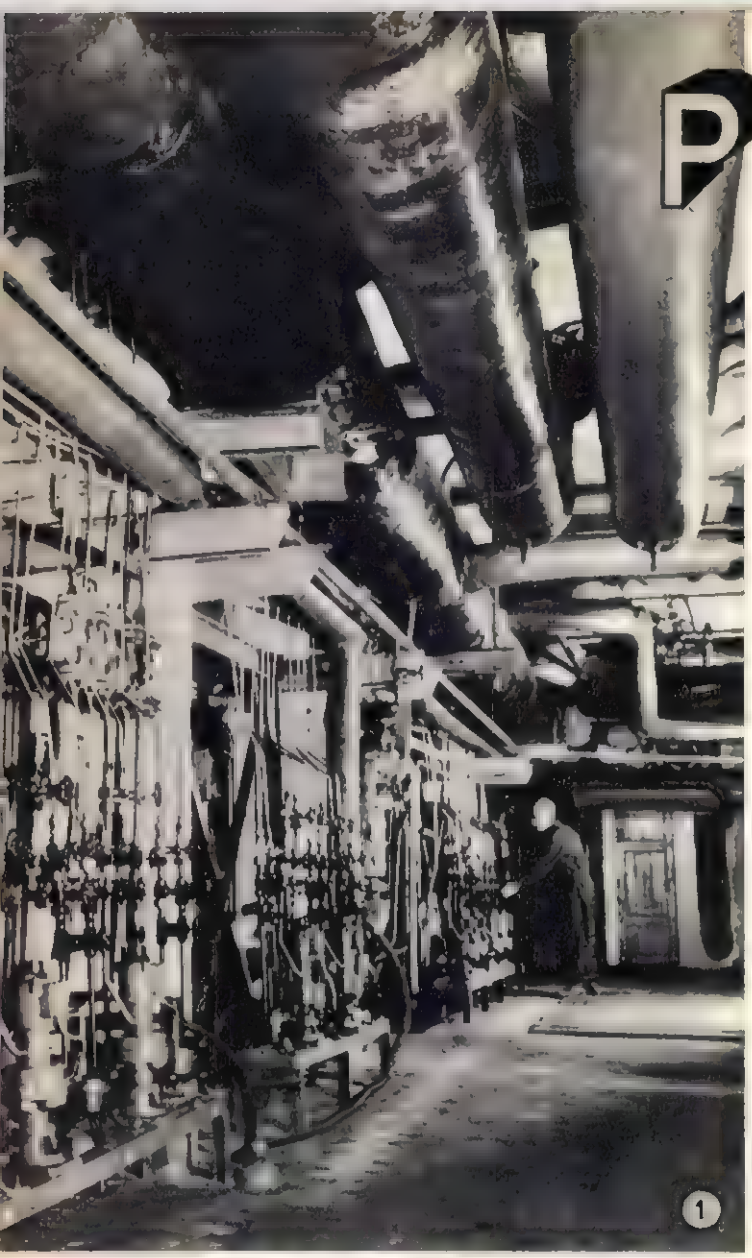

„Țara Sovietică se află acum în plin avînt. Vorbind la figurat, ne-am urcat pe o asemenea culme, am atins o asemenea înălțime, de unde se întrezăresc deja vizibil orizonturile largi ale căii spre țelul final — societatea comunistă".

N. S. HRUȘCIOV

(din Raportul de activitate al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice la Congresul al XX-lea al partidului)

În lumina învățăturii marxist-leniniste despre construcția economiei socialiste, cel de-al 6-lea plan cincinal al U.R.S.S. va asigura o creștere puternică a industriei grele.

Numai industria metalelor feroase va produce în 1960, 53 milioane tone de fontă, adică de 3,6 ori mai mult decît în 1940; 68,3 milioane tone de oțel, adică cu 3,7 ori mai mult decît în 1940; 52,7 milioane tone de laminate, adică de 4 ori mai mult decît în 1940.

Pe baza dezvoltării industriei grele, se vor dezvolta toate ramurile economiei sovietice.

Se înfăptuiește indicația lui V.I. Lenin cu privire la electrificarea țării. În 1955 toate centralele electrice din Uniunea Sovietică au produs de 3,5 ori mai mult decît în 1940; în cursul celui de-al 6-lea cincinal puterea centralelor electrice va crește de 2,2 ori față de 1955. Vor fi construite și folosite pe scară largă, în noul cincinal, centralele atomo-electrice. În **fotografia nr. 1** este înfățișat un aspect din interiorul primei centrale atomo-electrice. În cel de-al 6-lea cincinal va fi creat un unic sistem energetic pentru întreaga parte europeană a U.R.S.S. În acest fel hidrocentralele de la Kuibîșev și Stalingrad vor fi legate cu sistemele

energetice din Centru, Sud și Ural, cu ajutorul unor linii de transport de energie electrică cu o tensiune de 400.000 volți (**fotografia nr. 2**).

Numai în ultimii doi ani ai celui de-al cincilea cincinal au fost valorificate 33 milioane hectare de pămînturi înțelenite și virgine. În cursul noului cincinal vor fi date agriculturii noi și noi suprafețe, care să asigure îndepli-

Economiei socialiste a U.R.S.S., Partidul Comunist al Uniunii Sovietice i-a trasat ca sarcină fundamentală să ajungă din urmă și să întreacă, într-un termen istoric cît mai scurt, cele mai dezvoltate țări capitaliste în ce privește producția pe cap de locuitor. Această indicație, uriașă prin perspectivele ei, umple de bucurie inimile tuturor oamenilor cinstiți din lume. Îndeplinirea ei va duce nu numai la consolidarea Uniunii Sovietice și a întregului lagăr al țărilor socialiste împotriva oricăror surprize; ea va duce nu numai la ridicarea bunăstării poporului sovietic pe noi culmi, demne de era socialistă, ci va însemna și o garanție a păcii și securității, pentru toate popoarele lumii.

Poporul sovietic va îndeplini cu cinste sarcina trasată de gloriosul său partid. Premisele ei există și nici măcar dușmanii socialismului nu le pot nega; aceste premise constau în gigantica superioritate a sistemului economic socialist, în impetuosul ritm de dezvoltare a producției sociale în socialism.

Cel de-al șaselea cincinal al Uniunii Sovietice reprezintă o etapă importantă pe calea îndeplinirii măreței directive trasate de partidul comunist, poporului sovietic.

UL COMUNISMULUI

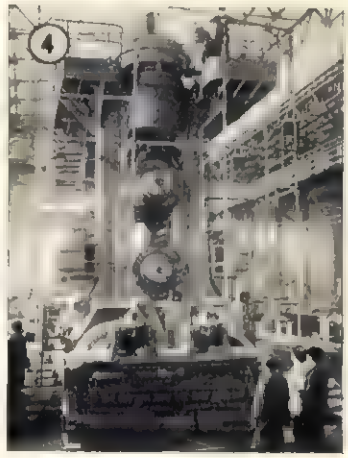

nirea sarcinii de creştere necontenită a producţiei agricole, astfel ca, în anul 1960, producţia globală de cereale să ajungă la 180 milioane tone. Pe întinsul acestor pămînturi se ridică neîncetat noi oraşe, creşte reţeaua de drumuri şi şosele. Pentru construirea rapidă de şosele moderne pe pămînturile deşelenite, industria constructoare de maşini şi a metalurgiei prelucrătoare livrează cantităţi tot mai mari de puternice maşini rutiere **(fotografia nr. 3).**

Iată şi un aspect dintr-unul din giganţii industriei metalurgice sovietice: într-una din imensele hale ale uzinei constructoare de maşini grele din Ural — „Uralmaşzavod" — se construieşte un gigantic laminor pentru combinatul metalurgic din Magnitogorsk **(fotografia nr. 4).**

În cel de-al 6-lea cincinal un rol de mare însemnătate în domeniul progresului tehnic îi revine ştiinţei, cercetărilor teoretice, noilor descoperiri ştiinţifice, generalizării experienţei înaintate a producţiei. Ştiinţa este chemată să ţină o strînsă legătură cu producţia. Astfel, miraculoasa însuşire a ultrasunetului de a pătrunde în corpurile tari: metale, aliaje, beton, produse de ceramică etc., este folosită acum cu succes în defectoscopie. Cu ajutorul unor aparate speciale se poate pătrunde în interiorul pieselor constatîndu-se eventualele defecte ale materialelor. Noul defectoscop ultrasonor **(fotografia 5)** poate controla din acest punct de vedere grinzi de beton cu grosimea de 1,50 m.

În faţa ştiinţei medicale sovietice, stau, de asemeni, sarcini mari şi de răspundere. „Televizorul pentru creier", un aparat modern pentru cercetări în medicină **(fotografia nr. 6),** inventat de profesorul M. I. Livanov şi inginerul V. M. Ananiev, permite studierea simultană a curenţilor biologici din 50 de puncte diferite ale creierului.

Dezvoltarea considerabilă a transporturilor în noul cincinal cere trecerea la tracţiunea electrică a celor mai importante linii cu trafic intens de mărfuri, a magistralelor feroviare cu trafic intens de călători etc. 8.100 km de cale ferată electrificată vor fi daţi în exploatare; transportul feroviar va primi cel puţin 2.000 de locomotive electrice **(fotografia nr. 7).**

Dispunînd de o tehnică atît de înaintată şi conduşi fiind de gloriosul partid al lui Lenin, oamenii sovietici vor îndeplini, fără îndoială, sarcinile grandioase ale celui de-al şaselea cincinal

TREI SPECTACOLE

VĂZUTE DE

Ion Marin SADOVEANU

„RĂZVAN ŞI VIDRA"

După mulţi ani, m-am reîntîlnit cu „Răzvan şi Vidra", în spectacolul de la Teatrul Municipal. Şi, deşi am aflat cu bucurie că mai ştiu tirade întregi pe de rost, totuşi au fost lucruri pe care le-am văzut cu ochi noi. Abia acum, după atîta vreme şi atîţi termeni de comparaţie, mi-a apărut piesa în permanenţele sale de nezdruncinat. A rămas proaspăt în „Răzvan şi Vidra" marele duh romantic al piesei, ce ne ridica aprinşi, cu mulţi ani în urmă, pe toţi cei din generaţia mea. E permanenţa educativă a unei mari şi autentice opere de artă. Generozitatea de simţire a piesei e greu să nu mişte inimile şi să nu lase învăţătură în minte. Problemele ridicate de personajul central, Răzvan — a rasismului şi a nedreptăţii sociale, dar şi a dragostei de ţară — ne pasionau atunci, ca şi acum, după cum admiram şi profunda calitate literară a piesei, buna analiză a otrăvii măririi, care ajunge să-l roadă pe Răzvan, sub puterea Vidrei. Pătrunderea aceasta psihologică a rămas ca o altă permanenţă a lucrării, după cum construcţia însăşi e de o mare măiestrie. Fiecare act este o unitate dramatică în sine, iar impresia totală de perfectă încheiere re iese din unitatea deplină a caracterelor.

Tanţi Cocea în rolul „Vidrei".

Un realism de cea mai bună calitate cioplește și dă viață personajelor, de la cele de prim plan pînă la cele mai episodice. Din aceleași izvoare de cunoaștere adîncă, din care a ieșit în piesă folosirea atîtor personaje din popor, autorul a cules și limba în care și-a turnat versurile. La 1867 Hașdeu a scris o limbă românească perfect valabilă astăzi, pe lîngă atîtea opere de mai tîrziu, care au îmbătrînit.

Deosebită laudă se cuvine reprezentației Teatrului Municipal. Un spectacol foarte bine echilibrat a cinstit după cum se cuvenea pe acest mare înaintaș al literaturii dramatice românești. Totuși, aș avea cîteva observații de făcut:

Buna direcție de scenă a tov. Ion Olteanu — căreia îi recunoaștem înțelegerea sensurilor piesei, vigoarea sublinierii lor, vitalitatea personajelor — n-a simțit cît de mult slăbește semnificația finalului piesei, cu enorma pauză făcută după ultima replică, acel „să ieși!" al Vidrei? Apoi tot domnia sa — de bună seamă prin indicațiile date și poate impuse interpretului principal — de ce-l pune pe Septimiu Sever (în rolul lui Răzvan) să vorbească „țigănește"? Există o toleranță a scenei, o bună înțelegere presupusă între public și actor, o conspirație pentru măsură și frumos, care ne împiedică să trecem dincolo de veridicitatea strict necesară și să cădem în grotesc. De altfel interpretul — atît de valoros, de puternic, de romantic înflăcărat, deci plin de merite—uită accentul acesta pe drum, trece prin alte accente și revine la o bună rostire românească. Și bine face!

Aceeași tendință de localizare dialectică s-a mai observat și într-o moldovenească apăsată a unor alți interpreți. Direcția de scenă, sîntem siguri, pînă la urmă are să întoarcă vorbirea tuturor.

Dacă în grai s-a încercat linia acestui realism greșit înțeles, în decoruri și costume s-a văzut, cîteodată, cum cu greu s-a pus măsură neînfricatei fantezii a tov. Mircea Marosin. Stanislavski a alergat pînă pe Volga, pentru o țesătură autentică, de folosit într-o piesă istorică. Firește că noi nu cerem chiar atîta rigoare, dar nu ne putem împăca în nici un fel cu pălăriuoara „brașovenească", pe care talentul indiscutabil al tov. Marosin a pus-o pe creștetul Vidrei, în actul II.

Poate că a vrut să-i creeze, ca Dianei de Turgis, un costum de călătorie! Numai că (dacă n-o fi folosit un model ceh sau maghiar de la acea epocă) jupînițele moldovence nu aveau pe atunci decît căciuliță de blană de jder. De asemenea, perspectiva „babiloniană" a celor trei candelabre din actul final e din altă lume.

Alături de Răzvan crește minunatul Tănase (în simțire, rostire și umor) al lui Jules Cazaban. Tov. Ciobotărașu nu face numai un tip grotesc din Sbierea, ci îi dă și adîncimea unei structuri sufletești alterate de avariție. Rezonanță, vitejie și iarăși umor, găsim și-n Răzeșul, și-n Vulpoi, ai tovarășilor Ion Manta și Benedict Dabija. Complexitatea caracterului Vidrei e susținută cu putere, armonie și bună înfățișare, de Tanți Cocea. Putem vedea încă mulți, foarte mulți interpreți, cu jocul bine îmbucat într-o unitate care desfată pe spectator și-l face să aplaude călduros acest spectacol bun.

„NOTA ZERO LA PURTARE"

Titlul e atrăgător și vestește de la început lumea și oarecum întîmplările pe care le vom vedea pe scenă. Într-adevăr, piesa lui Virgil Stoenescu și Octavian Sava își desfășoară acțiunea între școlari și profesori, în liceul unui orășel de provincie, nu mult după 23 August 1944. Sîntem deci încă foarte aproape, pentru a mai vedea apucăturile rele, atît la unii dintre profesorii din trecut (domnul „Vucea" de istorie, de pildă, care se adresează elevilor săi cu amabilul epitet „dromaderilor"), cît și la unii dintre elevi, printre care putem aminti pe „chestorul clasei a VII-a", fiu de colonel. Dar tabloul social și psihologic al acestui tineret, ce se găsește la început într-o totală dezorientare, ar fi incomplet dacă autorii n-ar surprinde, cu mult simț al adevărului, ciocnirea violentă între elementele negative, vechi, și cele purtătoare ale noului, în fruntea cărora stă Ștefan, un tînăr care a simțit din plin tragedia lagărului. Lucrarea nu este lipsită de stîngăcii (deși la dimensiunile și pretențiile ei, poate fi numită o piesă izbutită). Finalul piesei, în loc să strîngă cu putere evenimentele într-un viguros nod dramatic, se soluționează într-o formulă lirică și paseistică. Hotărît, nu este cel mai potrivit lucru pentru a susține piesa. Dar autorii cîștigă partida, izbutind să ne treacă de partea lor prin creare de simpatie în jurul personajelor ce luptă pentru poziții avansate, să ne convingă și de concepția lor nouă. Toate acestea solicitîndu-ne în permanență atenția și voia bună.

Colectivul teatrului „C. Nottara" a dovedit, în reprezentarea acestei lucrări, că e și tînăr, și talentat. De la directorul de scenă Ion Lucian, pînă la cel mai modest interpret, (socotit pe partitură, nu pe contribuție), peste tot observație personală, viață, unitate în joc, ritm. Cîțiva actori mai în vîrstă — Neamțu Ottonel, Tomazoglu și Gîrbea — cu experiență și bună știință a compoziției, au colaborat cu tinerii Darie Iurie, Radu Dunăreanu, Constantin Dinescu, Aurel Cioranu, Mihnea Moisescu, Eugenia Bădulescu și alții, în realizarea unui spectacol viu și plăcut.

Actorii studioului „Constantin Nottara" interpretînd o scenă din piesa „Nota zero la purtare".

„ZBOR DE NOAPTE"

Teatrul Armatei reprezintă noua piesă a lui Nicolae Tăutu, „Zbor de noapte". Evenimentele dramatice ale lucrării sînt așezate într-o anumită lume — lumea aviației militare — care poate și trebuie să aducă pilde frumoase de entuziasm, curaj și — mai ales astăzi — o posibilitate de a construi, din cadrele sale, pe omul nou, în toate coordonatele vrednice ale caracterului său. De aceea „cazul" aviatorului Mareș (orgolios, înclinat spre vedetism), distonînd, creează un prim conflict între Mareș și tovarășii săi de arme. Superiorii și îndrumătorii săi politici caută să înfrîneze pornirile lui Mareș, care contrazis, devine, din pricina orgoliului său, o pradă bună pentru clanul reacționar, pescuitor în apă tulbure, în frunte cu Pompiliu, fost comandor de aviație. În felul acesta, se ajunge la conflictul dintre cele două lumi: trecutul și prezentul — purtător al germenilor viitorului. Personajul oscilant între aceste două lumi este Vanda Străinu. Ea periclitează, la un moment dat, căsnicia lui Mareș, dar la timp — poate, tehnicește, chiar prea la timp — lucrurile sînt frînate de tovarășii lui Mareș. Astfel, schematic raportată, lucrarea lasă să se întrezărească posibilități de desfășurare și creștere dramatică și, mai ales, o anumită intenție de a face educație morală, care, firește, este binevenită. Rămîne însă de văzut cum a izbutit autorul să realizeze toate cotiturile de viață, de adevăr, de logică firească a lucrurilor, mai ales. Căci, desigur, dacă folosim într-o piesă construcții facile, duse prea departe de bunul nostru plac, sau rezolvări „teatrale" ale unei împrejurări scenice, cu toate aparențele oglindirii vieții în elemente esențiale, sîntem departe de a face realism. Problema esențială, în această lucrare, este neîndoios „cazul" Mareș. Ceea ce interesează, în primul rînd, este lunecarea însăși în orgoliu și vedetism și apoi redresarea. Această problemă, atît de bogată în sine și atît de importantă în etica omului nou, n-a fost privită pînă în adîncurile ei. Mișcarea scenică și bogăția de acțiune nu exclud adîncirea personajului. Clasicii sînt, în privința aceasta, cea mai bună școală. S-ar fi putut ca din eroul tovarășului Tăutu să iasă un lucru mare și solid, dacă s-ar fi lăsat convins că și în teatru se poate urmări o adîncire și dacă, mai ales, n-ar fi vrut să spună prea multe deodată. Dozarea deliberată, în dramă, n-a dus niciodată la lucruri rezistente.

Și fără îndoială, în piesă se mai resimte influența ecranului într-un anume stil al autorului și în anumite simplificări.

A doua problemă importantă o pune Vanda. Nici ea nu a primit atenția cuvenită a dramaturgului. Și ar fi fost un al doilea stîlp al unei solide construcții.

Totuși, piesa are calități, de dialog mai ales. E o însușire cu care se poate merge la lucruri mai împlinite în viitor.

Colectivul Teatrului Armatei a căutat să servească lucrarea. Precisă și tehnică, montarea din tablourile „aviatice" a impresionat. Linia interpretării și a creșterii dramatice a fost limpede văzută de direcția de scenă: Val Săndulescu. C. Ramadan a împletit, cu o experiență deplină, umor și nuanțe de caldă umanitate. Furtunosul Florin Stroe a mers mînă în mînă, în schițarea lumii aviatorilor, cu George Sion și Iulian Mărinescu. Colectivul feminin, bun. În frunte, fără îndoială, Tilda Radovici, cu multă sensibilitate și emotivitate

Scenă din piesa „Zbor de noapte".

MĂRTURII DESPRE COMUNĂ

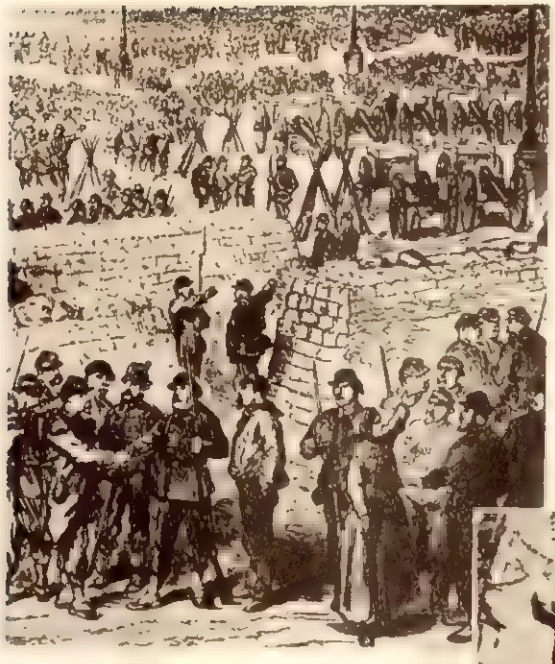

18 martie, în fața primăriei din Paris. Înfrățirea dintre soldați și muncitori.

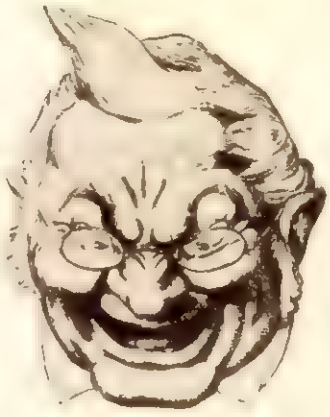

„Omul care rîde" (caricatura lui Thiers, făcută de André Gill).

Execuția unei luptătoare a Comunei (desen apărut în „Graphic").

Comunarzi luptînd pe baricade.

Dacă de pe urma celor 70 de zile ale Comunei din Paris n-ar fi rămas alte documente decît numele artiștilor francezi care au luptat pe baricade și opera lor vie, promptă, pasionată, tot s-ar fi putut reconstitui măreția tragică a acelor zile și eroismul oamenilor care le-au înfruntat. Destul de conștientă ca să-și înțeleagă rolul istoric, destul de puternică pentru a lupta cu dușmanul de clasă, dar nu destul de organizată pentru a învinge definitiv, muncitorimea pariziană a proclamat atunci primul guvern proletar din istorie — Comuna din Paris — și i-a apărat cu armele împotriva trupelor lui Thiers și a intervenționiștilor prusaci, solicitați de guvernul din Versailles la atacul împotriva Comunei. Masacrarea comunarzilor, martiriul populației care le-a apărat steagul, ura față de guvernul trădător de patrie, voința uriașă de a rezista atacurilor lui, toate acestea sînt consemnate în opera lăsată de artiștii patrioți, angajați cu pasiune în cauza poporului, care încerca să instaureze, pentru prima dată în istorie, o dictatură a proletariatului.

Bătrînul Honoré Daumier, după douăzeci de ani de interdicție, și-a reluat, în jurnalul „Charivari", seria desenelor satirice, cu aceeași vigoare ca la 1848. Evenimentele dramatice ale Comunei, Daumier le-a trăit intens. Nu există fapt cu semnificație istorică, căruia creionul litografic al maestrului să nu-i dea un zguduitor răspuns. Șarja lui Daumier trece dincolo de granițele caricaturii obișnuite: umorul face adeseori loc sentimentului tragic; ironia, sarcasmului violent.

În paginile aceluiași ziar, verva mușcătoare a lui Daumier este secondată de spiritualele desene ale fecundului caricaturist care semnează Cham (contele de Noé, 1819-1884); alte ziare folosesc desenele grotești și caricatura suculentă ale unui desenator mai puțin măiestru, dar ingenios de multe ori, ca André Gill (Louis-Alexandre Gosset, 1840-1885), autor al multor portrete caricaturale de largă răspîndire, cum e capul președintelui Thiers. Dar nu numai caricaturiștii, care, în mod firesc, se îndreaptă spre subiectele de actualitate, ci și pictorii și sculptorii vremii iau parte activă la evenimente, susținînd cuceririle proletariatului și împroșcînd cu ură pe versaillezi. Marele pictor de compoziții istorice Meissonier, ofițer în Garda Națională, realizează tabloul „Apărarea Parisului", un document al

timpului și o expresie a aderiunii sale la lupta poporului. În timpul revoluției de la 1848, el pictase celebrul tablou intitulat „Baricada", fiind, de asemenea, de partea revoluționarilor. Tînărul pictor Henri Regnault și prietenul său, Georges Clarin, urcă pe baricade ca soldați ai Gărzii Naționale, asemenea pictorului vîrstnic Gustave Boulanger. Desenatorul și acuarelistul Robida, care, împreună cu Pils, ne-a lăsat multe aspecte din Parisul asediat, și-a alcătuit un „Album al Asediului și al Comunei", slujind, de asemenea, ca simplu soldat pe metereze. Théodore Poilpot, sergent de cercetași voluntari, este autorul unor picturi panoramice înfățișînd bătălii, lucrări asemănătoare celor ale lui Philippoteaux, Dupray, Grolleron, Armand Dumaresq, Boutigny, J. Didier și J. Guiaud (ultimii doi, adeseori în colaborare, imortalizînd multe episoade civile și militare ale epocii). Tînăr pe atunci, Bastien Lepage a păstrat o nețărmurită admirație lui Léon Gambetta, pe care l-a desenat pe patul de moarte, în 1885, înainte ca sculptorul Falguière să-i fi luat masca și mulajul mîinii, după care l-a proiectat statuia. După sculptura lui Falguière, intitulată „Rezistența" — femeie cu brațele încrucișate a așteptare, stînd dîrză pe o țeavă de tun — ostașii federați sculptau în zăpadă, pe baricade, replici artistic executate, care însuflețeau poporul. Gravată în apă tare de către Bracquemond, această statuie a devenit populară. Și sculptorul Jules Dalou, căpitan în armata Federaților, a fost alături de popor în lunile cumplite. Sculptorul Rodin și pictorul Corot se aflau la Paris, ca și poetul Victor Hugo, revenit din exil, din Guernesey, Lucien Sergent lua, împreună cu Auguste Raffet, schițe după scenele de stradă. Acesta din urmă a lăsat, în special, imagini cu valoare documentară, privind costumele și armele combatanților. Marele pictor Gustave Courbet, care a fost unul din inițiatorii dărîmării coloanei Vendôme (cînd, la 16 mai 1871, un decret al Comunei proclama acest monument al militarismului napoleonian ca odios), a avut de suferit mult de pe urma acestui act justițiar: guvernul celei de-a 3-a republici i-a imputat monumentul, condamnîndu-l mai întîi să plătească 300.000 franci, comutîndu-i apoi pedeapsa în închisoare. Pînă și bătrînul Puvis de Chavannes, a celebrat, în figurile sale alegorice, orașul erou.

Participarea acestor artiști, atît de deosebiți între ei, la lupta eroică a poporului francez în vremea Comunei, este o dovadă a conștiinței înaintate pe care categoria aceasta de intelectuali a izbutit să și-o formeze, în anii grei ai tiraniei imperiale bonapartiste. Lupta lor pentru libertate și adevăr e un exemplu de spirit cetățenesc, de abnegație și devotament social al artistului.

I. FRUNZETTI

↑ Vînătoarea de șobolani (desen de Cham, apărut în „Charivari").

← „Eu sînt sătul; restul nu mă privește" (litografie de H. Daumier, apărută în „Charivari").

Louise Michel în curtea închisorii (tablou de Jules Girardet).

70 DE ANI DE LA NAȘTEREA LUI G. TOPÎRCEANU

Dacă răspundem unui îndemn înterior de a vorbi despre Topîrceanu, o facem nu pentru a contribui cu o pagină, palidă și săracă, la recomandarea poetului, în ultimul an, virtuosul autor al „Parodiilor originale" — iubit, de altfel, și de cititorii deceniilor care au trecut — cunoaște o popularitate sporită. Două ediții ale operei lui poetice, succedate la un scurt interval, au însumat aproape o sută de mii de exemplare. Și, totuși, s-au dovedit a fi insuficiente.

Poezia lui Topîrceanu, făurită cu minuțiozitate de giuvaergiu, surprinde prin simplitate și transparență de diamant. Este o poezie vie, care cucerește de la primul vers. Cheia succesului ei stă în optimismul care o luminează din interior, în verva niciodată istovită. De o mare discreție, poetul a cîntat dragostea în surdină, dar vibrația sentimentului se comunică irezistibil (**Romanță**). Pentru descripția de natură, a avut o paletă bogată și, mai ales, acea participare umană la dramele micilor viețuitoare, care dau frumusețe lumii acesteia. În versurile lui personificarea, ca mijloc poetic, capătă virtuți noi.

Cu alte mijloace decît ale înaintașilor săi Alecsandri și Coșbuc, Topîrceanu a fost un admirabil poet al anotimpurilor. De la culorile dulci și vii din **Rapsodii de primăvară** și **Rapsodii de vară**, la tonurile mai stinse din **Noapte de toamnă**, **Rapsodii de toamnă** și **Noapte de iarnă**, penelul artistului știe nu numai să surprindă jocul de lumini și umbre, ci să contureze cu migală detaliile. Natura la Topîrceanu e văzută cu un obiectiv fin. **Balada unui greier mic** și **Cloara**, ca să pomenim numai aceste două bine cunoscute poezii, sînt adevărate capodopere ale genului.

Umorul lui Topîrceanu cunoaște o gamă inepuizabilă, de la autoironia ce-i tincturează înclinația spre duioșie, ferindu-l de melodramă, pînă la zîmbetul ce reprosează, dar fără severitate, și pînă la rînul acuzator. Nu întîmplător și-a intitulat poetul primul lui volum **Balade vesele și triste**. Veselia și tristețea se succed și se întrepătrund, cum joacă petele de aur topit și de cenușă pe mîriște, vara, cînd soarele e ochi liber, ochi învăluit de norii în grăbită alunecare. Altemarea de duioșie și zîmbet dă farmec celebrei **Balade a chiriașului grăbit**. Surîsul piere, însă, cînd inima poetului se înflorată de grozăviile războiului (**Balada corbilor**) sau e întristată de drama unuia din cei mulți și oropsiți. Simpatia lui caldă poposește la mormîntul anonim al unui muncitor cu sapa, victimă a nedreptei orînduiri (**Balada morții**). Cu sufletul deschis la suferințele obiditilor, Topîrceanu aduce în versurile lui și ecoul luptei pentru o viață mai bună. În visul său, trudituI cizmar din **Noapte de mai** se vede orator înflăcărînd mulțimile pornite să-și facă dreptate — un vis încă irealizabil pe atunci, dar împlinit aievea astăzi.

Neîntrecut s-a dovedit Topîrceanu în parodii. Cu surprinzătoare capacitate de mimare el a făcut din parodie un act de acuzare împotriva poeziei decadente și a manierismului. Stăpînind, în chip măiestru, tehnica versificării, a învins dificultățile celor mai diverse ritmuri și scheme strofice, fără a-și trăda, cu într-un joc gratuit, intenția critică.

Dar Topîrceanu a fost și un artist al prozei, în care reîntîlnim însușirile remarcabile ale poetului. Avenlurosa față de război, omenescul și sinceritatea asigură vălnicia și actualitatea paginilor din **Pirin Planina. Amintiri din luptele de la Turtucaia** și **Scrisori fără adresă.**

În sfîrșit, pomenind romanul satiric **Minunile Sf. Sisoe**, de un umor gras, rabelaisian, nu putem să nu regretăm că scriitorul s-a stins mai înainte de a-l termina.

La șaptezeci de ani de la nașterea lui G. Topîrceanu (20 martie 1886), momentul aniversar constituie un prilej reînnoit și de loc convențional de mărturisire a prețuirii statornice față de opera lui, cuceritoare prin vervă, inteligență și omenesc.

Ion ROMAN

AMINTIRI DESPRE UN PRIETEN DRAG

de Demostene BOTEZ

Topîrceanu în 1914.

Cursul vieții micului funcționar de la Casa Bisericii, înscris pe statul de salarii cu numele de Topîrceanu Gheorghe, a fost hotărît de talentul său și de un om—de G. Ibrăileanu, care, simțind deosebitele lui însușiri, îl chemă la Iași ca ajutor al său, în secretariatul de redacție al *Vieții Românești*. Asta s-a întîmplat în 1911. Din anul următor, atîta vreme cît revista a apărut la Iași, adică timp de aproape 20 de ani, mi-am dus și eu viața, în fiecare seară, în aceeași redacție, laolaltă cu toți scriitorii tineri și bătrîni de atunci, din Iași. Redacția revistei „Însemnări literare", pe al cărei frontispiciu Topîrceanu apărea ca director, alături de maestrul Sadoveanu, era chiar în locuința mea, din str. Ralet nr. 7.

Mai tîrziu, Topîrceanu s-a mutat în aceeași odăiță unde a și murit în ziua de 7 mai 1937. În tot acest răstimp, am fost și tovarăși de vînătoare. Numai cine este vînător știe ce legături sufletești de un fel deosebit stabilesc asemenea tovărășii.

Viețile noastre s-au împletit astfel aproape un sfert de veac, pînă ce, într-o zi, el nu a mai fost. Golul pe care l-a lăsat printre amici nu l-a mai umplut nimeni. În locul lui G. Topîrceanu au rămas amintirile despre el, care nu s-au stins o dată cu dînsul și care sînt și acum vii.

Reconstituirea vieții și a figurii lui Topîrceanu e destul de anevoios de făcut. Era un om singuratic, care se deschidea greu chiar prietenilor. Avea o viață interioară bogată, în care se complăcea ca un copil în camera lui de jucării și de închipuiri, și unde nu îngăduia aproape nimănui să intre. Foarte rar, îl vedeai împreună cu cineva, pe stradă. Doar cu Ibrăileanu sau cu maestrul Sadoveanu. Și puțini, foarte puțini, sînt aceia care pot spune că au trecut pragul odăiței sale.

Discret și delicat el însuși, cerea și altora discreție și delicatețe. În discuțiile de fiecare zi din redacție sau între amici, nu era agresiv și mușcător decît pentru acei care l-au atacat sau l-au ofensat vreodată. Dar atunci era neiertător și izbucnea toată verva inteligenței și umorului său, și cuvintele lui săpărau ca spadele fluturate într-un duel pe viață și pe moarte, cu invective glumețe și usturătoare, ca în *Cyrano de Bergerac*. Figurile de jiu-jițu pe care le învățase, la propriu vorbind — ca să se apere de atacul eventual al cine știe cărui prost voinic și obraznic, erau neînsemnate ca ingeniozitate, față de arma ascuțită a vervei lui, atunci cînd îl înțepa cineva, cînd își îngădulia vreo glumă pe socoteala lui.

Topîrceanu era un romantic și un boem. Romantismul străbate de multe ori în poeziile lui, dar, dintr-un fel de pudoare sau de jenă, și-l frînează imediat printr-o autozeflemisire, printr-un vers de ironie, de reacție a inteligenței care vrea să-și afirme prezența, spre a nu se lăsa compromisă de sentimentalism. Procesul acesta se desfășoară la fel ca în multe din poeziile lui Heine. Dar această frînare apare în poeziile lui ca o apărare, la conștiința că își dezvăluie tot sufletul în fața cititorilor. Propria-i ironizare voia să previe eventuala ironie a unui cititor inteligent și rece, față de sentimentalismul său. În viața lui interioară, intimă, netransparentă la privirile altora, romantismul lui temperamental se dezlănțuia în voie și constituia marea satisfacție a vieții sale. Topîrceanu avea într-un grad atît de înalt simțul pudoarei sentimentelor sale, a vieții sale afective, încît este de neînțeles cum au putut să se exteriorizeze în unele din poeziile lui, chiar cu corectivul imediat al autopersiflării lor.

Îl întîlneam deseori rătăcind singuratic pe străzile mai „poetice" ale Iașului, spre seară, sau în nopțile cu lună. Asta era una din plăcerile lui preferate. La vila maestrului Sadoveanu de la Copou, iubea să se ducă în păduricea din vale, iar la vînat, se pierdea de multe ori singur, să urmărească viața de toate zilele a unei păsărele, care sărea cînd pe-o crenguță, cînd pe-o cărare, sau să studieze un mușuroi de furnici. Avea — ceea ce transpare și în opera sa — pasiune pentru miniatural; pentru gizele și gîngăniile mici, pentru arta filigranului și a vechilor încrustații. Iubea nespus obiectele de artă: pistoalele antice cu ornamentații, hangerurile cu mînere lucrate minuțios. Dacă ar fi avut avere, ar fi făcut colecții întregi. Plăcerea lui pentru asemenea lucruri nu se limita la aceea a surprizei primului moment; le contempla, le studia, le degusta cu o pasiune permanentă.

Îl interesa mereu măiestria realizării, superioritatea desăvîrșirii, travaliul meșterului și îndemînarea lui.

Topîrceanu a fost un mare artist. Avea un simț deosebit, un gust artistic fără greș. Asta se vede bine în tot ce a scris. Dacă ar fi făcut pictură sau muzică, le-ar fi făcut cu aceeași grijă de desăvîrșire.

El era un boem, în sensul bun al cuvîntului, adică în sensul omului eliberat de preocuparea intereselor materiale de dincolo de satisfacerea modestă a celor mai stricte nevoi de trai și în sensul de a considera independența ca o condiție primordială a noțiunii de viață. De îndată ce micul său salariu îi asigura un trai modest, dar acceptabil, el nu mai urmărea ca printr-o muncă suplimentară, sau prin alte mijloace, să cîștige mai mult. Nu voia altceva decît ca greutățile vieții să nu-i priveze de bucuria

de a trăi, de a contempla, de a-i simți toată frumusețea. Topîrceanu iubea viața neînchipuit de mult, dar nu pentru plăcerile artificiale și deșarte pe care le poate oferi, ci pentru delectarea pe care o dă natura, pentru sentimentul libertății și al independenței ei și pentru marea bucurie de a gîndi și a visa în voie, sporind prin asta și mai mult, chiar vastitatea lumii reale. Aici, în această contemplare și în artă, vedea el tot sensul vieții. Acestea erau coordonatele definiției vieții.

A trăit totdeauna în odăițe modeste, uneori în tovărășia unui pui de stancă sau a unei broaște țestoase. S-a îmbrăcat fără lux, dar curat și cochet; a mîncat la o mică locantă din Iași, sau la școala de menaj.

Rar am întîlnit un om mai puțin subjugat dorințelor materiale. Asta îi da libertatea și independența păsărilor cerului. Această disponibilitate îi crea putința de a observa, de a adînci ceea ce observa, de a nu pierde amănuntul cel mai semnificativ al lucrurilor, al fenomenelor vieții.

Dragostea de viață se contopea, la el, cu iubirea de natură. Nu o iubire cu manifestări de extaze convenționale și gălăgioase, ci una concentrată, cu adînci rezonanțe interioare. În timpul boalei care l-a răpus, despărțirea de această natură, de marile ei frumuseți, a fost durerea lui cea mare, cea sfîșietoare.

În fața ferestrei de la odăița lui din strada Ralet, era o tufă de liliac. Tocmai înflorise, atunci cînd el simțea că-și trăiește ultimele zile. Îl vedea din pat. Liliacul ridicase, sus, un buchet mare de flori violete. Era un simbol al frumuseților pe care el le-a iubit mai mult. Asta i-a exasperat despărțirea de lumea asta și, pe cît știu, ar fi exclamat: „Ah, și liliacul înflorește!"

Dar Topîrceanu iubea în aceeași măsură copiii, pentru nevinovăția lor și pentru imaginația lor aprinsă, ca și pe oamenii obidiți: pe *„chiriașul grăbit"*, student sărac sau mic funcționar, pe sărmanul cizmar care visa, muncind pe *„tripedul lui barbar"*, pe drumețul sărman, *„muncitor cu sapa"*.

Revolta lui împotriva așezării strîmbe și nedrepte nu răzbate atît de des în opera lui, pe cît îi clocotea în suflet și izbucnea totdeauna în discuțiile din redacție.

Omul acesta, în general neîncrezător în oameni, se simțea, la vînat, frate cu țăranii, cu pădurarii, și aveam impresia că printre ei se simte între ai lui, ca unul ce s-ar fi întors acasă.

Dacă soarta nu l-ar fi lovit pe cînd era încă tînăr, am fi avut alături de noi, acum, la 70 de ani, în lupta noastră pentru dreptate, un tovarăș bun, care s-ar fi bucurat de victoria celor umili, pe care el i-a iubit.

FRUNZĂRIND MANUSCRISELE INEDITE ALE LUI TOPÎRCEANU

Autoportret

Poetul și totodată omul de spirit care a fost G. Topîrceanu proiecta, printre stihuri lirice și proză satirică, o lucrare științifică despre „comic" și „rîs". Printre manuscrisele rămase de la el și aflate la Academia R.P.R. sînt o seamă de caiete ce cuprind însemnări răzlețe, ce urmau a fi organizate și dezvoltate — dar pe care poetul n-a mai ajuns să le ducă la capăt — despre ceea ce provoacă rîsul, despre ceea ce definește comicul, fie în exprimare, fie în gîndire, fie în situații.

După cîte ne indică acele caiete pomenite, lucrarea avea să fie o operă serioasă, de adîncă analiză științifică. Cu toate astea, lucrarea, ce trebuia să se ocupe de esența comicului și de geneza rîsului, ar fi constituit ea însăși o lectură de haz, fiindcă Topîrceanu nu se mulțumea să enunțe felurite definiții cu savantlîcul și pedanteria unui suflet sec, ci fiecare analiză și definiție ar fi fost însoțită, completată, ilustrată, printr-o serie de exemplificări vii, foarte spirituale.

Ceea ce este deosebit de însemnat la aceste exemplificări—care au forma unor notații fugare, extrem de concentrate, în stilul însemnărilor din „Jurnalul" lui Jules Renard — este că ele nu se mărginesc a provoca rîsul de dragul rîsului, ci sînt, fără să aibă aerul, pline de miez, de o largă și adîncă semnificație. În sfîrșit, ele mai sînt și o indicație despre preocupările poetului în legătură cu moravurile sociale, politice, literare, familiale, clericale etc.

Iată una din aceste notații scurte, care izbutește, dintr-un condei, să ne ilustreze justiția de clasă în regimul burghezo-moșieresc: *„Cîștigase procesul, cu toate că avea dreptate"*. Iată altă notație, care ne va aminti venalitatea politicienilor, sub același regim: *„Face politică, dar e om cinstit"*.

Iată batjocorirea stilului bombastic și „senzațional" al presei burgheze: *„Faptele s-au petrecut la o oră impozantă din noapte"*.

Poetul pune la stîlp prostia înfumurată și „cultă": *„Înainte de Copernic, pămîntul nu era încă rotund"*.

Iată și o ilustrare a moravurilor privitoare, deopotrivă, la fidelitatea conjugală și la prietenia în societatea burgheză: *„Se însurase cu o femeie urîtă — probă că nu ținea de loc la prietenii lui"*.

Sau: *„Nu se gîndea la altul, cu toate că avea o rochie nouă"*.

Ne vom gîndi la toată turpitudinea clasei stăpînitoare de altădată, la politica ei externă, de servilism față de capitalul străin și la politica ei internă, de asuprire și exploatare, citind această notație atît de dureroasă: *„Țara noastră eminamente ridicolă"*.

Firește, notațiile sînt hazoase, rostul lor era să exemplifice *cum* și *ce* provoacă rîsul, dar ele exprimă totodată atitudinea de satiric — atît de justă — a scriitorului progresist care a fost Topîrceanu.

Dăm mai jos cîteva din acele notații din caietele cu manuscrise ale poetului. Unul din aceste caiete se intitulează: „Colecții de coleoptere".

Lascar SEBASTIAN

COLECȚII DE COLEOPTERE

● *În țara noastră, un om cinstit nu-și poate plăti datoriile. Numai hoțul își poate permite luxul să fie om de onoare.*

● *E un om deștept, nu zic ba. Însă e cinstit.*

● *Dacă există ori nu dumnezeu, aceasta depinde de întorsătura pe care o vor lua lucrurile.*

● *Respect dinastic:*

„După această cuvîntare. M.S.Regele, băgîndu-Și mîna în buzunar, a scos batista și S-a șters la Nas".

● *Cînd ai scris o carte bună, o citesc toți oamenii — afară de confrați. Cînd ai scris una proastă, o citesc numai confrații.*

● *— Cum era statuia: echestră sau pedestră?*

— Apa și-așa.

● *Avea maniere alese, cu toate că era funcționar superior.*

● *Cum sînt subsecretarii de stat și alți oameni fără căpătîi.*

● *Era un funcționar conștiincios; prin urmare, a fost suprimat.*

● *Romanul ăsta nu se vinde de loc; totuși e prost scris.*

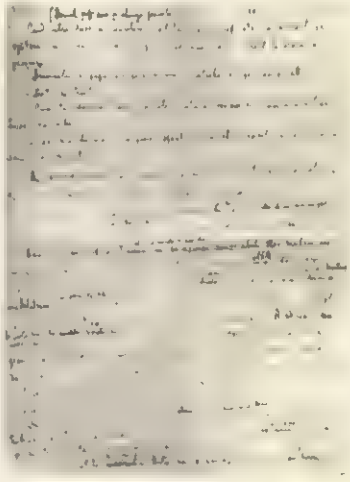

Manuscris din romanul neterminat „Minunile Sf. Sisoe"

● *Vorbea cu multă convingere; deci minția.*

● *S-a înscris la lupiști; altminteri nu-i om prost.*

● *Sfîrșitul unui afiș municipal:*
„Persoanele care nu știu să citească sînt invitate să întrebe pe cei care știu".
(Deci:)
O bibliotecă populară pentru persoanele care nu știu să citească...

● *Eu nicăieri n-am întîlnit atîta religie și necredință, ca la mănăstire.*

● *I-a spus o-o iubește, deși știa bine că nu e căsătorită.*

● *Niagara strigă s-o audă toată lumea. Oceanul e mai modest...*

● *Îi trebuie o mare doză de cinism omului, ca să nu roșească în fața porcului.*

● *„Mărfurile furate de cei în drept erau vîndute apoi pe furiș, la diferiți angrosiști".*

● *Toți boii din lume mor asasinați de alte ființe, mai civilizate.*

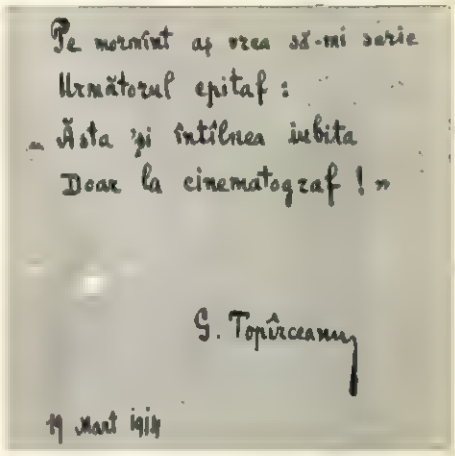

Manuscrisul unui catren inedit

● *— Tu unde locuiești?*
— Nicăieri. Dar tu?
— Alături.

● *A tăcut — cu toate că nu avea nimic de spus.*

● *Fiecare vers al lui avea aerul că-și-a scrîntit un picior.*

● *Nu-i arsese niciodată magazinul, cu toate că era asigurat.*

● *A înțeles imediat ce vreau să spun, cu toate că e profesoară de filozofie.*

● *Poveștea întîmplări din război, cu toate că luase parte la el, pe front.*

● *„Și doar nu i-am făcut nici un bine mare în viață, ca să mă urască acuma atîta..."*

● *Îmi face impresia că e cam onestă.*

● *...E cel mai mare scriitor fără talent din țara noastră.*

● *„A dat naștere unui băiat de sex masculin".*

● *Era un bătrîn de mare viitor (Averescu).*

● *Zarzavatul metaforelor.*

● *Era un bărbat inteligent: cînd spunea o prostie, știa bine ce face.*

● *Un poet de talent nu scrie versuri proaste nici chiar atunci cînd e inspirat.*

● *Darea cîinilor în tărbacă era un obicei destul de sălbatic. Totuși, nu se mai practică în vremea noastră.*

● *Era om foarte cinstit, cu toate că era bogat.*

● *Era foarte patriot, cu toate că nu furase nimic în viața lui.*

● *Oricum, d-sa nu trebuia să laude această carte, cînd știa că e bine scrisă.*

● *Un articol din Codrul penal.*

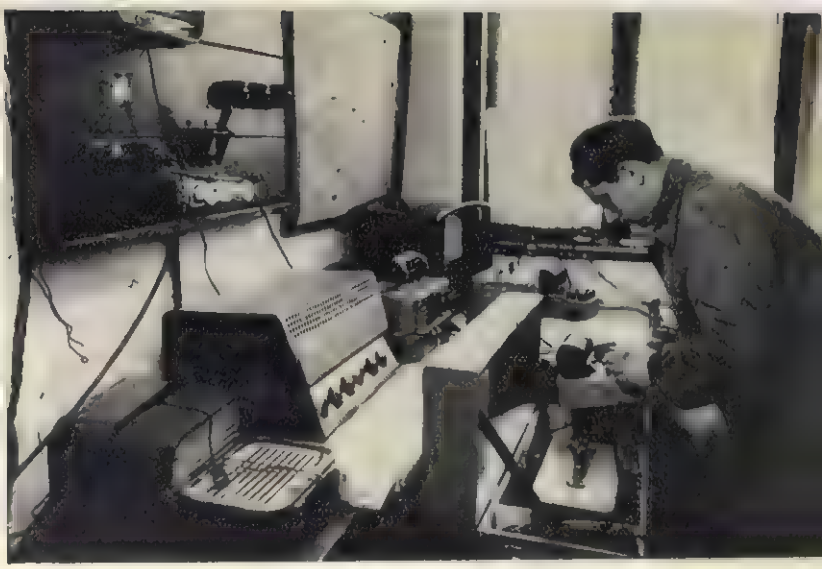

S.M.T.-Săruleşti este prima staţiune de maşini şi tractoare din ţara noastră, care a fost dotată cu staţie de radioemisie-recepţie. Greutăţile pe care le întîmpinau tractoriştii pînă anul trecut, atunci cînd voiau să facă comunicări urgente la staţiune au fost înlăturate. Grijuliu, electricianul Suciu Nicolae, dispecerul staţiunii, a verificat toate aparatele ce urmează a fi repartizate celor 13 brigăzi.

La S.M.T.-Săruleşti s-a acordat o atenţie deosebită ridicării nivelului profesional al tractoriştilor. Iată-l pe referentul tehnic Radu Oancea, conducînd ultimul seminar cu mecanizatorii înainte de plecarea în campanie.

trimis nici un motor la vreun centru mecanic, ori la vreo întreprindere industrială. De cînd a luat fiinţă staţiunea şi pînă acum, ne-am ţinut angajamentul de a obţine în acest fel cele mai mari economii la reparaţii...

Pe drumul ce duce direct spre cîmp, tocmai se înşiruiseră o parte dintre tractoarele brigăzilor. Un om înalt, îmbrăcat cu un suman de dimie, purtînd nişte cizme largi de piele, tot striga:

— Da' alde Preda-i gata? Măi tovarăşi! Ai noştri, alde Preda, pe unde-s?...

Era preşedintele gospodăriei colective din Progresul, tov. Şerban Constantin. Venise el însuşi să se intereseze dacă şi brigada a IX-a, condusă de Preda Alexandru, care lucrează de mai mulţi ani pe ogoarele acestei colective, porneşte azi în campania de primăvară.

De altfel, în ultimele zile veniseră în staţiune mulţi alţi colectivişti din comunele Ileana, Arţari, Bălcescu ori Cucueţi, să se intereseze dacă tractoriştii sînt gata...

— Cum vedeţi sîntem gata — îi spuse tovarăşul Rotaru Gheorghe, directorul S.M.T.-ului Săruleşti, preşedintelui colectivei din Progresul. Şi ne-am îngrijit ca maşinile să meargă ca ceasul. Că şi oamenii se luminează tot mai mult şi vor să-şi lucreze pămînturile cu maşinile. De curînd am fost în comuna Ileana, unde s-a inaugurat o nouă colectivă. N-o trece mult şi s-or pune temeliile altor întovărăşiri şi la Săruleşti, Podari, Bordeele şi Cuza... Chiar acum vin de pe acolo. Oamenii ne aşteaptă cu nerăbdare... Iar noi, cum se vede, nu întîrziem.

În depărtările cîmpiei, ogoarele parcă abureau. Iar tractoriştii porneau în prima bătălie a pîinii din noul cincinal...

Al. RAICU

CINE-I VINOVATUL?

— Ceea ce se găseşte sub zăpadă — îmi arată directorul Neagu Marin e fierul vechi, adunat de către utemiştii noştri. Mai bine de o tonă!

— Un fapt lăudabil! Iar acolo, spre dreapta, tot fier vechi?

Însoţitorul meu pare contrariat:

— Cum adică?! Sînt tractoarele noastre! Cele reparate.

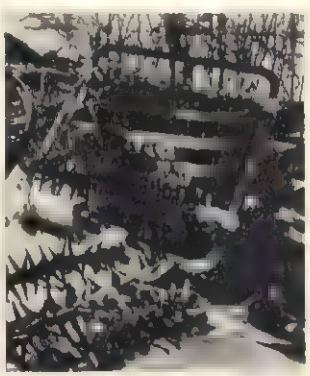

Fier vechi strîns la S.M.T.

De fapt, nu se observă o prea mare deosebire. Şi aici, ca şi dincolo, tot o adunătură de roţi, motoare, caroserii, peste care s-a aşternut zăpada şi au crescut în voie ţurţurii de gheaţă. Mai departe, la fel: S.M.T.-Videle sau o îngrămădire de tractoare, cultivatoare, grape, pluguri, semănători, zăcînd sub cerul liber, la discreţia zăpezii, gheţei şi vîntului. Aflu, cu toate acestea, că muncitorii de aci sînt harnici şi pricepuţi, iar conducerea, pare-se, activă şi destoinică. Dar...

— Dar singuri, nu putem să le rezolvăm şi noi pe toate — îmi mărturiseşte, la sfîrşit, directorul. Direcţia regională S.M.T. şi Direcţia generală S.M.T. nu ne dau de loc, sau aproape de loc, ajutor. Iată: nu ne-au planificat fonduri pentru construcţia remizelor. Nu ne-au dotat cu maşini noi în anul acesta. Am cerut un grup electrogen... A trebuit să apelăm însă în afară, pentru a obţine energia electrică necesară staţiunii. Nu putem repara batozele, vagoanele-dormitor şi semănătorile, deoarece nu ne-au trimis material lemnos. Tovarăşii preferă să vină din an în paşte pe la noi, să ne controleze birocratic scriptele şi, ţişti, îndărăt la Bucureşti.

. .A doua zi, mă găsesc la direcţia regională S.M.T. Cer lămuriri despre S.M.T.-Videle, tovarăşului inginer Munteanu

— Da, e un S.M.T. bunicel — îmi spune acesta. Repararea uneltelor s-a realizat, pînă în prezent, mulţumitor.

Atunci îi arăt că cei de la Videle nu au aceeaşi părere bună despre direcţie. Şi îi înşir toate obiecţiile directorului Neagu. Treaba aceasta pare să-l nemulţumească:

— Să fim drepţi, tovarăşe. În primul rînd, planificarea materialului pentru remize e treaba direcţiei generale. Repartiţia grupului electrogen depinde de minister. Tovarăşii de la Videle ştiu lucrul acesta. Cu materialul lemnos, însă, e ulimitor! Le-a fost trimis de două ori. Şi apoi, cu vizitele... S.M.T.-Videle e cel mai vizitat din toată regiunea. Lăudat, încurajat, un adevărat copil de suflet.

Şi după o vreme:

— Tovarăşii de la S.M.T.-Videle ar trebui să-şi privească însă şi autocritic munca. Iată: pînă în prezent (în ultimele zile ale lui februarie—n.r.) au încheiat contracte în proporţie de-abia 39,9 la sută faţă de sarcina de plan, în timp ce S.M.T.-Băneasa a realizat 107,8 la sută, iar S.M.T.-Toporu, 98 la sută. Apoi, s-au gîndit oare cei de la Videle să amenajeze din resurse locale vreun adăpost pentru maşini?... Sau, cel puţin, să le scuture de crusta de gheaţă ce le acoperă?... S-au gîndit oare la...?

...Şi aşa mai departe.

Nu peste mult timp vor sosi zilele călduţe ale primăverii. Atunci, o dată cu ghioceii, vor răsări de sub zăpadă şi tractoarele de la S.M.T.-Videle. Dar nu la fel de „înfloritoare"

Deocamdată lucrul acesta nu pare să-i tulbure prea mult pe cei ce conduc treburile la direcţia generală, la direcţia regională şi la S.M.T.-Videle...

Ilarie MURGU

Tractoarele staţiunii, pe cale de a deveni fier vechi.

CAPCANA

de Haralamb ZINCĂ

Ilustrații de N. POPESCU

Publicăm mai jos un fragment din povestirea de aventuri „Atac la obiectivul 112" a scriitorului Haralamb Zincă. În centrul lucrării, autorul situează lupta ofițerilor noștri de securitate, în vederea depistării și lichidării unei rețele de spionaj.

Agentul K-4, Mircea Maneca, simbriaș al spionajului străin, parașutat într-o noapte de vară pe teritoriul țării noastre, are misiunea de a secunda într-o acțiune de spionaj pe Kurt Schörf, zis „Arianul", un vechi spion nazist care-și camuflează activitatea sa criminală în țară, ca meșteșugar reparator de stilouri, ascuns sub numele fals de Leon Herșcovici.

Misiunea spionilor constă în a sustrage planurile unui important obiectiv militar, aflat în plină construcție, pentru a le transmite șefilor lor, care-și au sediul în Germania occidentală. După ce reușesc să-și facă chei potrivite, spionii caută — și izbutesc — să găsească un drum subteran care să-i ducă în clădirea unde se află planurile râvnite.

Însă ofițerii de securitate veghează și „lăsîndu-i" pe spioni să acționeze liberi, îi urmăresc. În rîndurile spionilor pătrunde un ofițer de securitate care le câștigă încrederea jucînd rolul unui trădător de patrie. Cu ajutorul eroic al acestuia și datorită priceperii, calmului și curajului cu care acționează organele de stat, întreaga bandă va cădea în „capcana" întinsă de ofițerii cărora li s-a încredințat securitatea șantierului.

Seara, după ce trăgea obloanele atelierului de reparat stilouri, Kurt se îndrepta ostenit către mica sa locuință. Întotdeauna putea fi văzut pășind agale, cu mîinile împreunate la spate, salutînd politicos pe cîte un cunoscut. Nu se abătea niciodată din drum, deși uneori îl cuprindea o poftă nebună să intre într-un local și să facă un chef ca pe vremuri, în anii tinereții. Dar se stăpînea, căci își dădea seama că ar fi trezit numai bănuieli. Nu, n-avea voie să iasă din rolul nefericitului evreu Leon Herșcovici.

Demult, cu ani în urmă, cînd se înapoiase din lagăr, închiriase într-o fundătură, nu departe de atelier, o cameră și o bucătărie. O mobilase sărăcăcios: un pat, o masă, două scaune, un dulap, un aparat de radio. La început, i-a fost destul de greu să se împace cu singurătatea care-l împresmuia, dar, cu timpul, s-a obișnuit. Vecinii îl compătimeau și încercau pe toate căile să-l ajute, invitîndu-l ba la o nuntă, ba la un botez. Kurt nu refuza asemenea invitații, ci, dimpotrivă, le accepta bucuros. În asemenea prilejuri își arăta din nou cunoștințele „talmudice", ceea ce-l amuza, și-i dădea o bună dispoziție care ținea zile în șir.

În seara aceasta călduroasă de august, Kurt ajunse acasă mai tîrziu decît de obicei. Încuie ușa, se așeză pe pat și desfăcu pachetul în care erau cheile mult așteptate. Începu să le cerceteze încet, cu grijă, ca pe niște pietre scumpe, în vreme ce gîndurile îl purtau departe, la obiectivul de la kilometrul 112. Prima parte a planului se realizase: cheile fuseseră executate cu multă pricepere. Acum urma să fie îndeplinită partea cea mai grea a misiunii — pătrunderea în clădirea unde se proiectau și se aflau planurile construcției subterane.

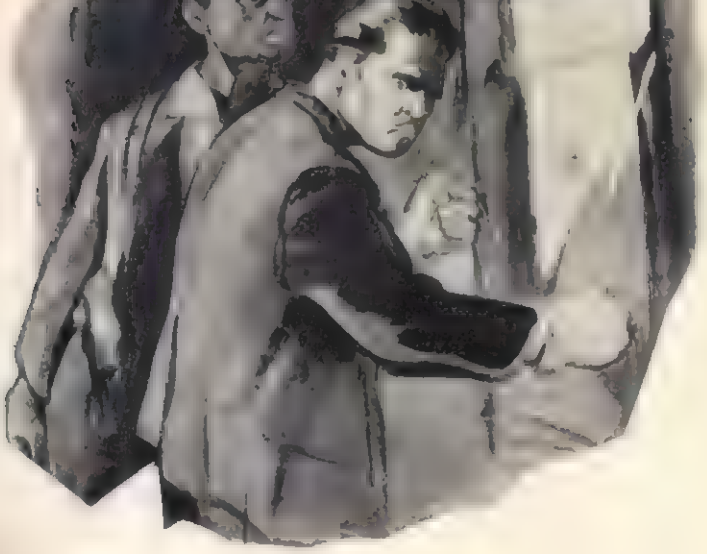

Kurt Schörf își cunoștea bine puterile. Se considera un om îndrăzneț, calm, cu o minte lucidă, gata oricînd să găsească ieșiri din orice situație complicată. Nu subaprecia organele de stat, securitatea, dar nu ignora nici îndelungata sa experiență de spion. Noua misiune nu-l înspăimînta, ci-l făcea să caute liniștit căile cele mai bune în stare să-i asigure succesul. De multă vreme, în centrul atenției sale se afla fostul conac boieresc, unde acum își desfășura activitatea „statul major" al construcției. Experiența de spion îl învățase un lucru destul de însemnat, și anume: „înainte de a acționa la un obiectiv, caută să afli tot ceea ce se poate afla în legătură cu el. Numai astfel vei putea dibui părțile lui șubrede". Călăuzit de acest principiu, Kurt a cercetat trecutul conacului. Și nu se poate spune că truda lui a fost zadarnică. Astfel, el a aflat că în anul 1798, Nicolae Prezeanu, singurul fiu al vestitului boier Iancu Prezeanu, a venit de la Paris împreună cu logodnica lui, pe nume Lucia, fiica unui negustor bogat din Veneția. La vremea ei italianca a fost o femeie frumoasă, distinsă, și membrii familiei Prezeanu au acceptat-o cu bucurie în mijlocul lor.

În anul 1810, cînd frumoasa lui soție împlinea treizeci de ani, Nicolae Prezeanu a hotărît să construiască pentru ea un conac. Italianca s-a bucurat nespus de mult și și-a manifestat dorința ca noua clădire boierească să aibă și un coridor subteran. De ce? „Arianul" n-a putut afla răspunsul la această întrebare. De altfel, nici nu era sigur dacă toată povestea cu coridorul subteran era sau nu adevărată. Ceea ce i-a pus însă pe gînduri a fost o simplă întîmplare. Într-o culegere de documente cu privire la o răscoală țărănească din secolul al XIX-lea, a citit o mărturisire demnă de reținut. Un țăran povestea cum răsculații au asediat conacul boierului Prezeanu, cum l-au căutat pe boier prin toate încăperile și cum, după un timp, au constatat că stăpînul a dispărut, de parcă ar fi intrat în pămînt.

„Se pare totuși că acest coridor subteran a existat — a gîndit atunci „Arianul". Dar oare există și astăzi? În cazul acesta, securitatea îl cunoaște ori nu?" — s-a întrebat el.

Pentru a găsi răspunsurile la aceste probleme, „Arianul" a început să caute urmele descendenților boierului Prezeanu. După îndelungi cercetări, a descoperit că un oarecare strănepot al lui Nicolae Prezeanu — Virgil Prezeanu — a fost ultimul locatar al conacului și că, de cîțiva ani, acesta trăia retras în orașul Suceava.

Nu rămînea decît ca cineva să plece la Suceava și să încerce să dea de urmele lui Virgil Prezeanu. Kurt hotărî ca, o dată cu cheile, să-i transmită lui K-4 și această misiune.

Două zile mai tîrziu, Maneca se afla în drum spre Suceava. Călătoria îl înveselea: privea mereu pe fereastră, fericit că scăpase de locuința lui nesuferită, de locatarii blocului. Adormi în legănarea sacadată a vagonului.

Trenul opri în gara Iți cani la orele nouă și treizeci, dimineața. Maneca intră în bufetul gării, luă o gustare, apoi punîndu-și pe nas o pereche de ochelari de soare cu ramă de baga, porni în căutarea locuinței lui Prezeanu. Îmbrăcat într-un costum gri, elegant, ținînd cu demnitate o servietă sub braț, spionul avea ținuta unui distins intelectual.

Găsi locuința lui Virgil Prezeanu mai curînd decît își închipuise. Un tutungiu îl îndreptă spre o stradă îngustă, prost pietruită, cu alcîmi și case mici, turtite. Pe această stradă, la numărul 17, locuia omul de care avea atît de multă nevoie. Maneca intră într-o ogradă mică, curată, și se opri în fața unei marchize, ale cărei geamuri erau acoperite cu ziare vechi, îngălbenite de arșița soarelui. Îi ieși în întîmpinare o femeie scundă, uscățivă, cu părul alb, cu ochii apoși și cu o gură strînsă, zbîrcită. Era îmbrăcată într-o rochie neagră, lungă, croită după un model de pe vremuri.

— Pe cine căutați? — întrebă ea, iscodindu-l dușmănos.

— Pe domnul Prezeanu — îi răspunse Maneca, îndreptîndu-și ochelarii și căutînd s-o impresioneze prin ținuta sa de om dis-

— Şi ce doriţi cu dumnealui?— Tonul femeii era la fel de ursuz.

— Într-o chestiune personală.

Îi mai aruncă o privire, apoi se depărtă, lăsîndu-l să aştepte lîngă uşa marchizei. Spionul nu se supără; era pregătit pentru orice.

— Poftim, intraţi!

De cum intră, pe Maneca îl izbi un aer greu, neplăcut, de lucruri mucegăite, prăfuite. Toate se îngrămădeau în dezordine, de parcă locatarii s-ar fi pregătit de mutare. Dintr-un coridor mic, nimeri într-o cameră întunecoasă, cu storurile trase. Numai flacăra palidă a unei candele, aflate într-un colţ al încăperii, îşi arunca ici-colo petele-i luminoase. Şi acolo dăinuia acelaşi aer stătut. Maneca simţi că se înăbuşă de căldură. Avu penibila senzaţie că a făcut un pas greşit şi că a alunecat în adîncul unui mormînt. Deodată, auzi o voce stinsă, ca de muribund:

— Mă rog, ce doriţi de la mine?

Maneca se răsuci brusc într-acolo de unde auzise întrebarea şi, în pîlpîirile anemice ale candelei, văzu un om întins pe o canapea. O plapumă de culoare închisă îi acoperea pînă la bărbie trupul uscat de boală; nu se zărea decît un cap lunguieţ, chel, cu nişte ochi pierduţi în adîncul orbitelor. Buzele subţiri ale omului tremurau întruna, ca într-un plînş abia stăpînit. Lui Maneca i se făcu greaţă.

— Îmi daţi voie, sînt Gheorghe Petrescu, conferenţiar la Facultatea de istorie din Bucureşti... — izbuti el să spună, făcînd un efort de voinţă.

O mînă subţire, ca un băţ, se întinse spre el. N-avu încotro, trebui să i-o strîngă. Pentru o clipă, simţi mîna umedă, osoasă, a fostului boier.

— Elvira! Un scaun pentru domnu' — ceru el într-o franţuzească perfectă.

Maneca se aşeză pe scaun, trăgîndu-l lîngă canapeaua bolnavului. Se obişnuise cu întunericul şi acum deslueşa ceva mai bine harababura din odaie. Totul aducea a magazie de lucruri vechi.

— Vorbiţi foarte frumos limba franceză — aprecie Maneca.

— O, domnule — murmură măgulit boierul — n-ai apucat vremurile mele.

Şi, din una în alta, „istoriograful" începu să povestească despre o aşa-zisă situaţie grea a intelectualităţii; îi spuse că, chipurile, în ciuda voinţei sale, trebuie să se ocupe cu totul de altceva decît ar fi dorit, că s-a gîndit să scrie în puţinul său timp liber o mică istorie despre aportul cunoscutei familii boiereşti Prezeanu la făurirea ţării romîneşti.

— O, domnule, domnule — gemu bolnavul —ce gest nobil! Cum să-ţi mulţumesc? Familia noastră!... Şi... şi cu ce-ţi pot fi de folos, domnule?

— Vedeţi dumneavoastră — începu Maneca pe un ton de profesor — biografiile celor mai principali membri îmi sînt cunoscute; de asemenea, călătoriile, aventurile, dar, mai ales, actele lor patriotice.

— Da, actele patriotice — auzi Maneca vocea stinsă, tremurîndă, a lui Prezeanu — acte' patriotice...

— Un amănunt îmi este însă neclar. Într-un document găsit la Academie, datînd din anul 1888, am găsit pomenindu-se de un conac de lîngă Bucureşti, sub care s-ar afla un tainic coridor subteran. A existat ori nu un asemenea coridor?

În aşteptarea răspunsului, Maneca deveni nerăbdător. Dar, zărind deodată capul galben ca de ceară al boierului mişcîndu-se afirmativ, faţa spionului se lumină de un zîmbet larg.

— V-aş ruga ca tocmai în acest sens să mă ajutaţi. Am nevoie de nobilul dumneavoastră ajutor — spuse Maneca rugător, aproplindu-se şi mai mult de canapeaua bolnavului.

— Domnule, familia noastră, familia Prezeanu, a jucat un rol important în istoria romînilor şi a Romîniei... Am să te ajut, domnule profesor, am să te ajut.

Măcinat de suferinţă, boierul vorbea molcom, sufiînd greu, de parcă şi-ar fi scos cuvintele dintr-un adînc de fîntînă. În răstimpuri, rămînea cu gura deschisă.

Cît puţin, spionul află de existenţa coridorului subteran şi de o oarecare „tanti Eleonora", care, în urmă cu patruzeci de ani, poruncise să se zidească uşa ce lega conacul de coridorul subteran.

— Stimate domnule profesor, mi-ai făcut o mare bucurie înainte de moarte... o mare bucurie şi nu ştiu cum să-ţi mulţumesc... Să-mi dai voie să-ţi dăruiesc pentru studiu diverse hîrtii, însemnări şi corespondenţa neamului nostru. Îţi vor folosi... îţi vor folosi—căută bolnavul să-l convingă pe „istoriograf".

Şi începu să strige subţire, de parcă ar fi zgîriat o tablă:

— Elvira! Elvira!

În pragul uşii apăru femeia îmbrăcată în negru.

— Ce-i, Virgil, ce doreşti? — îl întrebă ea îngrijorată.

— Draga mea, fii te rog bună, adu din scrinul meu pachetul cu scrisori şi dă-i-l dumnealui.

... Cînd ieşi din nou în stradă, la soare, Maneca era în culmea fericirii. Îl bucurau soarele, frunzişul verde al pomilor, dar mai ales, pachetul pe care-l avea în servietă.

... Ajuns înapoi în camera sa de la subsol, Maneca începu să cerceteze cu febrilitate scrisorile care stîrneau un iz de naftalină şi levănţică.

„Iată-mă şi conferenţiar" — îşi spuse el, răsfoind hîrtiile îngălbenite de ani. Cînd şi cînd, printre rîndurile aşternute caligrafic, apărea capul de mort al boierului Prezeanu, parcă spunîndu-i: „Domnule, mi-ai făcut o mare bucurie înainte de moarte". În clipele acestea, spionul se întrista: „Iată un boier adevărat — gîndi el. Păcat că nu sînt într-adevăr istoriograf... Aş scrie o carte despre sfîrşitul tragic al unei familii boiereşti! Da, păcat!"

După o lectură plictisitoare, într-una din seri, Maneca descoperi o scrisoare aparţinînd boierului Nicolae Prezeanu, adresată soţiei sale, Lucia Prezeanu:

„Am vorbit cu arhitectul Vittorio Castellani. L-am întrebat dacă poate construi coridorul subteran aşa cum vrei tu. Află, iubita mea, că mi-a răspuns afirmativ. Închipuieşte-ţi, coridorul va avea o lungime de peste două sute de metri şi va ieşi în partea de nordvest a conacului, în luminişul „Floarea brîndueşi". Îţi aminteşti, draga mea, ne-am odihnit o dată în acest luminiş, lîngă o fîntînă secată... şi te-am sărutat..."

Maneca citi şi reciti aceste rînduri, scrise pesemne cu pana; tulburat,scoase din ascunzătoare harta cu obiectivul de la kilometrul 112. O desfăcu şi zări dintr-o ochire cerculeţul roşu — conacul. „Două sute de metri nordvest", îşi aminti spionul şi degetul său arătător porni de la conac în direcţia punctului cardinal indicat de Nicolae Prezeanu. Mulţumit, începu să se plimbe prin cameră, frecîndu-şi palmele de parcă ar fi încheiat cine ştie ce afacere avantajoasă. „Da, da, cu răbdare, cu îndrăzneală, cu ajutorul cheilor — îşi spuse el — o să pătrundem în conac". Şi, înainte de a se culca, Maneca îşi propuse să-i încredinţeze agentului strecurat pe şantier misiunea de a descoperi luminişul „Floarea brîndueşi", precum şi intrarea în coridorul subteran.

Cifrul

Era o noapte frumoasă de vară, fără lună, dar cu puzderie de stele strălucitoare. Un vînt plăcut, răcoritor, adia peste cîmpie. Maneca nu simţea însă nici adierea vîntului, nici frumuseţea nopţii de vară, cu stele căzătoare. Un singur gînd îl stăpînea: să pună mîna pe planurile construcţiei. Tot viitorul lui depindea de această incursiune subterană.

„Voi reuşi să le iau? Ce bine ar fi! Asta ar însemna că mîine aş putea forma numărul tainicului telefon, iar cel mai tîrziu către sfîrşitul săptămînii viitoare aş putea umbla liniştit pe străzile Münchenului sau Nürnbergului"—gîndea el.

— Mai e mult? — îl întrebă nerăbdător pe omul care păşea înaintea lui, la cîţiva metri.

— Nu — îi răspunse acesta ursuz.

Ospătarul avea o statură potrivită, era sprinten şi, după părerea „Arianului", foarte curajos.

Se apropiară de liziera pădurii. În bătaia vîntului, copacii fremătau uşor, blînd. Ici şi colo, asemenea unor scîntei, licuricii ţîşneau din tufişuri, răspîndindu-se în toate direcţiile.

— Acum, fii atent. Ţin-te după mine! — rosti ospătarul.

Maneca se simţi supărat de tonul obraznic al ospătarului. „Ce naiba, îmi porunceşte el mie, cînd de fapt eu ar trebui să-i poruncesc? — îşi spuse el, înecîndu-şi ciuda. La dracu'! Lasă-l să poruncească. Mîine,poimîine, am să fiu departe, dar el..."

Făcură primii paşi în pădure. Noaptea devenise parcă mai neagră.

Dezobişnuit să meargă mult, Maneca obosise; genunchii îi tremurau. Pădurea îi amintea de noaptea în care a fost paraşutat şi se înfioră.

— Am ajuns — i se adresă pe acelaşi ton ospătarul, scoţîndu-şi rucsacul de pe spate.

Maneca se apropie. La lumina albastră a lanternei, zări o fîntînă părăsită, năpădită de buruieni.

— Asta e intrarea de care am nevoie — rosti ospătarul, desfăcînd gura rucsacului.

— Fîntînă? — se miră Maneca, trăgînd cu urechea la orăcăitul broaştelor.

— Ei, da' te pomeneşti că nu eşti de acord cu intrarea asta? — întrebă celălalt agent, rîzînd batjocoritor.

— Ascultă — se răsti Maneca — nu-ţi permit! Nu uita cine sînt!

— Pagubă-n ciuperci! — nu se astîmpără ospătarul. Aici, amîndoi sîntem o apă şi-un pămînt. Dacă pun mîna pe noi, ne atîrnă de aceeaşi cracă.

— La treabă — ordonă Maneca, înghiţind parcă un nod.

Ospătarul se supuse. Scoase din raniţă o frînghie lungă, groasă. Ajutat de Maneca, înnodă un capăt al frînghiei de un copac, iar pe celălalt îl slobozi în adîncul fîntînii. Încercară trăinicia nodului şi ospătarul coborî primul. După un minut, el făcu semn cu lanterna, parcă spunîndu-i „coboară şi tu". Maneca scuipă în palme, prinse frînghia şi, asemenea unui alpinist, coborî uşor în adîncul fîntînii. Îl năpădi un miros puternic, nesuferit, de mucegai.

— Avea fantezie boierul ăsta al nostru. Pesemne că și el urca sau cobora pe o scară de frînghie — spuse el cînd ajunse lîngă ospătar.

Apoi continuă pe un ton poruncitor:

— Acum, mai departe, să nu pierdem prea multă vreme.

Ospătarul nu-i răspunse. Dădu la o parte niște pietroaie mari, dreptunghiulare care masau intrarea în coridorul subteran, și spuse:

— Asta-i intrarea coridorului...

Coridorul nu era decît un gang înalt, îngust (două persoane nu puteau merge alături una de alta), ai cărui pereți erau întăriți cu bușteni de stejar, care încă își suportau povara.

Porniră.

Aerul era înăbușitor, din ce în ce mai greu de respirat. Transpirau.

După un timp, coridorul deveni din ce în ce mai larg, iar Maneca trecu lîngă ospătar. Continuară să înainteze în liniște. Deodată, se pomeniră în fața unui zid; erau sub fostul conac. Maneca se uită la ceas: trecuse de miezul nopții. Din clipa aceea, urma partea cea mai grea a acțiunii: spargerea zidului și pătrunderea în clădire. La lumina celor două lanterne, se apucară de lucru. Cu un șpiț de fier ascuțit și cu un ciocan, făcură o spărtură în zid. Cărămizile umede se strînseră într-un mic morman. Pășind încet, ei se strecurară într-una din pivnițele conacului. Acolo dăinuia același aer închis, înăbușitor. Pivnița era goală. Maneca descoperi cîteva trepte ce duceau spre o ușă mare, solidă. Încercă ivărul; ușa era închisă. Nu trecu însă mult și izbuti s-o deschidă cu ajutorul unui șperaclu. Dădură de alte trepte.

— Acum știu unde ne găsim — șopti bucuros ospătarul. Știu, sîntem pe drumul cel bun. De aici, o să dăm într-un coridor.

Deschiseră și ușa următoare. Ospătarul nu greșise; pătrunseră într-adevăr într-un coridor.

— Stai — ordonă Maneca — aici o să ne scoatem pantofii.

— În regulă!

Rămaseră în ciorapi și, înainte de a porni mai departe, traseră cu urechea. Pretutindeni domnea o liniște de mormînt.

— Mergem pe aici — zise ospătarul, luînd-o înainte. Ajungem direct la cabinetul lui Contraș.

Mergeau în vîrful picioarelor. Trecură cu ușurință prin mai multe încăperi. În cele din urmă, se opriră înaintea unei uși.

— Aici — rosti scurt ospătarul.

Emoționat, Maneca începu să încerce cheile; cea de-a treia se potrivi de minune. Broasca cedă și ușa se deschise fără zgomot. Pătrunseră într-o încăpere spațioasă, mobilată simplu. Obișnuiți cu bezna, ochii lui Maneca cercetară atent camera. Cele două draperii grele de la ferestre îl bucurară. Zări și casa de fier; inima prinse să-i bată repede, dureros. Își dădea seama că trebuie să lucreze cu precauție, să nu lase urme. Se apropie de casa de fier. De emoție, mîinile, îmbrăcate în mînuși de cauciuc, îi tremurau; potrivi cu greu cheia. Încă puțin și planurile vor fi în mîinile sale. Ușa masivă a casei de fier se deschise încet, supusă. Deodată, însă, în fața spionului apăru o altă ușă... o ușă fără broască.

— Cîfru' — scrîșni Maneca — cifru'... cifru'... — izbucni el nervos — cifru'...

Ospătarul se aruncă asupra lui, îi acoperi gura cu palma și-i șuieră în ureche:

— Ai înnebunit, lua-te-ar dracu' sau ți s-a făcut de spînzurătoare?

Alarmă

În dimineața zilei următoare, maiorul Panait primi următoarea comunicare din partea inginerului Contraș:

„În noaptea trecută birourile desenatorilor tehnici, precum și biroul meu au fost violate. Sigiliile de la ușile acestor încăperi au fost găsite rupte, iar cel de la casa de fier principală a fost prost reconstituit. Sigiliile de la intrările principale, însă au fost găsite neatinse. Totuși, n-am nici un fel de îndoială: prin conac au umblat persoane străine. Veniți imediat la noi".

Maiorul rămase o clipă descumpănit. Fără să mai piardă prea multă vreme, vorbi prin telefon cu colonelul și apoi îi ordonă locotenentului-major Lucian:

— Plecăm imediat! Să vină GAZ-ul!

— E aici, tovarășe maior.

...Mașina se îndrepta în cea mai mare viteză către marginea Bucureștiului. Panait nu se uita nici în stînga, nici în dreapta drumului; stătea încruntat, cu ochii închiși, cu toate gîndurile concentrate în jurul unei singure întrebări: „Cum au izbutit să pătrundă în birouri?" Doar se așteptase la o acțiune din partea spionilor și chiar încercase să stabilească cu aproximație unde și pe ce căi vor acționa. Studiase, ca pe o tablă de șah, toate variantele posibile ale acțiunii, pentru ca acum să descopere că undeva s-a strecurat o greșeală, că a subapreciat ingeniozitatea dușmanului. Pe neașteptate, își aminti de coridorul subteran, a cărui intrare tainică fusese zidită cu mulți ani în urmă. „Cum de nu m-am gîndit mai atent și la această variantă? Totuși, coridorul subteran..." Deodată, mașina frînă brusc; furios că fusese tulburat din gîndurile sale, Panait deschise ochii.

— Am ajuns, tovarășe maior.

În fața celor doi ofițeri, fostul conac se înălța ca și înainte, trist, îmbătrînit, cufundat parcă într-un somn adînc. Cuprinzînd clădirea dintr-o singură privire, Panait se întrebă pentru a nu știu cîta oară: „Cum au izbutit să pătrundă în conac? Au folosit ori nu coridorul subteran?" Înciudat, se întoarse către Lucian și-i ordonă:

— Fă cercetări amănunțite prin încăperile conacului... nu uita și pivnița. Fii atent la eventualele urme. Pe mine, mă găsești la inginerul Contraș.

— Am înțeles, tovarășe maior.

Panait îl găsi pe inginerul-șef al șantierului stînd în fotoliu, studiind pesemne vreun calcul. Cînd îl văzu pe maior, se ridică.

— Te așteptam, tovarășe Panait. Sînt foarte necăjit.

Își strînseră prietenește mîinile și se așezară unul în fața celuilalt. Maiorul observă fața îngrijorată a inginerului, apoi, uitîndu-se tăcut în jurul său, zări casa de fier care, dacă ar fi avut grai, ar fi putut povesti tot ce se întîmplase în ajun între cei patru pereți ai încăperii.

— Să fumăm — propuse Panait.

— De acord — încuviință Contraș.

Își aprinseră cîte o țigară.

— Te ascult, tovarășe Contraș!

Pe fruntea inginerului se ivi cute adînci.

— Presupunerile dumitale s-au adeverit. În noaptea trecută, biroul meu a fost violat... De necrezut, cum au putut să ajungă pînă aici?! — vorbi agitat inginerul, sărind în sus și strivind nervos într-o scrumieră țigara pe jumătate arsă. Cum au putut să ajungă pînă aici?

— Șezi, frate — încercă Panait să-l liniștească. Nici noi nu știm încă pe unde și cum au putut pătrunde pînă în biroul dumitale.

Maiorul se ridică, se apropie de casa de fier și, scoțînd dintr-un buzunar o lupă, începu să cerceteze, centimetru cu centimetru, ușa masivă.

— Ai umblat cumva la casă? — întrebă el.

— Nu — îi răspunse inginerul, apropiindu-se încet. Am așteptat venirea dumitale.

— Observi?

Prin lupa puternică zăriră urmele unor degete.

— Au lucrat cu mănuși — constată Panait. Tovarășe Contraș, te rog deschide casa de fier.

Inginerul scoase din buzunar portofelul cu chei, alese una dintre ele și deschise ușa masivă.

Panait cercetă mai departe placa celei de-a doua uși și descoperi aceleași urme.

— Au umblat... — vorbi el încruntat.

— Bine, dar... — inginerul se uita la el speriat — cifrul, credeți că...

— Nu — îl liniști Panait, înțelegîndu-i gîndurile. Cred că la cifru s-au împotmolit. Ca să fim mai siguri, hai să cercetăm și conținutul casei.

Cu degetele tremurînde de încordare, inginerul formă cifrul: „AUGUST". Cea de-a doua ușă se deschise imediat. Toate proiectele fictive se găseau la locul lor, așa cum fuseseră rînduite în urmă cu zece zile. Panait răsuflă ușurat, ștergîndu-și sudoarea de pe frunte.

— Nu, nu m-am înșelat. Aici, la cifru, s-au împotmolit.

Inginerul îl privi atent. Pe fața-i se întipări o expresie de nedumerire.

— Bine, dar de unde au avut chei? — vorbi el.

Panait îl luă tovărășește de braț și-l conduse spre fotoliul de lîngă birou. Înțelegea tulburarea inginerului.

— Să fumăm — îi propuse din nou maiorul.

— Nici eu nu știu de unde și-au putut procura cheí.

Inginerul își lăsă capul în piept.

— Bine, dar nu există decît un singur rînd de chei și acela se află la mine — rosti el.

— Știu. De aceea am să te și rog să-mi răspunzi la cîteva întrebări.

— Te rog!

Contraș își ridică privirile, uitîndu-se țintă în ochii ofițerului de securitate.

— Porți cheile întotdeauna la dumneata?

— Da, nu mă despart niciodată de ele. Ziua le port cu mine, iar noaptea le închid într-o casetă specială, pe care o am acasă.

— Nu ți s-a întîmplat să le uiți pe undeva sau, să zicem, să-ți dispară pentru cîteva ore, ca apoi să le găsești din nou?

— Nu, le păstrez ca pe ochii din cap.

— Nu cumva ai fost la ștrand ori în altă parte, și...

— N-am vreme de ștrand; nici eu, nici nevastă-mea.

Trecură cîteva minute de tăcere. „Poate că mai există un rînd de chei... Atunci, voi fi nevoit să aflu proveniența casei de fier, drumul ei pînă în acest birou" — gîndi Panait și apoi întrebă, amintindu-și parcă ceva:

— Cine mai locuiește la dumneata?

— Soția, pe care o cunoști, băiețașul meu, Mihăiță, care peste o săptămînă va împlini nouă luni, și guvernanta — o femeie serioasă.

— E de multă vreme la dumneata?

— De opt luni.

— N-ai observat nimic suspect la ea?

— Nu... Și apoi, eu nici n-am de-a face cu ea, ci nevasta. De altfel, după cît știu, e o femeie cumsecade, îngrijește bine de copil...

„Lucrurile se complică — gîndi Panait, trăgînd adînc din țigară. Va trebui să le pun sub supraveghere și pe nevasta lui Contraș, și pe guvernantă".

Dar șirul gîndurilor lui fu întrerupt de intrarea bruscă în încăpere a locotenentului-major Lucian. Acesta era aprins la față, iar ochii îi străluceau de bucurie. Se vedea de departe că făcuse o descoperire serioasă.

— Îmi permiteți să vă raportez, tovarășe maior?

Panait se uită cînd la Lucian, cînd la inginer, care stătea abătut, cu gîndurile duse aiurea.

Auzind întrebarea tînărului ofițer, Contraș vru să se ridice și să părăsească încăperea.

— Nu, nu e voie, tovarășe inginer, trecem noi în cealaltă cameră — îl opri Panait.

Cei doi ofițeri de securitate trecură într-un birou învecinat.

— Raportează! Ce ai aflat?

— În pivnița conacului am descoperit o spărtură care dă în coridorul subteran.

Maiorul tresări... „Deci s-au folosit de coridor!... Da, s-au folosit și de greșeala mea!"

— Să mergem! — hotărî Panait.

Ajunși în pivniță, ei se opriră în fața spărturii din zid. În mintea lui Panait stăruia acum doar întrebarea: „De unde și cum și-au procurat banditii cheile?"

Cei doi ofițeri porniră să cerceteze coridorul subteran.

Ion SĂLIȘTEANU — Ecaterina Varga îndemnînd pe moți la revoltă

CHIPUL FEMEII ÎN PLASTICA NOASTRĂ

Reprezentarea chipului femeii în pictura noastră a suferit un timp de pe urma unei viziuni schematice — ceea ce s-a întîmplat, de altfel, și cu alte teme ale vieții noi. (Căci nu putem considera altfel imaginea femeii în artă, decît în funcție de noua ei menire socială, decît integrînd-o în vasta problemă a înțelegerii specificului realității noastre). Ne referim la acele tablouri în care femeia apărea într-o atitudine lozincardă, mai mult cu semnificația de simbol social, decît cu sensul viu al unei realități complexe. În recenta expoziție interregională cîteva tablouri au trezit interesul, prin modul mai veridic — și mai personal — de a trata personajul feminin.

Un tablou care tinde către o sugerare mai bogată a vieții este „Evidențiata" de Nicolae Vasiliu. Grația feminină a eroinei, care se îmbină atît de firesc cu calitatea ei socială anunțată în titlu, dă tabloului un caracter comunicativ. În schimb, faptul că artistul a căutat pentru modelul său o reprezentare încorcată de atribute exterioare (strungul înfățișat în detaliu, steagul de fruntaș, gestul surprins cu ostentație într-un moment de muncă). S-ar putea numi o concesie făcută unui gen de artă lozincard, facil. Am fi preferat să pricepem că e vorba de o morală nouă a muncii, fără aceste indicii ad-hoc, ci numai din simpla prezență expresivă a eroinei.

În tabloul „Un cîntec de vioară", de Marianne Simtion, fata din centrul scenei e menită să ilustreze ideea dezvoltării unui talent din popor. Însă din punct de vedere al realizării artistice, greutatea lucrării cade nu pe acest personaj central, insuficient caracterizat în tablou, ci pe bătrînul din prim-plan, care concentrează în expresia lui tot conținutul emoțional al momentului. El constituie, ca atare, elementul revelator al operei, cel care grăiește despre sensul social al acestui moment, tipic pentru noua viață spirituală a omului simplu de la noi. Stîngăciile în conturarea unor figuri secundare, simetria monotonă a compoziției sînt scăderi minore, în fața forței de adîncire artistică pe care o dovedește portretul țăranului cu tulea, tratat cu o surprinzătoare maturitate a mijloacelor de expresie realiste.

Pictorul are dreptul să se lase sedus de frumusețea unei culori, a unei mișcări, a unei linii, cu condiția să fie în stare să argumenteze artistic, convingător, sensul imaginii. E ceea ce pare să revendice tînăra Emilia Niculescu, cu lucrarea „În țarină". În concertul de opere care reprezintă scene de muncă, acest tablou este un intermezzo liric pe motivul actul muncii nu trebuie considerat numai sub aspectul lui social major, ci poate fi privit, în același timp și ca poziție naturală a omului, ca prilej de încîntare.

Trebuie reproșat, totuși, Emiliei Niculescu că a escamotat aspecte importante ale imaginii muncii — încordarea în efort, starea de spirit a personajelor — folosind momentul ales, ca pretext pentru un poem al gestului, al ritmului, al liniei dinamice. Artista n-a simțit nevoia — sau nu a știut — să arate figurile femeilor pictate. Iar dacă, în ciuda acestor deficiențe, imaginea creată nu e idilică, aceasta se datorește nu elementelor care o compun, ci temperamentului artistic al pictoriței, care le imprimă vigoare. Cu atît mai mult, cu cît recunoaștem în calitățile picturale ale lucrării ei un realism plin de vitalitate, stilul acestui tablou ne apare ca o fază de început din evoluția unui artist tînăr, ce-și caută mijloace de expresie originale.

Cu „Ecaterina Varga îndemnînd pe moți la revoltă", Ion Sălișteanu, proaspăt absolvent al Institutului de Arte Plastice, dovedește o sensibilitate artistică temeinic servită de cunoașterea și respectul meșteșugului. Țăranul rezemat în coasă, femeia cu basma, moțul care discută cu Ecaterina sînt figuri pline de autenticitate. În prezentarea personajului principal, pictorul mizează însă pe puterea de sugestie a siluetei profilate pe un fundal de cer luminos estompînd figura. Astfel concepută, Ecaterina Varga impresionează mai puțin ca evocare istorică autentică, decît ca imagine de baladă închinată unui erou feminin.

În tabloul său „Din manifestările culturale", Ghiață Colibași a ales pe scenă cu tîlc tînăra țărancă, în straie de sărbătoare, cîntă pe scenă, acompaniată la pian și citind muzica pe note. Un colorit fără sevă, timid parcă, lipsește personajul de vitalitate.

Pictorul a înregistrat pasiv imaginea, scontînd puterea de convingere a temei și rezolvînd superficial problemele creației plastice. De aici, caracterul convențional al acestei lucrări, a cărei semnificație tematică merită o formulă artistică mai elocventă.

FLACĂRA

Dumitru GHIAȚĂ COLIBAȘI

Din manifestările culturale

FLACĂRA

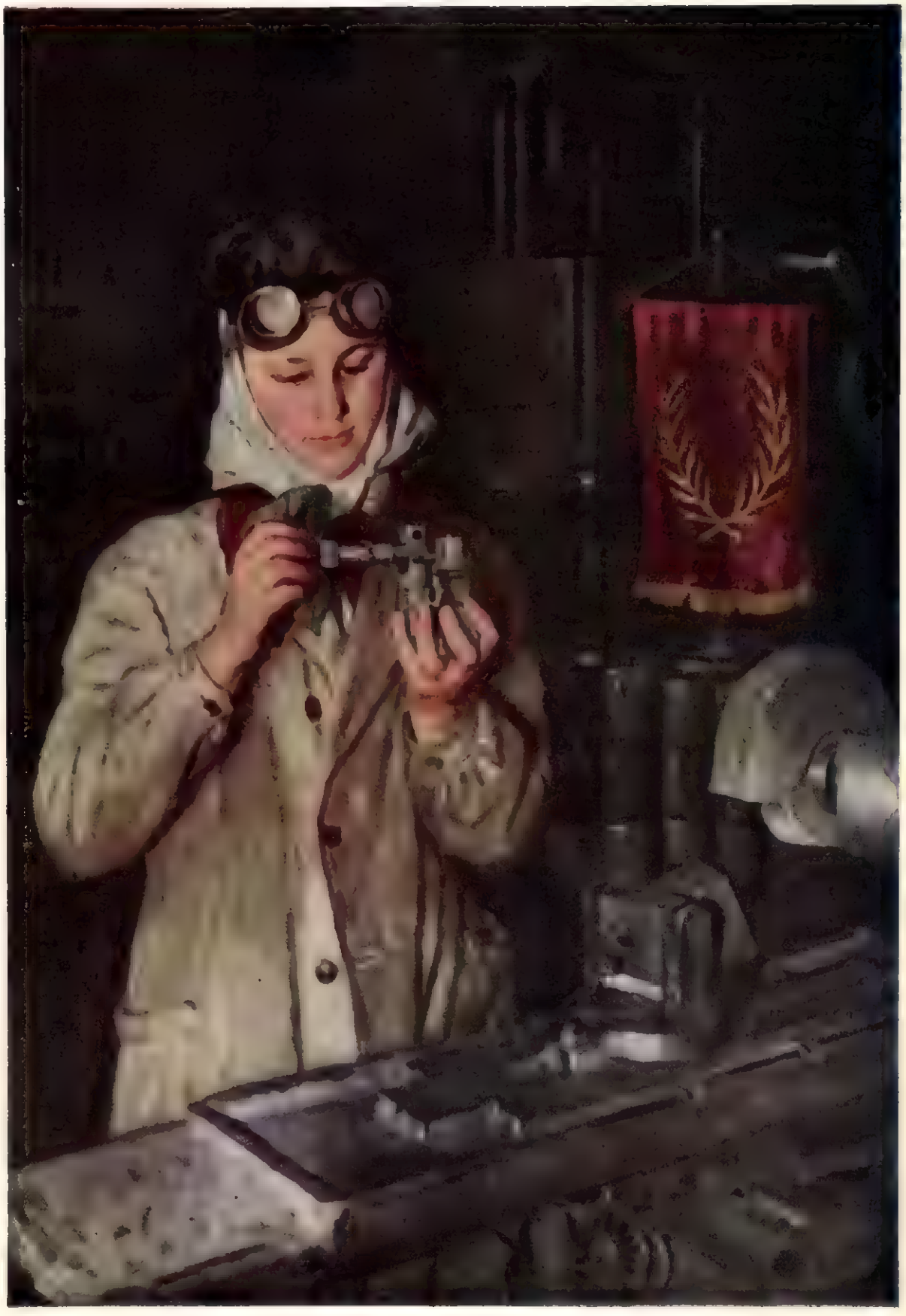

Nicolae VASILIU

Evidențiata

FLACĂRA

Marianne SIMTION — Un cîntec de vioară

Emilia NICULESCU — În țarină

Nicuță TANASE

Și-a băgat și Ciofîrla difuzor în casă...

Ce au mai rîs oamenii de Ciofîrla, cînd au aflat de ce n-a vrut să-și bage și ea difuzor în casă! În toată comuna ea singură rămăsese. Numai ea n-avea difuzor. S-a dus electricianu' ăla, care a venit de la raion, să-i tragă și ei fire în odaie. Dar Ciofîrla l-a dat afară din bătătură. L-a și ocărît. I-a zis și electricianul cîteva. N-a fost prost să tacă.

E puțin într-o doagă Ciofîrla. S-a dus la ea și Lixandru al Duinii, care e cu „culturalul" la sfat:

— Fă, lele Ciofîrlo, de ce nu vrei, fa, difuzor în casă?

— Ce vrei, mă, al Duinii? Ce vrei? Te doare capu'? Ce ai cu mine? Or, dacă sînt văduvă, acum n-am voie să trăiesc?

(E văduvă Ciofîrla. A fost măritată cu un frizer. Cu frizeru' ăla, care a ținut frizerie în casele alea vechi ale lui Grecu. Frizeru' a plecat la București. A chemat-o și pe ea, dar n-a vrut să se ducă).

— Păi, tu nu vrei, fa, să auzi și tu un lăutar, să auzi ce se mai petrece în țară, să...?

— Lasă, nu-mi purta tu mie de grijă. Dacă am nevoie de lăutari, pun gramafonu' să-mi cînte.

Înțelege-te cu Ciofîrla!

Noi avem și difuzor d-ăla, și radio. Radio e al lui nenea Sandu, cumnatămiu, care ține pe sor-mea, Rița. Difuzoru'e al nostru și l-a așezat în odaia în care dorm eu cu tata.

Lucru mare, un difuzor în casa omului! Înveți toate alea. Cap să fie, că ai ce băga în el. Noi îl ascultăm pînă aproape de cîntatul cocoșilor. Mai cu seamă cînd e cîte o piesă d-alea, cum a fost aia de vinerea trecută. La piesa aia, nici tata n-a pus capu' jos. Măcar că era ostenit. Pînă nu s-a isprăvit piesa, nu s-a lungit în pat. Și atunci era ostenit rău, că fusese pe coastă... pe dealu' Bogaților, de-a adus trei tîrlii încărcate cu lemne. Isprăvisem lemnele!

Frumoasă piesă. Ăla care a scris piesa aia trebuie că are capul cît țăstul. Încă o dată cît al nostru. Dacă nici mama n-a dormit. A lăsat și furca jos din brîu, și-a scos și vata din urechi (poartă vată în urechi, că a tras-o un curent în Rata, cînd a fost la Pitești). Și-a dat vata jos din urechi și s-a urcat în pat, lîngă difuzor. În piesa asta au jucat artiști mari, de la teatrele din București. Ehei, ce teatre sînt în București! Am auzit eu! Și sînt o groază de teatre. Zice că cel mai mic teatru din București — țineți minte, cel mai mic — e cît căminul nostru cultural. În căminul nostru cultural, poți să faci două nunți deodată și tot îți mai rămîne loc. În sala asta, vedem și filme, și piese, că s-a făcut și la noi în comună o echipă d-alea artistice. S-au băgat în ea, în echipa asta, Nae al Mutului, ăla de vorbește pe nas cînd vrea el... — rîzi de el, de te tăvălești — Ioana lui Megherel, cu frate-su cu tot, Firla lui Bădîrcea, care stă la șipotul cu troiță, Gheorghe al lui Tunaru, care știe să facă din gură cum face rața, gîsca, cum face capra, pisica, cum face ăla de la radio... cum dumnezeu îl cheamă... Crișan. Da, Mircea Crișan. Și ăsta trebuie să aibă capul mare, că-i deștept.

Daraveră mare cu Gheorghe al lu' Tunaru. Doar deschide gura și începi să rîzi. La un circ d-alea, ar face prăpăd. E și brigadier bun, de mîna întîi. Se bat oamenii să lucreze în brigada lui. Steagul de producție numai în brigada lui a stat, anul trecut. A făcut pășanjeni steagul, la el. Daraveră mare! Crezi că l-ar da președintele p-at lu' Tunaru, dacă ar veni cineva de la circ după el? Nu l-ar da!

Mai sînt în echipa asta a lui Țurlea, Sile al lui Tocilă, de-ai Zgraonului vreo doi, Ion Boeru, fetele lui Ropotilă — toate trei — Moxu lui Frunzoiu... (ăștia ai Frunzoiului sînt neam rău de oameni). Al Frunzoiului s-a băgat în echipă că-i pică mucu' după aia mijlocie a lui Ropotilă. Nu știe nici să cînte în cor. Nici să joace. Cînd joacă, parcă e plumb. S-a dus și el acolo, să caște gura la Lina lui Ropotilă. Înainte își pierdea toate serile pe linie: șomerea! Lui Lina a lui Ropotilă aud că nu-i place de el. Da' se ține coadă după ea. Lixandru al Duinii i-a dat și lui de lucru. L-a băgat sub scenă și l-a pus să citească în șoaptă piesa aia care o repetă el. Cică le suflă. Și piesa asta e frumoasă. Ce-am pățit eu o dată cu ei, cu artiștii ăștia! M-am dus într-o seară, să văd și eu ce fac ei acolo. Am intrat înăuntru și uricu'ăla al Zgraonului m-a dat afară. Neam prost! Acu' ce-avea el cu mine? Că de ce mă uit la ei.

— Da' ce, mă al Zgraonului, ce dacă mă uit? Vă mănînc? Stau și eu acilea, într-un colț. Ce? Rod din băncile astea? Uite, nu e nici o bancă roasă!

Cînd a auzit că-i zic pe nume și că nu-i zic „nene", s-a înfoiat la mine ca un curcan. Mi-a făcut vînt și m-a înjurat și de sor-mea. Face pe deșteptu'! E și el artist! Mare brînză! L-am văzut eu, nici nu știe rolul ca lumea. Se bîlbîie!

M-am dus la Duinea, care e cu „culturalul".

— Mă, nea Duineo, mă lași, bre, și pe mine să mă uit?

Lui Duinea îi zic „nene", că merită.

— Uite-te, mă, cine te oprește!

— Al Zgraonului, cică nu știe să spuie din piesă, fiindcă stau eu acilea...

Ăsta al Zgraonului are necaz pe mine, că nu m-am dus o dată să-i cumpăr țigări de devale ,de la cooperativă. Dar ce, m-am băgat slugă la dîrloagă? El n-are picioare?

— Mă, tu ești al lu' Feran?

— Al lu' Feran, nea Duineo.

— Mă, ia fugi tu pînă acasă la voi și cere-i mă-ti o andrea, să coasem inelele astea la cortină.

Avea niște inele în mînă. Inelele astea trebuie cusute la capătul pînzei, ca să bage sfoară prin ele. O s-avem și cortină. Te joci?! Teatru în regulă!

M-am dus acasă și am furat o andrea. Mama nu mă lasă să umblu cu andrelele, că zice că mă-mpung cu ele. I-am dat andreaua lu' nea Duinea și a pus niște fete care sînt în echipa de jocuri să coasă inelele. Cea mai iute la joc e fata lu Cerceluș. Le pune jos pe toate.

Al Zgraonului s-a uitat la mine, da' nu mi-a mai zis nimic. Ce, el e stăpîn pe cămin? Ce-i căminul lui? Și tata a dat autoimpunere pentru el. Ba a cărat cu căruța de la gară vreo douăzeci de care cu cărămidă. Numai tata? Tot satul. Tot satu'e stăpîn pe cămin. Și se găsește al Zgraonului să mă dea afară! El mi se pare că nici n-a făcut muncă voluntară, că era la armată în timpul ăla. A venit la de-a gata. Neam de traistă! Și tot el cu gura!

În seara aia a venit și tata la cămin. N-a venit să joace în piesă. El e bătrîn. A venit să ia o carte. Auzise el la nu știu cine, c-ar fi venit la bibliotecă partea ailaltă a cărții „Pămînt desțelenit". A venit s-o ia. N-a găsit-o. De cînd așteaptă tata cartea asta! Partea întîi a citit-o de două ori. Și zice că nu se mai satură de ea. Eu zic că nu e om în sat, să n-o fi citit-o. Barem alea de la biblioteca colectivei sînt ferfeniță. Nu mai au scoarțe... Fă socoteala... Dacă le-au citit atît amar de oameni, cum să mai aibă scoarțe?!

A luat tata atunci altă carte. Nu „Mitrea Cocor", că și p-aia a citit-o... Ahă, de cînd a citit-o! Să fii dumneata sănătos. A luat alta, de Camil Petrescu. La cartea asta îi zice „Un om între oameni". Cică și asta e bună. O s-o buchisesc și eu, că tata n-o citește mereu. Că-l cam dor ochii. De cînd ne-a băgat lumină electrică. Zice că d-aia îl dor, că el, de cînd se știe, tot cu lampă de gaz a luminat casa și că lumina asta de bec e mai tare

Îl dor ochii de bătrînețe! Nu d-aia!

I-am spus atunci tatii că m-a dat afară al Zgraonului. L-a certat tata. Ăla zicea c-a glumit cu mine și că ce are el de împărțit cu mine, să mă dea afară. Nu i-am mai spus tatii că m-a înjurat și de Rița. De ce să mai pun paie pă foc? Tocmai se terminase cearta cu tata și hop că ne pomenim că intră pe ușă, c-o falcă în cer și cu una pe pămînt, Ciofîrla.

— Unde e, Ferane, al Duinii? — l-a întrebat pe tata.

— Tu ești chioară, nu-l vezi, ori ai orbu' găinilor? — a luat-o tata la rost.

Nea Duinea ajuta și el fetele să coasă inelele la cortină. S-a dus Ciofîrla la el. A luat-o și Duinea în primire.

— Ce, lele Ciofîrlo, ce strigi așa? Ori crezi că ne-a luat dumnezeu auzul?

— Mie cînd îmi bagați, mă, difuzor d-alea? Ori eu n-am dreptul?... Așa e cînd rămîne femeia fără bărbat la casă! Toți își bat joc de ea... De ce nu-mi băgați, mă, și mie difuzor?

— Fa, lele Ciofîrlo, ori eu sînt prost, ori ești matale... prea deșteaptă.

— Fă-mă, mă, al Duinii, și proastă. Fă-mă și proastă... Doamne, decît să ajungă o femeie văduvă pe lumea asta, mai bine să-și pună jujăul de gît!...

Lixandru al Duinii o trage într-o parte.

— Ascultă, femeia lui dumnezeu, n-am venit eu la tălică și ți-am spus că ești singura în comună care n-ai difuzor, și ai sărit cu gura pe mine? Ziceai că ai gramafon. Nu ziceai tu așa?

— Și dacă am gramafon, difuzor de ce să n-am? Ori nu e voie? Dacă nu e voie, să nu fie voie pentru toți, nu numai pentru mine. Petre al Floarei are gramafon cu 72 de plăci și i-ați băgat difuzor. Ghiță al lui Băețel are gramafon și i-ați băgat difuzor... Îți mai număr d-ăștia, care are gramafon și difuzor, cît vrei... Ba le-ați băgat difuzor și la ăia care au radio. Și pe ăștia ți-i înșir, dacă vrei.

Duinea și-a făcut cruce, s-a uitat la tata, care rîdea de se ținea cu mîna de burtă, s-a tras într-o parte și a lăsat-o pe Ciofîrla să toace.

Ciofîrla l-a văzut pe tata rîzînd:

— Rîzi, țărane, ție-ți convine! Gineri-tu radio, tu difuzor...

Tata n-are de lucru:

— Ciofîrlo, am și gramafon, fă. Hai la mine, să-ți pun un cîntec de Zavaidoc.

Atît i-a trebuit.

— Îl auzi? Are și gramafon...Doamne, numai văduvă să nu rămîi pe lumea asta! Nici difuzor nu vrea să-ți bage în casă. S-a înrăit lumea.

Nu mai își vedea nimeni de treabă. Lăsaseră toți lucru' și se uitau la Ciofîrla. Nici fetele nu mai coseau inelele la cortină. Și mîine trebuie să se joace piesa. A luat-o Duinea de umăr și a ieșit cu ea afară.

— Du-te acasă, lele Ciofîrlo, și mîine pînă-n ziuă trimit electricianul la dumneata... Dar să nu-l mai ocărăști!...

A doua zi i-a băgat și Ciofîrlei difuzor în casă. A întrebat-o tata de ce nu l-a lăsat atunci pe electrician să-i facă instalația. Ciofîrla a scăldat-o. N-a vrut să-i spună. Da' noi am aflat. Cică Ciofîrla, de cînd a lăsat-o frizeru', se ține cu Tudorel al lu' Talangă. Și cică nu știu cine i-ar fi spus ei că dacă-ți bagi difuzor d-alea în casă, zice că ziua difuzorul cîntă și asculți tu la el, iar noaptea ascultă ăia de la sfat ce vorbești tu în casă... Că stația de amplificare la sfat e. Și zice că n-ar vrea ca să se audă că trăiește cu ăla al lu' Talangă. I-ar ieși vorbe urîte. Să trăiască cu el pînă nu se cunună? Nu șade frumos!

I-a băgat și Ciofîrlei difuzor!

Bine că am scăpat de gura ei...

EDMUND OSMANCZYK
ZIARIST POLONEZ
VĂ PREZINTĂ

CIRCUL BUCHMAN

În duminica aceea, din cerul plumburiu cădea o ploaie învăluită în ceață, care te scotea din sărite. Când cerul s-a ascuns în învăluirea lipicioasă a norilor, lacul verde din Geneva s-a întunecat și părea o imensă groapă neagră. Mă sculasem cu noaptea în cap, ocărînd vremea asta păcătoasă și, la opt fix, eram în fața Casei Presei.

Aici, la acea oră, doar femeile de serviciu își vedeau de treabă, în timp ce un portar bătrîn căsca de plictiseală. M-am apropiat de panoul cu diferite anunțuri și, nebotărît, îmi aruncai într-o doară privirea pe foile de hîrtie pînă mi-am oprit-o asupra uneia care bătea la ochi prin titlul ei scris țipător:

Une sagesse politique nouvelle
Pour un monde nouveau!

Ce înseamnă oare această „nouă înțelepciune politică pentru o lume nouă"? E vorba, desigur, de mult trîmbițata „mișcare mondială de reînarmare morală"—„MRA—Moral Re-Armament" — cu sediul la Caux sur Montreux, Elveția.

Cînd am observat pe panou și bilețelul cu inscripția „autobusul pentru Caux pleacă duminică la 8,45 din fața Casei Presei", am și luat hotărîrea să nu scap prilejul și să văd acest loc miraculos, unde se dau informații despre singura forță ideologică capabilă, chipurile, să transforme și să unească lumea.

Mi-am dat seama apoi că afișul „reînarmării morale" este de fapt o invitație adresată ziariștilor, aflați în Elveția, să ia parte la consfătuirile de la Caux, care vor dura o zi întreagă. În schimbul unei mici taxe de 10 franci, organizatorii promiteau o bogată reprezentație de gală: o informație de 2 ore despre „cum se creează lumea nouă", apoi masa, după aceea o piesă de teatru intitulată „O veste adevărată", apoi o nouă informație timp de jumătate de oră „pentru oricine, de oriunde ar fi", urmată de gustarea de seară, și,în sfîrșit, încă o piesă de teatru, în care acțiunea se petrece „străpoimîine".

Cineva a împins ușile cu putere și în holul pustiu al Casei Presei a intrat, cu un pas elastic, un bărbat în vîrstă de circa 30 ani, îmbrăcat ireproșabil, deși într-un fel care trăda pedantismul oamenilor obișnuiți un timp îndelungat să poarte uniforma de ofițer. Cu un glas melodios, într-o engleză americanizată, el m-a întrebat politicos, dar cu un ton care nu suportă contrazicerea:

— Mergeți la Caux?! Unde sînt coilalți?!

Fisticit, am început să mă bîlbîi, explicînd că desigur ei dorm... că plouă... că e duminică... că nici eu n-aș dori... poate că nu este nevoie — pentru mine — de un întreg autobus... căci e o mare cheltuială și cineva trebuie să plătească pentru aceasta...

Indoiala mi-a fost risipită însă cînd au apărut alți cinci gazetari și încă un american, din același aluat cu cel „al meu", cum îl numisem în gînd pe primul sosit.

Am așteptat un sfert de ceas, a trecut și ora 9, iar ploaia tot mai cădea. Americanii ședeau încruntați. În jurul meu, se învîrteau cei cinci gazetari din presa lui Bao Dai, a lui Cian Kai-și și dumnezeu mai știe din care, ce se uitau la mine pieziș. Mă simțeam ca un băiat care, o dată intrat într-o băltoacă, frămîntă noroiul cu cizmele noi, știind că din moment ce a intrat, restul nu mai are importanță.

Americanii au dispărut, s-au reîntors după 5 minute, dar în schimb a dispărut și autobusul cărula i-au luat locul două mașini elegante Opel în care am fost poftiți cu amabilitate.

Am ajuns la Caux, după un drum destul de plictisitor.

Cineva mi-a luat delicat brațul, arătîndu-mi direcția unui drum lung, prin coridoare îmbrăcate în panouri de lemn și pe scări de marmură care duceau în sală, unde tocmai începuse festivitatea prezentării pentru „oricine, de oriunde ar fi" „a noii lumi care se formează".

Mi-am oprit pașii și respirația în fața unor imense uși cu geamuri. Din sală, se auzea un cor, iar prin geam se vedea o mulțime ce asculta cu evlavioasă atenție.

II

Am fost condus în primele rînduri, unde așteptau scaunele rezervate pentru noi.

În fața noastră, pe scena de pe care cobora corul, am văzut cinci fotolii înalte, în care ședeau cinci gentlemeni de diferite nații și rase, staturi și grăsimi. Primul din stînga, cu mîinile încrucișate cucernic, cu un pîntec proeminent, era un negru; cel de al doilea, de asemenea umflat, putea fi un măcelar din München sau Toulouse. Atrăgea în mod deosebit atenția cel ce stătea în fotoliul din mijloc, un domn înalt, slab, îmbrăcat în haine negre, cu o batistă albă de mătase scoasă peste marginea buzunarului, un fel de frumusețe ieftină, care se întîlnește, de obicei, în reclamele pentru paste de dinți

Și un prospect pentru inițierea noilor recruți în tainele „transformării," sub bagheta scamatorilor buchmaniști. ←

Unul din cei mai mari „revoluționari" din trupa buchmanistă, adus cu mari sacrificii din Africa. ↓

↑ Coperta fițuicii în culori, care făcea reclama „circului", în schimbul unui franc și jumătate.

sau cosmetice de frizerie. Se deosebea totuși atît de mult de vecinii săi, încît, punea în umbră figura cenușie, plăpîndă, adîncită în fotoliul al patrulea, și de-abia persona jul din al cincilea fotoliu atrăgea iarăși atenția: un gentlemen japonez cu ochelari, din dosul cărora sclipeau neîntrerupt, cu un tic nervos, ochișorii inteligenți de tip mongol, foarte amuzați, în contrast uimitor cu buzele lui înguste, strînse cu seriozitate, și cu mîinile-i care zăceau fără mișcare pe pîntecul umflat.

Uitîndu-mă prin sala în formă de trifoi cu patru foi, în care stăteau îngrămădiți aproape 1000 de oameni de diferite vîrste și rase, fascinat de varietatea fețelor zbîrcite și netede, naive și trufașe, n-am observat cînd s-a ridicat din fotoliu reclama vie a pastei de dinți și a început să vorbească.

Gentlemenul aruncă deodată, cu obișnuința unui conferențiar american, cîteva fraze în care se repeta adesea numele lui Frank Buchman, americanul de proveniență germană, părintele „noii înțelepciuni politice pentru o lume nouă".

La un moment dat, s-a terminat tirada în onoarea lui Frank Buchman, ca să reînceapă imediat, în onoarea „celui mai mare revoluționar din Africa", gentlemenul negru, gras și bătrîn din primul fotoliu, dr. William Nkomo, cetățean al Africii de Sud, președintele așa-zisului „Congres național african al tineretului".

Dr. Nkomo s-a ridicat, s-a apropiat de microfon și a început să istorisească, într-o englezească dulce de copil, cum s-a străduit, luptînd ca un „revoluționar" pentru drepturile negrilor, și cum a avut deodată la Caux revelația unicului adevăr: nu e nevoie să lupți pentru drepturile negrilor, pentru eliberarea lor. Omul trebuie să se transforme singur și, prin „autotransformare", să schimbe lumea, luînd astfel parte la cea mai mare revoluție a lumii, care se realizează numai de către inimile oamenilor.

Lupta pentru drepturile rasei negre a încetat să existe pentru el din momentul cînd a încredințat Africa de Sud, cu toată umilința cuvenită, în... paza domnului.

Spunînd acestea, el și-a împreunat din nou mîinuțele dolofane pe abdomenul gras; au răsunat acordurile de pian și „cel mai mare revoluționar din Africa" a început să cînte, cu o voce răgușită, un cîntec trist despre calea spre pămîntul făgăduit.

Aplauzele au înăbușit ecoul cîntecului trist, pe care l-a acoperit cu totul conferențiarul american printr-o nouă salvă de șlagăre propagandistice.

Iată-l și pe faimosul Frank Buchman, ideologul așa-zisei mișcări de „reînarmare morală".

Din vălmășagul frazelor, s-a desprins numele japonezului, care a avut darul să electrizeze pe ziariștii din presa lui Cian Kai-și. Acest nume era: Mitsui! Krupp al Japoniei! Oare să fie chiar el?

Să se fi convertit și el la dreapta credință a „autotransformării de la inimă la inimă"?

De la prima frază, rostită într-o englezească foarte corectă, s-a putut înțelege că se prezintă unul dintre cele mai splendide exemplare ale circului Buchman.

„Sînt un mare capitalist, un om foarte bogat, și totuși nu aveam liniște, nici în mine, nici în jurul meu. Fratele meu mai mare cîștigă

milioane, sora mea mai mică a devenit comunistă. Soția mea nu m-a înțeles și eu n-am înțeles-o pe dînsa. Eu eram ca un arici: pe afară aspru, dur, în interior moale, iar soția mea era ca un pește: pe afară, foarte moale, iar pe dinăuntru plină de oase. Aceasta a durat pînă a venit în casa mea vestea: „oricine se poate transforma", și iată că acum am o casă fericită. Această știre mi-a adus-o prietenul meu, un mare fabricant din Tokio, care a fost la Caux, împreună cu unul din cei 120 mii muncitori ai săi. Cînd s-au întors, în întreprinderile sale izbucnise o grevă dar cu ajutorul acestui muncitor, cu care au propovăduit împreună „de la inimă la inimă", marele adevăr că „fiecare se poate transforma", fii „liniști" pe greviști. Aceștia s-au întors la lucru, iar el le-a recunoscut „din inima transformată" o majorare de salarii... Și de atunci, acolo domnește armonia.

În sală se aflau numeroși capitaliști, emoționați pînă în adîncul sufletului, care au izbucnit în aplauze puternice pe care le-a acoperit corul, cîntînd o cantată care, în traducere liberă, are aproximativ conținutul următor:

Muncitori și bancheri
Fiecare din noi crede în același lucru:
Dumnezeiasca revoluție transformă lumea,
Noi, care guvernăm, și noi, supușii,
Transformați prin grația domnului
Sîntem floarea revoluției.

Din fotoliul din mijloc, s-a înălțat iar frumosul gentlemen.

„Acum se va produce un muncitor adevărat! 20 de ani în partidul comunist din bazinul Ruhrului! Fritz Heske care s-a transformat!"

Orașul elvețian Caux sur Montreux. Pe primul plan, castelul care a găzduit „Circul Buchman". →

Unul dintre protectorii suspuși ai „circului Buchman": Mister Wiley. ↓

Apoi se auzi chemarea ca pentru un căței dresat:

„Fritz! Pe scenă!"

Din rîndul al doilea, a ajuns din două salturi în fața microfonului, un șvab robust, într-o haină la două rînduri de culoarea tutunului, și a început să recite în limba germană autobiografia sa: cum a servit lupta de clasă din ce pricină a fost aruncat în închisoare de Hitler, cum a înțeles că nu prin lupta de clasă, ci numai de la „inimă la inimă" fiecare se poate transforma, după cum ne învață marele Frank Buchman, pe care-l onorează înmatreaga lume. La aceasta, Fritz ridică cu un gest energic mîna în sus, dar întîlnind privirea dezaprobatoare a dresorului, făcu un gest nesigur și coborî repede de pe scenă, împins ușor de către conferențiar care a și anunțat repede următorul număr al circului Buchman: Maurice Mercier, secretarul general al sindicatului francez al muncitorilor textiliști „Force Ouvrière". Din fotoliul al doilea, s-a ridicat grăsunul, pe care-l luasem drept un măcelar din Toulouse, și-a îndreptat cravata, și-a tras niței în jos vesta și a început să toarne mierea discursului „de la inimă la inimă". „Oameni, ori de unde ați fi, să știți că revoluția la care vă cheamă „reînarmarea morală", nu este un strigăt al urei de clasă, nu este spectrul pierderii orelor prin greve, nu este primejdia vărsării sîngelui în lupte de stradă, ci o forță morală, care pune capăt luptei de clasă și unește rase, clase și întreaga lume".

Ș-a așezat din nou în fotoliu, și-a șters fruntea cu o batistă subțire; pe scenă intrase corul pentru a cînta refrenul „reînarmării morale":

Ah, nu mai există rase!
Nici lupte de clase!
Căci dumnezeu este în noi!
Okey! Okey! Okey!

Numărul următor a fost astfel anunțat:

„Compozitorul italian, care a scris cîndva cîntece pentru comuniști, iar acum compune cîntece pentru corul din Caux!"

Cîntecele erau un amestec caraghios de Offenbach cu Bach. Ușor de înțeles de ce n-au vrut să le cînte comuniștii italieni.

Programul circului era din ce în ce mai slab. Scena următoare: cîteva zeci de tineri au apărut pe scenă și un tînăr american chema pe rînd, separat și în perechi, flăcăi și fete (toate urîte ca niște îngrijitoare de biserică), ca să ne arate cum s-a petrecut „transformarea" în inimile lor. Ciripitul lor naiv a fost întrerupt de glasul aspru al unui tînăr „caporal", care a încheiat numărul colectiv printr-o mărturisire neașteptată:

„Cu aceste mîini, ucideam pe asiatici în Coreea. La Caux mi-am făcut însă din asiatici prieteni!"

Trei copilași palizi l-au îmbrățișat călduros, iar el, de emoție a uitat să lase în jos mîinile gata pentru tragere...

M-au trecut fiorii. Asta nu mai era distracție. Circul Buchman îmi amintea de emoțiile de groază ale spectatorilor de Grand Guignol. Lucrurile erau însă mai înspăimîntătoare, cu cît nu se petreceau într-o piesă oarecare, ci într-o realitate groaznică.

Ziariștii lui Cian Kai-și răcneau „bravo", eu îmi ștergeam în mod mașinal mîinile cu batista, înlăturînd murdăria lipicioasă, invizibilă. N-am reținut ce spunea Hejran Phillips, proprietarul fabricii de radio cu aceeași marcă, iar pe scenă apărură cameristele hotelului în care se află sediul „reînarmării morale" cu bluze încheiate pînă la gît, în șorțuri pînă la glezne, cu cruciulițe pe piept.

Din rîndul cameristelor a ieșit în fața microfonului o fată tînără, intimidată de public, și a început cu cuvinte sacadate:

„Eu lucrez aici de cîțiva ani, dar lumina adevărului a pătruns pînă la mine abia de curînd. Recunoscătoare pentru faptul că am aflat adevărul, depun în mîinile tale, prea onorate dascăl, toate economiile mele — 500 franci! — ca să servească adevărului. Știu că astfel îmi pierd asigurarea materială în caz de boală sau accident. Sînt însă fericită".

Zicînd aceasta, coborî de pe scenă în direcția din care se urcase și abia acum observai că în partea laterală, lîngă fereastră stătea, ca un tron episcopal într-o capelă, fotoliul cel mai înalt, în care se afla o mumie de ceară, cu ochelari fără ramă. Acesta este venerabilul dr. Frank Buchman, în vîrstă de 70 ani, care seamănă puțin cu Harry Truman și puțin cu Harry Piel, chel, cu fața netedă a unui copil și cu buze libidinoase.

El a surîs cameristei, ca popa rare umblă cu cheta, a luat o mînă serioasă și i-a mîngîiat bărbia fetei.

Am sculpat în batistă, dar mi s-a făcut semn să-mi acopăr cu evlavie ochii cu palma, așa cum au făcut-o toți cei de față, deoarece conferențiarul a hotărît 3 minute de rugăciune mută pentru ca, „de la inimă la inimă", să se introducă în noi toți transformarea, așa cum s-a produs în cameristă.

Fiind atent, am observat cum apăreau în sală, din diferite locuri, niște oameni care se așezau la fiecare cîteva rînduri, în timp ce toți ceilalți stăteau cu coatele depărtate și își apăsau pleoapele cu palma. Deodată, au început să se audă sunetele monedelor ce cădeau pe fundul vaselor de zinc, pe care misterioșii domni le puneau sub nasurile oamenilor treziți din rugăciuni.

Colecta!

Pe scenă au sărit patru „convertiți". Pianul a dat tonul unei melodii de swing. Cei patru cîntăreți și-au lipit de frunte, cu gesturi îndemînatice, bancnote de cîte 5 franci, care le acopereau ochii, iar glasurile lor au început să intoneze cîntecul despre oamenii orbi, cărora banul le acoperă lumea. Melodia a răsunat cu bucurie abia atunci cînd cei patru cîntăreți și-au scos de pe frunți bancnotele și le-au băgat cu îndemînare în buzunar.

Între timp, răsunau monedele de argint și foșneau bancnotele în cestile de zinc ce treceau printre scaune. Cînd ceașca umplută vîrf s-a apropiat de mine, am pasat-o îndemînatic mai departe, așa că ea mi-a fost trimisă înapoi, dar, cu gestul palmelor deschise, am dat să înțeleg că nu fac parte din categoria oamenilor cărora le place să dea bacșiș. Am simțit în jurul meu o atmosferă glacială, ceea ce mi-a îndepărtat puțin buna dispoziție, necesară pentru a putea viziona ultimul număr al circului, prezentat de omulețul neaspectuos, slăbănog, reporter parlamentar al ziarului londonez „Times", care ne-a citit o notiță de zece rînduri din numărul de sîmbătă al ziarului „Times", în care se spunea că la Caux sur Montreux, Elveția, emeritul ideolog al mișcării „reînarmării morale", dr. Frank Buchman, organizează duminică o întîlnire internațională informativă, intitulată „Cum se transformă lumea, prin noua înțelepciune politică, într-o lume nouă".

Alianța anglo-americană fiind astfel manifestată, reporterul parlamentar și-a terminat discursul prin reclama fituicii în culori „New World News", pe care au început s-o răspîndească în sală cei ce făcuseră de curînd pe colectorii. Conferențiarul a avut încă timp să strige că acum toți sînt poftiți la banchet, și zgomotul făcut de scaune și mișcarea dezordonată spre uși dovedeau vechiul adevăr că oamenii nu se transformă cînd e vorba de bunurile lumești...

Din obligație de ziarist, am luat fituica colorată, dar am fost imediat pedepsit pentru actul meu nechibzuit, deoarece am plătit un franc și jumătate pentru 50 gr de hîrtie tipărită, care nu valora decît maximum 30 centime.

M-am consolat cu gîndul că numai pentru un franc și jumătate am căpătat ilustrații originale pentru reportajul grotesc despre speculația „reînarmării morale" de la Caux.

Am făcut calea întoarsă spre holul pătrat, căutînd să ies cît mai repede la aer curat. Am fost însă ajuns din urmă. Cu acest prilej, am făcut cunoscută știrea că renunț la o masă bună și la numerele următoare ale circului Buchman. Cineva m-a apucat cu insistență de cot, altcineva l-a condus pînă la mine pe „cel mai mare revoluționar din Africa" și i-a recomandat să-mi citeze textul despre însemnătatea convorbirilor „de la inimă la inimă" în timpul unei mese bune. Eu am rămas însă încăpățînat, deoarece am simțit că nu voi putea rezista mai mult în această societate.

Am fugit în curte și cei 200 de metri care mă despărțeau de stația trenului de munte, i-am străbătut prin zidul unei ploi torențiale.

Cînd am ajuns la gară, ploaia încetase. Dar peisajul neobișnuit de frumos ce strălucea în soarele ce urmase ploii nu m-a împiedicat să uit de foamea ce mi se făcuse între timp...

La gară, n-am găsit nimic în afară de gumă americană de mestecat. În tren, i-am spus stomacului meu:

— Nu te-ai fi săturat cu guma americană de mestecat. Știi doar că este o înșelăciune. Cumperi, plătești, bagi în gură și pînă la urmă tot trebuie s-o scuipi.

Pe harta țării

Un ora

Am vizitat cel mai tînăr oraș al Republicii, orașul Victoria. Anul acesta se împlinesc șapte ani de cînd pădurile din acest loc au fost defrișate și în locul hățișurilor și al copacilor bătrîni s-au săpat primele temelii ale caselor ce aveau să constituie un oraș, care, prin stilul său, este deosebit de alte așezări muncitorești, chiar de cele nou construite în ultimii zece ani.

Conceput după ideile urbanisticii socialiste, Victoria este un oraș-parc. Pretutindeni copacii, cu umbrarele lor, îți însoțesc drumul (foto 1). De-a lungul străzilor asfaltate se înșiră vile de munte de diverse tipuri, cu balconașe de lemn și terase (foto 2). Fiecare clădire are între două și patru apartamente, încălzite cu gaz metan. Vilele acestea, înconjurate de copaci, spații verzi și alei, par niște case într-o stațiune climatérică de munte. Și iată că nu lipsește nici pictorul amator, care să imortalizeze aspectele de început ale orașului (foto 3). Ceea ce izbește pe călătorul proaspăt sosit aici este lipsa gardurilor menite să împrejmuiască curțile din jurul caselor. Poate și prin aceasta nou oraș pare atît de ospitalier. Totdeauna elementul acesta de îngrăditurâ creează impresia unei meschine izolări și, de aceea, nemaivăzîndu-l, simți un sentiment nou, rezultat din armonioasa conviețuire a locuitorilor unei așezări socialiste.

Și pentru că proiectanții au prevăzut orașul cu multe zone verzi, pînă și în interiorul cvartalelor, încă din toamnă au fost plantați primii arbuști. Aici vor fi construite și fîntîni arteziene, solarii etc. Interioarele acestea verzi ale cvartalelor vor fi locuri plăcute de odihnă și de joacă pentru copii.

Ceea ce izbește și impresionează pe călătorul care petrece mai multe zile în orașul Victoria sînt mulțimea de copii care roiesc pretutindeni. O statistică a sfatului popular arată că în anul 1955, din două în două zile s-a născut aici un copil. Grija edililor față de tinerele odrasle se manifestă prin crearea unei școli moderne (totuși ea a și devenit, numai după cîțiva ani, neîncăpătoare și reclamă urgent clădirea unui nou local), a creșei, a unui patinoar. Și cu toate că mașinile nu circulă pe aceste străzi în aceeași măsură ca într-un mare oraș, totuși au fost puse indicatoare de circulație, care atrag atenția șoferilor ca prin preajma școlii să circule cu băgare de seamă.

Orașul acesta a fost construit cu bun gust și amplasat într-un loc pitoresc. Clădirile nu au o uniformitate obositoare, ci ele variază prin detalii arhitecturale, formînd ansambluri pline de armonie. Însoțit de fotoreporterul nostru, am făcut o vizită maistrului mecanic Savu Georgescu, de la combinatul chimic „I. V. Stalin", care locuiește pe bulevardul V. I. Lenin. Maistrul era ocupat cu cîțiva tineri, cărora le explica niște probleme tehnice, iar soția și fetița se pregăteau să plece într-o vizită (foto 4). Am văzut apartamentul, care se compune din două camere, bucătărie, baie și dependințe, toate avînd mobilă modernă, nouă și frumoasă. Confortul acesta nu e de loc întîmplător. L-am întîlnit și la tehnicianul constructor Veceslav Taruș, și la referentul tehnic Nicolae Rădulescu, și la instalatorul Gheorghe Oană, și în multe alte locuințe de muncitori și funcționari. Și mi-am dat seama că, în aceste apartamente luminoase, oamenii duc o viață într-adevăr comodă.

În orele matinale sau de după-amiază, cînd locuitorii Victoriei se întorc de la lucru, străzile prind viață. Din autobuse

...nou: VICTORIA

coboară muncitori, funcționari. După-amiezile sînt tot atît de animate ca în orice oraș. Iubitorii de spectacole se pregătesc să meargă la cinema sau la teatru. Teatrul de amatori, care funcționează în oraș, are înscrise în repertoriu piese ca: „Gaițele", „Intrigă și iubire", „Nora", „Citadela sfărîmată". (În fotografia nr. 5 putem vedea doi reporteri fotografi care, la lumina reflectorului teatrului, fotografiază o scenă din piesa „Gaițele".) De altfel, în oraș vin numeroase turnee teatrale. În Victoria se desfășoară o bogată activitate culturală. De cîțiva ani s-a înjghebat un cor, la care participă aproape 80 de muncitori și muncitoare — dirijat de un compozitor amator din localitate, Ion Cunțan (foto 6). Cît privește biblioteca clubului, aci se găsesc peste 11.500 de volume.

Amatorii de fotbal — care regretă că nu au o echipă în divizia B — se grăbesc să ajungă la stadionul de 1800 de locuri. Sporturile de iarnă sînt practicate de multă lume. Patinoarul amenajat pe terenul sportiv e plin pînă noaptea tîrziu de tineri; la școală se predau lecții practice de schi (foto 7), iar pe derdelușul de lîngă locuințele individuale, zeci de copii vin cu săniuțele (foto 8). Vara, grupurile de tineri, pleacă prin poienițele pădurii, care sînt aproape și formează un loc natural de agrement. (În viitorul apropiat, va începe amenajarea unui parc, pe o suprafață de șase hectare, cu un lac artificial și un teatru de vară ce va avea aproximativ 600 de locuri).

Nici un semn nu indică încă pe hartă noul oraș, dar viața pulsează în el plină de tinerețe.

Cornel BOZBICI
Fotografii de S. STEINER

PALMARES

Rîndurile de mai jos nu sînt destinate unui pamflet. Subiectul e prea grav, prea tragic, ca să-mi permit să-l tratez cu ironie. Ar trebui să înmoi stiloul în inimă, ca să-l umplu cu ura ce o păstrez încă proaspătă, ucigașilor...

★

După cum relatează ziarul „Neues Deutschland", doctorul Bräutigam, notoriu nazist și odios asasin, a dat ordin, în 1941 să fie uciși 85.000 de evrei în Letonia. În anul 1942 tot el a dat ordin să fie lichidați 110.000 evrei din Rominia.

Volumul al XXXII-lea din documentele publicate asupra „Procesului intentat marilor criminali de război" la Nürnberg conține un document, apărut tot în „Neues Deutschland" al cărui facsimil îl reproducem mai jos. Din acesta reiese clar că Bräutigam care ocupa un post de răspundere în regimul hitlerist, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a masacra populația evreească din Rominia și din teritoriile sovietice la a căror cotropire au luat parte și fasciștii romîni.

Bräutigam, care semnează acest document, menționează că, în urma unor „înțelegeri" între guvernul hitlerist și Antonescu, s-a stabilit, la articolul 7, ca lichidarea ultimelor rămășițe ale populației evreești din Rominia să fie predată forțelor germane de ocupație, cu aprobarea lui Antonescu.

De asemeni, în actele fostei ambasade naziste din București, s-a găsit un document înaintat de un SS-Hauptsturmführer, în care e scris textual că deportarea evreilor se face pe baza indicațiilor lui Bräutigam: „După cum ne comunică directorul general Leca, 110.000 evrei din Bucovina și Basarabia vor fi evacuați în două păduri din Bug".

★

Din relatările dr. Heinz Kolbert din Berlin, reiese că Bräutigam mai are și alte orori pe conștiință.

★

Ei bine... același dr. Bräutigam este, în momentul de față, director în Ministerul de Externe al Republicii Federale Germane.

Atît aveam de spus.

MARIA ARSENE

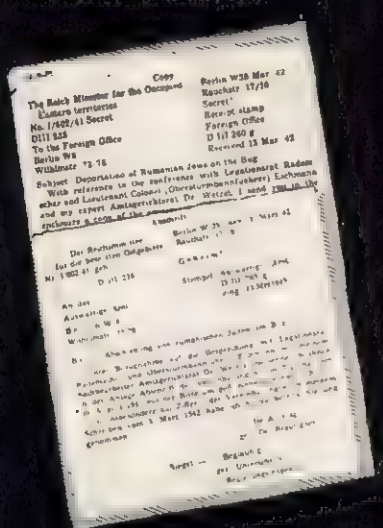

Facsimil apărut în ziarul „Neues Deutschland" — Documentul este semnat de dr. Brăutigam.

Industria cehoslovacă a ajuns, în anii de după eliberarea țării, la un asemenea stadiu de dezvoltare, încît acum produce mașini dintre cele mai mari și mai perfecționate. Transformatorul gigant (produs de uzinele „V. I. Lenin" din Pilsen), pe care-l vedeți în fotografia noastră, are o greutate atît de mare, încît transportul lui se face pe suporturi masive și pe șosele special construite

Opinia publică internațională continuă să-și manifeste indignarea față de provocările autorităților militare americane, care lansează baloane în spațiul aerian al țărilor lagărului socialist.

În fotografia din stînga, unul din punctele de lansare a baloanelor, situat la Fronau, în Germania de vest.

În fotografia de jos: un balon conținînd manifeste, prăbușit în R. Cehoslovacă.

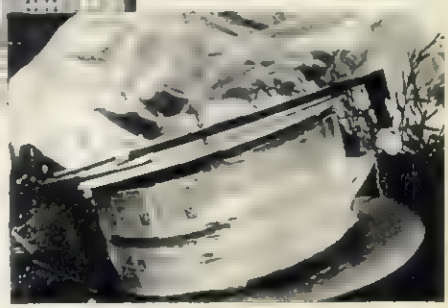

fotocronica FLACĂRII

O grăitoare imagine a „libertăților americane". Trupe americane, înzestrate cu tancuri, au ocupat poziții în fața uzinei „Perfect Company" din New-Castle (S.U.A.), al cărei muncitori au cutezat să declare grevă pentru că patronii refuză să le satisfacă revendicările legitime.

ARESTĂRI ÎN IRAN

Arestările se ţin lanţ în Iran. Sînt urmăriţi şi întemniţaţi toţi acei ce se opun politicii de americanizare a ţării. Paralel cu prigonirea patrioţilor democraţi, poliţia reprimă şi organizaţiile islamice care se pronunţă pentru independenţa naţională.

În fotografie, arestarea lui Naval Satavi, şeful grupului de credincioşi ai islamului.

REUNIUNE LA LEGAŢIA R. P. R. DIN LONDRA

Recent a avut loc la Legaţia R.P.R. din Londra o reuniune la care au luat parte numeroşi reprezentanţi ai presei londoneze şi provinciale, precum şi corespondenţi ai principalelor agenţii de presă şi ziare străine.

În fotografie: R. Vianu, prim-secretar al Legaţiei R.P.R. din Londra (stînga), întreţinîndu-se cu Peter Matthews, director adjunct al Departamentului de legături cu presa din Ministerul de Externe al Angliei (al doilea din dreapta), cu C.F. Melville, corespondent diplomatic al ziarelor „Evening News" şi „Sunday Dispatch" (dreapta), şi cu soţia acestuia din urmă.

„ULTIMUL RĂCNET" AL MODEI FASCISTE

„MIŞCAREA POUJADE"

Alegerile din 2 ianuarie 1956, care au adus forţelor de stînga din Franţa, în frunte cu comuniştii, o categorică victorie electorală, au scos totodată la iveală — prin contrast şi în chip oarecum paradoxal — o mişcare pînă atunci aproape necunoscută în afara Franţei, mişcarea condusă de Pierre Poujade. Mişcarea Poujade a reuşit să trimită în parlament 52 deputaţi.

Cine sînt şi ce tendinţă politică reprezintă aceşti „poujadişti"?

Întemeietorul mişcării, micul librar Pierre Poujade, din oraşelul Saint Céré, s-a introdus în viaţa politică franceză ca orice lider fascist, exploatînd în mod demagogic nemulţumirea economică a unei părţi a păturilor mijlocii. Totodată el a exploatat decepţia clientelei politice a partidului gaullist, care a fost complet înfrînt în recentele alegeri.

Poujade s-a făcut cunoscut ca întemeietor al unei asociaţii a micilor negustori striviţi de povara impozitelor. El a declarat război... agenţilor fiscului. Scopurile mişcării — declară Poujade — sînt pur „profesionale": să se desfiinţeze impozitele care ne strîng de gît. Dar cum? Prin reducerea uriaşelor cheltuieli militare? Prin impunerea substanţială a marilor societăţi şi a marilor bogătaşi? Poujade nu o spune; ca orice fascist, el pretinde că „nu face politică" şi se laudă cu faptul că „au ore program". Adoptînd totuşi poziţii politice „programatice", Poujade se declară dezgustat de putreziciunea vieţii parlamentare. Salvarea Franţei, pretinde el, constă în revenirea la instituţia medievală a „statelor generale", adică la reprezentarea pe categorii sociale şi profesionale. În cursul campaniei electorale au mai ieşit la iveală şi alte trăsături semnificative ale vederilor poujadiste, printre care un antisemitism abia camuflat, un rasism afişat, o solidarizare deplină cu colonialiştii şi exponenţii lor politici, care, după ce au pierdut partida în Vietnam, împing acum Franţa spre un nou război colonial în Algeria. Întreaga campanie electorală a poujadiştilor a fost marcată de discursurile violente, scandalurile şi ieşirile huliganice caracteristice tuturor genurilor de fascism.

La identificarea politică a mişcării Poujade ajută şi structura aşa-zisului său stat-major, colaboratorii cei mai apropiaţi ai „maestrului". Nu puţini dintre aceştia au făcut parte din cercurile care, în februarie 1936, au încercat o lovitură fascistă în Franţa, sau care, în timpul cotropirii hitleriste, au sprijinit regimul colaboraţionist şi trădător de la Vichy: Tixier-Vignancourt, Teule, Fégy, Roziere sînt numai cîţiva dintre aceştia. Mişcarea Poujade posedă şi „un organ de presă, săptămînalul „Fraternité Française", al cărui director, Paul Chevallet, este un cunoscut colonialist „algerian" şi printre colaboratorii căruia se află cîţiva indivizi care, în anii de după eliberare, au fost judecaţi şi condamnaţi la pedepse grele. Nu mai încape nici o îndoială că în spatele lui Poujade se află aceleaşi cercuri ultrareacţionare care, în 1936, i-au spriinit pe fasciştii de la Rocque şi Doriot, iar în timpul ocupaţiei, pe Pétain. Pe bună dreptate a arătat tovarăşul Jacques Duclos că Poujade este protejat de **„elemente din rîndurile celor mai înverşunaţi duşmani ai clasei muncitoare"**.

După alegeri, mişcarea Poujade îşi continuă acţiunea şi agitaţia fascizantă. Poujadiştii au avut un rol de seamă în manifestaţiile fasciste organizate de colonialişti, cu prilejul vizitei în Algeria a noului prim-ministru francez, Guy Mollet. Ei au organizat manifestaţii fasciste şi la Paris, cu prilejul aniversării evenimentelor din februarie 1936. În parlament ei au adoptat o poziţie obstrucţionistă, mergînd pînă la organizarea de scandaluri şi bătăi în toată regula. În cursul unui astfel de scandal, un poujadist strecurat în tribune a tras chior un foc de revolver.

Dar ca şi în februarie 1936, fasciştii primesc în Franţa o ripostă demnă de tradiţiile revoluţionare şi democratice ale poporului francez. Cele mai multe dintre acţiunile lor huliganice sînt împrăştiate de echipe de muncitori şi studenţi, în rîndurile cărora se află adesea alături de comunişti, membri ai partidului socialist, precum şi alţi republicani.

Unitatea de acţiune democratică se vădeşte şi în parlament, unde cîteva din mandatele poujadiştilor, obţinute prin neregularităţi electorale, au fost invalidate prin votul tuturor deputaţilor de stînga, care formează, după cum se ştie, majoritatea.

Acţiunea unită a forţelor politice democrate constituie chezăşia că fascismul nu va trece în Franţa, după cum nu a putut trece şi învinge în 1936. Şi aceasta cu atît mai mult, cu cît şi pe plan internaţional nu mai sîntem în 1936, iar raportul între forţele politice democratice şi progresiste şi forţele reacţionare şi fascizante este acum cu totul altul.

A. CERNEA

Iată-i pe huliganii poujadişti la lucru. Ca-n Texas sau ca pe vremea hitleriştilor, sînt devastate sedii ale organizaţiilor democratice, săli de teatru, restaurante. În fotografie: băieţii lui Poujade „operează" într-un cinematograf unde se ţinea un miting al adversarilor lor...

fotocronica FLACĂRII

PĂPUȘILE DOCTORULUI MALIK

Văzusem păpușile profesorului Skupa la Festivalul ce a avut loc, în 1953, la București. Erau celebrul Hurvinek — băiețelul acela viu și isteț, pus pe șotii — și taică-său, Spejbl, păpuși care intraseră deja în folclorul praghez — așa cum intră melodiile sau istoriile de umor și pe care naziștii voiseră să le desființeze, ca pe niște oameni adevărați. După cum urmăreau în acea vreme și alte spectacole „subversive", ale altor păpușari, în Cehoslovacia. Printre ei, era și un fost elev al lui Skupa, un pasionat al teatrelor de păpuși, care-și adunase o bibliotecă uriașă privind această artă scenică, un om în care se îmbina cultura clasică de teatrolog cu o mare pricepere de meșter popular (asemenea lui Gepetto din „Pinocchio", care dădea viață lemnului, cioplindu-l). Doctorul Jan Malik scria scenete, le regiza, făcea decoruri, inventa mecanisme și noi tipuri de păpuși.

Doctorul Malik și una dintre păpușile sale preferate

L-am văzut, nu demult, la București, o dată cu minunatele sale spectacole. „Ivan cel Mare" (realizat după o veche poveste rusească) a adus pe scenă, alături de păpușile-actori, jucînd împreună cu ele, actorul-om. Printre păpușile înfățișînd boieri, oșteni, preoți, mujici — păpuși acționate de jos în sus, prin sîrme — se mișca viteazul Ivan, iar prezența sa omenească făcea ca păpușile să capete un iz de viață adevărată, amintind minunatul film cu Guliver, făcut de cineaștii sovietici, în urmă cu ani de zile.

O dată cu spectacolele „de lung metraj" (ansamblul a mai prezentat și basmul „Fata cu părul de aur", care amintește, pînă la un punct de „Harap Alb"), păpușarii cehi au adus scenete scurte și fragmente de piese.

Iată una dintre ele, o povestire cu un cocoș lacom și egoist, care înfulecă și partea ce i se cuvine găinii, dar se înecă și e gata să moară. Iertătoare, bună, găina aleargă să-i aducă apă de la izvor. Numai că izvorul își condiționează ajutorul — cere o cană. Iar stăpîna cănii vrea pantofi și pantofarul nu dă nimic, dacă nu primește în schimb vin. Rînd pe rînd, toți se arată a fi egoiști și numai un biet norișor bucălat se jertfește, transformîndu-se în ploaie. Cum se poate însă „călători" pe o scenă care, strînsă, încape într-o valiză modestă? Cu ingeniozitate, păpușarii cehi au împărțit decorul într-o parte fixă — reprezentînd tufișuri, copaci, gărdulețe — și într-una mobilă, ce amintea o foaie de carte. Foaia aceasta se rotea în jurul ei însăși, aducînd în scenă mereu alt personaj pictat. Cîtă vreme găina vorbea cu fata, pe spatele decorului mobil era fixat pantofarul, apoi cînd „juca" pantofarul, se fixa în spate birtașul și așa mai departe. Personajele acestea pictate, plate, aveau cîte un element mobil, aplicat — o mînă, un picior, capul, de asemenea pictate, plate și decupate după contur.

Mai simplu însă decît decorul piesei jucate de păpușile plate, a fost cel al „Prințesei Smîngălitoarea", poveste în care, la modul fabulistic, e vorba de grafomanie, ca de o boală incurabilă. Ceea ce criticii literari nu reușesc să facă întru vindecarea grafomaniei, reușește un flăcău din popor, care — după spusele doctorului Malik — cunoștea binesufletul femeii. El o convinge pe prințesă că, din cauza scrisului, are nasul roșu.... Pasiunea beletristică se spulberă în fața acestei groaznice amenințări. În această satiră, actorii sînt păpuși îmbrăcate pe degete, iar scena, împărțită în trei (ficare decor avînd între pereți un unghi de 120°), e rulantă, personajele trecînd dintr-un decor într-altul. Ingeniosul constă nu numai în felul în care e împărțită scena sau în rotirea acesteia, dar și în caracterul șarjat al fantasticului. La un moment dat, apare un duh, chemat printr-o invocație (cum se întîmplă, de pildă, și în povestea lui Aladin); duhul e îmbrăcat într-o cămașă de noapte, iar în creștet poartă o lumînare aprinsă. Cînd vraciul care-l chemase n-a mai avut nevoie de el, i-a stins lumînarea dintr-o suflare.

Reprezentarea piesei lui Aristofan, „Parlamentul femeilor", a adus în scenă niște păpuși mari, care păreau uscățive, osoase. Aci mînuitorul se afla exact sub păpușă, capul acesteia fiind susținut de capul lui, cu ajutorul unui pivot lung, de lemn, avînd în partea de jos niște curele de prindere. În felul acesta ambele capete se mișcau o dată. Mînuitorul ținea mîinile foarte sus, ca să fie văzute de public, iar de ele erau prinse niște brațe subțiri — brațele păpușii — ce urcau la umerii acesteia. Cu asemenea mîini, meșteșugarilor din piesa lui Aristofan nu le venea de loc greu să ciocănească, să șteargă praful, să care vase și, cu figurile lor imobile, de lemn, bănuiesc că ar fi putut păcăli mulți spectatori atenieni, obișnuiți să vadă actorii jucînd cu mască.

Dar dacă „Parlamentul femeilor" a stîrnit interes, inscenarea lucrărilor lui Cehov de-a dreptul a uimit. Schițe de Cehov, la teatrul de păpuși! Dar în lucrările acestea nu apar vraci, nu se rotesc decoruri, n-ai mișcare scenică, ca în Aristofan! Rămîne, în locul pantomimei, mima. Ei bine, păpușile mimau, clipeau, strănutau, se mirau, își umflau obrajii, se posomorau, surîdeau, se încruntau, hohoteau — în mijlocul unui decor de două ori stilizat: o dată un cadru în medalion, ca al unui gobelin de acum jumătate de veac, iar în el, un decor cu marginile decupate (neumplînd medalionul) strict realist: pian, luminări, dosare, dulapuri, ca la teatrul de oameni. Dacă n-ai fi știut că sînt păpuși, ai fi crezut că ai de-a face cu actori grimați buf. Și, de fapt, erau numai capete de cauciuc (obținute prin turnarea în tipare speciale) mînuite mecanic și pneumatic, putînd să ajungă la o expresivitate pe care mulți actori ar invidia-o. În fața sălii care aplaudase minute întregi, doctorul Malik „s-a scuzat": ansamblul era abia în faza experimentală cu adaptările după Aristofan și Cehov...

Ivan în mijlocul păpușilor-actori.

Spectacolele mai sus pomenite nu sînt decît cîteva din repertoriul teatrului condus de doctorul Jan Malik. Diversitatea păpușilor, măiestria regizorilor și mînuitorilor, interpretarea vocilor au arătat cît cîntărește tradiția în teatrul de păpuși, au demonstrat încă o dată că teatrul de păpuși nu e un coltișor al artei rezervat pentru cei mici, ci o viguroasă tribună artistică.

Camil BACIU

Tineretul patriei noastre

— Rezultatele concursului de portrete fotografice organizat de revista „Flacăra" și „Centrul de producție cinematografică" —

Examinînd numeroasele fotografii sosite la redacție, juriul Institutului pentru a hotărî rezultatele concursului a atribuit următoarele premii:

— Premiul III, un aparat de radio „Ilmenau" și un abonament pe un an la revista „Flacăra", a fost decernat tov. Ioan Petcu din București, pentru fotografiile „Veghe" și „Muncă".

Au mai fost, de asemeni, decernate mențiuni, fiecare dintre ele constînd din suma de lei 250 și un abonament la revista „Flacăra" pe 6 luni, următorilor tovarăși:

— Henric Kovar, Timișoara, pentru fotografia „Fată în costum de sărbătoare".

— Iosif Marx, Tg. Mureș, pentru fotografia „Portret în costum național".

— Mircea Novac, București, pentru seria de portrete de tineri.

— Ion Miclea, Cluj, pentru fotografiile „Floarea-Soarelui" și „...Și ce fată frumușică are mama"

„Veghe". Fotografie de Ioan PETCU-București.

„Muncă". Fotografie de Ioan PETCU-București

„Portret în costum național". Fotografie de Iosif MARX-Tg. Mureș

„Fată în costum de sărbătoare". Fotografie de Henric KOVAR-Timișoara.

„Doctor Murgu" din piesa „Oameni de azi" de Lucia Demetrius. Fotografie de Mircea NOVAC-București.

☆

„Și ce fată frumușică are mama". Fotografie de Ion MICLEA-Cluj.

„Juhrai" din piesa „Așa s-a călit oțelul", după romanul lui N. Ostrovski. Fotografie de Mircea NOVAC-București.

„Floarea-Soarelui". Fotografie de Ion MICLEA-Cluj

SCRIITORI și CĂRȚI

LA ANIVERSAREA „VIEȚII ROMÎNEȘTI"

Întotdeauna deschizi cu emoție o carte de amintiri literare. Bănuiești de la început că între filele ei vei afla vechi cunoștințe, chipuri dragi de scriitori, pe care timpul ți le-a încrustat în suflet printr-o carte, prin tr-un erou sau printr-o imagine... De aceea, se vede, lectura *Amintirilor de la „Viața Romînească"* de M. Sevastos ne-a solicitat cu un crescînd sentiment al interesului.

Parcurgînd însemnările memorialistice ale vechiului secretar de redacție al revistei, pătrundem într-un climat literar în mijlocul căruia și-au făurit operele lor cele mai cunoscute G. Ibrăileanu, M. Sadoveanu, C. Hogaș, G. Topîrceanu.

Animat de dorința reproducerii cît mai fidele a faptelor, autorul ne conduce pe îndelete prin odăile cu mese lungi și fotolii desfundate, prin care redacția și-a mutat sălașul de-a lungul anilor, ne invită să asistăm la aprinsele discuții ale *„amicilor"*, patronate de acel spirit efervescent care era Ibrăileanu, și, în sfîrșit, ne poartă prin pădurile Bîrnovei și bălțile de la Cristești, unde se desfășurau, duminica, tradiționalele expediții cinegetice.

„Viața redacțională", cu agitația și taclalele ei, n-ar avea poate farmecul așteptat, dacă M. Sevastos nu și-ar pigmenta amintirile cu întîmplări hazlii, uneori anecdotice, care dau cărții culoare și vioiciune. Cititorul ia cunoștință, astfel, pe o cale foarte plăcută, de modul cum se lucra în redacția „Vieții Romînești", de orientarea ei realistă, de prietenii și adversarii revistei, într-un cuvînt, de ce a însemnat publicația ieșeană pentru acel moment. Cu îndreptățită admirație evocă M. Sevastos figura lui G. Ibrăileanu, adevăratul conducător al „Vieții Romînești", datorită spiritului critic și perseverenței căruia revista a putut apărea, fără întrerupere, timp de aproape trei decenii.

Alături de cititorul literar al „Vieții Romînești", îl aflăm pe G. Topîrceanu, polemistul plin de vervă umoristică și redactorul iubitor de literatură, al cărui condei a adus mari servicii revistei. Lui Mihail Sadoveanu îi sînt închinate numeroase pagini, din care se desprinde în contururi monumentale figura neîntrecutului povestitor, care a contribuit, în cea mai mare măsură, la bunul prestigiu artistic al „Vieții Romînești". Rămîn de neuitat lecturile lui Sadoveanu din propria-i operă, pe care *„amicii"* în frunte cu Ibrăileanu le ascultau parcă uimiți, într-o desăvîrșită încantație.

Depănîndu-și amintirile, M. Sevastos recheamă, rînd pe rînd, figurile tuturor acelora care, prin scrisul sau prin vorba lor înțeleaptă, au ajutat la propășirea revistei. Astfel îi regăsim pe Calistrat Hogaș — dascălul de „latinie", înzestrat cu un umor sănătos și de bun gust — pe dr. I. I. Mironescu, autorul hazliului Tulie Radu Teacă, pe profesorul Costică Botez, om cuitivat și vînător strașnic, pe Spiridon Popescu și pe Gheorghe din Moldova, pe Demostene Botez și pe Otilia Cazimir, și încă pe alții care au lucrat cu sîrg alături de Ibrăileanu.

M. Sevastos a izbutit să desprindă, din noianul amintirilor sale bogate, imaginile cele mai luminoase, care confirmă că redacția revistei ieșene a fost, în acea vreme, *„un laborator de literatură bună"*, o tribună a realismului, frecventată și de marii scriitori ai generației dinaintea celei ce a constituit cercul „Vieții Romînești": Caragiale, Vlahuță, Coșbuc, Delavrancea. Astfel autorul subliniază încă o dată caracterul progresist al revistei care sărbătorește în această lună 50 de ani de la apariție (1906-1956).

Evident că în orientarea ideologică a „Vieții Romînești" au existat serioase greșeli, determinate, în primul rînd, de prezența lui C. Stere, teoreticianul național-țărănist de mai tîrziu. Această împrejurare nefastă, care, din fericire, n-a avut urmări grave asupra operei literare în revistă, este discutată pe larg și cu justețe de către D. Micu, în cuvîntul introductiv.

Chiar dacă „Amintirile" lui M. Sevastos lasă impresia că autorul supraliciteză uneori anecdotica mai puțin semnificativă, chiar dacă repetă o seamă de lucruri cunoscute din însemnările altor scriitori (G. Topîrceanu: *„Cum am devenit ieșean"*, Ionel Teodoreanu: *„Masa umbrelor"* etc.), totuși nu le poți citi fără un legitim interes. Cititorul descoperă în această carte un document istorico-literar, poate incomplet, dar instructiv prin informațiile lui și de o incontestabilă utilitate.

Al. SĂNDULESCU

1) M. Sevastos: Amintiri de la „Viața Romînească", ESPLA, 1956.

MEDALIONUL NOSTRU

DMITRI FURMANOV

Recitești cartea despre Ceapaev și, în înfrigurarea lecturii, trăiești, cu toată dinamica lor intensitate, vremurile de glorie revoluționară ale luptelor date pentru apărarea Puterii Sovietice, împotriva gardiștilor albi și a interviniștilor. Ca și masele de soldați conduse de el, comandantul sovietic Ceapaev — această figură de forță legendară — îți dă explicația puterii sale: legătura lui frățească, într-un același țel social, cu masele conduse.

Sînt numai 30 de ani de la moartea lui Dmitri Furmanov și îl socotim un clasic al romanului eroic. Timpul i-a verificat cartea despre Ceapaev, deplin. Încă în 1950, traducerile după opera lui Furmanov în Uniunea Sovietică erau făcute în 40 de limbi, tipărite în 218 ediții, înglobînd un tiraj total de 3.481.000 exemplare!

Puterea acestei opere izvorîte nemijlocit din realitate se datorește și modului cum a fost educat talentul literar al lui Furmanov. Născut în 1891, el intră la vîrsta de 21 de ani, în Universitatea din Moscova și acolo începe să activeze în cercul studenților revoluționari. Apoi războiul îl poartă pe felurite fronturi, cu funcția de sanitar. După război, se întoarce în ținuturile natale, unde se întîlnește cu M. V. Frunze, lar cînd acesta e numit, în 1918, comandant de armată, pleacă cu el pe frontul războiului civil. Acolo îl cunoaște pe Ceapaev, cu care leagă o strînsă prietenie. Războiul civil, Furmanov îl face pe diferite fronturi, în calitate de comisar militar, și în tot răstimpul acesta ține cu regularitate scrupuloasă un jurnal, care devine apoi — pentru scriitorul Furmanov — o excelentă arhivă de fișe literare.

După terminarea războiului civil, începe munca scriitoricească a fostului soldat al bătăliilor revoluționare. Activitatea literară o continuă atît de firesc pe cealaltă, militară, încît, gîndindu-te la această continuitate organică, înțelegi deodată clar personalitatea — dintr-o singură bucată de oțel — a lui Furmanov. Scriitorul lucrează cu pasiune, sacrifi cîndu-și o r e l e de somn, și scrie frumoasa carte despre Ceapaev. Iată ce notează el în jurnalul său, la 21 septembrie 1922: „Cînd mă scol, mă gîndesc la Ceapaev, cînd mă culc, tot la el mă gîndesc, cînd șed, umblu, ori stau întins, în fiece clipă, dacă nu am vreo altă ocupație urgentă, mă gîndesc numai la el, la el..." De aci se vede ce truditor tenace era scriitorul Dmitri Furmanov.

La apariția lui „Ceapaev" al său, Furmanov e îngrijorat — nu pentru sine, ci pentru cititori. Dar cartea culege succes după succes. Apoi Furmanov scrie altă povestire, „Răzvrătirea"; după aceea, nuvela „Debarcarea roșie" și altele.

„Ceapaev" al său este însă cartea care-i consacră pentru secole.

Răsfoindu-i a nu știu cîta oară paginile te copleșește sentimentul măreției. Inteligent, sincer, înzestrat cu un temperament de flăcări, Furmanov a știut să surprindă liniile grandioase și durabile ale noii realități. Luptătorul Furmanov a dat naștere nu numai unei cărți, ci unei bune arme de luptă. Recitind pe „Ceapaev", te gîndești fără voie la cuvintele pe care le-a spus despre Furmanov scriitorul sovietic A. Serafimovici — binecunoscutul autor al „Torentului de fier": **„...a fost unul și același în munca de partid ca și în bătălie, ca și, cu pana în mînă, la masa lui de scriitor. Unul și același: combatant revoluționar, constructor revoluționar, deopotrivă neînfrînt și deopotrivă de supiu".**

Viața nu i-a permis să realizeze mai multe căci Furmanov a murit la vîrsta de treizeci și patru de ani. Dar ceea ce ne-a lăsat moștenire capătă tot mai multă putere cu fiecare an ce trece. Celor trei decenii trecute de la moartea scriitorului li se vor adăuga alte decenii și veacuri, dar destinul nemuritor al operei sale e de pe acum vădit.

Victor KERNBACH

Din vitrinele librăriilor

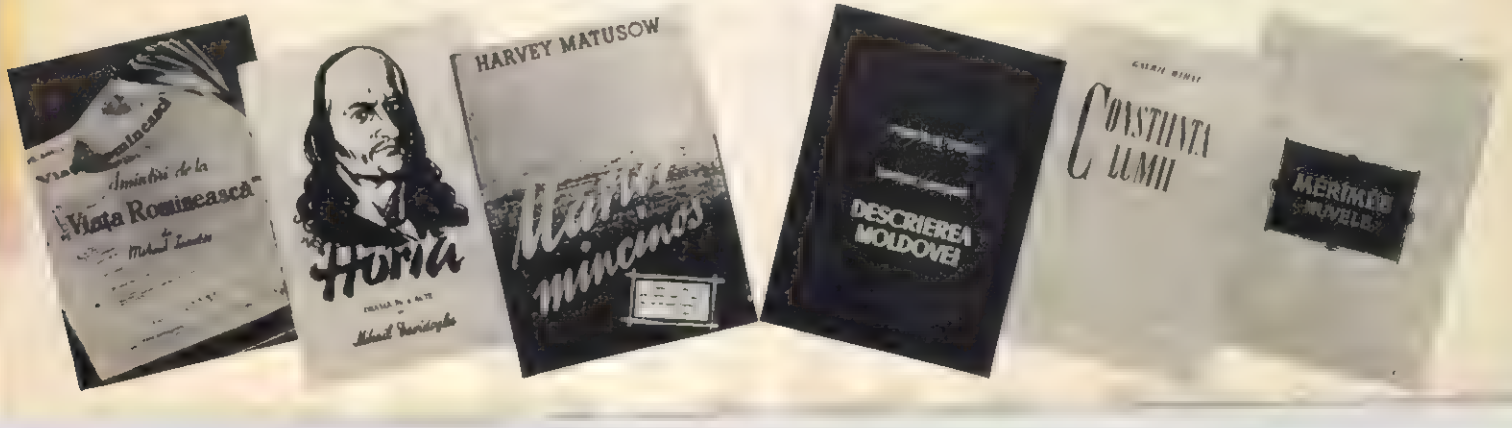

Diligența de noapte

— povestire —

de Konstantin PAUSTOVSKI

Ilustrații de V. KUMAȘIN

La „Ciartosa", un vechi și murdar hotel venețian, nu era chip să capeți puțină cerneală. La urma urmei, ce nevoie aveau acolo de cerneală? Ca să scrie notele de plată umflate ale pasagerilor?

Cînd Christian Andersen se instalase la „Ciartosa", se mai afla, ce-i drept, puțintică cerneală în călimara de cositor. Și începu să scrie cu ea o poveste. Dar, pe măsură ce se scurgeau ceasurile, manuscrisul povestirii devenea, văzînd cu ochii, din ce în ce mai spălăcit. Asta din pricină că Andersen mai subțiase de cîteva ori cerneala cu apă. Așa că nu mai dovedi s-o termine — iar finalul vesel al povestirii rămase undeva, pe fundul călimării.

Andersen zîmbi și se hotărî să-și intituleze viitoarea sa povestire: „Povestea rămasă pe fundul unei călimări uscate".

El îndrăgi Veneția și-o porecli „lotus veșted".

Deasupra mării, se învîrtejeau nori de toamnă. Apa stătută clipocea în canaluri și pe la răspîntii sufla un vînt rece. Dar cînd razele soarelui răzbăteau cerul închis, de sub mușchi apărea marmura roz și orașul părea, privit de la fereastră, un tablou pictat de bătrînul maestru venețian Canaletto.

Da, era un oraș minunat, deși oarecum trist. Venise însă vremea să-l părăsească de dragul altor orașe.

Așa că Andersen nu simți o deosebită părere de rău cînd trimise una dintre slugile hotelului să-i cumpere un bilet, pentru diligența ce pleca seara înspre Verona.

Așa hotel, așa slugă. Era un băiat leneș și totdeauna bine dispus; ce-i drept, cam lung de mînă, dar cu o față deschisă și naivă. Totuși, nu dereticase niciodată prin camera lui Andersen și nici măcar nu se ostenise să-i mături podeaua din dale de piatră.

Din portierele roșii de catifea, își luau zborul roiuri aurii de molii. Andersen era silit să se spele într-un lighean de faianță crăpat, pe care erau pictate niște femei durdulii scăldîndu-se. Lampa de ulei era spartă. În schimb, pe masă se găsea un candelabru greu din argint, cu un muc de lumînare de seu care nu fusese curățat, pesemne, de pe timpul lui Tizzian.

De la etajul întîi, unde se afla o „osteria"[1]) de mîna a treia, răbufnea mirosul de carne de berbec prăjită și de usturoi. Toată ziua răsunau acolo hohote de rîs asurzitoare și nu mai conteneau certa dintre femeile ce purtau corsaje de catifea năpîrlită și legate-n doru' lelii cu niște șireturi rupte.

Uneori, se luau la bătaie, părîndu-se în lege. Cînd se întîmpla ca Andersen să treacă pe lîngă ele, se opreau locului și privea cu încîntare la părul lor zbîrlit, la fețele îmbujorate de mînie și la ochii lor, în care ardea setea răzbunării.

Desigur, însă, că spectacolul cel mai minunat erau lacrimile de mînie ce le țîșneau din ochi și se prelingeau de-a lungul obrajilor, întocmai unor micuțe boabe de diamant.

Zărindu-l pe Andersen, femeile se potoleau. Le tulbura acest domn uscățiv și elegant, cu nas subțire. Îl considerau un fel de scamator în trecere prin oraș, deși îi spuneau, pline de respect, „signor poet". După părerea lor, era însă un poet cam ciudat. Nu-i clocotea sîngele în vine. Nu știa să cînte la chitară barcarole care să-ți zdrobească inima și nici nu se îndrăgostea, pe rînd, de fiecare dintre ele. O singură dată, numai, și-a scos trandafirul roș ce-l purta la butonieră și l-a dăruit celei mai slute fete, care spăla vasele; și-n-afară de asta, mergea, binișor, șontîc-șontîc, ca o rață.

[1]) Osteria — ospătărie (ital. — N. R.)

După ce sluga plecă să cumpere biletul, Andersen se repezi la fereastră și dădu la o parte perdeaua grea. Îl zări pe băiat cum mergea, fluierînd nepăsător de-a lungul canalului, și cum, în trecere, o ciupi de sîn pe vînzătoarea de creveți, femeia aceea cu fața roșie. Pentru asta, primi o scatoalcă asurzitoare.

Apoi, sluga se porni să scuipe, îndelung și foarte concentrat, de pe podul arcuit, drept în canal, străduindu-se să nimerească o jumătate de găoace de ou, care plutea pe lîngă stîlpi.

În cele din urmă, o nimeri și o scufundă. Apoi, sluga se apropie de un băiețaș cu pălăria ruptă, care pescuia. Se așeză lîngă el și-și fixă stupid privirea la pluta undiței, așteptînd să cadă-n cursă vreun pește rătăcit.

— O, doamne! — exclamă cu disperare Andersen. E oare cu putință să nu pot pleca astăzi din pricina imbecilului ăsta?

Andersen deschise larg fereastra. Geamurile zăngăniră atît de puternic, încît sluga, auzind zgomotul, își sălță privirea. În clipa aceea, Andersen își ridică mîinile și-l amenință mînios, gesticulînd cu pumnii.

Sluga smulse pălăria de pe capul băiețașului și, plin de entuziasm, îi făcu semn cu ea lui Andersen, apoi o îndesă din nou pe capul piciului, și, făcînd un salt, dispăru după colț.

Andersen începu să rîdă. Nu era de loc supărat. Pe zi ce trecea, patima lui pentru călătorii devenea din ce în ce mai puternică. Și una din cauze era și fleacurile astea hazlii.

Călătoriile făgăduiau întotdeauna surprize. Niciodată nu poți să știi cînd va străfulgera pe sub gene privirea vicleană a unei femei, cînd vor apărea în depărtare turnurile unui oraș necunoscut sau, la orizont, se vor legăna catargele vapoarelor; cine știe ce versuri îți vor trece prin cap, văzînd o furtună dezlănțuită deasupra Alpilor, sau ce voce îți va cînta, răsunînd asemeni unui clopoțel de călătorie, cîntecul unei iubiri neîmplinite.

Sluga aduse biletul pentru diligență, dar nu mai dădu nici un rest. Andersen îl apucă de guler și-l scoase politicos pe coridor. Acolo, îi dădu una după ceafă și sluga zbură pe scări, sărind peste treptele șubrede și cîntînd în gura mare.

Cînd diligența părăsi Veneția, începu să picure ploaia. Peste cîmpia mlăștinoasă, se lăsa noaptea.

Vizitiul spuse că, de bună seamă, numai dracul putuse născoci ca diligența de Verona să plece noaptea.

Pasagerii nu-i răspunseră nimic. Vizitiul tăcu un timp, apoi scuipînd iritat, îi anunță că, în afară de mucul din felinarul de tinichea, nu mai sînt și alte lumînări.

Pasagerii nu dădură nici o atenție celor spuse de el. Atunci, vizitiul începu să-și exprime bănuiala că pasagerii săi n-ar fi chiar în toate mințile, adăugînd că Verona este o fundătură lipsită de viață, unde oamenii cumsecade n-au ce căuta.

Pasagerii știau că lucrurile nu stau așa, dar nimeni nu căută să-l contrazică pe vizitiu.

Călătorii erau cu totul trei: Andersen, un preot mai în vîrstă, foarte posac, și o doamnă învăluită într-o manta neagră.

Lui Andersen, femeia-i părea cînd tînără, cînd trecută, cînd frumoasă, cînd urîțică. Tot jocul ăsta se datora flăcării neastîmpărate care juca în felinarul de tablă. De fiecare dată, bunul plac al lămpii o lumina pe doamnă alt fel, mereu alt fel.

— Oare n-ar fi cazul să stingem mucul? — întrebă Andersen. Acum nu mai este necesar. Și, mai tîrziu, dacă va fi nevoie, nu vom mai avea ce aprinde.

— Asta-i o idee care n-ar fi trecut niciodată prin capul unui italian — exclamă preotul.

— De ce?

— Italienii nu sînt capabili să prevadă ceva. Își dau seama abia cînd totul e prea tîrziu, și atunci se pornesc să urle.

— După cum se vede — spuse Andersen — sfinția voastră nu aparține acestei nații ușuratice.

— Sînt austriac! — răspunse preotul, mînios.

Conversația se întrerupse. Andersen suflă în lumînare. După o oarecare tăcere, doamna spuse:

— Prin părțile astea ale Italiei, e mai bine să călătorești noaptea fără lumină.

— Oricum, tot ne trădează zgomotul roților — obiectă preotul și adăugă — de altfel este mai de cuviință ca doamnele care călătoresc să-și ia cu ele un însoțitor, vreo rudă sau, cel puțin, o slugă.

— Însoțitorul meu — răspunse doamna — și zîmbi cu șiretenie — se află lîngă mine.

Vorbea de Andersen.

Acesta își scoase pălăria și mulțumi pentru aceste cuvinte necunoscutei sale tovarășe de drum.

După ce mucul de lumînare se stinse, sunetele și miroznele se întețiră, bucurîndu-se parcă de dispariția unui rival. Deveniră și mai puternic tropotul copitelor, scrîșnetul roților pe pietriș, clinchetul arcurilor și darabana intermitentă a ploii, pe acoperișul diligenței. Mai avan, pătrunse prin ferestre aroma ierburilor ude și a noroiului.

— Extraordinar! — spuse Andersen — m-aşteptam să simt în Italia parfumul crînguriloı de portocali şi, cînd colo, respir aerul patriei mele nordice.

— Imediat se va schimba totul — spuse doamna. Urcăm acum dealul. Apoi, aerul va fi mai cald, acolo sus.

Caii mergeau la pas. Într-adevăr, diligenţa urca panta dulce a unui deal.

Cu toate acestea, noaptea nu fu mai luminoasă. Dimpotrivă, de amîndouă părţile drumului se iviră nişte ulmi bătrîni. Sub crengile-nfrunzite, întunericul atîrna dens şi nemişcat, schimbînd şoapte abia auzite cu frunzele şi picurii de ploaie.

Andersen coborî ferestruica. O rămurică de ulm aruncă o privire-n diligenţă şi-i mîngîie obrazul.

Andersen smulse cîteva frunze ca amintire. Aşa cum se întîmplă multor oameni cu imaginaţia vie, în timpul călătoriilor, avea patima colecţionării tuturor fleacurilor. Dar aceste fleacuri aveau o însuşire miraculoasă: înviau trecutul, reînnoiau în suflet starea sufletească pe care o avusese Andersen în momentul cînd strînsese bucăţica aceea de mozaic, o frunză de ulm sau o potcoavă de măgar.

„Noaptea!" — se gîndi Andersen. Acum, întunericul ei era mai plăcut decît lumina soarelui. Întunericul îi îngăduia să cugete la toate, iar în clipele cînd Andersen se plictisea, noaptea îl ajuta să născocească fel de fel de istorii în care el era eroul principal.

Andersen se închipuia, în aceste istorii, întotdeauna ca un tînăr frumos şi plin de însufleţire, care împărţea cu dărnicie în jurul său acele cuvinte îmbătătoare pe care criticii sentimentali le denumesc „florile poeziei".

În realitate, însă, Andersen era foarte urît şi cunoştea foarte bine acest lucru. Era lung peste măsură şi timid. Mîinile şi picioarele i se bălăbăneau, aşa cum se poate vedea la o păpuşă de lemn. În patria sa, păpuşile astea care reprezentau nişte omuleţi erau poreclite de copii „humpelman"-i.

Bucurîndu-se de aceste calităţi, nici nu se putea gîndi vreodată s-atragă atenţia femeilor. Şi, totuşi, de fiecare dată, inima-i tresărea jignită, cînd acestea treceau pe lîngă el ca pe lîngă un stîlp de felinar.

Andersen aţipi.

Cînd se trezi, văzu mai înainte de toate o stea mare, verde. Flăcăruia ei juca chiar deasupra pămîntului. De bună seamă că era un ceas tîrziu din noapte.

Diligenţa se opri. De afară, se-auzeau glasuri. Andersen trase cu urechea. Vizitiul se tocmea cu cîteva femei ce opriseră în drum diligenţa.

Atît de sonore şi insistente erau vocile acestor femei, încît toată tocmeala asta melodioasă amintea un recitativ dintr-o operă veche.

Vizitiul nu se învoia să le ducă pînă-ntr-un tîrguşor, pesemne foarte prăpădit, judecînd după plata pe care i-o ofereau ele. Femeile vorbeau care mai de care, spunînd că tustrele au pus bani laolaltă şi că nu pot plăti mai mult.

— Ajunge! — îi spuse Andersen vizitiului. Am să-ţi plătesc eu diferenţa pînă la suma pe care o pretinzi cu-atîta obrăznicie. Şi am să-ţi mai dau ceva şi pe deasupra, dac-ai să încetezi să vorbeşti grosolan cu călătorii şi să tot trăncăneşti la baliverne.

— Bine, frumoaselor, — spuse vizitiul femeilor. Urcaţi-vă. Mulţumiţi Madonnei c-aţi dat peste prinţul ăsta străin, care e obişnuit s-arunce cu banii. Şi asta, pentru că nu vrea să întîrzie diligenţa din cauza voastră. C-altminteri, are nevoie de voi, ca de nişte macaroane din anul trecut.

— O, Isuse! — gemu preotul.

— Aşezaţi-vă lîngă mine, fetelor, — spuse doamna. O să ne fie mai cald aşa.

Fetele, şoptind între ele şi trecîndu-şi una alteia lucrurile, urcară în diligenţă, dădură bineţe, mulţumiră lui Andersen şi se aşezară fără să mai scoată o vorbă.

Îndată, se răspîndi un miros de caş de oaie şi de levănţică. Deşi era întuneric, Andersen vedea scînteierea mată şi intermitentă a pietricelelor de la cerceii ieftini ai fetelor.

Diligenţa porni. Pietrişul începu să scrîşnească din nou sub roţi. Între fete se iscă o şuşoteală neîntreruptă.

— Vor să ştie — spuse doamna, şi Andersen îşi dădu seama că ea zîmbeşte în întuneric — cine sînteţi dumneavoastră. Dacă e adevărat că sînteţi un prinţ străin. Sau sînteţi numai un oarecare, forestiere[1]) călător!

— Sînt un prezicător — răspunse Andersen, fără să se gîndească prea mult. Ştiu să ghicesc viitorul şi să văd prin întuneric. Dar nu sînt un şarlatan, ci pur şi simplu un poet, doamnă. Şi se prea poate ca, de felul meu, să fiu şi un prinţ sărac din ţara în care a trăit cîndva Hamlet.

— Dar ce puteţi vedea pe întunericul ăsta?— îl întrebă mirată una dintre fete.

— Chiar şi pe dumneata — răspunse Andersen. Te văd atît de clar, încît inima mi se umple de încîntare în faţa farmecului dumitale.

Spunînd aceste cuvinte, Andersen simţi cum i se răceşte faţa. Se apropia starea de care era cuprins de fiecare dată cînd făurea poemele şi istorisirile sale.

În această stare, se contopea o uşoară neliniştе, ivită de nu se ştie unde, cu şuvoiul înspumat al cuvintelor şi, laolaltă, formau sentimentul neobişnuit al acelei forţe poetice ce alcătuia puterea sa asupra inimii omeneşti.

Totul se întîmpla ca într-una din povestirile sale magice, cînd capacul unei lăzi vechi se deschidea cu zgomot; acolo se aflau păstrate gînduri nemărturisite şi simţăminte adormite, acolo erau ascunse toate lucrurile fermecătoare ale pămîntului, florile lui, culorile şi sunetele, brizele parfumate, întinderile mărilor ce mîngîie sufletul, freamătul pădurilor, chinurile iubirii şi gînguritul încrezător al copiilor.

Andersen nu ştia cum se numeşte această stare. Unii îi spuneau inspiraţie, alţii, extaz, iar alţii, darul de a improviza.

— M-am deşteptat şi-n puterea nopţii am auzit glasurile voastre, pe neaşteptate — spuse liniştit Andersen, după ce tăcu o vreme. A fost de ajuns pentru mine, dragele mele fetiţe, să vă cunosc şi, chiar mai mult decît atît, să vă îndrăgesc ca pe nişte trecătoare surori ale mele. Vă văd bine şi vă ştiu. Iată, dumneata, fată cu părul bălai. Îţi place mult să rîzi şi atît de mult iubeşti tot ce-i viu, încît şi sturzii sălbatici vin să ţi se-aşeze pe umeri, cînd lucrezi în grădină.

— Vai, Nicolina, e vorba de tine! — şopti una dintre fete.

— Dumneata, Nicolina, ai o inimă fierbinte şi delicată — continuă Andersen, tot atît de liniştit. Dacă iubitului dumitale i s-ar întîmpla vreo nenorocire, atunci ai merge, fără să stai pe gînduri, la mii de leghe peste munţii acoperiţi

[1]) Forestiere—străin (ital. — N. R.).

de zăpadă și prin pustiurile de nisip, pentru a-l găsi și a-l scăpa. Adevărat vorbesc?

— Păi, m-aș duce... — bîigui sfielnică Nicolina. Dacă așa credeți dumneavoastră.

— Anul trecut — o întrerupse cea de-a doua fată — s-a topit prea repede zăpada în Alpi și atunci riul s-a revărsat și a înecat o mulțime de pămînt. Iar pe-o insulă, rămăsese un vițel. Apa îi ajunsese la genunchi și vițelul mugea atît de jalnic, încît Nicolina trecu vadul pînă la el, cu apa pînă la gît, și-l aduse de acolo pe brațe. Grozav mai spumega apa.

— Păi, ăla a fost vițel... — bîigui Nicolina.

— Cum vă cheamă, fetelor? — întrebă Andersen.

— Nicolina, Maria și Ana — răspunse cu plăcere, pentru toate, una dintre ele.

— Ei, Maria. N-aș fi vrut să vorbesc de frumusețea dumitale. Vorbesc prost limba italiană. Dar chiar din tinerețe m-am jurat dumnezeului poeziei să proslăvesc frumusețea pretutindeni unde o găsesc.

— Isuse! — spuse încet preotul. L-a mușcat o tarantulă. Și-a ieșit din minți.

— Sînt femei care au o frumusețe cutremurătoare. Aproape totdeauna sînt firi închise. Patima care le arde o trăiesc în doi și parcă le pîrjolește fața pe dinăuntru. Iată, Maria, dumneata așa ești. Deseori se întîmplă ca soarta acestor femei să fie neobișnuită. Ori prea tristă, ori prea fericită.

— Dar dumneavoastră, domnule, ați întîlnit vreodată asemenea femei? — întrebă doamna.

— Chiar acum — răspunse Andersen. Cuvintele mele nu se referă numai la Maria, ci și la dumneavoastră.

— Cred că nu spuneți lucrurile astea pentru a scurta noaptea prea lungă — vorbi doamna, cu voce tremurătoare. Ar fi prea crud pentru fata asta minunată. Și pentru mine — adăugă ea, cu jumătate glas.

— Niciodată, încă, doamnă, n-am fost atît de serios ca în minutul acesta.

— Cum va fi atunci? — întrebă Maria. Voi fi fericită sau nu?

— Dumneata vrei să primești prea mult de la viață, deși ești o simplă fată de țăran. Așa că îți va fi greu să fii fericită. Dar ai să-ntîlnești în viață omul demn de inima dumitale. De bună seamă că alesul dumitale va fi un bărbat minunat. Poate un mare pictor, un poet sau un luptător pentru independența Italiei... Dar s-ar putea să fie și un simplu păstor sau un marinar — asta n-are importanță, la urma urmei — va fi însă un om cu sufletul mare.

— Domnule — spuse Maria încet, dar apăsat. Nu vă văd, așa că nu-mi este rușine să vă-ntreb. Ce-i de făcut, dacă un astfel de om a și pus stăpînire pe inima mea? L-am văzut numai de cîteva ori și nici nu știu unde se află acum.

— Caută-l! — exclamă Andersen. Găsește-l și el te va iubi!

— Maria! — spuse cu bucurie Ana. Asta e pictorul cel tînăr, de la Verona, care trăia...

— Taci! — se răsti la ea Maria... De unde știi tu că este din Verona?

— Verona nu-i un oraș atît de mare încît să nu poată fi găsit un om — spuse doamna. Ține minte numele meu. Mă cheamă Elena Guiccioli. Stau la Verona. Oricine îți poate arăta casa mea. Dumneata, Maria, să vii la Verona și să locuiești la mine, pînă va veni clipa fericită pe care ți-a prezis-o scumpul nostru tovarăș de drum.

Maria găsi pe întuneric mîna Elenei Guiccioli, o mîngîie și apoi își apăsă această mînă micuță și răcoroasă pe obrazul ei înfierbîntat.

Tăceau cu toții. Andersen băgă de seamă că steaua cea verde apusese. Se cufundase undeva, dincolo de marginea pămîntului. Asta însemna că noaptea trecuse de jumătate.

— Dar mie nu-mi prezici nimic? — întrebă Ana, cea mai guralivă dintre fete.

— Dumneata vei avea mulți copii — răspunse cu fermitate Andersen. Vor sta la rînd, unul după altul, la cana cu lapte. Va trebui să pierzi mult timp să-i speli și să-i piepteni pe toți. Dar te va ajuta și viitorul dumitale soț.

— Nu cumva Pietro? — întrebă Ana. Mare nevoie am eu de molîul ăsta de Pietro!

— Și va mai trebui să-ți pierzi mult timp ca să i săruți de cîteva ori pe zi, pe toți micuții ăștia, băieței și fetițe, să i săruți pe ochișorii lor strălucind de curiozitate.

— În teritoriile papale, discursurile astea smintite n-ar fi fost cu putință — spuse iritat preotul, dar nimeni nu dădu nici o atenție vorbelor sale.

Fetele porniră să șușotească din nou între ele, întrerupîndu-se pentru a slobozi nesfîrșite hohote de rîs. Pînă la urmă, Maria zise:

— Acum, am vrea să știm ce fel de om sînteți dumneavoastră, domnule. Căci noi nu putem vedea pe întuneric.

— Sînt un poet rătăcitor — răspunse Andersen. Am părul des și numai cîrlionți, sînt tînăr, cu fața închisă și bronzată. Ochii mei albaștri rîd aproape totdeauna, deoarece sînt lipsiți de griji și, deocamdată, nu iubesc pe nimeni. Singura mea ocupație e să le fac oamenilor mici daruri și să comit fel de fel de fapte nechibzuite, numai în scopul ca ele să-i bucure pe semenii mei.

— Ce fel de fapte, de pildă? — întrebă Elena Guiccioli.

— Cum să vă spun? Iată, de pildă, vara trecută am locuit la un pădurar, o cunoștință, în Jutlanda. O dată, mă plimbam în pădure și am dat peste o poiană unde răsăriseră o mulțime de ciuperci. Chiar în aceeași zi, m-am întors în poiană și am ascuns, sub fiecare ciupercă, ba o bomboană învelită în poleială, ba o curmală, fie un buchețel de flori de ceară sau un degetar cu o panglică de mătase. În dimineața următoare, m-am dus în poiană cu fetița pădurarului. Avea șapte ani. Și sub fiecare ciupercă, dădea peste o seamă de lucruri neobișnuite. Numai curmala lipsea. O furase, pesemne, vreo cioară. Să fi văzut flacăra de bucurie ce ardea în ochii ei! Am convins-o că toate lucrurile astea au fost ascunse de gnomi*).

— Ați înșelat o făptură nevinovată! — spuse indignat preotul. E un mare păcat.

— Nu, n-a fost o înșelăciune. Își va aminti de întîmplarea asta toată viața. Și vă asigur că inima ei nu se va împietri ca inima celor care n-au trăit asemenea povești. Afară de asta, sfinția voastră, trebuie să remarc că nu-mi prea stă-n obicei s-ascult sfaturi necerute.

Diligența se opri. Fetele nu mișcau de parcă erau vrăjite. Elena Guiccioli tăcea, cu capul mult plecat.

— Ei, frumoaselor! — strigă vizitiul. Treziți-vă! Am ajuns!

Fetele începură din nou să șușotească între ele și se ridicară.

Pe neașteptate, brațe puternice și delicate îl cuprinseră în întuneric pe Andersen, pe după grumaz, și niște buze fierbinți se lipiră de buzele lui.

— Mulțumesc! — șoptiră buzele acestea fierbinți și Andersen recunoscu glasul Mariei.

Nicolina îi mulțumi și ea și-l sărută cu feroală și dezmierdător, gîdilîndu-i fața cu părul, iar Ana, puternic și zgomotos. Fetele coborîră. Diligența porni repede pe șoseaua pietruită. Andersen privi prin fereastră. Nu se vedea nimic, afară de vîrfurile copacilor pe fondul albastru închis al cerului, care începea să se lumineze puțin.

S-apropia revărsatul zorilor.

Veronа îl uimi pe Andersen prin clădirile ei minunate. Solemnele fațade rivalizau între ele. Arhitectura asta proporționată avea menirea să contribuie la crearea unei atmosfere de liniștire a sufletului. Dar în sufletul lui Andersen nu era liniște.

Pe seară, Andersen sună la poarta vechii case Guiccioli, în ulicioara strîmtă ce urca spre cetate.

Poarta îi fu deschisă chiar de Elena Guiccioli. O rochie de catifea verde îi îmbrăca strîns trupul zvelt. Reflexul catifelei îi lumina privirea în așa fel, încît lui Andersen i se păru că ochii îi sînt cu totul verzi, ca ai Walkyriilor, și nespus de frumoși.

Ea îi întinse amîndouă mîinile, îi cuprinse palmele între degetele ei răcoroase și îșî conduse oaspetele într-un mic salon.

— Mi-a fost atît de urît — spuse ea simplu și zîmbi vinovată. Ți-am simțit lipsa.

Andersen păli.

Tot timpul zilei se gîndise la ea cu o neliniște înăbușită.

Știa că poți iubi atît de mult fiecare cuvînt al femeii îndrăgite, fiecare fir de geană pe care l-a pierdut, orice fir de praf de pe rochia ei, încît să te doară coardele inimii. Înțelegea asta. Se gîndea că astfel de iubire, dac-o lași să se înfierbînte, nu va putea fi cuprinsă de inima lui. Îi va aduce atîtea chinuri și bucurii, lacrimi și rîs, flori și spini, încît nu va avea destule puteri să poată suporta toate schimbările și întîmplările ei neașteptate.

Și, cine știe, poate că din cauza acestei iubiri, paradisul atît de multicolor al istorioarelor sale se va-ntuneca, va dispare și nu se va mai întoarce niciodată. Și atunci, ce se va mai întîmpla?

Degeaba, căci la urma urmei, iubirea lui va rămîne fără răspuns. De cîte ori nu i s-a mai întîmplat la fel în viață? Femeile de genul Elenei Guiccioli sînt dominate de capricii. Și într-o tristă zi, ea va observa că e urît. Chiar și lui îi era scîrbă de felul cum arăta. De multe ori, simțea în spatele său priviri batjocoritoare. Atunci, mersul i se înțepenea, de parcă ar fi avut picioare de lemn, se împiedica și-i venea să intre-n pămînt.

„Numai în imaginație — se gîndi el — dragostea poate fi veșnică și veșnic înconjurată de nimbul strălucitor al poeziei. Pare-se că mult mai bine mă pricep să imaginez iubirea, decît s-o trăiesc în realitate".

De aceea, venise la Elena Guiccioli cu hotărîrea nestrămutată s-o vadă și să plece, pentru ca să n-o mai întîlnească niciodată.

Nu-i putea vorbi deschis despre toate astea. Doar nu se petrecuse nimic între ei. Abia ieri se întîlniseră în diligență și nu-și vorbiseră nimic unul altuia.

Andersen se opri în pragul salonului și privi în juru-i. Într-un colț, se vedea, în lumina candelabrelor, un cap de marmură al Dianei, parcă palidă de emoție în fața propriei frumusețî...

— Cine a imortalizat figura dumitale în această Diană? — întrebă Andersen.

— Canova — răspunse Elena Guiccioli și își plecă privirea. Părea că ghicise tot ce se petrecea în sufletul lui.

— Am venit să-mi iau rămas bun — spuse Andersen, cu glasul înăbușit. Fug din Verona.

— Am aflat cine ești — vorbi Elena Guiccioli, privindu-l în ochi. Ești Cristian Andersen, vestitul povestitor și poet. Se pare însă că în viața dumitale te temi de povești. Nu ai destulă putere și îndrăzneală ca să iubești.

— Asta-i crucea mea, și-i grea — recunoscu Andersen.

— Atunci, rătăcitorul și dragul meu poet — spuse ea, îndurerată, punîndu-și mîna pe umărul lui Andersen — fugi! Salvează-te! Să-ți rîdă ochii totdeauna. Nu te mai gîndi la mine. Dar dacă ai să suferi de bătrînețe, de sărăcie sau de boală, n-ai decît să spui un singur cuvînt și am să vin, ca și Nicolina, străbătînd pe jos mii și mii de leghe, peste munții acoperiți de zăpadă și prin pustiurile de nisip, ca să-ți aduc o mîngîiere.

Se lăsă în jilț și-și ascunse fața în mîini. Lumînările ardeau în candelabre.

Andersen observă cum printre degetele Elenei Guiccioli, atît de subțiri, se prelinse o lacrimă și căzu, rostogolindu-se strălucitoare, pe catifeaua rochiei.

Se duse spre Elena Guiccioli și-și apăsă pătimaș buzele pe picioarele ei calde, puternice și gingașe. Fără să-și deschidă ochii, ea întinse mîinile, îi cuprinse capul și-l sărută pe gură.

O altă lacrimă fierbinte îi fripse fața. Andersen simți apoi gustul ei sărat.

— Du-te — șopti ea. Să te ierte dumnezeul poeziei pentru ce-ai făcut.

El se ridică, își luă pălăria și ieși repede.

În toată Verona, răsunau dangătele clopotelor pentru vecernie.

Nu s-au mai văzut niciodată de atunci, dar s-au gîndit unul la altul tot timpul.

De aceea, poate, i-a spus Andersen unui tînăr scriitor, cu puțin timp înainte de moarte:

„Am plătit pentru poveștile mele un preț mare, aș putea spune, exorbitant. Pentru ele, am renunțat la fericirea mea și am lăsat să treacă acel timp cînd închipuirea ar fi trebuit să facă loc realității. Așa că, să știi, prietene, stăpînește închipuirea pentru fericirea oamenilor și nu pentru tristețe".

(Din „Ogoniok")

*) Gnom—pitic (în folclorul popoarelor nordice).

Echipele masculine de tenis de masă ale R.P.F. Iugoslavia și R.P.R., înaintea începerii concursului, câștigat de reprezentativa noastră cu scorul de 13-8.

Echipele masculine de volei ale U.R.S.S. și R.P.R., înaintea celui de-al doilea joc disputat în Capitală.

ÎNTÎLNIRI INTERNAȚIONALE

APRECIERI SPORTIVE

Februarie 1956 — Sala Floreasca. Concurs internațional de tenis de masă...

Strînse mîna adversarului său. Dar Fusese mai bun ca el. Meritase fără discuție victoria. Se îndreptă apoi spre banca unde își avea treningul. Nici n-auzea vuietul sălii care se bucura de victoria lui Reiter. Cînd se apropie de spectatori, un ropot de aplauze îi atrase atenția; lui îi erau adresate. Mulțumi înclinînd ușor capul.

„Am participat la multe concursuri internaționale de tenis de masă — ne spuse mai tîrziu excelentul jucător iugoslav Vogrinc. Dar nicăieri n-am întîlnit un public atît de sportiv și atît de competent. Spectatorii dumneavoastră știu sport, nu glumă. Lucruri fine, dificile de observat, sînt imediat sezisate și just apreciate. Este într-adevăr o plăcere să concurezi la București. Dar, dacă lucrul acesta ar fi fost completat și de o victorie la proba de simplu, împotriva lui Reiter..."

Vogrinc ne-a explicat decepția lui. Echipa iugoslavă fusese întrecută de reprezentativa română cu 13-8 și tocmai din această cauză dorise ca la proba individuală să cîștige. Însă Toma Reiter, campionul țării noastre, a reușit să ocupe primul loc după un joc care l-a adus felicitări unanime. Și, într-adevăr, nu e un lucru carecare să-l învingi cu 3-0 pe acela care îi eliminase din diferite competiții internaționale pe fostul campion mondial, cehoslovacul Andreadis, pe japonezul Ogimura, pe francezul Roothooft și pe mulți alți jucători de înaltă valoare internațională. În schimb, Vogrinc, alături de compatriotul său Gabric, și-a văzut dorința împlinită la proba de dublu bărbați. În finala competiției jucătorii iugoslavi au cucerit victoria cu scorul de 3-0...

Unul dintre cele mai disputate meciuri a fost cel dintre Gantner și Gabric. Iată-i pe cei doi jucători cu puțin înainte de începerea oficială a partidei.

CONFRUNTĂRI ÎN VEDEREA UNEI MARI ÎNTRECERI

Au trecut șapte luni de cînd sportivii Bucureștiului au fost martorii celei mai importante competiții de volei a anului 1955: campionatele europene. Lupta extraordinară care s-a dat în turneul final pentru cucerirea titlurilor de campioni europeni a completat cum nu se putea mai bine spectacolul acesta sportiv care a oferit miilor de bucureșteni întreceri de o spectaculozitate și un dramatism ce nu se uită ușor...

Vizita la București a reprezentativelor de volei feminină și masculină ale Uniunii Sovietice a readus în mintea iubitorilor acestui sport, aflați în sala Floreasca din Capitală, imaginile întrecerii de anul trecut. Faptul a fost realizat și la propriu și la figurat, fiindcă înseși meciurile pe care voleibaliștii sovietici le-au realizat în compania celor romîni au oferit adeseori faze de „rangul" celor de la Campionatele europene.

Reprezentativele U.R.S.S. au jucat cinci meciuri la București și Orașul Stalin. Echipa feminină a ieșit învingătoare în ambele jocuri disputate în compania reprezentativei noastre, în vreme ce echipa masculină a cîștigat un joc și a pierdut două în fața echipei R.P.R. Aceste întîlniri au prilejuit primele verificări, de ambele părți, ale posibilităților componenților și componentelor loturilor, în vederea campionatelor mondiale ce vor avea loc în luna septembrie a acestui an la Paris.

Blocajul efectuat de Feschov și Reva (U.R.S.S.) este depășit de mingea lovită puternic de Crivăț (R.P.R.).

Răspundem cititorilor

PRIMA SCRISOARE ÎN LIMBA ROMÎNĂ

Tovarăşa Fărca Florica, elevă din Bucureşti, ne întreabă care este primul document scris în limba romînă. Răspunde la această întrebare tov. conf. univ. G. Georgescu-Buzău.

Primul document scris în limba romînă, care s-a păstrat pînă în zilele noastre, este o scrisoare datată din anul 1521. Pe atunci — cu toate că limba romînă se formase de mai multe veacuri — datorită puternicei influenţe slave, în documentele muntenești şi moldovenești limba folosită în mod curent era cea slavonă. Scrisoarea de care am pomenit mai sus, a fost trimisă de un anume Neacşu din Cîmpulung, lui Hanţ Begner, judele Braşovului. În textul ei, se păstrează totuşi cîteva cuvinte slave, presărate printre cele romîneşti.

În afară de faptul că scrisoarea lui Neacşu din Cîmpulung este prima scrisoare în limba romînă, ea mai prezintă importanţa de a constitui un semnal de alarmă împotriva expansiunii otomane spre Dunărea de mijloc şi spre Ungaria. În culmea puterii ei, Turcia reluase acum încercarea, neizbutită în anul 1456, de a cuceri cetatea Belgradului, care era poarta de intrare în mult rîvnitul regat al Ungariei. Neacşu, care era, fără îndoială, în bune legături cu judele Braşovului, îi scrie plin de îngrijorare acestuia, despre intensele pregătiri ale turcilor de a ataca cetatea Belgradului. Ei arată că sultanul a pornit din Sofia şi „s-au dus în sus pe Dunăre"; că a aflat de la un om venit de la Nicopole cum „au trecut cele corăbii... spre Dunăre în sus"; că pe aceste corăbii este transportată o mare armată, alcătuită din oameni luaţi „din toate oraşele", cîte cincizeci din fiecare; că turcii au adus şi meşteri de la Ţarigrad, pentru a-i folosi la trecerea corăbiilor „la locul cel strîmt de pe Dunăre", adică în defileul dificil de la Cazane.

Neacşu mai atrage atenţia că, paralel cu atacarea Belgradului, este proiectată şi o expediţie turcească „prin Ţara Romînească", pentru a ataca probabil Transilvania, şi că de această expediţie, „are frică mare" şi Neagoe Basarab, domnul Ţării Romîneşti.

După ce transmite aceste ştiri, cu rugămintea „să ţii domnia ta la tine, să nu ştie oameni mulţi", Neacşu din Cîmpulung îşi încheie scrisoarea [illegible]ndu-i pe judele Braşovului: „să vă păziţi cum ştiţi mai bine".

Scrisoarea apare, deci, ca un ecou îndepărtat de solidarizare a Ţării Romîneşti cu Transilvania, în faţa primejdiei crescînde a expansiunii otomane.

Preţioasa scrisoare a lui Neacşu din Cîmpulung se află astăzi în păstrare în Arhivele Statului din Oraşul Stalin.

JAPONIA

Tovarăşul Petrică Ungureanu, din comuna Ungureni, raionul Buzău, regiunea Ploeşti, şi-a manifestat dorinţa de a citi în paginile revistei „Flacăra" un material documentar despre Japonia.

La extremitatea răsăriteană a marelui continent asiatic, între paralelele 31° şi 45°30' nord, se înşiruieşte, pe o lungime de mai multe mii de kilometri, insulele arhipelagului japonez, alcătuind izolatul teritoriul de stat al Japoniei. Dintre aceste insule, patru sînt mai mari: Hokkaido, Honsiu, Sikoku şi Kiusiu. Suprafaţa totală a Japoniei este de 368.800 kilometri pătraţi, pe care trăiesc 89.275.000 de locuitori.

Populaţia ţării are mult de suferit de pe urma calamităţilor naturale, caracteristice arhipelagului japonez. După cum se ştie, în Japonia există numeroşi vulcani. Dintre aceştia, 35 sînt activi. Erupţiile lor, foarte violente, sînt însoţite adesea de cutremure catastrofale.

Aproape 31.000.000 de japonezi locuiesc în oraşe şi centre industriale, dintre care cele mai importante sînt Tokio, capitala ţării, oraş ce numără peste şapte milioane de locuitori, Osaka, mare centru industrial, cu peste trei milioane cinci sute de mii de locuitori, Nagoya, Kyoto, Kobe, Yokohama, Nagasaki.

Dezvoltarea rapidă a acestor oraşe, ca de altfel întreaga dezvoltare economică a ţării, a avut loc cu deosebire în ultimul secol, după revoluţia burgheză din anul 1868. Capitalismul s-a dezvoltat în Japonia mai tîrziu decît în celelalte ţări capitaliste. Împinşi de aprigă concurenţă a celorlalte puteri imperialiste mondiale, capitaliştii japonezi, în goană după profituri cît mai mari, au introdus pe scară largă realizările tehnicii moderne, iar Japonia a ajuns, în scurtă vreme, una din marile puteri imperialiste.

În preajma şi apoi în perioada celui de-al doilea război mondial, Japonia militaristă, care s-a aliat cu Germania hitleristă şi Italia fascistă, a cotropit întinse teritorii străine, oprimînd multe popoare asiatice. Datorită politicii trădătoare a fostului guvern chinez al lui Cian Kai-şi, militariştii japonezi au ocupat şi jefuit o bună parte din China continentală.

Înfrîngerea imperialismului japonez, în septembrie 1945, şi prevederile declaraţiei de la Potsdam au deschis Japoniei, pentru prima oară în istoria ei, posibilităţi de dezvoltare paşnică şi de stabilire a unor relaţii de bună vecinătate cu toate ţările din Asia. Poporul japonez, care, la rîndul său, a suferit foarte mult din pricina militarismului şi care a îndurat dezastrul lansării primelor bombe atomice, nu a reuşit însă, după terminarea războiului, să se bucure de drepturile garantate prin declaraţia de la Potsdam. Aceasta s-a întîmplat datorită faptului că S.U.A., ca putere ocupantă, au impus Japoniei o serie de acorduri înrobitoare: tratatul separat de la San Francisco (septembrie 1951), tratatul comercial şi de navigaţie, acordul de „ajutor şi de apărare reciprocă". Aceste aşa-zise acorduri nu numai că au deschis monopolurilor americane drum larg în Japonia, dar au transformat Japonia într-o bază militară a S.U.A. Pe teritoriul japonez se află astăzi nu mai puţin de opt sute de baze militare americane, pentru folosinţa cărora au fost confiscate peste 200.000 hectare de pămînt arabil. Lupta maselor populare japoneze împotriva instalării acestor baze îşi are forme din ce în ce mai organizate şi cuprinde cele mai largi pături ale populaţiei.

Criza adîncă în care se zbate Japonia nu poate fi înlăturată decît prin instaurarea unei independenţe economice a ţării, care să permită dezvoltarea unor largi schimburi comerciale cu alte ţări. Oamenii de afaceri din Japonia sînt conştienţi de această necesitate vitală. Numeroase delegaţii de oameni de afaceri şi de parlamentari japonezi au început să pună în diferite ţări, şi în special în ţările lagărului democratic, pentru a găsi căi de normalizare a relaţiilor comerciale şi politice. În Japonia se impune cu forţă sporită ideea restabilirii, în primul rînd, a legăturilor normale cu U.R.S.S. şi R.P. Chineză.

Tratativele de la Londra dintre U.R.S.S. şi Japonia deschid perspectiva normalizării relaţiilor între cele două ţări. Atitudinea potrivnică normalizării relaţiilor cu ţările lagărului socialist, manifestată încă de unele cercuri reacţionare japoneze, este respinsă de majoritatea opiniei publice din această ţară.

Popor destoinic, cu o străveche cultură, însufleţit de nobile idealuri, poporul japonez continuă neobosit lupta pentru independenţă naţională, pentru democraţie, bunăstare şi pace. În fruntea acestei lupte, cheză[illegible] succesul ei, se află clasa muncitoare din Japonia — clasă combativă, cu o bogată tradiţie revoluţionară.

MONUMENTE ISTORICE

Mai mulţi cititori, printre care şi tov. Paul Barbonţa din Cluj, ne cer ca prezentăm în paginile revistei monumente istorice din ţara noastră. Împlinim dorinţa acestora, publicînd materialele de mai jos, primite de la corespondenţii noştri V. Săndranu, din Baia Mare, şi Vlad Ionescu, din Oraşul Stalin.

TURNUL SFT. ŞTEFAN

Nu se poate să drumeţul ce trece prin Baia Mare să nu-şi oprească privirea asupra turnului singuratic — Turnul Sfţ. Ştefan — care, cu înălţimea sa de aproape 50 de metri, domină parcă întreaga vale a Săsarului.

După datele stabilite, turnul acesta, de construcţie gotică, este rămăşiţa marii catedrale construite la începutul secolului al XIV-lea. Pentru prima oară, se vorbeşte de această construcţie în documentele ce datează de pe vremea vicarului Tibay Péter (1387); turnul a fost reconstruit de Ioan Huniade, o dată cu catedralele de la Timiş şi Alba-Iulia, după victoria repurtată în 1442 împotriva turcilor.

Lucrările de ornamentare a turnului au durat mulţi ani şi au fost realizate din fondurile puse la dispoziţia cuceririi de pe atunci a oraşului, de către regele Matei Corvin. Aceasta o arată atît un document ce datează din anul 1468, cît şi stema existentă şi astăzi în peretele de vest al turnului.

Împunătoarea construcţie a dominat în timpurile străvechi întregul ţinut, din piaţa căruia străzile drepte se deschideau în toate direcţiile. Faţada era aşezată în direcţia nord-est, iar construcţia propriu-zisă era sprijinită pe patru stîlpi uriaşi. Este interesant de arătat că la început, construcţia a fost proiectată în spiritul stilului roman, după care au şi fost construite fundaţiile. Mai tîrziu, în cursul construcţiei s-a trecut la utilizarea altui stil, cu bogate ornamentaţii în flori de piatră.

Iată şi cîteva din dimensiunile pe care le-a avut această construcţie: axul clădirii, 50,6 m; lăţimea, 36 m; înălţimea pereţilor, 22 m; înălţimea turnului, pînă la acoperişul vechi, 35 m.

Turnul este construit din blocuri mari de piatră, are pereţii în grosime de 2 metri, iar în partea de sud un relief cioplit în stil „Rolland". În turn au fost găsite fragmente cioplite în piatră, aşa-zise lucrări „Tympanon"— reprezentînd unele motive biblice —din care o mare parte s-au distrus cu prilejul celor trei mari incendii, pe care acesta le-a suferit, în decursul anilor. Din diferite documente ale vremii rezultă că aceste fragmente cioplite datează din anul 1468.

Această este, în cîteva cuvinte, istoria bătrînului Turn Sfţ. Ştefan, unul din monumentele istorice de seamă ale oraşului Baia Mare. S-ar cuveni ca Direcţia restaurării monumentelor istorice din Comitetul de Stat pentru Arhitectură să se preocupe de repararea lui.

CETATEA BRANULUI

Cetatea Branului, cunoscută în ţara noastră mai ales sub denumirea de Castelul de la Bran, a fost ridicată în 1377, de către locuitorii Braşovului, pe vremea domniei regelui Ludovic cel Mare al Ungariei şi al domnului Ţării Romîneşti Vla-

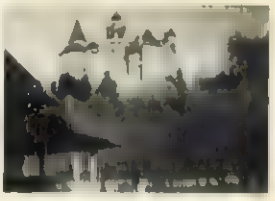

DE VORBĂ CU MEDICUL

BOALA

Ceea ce era cunoscut pînă acum cîţiva ani sub denumirea de ulcer gastric şi duodenal este cuprins azi în noţiunea unei boli generale, care priveşte întregul organism şi care este cauzată de tulburări în funcţia sistemului nervos central (creier). Şcoala sovietică pavloviană, în frunte cu academicianul Bîkov, a adus o contribuţie capitală la înţelegerea felului cum se produce boala ulceroasă. În mod normal, scoarţa cerebrală, care este porţiunea cea mai înalt organizată a sistemului nervos, ţine sub comanda sa atît întreaga activitate psihică a omului, cît şi funcţia tuturor organelor sale (ficat, inimă, stomac etc.) Comenzile plecate din scoarţa cerebrală nu se transmit însă în mod direct acestor organe, ci prin intermediul unor verigi, dintre care cea mai de seamă şi în imediată legătură cu scoarţa cerebrală este subcortexul. Subcortexul este, în mod normal, „ţinut în frîu" de comenzile scoarţei cerebrale. Cînd, însă, din cauza tulburării raporturilor funcţionale normale dintre scoarţă şi subcortex, acesta din urmă scapă de sub comenzile primei, el funcţionează în mod anarhic, dînd comenzi nepotrivite diferitelor organe. În asemenea cazuri se pot produce, la nivelul stomacului şi duodenului şi, mai rar, la nivelul esofagului, tulburări în circulaţia din pereţii acestor organe, tulburări în secreţia fermenţilor digestivi, precum şi tulburări în mişcările musculaturii pereţilor tubului digestiv. În aceste condiţii, troficitatea, adică starea normală de nutriţie şi activitate a pereţilor organelor respective, este compromisă: se produce o necroză (mortificare) a ţesuturilor. Ulterior acestea se elimină în cavitatea gastrică sau duodenală, expulzîndu-se prin vărsături, prin fecale, iar locul erodat constituie ulceraţia. În afară de factorul nervos predominant, în producerea bolii pot interveni ca factori secundari şi modul de alimentaţie anterioară bolii (o îndelungată alimentaţie excitantă, neregulată, insuficientă), precum şi starea organului respectiv (gastrite, gastro-duodenite cronice etc.).

dislav Basarab. Cetatea a fost ridicată într-o perioadă de emancipare a Țării Românești, ca strajă la trecătoarea cu același nume. Până în 1500, cetatea și-a avut castelanii ei, ca comandanți de garnizoană și administratori ai satelor de iobagi care aparțineau cetății, iar de la această dată ea a fost zălogită de către regele Vladislav al Ungariei, brașovenilor. Mai târziu, familia regală română și-a stabilit aci una dintre reședințele sale de huzur și petreceri...

Actualmente se fac lucrări, pentru a amenaja în această cetate, ce a rezistat secolelor, un muzeu istoric.

DESPRE CUTREMURE

Prin materialul de mai jos, scris de tov. prof. univ. Călin Popovici, răspundem tov. I. Chițulescu, din Pitești.

Cutremurele de pământ sînt de mai multe feluri, ca și cauzele care le provoacă. Unele din ele, destul de puține la număr, sînt așa-numitele cutremure de prăbușire. Ele sînt provocate de surparea unor goluri subterane, cum ar fi peșterile. Aceste cutremure sînt slabe și nu se resimt decît pe mici întinderi.

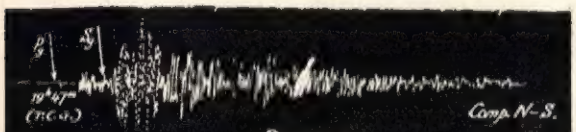

Înregistrarea seismografică a unui cutremur, la Observatorul Astronomic din București.

Alte cutremure sînt provocate de fenomenele explozive vulcanice și poartă numele de cutremure vulcanice. Și acestea sînt, în general, slabe și sînt localizate în regiuni de mică întindere.

Cele mai numeroase cutremure sînt cutremurele numite tectonice, care sînt legate de mișcările scoarței pămîntești (provocate de dislocări), mișcări asemănătoare acelora care, în trecut, au dat naștere lanțurilor muntoase. De altfel s-a observat că cele mai multe cutremure își au originea în regiuni muntoase. Cea mai activă regiune seismică a pămîntului o formează așa-numita zonă circumpacifică, care înconjoară Oceanul Pacific, și în care se observă lanțuri de munți înalți, alături de adevărate prăpăstii marine adînci. Dacă unele cutremure au focarele la cîțiva kilometri adîncime, iar altele la 10-30 km, sînt în schimb unele cutremure, numite plutonice, care au focarele la sute de kilometri adîncime, mergînd chiar pînă la circa 800 km. Cutremurele de la noi, din Vrancea, au și ele focarul adînc, la circa 180 km. Acestea au cîteodată o intensitate catastrofală, așa cum a fost cutremurul de la 10 noiembrie 1940. Dar astfel de cutremure puternice au loc doar cam o dată la un secol în țara noastră. Cauza exactă a acestor cutremure foarte adînci nu se cunoaște, fiindcă pînă azi nu se cunoaște exact nici starea materiei la acea adîncime. Se crede că ele sînt provocate de anumite schimbări de stare locală, ale materiei.

Astronomii se interesează de cutremure, fiindcă ele dau cele mai sigure date asupra interiorului pămîntului, care este și el un corp ceresc, ca și toate celelalte planete. În plus, mișcările scoarței pămîntești sînt legate de evoluția pămîntului ca planetă, de felul cum a luat el naștere. De aceea toate teoriile cosmogonice caută să explice astfel de mișcări. În trecut, cînd teoria lui Laplace (care susținea că pămîntul s-a rupt din soare) era în general acceptată, se credea că răcirea treptată a pămîntului produce contractarea sa și încrețirea suprafeței sale, explicîndu-se astfel formarea munților și producerea cutremurelor tectonice. Dar teoria Laplace a fost părăsită, neputînd răspunde unor justificate critici.

În ultimul timp, academicianul sovietic O. I. Șmit a dezvoltat o nouă teorie cosmogonică, după care pămîntul s-a format din aglomerarea unui mare număr de meteoriți, care inițial erau reci. Potrivit acestei teorii, meteoriții feroși și cei pietroși s-ar așeza încă în corpul pămîntului, într-un fel de decantare gravitațională, materiile pietroase-silicoase ridicîndu-se către suprafață, iar cele feroase coborînd către centrul pămîntului. Prin aceste procese s-ar naște tensiuni interne, care produc nestabilități și, în ultimă instanță, mișcări bruște, cutremure.

INSULA FOCELOR

Prin materialul de mai jos, răspundem întrebării tov. Isopescu Viorel, elev la Școala medie mixtă nr. 3 din București.

Insula „Tjuleni", adică Insula Focilor, este foarte puțin cunoscută și nu figurează decît pe puține hărți. Pierdută între valurile mării Ohotsk, în preajma țărmului sudic al Sahalinului, insula Focilor este atît de mică, încît poate fi străbătută cu ușurință într-o jumătate de oră: este o fîșie de pămînt stîncos, lungă de o jumătate de kilometru și lată de 100 m. Partea ei centrală o formează un platou înalt, ai cărui pereți abrupți sînt înconjurați de o plajă de nisip. Pe insulă nu vezi decît nisip și pietriș, iar dincolo de țărm, marea.

Iarna, insula este în întregime acoperită de troiene de zăpadă și de sloiuri de gheață. În schimb vara ea servește ca loc de refugiu lupilor de mare, o varietate de focă căutată pentru blana ei.

Lupul de mare se deosebește de focă prin mărimea lui și prin faptul că are urechi externe care, în momentul scufundării în apă, se închid automat. Masculii lupilor de mare ating în lungime pînă la 2-2,50 metri, avînd o greutate de circa 300-350 kg.

Interesant este faptul că, deși lupii sînt animale sovatice, ei năpîrlesc și se înmulțesc numai pe uscat. În acest scop ei își aleg în mod obișnuit insulițe izolate și pustii. Astfel, cam pe la jumătatea lunii mai, turme fără număr de lupi de mare invadează țărmul insulei Focilor, acoperindu-i plaja cu un neobișnuit covor viu și mișcător. Tîrziu, toamna, împreună cu noua lor generație, care a prins puteri, lupii de mare părăsesc insula, pornind pe drum de apă, în grupuri răzlețe, spre sud. În peregrinările lor nesfîrșite, lupii de mare nu poposesc pe nici un țărm. Ei înoată pînă în luna februarie, cînd reiau drumul nordului, pentru ca, pînă în primăvară, să ajungă din nou la vechea lor „tabără".

Oamenii sovietici au creat pe insula Focilor un sovhoz care se ocupă cu vînarea și prelucrarea preîndustrială a lupilor. Aceste animale oferă nu numai o blană fină și extrem de rezistentă, dar și o carne gustoasă și o grăsime utilă industriei. Ficatul, bila și glandele lupilor servesc la prepararea unor medicamente ce se recomandă în diferite tulburări glandulare.

Colonie de foce

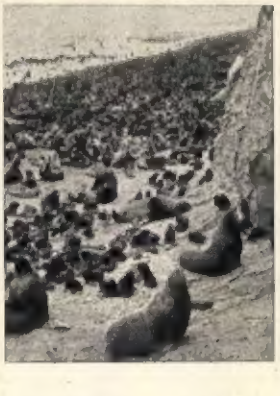

PÎNĂ LA PATINA DE AZI

Tovarășul Ionescu Mihai, tehnician la cooperativa „Radio Progres" din București, dorește să afle de cînd folosesc oamenii patinele. Îi răspundem prin materialul de mai jos.

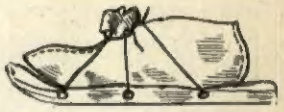

Prime patine din os de reu, șlefuit pe lat și găurit lateral, pentru a putea fi prinse de picior cu ajutorul unor șireturi de piele.

Imaginea alăturată vi se pare, desigur, ciudată, dar ea era foarte cunoscută strămoșului nostru îndepărtat, acela care mai locuia încă în caverne. E imaginea unei patine pe care el o folosea în mod obișnuit, a unei patine găsite în așezările omenești din epocile străvechi. Pentru confecționarea unor asemenea obiecte de locomoție, oamenii acelor timpuri se foloseau de oase de ren și de cal, tăindu-le mai întîi în lungime și găurindu-le apoi la capete, pentru a le putea fixa astfel de picioare, cu ajutorul unor curelușe.

Avînd în această primă fază de apariție, o bază prea plată, patina împiedica omul să alunece în cursă liberă și îi impunea ajutorarea cu un fel de lance, al cărei vîrf ascuțit, înfipt cu putere în gheață, îi conferea viteză în alunecare. Acest mod primitiv de deplasare pe gheață îl foloseau vînătorii nordului, străbătînd zeci de kilometri în urmărirea vînatului. Nu e deci de loc de mirare faptul că, la popoarele nordice, zeii patinajului erau identificați, de multe ori, cu aceia ai vînătoarei.

Primul pas în evoluția patinelor a fost făcut mult mai tîrziu, o dată cu înzestrarea lor cu tălpi de lemn, pe care se fixa așa-numitul „cuțit de os". În felul acesta patinatorul a căpătat o adevărată libertate în mișcări, nemaifiind nevoit să se ajusească de lance pentru împins. Al doilea pas, la fel de important, a fost cel realizat prin trecerea de la cuțitul de os, la lama de fier. Momentul acesta, cît și locul unde s-a produs, sînt greu de stabilit. Veratunea cea mai valabilă este aceea că prima patină de acest gen a apărut în Rusia, pe vremea lui Petru cel Mare. Ipoteza aceasta este cu atît mai valabilă, cu cît, pe de o parte, Rusia, era o țară bogată în zăcăminte de minereuri feroase, iar pe de altă parte, clima și configurația ei geografică ar fi fost favorabile dezvoltării patinajului.

CUM SĂ ÎNȚELEGEM MUZICA

– (IX) Tot despre polifonie –

Polifonia este, așadar, acel principiu de construcție muzicală, în virtutea căruia două sau mai multe linii melodice se cîntă în același timp, fiecare din ele avînd o expresie independentă și, totodată, alcătuind împreună un întreg artistic omogen. Muzica vocală este aceea în care a luat naștere polifonia. Ea consta la început, adică în evul mediu, din suprapunerea modestă a liniilor melodice cîntate de două voci. Numărul acestor linii melodice a sporit cu vremea, ajungînd, prin secolul al XVI-lea la cîteva zeci, cînd ce crea, cum ușor se poate înțelege, un adevărat haos sonor. Lăsînd în urmă aceste excese, compozitorii au ajuns să simplifice considerabil ansamblul polifonic, oprindu-se, în majoritatea cazurilor, la patru voci sau linii melodice, care constituie, de altfel, ansamblul polifonic ideal, corespunzînd și principalelor categorii de voci omenești: sopran, altist, tenor, bas. Treptat, acest principiu al gîndirii polifonice a trecut și în muzica scrisă pentru instrumente.

Cu toată rezonanța pretențioasă a termenului, polifonia este un element foarte viu care ajută muzica să oglindească mai bine complexitatea sufletului omenesc.

Există opere muzicale cu o structură exclusiv polifonică. De la începutul pînă la sfîrșitul acestor lucrări, vocile componente (cel puțin două) se dezvoltă ca linii melodice de sine stătătoare. Totodată, un rol, însemnat îl joacă aici acel principiu imitativ, în virtutea căruia tema expusă de prima voce (vocile intră pe rînd, nu simultan) este reluată, în imitație, de celelalte voci. Canonul, una din formele polifonice cele mai simple, este bazat pe imitația neîntreruptă a vocilor care-i alcătuiesc. Un cunoscut exemplu îl constituie cîntecul glumeț francez, „Frate Iacob". Forma polifonică cea mai complexă este fuga. În fugă, nu numai că vocile expun, pe rînd și prin imitație, aceeași idee muzicală, dar acesteia îi sînt alăturate, încă de la început, idei muzicale noi; totodată, în partea centrală a fugii are loc o prelucrare, în cadrul căreia fragmente ale materialului tematic expus sînt purtate prin diferite tonalități; ideea melodică principală a fugii este reafirmată integral la sfîrșit. Johann Sebastian Bach este autorul neîntrecut al unui mare număr de fugi, a căror studiere reprezintă pentru muzicieni condiția esențială a înțelegerii gîndirii polifonice.

Compunerea de canoane și fugi ca forme polifonice de sine stătătoare a constituit preocuparea predominantă, mai ales pentru compozitorii din secolele al XVI-lea, al XVII-lea, al XVIII-lea, cînd principiul polifonic se afla în plin proces de cristalizare. O dată constituite legile gîndirii polifonice, canoanele și fugile încetează treptat a mai fi o preocupare specială a compozitorilor. Canoane și fugi încep a se compune mai mult în conservatoare, la clasele de compoziție, în scopul deplinei însușiri a tehnicii contrapunctului. În schimb, principiul polifonic intră ca element component al operelor muzicale de cele mai diferite genuri, colaborînd cu principiul armonic, a cărui esență am analizat-o anterior. Convorbirea pe care o au, înaintea tragicului duel, Lenski și Oneghin, în opera lui Ceaikovski, este bazată pe un canon, adică pe redarea imitativă de către Oneghin a aceloraș idei muzicale pe care le intonează Lenski. Finalul oratoriului „Cîntarea pădurilor" de Șostakovici începe printr-o impunătoare fugă, a cărei temă principală, expusă inițial de soprane, trece după aceea, pe rînd, la altiste, tenori, bași. În locul unei fugi complexe, compozitorii folosesc adesea, în operele lor, doar elementele caracteristice acestei forme (și, în special, expoziția); această schițare a formei de fugă poartă numele de *fugato*.

Un domeniu în care polifonia cunoaște astăzi o remarcabilă înflorire este cel al muzicii vocale; marele avînt al mișcării corale de amatori a pus în fața compozitorilor sarcina creării unor piese cu o structură polifonică măiestrită, care să dea posibilitate fiecărei voci să cînte o melodie expresivă, curgătoare.

Totodată scriitura polifonică este larg folosită în genul muzicii de cameră. Trio-ul, cvartetul, cvintetul etc., alcătuite din instrumente de coarde sau suflători, necesită independența și expresivitatea fiecărei voci luate în parte, pentru a da fiecărui instrument posibilitatea unei evoluții melodice expresive.

ULCEROASĂ

Avînd în vedere cauzele afecțiunii, tratamentul modern al bolii ulceroase privește, în primul rînd, restabilirea echilibriului între scoarța cerebrală și centrii subcorticali. Școala sovietică a folosit cu mult succes și tratamentul prin somn prelungit, care reușește să pună în repaus centrii corticali, permițînd refacerea echilibriului nervos despre care am vorbit. De asemenea, în problema terapiei centrilor nervoși trebuie prevăzută și evitarea vieții agitate, a eforturilor intelectuale exagerate, a folosirii toxicelor, a emoțiilor, a somnului redus. Se recomandă repaus parțial sau total la pat, după gravitatea bolii. În al doilea rînd, tratamentul trebuie să se adreseze organului bolnav (stomac, duoden, esofag), cruțîndu-i, pe de o parte, și împiedicînd, pe de altă parte, excitațiile care, pleciad de la el, s-ar repercuta asupra creierului, întreținînd astfel boala, prin cerc vicios.

Prin cruțarea organului bolnav, se înțelege un regim alimentar strict. El variază de la individ la individ, dar, în general, trebuie interzise alimentele excitante. Se recomandă: lapte, unt, ouă, carne slabă, bine fiartă sau friptă. Se interzic: sosurile, mîncărurile picante, grăsimile prăjite, tocăturile prăjite, conservele, alcoolul etc. Untul și untdelemnul sînt permise. Pentru evitarea monotoniei regimului alimentar autorul sovietic Pevzner, împreună cu alți clinicieni sovietici, a indicat așa-numitul „regim în zig-zag", prin care se înțelege alternarea regimului strict, cu unele „zile de sărbătoare", în care bolnavului i se pot da alimente interzise și care-i plac. Bineînțeles, aceasta este posibil numai în raport cu o evoluție bună a bolii și fără excese. În ce privește tratamentul medicamentos, el e alcătuit din așa-numitele pansamente gastrice (săruri de bismut, care protejează mucoasa gastrică de acțiunea acidului clorhidric în exces în sucul gastric), antispastice, săruri alcaline etc. Cu ajutorul tratamentului medical și al regimului alimentar respectat de bolnav, ulcerul se vindecă local prin cicatrizare; dar bolnavul trebuie să continue tratamentul general și local, pentru a împiedica o redeșteptare sau evoluția bolii înspre necesitatea intervenției chirurgicale.

135 ANI DE LA RĂSCOALA LUI T. VLADIMIRESCU

Reproducem aci în facsimil, un document ce ne duce cu 135 de ani în urmă, pe vremea răscoalei populare conduse de Tudor Vladimirescu, răscoală îndreptată împotriva orînduirii feudale și a jugului otoman. Documentul reprezintă o parte a manuscrisului proclamației de la Pradeș a lui Tudor. Ca urmare a acestei proclamații, adresată „fraților locuitori ai Țării Românе", țărănimea însetată de libertate pornește la luptă, strînsă în jurul lui Tudor. În ziua de 21 martie 1821 el ajunge biruitor în București, stabilindu-și tabăra la Cotroceni. Victoria este însă de scurtă durată, deoarece trădarea boierilor îl silește să se retragă.

PRIMĂVARA

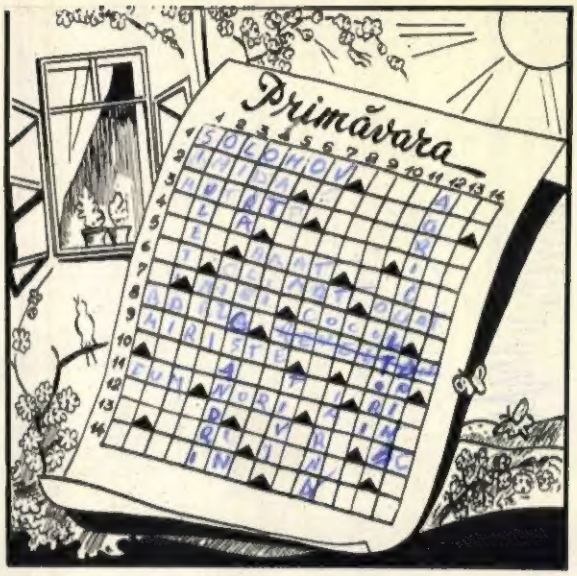

ORIZONTAL: 1) Autorul romanului „Pămînt desțelenit" — Numele popular al unei luni de primăvară. 2) Dușman al pomilor — Suris vegetal de primăvară! 3) A chibzui — Creatoare pentru care natura prezintă un vast domeniu de inspirație 4) Pictor român contemporan — Numele popular al altei luni de primăvară — Model. 5) Aur (mold.) — Participiul verbului de primăvară al plugarului — Întrebuințată. 6) Ler! — Poate fi polar, temperat, continental etc. — — Găina a făcut un ou. 7) Zburdă prin iarba proaspătă de primăvară — Pasăre călătoare ce vine în țara noastră prin luna martie. 8) Un vestitor al primăverii — Se cîntă mai ales în serile de primăvară, sub fereastra ființei dragi (pl.). 9) Locul pe care s-au secerat grînele — Personaj din piesa „Furtuni de primăvară" de Nicolae Tăutu (voc.). 10) Cele ale uneltelor și mașinilor agricole au fost terminate în vederea campaniei de primăvară — Inimă de artistă! 11) Flacăra începe să ardă! — Primăvara întuneci adesea seninul cerului (pl.) — Capitală europeană. 12) Se seamănă iarna, ca să se transplanteze primăvara — Zgîrcite — Ana Karenina. 13) Înfloresc primăvara — Prima după primăvară. 14) Primăvară în curte — Alt vestitor al primăverii.

VERTICAL: 1) Primăvara omenirii — Îl alungă primăvara. 2) Pitic — Sălașul oilor. 3) Numele vechi al Loarei — Parfumul îmbătător al florilor. 4) „Primăvara pe..." roman de Kazakievici — Leit-motivul cîntecului primăvăratic al pădurii — Cîntăreț străvechi la greci. 5) Dispare prin unirea pămînturilor — Poet român, care în pastelurile sale a cîntat primăvara. 6) Lună a primăverii (pop.) — Vioară slameză — Plantă. 7) Veghe! — Ramură eminesciană — Cînd stele bat în geam. 8) Stîrnesc și gonesc vînatul (fem.) — A coase marginea. 9) Natură — A cînta ca ... greierii — Sat de tătari în Caucazia. 10) Afluent al Oltului — Pronume — În zilele „babelor", se mai luptă cu primăvara. 11) Măsuri vechi — Pleavă de grîu sau ovăz vînturat — Pădurice de tei. 12) Își pregătesc de pe acum grădinile, pentru noul sezon ce vine — Și (lat.). 13) Cusătură înflorată pe cămașa țărănească — Vechi cîntec popular românesc. 14) Stare de amorțeală, vindecată de primăvară — „Primăvara la...", roman de Gulia. Cuvinte rare: Liger, Tro.

PRIMUL ZBOR AL MONOPLANULUI CONSTRUIT DE T. VUIA

O fotografie luată cu 50 de ani în urmă, ce ne înfățișează unul din cele mai importante momente din istoria aviației. De pe cîmpul de la Montesson, comună situată pe șoseaua Paris-Versailles, și-a luat zborul și tot acolo a aterizat, la 18 martie 1906, monoplanul conceput și construit de Traian Vuia. Era o izbîndă ce constituia una din cele mai mari bucurii ale acestui valoros inventator, plecat în Franța deoarece în patria sa nu aflase nici un sprijin din partea guvernanților obtuzi. Se realizase primul zbor, cu mijloace proprii de bord, al unui aparat monoplan de forma care a servit drept bază perfecționărilor ulterioare ale avionului. Și, totodată, fusese învinsă neîncrederea în posibilitățile de zbor ale unui aparat mai greu de cît aerul, de care inventatorul se lovise din partea majorității celor ce se preocupau de problemele aeronauticii și din pricina cărora el suferise mult pînă atunci.

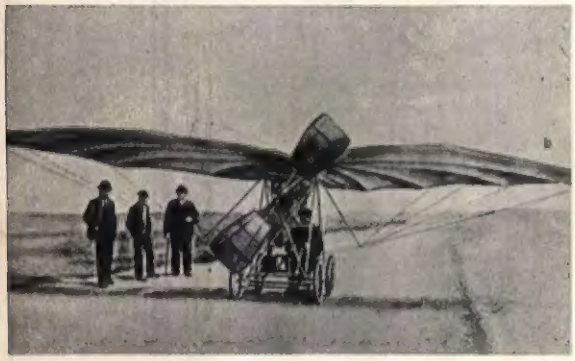

(Controlul poziției. Alb: Rc5, Da5, Ta4, Tab, Na2, Nh8, Ce2, Ce8, Pe2, Pf3. Negru: Rf8, Pg5)

Cal - e3

ȘAH-ȘAH-ȘAH

MAT ÎNTR-O MUTARE

Această problemă n-are decît o singură mutare. Pare foarte ușor de rezolvat, dar nu vă pripiți! S-ar putea ca matul pe care l-ați găsit să fie înșelător...

DEZLEGAREA JOCULUI „AGRICULTURA", APĂRUT ÎN NUMĂRUL TRECUT

ORIZONTAL: 1) B—Dokucaev. 2) Otavă — A^ usel. 3) Lină — Fr — Omă. 4) S. M. T. — Sobol — G. 5) Ep — Autogamă. 6) V — Agronomi. 7) Îngrășare — Primăvara. 8) Cara — Itinerarii — Zor. 9) Rășini — Teorie — Cotă. 10) Car — Ut — Oe — Dig — Notă. 11) Ea — Stepi — Butășit — Ta. 12) Hibrizi — Secetos — Tip. 13) Aer — Terlale — Eleștee.

VERTICAL: 1) Bolșevic—Cehă. 2) Timp — Noroale 3) Dant — Agrar — Br. 4) Ova — Agrăș — Sr. 5) Ka — Șură — Iuțit. 6) U — Fotosinteză. 7) Carbonați — Pir. 8) Eu — Ogorl — Oi — L. 9) Asolamente — Sa. 10) Eem — Mi — Es — Bel. 11) Viagă — Produce. 12) Rarițe. 13) Irigate. 14) Mie — Sol. 15) Ai — Nișe. 16) V — Cot — S. 17) Azot — Țț. 18) Rotație. 19) Ara — Ape.

RĂSPUNS LA CARICATURA GHICITOARE APĂRUTĂ ÎN NUMĂRUL TRECUT

JURNALUL UNUI LUP DE MARE (I)

Desen de PAVEN

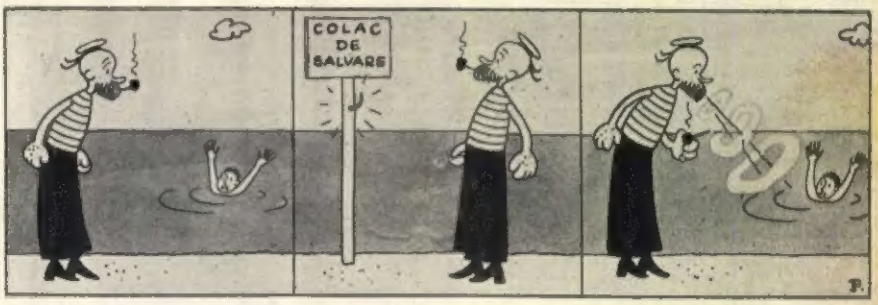

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei 6 luni: 18 lei un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin". — Planșele policromii executate la Fabrica de Timbre — București.

UMOR

ÎN ȚĂRILE CALDE

Păsări (de pradă) călătoare.
Desen de Rik AUERBACH

– Bieții oameni, n-au ce mînca! Să-i ajutăm. Angajează-i să arunce grîul în mare!
Desen de A. POCH

În jurul lămpii cu petrol.
Desen de V. VASILIU

Pentru a amîna criza, capitalismul caută să obțină o înviorare temporară, prin dezvoltarea industriei de armament.

Îngrășăminte... artificiale.
Desen de A. PAVEN

Palat Cultural
Biblioteca Regională
69

FLACĂRA

Nr. 6 (79) - 15 martie 1958

Prețul 1,50 lei